

ZBORNİK

DOKUMENATA I PODATAKA
O NARODNOOSLOBODILAČKOM RATU
JUGOSLOVENSKIH NARODA

TOM

VI

KNJIGA 11

REDAKTORI :

Ivan Ferlei, potpukovnik

Vido Markič, major

Odgovorni urednik:

Fobijon Trgo, pukovnik

IZDAJE

VOJNOISTORIJSKI INSTITUT

VOJNOISTORIJSKI INSTITUT

ZBORNİK

DOKUMENATA I PODATAKA
O NARODNO-OSLOBODILAČKOM RATU
JUGOSLOVENSKIH NARODA

TOM

VI

KNJIGA 11

BORBE U SLOVENIJI 1944. GODINE

BEOGRAD

1963.

BORBE U SLOVENIJI 1944. GOD.

- FEBRUAR -

I

**DOKUMENTI JEDINICA NARODNO-
OSLOBODILAČKE VOJSKE I PARTIZANSKIH
ODREDA JUGOSLAVIJE**

BR. 1

**IZVEŠTAJ ŠTABA 7. KORPUSA OD 1. FEBRUARA 1944.
GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O RASPOREDU
I AKTIVNOSTI PODREĐENIH JEDINICA¹**

**STAB
VII KORPUSA NOV I PO
JUGOSLAVIJE**

Br. Položaj, 1. II 1944.

GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE

Na položaju.

Dostavljamo vam sledeći ratni izveštaj.

RASPORED SNAGA :

XVIII divizija: sva XVIII divizija nalazi se na starim položajima, i to VIII brigada na sektoru Polom — Vrbovec — Rakitnica — Lipovec, sa zadatkom da vrši blokadu Kočevja sa severne i sev. zapadne strane i sa zadatkom kontrole komunikacije Kočevje — Ribnica, te posebnim zadatkom da ruši žel prugu na tom sektoru. IX i X brigada te divizije i dalje se nalaze u Gorskom kotaru sa zadatkom da ruše komunikacije i, zajedno sa hrv. jedinicama da napadaju neprijateljske kolone na liniji Karlovac — Ogulin — Sušak.

XV divizija: istovremeno, dok se prema planu koji smo vam već saopštili vrši pregrupacije jedinica XV divizije, ukazala se potreba da XII brigadu premestimo na komunikaciju Velike Lašče — Ribnica, i to odmah, bez obzira što IV U.B. brigada Matije Gupca još nije stigla na sektor leve obale Krke. To smo bili prinuđeni da preduzmemo jer neprijatelj nastoji da na

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu Instituta za zgodovino delavskega gibanja Ljudske Republike Slovenije = Instituta za istoriju radničkog pokreta Narodne Republike Slovenije u Ljubljani (u daljem tekstu IZDG LRS). f. 21.

svaki način omogućiti opravku pruge Ljubljana — Kočevje. On dnevno baca veće kolone na sektor Grosuplje — Zalna — Krka, kao i na sektor Grosuplje — Zdenska Vas, te na taj način nastoji da veže snage XV brigade i snage Dolenjskog odreda na položaje udaljene od pruge. Da posle odlaska XII brigade sektor na levoj obali Krke ne bi ostao prazan, izdali smo naređenje Dolenjskom odredu da se premesti na sektor severno od Novog Mesta, sa zadatkom kontrole tog sektora, rušenje dolenjske i mokronoške pruge i da tom prilikom priprema akciju na prugu kod Litije i na rudnik olovne rude Sitarjevec,² koji neprijatelj već duže vreme koristi i zapošljava u njemu preko 100 radnika. Tako će pokret Dol. odreda, koji će sa jednim bataljonom i minerskim vodom izvesti gornju akciju, na položaje severno od Novog Mesta biti samo maršruta za gornju akciju na pruzi. — V U.B. XV divizije stigla je u toku 31. I na svoje nove položaje. Odlazak IV U.B. na dosadašnji sektor XII brigade ubrzaćemo baš zbog toga što je težište naših akcija ovoga časa na žel. pruzi Grosuplje — Zdenska Vas. — Jedinice Notranjskog, Belokranjskog i Istarskog odreda nalaze se na svojim starim položajima.

POKRETI NEPRIJATELJA:

Na sektoru Crikvenica — Sušak — Hreljin — Zlobin nalazi se 199. peš. divizija, sastavljena od Armenaca Čerkeza i Kirgiza. Dana 28.1 kroz Crikvenicu u pravcu Italije prošlo je 6.000 Nemaca i oko 1.000 ustaških familija. To je već peta divizija koja je krenula u pravcu Italije. Prema izveštajima O.C. XVIII divizije motorizovane neprijateljske kolone kreću prema Nemačkoj a pešadija u pravcu Rijeke.

Prema izveštaju štaba XVIII divizije neprijatelj je napustio Bosiljevo, Vukovu Goricu, selo Dugače i Hreljin, te se povukao u pravcu Generalskog Stola. Prema do sada primljenim vestima, u Ogulinu se nalazi posada od 1.700 ljudi.

Na sektoru uz Krku nismo primili izveštaj o nekim promenama. Ni Belokranjski odred ne javlja nam ni o kakvim koncentracijama na sektoru Zumberka.

I pored gubitaka na sektoru Grosuplje neprijatelj nastoji da opravi prugu u pravcu Zdenske Vasi. Pošto su mu jedinice XV brigade i Dol. odreda to onemogućavale, neprijatelj je počeo da baca jače kolone u pravcu Višnje Gore i Krške Vasi. Naše jedinice su do sada uspešno odbijale kolone, ali su zbog toga bile ipak znatno ometane pri rušenju pruge. Ne-

² Vidi dok. br. 44.

prijateljska kolona, koja je u nedelju 29. I stigla u Kršku Vas, bila je pod našim pritiskom prinuđena da se povuče. Zbog toga je juče to jest 31. I, neprijatelj poslao ponovo preko Malih Vrhova u Kršku Vas jaču kolonu te tom prilikom iznenadio komoru Dol. odreda i zaplenio je.⁵ U toku današnjeg dana ponovo je iz pravca Grosuplja, Zalne, Luča i Trebnje Gorice krenula jača kolona u pravcu Krške Vasi, a druga kolona iz Grosuplja, preko Mlačevog, Zdenske Vasi u pravcu Krške Vasi. Na drugim sektorima nema nikakvih značajnijih promena.

AKCIJE NAŠIH JEDINICA :

Zbog već gore navedenog neprijateljskog manevra, jedinice XV brigade i Dol. odreda bile su prinuđene da vode borbe sa neprijateljem na terenu. Tako smo vam već javili da su jedinice XV brigade u toku jučerašnjeg dana, to jest 31. I, vodile čitav dan borbe sa neprijateljskom kolonom koja je prodirala te konačno i uspela da proдре u Kršku Vas.⁴ Naši borci produžili su borbu čitavu noć. Oko 4 časa ujutro uspeći su da nateraju neprijatelja u crkvu i neku usamljenu kuću u blizini crkve. U 4 časa ujutro naši borci su izveli juriš te zauzeli crkvu i kuću. Pošto je III bataljon te brigade neopravdano izostao od napada, neprijatelj je uspeo da pobegne u pravcu prema Lučama, kojom prilikom je ostavio u uporištu čitavu komoru Dol. odreda a pored toga još 10 konja i mazgi, priličan broj mitraljeza i veći broj pušaka i municije. Detaljniji izveštaj o plenu, koji je dosta velik, još nismo primili. Neprijatelj je ostavio na položaju i mrtve, kao i ranjenike koje nije mogao da odnese.

Posle podne je ponovo — prema baš sada primljenom izveštaju — veća neprijateljska kolona, od oko 500 ljudi, uz podršku 4 tenka i dve blinde, prodrła u Krku te se ponovo vode ogorčene borbe.⁵

NASI PLANOVI :

Kako smo vam već u početku naveli, nastojimo da ubrzamo rušenje pruge Ljubljana — Kočevje kao i rušenje pruge Litija — Ljubljana — Postojna — Trst. Izdali smo detaljno i konkretno naređenje VIII brigadi za sektor Kočevje — Ribnica, XII brigadi za sektor Ribnica — Velike Lašče i XV brigadi za sektor Grosuplje — Skofljica i Grosuplje — Zdenska Vas, te odredima za glavnu komunikaciju. Pri tom smo odrede ojačali time što smo svakom od tri odreda na severnom sektoru

» Vidi dok. br. 4 i 11 i Zbornik, tom. VI, knj. 10. dok. br. 193.

⁴ Vidi dok. br. 4 i Zbornik, tom VI, knj. 10. dok. br. 192 i 193.

⁵ Vidi dok. br. 4.

poslali po dva školovana minera, te ih istovremeno snabdeli eksplozivom. Ukoliko sadašnji raspored snaga za potpuno rušenje pruge Ljubljana — Kočevje ne bi odgovarao, pozvamo eventualno na taj sektor i IV U.B.

Jedinice XVIII divizije (IX i X brigada) i dalje ostaju na svom dosadašnjem položaju, sa zadatkom da se povežu sa hrv. jedinicama i da na tom sektoru ruše komunikacije te napadaju neprijateljske kolone, koje se kreću po tamošnjim komunikacijama.

POSEBNA PITANJA :

Pošto se naši odseci polako kompletiraju i već postoje odsek za veze, obaveštajni, intendantski i operativni odsek, molimo da prema mogućnosti što pre dođe kod nas načelnik vašeg štaba pukovnik drug Tomaž,⁶ kako bi naše odseke što pre osposobili za rad. Pored nekih konkretnih pitanja postoji i pitanje odnosa i kompetencije između odseka našeg štaba i odseka Glavnog štaba.⁷

I pored toga što je trenutno težište rada naših jedinica na sektoru Suhe krajine, u našem štabu vlada mišljenje da se neće moći duže vreme držati na tom sektoru. Dok je naš štab bio još malobrojan, mogao se nalaziti na bilo kom sektoru, bez obzira na blizinu ili udaljenost operacija. A sada, kad se naš štab i rad u njemu proširio, smatramo da će nam rad biti omogućen samo ako se štab bude nalazio na sektoru gde njegov rad neće biti svakog časa ometan zbog neprijateljskih pokreta. Zato mislimo da bi sedište našeg štaba trebalo preneti na sektor između Crnomelja i Kočevja, koji predstavlja i najcentralniju tačku s obzirom i na XVIII diviziju. Prema našem mišljenju veća udaljenost od nekih jedinica, kao što je n. pr. XV brigada, radu naših jedinica ne bi mogla štetiti, jer bi se na tom sektoru nalazio štab divizije. U položaju u kakvom se sada nalazimo naš rad se, s obzirom na jedinice XV divizije, skoro automatski svodi na rad štaba divizije, što sigurno nije zdravo za razvitak samog štaba. Molimo da nam po tom pitanju javite vaše mišljenje.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Bolko-Brilej⁸

Za komandanta — p.pukovnik:
nač. štaba
Rado Pehaček

⁹ Dušan Kveder

⁷ Vidi dok. br. 8.

⁸ Dr Jože Brilej

BR. 2

**IZVEŠTAJ ŠTABA 9. KORPUSA OD 1. FEBRUARA 1944.
GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O AKTIVNOSTI
PODREĐENIH JEDINICA OD 15. DO 31. JANUARA 1944.
GODINE¹**

STAB
IX KORPUSA NOV I PO
Položaj, 1. februar 1944.
Br. 79

GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE

Dajemo izveštaj za vreme od 15. do 31. januara 1944.

I

Posle divizijskih akcija na Hotedršicu- i Avče¹ pripremali smo akciju obeju divizija na komunikacijsku liniju Sv. Lucija — Podbrdo — Petrovo Brdo — Zelezniki — Selca — Škofja Loka s tim da XXXII divizija sruši železnički most u dolini Bače i uništi uporište u Kneži, a XXXI divizija napadne Soricu, likvidira je, i ruši važnu cestu Podbrdo — Škofja Loka. Međutim, Nemci su u međuvremenu započeli sa ofanzivom manjeg obima u Vipavskoj dolini, na Krasu, na Pivki, Trnovskom gozdu, Banjškoj i Šentviškoj planoti. 15. januara nemačke i belogardističke jedinice prodrle su u Vipavsku dolinu, na Kras, na Pivku, palile i vršile teror nad civilnim stanovništvom. Mi smo baš u to vreme vršili koncentraciju XXXII divizije tako da se 18. brigada nalazila na Banjškoj planoti, 17. u Lokvama a 19. nalazila se na putu sa Pivke ka Predmeji.⁴ 16. januara počeli su Nemci sa manjim snagama nadirati prema Trnovom. Predviđajući napad na Lokve poslali smo istog dana 17. brigadu u Trnovo sa zadatkom da sačeka Nemce na vrlo pogodnim položajima i razbije ih. Toga dana izvršen je i razmeštaj jedinica 18. brigade na Lokovcu.⁵ 17. januara jača kolona Nemaca zaista je udarila na Trnovo ali ju je sačekala 17. brigada

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 222/11.

¹ O napadu na belogardističko uporište Hotedršica vidi Zbornik, tom VI, knj. 10, dok. br. 103.

» Vidi tom VI, knj. 10, dok. br. 79.

* O koncentraciji jedinica vidi naređenje Štaba 32. divizije tom VI, knj. 10, dok. br. 84.

⁵ Naređenje Štaba 9. korpusa za nov raspored jedinica izdato je 16. januara 1944. godine. (Vidi tom VI, knj. 10, dok. br. 90.)

i zadala joj osetne gubitke. Ipak je Nemcima uspelo da prodru u Trnovo gde su se utvrdili. 17. brigada izašla je tog dana iz borbe skoro kompletna, iako je još uvek slaba i još nije očvrstnula u većim borbama. Toga dana su Nemci poslali kolonu od 250 ljudi u Lokovec. 18. brigada je ovu kolonu sasvim razbila, zaplenila oružje, ogromno municije, opreme itd.^u Prema opremi koju smo zaplenili mogli smo ustanoviti da Nemci nameravaju da nastave ofanzivu i zadrže se duže vremena na našoj teritoriji. Kod zarobljenih i ubijenih oficira našli smo planove za ofanzivu na sektor Trnovo — Lokve — Cepovan. I 19. brigada vodila je 17. jan. čitav dan borbe sa jakim neprijateljskim snagama koje su prodirale iz Ajdovščine direktno prema Predmeji. Uveče je Nemcima uspelo da pojačanim snagama prodru na Predmeju i potisnu 19. brigadu, koja je ostala kompaktna, sa Predmeje. Čitav taj dan imao je štab divizije telefonsku vezu sa svim svojim brigadama. Telefon nam je omogućio da pratimo sve neprijateljske pokrete i da pravovremeno preduzmemo sva potrebna prebacivanja i koncentracije u vezi sa uništavanjem neprijateljske ofanzive. Te noći je preduzet iznenađan i jak napad na Nemce koji su se utvrdili u Trnovom. Nastupila je 17. brigada ojačana jednim bataljonom 18. brigade. Ovaj napad kojim je veoma vešto rukovodio naš operativni oficir major Danilo Šorović predstavljao je jak udarac za iznenađenog neprijatelja koji nije očekivao takvu snagu i udarnost naših jedinica. Ovaj napad je nemačkom rukovodstvu sasvim poremetio račune. Tog dana su sve tri kolone doživele temeljit poraz na svim sektorima i gubici protivnika iznosili su preko 200 mrtvih i mnogo ranjenih. Naši gubici toga dana bili su brojčano mali. Od funkcionera je poginuo zam. komandanta 19. brigade poručnik Jovan Prole. Sve naše jedinice ostale su potpuno kompaktne, samo je 17. brigada izgubila polovinu bataljona koji se u noćnom napadu na Trnovo izgubio ali se posle četiri dana kompletan vratio. To su bili većinom novomobilisani borci.

Dana 18. koncentrisali smo 18. i 17. brigadu u Lokvama gde smo očekivali glavni napad neprijatelja. Zbog veoma pogodnih položaja odlučili smo da ovde prihvatimo glavnu bitku. Usled gubitaka koje je neprijatelj pretrpio 17. januara nije mogao 18. nastaviti napad već je sačekao pojačanje u ljudstvu i oklopnim odeljenjima koji su mu toga dana i stigli u pomoć. Toga dana su Nemci bombardovali Lokve i u dva napada, koje su preduzele dve brigade, pogodili i srušili sve javne zgrade i nekoliko privatnih kuća. Zahvaljujući pravovremenoj evakuaciji stanovništva i vojske nije bilo žrtava. 19. je započeo napad

^u O borbama 18. slovenačke NO brigade sa nemačkom kolonom vidi tom VI. kni. 10, dok. br. 104.

Nemaca na Lokve. Stizale su dve kolone iz Trnovog i Predmeje. Ukupno oko 2.000 ljudi. U bici koja je trajala čitav dan naše brigade su izvojevale veliku pobjedu i zadale protivniku gubitke od preko 200 mrtvih. Borba je bila žestoka. Prva veća odeljenja koja su stigla u Lokve pokosili su naši mitraljezi. Naši su dva puta jurišali na selo Lokve i oterali pojačanja koja su Nemci bez milosti terali u selo. Tako je jedan bataljon 17. brigade u jednom jedinom jurišu ispucao svu mitraljesku municiju 17 lakih »breda« i pokosio pred sobom čitave gomile neprijatelja. Obe brigade (naročito 18.⁷) jurišale su sa takvim elanom da ih komandanti više nisu mogli zaustaviti.⁸ Ipak je situacija u selu Lokve, zato što je neprijatelj uskoro zaposeo pogodne položaje van sela i nastupio tenkovima i lakim topovima, bila takva da se ubijenim protivnicima nije moglo oduzeti oružje jer su protivnički mitraljezi sa položaja i iz tenkova brisali čitav prostor u selu i oko sela Lokve i time sprečili kupljenje oružja. Pred veče je brigadama već nedostajalo municije. Uveče smo brigade, umorne od neprekidnih borbi i dugih marševa, povukli sa položaja i kompletne jedinice premestili na Sentvišku goru gde je trebalo da se odmore. Posle toga nameravali smo, zajedno sa XXXI divizijom, da odmah udarimo na komunikaciju Sv. Lucija — Podbrdo — Škofja Loka, kao što smo spomenuli na početku. Time bismo opet iznenada izveli jak udarac na protivnika koji ne bi očekivao takav nastup. Ova akcija je zaista preduzeta 22. jan. ali sa tom razlikom što je XXXI divizija samostalno napala Zeleznike i Selca,⁹ dok je XXXII divizija izvela sa 17. i 18. brigadom dan kasnije slabiji napad na uporište Klavže.¹⁰ Zbog slabe pripreme ove dve akcije nisu uspele. Pokazalo se da je XXXI divizija suviše slaba da bi mogla obezbediti jedinice koje vrše glavni napad. I te jedinice još nemaju iskustva za napade na utvrđena uporišta. XXXI divizija imala je u toj akciji 17 mrtvih i isto toliko ranjenih a zasede su razbile Nemcima dva kamiona i ubile 60 protivnika. Dakle, nijedna od akcija divizije koje su preduzete istovremeno, nije uspela. U to vreme naši su odredi preduzimali brojne akcije manjeg značaja i aktivi-

⁷ O borbama 18. slovenačke NO brigade 19. januara 1944. vidi tom VI, knj. 10, dok. br. 126.

⁸ O borbama kod Trnovog, Lokava i Lokoveca vidi tom VI, knj. 10, dok. br. 130. U vezi sa tim borbama Stab 9. korpusa je izdao 1. februara 1944. dnevnu zapovest kojom odaje priznanje i pohvaljuje sve jedinice 32. divizije, a naročito 18. slovenačku NO brigadu »Sošku«, 17. slovenačku NO brigadu »Simon Gregorčič« i 3. bataljon 19. slovenačke NO brigade »Srećko Kosovel«. (Original, pisan na mašini, u Arhivu IZDG LRS, f. 281/11.)

⁹ Vidi tom VI, knj. 10, dok. br. 197.

¹⁰ Vidi tom VI, knj. 10, dok. br. 120, 123 i 138.

zirali čitavu teritoriju Slovenačkog primorja, Gorenjske i Koruške. Reakcija protivnika na napad na Zeleznike bila je veoma slaba, dok su na sektoru Cepovan — Trnovo Nemci nastavili sa pročešljavanjem. Ove borbe, naročito nemačka ofanziva, pokazali su nam da je XXXII divizija postala jaka udarna snaga. Jedinice ove divizije, uprkos napornih borbi i marševa koji su trajali bez prekida 7 dana, ostale su kompaktne i nije bilo ni dezertera, ni gubitaka, niti velikog broja nestalih. Krajem meseca divizija je bila koncentrisana na Sentviškoj planoti gde je primila naređenje¹¹ za prelaz preko Soče, radi izvršenja posebnih političkih, mobilizacionih i operativnih zadataka u Brdima i Beneškoj Sloveniji. Krajem meseca se dobro organizovana, vojnički učvršćena i udarna divizija u redu prebacila preko Soče. U tim akcijama se pokazalo da je XXXI divizija na svom operativnom području suviše slaba po svojoj brojnoj snazi, naoružanju i rukovodstvu da bi mogla uspešno izvršavati operativne zadatke kao što su likvidacija Hotedršice, Zeleznika i Selaca. Ipak su i brigade XXXI divizije sada potpuno učvršćene i očeličene. Možemo tvrditi da su brigade u sastavu našeg Korpusa dostigle stepen udarnosti kakav imaju stare brigade u Dolenjskoj i da ih po disciplini čak prevazilaze. Obzirom na nužnost mobilizacije, jačanje brigada, izvršenje posebnih političkih zadataka u Brdima i Beneškoj Sloveniji poslali smo XXXII diviziju preko Soče a brigade XXXI divizije bili smo prinuđeni rasporediti na svim sektorima Slovenačkog primorja i Gorenjske radi izvršenja opšte mobilizacije. Taj novi raspored koji će trajati veoma kratko vreme već je izvršen.

II

Brigade su dosada pokazale veoma malo smisla za teško oružje (teške mitraljeze, bacače, topove). Ipak su se u poslednje vreme već organizovale prateće čete po brigadama koje raspolazu teškim bacačima. U svim akcijama dat je pratećim četama važan zadatak. Organizuju se prve divizijske baterije. Štabovi su počeli da se interesuju za teško oružje i da shvataju njegovu vrednost.

III

Sedam drugova, od kojih dva brigadna funkcionera, poslali smo na viši vojnički kurs kod vas. Kad se vrate imaćemo

¹¹ Sačuvano je samo naređenje Štaba 32. divizije od 29. januara 1944. godine (vidi tom VI, knj. 10, dok. br. 183).

dosta vojničkog kadra i moći ćemo osetno ojačati slabe štabove odreda i pružiti temeljitu pomoć Koruškoj.

Sa nižih vojnih tečajeva XXXI i XXXII divizije izašlo je dosada ukupno oko 200 pitomaca, od kojih je 120 položilo ispit sa odličnim i vrlo dobrim uspehom. Ovi kadrovi se u jedinicama dobro snalaze. Nešto teže od vojničkog je političko vaspitavanje kadrova. Nedostaju nam dobri politkomesari. U tom pogledu mnogo nam koristi politička partijska škola.

IV

Raspustili smo komandu Idrijskog područja jer je zbog jake nemačke aktivnosti bilo potrebno na teritoriji ove komande formirati borbene jedinice, to jest odrede. Od komande ovog područja formirali smo dva odreda, koji su već aktivni. To su Dolomitski i Idrijsko-tolminski odred.¹² Oba odreda su brojčano slabi ali će moći da neograničeno ojačaju novom mobilizacijom. Na taj način čitavo naše operativno područje zaposednuto je sa šest odreda tako da možemo manevrisati brigadama ne napuštajući nijedan deo terena. Odredi su se kod nas pokazali veoma aktivni, naročito Gorenjski. Konstatovali smo da se odredi jako zalažu da budu dobri, borbeni, organizovani i da se povećaju. Došlo je do nekakvog tihog ali zdravog takmičenja odreda. Uvideli smo da u pogledu jačanja, povećanja i inicijativnosti treba odredima dati prilično slobode jer samo na taj način potpomažemo delatnost tih grupa partizana. Odlučili smo da ukinemo ograničenje broja pojedinih odreda i dozvolili smo svim odredima da brojčano ojačaju pomoću mobilizacije i da sebi potraže oružje itd. Od tih mera očekujemo veliku korist. Štabovi odreda, osim Gorenjskog i Koruškog, nisu tako jaki kao štabovi brigada. Pobrinićemo se da slabe štabove odreda zamenimo novim i boljim.

V

Mobilizacija na našoj teritoriji je dosada vrlo slabo sprovedena, pre svega zbog toga što jedinice nisu dovoljno ozbiljno prorađivale pitanje mobilizacije. Najviše je mobilisao Gorenjski odred, ipak ne toliko koliko bi mogao. Po pitanju mobilizacije svuda se pojavljivao oportunizam, pravdali su se da još nije sve spremno za prihvatanje novih boraca, da nemamo oružja itd. Pošto naše naredbe o mobilizaciji nisu imale pun uspeh, preduzeli smo sledeće mere: XXXII diviziju poslali smo u

¹¹ Naredbu o rasformiranju Idrijskog područja i formiranju Dolomitskog i Idrijsko-tolminskog odreda izdao je Štab 9. korpusa 23. januara 1944. godine (vidi tom VI, knj. 10. dok. br. 133).

Brda i Benešku Sloveniju sa zadatkom da sprovede opštu mobilizaciju. Ova divizija moći će sprovesti tu mobilizaciju. Brigade XXXI divizije rasporedili smo po čitavoj ostaloj teritoriji Slovenačkog primorja i Gorenjske tako da će 7. brigada vršiti mobilizaciju zajedno sa Gorenjskim odredom u Gorenjskoj, 3. brigada u južnom delu Slovenačkog primorja a 16. na preostaloj teritoriji Slovenačkog primorja. Radi toga smo sa svim štabovima brigada održali posebne konferencije, na kojima smo izdali tačna uputstva za sprovođenje opšte mobilizacije na čitavoj teritoriji. U XXXI diviziji prisutan je u svakoj brigadi i po jedan član štaba divizije koji će kontrolisati sprovođenje mobilizacije.

Odredima smo pružili mogućnost da neograničeno brojno ojačaju. Odredi imaju u pogledu mobilizacije velike mogućnosti i pošto njihovo brojno stanje nije ograničeno, potrudite se da što više mobilišu. Uveli smo takmičenje ko će više mobilisati. Pored toga i sami ćemo stalno kontrolisati sprovođenje mobilizacije.

Na našem sektoru postoje još velike mogućnosti za mobilizaciju. Također ima još svuda dosta oružja, tako da ćemo novomobilisane moći naoružati. Također smo izdali jedinicama uputstva kako postupati sa novomobilisanim drugovima i kako odmah pristupiti njihovom vojničkom i političkom vaspitavanju.

VI

Gorenjski odred razvio se u veoma aktivan i dobar odred: Iz njega su nestali oportunizam i neaktivnost. Gorenjci su postali borbeni i veoma marljivi. Pošto se odred uglavnom nalazi na desnoj obali Save gde je teren u pogledu mobilizacije i ekonomski prilično iscrpen ukazala se potreba da veći deo odreda prebacimo na levu obalu Save. Zadaci ovako prebačenog odreda su sledeći: mobilizacija na levoj obali Save (tamo postoje velike mogućnosti za mobilizaciju, teren je politički veoma dobar), akcije na manja uporišta i patrole, akcije na industrijska postrojenja i na železničku prugu na levoj obali Save i uspostavljanje direktnog kontakta sa Koruškom i partizanskim odeljenjima u kamniškom okrugu, to jest sa 4. operativnom zonom. Novi razmeštaj odreda već je izvršen, postavljaju se nove kampaule za vezu na levoj obali Save. Pošto Gorenjska ne raspolaže sa dovoljno oružja, slaćemo joj ga iz Slovenačkog primorja. Prvi kontingenti moći će se poslati uskoro. Ovaj raspored i sve te mere omogućiću Gorenjskom odredu da se snažno razvije, da poveća svoju aktivnost i da prenese aktivnost i u ona područja Gorenjske koja su dosada bila uglavnom prazna.

VII

Iz Koruške smo počeli redovno primati izveštaje u kojima nam javljaju o odličnom političkom položaju u Koruškoj i o opštim prilikama koje omogućavaju i većim jedinicama operacije u zapadnom delu Koruške. Zapadnokoruški odred izveo je prvu akciju koja je dosta dobro uspeła. Reakcija Nemaca protiv Prve koruške čete veoma je slaba. Stanovništvo prima partizane sa oduševljenjem. Mogućnost za ishranu je velika. Zapadnokoruški odred moli nas da opet pošaljemo jednu četvu u Korušku. Također nam javlja da će sredinom februara započeti mobilizacija Austrijanaca, koje će KPAⁿ slati u naš odred da se tamo izvežbaju a zatim će ih poslati u Austriju. Zbog toga je potrebno da u Korušku pošaljemo dobre kadrove i ljude koji će biti sposobni da rukovode i organizuju partizanski pokret u Koruškoj, koji će ujedno predstavljati bazu za austrijske partizane. Mi smo odlučili da ovih dana pošaljemo u Korušku oko 50 partizana. Ipak mislimo da takvo slanje neodabranih četa neće imati mnogo uspeha i da ti ljudi neće biti sposobni da brzo i s uspehom uspostave u Koruškoj bazu za koruški i austrijski partizanski pokret. Naše mišljenje je da bi bilo najbolje poslati u Korušku kompletnu, organizovanu i prekaljenu brigadu jer bi tamo imala mogućnost da deluje. Brigada raspolaže kadrovima te je operativno i organizaciono sposobna da izvrši potrebne zadatke u Koruškoj. Brigadi bismo dodelili još nešto kadrova. U obzir bi došla 7. brigada, sastavljena mahom od Gorenjaca, ili pak 18. brigada, sastavljena u većini od Tolminaca, Bovčana i Rabeljčana a ujedno je i naša najbolja brigada. Molimo vas da nam telegrafski javite i izdate naređenje u vezi s ovim predlogom. Također mislimo da će uskoro biti potrebno jedinstveno rukovodstvo (vojničko) za Korušku. Trebalo bi da se formira 5. operativna zona sa dva odreda — naravno ukoliko bismo mi poslali jednu brigadu u Korušku. Nekoliko kadrova za zonu mogli bismo poslati mi (pre svega vojničkih); tu mislimo na komandanta 3. brigade druga Martina Greifa Rudija, koji bi bio načelnik štaba zone ili zamenik komandanta. Na svaki način je potrebno da pošaljemo u Korušku jake kadrove, to jest takve koji bi kao članovi štaba zone mogli vršiti pionirske zadatke Koruške i Austrije. Mi bismo mogli poslati i politkomesara XXXII divizije druga Vasju¹⁴ koji se dosada dobro pokazao. Drug Primožič,¹⁵ dosadašnji komandant ZKO,¹⁶ mogao bi da bude ko-

¹³ Komunistička partija Austrije

" Vasja Kogej

¹⁵ Franc Primožič Marko

" Zapadnokoruški odred

mandant, zamenik ili načelnik štaba, Ahaca¹⁷ bi pozvali isključivo za rad na političkom polju, to jest u PK-u¹⁸ za Korušku. Jednu od naših brigada mogli bismo poslati u Korušku tako da bi početkom marta već bili na svome mestu.¹¹¹

VIII

U borbama smo u poslednje vreme imali srazmerno malo gubitaka ali je zato bilo mnogo gubitaka zbog nesreća sa bombama i minama i zbog uspeh iznenadnih napada posebnih nemačkih grupa. Primili smo vaše upozorenje o formiranju posebnih nemačkih trupova i slanju pojedinih belogardista u naše jedinice. Preduzeli smo potrebne mere. Pokazalo se da uobičajeno obezbeđenje patrolama i sistemom straža ne može sprečiti uvlačenje posebnih manjih neprijateljskih jedinica u naše položaje jer se to uvlačenje vrši noću po veoma zabačenim krajevima i pod rukovodstvom belogardističkih vodiča. Zato smo svim jedinicama izdali naređenje da se u svojim bivacima utvrde, postave bunkere, zabarikadiraju mitraljezima na naročito vidljivim tačkama, i da se prilikom iznenadnog napada ne sme preduzeti bezglavo povlačenje iz sela već treba iz kuća i iz unapred pripremljenih bunkera razbiti prvi neprijateljski napad, posle čega se može preduzeti organizovan protivnapad ili pak zaposedanje položaja. Pri poslednjem napadu na partijsku školu²⁰ pokazalo se da takav napad ima uspeha samo onda, ako prilikom napada dođe do bezglave panike i bekstva. Nijedna grupa, bilo vojnička bilo nevojnička, ne sme se pojavljivati nigde nevojnički, nego moraju vojnički red i disciplina biti uvedeni i u sve ustanove nevojničkog karaktera.

Nemci nisu sposobni preduzeti jaču ofanzivu na našoj teritoriji. Tu svoju nemoć nadoknađuju aktivnijim odašiljanjem manjih jedinica u unutrašnjost oslobođene teritorije kako bi nam oduzeli inicijativu i dezorganizovali nas.

IX

U poslednje vreme politički rad u našim jedinicama prilično je uzeo maha. Glavno pitanje o kojem se raspravljalo bilo je drugo zasedanje AVNOJ-a²¹ i Teheranska konferencija. O tim pitanjima raspravljalo se sa partizanima svakog dana na političkim časovima, na njima su se primali pozdravi drugu Titu,

¹⁷ Dušan Pirjevec Ahac

¹⁸ Pokrajinski komitet

" Brigada nije poslata.

²⁰ Odnosi se na iznenadni napad Nemaca na partijsku školu u Cerknom 27. januara 1944. godine (vidi dok. br. 52).

²¹ Antifašističko veće narodnog oslobođenja Jugoslavije

Nacionalnom komitetu i AVNOJ-u. Pored tog svakodnevnog rada naše jedinice su priredile mnogo mitinga sa civilnim stanovništvom na kojima su bila glavni predmet diskusije gore navedena pitanja. Također su se na tim mitinzima primali pozdravi Titu itd. na kojima su se potpisivali svi prisutni na mitingu. Popularisanje Drugog zasjedanja AVNOJ-a bilo je dakle prilično intenzivno. Pored tih najvažnijih političkih pitanja, za kulturno i političko vaspitanje naših partizana brinule su se i naše propagandističke grupe koje su uvek, tamo gde se jedinica nalazila, priređivale različite priredbe sa programom: jednočinke, recitacije, pevanje itd. Naročito aktivna u tom pogledu bila je XXXI divizija koja ima svoju, već prilično dobru i sposobnu pozorišnu grupu. Taj intenzivni politički rad, a naročito kampanja koju smo sproveli po našim jedinicama u vezi sa odnosom naše vojske prema civilnom stanovništvu, [doveli su do toga] da se stanje u tom pogledu vidno poboljšava, tako da je u nekim slučajevima odnos prema civilnom stanovništvu zaista odličan. To se vidi baš iz toga što su se mnoge naše terenske organizacije u svojim izveštajima izrazile veoma pohvalno o našoj vojsci, koja je svojim političkim radom u velikoj meri potpomogla političko učvršćenje naše pozadine. U poslednje vreme polaže se naročita pažnja raskrinkavanju nove taktike nemačkog okupatora koji pokušava da daje različite ustupke (slovačke škole, časopise, urede itd.) i time slabi našu snagu, dakle konkretno raskrinkavanje nove taktike Bega²² — domobranstva na našoj teritoriji. Sve je to mnogo doprinelo političkoj čvrstini i svesti naših partizana i odražava se u tome što su naše jedinice u vojničkom pogledu, po borbenosti i moralu postigle veliki napredak.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU !

Zamenik politikomesara:
Branko Babič Vlado

Komandant, poručnik
Lado Ambrožič Novljan

" **Bela garda**

BR. 3

**IZVEŠTAJ ŠTABA 9. KORPUSA OD 1. FEBRUARA 1944.
GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O AKTIVNOSTI
PODREĐENIH JEDINICA U DRUGOJ POLOVINI JANUARA
1944. GODINE***

**STAB
IX KORPUSA NOV I POJ**
Operativni odsek
Položaj, 1. II 1944.
Op. broj: 82

**GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE
(Operativni odsek)**

(Sekcija: Tolmin, Gorica, Idrija, Postojna, Vrhnika, Beljak
1 :100.000 ital.)

U drugoj polovini meseca januara, tj. u periodu od našeg poslednjeg izveštaja (15. 1.*) imale su jedinice našeg Korpusa priličan broj uspehlih akcija, naročito defanzivnih. Neke od tih akcija bile su većeg obima, takoreći prave bitke, iz njih su naše jedinice izašle kao pobednici i ni u jednom momentu nisu pre-pustile inicijativu neprijatelju. Sve defanzivne akcije, naročito XXXII divizije, vođene su i završene tačno po planovima i nijedanput neprijatelj nije prisilio rukovodstvo jedinica da menja planove ili da se povuče minut ranije nego što je bilo predviđeno planom. I ne samo to, naše su jedinice na svakom koraku preduzimale jake protivnapade a posledica ovih bili su veliki gubici neprijatelja, ponekad pravi poraz i bežanje. Sve te borbe pokazale su da disciplinovane i hrabre trupe mogu u svakom slučaju da drže inicijativu u svojim rukama i da pri-hvate borbu samo tada i tamo gde je za njih najpogodnije, i obrnuto, za neprijatelja najteže. Rezultati svega toga vide se detaljno iz izveštaja o borbama XXXII divizije.

U svim tim akcijama došlo je do izražaja veliko poboljšanje u svim našim jedinicama, naročito kod rukovodstva koje je u svim momentima pravilno procenilo situaciju, izvelo plan koji odgovara situaciji i reagovalo brzo i energično. Došla je do izražaja odgovarajuća udarnost svih jedinica, a naročito nekih

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 224/1. Tekst je na više mesta podvučen crvenom olovkom i ima sa strane nekoliko manje značajnih primedaba.

= Vidi Zbornik, tom VI, knj. 10, dok. br. 81.

bataljona koji su pokazali prava junaštva. Po danu, na otvorenom terenu jurišali su naši borci na brojno i po oružju nadmoćnijeg neprijatelja i pošto su mu već zadali velike gubitke naterali ga u bekstvo.

Pored toga sve naše jedinice izvele su veći broj manjih akcija na neprijateljske transporte, komunikacije i objekte na njima i pri tome nanele neprijatelju velike gubitke i materijalnu štetu. Mnoge komunikacije bile su za duže vremena onesposobljene, a važne industrijske zgrade jako oštećene.

Da bismo pružili preglednu sliku obimu i rezultatu operacija pojedinih jedinica IX korpusa, dajemo hronološki pregled svih operacija naših jedinica za koje smo primili izveštaje, odnosno kojima smo lično prisustvovali u vremenu od 15. do 31. jan. 1944.

I

XXXI DIVIZIJA NOV I POJ

U tom periodu je XXXI divizija izvela nekoliko ofanzivnih divizijskih akcija radi likvidacije belogardističkih ili nemačkih uporišta. Pored toga jedinice ove divizije vršile su manje ofanzivne i nekoliko defanzivnih operacija, rušile neprijateljske komunikacije i objekte na njima i oštetile važna industrijska postrojenja. Time su nanele veliku štetu neprijateljskom prometu i proizvodnji.

Napadi na neprijateljska uporišta nisu uvek uspeli (Hotedršica, Železniki)³ jer je teško oružje bilo pogrešno upotrebjeno i obezbeđenje od neprijateljskog napada iz drugih uporišta bilo nepotpuno. Pored toga ni bataljoni, koji su vršili obezbeđenje iz nekih pravaca, nisu potpuno izvršili svoju dužnost. U oba slučaja su naše jedinice prodrle u neprijateljska uporišta i bilo je potrebno samo još malo vremena da ih likvidiraju, ali je baš u to vreme neprijatelj napao naše jedinice sa boka ili u leđa zbog čega su morale prekinuti napad i povlačiti se. Uprkos tome ti su napadi mnogo koristili jer su porušena mnoga neprijateljska utvrđenja i neprijatelj je pri tome imao velike gubitke. Najvažnije akcije jedinica ove divizije u tom periodu bile su:

4. 1. 1944: Mineri 2. bat 7. SNOUB »F. Prešeren« minirali su kod železničke stanice Kranj drezinu i uništili je a drugu rastavili i delove pobacali u Savu.⁴

³ Vidi tom VI, knj. 10, dok. br. 103 i 122.

* Vidi tom VI, knj. 10, dok. br. 34.

7. 1. 1944: 3. bat. 16. SNOB »J. P. Vojko« tukao je Idriju iz bacača i teških mitraljeza, izazvao paniku kod neprijatelja i povukao se bez gubitaka.⁵ Na položajima kod Idrije i Vojskog zaplenio je 6 kola municije, 3 teška mitraljeza i protivavionski mitraljez.
- 12—13. 1: Noću je 2. bat. 7. SNOUB »Fr. Prešeren« preduzeo napad na žandarmerijsku stanicu Kamna Gorica, minirao je i posle tri juriš⁶ zauzeo i uništio. Nemci su stigli u pomoć sa tri strane. Uništena su 3 automobila a poginulo je 27 neprijatelja.⁶
- 13—14. 1: 1. bat. 16. SNOB »J. P. Vojko« izvršio je demonstrativni napad na Rovte i tom prilikom pobio veći broj belogardista; 2. bataljon je iste noći izveo demonstrativni napad na Idriju i ubio te ranio veći broj Nemaca;⁷ 3. bataljon izveo je iste noći demonstrativni napad na Godovič; tom prilikom je ubijeno i ranjeno više Nemaca. 4. bataljon je istovremeno vodio borbu sa nadmoćnijim neprijateljem između Godoviča i Hotedršice i povukao se posle žestoke borbe nanevši neprijatelju gubitke.⁸
14. 1. 1944: 3. SNOB »I. Gradnik« je u noći na 14. 1. sa tri bataljona napala Hotedršicu. Zbog nadmoćnosti neprijatelja i iznenadnog napada iz pravca Idrije, nije uspela, uprkos jurišu, potpuno likvidirati uporište. Neprijateljski gubici nisu tačno utvrđeni ali su svakako veliki jer su naši borci u uličnim i jurišnim borbama bombama i drugim oružjem pobili i ranili mnogo Nemaca."
16. 1. 1944: Patrola 1. bat. 7. SNOUB »Fr. Prešeren« napala je na Zirovskom vrhu belogardističku patrolu od 20 do 30 ljudi koja se odmah povukla odnoseći sa sobom ranjenike.¹⁰
17. 1. 1944: Nemci su napali štab 3. SNOUB »I. Gradnika« u s. Vojsko. Patrola štaba je odmah zaposela položaje ali se zbog neprijateljske nadmoćnosti morala povući. U toj borbi je neprijatelj imao preko

⁵ Vidi tom VI. knj. 10, dok. br. 71.

⁶ Vidi tom VI, knj. 10, dok. br. 93.

⁷ Vidi tom VI, knj. 10, dok. br. 200.

⁸ Vidi tom VI, knj. 10, dok. br. 87.

⁹ Vidi tom VI, knj. 10, dok. br. 103.

¹⁰ Vidi tom VI, knj. 10, dok. br. 129.

30 mrtvih i ranjenih. Do iznenađenja je došlo zbog toga što bataljon u zasedi nije izvršio svoju dužnost.¹¹

17. 1. 1944: Zaseda 1. bat. 7. SNOUB »Fr. Prešeren« napala je neprijateljsku belogardističku patrolu kod s. Sv. Trije kralji, koja se odmah razbegla.¹²
19. 1. 1944: 1. bat. 7. SNOUB »Fr. Prešeren« sukobio se sa nem. i belogardističkim kolonama, u jačini od 300 ljudi, koje su se kretale iz različitih pravaca. Posle 3-časovne borbe neprijatelj se povukao. U tim borbama neprijatelj je imao prilično gubitaka.¹³
18. 1. 1944: 2. i 4. bat. 7. SNOUB »Fr. Prešeren« izveli su napad na neprijateljski transport između Idrije i Godoviča. Nemci su imali 2 mrtva i više ranjenih i ubijenih konja.¹⁴
- 22—23. 1: 1. bat. 16. SNOB »J. P. Vojko« srušio je most na cesti Škofja Loka — Zelezniki; 3. bataljon napao je bunker u Praprotnom. Neprijateljski gubici nisu poznati. Minerski vod je na cesti postavio minska polja. Automobili koji su išli u pomoć napadnutom uporištu naišli su na mine i 2 automobila bila su uništena. Tom prilikom ubijeno je 60 a ranjeno više Nemaca.¹⁵
- Iste noći napao je 1. bat. neprijateljsko uporište u Selcima. Uspeo je da poruši više neprijateljskih utvrđenja i nanese neprijatelju veće gubitke. (1. bat. spada u sastav 7. brig.)
2. bat. iste brigade napao je, međutim, utvrđeno nemačko uporište Zelezniki koje zbog jake utvrđenosti nije mogao potpuno likvidirati. Šteta je prilično velika. Neprijateljski gubici su veliki.¹⁶®
26. 1. 1944: 1. četa 4. bat. 7. SNOUB »Fr. Prešeren« zapalila je drveni most između Zalog Loga i Zeleznika.¹⁷

Pored ovih akcija jedinice divizije preduzimale su niz manjih akcija protiv neprijateljskih jedinica. Rezultat ovih nije se mogao ustanoviti. U toku pomenutih borbi bilo je najmanje

¹ Vidi tom VI, knj. 10, dok. br. 103.

⁵ Vidi tom VI, knj. 10, dok. br. 129.

» Vidi tom VI, knj. 10, dok. br. 129.

⁴ Vidi tom VI, knj. 10, dok. br. 114.

⁵ Vidi tom VI, knj. 10, dok. br. 146.

« Vidi tom VI, knj. 10, dok. br. 197.

⁷ Vidi tom VI, knj. 10, dok. br. 196.

150 mrtvih i 200 ranjenih Nemaca i belogardista. Zaplenjeno je preko 50 pušaka, 3 mitraljeza, jedan protivavionski mitraljez, 6 kola municije i mnogo drugog različitog materijala.

[II]

XXXII DIVIZIJA NOV I POJ

Jedinice XXXII divizije imale su u drugoj polovini meseca januara velikog uspeha. Sve njihove akcije i borbe izvršene su potpunim uspehom i možemo reći da su vođene bez grešaka starešina i sa velikom hrabrošću i umešnošću kako starešina tako i boraca. Dolazilo je do pravog takmičenja u umešnosti manevrisanja kod starešina i u hrabrosti pojedinaca i jedinica. U tim borbama su se neke jedinice istakle više a neke manje ali nijedna nije popustila. Vrhunac svega bila je borba na Lokovecu i bitka kod Lokava za koje možemo bez preterivanja reći da predstavljaju najveći uspeh u Primorju od početka partizanskog [pokreta]. Za Nemce je, međutim to bio takođe najveći poraz. Pored svega treba priznati da se najviše istakla 18. SNOB »Soška« tako da je posle ovih akcija možemo smatrati jednom od najboljih slovenačkih brigada. U toku poslednjeg meseca ova brigada sasvim je preporođena. Hrabrost starešina i boraca tako je velika da su počeli da potcenjuju Nemce. Pored odbrambenih akcija jedinice divizije preduzimale su i ofanzivne akcije koje su sve, osim jedne, uspele. Također su preduzimale napade na neprijateljske komunikacije, objekte na komunikacijama i neprijateljske kolone i pri tome nanele neprijatelju velike gubitke i štetu. Najvažnije operacije jedinica divizije u tom periodu bile su: pre početka ofanzive na XXXII diviziju, neprijatelj je 15. 1. 1944. vršio ofanzivne operacije na Krasu i u Vipavskoj dolini. Tom prilikom naše jedinice nisu pretrpele gubitke. Sve te neprijateljske akcije završile su se pljačkom po raznim krajevima Vipavske doline i odvođenjem nekoliko terenskih radnika. Jedinice Južnoprimorskog odreda i VOS-a¹⁸ koje su se nalazile na tom prostoru povukle su se većim manevrisanjem pred udarcima nadmoćnijeg, i to više puta nadmoćnijeg, neprijatelja tako da su samo neki delovi došli u sukob sa neprijateljem.

16. 1. 1944. jače neprijateljske kolone izvršile su pokret iz Vipavske doline i Gorice do Ravnice i počele da popravljaju porušenu cestu između Ravnice i Trnovog. U pratnji tih kolona bilo je 7 oklopnih kola i više kamiona. Na ostalim sektorima

¹⁸ Varnostna obvešćevalna služba = Obaveštajna služba i služba bezbednosti

nisu zapaženi nikakvi pokreti. Posle završenih ofanzivnih operacija neprijatelja na Krasu i u Vipavskoj dolini štab Korpusa je procenio da neprijateljske kolone koje popravljaju cestu imaju nameru da izvrše napad i zaposednu oblast Trnovo — Lokve — Čepovan i da istovremeno ovladaju Banjškom planotom iz doline Soče. Zbog toga je štab Korpusa odlučio da u noći 16. na 17. 1. prebaci 17. SNOB »S. Gregorčič« sa Banjške planote na prostor Trnovo — Sv. Gora — Nemci sa zadatkom da spreči prodor Nemaca u tom pravcu.¹⁹ Naređenje je izvršeno u toku noći i brigada je zaposela određene položaje tako da je levo krilo bilo kod Krnice a desno je preko južnog dela Čepovanske doline održavalo vezu sa 18. SNOB »Soškom« u Dolnjem Lokovcu. I 19. SNOB »S. Kosovel« stigla je u toku noći na sektor Predmeja. U to vreme su se štab XXXII divizije i 18. SNOB »Soška« nalazili na Lokovcu.²⁰

1. 1944: Nemci su u više kolona izvršili napad na položaje 17. SNOB »S. Gregorčič«. Jedinice brigade (1. i 2. bat.) su gotovo čitav dan odbijale napade i nanosile neprijatelju velike gubitke. Istovremeno je, rano ujutro, jedna nemačka kolona napala 3. bat. u selu Nemci. Nije utvrđeno kada i kako je ova kolona stigla do s. Nemci pošto su svi pravci iz Gorice i Vipavske doline bili obezbeđeni i stalno je održavana veza desno sa 18. i levo sa 17. brigadom. Izgleda da je to bio verovatno jači »trup« koji se u toku noći nalazio negde u Trnovskom gozdu. Ova kolona je iznenada napala delove 3. bataljona koji se posle kratke borbe povukao. Nemci su, međutim, došli u selo Nemci, srušili i spalili nekoliko kuća i zatim se povukli. Ovakva pojava Nemaca iza leđa 1. i 2. bataljona 17. brigade prouzrokovala je slabljenje otpora tih jedinica koje su se povukle te su Nemci uveče mogli da uđu u Trnovo. Pošto se na sektoru Banjšica nisu mogli zapaziti nikakvi pokreti neprijatelja, pre podne smo naredili da jedan bataljon 18. brigade pođe u pomoć 17. brigadi koja je već nekoliko sati

Vidi tom VI, kili. 10, dok. br. 90.

*> Vidi tom VI, knj. 10, dok. br. 92.

vodila borbu sa više puta nadmoćnijim neprijateljem koji je raspolagao sa brojnim teškim oružjem i poluautomatskim topovima. Bataljon je stigao kasno posle podne. Nemci nisu mogli dalje iz Trnovog. Da bi sprečili Nemcima sprovođenje ofanzive po planu i uneli zabunu u njihove redove, odredili smo da 17. brigada, ojačana sa 3. bat. 18. brigade, izvrši u toku [noći] od 17. na 18. 1. demonstrativni napad na Trnovo, radi čega smo prethodno poslali tamo našeg operativnog oficira druga majora Šorovića. Napad je potpuno uspeo. Naš 3. bat. 18. brigade probio se u samo selo te bombama i ostalim oružjem zadao neprijatelju velike gubitke. Napad je, obzirom na prilike, sasvim uspeo tako da su Nemci bili jako uznemireni i uporište bi bilo bez sumnje savladano da su italijanski bunker, koji su spasli nemačku posadu, bili ranije srušeni. Posle napada bataljoni su se u redu povukli na određene položaje, a tokom noći stigli na položaje kod Lokava. Nemci su pucali čitavu noć na sve strane ali nisu preduzeli ni najmanji pokret iz Trnovog. U toku tih borbi Nemci su imali preko 70 mrtvih i preko 100 ranjenih.

Istog dana, nešto pre 12 časova, nemačka kolona od preko 200 ljudi nadirala je iz Banjšice prema Srednjem Lokovcu ali je naišla na jaku odbranu jedinica 1. i 2. bataljona sa štabom 18. brigade. Borba je trajala do mraka. Jedinice 18. brigade su izvrsnim manevrisanjem potpuno razbile Nemce, naterale ih u bekstvo i gonile ih sve do Soče. U tim borbama je neprijatelj imao preko 50 mrtvih i veći broj ranjenih. Koliki su bili gubici može se oceniti po tome da su posadu uporišta u Anhovu, koja je brojala oko 30 ljudi, morali potpuno zameniti jer su svi iz uporišta bili mrtvi ili ranjeni. Iz drugih uporišta u dolini Soče bili su, međutim, mnogi lakše ranjeni ali su uprkos tome morali vršiti službu usled nedostatka vojske. U tim borbama zaplenjeno je: 248 pokrivača, 100 šinjela, minobacačka cev, 253 bombe za bacač, 4 protivavionska postolja za šarce, 63 kasete municije, 130 kg ovsa, 15 šat.[orskih] krila, 28 konja i mazgi, 12 »mauser« pušaka, 1 automat, 1 poluautomatska puška;

uništeno 12 kola. Istovremeno je zarobljeno 10 vojnika i 2 oficira, svi bivši crvenoarmejci. Su-tradan zarobljena su 4 vojnika — Nemca, koji su se sakrivali u nekoj kući. U međuvremenu su jedinice 19. SNOB »S. Kosovel« (1. i 2. bat.) bile napadnute na Predmeji. Napale su ih jake nemačke snage koje su došle iz Ajdovščine. Borba je trajala čitavo posle podne. Zbog velike nadmoćnosti i napada nove nemačke kolone iz Čavna morala se brigada povući na predviđene položaje. U žestokim borbama kod Predmeje neprijatelj je imao prema vlastitim priznanjima, 96 mrtvih i preko 150 ranjenih.

18. 1. 1944: Zbog jake reakcije s naše strane na nemačku ofanzivu prema Lokovcu, Trnovom i Predmeji, Nemci se 18. nisu usudili da napadaju dalje na predviđene objekte (Lokve i Cepovan) ali su zato bez milosti bombardovali selo Lokve. Bombardovanjem su srušili gotovo sve kuće a mi uprkos tome nismo imali, osim jednog ranjenog, nikakvih gubitaka jer smo se pre početka bombardovanja povukli na položaje. Uz to je neprijatelj zbog velikih gubitaka morao dobiti pojačanje. U toku čitavog dana vršio je samo izviđanje iz vazduha. Jedna nemačka kolona od 100—150 ljudi je, međutim, sasvim neočekivano prodrla iz Idrije preko Gorenje Trebuše do sela Lažne gde se nalazila komora i osoblje odseka sa delom štapske čete IX korpusa. Nemci su preduzeli napad iz dva pravca. Naši su morali da se povuku pred nadmoćnijim neprijateljem. Za vreme borbe koja je trajala preko 3 časa, neprijatelj je imao 6 mrtvih i 7 ranjenih. Među mrtvima nalazio se i kapetan, komandir kolone. Izgleda da je i to bio »trup« koji je imao nameru da unese zabunu u naše redove i tako odvрати pažnju od pravca odakle su dolazile glavne snage.

Na drugim sektorima se za to vreme nisu mogli zapaziti pokreti neprijatelja.

Pošto smo u toku 18. 1, preko obaveštajne službe i zarobljenika, utvrdili da Nemci imaju zadatak da u roku od dva dana očiste teritoriju Trnovskog gozda i Banjske planote i da se ko-

Ione koje su napadale na Lokovcu, Trnovom i Predmeji sastaju u Čepovanu, u sporazumu sa štabom XXXII divizije i 18. brigade sastavili smo plan za dalje operacije. Pošto je bilo jasno da razbijene neprijateljske kolone više neće napadati u pravcu Lokovca i Čepovana, odlučili smo da koncentrišemo 17. i 18. brigadu, bez 1. bataljona, na položajima oko Lokava a 1. bataljon da na položajima oko s. Lažne štiti leđa glavnim snagama i da služi kao rezerva. Radi toga su tokom noći od 18. na 19. 1. prebačeni 2. bat. i štab 18. brigade (gde se već nalazio 3. bat 18. brigade) na položaje oko Lokava a 1. bataljon u Lažne. Posle tako koncentrisanih snaga divizije izrađen je plan da se puste Nemci iz pravca Predmeje i Trnovog na otvoren teren oko Lokava gde bi se mogli što bolje uništiti. Zbog toga je 5 bataljona zauzelo položaje oko Lokava dok su položaj između ceste, koja vodi iz Lokava u Predmeju i u selo Nemce, ostavili prazan. Nešto pre podne Nemci su preduzeli napad, tačno kako smo predvideli u našem planu, i odmah pali pod unakrsnu vatru naših jedinica. Borba je trajala čitav dan i bila prekinuta posle 18 časova kada su se naše jedinice bez ikakve smetnje od strane neprijatelja i po predviđenom planu povukle. 18. brigada se skoncentrisala u selu Lažne gde je bila pripremljena večera i imala odmor do ponoći. Tačno u ponoć 18. brigada zajedno sa štabom divizije i Korpusa krenula je na zbornu mesto na Sentvišku planotu, gde je stigla u zoru. Istom tako je i 17. brigada preko Dola kod Čepovana i Slapa, do zore stigla na Sentvišku planotu. Prema tome sve su jedinice divizije od početka do kraja imale inicijativu u svojim rukama i tako izvršile sve akcije i pokrete tačno prema predviđenom planu.

U bici kod Lokava neprijatelj je imao preko 250 mrtvih i oko 300 ranjenih. Najviše gubitaka pretrpeo je u 3 juriša, koje su preduzele naše jedinice u Lokvama kada su preko otvorenog terena ubijale Nemce koji su masovno bežali.

Time je bila završena i potpuno razbijena ova poslednja i za Nemce porazna nemačka ofanziva.²¹

23. 1. 1944: 17. SNOB »S. Gregorčič« napala je neprijateljsko uporište i žel. stanicu Klavže. Zbog suviše jakih odbrambenih sredstava, zbog vanredno tamne noći u kojoj se ni vodiči nisu mogli orijentisati, niti su se mogli raspoznati ciljevi koje je trebalo uništiti, i zato što se između jedinica nije mogla održavati veza, nisu mogli zauzeti uporište.²² U zoru su srušili cestu Ljubinj — Kneža i telefonske i električne linije od Sv. Lucije²³ do Podmeleca.

Patrola štaba 17. SNOB »S. Gregorčič« srušila je most na cesti Podmelec — Poljubin i preterisala 4 električna stuba na istoj cesti. 3. bat. iste brigade, zajedno sa minerima, porušio je cestu Sv. Lucija — Grahovo i bacio u vazduh deo pruge Gorica — Podbrdo, između uporišta Klavže i Sv. Lucije: Kako je sva okolina uporišta bila minirana a nisu bila tačno poznata mesta, nisu nastavili sa napadom već su u zoru koncentričnom vatrom iz bacača porušili sve kasarne (barake) u Klavžama, ukupno 3. Tom prilikom je neprijatelj imao veće gubitke kako u mrtvima tako i u ranjenima. Čak su se čuli jauči ranjenika iz baraka.

U toku svih tih akcija neprijatelj je imao preko 500 mrtvih i najmanje isto toliko ranjenih, što iznosi preko 30% od svih snaga koje su učestvovala u ofanzivi (oko 3.000). Prema priznanju nemačkih oficira u toku četiri dana imali su preko 400 mrtvih. Kao osvetu za tolike žrtve Nemci su 20. 1. zapalili u Lokvama sve kuće, osim dve.

III. GORENJSKI ODRED

U tom periodu su jedinice Gorenjskog odreda, zbog reorganizacije odreda i prebacivanja većih delova na levu obalu Save, za što su upotrebili prilično vremena, imale nešto manje akcija nego što su ih mogle imati.

Jedinice odreda izvršile su priličan broj uspehlih akcija na neprijateljske komunikacije, objekte na njima, industrijske

²¹ O borbama kod Trnovog, Lokava i" Lokoveca vidi tom VI, knj. 10, dok. br. 104, 126 i 130.

²² Vidi tom VI, knj. 10, dok. br. 151.

²³ Danas Most na Soči.

zgrade i manje neprijateljske kolone u pokretu i na taj način ometale pokrete neprijateljskih motornih vozila i vezale velike neprijateljske snage. Glavne akcije odreda u to vreme bile su:

6. 1. 1944: 2. četa Gorenjskog odreda razbila je Dečiji vrtić u Breznici gde su vaspivatali omladinu u nemačkom duhu.²⁴
7. 7. : 1. vod 2. čete G. O. zapalio je privremeni radni logor u Zirovnici.²⁵
10. 1 : 1. desetina 1. čete je na Trati kod železničke stanice Škofja Loka zaplenila 2 nemačka konja.
10. 1 : 1. desetina 2. čete je na cesti Ljubljana — Bled napala motocikl sa prikolicom i ubila 1 podoficira i 2 ranila.
11. 1 : Patrola 2. čete minirala je cev električne centrale KID²⁽ⁱ⁾ na Javorniku. Uništeno je više m cevi koja dovodi vodu na glavnu turbinu. Voda je provalila u tvornicu i srušila više zidova i naprava. U odeljenju za granate i oklopne ploče rad je prekinut. Druga patrola uništila je 8 m cevi električne centrale u Zirovnici.
12. 1 : Patrola je razbila opštinski ured u Križama i zaplenila 1 pisaću mašinu, 1 radioaparar i kancelarijski materijal.
13. 1 : Patrola je prekinula telefonski vod na pruzi Škofja Loka — Medvode.
Istog dana je 4. četa napala stambenu zgradu na stanici Lesce — Bled, zaplenila 1 kaput, 7 pokrivača, 4 čaršava, uništila kancelariju i zapalila skretničarsku stanicu sa svim inventarom. Na povratku se sukobila sa nemačkom patrolom i ubila 1 policajca i 1 ranila.¹⁷
15. 1 1. vod 3. čete G.O. napao je kod Cerklja patrolu od 7 članova i ubio dvojicu. Jedan od ubijenih bio je Emil Resel. Zaplenjen je 1 automat, 1 puška »mauser«, 1 pištolj »mauser« i 5 ručnih bombi.²⁸

⁴⁴ Vidi tom VI, knj. 10, dok. br. 205.

» Vidi tom VI, knj. 10, dok. br. 208.

" Kranjska industrijska družba Kranjsko industrijsko društvo

⁵⁷ Vidi tom VI, knj. 10, dok. br. 212.

^{ik} Vidi tom VI, knj. 10, dok. br. 215.

16. 1 : 3. četa sukobila se sa Nemcima i 2 ubila.
- 17. 1** Patrola 1. čete porušila je napušteno okupatorovo uporište kod Skofje Loke.
21. 1 Patrola 1. čete je u Bodovljama zaplenila službenu poštu Crnog Vrha. Istog dana je patrola 2. čete naišla na neprijatelja na Smokuškem vrhu i ubila 6.
- Isto večer su 2 минера минирали skretničarski blok na stanici Bled i potpuno ga uništili.

U svim tim akcijama neprijatelj je imao preko 20 mrtvih i najmanje isto toliko ranjenih.

IV. JUŽNOPRIMORSKI ODRED

Ovaj odred imao je nekoliko prilično uspelih akcija na neprijateljske komunikacije i objekte na njima. U tom periodu imao je manji broj akcija jer se pomoću manevrisanja morao izvući iz nemačke ofanzive koja je trajala na tom sektoru skoro nedelju dana. Glavne akcije tog odreda bile su:

12. 1. 1944: Minerski vod je minirao podzemni telefon i oštetiо električni vod na železničkoj pruzi Ljubljana — Trst. Promet je bio u prekidu 17 časova.
13. 1 : Zamenik komandanta je sa još jednim drugom ubio 1 Nemca pripadnika SS.
16. 1 Minerski vod je uspešno minirao prugu kod Nabrežine.
20. 1 Minerski vod srušio je 2 tornja električnog voda kod električne železničke pruge a naknadno još 5 i 4 oštetiо (između Sežane i Opčina).
21. 1 Obaveštajac odreda zarobio je 1 karabinjera.
22. 1 : 7 drugova Južnoprимorskog odreda ubili su iz zasede trojicu fašista.

Pored ovih akcija odred je izvršio i nekoliko uspelih реквизиција i prisilnih otkupa kod elemenata neprijateljski raspoloženih prema nama.

V. BRISKO-BENEŠKI ODRED

Obzirom na specijalne okolnosti pod kojima se razvija i radi, odred je imao nekoliko uspelih akcija od kojih jednu

veću. Obećava da će se razviti u veoma aktivnu i korisnu jedinicu. U tom periodu bile su sledeće glavne akcije:

- 4. 1. 1944: 2 Mongola, pripadnici jedinice odreda, ubili su prilikom patrolnog izviđanja na cesti St. Peter ob Nadiži — Kobarid dvojicu nemačkih oficira.
- 11. 1 U Ločniku su jedinice odreda napale magacin municije. Uništeno je 3 vagona municije. Prekinuli su telefonsku vezu sa Goricom. Zaplenili su 8 bombi, 30 metaka, 10 raketa, nešto rublja, a zarobili 1 karabinjera i 6 ih ubili.
- 16. 1 : Patrola od 2 druga susrela je fašističku patrolu od 20 ljudi, napala ih i 2 ranila.
- 20. 1 : Jedan vod 1. čete 1. bataljona sukobio se iznad sela Slapnik s neprijateljem, ubio 5 i 12 ranio.

Odred je izveo i nekoliko uspehlih akcija prinudnog otкупа raznog materijala i zarobio nekoliko neprijateljskih elemenata (belogardista).

VI. ZAPADNOKORUŠKI ODRED

Pošto je stiglo pojačanje poslato na osnovu naredbe našeg štaba (jedna četa) odred je počeo sa akcijama i posle prvog uspeha obećava da će i ubuduće imati uspeha.

U tom periodu izvršio je sledeću veliku akciju:

- 17. 1. 1944: Jedinice odreda izvršile su napad na žandarmerijsku stanicu u Slovenjem Pliberku. Ubili su i ranili su 14 neprijatelja i zaplenili više pušaka.

Obzirom na važnost akcija tog odreda preduzećemo sve potrebno da ga što pre ojačamo i omogućimo mu što brži razvoj.

VII. DOLOMITSKI I IDRIJSKO-TOLMINSKI ODRED

Ovi odredi su tek u formiranju i još nisu imali nikakvih akcija.²⁹

VIII. KOMANDA IDRIJSKOG PODRUČJA

Pre ukidanja područja partizanska straža u Bukovom 28. 1. 44. sukobila se sa neprijateljskom patrolom od 4 čoveka koja

²⁹ Naredbu o formiranju odreda izdao je Štab 9. korpusa 23. januara 1944. godine. Vidi tom VI, knj. 10, dok. br. 133.

je stigla iz Grahovog, u sukobu su zarobljena 3 neprijateljska vojnika i zaplenjeni 1 ital. puškomitraljez i 2 puške.

Time su završene akcije jedinica komande Idrijskog podružja koje je ukinuto. Od njegovog ljudstva formirana su 2 nova odreda. Ukidanje područji i formiranje odreda vidi se iz priložene naredbe.

IX. TAKTIKA KOJU SU PRIMENJIVALE JEDINICE IX KORPUSA U DRUGOJ POLOVINI JANUARA

U tom periodu sve naše jedinice pokazale su dosta smisla za manevarske kombinacije i specijalnu partizansku taktiku tako da su potpuno uspele da razbiju sve šablonske napade daleko nadmoćnijih nemačkih i belogardističkih kolona. Veliku umešnost u tome pokazale su jedinice XXXII divizije a naročito jedinice 18. brigade. Jedinice XXXII divizije razvile su se neverovatno brzo tako da je njihova udarna snaga danas ravna udarnoj snazi najboljih jedinica u Sloveniji. Možemo reći da su 2. i 3. bataljon 18. brigade postigli skoro vrhunac vojničke sposobnosti, udarne snage i smisla za manevarske kombinacije.

Smisao za veće akcije došao je naročito do izražaja u odbrambenim borbama oko Lokovca, Trnovog i Lokava. Ovo poslednje mesto ostaće kao klasičan primer savršenstva kombinovanih akcija prema unapred izrađenom planu u čijem okviru je došla u potpunosti do izražaja korisna inicijativa pojedinih jedinica i starešina. Kod jedinica XXXI divizije zapažaju se još uvek prilični nedostaci u divizijskim akcijama, još uvek ima grešaka i to naročito pri obezbeđivanju glavne akcije. Stab divizije ima dovoljno smisla za planske operacije i polaže dovoljnu pažnju pripremi tih operacija, ipak neki štabovi bataljona još uvek ne izvršavaju u punoj meri svoje dužnosti zbog čega se često dešava da neprijatelj izvrši napad jedinici u leđa ili bok i na taj način ometa zauzimanje uporišta (Zelesniki, Hotedršica).

Pored toga smo zapazili da jedinice još uvek ne izvršavaju pravilno svoje zadatke pri demonstrativnim napadima tako da neprijatelj ubrzo posle početka napada uvidi da napad nije jak i da najveću pažnju obrati tamo gde naše jedinice vrše glavni napad.

Obaveštajna služba još je mlada i nema dovoljno sposobnih ljudi koji bi, prema određenim indicijama, ocenili namere neprijatelja odn. pripreme za ofanzivne operacije protiv naših jedinica. Također smo zapazili da se jedinice suviše oslanjaju na obaveštajne organe i sa svoje strane ne preduzimaju sve što je potrebno da bi što bolje izviđale neprijatelja i držale kontakt s njime svakog momenta i na taj način izbegle svako iznenađenje. Većina jedinica još nije došla do saznanja da je potrebno i važno što duže izviđanje (terena) do samih uporišta.

Sve jedinice su pokazale priličan napredak u službi veze tako da je u svim akcijama XXXII divizije veza pravilno funkcionisala.

Još uvek se sve akcije analiziraju kritički na konferencijama štabova tako da se svaka buduća akcija izvodi bolje i ima veći uspeh.

Dok su naše osnovne snage preduzimale veće ofanzivne ili defanzivne operacije, ukazala se potreba da se pomoću odreda kontroliše što veći teren. Radi toga smo formirali još dva odreda tako da će se sada moći sa 6 odreda kontrolisati čitava teritorija i osnovne snage upotrebiti za veće zajedničke akcije.

Da bismo prikazali što tačniju sliku taktike pojedinih jedinica dajemo kratak pregled taktike koju su primenjivale pojedine jedinice:

1. XXXI divizija

Glavni zadatak jedinica divizije bio je udar na belogardistička uporišta u Dolomitima i sprečavanje upada belogardističkih bandi u Gorenjsku kao i čišćenje Selške i Poljanske doline od nemačkih uporišta.

Za sprovođenje ova dva zadatka divizija je bila uglavnom podeljena na dve udarne grupe: 7. SNOUB »Fr. Prešeren« bila je raspoređena na severu i čistila Gorenjsku od nemačkih uporišta i kontrolisala deo Gorenjske na desnoj obali Save. 3. SNOUB »I. Gradnik« i 16. SNOB »J. P. Vojko« pod neposrednim rukovodstvom štaba divizije imale su zadatak da udare na belogardistička uporišta u Dolomitima i na nemačka uporišta na južnom delu Gorenjske i na teritoriji Idrije.

Svaka jedinica ponaosob pokazala je dovoljno smisla za akcije na manevarskom zemljištu, ali još uvek nisu dovoljno izvežbane za napade na utvrđena uporišta, niti za zajednički rad u sastavu divizije. Kod svih jedinica se još uvek zapaža tendencija tipične taktike odreda tako da mnogo više uspeha imaju u sabotažno-diverzantskim akcijama nego u zajedničkim akcijama većeg obima. Još uvek ne polažu dovoljno pažnje upotrebi teškog oružja. Preduzeli smo sve potrebno da se i jedinice te divizije podignu na što viši stepen u pogledu sposobnosti taktičkih kombinacija i smisla za zajednički rad.

Obzirom na veliku zaposlenost štaba divizije i naš neposredni uticaj na pripreme za izvršenje akcija, može se ubuduće računati na velike uspehe.

2. XXXII divizija

Glavni zadaci jedinica ove divizije u tom periodu bili su: onеспособljavanje komunikacija u dolini Soče i Bače i kontrola

što većeg terena u Vipavskoj dolini, Pivki, Banjškoj visoravni i Trnovskom gozdu. Sve te zadatke je divizija uspešno izvršila i u svim akcijama iz dana u dan pokazivala očito poboljšanje. Poslednje defanzivne operacije jedinica divizije pokazale su ne samo da je kriza prebrođena, već da su se jedinice podigle na stepen najboljih i da su i u taktičkim kombinacijama, manevrisanju i udarnoj snazi jače od neprijatelja. Posle dužeg vremena jedinice su našle pravo rukovodstvo, naročito 18. i 19. brigada, čiji su kadrovi u svakom pogledu na svom mestu.

Partizansku taktiku sa svim njenim finesama ove jedinice primenjuju u pravom smislu i pravilno je kombinuju sa taktikom redovne vojske.

Obzirom na postignute uspehe i plansku pripremu svih akcija, ove jedinice imaće u budućim operacijama mnogo uspeha.

3. Odredi

Gorenjski odred je sa uspehom nastavio diverzantsko-sabotažne akcije i u nekim slučajevima pokazao pravu veštinu u primeni partizanske taktike u radu manjih jedinica. Verovatno će dati vrlo dobre rezultate kada bude reorganizovan, upotpunjen i bolje naoružan. Prebacivanje na nove sektore omogućiće mu preduzimanje brojnih akcija na najvažniju komunikaciju koja veže Sloveniju sa nemačkim Rajhom.

Ostali odredi su još uvek na početku razvojnog stadija ali su obzirom na dosadašnje akcije, kvalitet ljudstva i kadrova, ispunjeni svi uslovi da postanu veoma korisne jedinice. Naš štab preko svojih organa učiniće sve da im olakša i ubrza razvoj.

X. ŠKOLE ZA NIZI KOMANDNI KADAR

Vojna škola XXXI divizije pokazala je veliki uspeh i do sada je završilo školu preko 130 pitomaca, koji su posle tečaja pokazali veliki napredak i sposobnosti za funkcije desetara, komandira i vodnika. Sada je u toku 5. tečaj koji je tek počeo.

Štabovi brigada još uvek ne pokazuju dovoljno razumevanja i brige prilikom izbora pitomaca za škole, tako da i dalje postoji nekakav % koji ne odgovara, pa je time uspeh procenualno niži nego što bi bio u obrnutom slučaju. Škola ima dovoljno dobrih nastavnika.

Vojna škola XXXII divizije završila je 2 tečaja i sada počinje sa trećim. Dosada je školu završilo oko 80 pitomaca koji su postigli dobre uspehe. Ako jedinice budu pokazale dovoljno smisla pri izboru pitomaca i ako štab divizije bude pridavao školi veću važnost, postići će sa dosadašnjim nastavničkim kadrom velike uspehe. Programi u obe divizijske škole su potpuno

jednaki i škole stalno održavaju vezu radi jednakog obrazovanja pitomaca. Pored pitomaca iz divizije školu posećuju i pitonici odreda i zaštitnih jedinica štaba IX korpusa.

Istovremeno se po divizijama održavaju tečajevi za signalizaciju.

Prvih dana meseca februara biće kod obe divizije otvoreni tečajevi (od po 10 dana) za teško oružje (minobacače, topove) jer se u dosadašnjim akcijama pokazalo da borci koji rukuju tim oružjem nisu dovoljno izvežbani.

29. jan. smo uputili na viši tečaj ofic. škole 4 funkcionera iz XXXI divizije i 3 iz XXXII divizije, ukupno 7 vojnih rukovodilaca.

XI. STANJE ORUŽJA I MUNICIJE

Sve naše jedinice raspolažu dovoljnim brojem pušaka, puškomitraljeza (lakih mitraljeza), teških mitraljeza, teških i lakih minobacača, ručnih bombi i svim vrstama municije. Nedostaje nam, međutim, artiljerija svih vrsta jer sve naše jedinice raspolažu samo sa 2 protivtenkovska topa 47/32. Preduzeli smo sve potrebno da se što pre opremimo artiljerijom i ima nade da ćemo uskoro dobiti 2 haubice od 100 mm M 16 i 2 italijanske haubice 75 mm. Mesta gde ćemo dobiti oružje već su nam saopštena i već smo poslali jedinice po njega. Za artiljeriju imamo dovoljno granata, udarnih i tempirnih. Ukoliko te haubice budu ispravne, mi ćemo, zajedno sa oružjem kojim već raspolažemo, podmiriti najnužnije potrebe dovoljne za napade na neprijateljska uporišta.

Mi ćemo vam odmah javiti telegrafski kada budemo formirali predviđene divizione.

Pored oružja u jedinicama ima veliki broj teškog oružja i municije zakonspirisanih na terenu. Da bi se sakupilo što više oružja i municije i da bi to oružje bilo što bolje spremljeno, izdali smo uputstva čije kopije prilažemo.

Ostalo oružje jedinice su spremile za buduće novomobili-sane.

Naše jedinice uspele su da poslednjeg meseca zaplene 7 nem. mitraljeza »šaraca« sa priličnom količinom municije.

Detaljni izveštaj u vezi sa ovom tačkom poslaćemo kada bude izvršena konačna evidencija čitavog oružja i municije koji se nalaze na terenu.

Spiskove starešina dostavićemo naknadno kada primimo podatke od podređenih jedinica o svim promenama izvršenim u poslednje vreme.

Podatke o poginulim oficirima još nismo primili. Poznato nam je samo da je na Predmeji 17. 1. 1944. poginuo poručnik

Jovo Prole, zamenik komandanta 19. SNOB »S. Kosovel«. Napominjemo da su jedinice XXXII divizije za sve vreme defanzivnih borbi imale samo 12 mrtvih i oko 20 ranjenih koji su još istog dana transportovani u bolnicu.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU !

Komandant, poručnik:
Lado Ambrožič Novljan
Ambrožič

Vođa odseka, kapetan:
Milutin J. Dapčević,
načelnik štaba
Mil. J. Dapčević

Prilozi:

Naredba za formiranje odreda.
Uputstva za evidenciju oružja i municije.

BR. 4

**IZVEŠTAJ ŠTABA 15. DIVIZIJE OD 1. FEBRUARA 1944.
GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O BORBAMA
NA SEKTORU JAGODNIK — NOVA GORA I O NAPADU
NA VIDEM¹**

**ŠTAB
XV DIVIZIJE NOV I POJ**
Položaj, 1. II 1944. u 21.30 časova

GLAVNOM STABU I ŠTABU VII KORPUSA

Operativni izveštaj za 31. I 1944. IV SNOUB M.G.

I bataljon: stanje bez promene. Održao vojne časove (napad iz zasede, pozdravljanje, rasklapanje lakog mitr.). II bataljon: stanje bez promene, vojni časovi, pregled oružja i opreme. III bat.: borba patrola kod Gotne Vasi. Vojni časovi, čišćenje oružja i odeće. IV bataljon: stanje bez promene, vojni časovi, stražarska služba. Baterija: stanje bez promene, održala vojne časove, strojevo pravilo i vodnu obuku.

Mobilisali smo 1 druga.
I bataljon I.C.

Stanje bez promene. Održao vojne časove: strojevo pravilo. Mobilisao nije.

Artiljerija XV divizije.

I divizion na sektoru Podgrad. Čišćenje, umivanje i krpljenje odeće.

II divizion na sektoru Lakovnice, stanje bez promene. Čišćenje i opravka opreme.

Nismo mobilisali nijednog druga.

XII brigada.

I bataljon. U toku noći produbio je i proširio prokop na cesti kod Sv. Ane. Borbe nije vodio. II bat. vodio je borbu s neprijateljem koji je nadirao sa tri strane. Svaka kolona imala je 100 ljudi. Zbog nadmoćnijeg neprijateljskog pritiska bataljon se povukao na položaj Jagodnik — Runčec — Nova Gora. U 15 časova oterao je neprijatelja i zaposeo stari položaj. Neprijatelj je imao 3 mrtva. Vlastitih gubitaka nismo imali. III bat. U 7 časova stigla je u Mirnu Peč kolona od 24 kamiona: 2 putnička automobila i 3 tenka.² 1 tenk stigao je u Sentjurje, dok je pešadija ostala samo na grebenu iznad stanice Mirna Peč. Pošto pešadija nije mogla da nastupa usled jake vatre, u 15 časova se povukla natrag u Novo Mesto. Pošto se ljudstvo nalazilo na položaju, izostao je vojni i politički rad.

XV brigada.

Dana 31. I 1944, u 17 časova, prema dobivenim podacima još u toku dana, neprijateljska kolona, koja je dan ranije odstupila iz Videma prema Lučama i skrenula u pravcu sela Vel. Vrhe, vratila se natrag na Videm.¹ Skoncentrisana su dva bataljona za napad na Videm, gde se nalazilo oko 280—300 neprijatelja. Neprijatelj je pripadao formaciji SS i Feldžandarmeriji. Opremu je vozio na kolima (5—6 kola), tako da je ljudstvo nastupalo bez opreme i bilo lako pokretljivo. U 18 časova I bataljon naše brigade, na položajima iznad Videma, počeo je s napadom na neprijatelja i to najpre teškim bacačem i vatrom teških mitraljeza. II bat. štitio je I bat. sa boka i, u slučaju neprijateljske intervencije, sa ceste Zdenska Vas — Hočevje — Videm (Krka). Pod vatrom teških mitraljeza ceo bataljon u streljačkom stroju počeo se približavati selu. Uspeo je da u vremenu od 18—5 časova ujutro 1. II zauzme selo Videm. Borba u samom selu bila je teška i morala se zauzimati kuća po kuća. Najteže je zauzeta crkva, jer su je Nemci ogorčeno branili te su na nas ispalili ogromnu municiju i bacili mnogo bombi. Borci I bataljona veoma su se istakli u toj akciji te su i pored jake neprijateljske

¹ Vidi dok. br. 11.

» Vidi dok. br. 10 i U i Zbornik, tom VI, knj. 10, dok. br. 192.

vatre jurišali od kuće do kuće i na taj način oterali neprijatelja iz celog sela.

U toj borbi smo zaplenili 11 it. pušaka, 3 »mauzer« puške, 4 kompletne vojničke uniforme, 350 kom. »mauzer« municije, 1 pisaću mašinu, više ručnih bombi, dva kazana za kuvanje, 50 kg brašna, dva samara, više vojničkih ćebadi, 8 mazgi i dva jahaća konja, 4 para cipela, nekoliko bluza i ostale voj. opreme.

Neprijatelj je imao oko 20 mrtvih i pribl. 30 ranjenih. To su izjavili civili kad smo zaposeli selo, a i sami smo našli više mrtvih koje neprijatelj nije uspeo da odnese.

Sami smo imali 6 mrtvih i 8 ranjenih (od kojih 4 teže).

U toj akciji se naročito istakao štab I bat. kao i sve komande četa i drugovi strelci. Akcijom su rukovodili zam. komandanta XV divizije, komandant XV brigade, kao i njegov zamenik.

U toku današnjeg dana neprijatelj je iz pravca Zdenska Vas, iz pravca Ilova Gora (tri kolone) i iz pravca Križka Vas (jedna kolona), u jačini od 4 tenka (marke »panter«), 4 kamiona, 1 putničkog automobila, 1 motocikla i oko 600—700 vojnika (među kojima je bilo i domobrana), prodro u selo Videm. U selo je prodro oko 11 časova. Sa neprijateljem vodili su borbe I, II bat. (na Ilovoj Gori) i IV bataljon. Neprijatelj je očito hteo, još u toku noćne borbe u Videmu da pomogne koloni koja je u toku noći očajnički davala signale raketama. Stigao je dokan. Pokupio je oko 4 mrtva koja su ostala u Videmu i pravcem Hočevje — Zdenska Vas vratio se u uporište. U povratku bio je opet napadan na sektoru Videm — Krka od strane IV bataljona XV brigade.

Selo Videm i sva sela u dolini Krke ponovo su napuštena od neprijatelja, što je lično izvidao zam. komandanta XV div. Pošto smo se stalno nalazili na položajima nismo uspeli da prednji operativni izveštaj dostavimo ranije.

Komandant i politkomesar se nalaze još uvek kod IV brigade M.G. U vezi sa naređenjem štaba VII korpusa pozvali smo jednog od njih u štab divizije.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU !

Politkomesar:
si. odsutan

Zam. komandanta - kapetan:
Kaco'

P.S. Prilažemo dve rezolucije koje šalju XV brigada M.G. i civilno stanovništvo sela: Podgrad, Konec, Vinja Vas, Koroška Vas i Pristava.

BR. 5

IZVEŠTAJ ŠTABA ARTILJERIJE 15. DIVIZIJE OD 1. FEBRUARA 1944. ŠTABU 7. KORPUSA O AKTIVNOSTI OD 16. DO 31. JANUARA 1944. GODINE"

STAB ARTILJERIJE XV DIVIZIJE

Položaj, dana 1. II 1944.

STABU VII KORPUSA NOV I POJ

Šaljemo vam petnaestodnevni ratni izveštaj za vreme od 16. I do 31. I 1944. u sledećem:

Dana 16. I 1944. **I divizion** nalazio se u selu Zvirče sa zadatkom prekopavanja ceste Smuka — Ambrus i Smuka — Videm, kao i kontrolisanja pravca Videm — Struge. Zadatak rušenja komunikacija izvršava pomoću u tu svrhu mobilisanog civilnog stanovništva. Napravljena su 3 prokopa i veći broj zaseka.

Dana 17. I jedno haubičko odeljenje tog divizona krenulo je u pravcu Vel. Lašča radi predviđene akcije za likvidaciju neprijateljske posade u Vel Laščama.² Uskoro posle toga primili smo naređenje Štaba VII korpusa da dovezemo još jednu haubicu sa 100 granata. Prvo odeljenje stupilo je u dejstvo te je na Vel. Lašče ispalilo samo nekoliko zrna. Pošto je neprijatelju dolazila pomoć, odeljenje se vratilo natrag u Zvirče. U tom vremenu moralo je da krene prema Vel. Laščama i II haubičko odeljenje. Zbog promene situacije odeljenje to nije učinilo te smo oba haubička odeljenja odveli sa ciljem da ih zakonspirišemo, a prvu haubicu (100 mm) ostavili smo iznad Starog Loga. Za to vreme, dok su se oba haubička odeljenja, zajedno sa zaštitnom četom divizona, nalazila van kantonmana, obezbeđenje divizona izvodilo se samo pomoću patrola. Kad su se odeljenja zajedno sa zaštitnom četom vratila, počelo je opet redovno obezbeđivanje pomoću zaseda. Obaveštajna patrola bila je poslata u Kompolje i tamo se nalazila do odlaska divizona iz Suhe Krajine.

Pošto je haubica, koja je svojevremeno sakrivena na sektoru Crni Potok, bila suviše slabo zakonspirisana, dana 23. I poslali smo jedno odeljenje sa zadatkom da premesti haubicu i municiju. Haubica je sada zakonspirisana u okolini Koprivnika.

² Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 153/1.

Na sektoru smeštaja divizionu potuče se po šumama veći broj skrivača. Dana 25. I priredili smo malu hajku na njih. U šumi smo našli kolibu iz koje su skrivači već pobjegli. Kolibu smo zapalili.

Dana 26. I divizion je primio nove zadatke u blokadi Novog Mesta i zbog toga je krenuo na novoodređeno mesto u Podgrad, gde je stigao još istog dana. Pre nego što je divizion krenuo, poslao je u rejon Krka — Zagradec jednu bateriju sa intendantom, radi dopreme stoke za klanje.

Zadatak divizionu na tom sektoru jeste da posluži kao rezerva II divizionu i da svakog dana šalje na položaj kod Sv. Roka jedan vod jačine 20 ljudi, kao pojačanje II divizionu. Pored toga, divizion je izvukao jedan top da bi na njemu izvodio topovske vežbe. Vežbe se izvode na brdskom topu.

U cilju uvežbavanja ljudstva štab artiljerije je organizovao tečaj za I divizion. Plan i program tečaja su priloženi.

II divizion se od 16. I do 26. I nalazio u Uršnim Selima, sa zadatkom obezbeđenja od Novog Mesta i rušenja komunikacija na sektoru Novo Mesto — Laze. U cilju obezbeđenja u Birčnu Vas je poslata jedna desetina obaveštajaca i podignuta telefonska linija Birčna Vas — Uršna Sela. U slučajevima kad je neprijatelj pokušavao da prođe iz Novog Mesta prema Birčnoj Vasi, ovoj je desetini češće slata pomoć. Ovaj vod je nekoliko puta dolazio u dodir s neprijateljem i neprijatelj je uvek bio odbijen te se vraćao u Novo Mesto.

Dana 26. I divizion je dobio nov zadatak u blokadi Novog Mesta i to zadatak koji je ranije obavljao III bataljon IV UB »Matija Gubec«. Pored toga preuzeo je i deo položaja koji je držao I bataljon V UB »I. C.« te na taj način mora držati položaje od isklj. gostiona Mrvar na Hribu do isklj. Sv. Rok. Pošto, s obzirom na svoje malo brojno stanje, nije bio dovoljno jak, i s obzirom na mali broj automatskog oružja, divizion svakodnevno dobiva pomoć I divizionu od 20 ljudi sa dva puškomitraljeza. U tu svrhu divizion se iz Uršnih Sela premestio u Lakovnice. Blokadu Novog mesta vrši na navedenim položajima od 27. I.

Dana 28. I neprijatelj je pokušao da nadire prema našim položajima ali je bio odbijen.³ Imali smo jednog ranjenog dok je neprijatelj imao 3 mrtva: dva belogardista i jednog Nemca. Broj ranjenih nije poznat. Otada pa nadalje neprijatelj više nije pokušao da nadire prema našim položajima.

Dana 29. I neprijatelj je, u jačini od oko 100 ljudi, došao u severni deo Regerče Vasi.⁴ Verovatno je došao po seno, jer je

» Vidi Zbornik, tom VI, knj. 10, dok. br. 175 i 178.

« Vidi Zbornik, tom VI, knj. 10, dok. br. 187.

sa sobom vodio kola i konje. Na njih je iz naših zaseda otvorena jaka vatra, tako da je neprijatelj ostavio kola i stoku te pobegao. U mraku je uspeo da izvuče kola.

Ukoliko ljudstvo nije imalo posla, vojne vežbe su se izvodile u oba divizionu. Razrađivala se pre svega tematika iz topovskih vežbi, ali samo teoretski. Nastava se izvodila sistematski i to: dužnosti poslužioca, neposredno nišanje, opis materijala i nišanskih sprava za uzimanje komandovanih elemenata. Sem topovskih vežbi svakog dana izvodilo se strojevo pravilo i to: pozdravljanje, okretanje na levo i na desno, sa puškom i bez puške, o desno rame i na gotovs. Zaštitne čete izvodile su borbenu obuku u zauzimanju položaja u streljačkom stroju i pokret strelaca pod neprijateljskom vatrom.

Štabovi divizionu održavali su redovne sastanke sa rukovodiocima komandi četa i baterija, na kojima su im se davala konkretna uputstva za rad koji treba da se obavi idućeg dana. Na tim sastancima izvodila se sa rukovodiocima i nastava iz čitanja karata.

Pošto je sva haubička municija kojom smo raspolagali, bila odvezena u okolinu Kočevja, dovezli smo iz Maverlena sva ispravna zrna u šumu u okolini Padeža. Municije smo primili svega 67 zrna, i to bez čaura.

Pod svojom kontrolom imamo sada sve naše konje koje smo svojevremeno podelili seljacima. Konji se delimice nalaze u mestu boravišta divizionu a delimice u Škernjancu u Beloj krajini. Kod konja nalaze se i vozari. Za potrebe seoskog stanovništva konje pozajmljujemo i seljacima, s tim što se sa njima uvek nalazi po jedan partizan. Pitanje ishrane konja postaje iz dana u dan sve aktuelnije.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU !

Zam. politkomesara:
Dolčić Emil

Komandant — poručnik:
Miha*

⁵ **Miha Mišić**

BK. 6

**IZVESTAJ ŠTABA 18. DIVIZIJE OD 1. FEBRUARA 1944.
GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O BORBAMA
NA SEKTORIMA BRESTOVAC — HRELJIN I ZLOBIN —
FUZINE¹**

ŠTAB
XVIII DIV. NOV i POJ
na položaju, 1. II 1944.
br. 463

STABU VII KORPUSA I GLAVNOM ŠTABU

Položaj

1.) Na sektoru Ogulin — Karlovac stanje neprijatelja je uglavnom bez promene. U Ogulinu se nalazi oko 800 domobrana, 500 ustaša, 200 železničara dobrovoljaca i 200 četnika. Komandni kadar je uglavnom nemački, sa oko 200 svojih vojnika. Naoružanje: 6 topova, 8 bacača i više drugog automatskog oružja. U Trošmariji i Bosiljevom nalaze se ustaše nepoznate jačine. Verovatno je to kolona od 1.200 Nemaca, ustaša i Crne legije, koja je dana 30. p.m. krenula u pravcu Bosiljeva. Na tom sektoru neprijatelj raspolaže sa nekoliko tenkova i automobila.

Na sektoru Hrvatskog primorja: Dana 27. p.m. došlo je na Sušak oko 150 ustaša iz Karlovca, koji su preuzeli nekoliko položaja oko Sušaka. Dana 29. p.m., od 11 do 14 časova, kroz Crikvenicu je prolazila nemačka kolona jačine 3.000—4.000 ljudi, pešadije i konjice. Dana 31. p.m. neprijatelj je napao naše položaje na sektoru Zlobin — Fužine.²

Na sektoru Kočevje je stanje neprijatelja bez promene.

2.) Naša divizija se nalazi na sektoru Ogulin — Hrvatsko primorje — Kočevje i to:

IX Brigada nalazi se sa jednim bataljonom na sektoru Ljubošina sa zadatkom da obezbeđuje i dejstvuje u pravcu Ogulin — Vrbovsko, sa jednim bataljonom na sektoru Trošmarija — Gornja Dubrava, sa zadatkom da napada neprijateljske kolone, patrole i kantonmane, štab brigade sa jednim bataljonom, kao brigadnom rezervom, u Vrbovskom. Bataljon daje jednu četu u Gomirje kao rezervu bataljonu u Ljubošini, dok je jedan bataljon poslat po hranu u Sloveniju.

X brigada nalazi se sa štabom brigade i jednim bataljonom kao brigadnom rezervom na sektoru Mrkopalj, sa jednim ba-

f taljonom u Fužinama — Zlobinu, sa zadatkom obezbeđenja i dejstva na tom pravcu a treći bataljon se nalazi u Lokvama na odmoru.

VIII brigada nalazi se sa štabom brigade i jednim bataljonom na sektoru Polom — Vrbovec, sa zadatkom da blokira Kočevje sa severne i severozapadne strane, time što sa zasedom kod Male Gore drži cestu Kočevje — Dvor. Jedan bataljon nalazi se na sektoru Rakitnica — Lipovec sa zadatkom da napada neprijatelja na cesti Kočevje — Velike Lašče, da ruši prugu Kočevje — Ribnica i ometa opravku iste. 3. bataljon na sektoru Zvirče — Zdenska Vas, po naređenju štaba XV div. i naknadnom odobrenju štaba VII korpusa, sa zadatkom da zasipa i štiti cestu Zdenska Vas — Zvirče i Ambrus — Zvirče.

3.) Jedna borbena patrola I bat. IX brig., sastavljena od 10 ljudi, koja se nalazila na obilasku Brestovac — Hreljin, došla je u dodir s neprijateljskom patrolom jačine do 30 ljudi, naoružanih jednim teškim i dva laka mitraljeza, između sela Hreljin 1 Obrh, ispod kote 519. Neprijatelj je već zaposeo položaje kad je patrola naišla. Naša patrola je odmah izvela napad koji je trajao oko 1 čas. Neprijateljska patrola bila je prinuđena na povlačenje natrag u Ogulin a naša ju je patrola gonila do blizine bunkera. Neprijatelj je pretrpeo gubitke od 3 mrtva i 6 ranjenih ustaša. Naših gubitaka nije bilo. U borbi su bila ranjena i 3 civila, ali samo lakše.

Na sektoru Fužine — Zlobin bio je II bat. X B. napadnut od neprijatelja iz pravca Zlobina. Neprijatelj je prodirao iz Zlobina u tri kolone u jačini 500 ljudi. Borba je počela u 1 časova. Borci tog bataljona pružali su ogorčen otpor ali su usled nadmoći neprijatelja bili ipak prinuđeni na povlačenje. U 14 časova neprijatelj je prodro u Fužine. Ovom bataljonu su posiate još 2 čete III bataljona, posle čega su počeli s napadom na Fužine. Borbe su bile žestoke i teške i trajale sve do 18 časova. Nemci su bili odbačeni iz sela Fužine natrag u Zlobin. Neprijatelj ima 30 mrtvih i veći broj teže ranjenih. Zaplenjeno je i nešto vojničke sprema i oružja ali o tome još nemamo tačnih podataka. To ćemo vam javiti sutra. Naši su imali 1 mrtvog i 2 lakše ranjena.

U noći 29/30. p.m. I i II bataljon izveli su napad na Kočevje time što su gađali grad sa bacačem. III bataljon imao je zadatak da napadne Kočevje ali kad je stigao na određeno mesto, na pruzi između Stare Cerkve i Mlake, napala ga je zaseda. Naši su se u redu povukli. Nestalo je 8 paničara koji su verovatno otišli u Makuše. Jedan drug bio je lakše ranjen.

4.) Moralno stanje divizije je dobro. U borbama se ističu velika borbenost i poverenje u svoj komandni kadar.

Zdravstveno stanje se unekoliko pogoršalo jer se pojavila influenza. U štabu divizije oboleo je od influence i sam komandant.

Hrana je vrlo slaba i nedovoljna. Komanda područja nam po tom pitanju slabo pomaže. Zbog toga smo poslali jedan bataljon po hranu u Sloveniju.

5.) Vojna nastava — vežbanje novomobilisanih, marševanje, kretanje na mestu i u hodu, obučavanje u rukovanju oružjem, nišanje te rasklapanje i sklapanje mitraljeza. Izvodila se obuka sa obaveštajnim vodom IX brigade, koju su izvodili komandant i načelnik štaba brigade. U X brigadi se nastava, zbog borbe, izvodila samo u I bataljonu, i to napad na neprijateljsko uporište, odbrana naših položaja, zasede, patrole itd. U VIII brigadi izvodile su se vežbe iz strojevog pravila, čišćenje i isprobavanje oružja, stražarske i patrolne službe.

6.) Politički rad po brigadama je sledeći: razvitak ljudskog društva, čitanje »Poročevalca« i najnovijih događaja, diskusija o razvitku partizanstva, o partizanskoj disciplini i drugarstvu.

Pošto smo poslednjih dana primili veći broj novih drugova formirali smo u brigadama 10-dnevne kurseve po vojno-političkim pitanjima. Program i detaljan rad za te kurseve poslat je brigadama. U slučaju da se ukaže potreba da se taj kurs produži, to će se i učiniti na više od 10 dana.

7.) Jedinice X brigade održale su miting u Lokvama koji je vrlo dobro uspeo. Govor je održao i zamenik politkomesara brigade. Jedinice VIII brigade priredile su miting u Zvirčama.

8.) Brojno stanje divizije: po spisku 1.981, u rashodu 234, na licu 1.747.

Za sve ljude nemamo oružja. Zbog toga smo poslali jednu patrolu u Komandu mesta Kočevje po puške ali se ista do sada još nije vratila. Novomobilisani su vrlo slabo odeveni i obučeni. Ostalo ljudstvo je sa svojom opremom dovoljno obezbeđeno.

Pošto sada imamo telefonsku vezu do Črnomelja i dalje, a nije potrebno da svako sve čuje, molimo da nam pošaljete šifru, kao n. pr. a = 43, b = 23, r = 16 itd. Naša divizija upotrebljava na našem sektoru svoju šifru, koju vam po želji možemo poslati.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU !

Zam. Politkomesara:
Bogomir Peršić

Zamenik komandanta:
major
Mile Cubrić

BR. 7

**IZVEŠTAJ ŠTABA ISTARSKOG ODREDA OD 1. FEBRUARA
1944. ŠTABU 7. KORPUSA O NAPADU NA NEPRIJATELJ-
SKA UPORIŠTA RICMANJE I MATERIJ¹**

ŠTAB ISTARSKOG ODREDA

Na položaju, dana 1. I 1944.-'

ŠTABU VII KORPUSA NOV I PO SLOVENIJE³

Na položaju

Brojno stanje je sledeće:
Po spisku br. 228 drugova
u rashodu br. 19 „
na mestu br. 208⁴ „

Dana 23. I 1944. naša patrola srela se s nemačkom, koja se vraćala iz Kozine u Podgorje, i napala je. U tom sukobu neprijatelj je imao sledeće gubitke: 4 mrtva i 5 teško ranjenih. Pošto je taj susret bio iznenađan, naša patrola nije mogla odmah da zauzme dobar položaj te se zbog toga povukla, jer je neprijatelj bio nadmoćan. Dana 27. I 1944. naše jedinice razoružale su posadu žandarmerijske stanice (karabinijere) koja je brojala 18 ljudi. Zaplenjena su 3 automata, 15 pušaka, više municije i nešto vojničke sprema. Razoružano uporište nalazilo se u Ricmanjima kod Trsta.

Kako smo već javili dana 28. I 1944, naše jedinice su 27. izvele napad na uporište u Materiji, gde se nalazilo oko 70 finansa. Pozvani su bili na predaju ali su odgovorili puškama. U tom napadu, prema dobivenom izveštaju, bilo je 12 mrtvih, 4 teško ranjena i još nepoznat broj lako ranjenih.

Naši bataljoni nastavljaju izvođenje mobilizacije na celom sektoru Brkina, Pivke, i Sl. Istre, što ne ide bez teškoća jer se svi plaše odlaska u Sloveniju.

U toku jučerašnjeg dana poslali smo transport Notranjskom odred. Transport je brojio 92 čoveka, koje smo poslali XVIII diviziji NOV i POJ.

¹ Kopija originala (pisana na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 296 II — 8.

² Greška u dokumentu. Treba: 1. II. 1944.

¹ Greška u dokumentu. Treba: NOV i PO Jugoslavije.

⁴ Greška u dokumentu. Treba: 209.

Javljamo da se u noći 31. na 1. vratio u štab politkomesar odreda drug Leon,⁵ koji se više dana nalazio na konferenciji politkomesara korpusa. Dalje vam javljamo da je naša radio-predajna stanica bez kristala. Kad nam pošaljete radio-tehničara pošaljite nam i kristal ako njime raspolazete.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:

Komandant — kapetan:

BR. S

**NAREDBA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD
2. FEBRUARA 1944. PO PITANJU ORGANIZACIJE ŠTA-
BOVA JEDINICA¹**

**GLAVNI STAB NOV I PO
SLOVENIJE**
dana 2. 2. 1944.

ŠTABU XIV DIVIZIJE

Razvitak partizanskih odreda u redovnu armiju nalaže nam potrebu ujednačenja i proširenja delovanja naših štabova. Zadaci koji se postavljaju pred naše štabove postaju sve opširniji i zahtevaju oformljenje niza pomoćnih organa za pojedine sektore rada. U tom cilju

o d r e đ u j e m o

sledeću strukturu štabova:

1. Štab Korpusa

komandant
politkomesar
zam. politkomesara, ako je potrebno
načelnik štaba.

⁵ **Leon Klemenčič**

¹ Kopija originala (pisana na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 335/11.

U Korpusu moraju biti formirani odseci kojima stoje na čelu šefovi odseka. Šefovi odseka su organizacijski neposredno podređeni načelniku štaba.

a.) *Operativni odsek* priprema planove operacija na osnovu naredbi štaba, vodi evidenciju o rasporedu snaga, analizira i prikuplja iskustva iz izvršenih operacija, vodi evidenciju i raspored ljudstva, oružja i municije te o tome javlja Operativnom odeljenju pri Glavnom štabu. Na čelu odseka stoji šef odseka koji ima pored sebe prema potrebi jednog ili više operativnih oficira i geodetskog referenta.

b.) *Obaveštajni centar* snosi odgovornost za svu obaveštajnu službu, a pre svega prikuplja podatke o neprijateljskim uporištima, njihovoj jačini, naoružanju i utvrđivanju, nazivima njihovih jedinica, pokretima i namerama, stanju neprijateljske uprave, industrije i saobraćaja, moralu neprijateljskih trupa, moralnim pojavama u našim redovima, vodi nadzor nad neprijateljskom aktivnošću u vojsci i među stanovništvom, brine se za obrazovanje i razmeštaj obaveštajnih oficira te o tome javlja obaveštajnom odeljenju pri Glavnom štabu. Na čelu centra stoji šef centra, koji prema potrebi ima pomoćnika i više obaveštajnih oficira.

c.) *Odsek za kadrove* vodi u kartoteci evidenciju oficira, politkomesara, podoficira, rukovodilaca pomoćnih organa i raznih stručnjaka, sastavlja predloge za postavljenja, unapređenja i odlikovanja, vodi računa o obrazovanju kadrova, tj. organizuje i rukovodi Oficirskom školom u Korpusu i podoficirskim školama u divizijama te specijalnim kursevima u jedinicama i o tome javlja Odeljenju za kadrove pri Glavnom štabu. Na čelu odseka stoji šef odseka koji ima prema potrebi pomoćnika i pomoćno osoblje.

č.) *Odsek za veze* odgovoran je za svu službu veze na svom području, a pre svega za veze sa Glavnim štabom i štabovima divizija te odreda putem relejnih stanica, radio-telegrafije, telefonije i signalizacije. Brine se za obrazovanje i razmeštaj oficira i osoblja službe veze te o tome javlja Odeljenju za veze pri Glavnom štabu. Na čelu odseka stoji šef odseka, koji ima prema potrebi svog pomoćnika i referente za relejne stanice, telegrafiju, telefoniju i signalizaciju.

d.) *Intendantura* snosi odgovornost za sve materijalno snabdevanje vojske, a pre svega nabavlja hranu i opremu, organizuje radionice i tvornice, rukovodi blagajnom, brine se za vaspitanje i razmeštaj intendantskih oficira te o tome javlja Ekonomskom odeljenju pri Glavnom štabu. Na čelu intendature stoji šef intendature koji ima pomoćnika i prema potrebi više intendantata.

e.) *Sanitetski odsek* odgovoran je za zdravstvo a pre svega se brine za higijenu vojske, rukovodi bolnicama koje spadaju pod kontrolu korpusa, nabavlja sanitetski materijal, brine za negu životinja, brine za obrazovanje lekara i bolničarskog osoblja te njihov razmeštaj po jedinicama i o tome javlja Sanitetskom odeljenju pri Glavnom štabu. Na čelu odseka nalazi se šef odseka koji ima prema potrebi pomoćnika i pomoćno osoblje te veterinarskog referenta.

f.) *Propagandni odsek* odgovoran je za propagandu i kulturno-prosvetni rad a pre svega izdaje časopise i brošure, organizuje pevačke horove i pozorišne grupe, priređuje kulturno-prosvetne mitinge i zabave za vojsku i stanovništvo, rukovodi tehnikom, organizuje ratno dopisništvo i ratnu hroniku pojedinih jedinica, brine za vaspitanje i razmeštaj propagandnih i kulturno-prosvetnih aktivista te o tome javlja Propagandnom odeljenju pri Glavnom štabu. Na čelu odseka nalazi se šef odseka koji ima prema potrebi pomoćnika i više propagandista.

g.) *Sudski odsek* rukovodi radom brigadnih i odredskih sudova, brine za razmeštaj pravnika te o tome javlja Sudskom odeljenju pri Glavnom štabu. Na čelu odseka nalazi se šef odseka koji ima prema potrebi pomoćnika.

h.) *Odsek za pozadinu* formira se prema naročitoj potrebi i odgovara za mobilizaciju živih i materijalnih snaga pozadine za potrebe vojske a pre svega rukovodi radom komandi područja, vrši preko njih mobilizaciju vojnih obveznika, traga za skrivačima pred mobilizacijom, brine za organizaciju pozadinske proizvodnje za vojne potrebe te o tome javlja Odeljenju za pozadinu pri Glavnom štabu. Na čelu odseka se nalazi šef odseka koji ima prema potrebi pomoćno osoblje.

2. Štab divizije

Načelno je štab divizije sastavljen kao i štab korpusa. Broj pomoćnog osoblja je manji i svodi se na potreban minimum.

Sanitetskim odsekom rukovodi šef odseka koji ima svog pomoćnika sa zadatkom da rukovodi pokretnom divizijskom bolnicom, hiruršku ekipu, divizijskog apotekara, zubara i veterinarskog referenta.

Sudskog odseka pri štabu divizije nema, jer sudski odsek pri štabu korpusa direktno rukovodi brigadnim i odredskim sudovima.

Odseci pri štabu divizije izveštavaju odgovarajuće odseke pri štabu korpusa.

3. Štab brigade

U štabu brigade nema odseka. Umesto njih postoje.

a.) *Operativni oficir*, koji obavlja zadatke operativnog odseka,

b.) *Obaveštajni centar*

c.) *Referent za kadrove*, koji vodi evidenciju o kadrovima i o svemu ostalom ljudstvu brigade,

č.) *Referent za veze*

d.) *Intendant*

e.) *Sanitetski referent*

f.) *Propagandni referent*

U brigadi postoji brigadni sud za čiji rad odgovara predsednik suda, koji o tom izveštava Sudski odsek pri štabu korpusa.

4. Štab bataljona

Štab bataljona mora načelno da ima zamenika komandanta i zam. politkomesara.

U štabu bataljona postoji sledeće pomoćno osoblje:

a.) *Obaveštajac*

b.) *Desetar desetine za vezu*

c.) *Intendant*

č.) *Bataljonski bolničar*

d.) *Propagandist*

Funkcije operativnog odseka i odseka za kadrove vrši štab bataljona sam.

5. Štab odreda

Štab odreda načelno je sastavljen kao štab brigade ali ipak može, s obzirom na brojno stanje, da svoj sastav suzi ili proširi.

6. Postavljanje i kompetencija

a.) Štab korpusa postavlja Vrhovni štab NOV i POJ na predlog Glavnog štaba NOV i POS.

Štab divizije postavlja Glavni štab NOV i POS na predlog štaba korpusa.

Štab brigade postavlja štab korpusa na predlog štaba divizije.

Štab bataljona postavlja štab divizije na predlog štaba brigade.

Četnu komandu postavlja štab brigade na predlog štaba bataljona.

Štab odreda postavlja štab Korpusa.

b.) Odseke pri štabu korpusa postavljaju odgovarajuća odeljenja pri Glavnom štabu na predlog štaba korpusa.

Odseke pri štabu divizije postavljaju odgovarajući odseci pri štabu korpusa na predlog štaba divizije.

Pomoćne organe pri štabu brigade postavljaju odgovarajući odseci pri štabu divizije na predlog štaba brigade.

Pomoćne organe pri štabu bataljona postavljaju odgovarajući pomoćni organi pri štabu brigade na predlog štaba bataljona.

Pomoćne organe pri štabu odreda postavljaju odgovarajući odseci pri štabu korpusa na predlog štaba odreda.

c.) Odseci i pomoćni organi pri svim štabovima neposredno su odgovorni svom štabu i deluju pod njegovim neposrednim vodstvom. Štabovi su svojim nadređenim štabovima odgovorni za rad svojih odseka i organa.

č.) Odseci i pomoćni organi su istovremeno odgovorni za svoje delovanje odgovarajućim odsecima, odn. odeljenjima pri pretpostavljenom štabu.

d.) U slučaju da odgovarajuće više odeljenje, odn. odsek, svojom naredbom još nije postavilo podređeni odsek ili pomoćni organ, može ovog da postavi kao vršioca dužnosti sam štab. a naknadno ga potvrditi pretpostavljeno odeljenje ili odsek.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Boris Krajger, s.r.

Komandant — general-major:
Franc Rozman, s.r.

BR. 9

**IZVEŠTAJ ŠTABA 7. KORPUSA OD 2. FEBRUARA 1944.
GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O RASPOREDU
I AKTIVNOSTI PODREDENIH JEDINICA¹**

ŠTAB
VII KORPUSA NOV I PO
JUGOSLAVIJE
Br..

Položaj, 2. februara 1944.

GLAVNOM ŠTABU NOV i PO SLOVENIJE

Dostavljamo vam izveštaj sa sektora našeg korpusa za dan 1. februara 1944. godine.

1. — Naše jedinice su raspoređene onako kako smo vam javili u izveštaju našeg štaba za 30. ov. m., s tim da smo XV diviziji izdali naređenje da XII brigadu prebaci sa njenog ranijeg sektora na sektor Ljubljana — Kočevje i pojača naše snage na tom sektoru. Dolenjski odred primio je naređenje da se prebaci na sektor severno od Novog Mesta, radi kontrole istog terena. XVIII divizija uglavnom nije promenila svoj raspored.

2. — Pokreti neprijatelja: Kako nam javlja štab XVIII divizije pre dva dana otputovala je preko Sušaka za Italiju peta po redu nemačka divizija. Uporišta u Gorskom kotaru i Hrvatskom primorju trenutno su bez promene i smanjena. Prema poslednjim izveštajima u Ogulinu ima 1.700 neprijateljskih vojnika, bez Nemaca. Hrvatska legionarska divizija još uvek luta po tom terenu od uporišta do uporišta i svugde dobija batine. Priča se da se i ta jedinica mora probiti do mora. Na sektoru bivše Ljubljanske Pokrajine neprijatelj trenutno ne vrši nikakve pokrete sa većim i novim jedinicama. Na oslobođenom teritoriju Dolenjske vrše svakog dana ispade, sa ciljem odbacivanja naših snaga sa pruge, kako bismo radi toga mi na taj sektor privukli snage i popustili kod Novog Mesta i da bi nam jedinice operativno dezorganizovali. Te snage, koje vrše ispade, sastavljene su od Nemaca, ustaša, domobrana i Rusa. To su snage sa kojima neprijatelj raspolaže u Ljubljani i pokrajini. Neprijatelj vrši česte ispade i cestom Novo Mesto — Trebnje. Tako je na primer 1. o. m. sa 5 tenkova došao u Trebnje.

3. — Akcije naših jedinica: naše jedinice južno od Novog Mesta vode na tom sektoru lokalne borbe. Neprijatelj je na tom

odseku u poslednje vreme manje aktivan, dok je na sektoru severno od Novog Mesta pojačao svoju aktivnost protiv jedinica naše XII brigade.² Jedinice XV brigade XV divizije i Dolenjski partizanski odred već 10 dana vode uspešne borbe sa neprijateljem koji pokušava da prodre na oslobođenu teritoriju Dolenjske i opravi prugu Ljubljana — Kočevje.³ Na dan 31. ov. m. oko 17 časova neprijatelj je u jačini oko 300 vojnika i 6 kola, sa automatskim oružjem, uspeo da se probije do Videma i Krke. Naše jedinice su odmah izradile plan za napad na neprijatelja. Napad na neprijatelja vršila su dva bataljona uz pomoć bacačke i mitraljeske vatre.⁴ Naši borci su se približili neprijateljskim položajima i počeli osvajati zgrade. Neprijatelj je pružao jak otpor i naši borci su morali zauzimati kuću po kuću. Borba je trajala 2 časa, tj. 1. ov. m. do jutra, kada su naši borci zauzeli Videm i neprijatelja naterali u paničan beg prema Grosuplju. Gubici neprijatelja: 20 mrtvih, 30 ranjenih; zaplenjeno: 14 pušaka, 4 vojničke uniforme, 350 metaka, 1 pišača mašina, kuhinja, 50 kg brašna, 2 samara, veliki broj čebadi, 8 mazgi, 2 jahača konja, 4 para cipela i druge opreme. Naši gubici: 6 mrtvih i 8 ranjenih, od kojih 4 teže ranjena. Neprijatelj je od naših jedinica koje su ga gonile imao gubitaka i za vreme povlačenja. 1. ov. m. oko podne prodrila je kolona od oko 600 neprijateljskih vojnika, pojačanih sa 4 tenka, od Lašča prema Krki. Ova kolona imala je nameru da pomogne opkoljenom neprijatelju u Krki, misleći da će se još uvek održati, jer su Nemci za vreme borbe u Krki stalno davali signale i najposle morali pobeći, ne dočekavši da im stigne pomoć. Dok se je probila do Krke, ova kolona imala je velike gubitke. U Krki se zadržala oko 1 sat a zatim se, pod zaštitom tenkova, povukla u Lašče.

4. — Naši planovi: Pozvali smo XII brigadu na ovaj sektor da bismo raščistili sa neprijateljskim delovima na terenu i jačim snagama udarili na prugu. Na ostalim sektorima usmerićemo operacije na najpogodnije ciljeve.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

POLITKOMESAR:
Bolko — Brilej⁵

KOMANDANT — PUKOVNIK:
Rajko Tanasković

² Vidi dok. br. 4.

³ Vidi Zbornik, tom VI, knj. 10, dok. br. 147, primedba br. 2.

⁴ Vidi dok. br. 4.

⁵ Dr Jože Brilej

BR. 10

**IZVEŠTAJ ŠTABA 15. DIVIZIJE OD 2. FEBRUARA 1944.
GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O SUKOBIMA
KOD HOČEVJA I HRIBA¹**

STAB

XV DIVIZIJE NOV i POJ

Položaj, 2. II 1944. u 21.25 časova

Br.: 14

GLAVNOM ŠTABU I ŠTABU VII KORPUSA

Operativni izveštaj za 1. II 1944.

XV brigada.

Prvi bataljon se, posle završene akcije kod Videma, sa dve čete i pratećim vodom povukao u selo Laze, a sa jednom četom zaposeo je kote 361 i 487. II. bataljon držao je sektor Gradiček — Hrib. III bat. nalazio se u toku dana u Hrastovom Dolu, gde se povukao pred suviše jakim neprijateljskim pritiskom iz pravca Križka Vas i Ilova Gora. IV bataljon držao je položaje iznad Zdenske Vasi, sa patrolama u pravcu Zagorice. Pored napada na neprijatelja u Videmu² IV bat. na položajima Zdenska Vas — Hočevje, sukobio se sa neprijateljskom kolonom jačine 3—4 tenka, 1 motocikla i 5 kamiona (vozili opremu). Zbog neprijateljske pobočnice, koja je prodirala preko njegovih položaja, bataljon se morao povući. Istovremeno se II bat. sukobio sa neprijateljskom pešadijom, koja je u jačini 250—300 ljudi nastupala iz pravca Račne. Borba se vodila više od sat i po, posle čega se bataljon, nakon izveštaja da je neprijateljska mot. uspela probiti položaj IV bat., prebacio preko ceste Zdenska Vas — Krška Vas. Neprijatelj je imao oko 20 mrtvih i više ranjenih. Mi smo imali 1 ranjenog i 2 nestala.

Istog dana neprijatelj se kretao iz pravca M. i Vel. Vrh — Križka Vas te iz Križke Vasi prema Grosuplju. Ove položaje neprijatelj je napustio 1. II u 11 časova. Mitinga i mobilizacije nije bilo, vojni časovi zbog borbi nisu održani.

Operativni izveštaj za 2. II.

XV brigada.

I bataljon: kota 361 i 443. Patrole prema Vel. i Malim Vrhima. Uz pomoć civilnog stanovništva raskopava se i ruši cesta Hočevje — Krška Vas. II bataljon je na odmoru u Vel. Korinju, sa obezbeđenjem prema Zagorici i Krškoj Vasi. Vezu

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 26/11.

* Vidi dok. br. 4.

održava sa bat. VIII brigade na sektoru Žvirče. III bataljon na položajima iznad ceste Zdenska Vas — Hočevje, sa zadatkom da pomoću civila raskopava cestu Zdenska Vas — Hočevje. U pravcu Ilove Gore drži zasedu. IV bataljon u zasedi iznad Zdenske Vasi. Toga dana nije bilo borbi. Vojnički rad — čišćenje oružja. Politkomesar održao sastanak sa kuririma i govorio im o otklanjanju svih nepravilnosti koje su se pojavile u toku borbi poslednjih dana.

Neprijatelj se tog dana kretao između Zdenske Vasi i Rašice te Zdenske Vasi i Grosuplja samo s tenkovima. O sa-
slušanju štaba III bat. javićemo vam detaljnije.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:

Nač. štaba XV div. poručnik
Sava Konvalinka

BR. 11

**IZVEŠTAJ ŠTABA 15. DIVIZIJE OD 2. FEBRUARA 1944.
GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O BORBAMA
KOD MIRNE PECI I VELIKIH VRHA'**

STAB

XV DIVIZIJE NOV I POJ

Položaj, 2. II 1944. u 16.30 časova

Br. 13

GLAVNOM ŠTABU I ŠTABU VII KORPUSA

Operativni izveštaj za 1. II 1944.

IV brigada »M.G.«

I bataljon imao je borbe sa 60 bg, koji su stigli u Šent-
jernež a koje je bataljon napao i naterao u bekstvo. Bat. je
održao vojne časove (strojevo pravilo — prestrojavanje, taktički
zadaci u napadu). Mobilisao je 7 drugova. Politkomesar drug
Mirjam ubio je Vencel Franca iz Vrhpolja, jer je kao novomo-
bilisani pobegao patroli i pucao na nju. II bataljon: ništa novo.
Održao je vojne časove: strojevo pravilo. III bataljon, puška-

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 26/II.

ranje. U Smihelu teško ranjen 1 bg. Vojni časovi: disciplina, pozdravljanje, ponašanje na stražarskom mestu. IV bataljon: ništa novo. Vojni časovi: strojevo pravilo, prestrojavanje. Sastanak sa svim rukovodiocima bataljona. Baterija srušila neprijateljski bunker, neprijateljski gubici nisu poznati. Dana 28. I jedna njena granata ubila je 4 neprijatelja. Vojni časovi. Uveče je zajedno sa drugim bataljonom održana proslava, razvijanje zastave ZSM.²

I bataljon »I. C.«

Ništa novo. Vojni časovi, strojevo pravilo.

V brigada »I.C.«

Operativni izveštaj za 29, 30. i 31. I.

31. I izvršila je pokret na sektor Gaberje — Suhadol, tako da je pokret izveden u tri maršrute. Prva i poslednja maršruta izvedene su noću. 31. I upotrebljen je za odmor, čišćenje oružja i opreme.

XII brigada.

U toku 1. II sa dva bataljona vodila je borbu s neprijateljem, koji je u 6.30 časova kretao iz Novog Mesta prema Trebnju.¹ Njegova jačina iznosila je 6 tenkova, nekoliko motocikla i oko 35—40 motornih vozila. Neprijatelj je uspeo da pod vatrom naših mitraljeza opravi prokope u Kačjim ridama i kod Sv. Ane. Neprijatelj je stigao do Trebnja i u 16 časova se iz Trebnja kroz Mirnu Peč vratio ka Novom Mestu. Napadale su ga naše jedinice i zasipale minama teškog bacača i mitraljeskom vatrom. Neprijateljski gubici nisu poznati, naših gubitaka nema. II bataljon nije imao borbi. Likvidirali smo Grabnar Franca, koji je do sada 5 puta dezertirao.

Dolenjski odred.

Vojni izveštaj za 29. I 1944.⁴

Neprijatelj je u 14.20 časova, sa patrolom od 40 ljudi, došao iz pravca Vel. Loke i bio je odbijen. U 15.30 obavestio nas je III bataljon XV brigade da neprijatelj prodire cestom iz Krke prema Lučama. Odred je odmah krenuo na položaje iznad ceste Krka — Luče, kota 412. Ipak u tom pravcu nije bilo nijednog neprijateljskog vojnika. Položaj oko Gradičeka nismo mogli da zauzmemo sa jednim bataljonom, jer je neprijatelj nadržao iz Vel. Loke, i o tome smo obavestili III bat. XV brigade. Uveče u 21 čas neprijatelj je, u jačini od 200 ljudi, napao našu komoru u Vel. Vrhima. Naša dva bat. u 19 časova povučena su natrag na položaje Nova Vas i Križka Vas. III bataljon je na-

² Zveza slovenske mladine = Savez slovenačke omladine

³ Vidi Zbornik tom VI, knj. 10, dok. br. 170.

⁴ Vidi dok. br. 4.

pustio svoje položaje kod Znojila (XV brigada). Stab bataljona nije nas o tome obavestio. Neprijatelj je našu komoru napao preko Znojila i stigao u Vel. Vrhe. Komora je imala obezbeđenje od 10 drugova sa 1 puškomitraljezom. Neprijatelj je opkolio selo. Na pucnjavu straže nije se zaustavio već je nadirao. Spasli smo samo jednu trećinu komore. Municije i oružja nisu dobili. Dobili su samo jedan neispravan laki bacač (oštećen od topa). Dana 30. I u 0.30 časova odred je sa jednim bataljonom 1 jednom četom izveo juriš u selo gde se nalazio neprijatelj, da opere svoju vojničku čast. Juriš je bio odbijen. Imali smo 2 mrtva, 4 ranjena i 13 nestalih (nestali su se izgubili u toku pokreta na nove položaje). 30. I u 5 časova odred se premestio na nove položaje, na sektoru Metnaj — Dobrava. Pokret je izveden, jer je odred pretilo okruženje. Neprijatelj se počeo koncentrisati u Vel. Loki te je iz Plešivice gađao Križku i Novu Vas kao i položaj Sv. Duh. 30. o.m. posle podne neprijatelj je zauzeo položaje Križka Vas i Nova Vas (mi na tim položajima više nismo bili). Neprijatelj se pojavio i na Peščeniku ali dalje prema Višnjoj Gori nije išao. Uz granicu šaljem patrolu, koje javljaju da se na Javoru, s druge strane granice, neprijatelj ukopava. O tome ćemo još detaljnije javiti. Dana 30. I i 31. I održali smo političke časove.

Konstatcija štaba Divizije: prilikom pokreta neprijatelja 29. I lično smo videli (zam. komandanta divizije drug Raco⁵ i nač. štaba) sa položaja iznad Krke, gde smo već u toku dana hteli da napadnemo neprijatelja u Krki, da se je isti početkom poslepodneva povukao ne preko Znojila, već preko Gradičeka, cestom koja vodi u pravcu Luče — Grosuplje. Pošto se povlačio polako i sa njime vodio borbu III bataljon XV brigade, patrola Dolenjskog odreda mogle su tačno utvrditi pravac pokreta neprijatelja, jer je isti šumskim putem krenuo u pravcu Vel. Vrhi. Sa III bataljonom bio je i zam. politkomesara XV brigade i on je izvestio štab Dolenjskog odreda da je zadatak III bat. da napadne neprijatelja u Križkoj Vasi a jedan bataljon Dol. odreda neka odmah krene i zauzme položaj kod Gradičeka (Dol. odred dobio je i tačnu naredbu štaba Divizije da sa pravca Gradiček obezbeđuje napad III bataljona). Kad bi se tamo nalazio jedan bat. Dol. odreda, neprijatelj bi, na cesti koja vodi dubokom jarugom, bio bočno uklješten između III bat. i jednog bataljona Dol. odreda, dok bi ga pozadi gonio IV bat. XV brigade, i bio bi već na tom mestu potpuno likvidiran. Kad bi Dol. odred, posle dobijenog izveštaja III bat. XV brigade, sa dva svoja bataljona u 15.30 časova krenuo na kotu 412, mogao bi istog dana da jedan svoj bataljon spusti 2 km južnije. Neprijatelj bi bio okružen i komora Dol. odreda ne bi pala u

⁵ Radomir Božović

ruke neprijatelja, jer bi i štab Dol. odreda bio tačno upoznat sa kretanjem neprijatelja, da se isti ne kreće preko Znojila, već šumskim putem od krivine ceste Videm — Luče u pravcu Vel. Vrh.

Artiljerija XV divizije.

I divizion održao je vojne časove. Formirana je vojna škola koju posećuju 32 druga. Borbe nije bilo. Pomoću jedne desetine I divizona uspostavlja se telef. veza između sektora I i II divizona.

II divizion. Na njegovom sektoru, koji obuhvata blokadu 'Novog Mesta, nije bilo nikakvih borbi.

Dana 30. I dezertirao je sa položaja u Novo Mesto Anžur Slavko.⁶ Izdao je položaje divizona. Preduzeli smo sve mere za promenu položaja (mesto zasede i mesto divizona). Pošto taj drug također zna gde se nalaze zakamuflirani topovi i topovska municija, preduzeli smo sve mere za premeštaj topova i municije.

Vojni izveštaj XV brigade još nije stigao i dostavićemo ga čim stigne.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU !

Politkomesar:

Zam. komandanta — kapetan:

Raco

⁶ Vidi tom VI. knj. 10, dok. br. 233.

BR. 12

**IZVEŠTAJ ŠTABA 18. DIVIZIJE OD 2. FEBRUARA 1944.
GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O BORBAMA
KOD FUŽINA¹**

**STAB
XVIII DIVIZIJE NOV I POJ**
Položaj, dana 2. II 44.
Br. 482

GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE I
ŠTABU VII KORPUSA NOV I POJ

Položaj

*Izveštaj X SNOB
o borbama kod Fužina.*

Dana 31. I 44. II bat. poslao je 3. četu u zasedu iznad sela Benkovac. U 10.30 časova ova zaseda primetila je neprijateljsku kolonu koja se razvijala protiv naše zasede. Nastupala je u jačini od 80 ljudi. Naši su ih pustili na 150 m, posle čega su otvorili vatru iz tri mitraljeza i pušaka. Pošto je neprijatelj bio iznenađen, počeo se u paničnom bekstvu povlačiti te je pri tom pretrpeo gubitke od 7 mrtvih, dok naši nisu imali gubitaka. Odmah posle toga zaseda je poslala druga Albina, vodnika 3. čete, na desno krilo, sa zadatkom da obezbeđuje zasedu. U 11 časova drug Albin primetio je da neprijatelj nastupa prema našoj zasedi u dve kolone, i to jedna prema zasedi a druga sa desne strane u nameri da zađe našima iza leđa. Cim je drug Albin primetio nameru neprijatelja, otvorio je vatru iz mitraljeza i time upozorio zasedu na preteću opasnost. Istovremeno je zadržavao neprijatelja toliko vremena da je naša zaseda zaposela nove i pogodnije položaje. Zbog nadmoćnosti neprijatelja drug Albin se morao povući, a i naša zaseda, koja je vodila borbu s neprijateljem ispod sela Benkovac.

Tačno u 12 časova obaveštajna patrola, koja je patrolirala uz prugu kod Zlobina, telefonom je javila iz Liča da se jedna neprijateljska kolona, jačine 200 ljudi, kreće iz Zlobina prema Fužinama. Cim je o tome obavešten II bataljon, komandant je odmah odredio dve patrole da na visovima iznad Fužina obezbedi levo krilo. Istovremeno je komandant odredio da prva četa, koja se nalazi u selu Vrata, zauzme položaj levo od ceste

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 27/11.

za Vrata, sa zadatkom da štiti položaj na levom krilu, a druga četa da zauzme položaje desno od ceste Vrata — Fužine. Kad je komandant brigade bio obavešten o svim tim pokretima neprijatelja, odmah je telefonski naredio III bat., koji se nalazio u Lokvama, da sa dve čete odmah krene u pomoć, odn. kao pojačanje II bat. Sa njima je pošao zam. komandanta drug Leon.² U 12.30 časova neprijatelj se pojavio iz tri pravca i to: prvi od Liča, drugi od Vrela i treći od Benkovca. Čim je naša desetina, koja je u sastavu imala teški mitraljez i nalazila se na visovima iznad Fužina, primetila da neprijatelj nadire sa tri strane, ona se posle kraće borbe premestila iz nepogodnog položaja na nov položaj desno od ceste Fužine — Vrata. Za to vreme stigle su obe čete III bat. i zaposle položaj na levom krilu iznad sela Vrata. Stigla je i jedna četa I hrvatske brigade i zaposela položaj levo od naših jedinica. U 13.30 časova započele su žestoke borbe s neprijateljem koji je napadao u jačini 500—600 vojnika. Naši su mu nanosili teške gubitke koji su prema prvim izveštajima iznosili 7 mrtvih i više ranjenih. U međuvremenu je zaseda na desnom krilu vodila još žešće borbe s neprijateljem te potukla 25 neprijateljskih vojnika i više ih ranila.

I pored svojih velikih gubitaka neprijatelj nije popuštao u napadima, već je vršio još jači pritisak na naše položaje. I pored jakog pritiska neprijatelja, koji je po svaku cenu nastojao da zaposedne naše položaje iznad sela Vrata, naši su borci hrabro i ustrajno zadržali svoje položaje. U 17 časova neprijatelj je ponovo pokušao da na juriš zauzme naše položaje; ali je bio odbijen. Naši su ih posle toga u mraku iznenadili protivnapadom, naterali neprijatelja u bekstvo i gonili ga do njegove polazne tačke, tačno do Zlobina. U tom jučerašnjem napadu poginuo je drug Skalja,³ mitraljezac 2. čete III bat., komandir 3. čete III bat. Glavan Jože i jedan drug iz II bat. bili su lakše ranjeni. Neprijateljski gubici iznosili su 37 mrtvih i veći broj ranjenih. Zaplenili smo nekoliko pušaka i više vojničke opreme.

Neprijatelj je uspeo da u selu Fužine zapali zgradu opštine u kojoj je bila smeštena naša vojska, i jednu drvenu vilu iznad Fužina.

Prema izjavama civila, Nemci su u večernjim časovima vršili pritisak na naše položaje radi toga da bi mogli odneti svoje mrtve i ranjene u uporišta. Također javljaju da je bilcy oko 700 neprijatelja i da je postojala namera da se po svaku

² Jože Vidmar, 12. jula 1944 teško ranjen u Koroškoj Vasi kod Novog Mesta i istog dana umro na putu u bolnicu.
³ Stanko Skalja

cenu naši borci oteraju iz Fužina. U Fužinama su imali nameru da smeste svoj štab a nešto vojske u selo Vrata.

Komandant II bat. odredio je druga poručnika Popović **Draga sa** nekoliko drugova da pretraži ceo teren na kojem se vodila borba.

Naši bataljoni su sada opet na svojim položajima, a vratila se i četa I hrvatske brigade.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU !

Politkomesar:
N. Majcen⁴

Zam. komandanta — major:
Mile Čubrić

BR. 13

**IZVEŠTAJ ŠTABA 16. SLOVENAČKE NO BRIGADE »JANKO
PREMRL VOJKO« OD 2. FEBRUARA 1944. ŠTABU 31. DIVI-
ZIJE NOVJ O BORBI KOD SOVODENJA I NOVE OSELICE¹**

STAB XVI SNOB
»JANKA PREMRLA VOJKA«
na polož. 2. 2. 1944.

ŠTABU XXXI DIVIZIJE IX KORPUSA NOV I POJ

Na položaju

Izveštaj o današnjoj borbi našeg trećeg bataljona.

U 9 časova javila je patrola da je u Sovodenj stigla neka kolona.² Štab bataljona odmah je poslao jednu patrolu da izvidi ko su i koliko ih ima a bataljon se u međuvremenu pripremio za odlazak na položaje. Posle kraćeg vremena patrola se vratila i javila da se Nemci kreću iz tri pravca prema položajima 3. bataljona.

Kad su Nemci došli u neposrednu blizinu naših položaja, na njih je otvorena vatra iz teške »brede« (na 150 metara). Čim je ispaljen prvi rafal, straža je to odmah javila štabu brigade. Komandant brigade i obaveštajac drug Svarun odmah su kre-

⁴ Nace Majcen

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 282/1.

¹ Vidi dok. br. 109.

nuli na položaje 3. bataljona. Kad su stigli do divizijske prateće čete, Nemci su baš prodirali prema crkvi na Novoj Oselici. Iz toga se vidi da se treći bataljon povukao sa svojih položaja. Komandant brigade naredio je pratećoj četi povlačenje preko Kladja, i tu neka drži vezu sa 2. bataljonom, a ljudstvo koje je bilo naoružano za obezbeđenje ove čete zadržao je na položajima. Prema kasnijim izveštajima 3. bataljona, ovaj bataljon je vodio borbu 3/4 sata, ali da to nije istina uverili su se obaveštajac i komandant brigade na samom položaju. Treći bataljon povukao se prema Kladju, gde je uhvatio vezu sa 2. bataljonom. Prvi bataljon, koji bi trebalo da pritekne u pomoć, zbog slabog manevrisanja je zakasnio, jer su se Nemci odmah nakon dolaska na Novu Oselicu povukli u pravcu odakle su došli.

Broj neprijatelja iznosio je od 150—200. Njihove gubitke ne možemo tačno utvrditi ali poznato nam je da su u selu Nova Oselica ranjena četiri Nemca. Koliko ih je bilo mrtvih prilikom prvog sukoba još nije tačno utvrđeno.

Naši gubici:

5 mrtvih

3 lakše ranjena

1 laki mitraljez

1 laki bacač

4 mule.

O toku napada stvar se ispituje zbog toga što se bataljon prebrzo povukao, tako da nije bilo moguće ni komoru povući. O rezultatu istrage javićemo vam.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Kuk Jože — Branko
Branko

Komandant — kapetan:
Avsec Jože — Capajev
Capajev

**IZVEŠTAJ POLITIČKOG KOMESARA GLAVNOG ŠTABA
NOV I PO SLOVENIJE OD 3. FEBRUARA 1944. CENTRAL-
NOM KOMITETU KP SLOVENIJE O SITUACIJI U DOLENJ-
SKOJ I O POTREBI POVLAČENJA 18. DIVIZIJE IZ GOR-
SKOG KOTARA¹**

Dragi drugovi!

3. 2. 1944.

Nemci svim snagama produžuju opravku pruge Grosuplje — Velike Lašče. Na lom sektoru su angažovali veći broj tenkova i posebne jedinice koje su poslednjih dana stigle iz Ljubljane. Veće snage stalno vrše ispade od pruge prema našoj oslobođenoj teritoriji i time nužno vežu naše jedinice dalje od pruge. U poslednja dva dana bili su inače oterani iz Krške Vasi, Velike Loke i Kriške Vasi a također i iz Ilove Gore, ali ipak još uvek nastoje da vrše ispade.²

Mi na tom sektoru imamo suviše male snage. Dve brigade su nužno vezane za blokadu Novog Mesta. Ako povučemo brigadu koja blokira Novo Mesto sa severne strane, onda samo jedna brigada neće moći održati Gorjance. Dve brigade, od kojih jedna broji 700 a druga 500 ljudi, ne mogu same da istovremeno ruše prugu Grosuplje — Velike Lašče i Nemcima sprečavaju opravku pruge a u isti mah da tuku i kolone koje vrše ispade prema oslobođenoj teritoriji. Smatramo da bi za temeljito uništenje kočevske pruge na ovom sektoru morali angažovati veće snage. Trenutno je to moguće samo na dva načina: ili da se odrekemo blokade Novog Mesta i rizikujemo nemački udar na Belu krajinu i naše osnovne baze, ili pak da privremeno povučemo XVIII diviziju iz Gorskog kotara.³ Divizija bi se na toj pruzi mogla zadržati kraće vreme, toliko da omogući njeno temeljito rušenje. Posle bi se vratila, a po uništenju te pruge mogli bi smo sa jedinicama XV divizije jače privezati Nemce na pruzi Ljubljana — Rakek.

Trenutno je XVIII divizija u Gorskom kotaru vrlo slabo iskorišćena. Sa jednom brigadom vezana je za Ogulin, sa drugom brigadom za Zlobin i uporišta nad Sušakom a sa trećom za Kočevje. Ova brigada obezbeđuje prilaz Kupi od Kočevja i istovremeno drži svoje jedinice na pravcima Kočevje — Dvor i Kočevje — Koprivnik. (Pošto Matija⁴ ispituje kako je sa za-

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu CK SK Slovenije, br. 6651 = Vidi dok. br. 1, 4, 9, 10 i 11.

³ Osamnaesta divizija krenula je iz Gorskog kotara 14. februara 1944. i više se nije vraćala na taj sektor. Vidi dok. br. 61 i 76.

⁴ Ivan Maček

štitom prema Kočevju, molim da javite ako je tamo možda kakva promena u rasporedu naših jedinica. Mi ćemo da pitamo štab korpusa. Do sada nam o tome nije još ništa javio.) Stabu Korpusa smo već naredili da preduzme potrebne mere za bolje korišćenje jedinica XVIII divizije u Gorskom kotaru, tako da uz sadejstvo sa hrvatskim jedinicama bolje rasporede svoje jedinice. Sami ne smemo da povučemo XVIII diviziju iz Gorskog kotara jer nam Vrhovni štab to izričito zabranjuje, a to bi i nama štetilo ako u tom slučaju Hrvati na taj teren ne pošalju bar još jednu svoju brigadu. Oni su, naprotiv, baš juče pozvali u Kordun brigadu koja se nalazila na terenu Bosiljevo — Ogulin. Za ovakvu promenu morali bismo, dakle, da imamo, dozvolu Vrhovnog štaba. Zbog toga molim da nam javite ako ste saglasni sa našim planom da to predložimo Vrhovnom štabu. Lično bih voleo da to Vrhovnom štabu predloži Krištof.⁵

Ovoga časa primili smo priloženi radiogram, na koji Glavni štab Hrvatske zahteva odgovor već u sledećoj predaji, tj. danas u 21 čas.

Na konferenciju komandanata vojske u pozadini treba otputovati sutra posle podne. Joži⁶ ćemo poslati konja tako da će biti u jedan sat u vašem logoru. Najkasnije u pola četiri sa Jožom bismo se sastali u Poljanama i odakle dalje išli zajedno. Ako se Joži ne čini suviše veliki obilazak, bilo bi najbolje da se u Poljanama ne tražimo, već da do tri sata dođe u Crmošnjice.

S drugarskim pozdravima
Janez⁷

⁵ Edvard Kardelj. Vidi dok. br. 15, primedbu br. 3.

⁶ Lidija Šentjurc

⁷ Boris Krajger

BR. 15

**RADIO-DEPEŠA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE
OD 3. FEBRUARA 1944. VRHOVNOM ŠTABU NOV I POJ
PO PITANJU POVLAČENJA 18. DIVIZIJE IZ GORSKOG
KOTARA¹**

VŠ.

Nemci vrše sve jači pritisak na prugu Ljubljana — Kočevje.² Hoće da je poprave. Do sada uspostavili do Velikih Lašča. Naše dosadašnje snage premale, da bi još dugo izdržale u odbrambenim borbama. Moramo izvršiti jači ofanzivni pritisak i ponovo i potpuno uništiti prugu. Predlažemo, da nam hitno dozvolite povući privremeno XVIII diviziju iz Gorskog kotara, gde leži slabo iskorišćena, a da njene položaje sa manjim snagama uzmu Hrvati. Posle akcije na pruži mi bismo mogli diviziju vratiti. — Gl. štab Slovenije. —

...³

3. II 44.

¹ Original (pisan mastilom) u Arhivu IZDG LRS, f. 41/1.

² Vidi dok. br. 1, 9 i 14.

³ Pored ove depeše Edvard Kardelj je napisao mastilom i sledeće: P.S. Pored vašeg telegrama pošaljite VS i moj sledeći: »Smatram da je predlog GS Slovenije o XVIII diviziji nužan. Ako Nemci uspostave prugu Ljubljana — Kočevje, onda [je] to težak udarac oslobođenoj teritoriji. Inače, nemačke snage male i sa jačim udarcem moguće je uništiti, što su do sada postigle.«

4. II. 44.
Beve

BR. 16

**IZVEŠTAJ ŠTABA 18. DIVIZIJE OD 3. FEBRUARA 1944.
GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O BORBI KOD
BENKOVCA I O SUKOBU KOD s. KOŠARE¹**

ŠTAB
XVIII DIVIZIJE NOV I POJ
Položaj, 3. febr. 1944.
Br. 521

GLAVNOM STABU NOV I PO SLOVENIJE I
VII KORPUSU NOV i POJ

Položaj.

DNEVNI IZVEŠTAJ.

2

- 3) Izveštaj VIII brigade od 1. o. m. saopštava nam da su istog dana, oko 17 časova, stigli iz Kočevja jedan tenk i teretni automobil sa pešadijom, koja se iskrcala kod Ložina te pokušala da iza leđa napadne našu zasedu. Kad ih je primetila naša bočna patrola, zaseda je na njih otvorila vatru iz mitraljeza i lakih bacača. Zbog nepogodnog položaja zaseda se posle toga povukla na pogodniji položaj, odakle je mitraljezima i lakim bacačima napala neprijatelja te ga prinudila na povlačenje prema Kočevju. Naši su naneli gubitke od tri mrtva i dva ranjena, dok vlastitih gubitaka nije bilo. Jačina neprijatelja iznosila je oko 60 ljudi. U toku te noći uspešno je bio srušen veliki most na pruzi između Ložina i Kočevja.
- IX brigada je poslala u akciju III bat., zajedno sa IV bataljonom II udarne brigade VIII divizije. U selu Košara postavili su zasedu i držali je oko 2 sata. Pošto je neprijatelj otkrio položaj zasede, počeo je naše položaje snažno gađati teškim minama. Zbog toga smo bili prinuđeni da se povučemo sa tih položaja. Pošto su tamošnja naselja popaljena i iseljena, nismo imali mogućnosti prehraniti ljudstvo te smo se, zbog pomanjkanja hrane, istim putem vratili natrag u Gomirje, zajedno sa IV bat. II HNOUB. Napominjemo da za sve vreme našeg marša nismo primetili nikakav neprijateljski saobraćaj, niti smo naišli na ne-

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 27/11.

² Sadržaj izostavljenog teksta istovetan je sa tekstom u izveštaju od 2. februara 1944, tačka 1 i 2. Vidi dok. br. 12.

prijateljske grupe sa kojima bismo mogli povesti borbu. Iz ostalih bataljona su na teren posiate patrole, ali one ipak nisu nigde stupile u dodir s neprijateljem.

Na sektoru X brigade I bataljon nije imao ni akcija ni borbi. Na sektoru II bat. danas u 10 časova neprijatelj je počeo artiljerijom da gada naše položaje. Izbacio je oko 20 granata, koje nisu imale nikakvog učinka. U 10.30 naša je izvidnica primetila da se iz uporišta Zlobin prema našoj zasedi kreće kolona od 150 neprijateljskih vojnika. Kad se ta kolona približila zasedi, naši su otvorili snažnu vatru iz automatskog oružja. Iz ovog se razvila ogorčena borba, koja se vodila do 14 časova, posle čega je neprijatelj oteran natrag u Zlobin. O toj akciji bio je odmah obavešten komandant brigade, koji je odredio pojačanje od dveju četa iz III bat. Tačnije izveštaje još nismo primili i o detaljima ove akcije javićemo vam naknadno/

- 4) Moralno i zdravstveno stanje je zadovoljavajuće. U X SNOB započelo je temeljito čišćenje veša i stanova radi uništavanja vaški. Uopšte, imamo dosta primera pojave influence ali bez velikih posledica. Kod novomobilisanih, naročito kod Primoraca, primećuje se velika nostalgija i VIII brigada ima već 4 primera dezerterstva. Prema našem mišljenju uzrok je slaba ishrana, kao i pomanjkanje odeće i obuće.
- 5) Vojna nastava u VIII SNOB: postavljanje zaseda, strojevo pravilo (postrojavanje desetine), nišanjenje i ravnanje u strelce. U IX SNOB: strojevo pravilo (okretanje na mestu i u hodu), opis oružja i rukovanje njime. U X SNOB vojna nastava u I bat. izvodila se odvojeno za novomobilisane i za ostale drugove. Vežbali su stražarsku službu, patrole, napad na utvrđeno uporište i strojevo pravilo. II i III bat. zbog borbi nisu imali vojnu nastavu.
- 6) Politički rad: U VIII SNOB čitanje radio-vesti i »Slov. poročevalca«, pregled vojnog i političkog rada NOV i POJ u 1943. godini, o priključenju Slovenačkog primorja Sloveniji. — U IX SNOB čitanje i komentarisanje radio-vesti i »Dogodki dneva«, predavanje o komunističkoj teoriji, komentar o značaju i važnosti pojedinih događaja kod nas i u svetu. U X SNOB, u I bat., značaj borbene obuke, higijena u vojsci, uništavanje vaški, o pozdravljanju pretpostavljenih i starijih uopšte, o Drugom zasedanju AVNOJ-a. Sa novomobilisanim, pre svega, o razvitku oslo-

^s Borba je vođena kod s. Benkovca. Vidi dok. br. 19.

bodilačke borbe. Uveče je taj bat. u selu Mrkopalj priredio miting zajedno sa braćom Hrvatima. Miting je delimično uspeo, uzrok nespremnosti braće Hrvata. U VIII SNOB u 19 časova su održali sastanak sa nastavnicima i politkomesarima, zbog novoformiranih četa po bataljonima, za izvođenje obuke sa novomobilisanima.

7) Brojno stanje divizije je:

Po spisku	2063	druga
u rashodu	231	„
na licu	1832	„

S. F. — S. N.!

Politkomesar
odsutan

Zam komandanta — major:
Mile Čubrić

Od IX brigade primili smo telef. izveštaj da su, na sektoru Gomirje — Ljubušina, započele žestoke borbe, čiji rezultat još ne znamo.⁴

* Vidi dok. br. 19.

BR. 17

**IZVEŠTAJ ŠTABA GORENJSKOG ODREDA OD 3. FEBRU-
ARA 1944. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O
STANJU I AKTIVNOSTI ODREDA U VREMENU OD 15. DO
31TA NTTARA 1944. GODINE¹**

**STAB
GORENJSKOG ODREDA**
Na položaju, 3. 2. 44.
Hr₀j. 148/26

GLAVNI ŠTAB NOV I PO SLOVENIJE

Predmet: 15-anevni izveštaj za vreme od 15. 1.—31. 1. 44.

Brojno stanje Gorenjskog odreda je sledeće:

Ljudstvo:

po spisku	340
u rashodu	30
na licu mesta	310

Oružje:

261 puška
23 puškomitraljeza
9 automata
2 laka minobacača
25 pištolja

Municija:

13.509 za puške
10.758 za puškomitraljeze
950 za automate
31 lakih mina
185 bombi

Štab IX korpusa NOV i POJ je uz nekoliko manjih promena, odobrio naše predloge u vezi sa pojačanjem i reorganizacijom našeg Odreda u cilju prenošenja težišta aktivnosti na levu obalu reke Save. Dosada smo sproveli sledeće promene:

1. Od 3. čete G.O. organizovali smo II bataljon G.O. koji će dejstvovati na sektoru bivše 3. čete G.O.
2. Ukinuli smo 4. čet^u G.O. i od nje formirali minerski vod 'Ratitovec« sa sektorom bivše 4. čete G.O.

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS.

Naša transportna jedinica, koju smo poslali po oružje u XXXII diviziju, još se nije vratila. Posle povratka iste, organizovaćemo postepeno na terenu 1. čete G.O. I bataljon G.O., a na terenu II čete G.O. III bataljon G.O. Istovremeno biće prošireni sektori dejstva naših jedinica.

Naše jedinice su za to vreme izvele priličan broj ratnih i sabotažnih akcija. Postignuti su sledeći uspesi: ubijeno je 13 neprijateljskih vojnika, ranjeno 8. Zaplenjeno je: 7 pušaka, 1 automat, 1 pištolj, 5 bombi i nešto municije; dalje: 1 pisaća mašina i različit drugi materijal. Minirana je vodna cev električne centrale na Javorniku. Voda je zbog jakog pritiska prodrila u centralu valjaonice KID"- i srušila više naprava. Dalje, minirana je vodna cev električne centrale Završnica kod Zirovnice. U oba slučaja zaustavljen je za oko 14 dana rad u pogonima koje ove centrale snabdevaju električnom energijom. Minirana je pruga Škofja Loka — Zabnica kojom prilikom je izbačena iz šina lokomotiva i prekinut teretni saobraćaj za više dana.¹ Uništeni su opštinski ured opštine Križe i nemačko dečje obdanište u Breznici.⁴ Zapaljen je radnički logor u Vrbi kod Zirovnice gde je radilo 240 radnika.⁵ Pored toga naše su jedinice izvele više manjih sabotažnih akcija kao što su rušenja cesta, železničkih uređaja, telefonskih vodova i useka.

U isto vreme mobilisali smo 73 čoveka a u brigade uputili 55 novomobilisanih. Nekoliko drugova ustupili smo terenskoj organizaciji i PK VOS-a. Ovi drugovi su poslani sa oružjem. Uslovi za dalju mobilizaciju, i to pre svega na levoj obali Save, su prilično povoljni. Međutim, jako je otežan transport novomobilisanih na desnu obalu. Ova će prepreka otpasti kada primimo novo oružje, jer će novomobilisani moći ostati na tamošnjem terenu na taj način što ćemo ih naoružati i uključiti u naše jedinice.

Moralno stanje i disciplina u našim jedinicama su dobri a naročito su se podigli na zadovoljavajući nivo zbog uspehâ akcija u poslednje vreme. Civilno stanovništvo svuda odobrava našu aktivnost i akcije. Teror okupatora i streljanje talaca prouzrokovali su kod sredinaca² dosta straha. Okupator je objavio mobilizaciju lica od 15—35 godina i to u nemačku vojsku ili u »domobrance«.

Politički i vojni časovi i časovi kritike u jedinicama obavljaju se redovito prema određenom planu.

² Kranjska industrijska družba = Kranjsko industrijsko društvo

³ Vidi dok. br. 55 i tom VI, knj. 10, dok. br. 229.

⁴ Vidi tom VI, knj. 10, dok. br. 205.

⁵ Vidi tom VI, knj. 10, dok. br. 208.

⁶ Odnosi se na politički neopredeljene.

Kulturni rad i aktivnost su zadovoljavajući i u nekim jedinicama veoma živi. Izašao je 5. broj »Gorenjskog partiz¹afia«. Kulturne večeri i mitinzi, na koje se poziva i civilno stanovništvo koje se pozivu sa radošću odaziva, priređuju se svakom prilikom i kad god je moguće.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

(Pečat)

Politkomesar:		Komandant:
Ljubo A. Kržišnik	Načelnik štaba:	Skraber Leopold Vanja
Ljubo	Damjan ⁷	Vanja

BR. 18.

**IZVEŠTAJ ŠTABA 15. DIVIZIJE OD 4. FEBRUARA 1944.
GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O BORBI KOD
NOVOG MESTA¹**

STAB
XV DIVIZIJE NOV i POJ
Položaj, 4. II 1944. u

GLAVNOM ŠTABU I ŠTABU VII KORPUSA

V brigada je 2—3. II preuzela položaje IV brigade. IV brigada je preko dana 3. II ostala na sektoru Podgrad — Zajčji Vrh, posle čega je noću 3. II na 4. II prešla na položaje Srednji i Vel. Lipovec — Brezova Reber. U noći 4. II na 5. II izvršio je pokret na određene položaje.²

Dok su se IV i V brigada nalazile na sektoru Težka Voda — Hrušica — Suhadol, neprijatelj nije izveo nikakav ispad, izuzev dva manja ispada do prvih položaja. Dana 2. II neprijatelj je stigao do položaja kod Sv. Roka, gde se neko vreme vodila borba, a posle toga pobjegao je natrag u Novo Mesto. Neprijateljski gubici u tom ispadu su sigurno 7 mrtvih i više

⁷ **Boris Globočnik**

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 26/11.

² Posle odlaska 5. slovenačke NOU brigade »Ivan Cankar« na sektor Novo Mesto — Kostanjevica izvršena je rokada jedinica i 4. slovenačka NOU brigada »Matija Gubec« prešla je na položaje iznad Novog Mesta, na sektor Trška Gora — Mirna Peč.

ranjenih. Dana 3. II, kad je V brigada već preuzela položaje, neprijatelj je preko Gotne Vasi, po Soteski, prodirao na Sv. Jošt i preko Verduna prema Stopičama. Cilj je bio da se neprijatelj pusti u Stopiče i da mu se preseče povlačenje prema Novom Mestu. S tom namerom bila su odmah poslata dva bataljona IV brigade, sa kojima je pošao sam komandant brigade i njegov zam., ali se već na putu saznalo da je neprijatelj odmah u panici pobjegao prema Novom Mestu. III bat. V brigade već je zatvarao put. Neprijatelj je na delove tog bataljona dva puta jurišao i svom brzinom se povlačio prema Novom Mestu. III bat. je posle toga izveo juriš na neprijatelja i gonio ga do Novog Mesta. Neprijateljski gubici još nisu utvrđeni. Na mestu borbe ostala su dva neprijateljska vojnika . . . Jedan od njih je oficir. Tog dana stigla su dva veća tenka u Gotnu Vas, do mosta ispred gostione »Matko«. Na cesti je eksplodirala jedna mina i oštetila tenk u toj meri da ga je drugi tenk posle toga vukao natrag u Novo Mesto.

XII brigada je u toku noći vršila pokret prema svojim položajima. Večeras će IV i XII brigada rušiti prugu između Zdenske Vasi i Grosuplja. U XII brigadu danas je otišao zam. komandanta divizije drug Raco¹, koji će prisustvovati akciji, a u XV brigadu nač. štaba XV divizije drug Konvalinka.⁴

Prema izveštaju zam. politkomesara divizije, koji se vratio iz XV brigade, od odlaska brigade iz Bele krajine do danas dezertiralo je 105 partizana — Belokranjaca. Kao uzrok štab brigade navodi: stalno na položaju, brigadi nedostaje politički rad. Štab divizije će ispitati stvar i javiti vam.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU !

Politkomesar:
Jože Borštnar

Komandan — major
Ciril⁵

⁵ **Radomir Božović**

⁴ **Savo Konvalinka**

⁵ **Franc Hočevar**

BR. 19

IZVEŠTAJ ŠTABA 18. DIVIZIJE OD 4. FEBRUARA 1944.
GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O BORBAMA
NA SEKTORU HRELJIN — GOMLRJE I KOD BENKOVCA»

STAB
XVIII DIVIZIJE NOV i POJ
Položaj, 4. februara 1944.
Br. 521

ŠTABU VII KORPUSA I GLAVNOM ŠTABU

Položaj.

DNEVNI IZVEŠTAJ.

- 3) **NA** sektoru IX SIMOB neprijatelj je danas učinio ispad iz Ogulina na naše položaje.³ Prodirao je u tri kolone i to 1. kolona, jačine oko 300 ljudi, prema Hreljinu. 2. kolona prodirala je pod Klekom i Vitunjem na Lumbardu i Perićmost te se posle toga sjedinila sa prvom kolonom. 3. kolona je grebenom iznad žel. pruge prodirala prema Kamenskom. Ukupno nastupalo 1.000 vojnika pod nemačkom komandom. Sadejstvovalo je i nekoliko tenkova koji su stigli do porušenog mosta i gađali naše položaje artiljerijom i teškim bacačima. Zbog suviše jake artiljerijske vatre naše jedinice su se morale pod borbom povući do Gomirja, gde su zauzele nove položaje. Neprijatelj je pokušao više puta da prodre u naše položaje ali je uvek bio odbijen. Konačno su naše jedinice jurišem prinudile neprijatelja na povlačenje i borbenim patrolama gonile ga do Hreljina, odakle se povukao natrag u Ogulin. Za to vreme ustaše su zapalile selo Ljubošinu i Maraviće a u Trnovoj Poljani jednu kuću. Neprijatelj je bio obučen u različite uniforme. Nosili su »titovke« i vikali da su hrvatski partizani i neka naši ne pucaju. Tim lukavstvom su uspjeli da zauzmu Lumbardu. Prema dosadašnjim konstatacijama neprijatelj je imao preko 30 mrtvih, među kojima 4 nemačka oficira, i mnogo ranjenih. Ranjene su na više kola odvukli u Ogulin i njihov tačan broj se još utvrđuje. Naši su imali 2 mrtva i 4 ranjena. Opširniji izveštaj sledi. Dodatak jučerašnjem izveštaju X SNOB o borbama koje je vodio II bat. iznad

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS. f. 27/11.

² Vidi dok. br. 16. primedbu br. 2

» Vidi dok. br. 23

Benkovca:⁴ I č. II bat., koja je držala zasedu iznad Benkovca, primetila je neprijateljsku kolonu jačine 150—200 ljudi, koja se kretala prema zasedi. Naši su iskoristili to vrerae i na terenu se temeljito pripremili za borbu. Kad je neprijatelj u borbenom rasporedu stigao na udaljenost od 150—200 m, naši su borci iz mitraljeza i lakog bacača otvorili toliko efikasnu vatru da je neprijatelj na brzinu počeo skupljati svoje mrtve i ranjene i sklanjati ih u najbliži zaklon. Također se videlo kako su mine našeg lakog bacača pale u grupu od 15 neprijatelja te se dobro videlo da su 3 poginula a više ih je bilo ranjeno. Posle toga neprijatelj se počeo panično povlačiti. Prema dosadašnjim konstatacijama na položaju je ostalo 11 mrtvih i više ranjenih. Borba je vođena gotovo dva časa. Naših gubitaka nije bilo. Uveče, u 20 časova, ista zaseda poslala je na Zlobin jednu desetinu, koja je izvela demonstrativan napad. Neprijatelj je odgovarao jakom vatrom. — I bat. tog dana nije imao akcija. — III bat. po naređenju komandanta brigade, poslao je II bat. dve čete kao ojačanje ali iste nisu stupile u borbu jer je u međuvremenu II bat. već raščistio situaciju.

- 4) Moralno i zdravstveno stanje u brigadama je zadovoljavajuće.
- 5) U IX brigadi se vojna i polit, nastava zbog borbe nije izvodila. U X SNOB vojna nastava se izvodila u sva tri bataljona i to odvojeno za novomobilisane i za stare partizane. Novomobilisani su, pre svega, vežbali u rukovanju oružjem, u stražarskoj i patrolnoj službi, dok su stariji izvodili borbenu obuku i strojevo pravilo.
- 6) Politički časovi održani su samo u X SNOB, odvojeno za novomobilisane. Diskutovalo se o značaju našeg oslobodilačkog pokreta i njegovom odjeku u svetskoj javnosti, o AVNOJ-u, o Nacionalnom komitetu, o federativnom uređenju države, o zasedanju Teheranske konferencije i o odlukama Drugog zasedanja AVNOJ-a. U 19 časova je II bat. uz veliko prisustvo meštana i stanovništva okolnih naselja priredio miting. U III bat. počeo je tečaj SKOJ-a, pod rukovodstvom sekretara brigade. Komandant brigade pregledao je svu komoru i prisustvovao vojnim vežbama I bataljona.

Po svim jedinicama ishrana je slaba i nedovoljna. Već smo preduzeli sve mere da se to na neki način uredi.

⁴ Vidi dok. Jar. 16.

Od hrvatskih komandi nemamo pravog odziva, a jedinica poslata u Sloveniju po hranu još se nije vratila. Najgore je to što našim bolesnicima, koji se nalaze u našoj pokretnoj bolnici i u ambulantama, ne možemo pružiti hranu koja bi im bila potrebna.

U štabu XVIII divizije sutra počinje podoficirski kurs. Date su sve direktive i program za kurs.

- 7) Brojno stanje divizije je:
po spisku	2086 drugova
u rashodu	244 „
na licu	1842

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU !

Politkomesar:
N. Majcen⁵

Zam. komandanta — major:
Mile Cubrić

BR. 20

RADIO-DEPEŠA ŠTABA 14. DIVIZIJE OD 5. FEBRUARA 1944. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O POKRETU PREMA HRVATSKO-SLOVENACKOJ GRANICI¹

Primljeno od XIV divizije dana 5. 2. 1944. u 10.45 časova.

Danas stigao Platin.² Prema primljenim podacima imamo lepe mogućnosti na Kozjanskom, naročito po pitanju mobilizacije i dobijanja oružja. Na Kozjanskom manja mihailovičevska grupa. Sutra krećemo na sektor Klasje, a prekosutra 5. februara preko granice.³ Rudi.⁴

⁵ Nace Majcen

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 421.

² Alojz Pacek

³ Vidi dok. br. 107 i 141 i Zbornik, tom VI, knj. 10, dok. br. 199.

* Viktor Avbelj

BR. 21

**RADIO-DEPEŠA ŠTABA 14. DIVIZIJE OD 5. FEBRUARA
1944. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O SITU-
ACIJI NA KOZJANSKOM SEKTORU¹**

Primljeno od XIV divizije dana 5. 2. 1944. u 15.45 časova.

Pruga Zagreb — Varaždin saobraća do [Zlatara], dalje opravljaju. Varaždin — Lepoglava nije porušena. Pruga saobraća do Krapine. Posade Krapina, Kr. Toplice, Zabok, Zutnica, [Klanjec] uz pruge. Neprijatelj drzak, na terenu slab Zagorski odred. Svakog dana još manji sukobi.² Po pitanju ranjenika skoro nemoguć transport za nas. Naš, s druge strane, pogranični pojas [drže] naoružani Besarabci i Kočevari. Granica delimice minirana. Posade, karta Rogatec, Pišce, Pesnica, Senovo, Podsreda, Bizeljsko, Sv. Peter, Kozje, Polje, Pilštajn, ...³ Prelasko, Imeno, Podčetrtek, Rogaška SI., Zetale, dalje ne znamo. Sastav Vermanšaft, graničari i žandarmi. Jačina 30 do 300. Rudi.⁴

Danas prelazimo granicu. Izveštaji s one strane granice govore da su Nemci molili za pojačanje granice i- vozovi bez prekida voze iz Celja. Telegram u pogledu veze sa IV zonom primili. Rudi.

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS. f. 42/1.

² Vidi dok. br. 107.

* Tekst u originalu je nerazgovetan.

⁴ Viktor Avbelj

BK. 22

**IZVEŠTAJ ŠTABA 15. DIVIZIJE OD 5. FEBRUARA 1944.
GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O RUŠENJU
PRUGE I O BORBI KOD CUŠPERKA¹**

**ŠTAB
XV DIVIZIJE NOV I POJ**
Položaj, 5. II 1944.

GLAVNOM ŠTABU I ŠTABU VII KORPUSA

IV brigada »M.G.« juče se prebacila na nove položaje oko Novog Mesta, izuzev I bat. koji se još nalazi na putu, jer je, s obzirom da je držao položaje oko Kostanjevice krenuo kasnije od ostalih bataljona. On će u toku sutrašnjeg dana stići na položaje oko Novog Mesta.

Za noć 4. II na 5. II bila je predviđena zajednička akcija rušenja pruge sa XII i XV brigadom.¹ XII brigada imala je zadatak da vrši blokadu neprijatelja u Dobropoljskoj dolini i da mu spreči svaki izlaz i ometanje rušenja pruge. XV brigada imala je zadatak da sa jednim bataljonom obezbeđuje iz pravca Grosuplja a sa ostalim snagama da ruši prugu. Početak akcije na sektoru Cušperk — Zdenska Vas bio je u 8 sati uveče, kad su sve jedinice morale biti na svojim mestima i započeti rušenje pruge. XII brigada je tačno u 8 časova bila na određenim položajima, dok je XV brigada sa jednim bataljonom zakasnila za jedan sat. Obezbeđenje te brigade bilo je blagovremeno na svojim položajima oko Predola i Cušperka, gde se nalazio neprijatelj. Rušenje pruge predviđeno je razdvajanjem pragova od šina i paljenjem pragova. A da bi se na kraju što više porušilo, predvideli smo miniranje šina na mestima sastava, tako da se istovremeno unište dve šine. Do 2 sata brigada je rušila prugu uništavanjem pragova i šina te porušila oko 300 m, dok je od 2 časa dalje počela miniranje i uništila oko 300 m pruge. Ukupno je bilo uništeno i za saobraćaj onespособljeno oko 600 m pruge. Neprijatelj iz Zdenske Vasi pokušao je u početku da, slanjem jedne autoblinde za kontrolu pruge, omete rušenje ali su je borci minobacačkom vatrom odbili natrag i u toku cele noći na sektoru Zdenska Vas neprijatelj nije više pokušavao nikakve ispade. Oko 3 časa neprijatelj je iz pravca Grosuplja došao sa dva voza (kompozicije) do blizine Cušperka i vojska se iskrcala

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 26/11.

¹ Vidi dok. br. 26.

iz vozova. Naše zasede (XV brig.) su sa njima vodile borbu dok XV brigada nije uspela da se sa svom komorom prebaci preko pruge na nove položaje oko Lipljena prema Senturju. Pošto je neprijatelj brzo prodirao, zaseda od jedne čete koja se nalazila na istočnoj strani, i pojačanje zasede, koje je bilo poslato oko 3 časa, bili su odsečeni od brigade i nisu se mogli probiti te su se priključili XII brigadi. Noćas će se prebaciti preko pruge u sastav brigade. Ova brigada se još nije javila sa novih položaja. XII brigada je ujutro zauzela položaje i to sa jednim bat. na Ilovoj gori, sa jednim bat. oko Zdenske Vasi i jednim bat. iznad Hočevja, kao rezervom i prihvatnicom ostalih bat. U toku dana bataljon je na Ilovoj gori imao manje sukobe s neprijateljem.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU !

Politkomesar:
Jože Borštnar

Komandant — major:
Ciril¹

³ **Franc Hočevar**

BR. 23

**IZVEŠTAJ ŠTABA 18. DIVIZIJE OD 5. FEBRUARA 1944.
GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O BORBI NA
SEKTORU HRELJIN — GOMIRJE¹**

**STAB
XVIII DIVIZIJE NOV i POJ**
Položaj, dana 5/II 44.
Br. 558

ŠTABU VII KORPUSA I GLAVNOM ŠTABU

Položaj.

*Izveštaj o borbi kod Gomirja
na sektoru IX SNOB**

Dana 3. o.m., u 7 časova, neprijatelj je počeo svoju ofanzivu na naš sektor. Prodirao je u tri kolone, u jačini oko 1.100 ljudi, ustaša i Nemaca, sa dva tenka, 7 oklopnih kola, 4 motocikla i oklopnim vozom.

Jedna kolona, jačine oko 600 ljudi, prodirala je u pravcu Turkovići — Vitunj. Druga kolona je sa motorizacijom prodirala cestom Ogulin — Hreljin a treća kolona, jačine oko 100 ljudi, na kotu 523 i iza brda prema Kamenskom.

Prvu kolonu, koja je prodirala pravcem Turkovići — Vitunj, odmah je napala naša izviđačka patrola i zadržala je do 9.15 časova. Usled jakog i nadmoćnijeg pritiska protivnika, patrola se pod borbom povukla kotom 555 prema Lumbardi. Druga kolona, koja je prodirala cestom Ogulin — Hreljin, iskrcala je pešadiju i ova je odmah počela da prodire cestom za Okruglicu i cestom Hreljin — Brestovac. Naišla je na otpor naše patrola koja je obezbeđivala cestu i prugu, Hreljin i iznad Hreljina. Neprijatelj je pet puta jurišao na položaj te patrola i svaki put bio krvavo odbijen. Posle toga neprijatelj je počeo žestoko da gađa teškim naoružanjem, bacačima i artiljerijom. Istovremeno je kolona, koja je iznad Hreljina prodirala prema Kamenskom, jakom mitraljeskom vatrom, sa boka napadala položaje te patrola. Tek posle bombardovanja i pod jakom mitraljeskom vatom patrola se u 9.30 počela pod borbom povlačiti preko kote 555 pod Lumbardu, na kojoj je htela da zauzme svoj novi položaj. U tome ju je preduhitrio neprijatelj koji je prodirao. Pro-

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 27/11.

² Vidi dok. br. 19.

tivnik, koji je zauzeo svoje položaje na Lumbardi, bio je obučen u različite uniforme i na glavi imao »partizanke« i zbog toga naši borci nisu odmah upotrebili oružje, već su ih dozivali i pitali ko su. U tom momentu neprijatelj je izvršio juriš sa ogromnom nadmoćnošću i sa svih strana, te se je razvila borba prsa u prsa. I pored iznenađenja i ovakve prevare, naši borci su pružili energičan otpor u protivjurišu i na taj način se probili prema Trnovo Poljani.

Jedna četa nalazila se na položaju i to: jedan vod iznad Perićmosta a jedan vod iznad mosta pod selom Tatalovićima. Ovaj vod je u 8 časova prihvatio borbu s neprijateljem i zadržavao ga do 9.30 časova. Ali, kako je kolona već prodrila iz Brestovca preko kote 555 prema Maravićima, a jedna kolona prodirala iznad pruge prema Kamenskom, vod se povukao na položaje iznad Gvozdena. Vod koji se nalazio na položaju iznad mosta pod Tatalovićima prihvatio je borbu sa kolonom koja je prodirala prema Kamenskom i dalje. Borbu je vodio do 9.40 časova. Pošto je neprijatelj jednom kolonom prodirao dalje, a druga kolona ga napala preko mosta, vod se pod borbom povukao preko sela Gvozdeni u sastav čete.

Zbog žestokog gađanja položaja te čete teškim oružjem, artiljerijom i bacačima, i pošto je neprijatelj činio vrlo jak pritisak, četa se povukla na položaje kod sela Đurđevići.

Prvi bataljon zauzeo je nove položaje i to sa jednom četom oko sela Đurđevići, a sa drugom četom desno od ceste, ispred samog sela Gomirje.

Neprijateljska kolona od oko 200 ljudi, koja je prodirala prugom, ispred Đurđevića razvila se u strelce od pruge do ceste i prodirala prema Gomirju. Kolona je našom mitraljeskom vatom odbijena i odbačena natrag. Kolona, koja je prodirala između pruge i ceste, između Đurđevića i Gomirja, uspela je da proдре u selo Đurđevići. Borci I čete izvršili su brz i energičan protivnapad te prinudili neprijatelja na povlačenje i gonili ga prema Ljubošini.

I pored velike nadmoći neprijatelja u ljudstvu i oružju, naše su jedinice u 14.30 časova prešle u protivnapad te naterale neprijatelja u bekstvo. Bobene patrole su ga pratile i gonile do Okruglice. Određeni nam sektor bio je u 18 časova potpuno očišćen od neprijatelja, koji se povukao u svoje utvrđeno uporište Ogulin.³ Svu tu borbu vodile su jedinice I bataljona.

³ U izveštaju od 5. II 44. Stab 18. divizije javlja da su prema naknadnim izveštajima prilikom ovog ispada ustaše popalile sela Ljubošinu, Maraviće, Vitunj i dve kuće u Trnovo Poljani. Ubile su 4 žene i 2 muškarca. Sa sobom su odvele 4 omladinke i nekoliko ljudi. Prilikom paljenja sela izgoreo je i jedan ustaša.

Ljubokinu.

Naše edinice so kljub veliki številčni premoči sovražnika v ljudstvu in orožju prešle ob 12,30 uri v proti-napad in poglaneli sovražnika v beg. Bojne patrrole so ga zasledovale in priganjale do Okruglica. Dodeljeni nam sektor je bil ob 18 uri poročoma očiščen sovražnika, kateri se je umaknil v svojo utrjeno postojanko Ogulin. Vse to borbo so vodile edinice 2. bataljona.

III. bataljon je bil cel čas trajanja borb v zasledah, da prepreči event. nadaljno prodiranje sovražnika na Gomirje in dalje. Umikajočega se sovražnika je zasledov in gonil preko Trnjeve poljane - Lombarde - Ljubošine in Perić mosta.

Izgube sovražnika v tej svoji ofenzivi znašajo najmanj 35-40 mrtvih in ranjenih. Med mrtvimi so 4 nemški oficirji. Vse to in več potrjujejo civilisti, ki so morali voziti mrtvece in ranjence.

Naše izgube 3 mrtvi, 1 ranjen, 1 tovarišica ujeta in 2 pogrešana. Izgube v orožju: 1 lahki mitraljez, izgubljen iz varoka, ker je mitraljezec padel v borbi na Lombardi in ga ni bilo mogoče rešiti. Dalje 7 pušk t.j. od padlih, ranjenih in ujetih. Tudi teh pušk ni bilo mogoče rešiti, ker se je vse to izgubilo pri spopadu na noč na Lombardi.

Porabilo se je za 8sa borbe 2300 metkov za puško-mitraljez, 562 puščane municije in 16 lahkih min za težki bacač.

Pripominjamo, da smo takoj ko je prišla borba na našem sektorju odposlali patrulo k ~~okroglicam~~ II. Udarni brigadi VIII. divizije s pozivom, da v smislu dogovora napade sovražnika in nas s tem razbremeni. Naša odposlana patrula pa je ugotovila, da se je imenovana brigada takoj ob začetku spopada sovražnika s nami umaknila in zapustila svoje položaje in se sedaj nahaja v Vinici. Znenja smo, ako bi II. udar. brigada VII. divizije pritopila k operaciji s nami, da bi sovražniku ne samo zadali mnogo večje izgube, temveč tudi najbrže preprečili njegov povrtek v Ogulin.

Spart fašizmu - svoboda na rodu !

Polikomisar:

Komandant:

Polikomisar
21/11

Komandant

III bataljon se za sve vreme borbi nalazio u zasedama. da spreči eventualno prodiranje neprijatelja na Gomirje i dalje. Neprijatelja koji se povlačio gonio je i pratio preko Trnove Poljane — Lumbarde — Ljubošine i Penćmosta.

Gubici neprijatelja u toj ofanzivi iznose najmanje 35 do 40 mrtvih i ranjenih. Među mrtvima nalaze se 4 nemačka oficira. Sve to i još više potvrđuju civili koji su morali da voze mrtve i ranjene.

Naši gubici: 3 mrtva, 1 ranjen, 1 drugarica zarobljena i 2 nestala. Gubici u oružju: 1 laki mitraljez, izgubljen zbog toga što je mitraljezac poginuo u borbi na Lumbardi i nije ga bilo moguće spasti. Dalje, 7 pušaka od poginulih, ranjenih i zarobljenih. I te puške nije bilo moguće spasti jer se sve to desilo u sukobu na nož na Lumbardi.

U toku borbe utrošeno je 2.300 metaka za puškomitraljez, 562 komada puščane municije i 16 mina za laki bacač.

Napominjemo da smo odmah, čim je počela borba na našem sektoru, poslali patrolu II udarnoj brigadi VIII divizije s pozivom da u smislu dogovora napadne neprijatelja i da nas time rastereti. Naša patrola je utvrdila da se pomenuta brigada odmah u početku neprijateljskog napada povukla i napustila svoje položaje, te se sada nalazi u Vinici. Naše je mišljenje, da se II brigada VIII divizije pridružila nama u operaciji, ne samo što bismo neprijatelju naneli mnogo veće gubitke, nego hi smo mu verovatno onemogućili povratak u Ogulin.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU !

Politkomesar:
N. Majcen⁴

Komandant:
Janko Rudolf

BR. 24

**IZVEŠTAJ ŠTABA 4. OPERATIVNE ZONE OD 6. FEBRUARA
1944. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O LIKVI-
DACIJI NEPRIJATELJSKOG UPORIŠTA U MOTNIKU¹**

ŠTAB
IV OPERATIVNE ZONE
NOV I PO SLOVENIJE
Na položaju, dana 6. II 1944.

GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE

RATNI IZVEŠTAJ

U noći od 1. na 2. II 1944. 6. SNOUB »Slavka Šlandra« napadala je i zauzela žandarmerijsko uporište Motnik, na cesti Kamnik — Trojane.²

Posle petočasovne ogorčene borbe uporište od 28 žandarma bilo je zauzeto. Pošto se žandarmi nisu hteli predati uporište je bilo minirano i srušeno. Zandarmi su bili najzagriženiji hitlerovski banditi, strah i trepet čitavog stanovništva u okolini. Pružali su tako žestok otpor, da je trebalo svakog ponaosob ubiti među ruševinama i kamenjem razbijenog uporišta, odakle su već polumrtvi pucali na svakog koji se hteo približiti.

Iz vatre i ruševina naši su borci zaplenili sledeće:

Glavu teškog mitraljeza sa dva redenika municije

8 »mauzer« pušaka

1 tromblonsku pušku sa 30 tromblona

5 lovačkih pušaka i 6 pištolja

1 automat sa 650 kom. municije i 6 okvira

30 raketa, 20 ofanzivnih bombi

1.250 kom. raznovrsne municije

mnogo ratnog materijala (fišeklije, opasači, torbice, noževi, cipele, odeća), 3 pisaće mašine.

Zajedno sa žandarmima izgorelo je mnogo rezervnog oružja i municije kao i 1 teški mitraljez, 1 laki minobacač i 2 puškomitraljeza. Uništeno je 15 bicikla, zapaljen 1 luksuzni automobil i jedan motocikl.

Neprijatelj je imao 24 mrtva, dok su 4 žandarma uspela da pobegnu kroz tajni izlaz. Među mrtvim žandarmima nalazi se i žandarmerijski oficir (kapetan).

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 332/11.

* Vidi dok. br. 110, 111 i 147.

Š t a b
IV. operativne zone
NOV in PO Slovenije
Na položaju, dne 6. II. 1944.

2 II

77

VOJNO POROČILO Glavnemu Štabu NOV in PO Slovenije

V noči od 1. na 2. II. 1944. je 6. SNOUB "Slavka Štandra" napadla in zavzela šandarmersko postojanko Motnik na cesti Kamnik - Trojane.

Po peturnem srditem boju je bila sestojanka 28 šandarjev zavzet. Ker se orožniki niso hoteli predati, ~~razpršili~~ je bila postojanka minirana in porušena. Orožniki so bili najbolj razgriženi hitlerjevski banditi, strah in trepet vsakega prebivalstva v okolici. Dajali so tako srdit odpor, da je bilo treba vsakega posebej ubiti med ruševinami in kamenjem razbite postojanke, od koder so nasol mrtvi streljali na vsakega, ki se jim je hotel približati.

Iz ognja in ruševin so naši borci zaplenili naslednje:
glavo težkega mitraljeza z dvema pasovna municije,
8 Mauser pušk
1 tromblonsko puško z 30 trombloni
5 lovskih pušk in 6 pištol
1 brzostrelko s 650 kos municije in 6 seržerjev
30 raket, 20 ofenzivnih bomb
1250 kos. raznovrstne municije

mного vojaškega materiala /fišekli, pasovi, torbice, šavlji, noži, obleka/, 3 pisalni stoli.

Z orožniki vrad je sgorelo mnogo rezervnega orožja in municije, kakor tudi 1 težek mitraljez, 1 lahek minometalec in 3 puškomitraljeza. Uničenih je bilo 15 koles, svağan 1 luksuz avto in 1 motorno kolo.

Sovražnik je imel 24 mrtvih ~~in 4 ročnikov~~, 4 oročnikov se je posrečilo ujeti, skozi tajni izhod. Med mrtvi 1 oročnik je bil tudi oročniški oficir /Hauptman/.

Nemška kolona, ki jo je ščitil oklopnjak in težki bacači je prihajala napadeni postojanki na pomoč iz smeri Trojan. Bila je odbita in vržena nazaj. Sovražnik je imel verjetno več mrtvih in ranjenih.

Naše izgube: 3 mrtvi tovariši /med njimi komandant bataljona tov. Džek, 1 politdelegat in 1 vođnik/.

13 ranjenih /6 nepokretnih, 5 pokretnih in 2 lažje ranjenih/. Med ranjenimi je komisar brigade tov. Mišel in 1 komandir čete.

Materialne izgube: 2 puški in 40 min. v municiji imamo kritje. Postojanka v Motniku je bila na najbolj utrjenih postojank na tem sektorju. Vsa stavba je izgledala kot en sam bunker. Vsaka soba, veža in ovinek stopnic je imel še posebej zavarovanje s cementnimi preobrami in strelskimi linami.

Zaradi splošne osvojačenosti razgriženih šandarjev je isela likvidacija postojanke med civilnim prebivalstvom ogromen ugoden odmev.

Bart fašizmu - svoboda narodu!

Politkomisar:

Čučilj

Komandant:

Podstoten

135

Nemačka kolona, koju su štitila oklopna kola i teški bacači, dolazila je iz pravca Trojane u pomoć napadnutom uporištu. Bila je odbijena i odbačena natrag. Neprijatelj je verovatno imao više mrtvih i ranjenih.

Naši gubici: 3 mrtva druga (među njima komandant bataljona drug Džek,¹ 1 politdelegat i 1 vodnik);

13 ranjenih (6 nepokretnih, 5 pokretnih i 2 lakše ranjena). Među njima je komesar brigade drug Mišel⁴ i 1 komandir čete.

Materijalni gubici: 2 puške i 40 mina, municiju smo nadoknadili.

Uporište u Motniku bilo je jedno od najutvrđenijih uporišta na tom sektoru. Citava zgrada ličila je na bunker. Svaka soba, hodnik i okuka na stepeništu imali su i posebno obezbeđenje sa cementnim grudobranima i streljačkim puškarnicama.

Zbog opšte omrznutosti zagriženih žandarma, likvidacija uporišta imala je među civilnim stanovništvom ogroman i povoljan odjek.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU !

Politkomesar
Ciril Ribičič

Komandant:
o d s u t a n

BR. 25

RADIO-DEPEŠA ŠTABA 14. DIVIZIJE OD 6. FEBRUARA 1944. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O PROMENI MESTA PRELAZA PREKO HRVATSKO-SLOVENAČKE GRANICE"

Primljeno od XIV divizije dana 6. 2. 1944. u 13.50 časova.

Imali nameru prelaza kod Klanjec — Zelenjak.² Zbog zaseda na plićacima morali bismo da gazimo duboku Sutlu, što je sa ovakvim teretom nemoguće. Zbog toga prelazimo preko kod Sedlarjevog. Na drugoj strani se razmeštamo Zusem, Rudenca, Sopote. Usmerite IV zonu prema pruži Celje. Rudi.⁵

⁵ Rudi Karat

⁴ Josip Berkopec

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 42 I.

² Vidi dok. br. 20 i 107
Viktor Avbelj

BR. 26.

**IZVEŠTAJ ŠTABA 15. DIVIZIJE OD 6. FEBRUARA 1944.
GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O BORBAMA
KOD VODENICA I NOVOG MESTA I O RUŠENJU PRUGE
NA SEKTORU ZDENSKA VAS — CUŠPERK***

STAB
XV DIVIZIJE NOV I POJ
Položaj, 6. II 1944.
Br. 30

GLAVNOM ŠTABU I ŠTABU VII KORPUSA

V brigada »I.C.«

Dana 4. II primili smo izveštaj I bataljona da su oko 16 časova bega pokušali da naprave ispad iz Kostanjevice prema Vodenicama. Naša pokretna zaseda od 6 ljudi napala ih je puškomitraljezom, posle čega su se razbežali po šumi. Jačina neprijatelja: oko 50 ljudi. U toj šumi čekali su do 19 časova uveče i tada počeli da beže u Kostanjevicu. Zaseda je pošla za njima ali se neprijatelj brzo povukao i do borbe više nije došlo. To je bilo onoga dana kad je naš III bataljon vodio borbe na sektoru Stopiče — Zabja Vas. Naknadno smo saznali da je u toj borbi neprijatelj imao 7 mrtvih i približno toliko ranjenih. Ove podatke primili smo od pouzdanih civila. Naši gubici: 1 mrtav i 1 ranjen.

U toku 4. II na celom našem sektoru neprijatelj se nije pojavljivao. Neprijatelj je stigao u Češču Vas kod Novog Mesta, na levoj obali Krke, gde ga je napao I bataljon (Ferčijev).² Neprijatelj se posle toga panično razbežao i povukao se u Novo Mesto.

XII brigada.

U toku današnjeg dana bataljoni su se nalazili na položajima:

I bataljon nalazio se na Lazama u rezervi. II bataljon bio je sa jednom četom na položajima kod Zdenske Vasi i Zagorice a sa dve čete na brdu južno od Hočevja, sa zadatkom obezbeđenja ako bi neprijatelj vršio kakve ispade iz Zdenske Vasi i

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 26/11.

² Naziv »Ferčijev« imao je 1. bataljon 5. slovenačke NOU brigade »Ivan Cankar«, koji se još od novembra-1943. nalazio van sastava brigade, na sektoru Novo Mesto — Dol. Toplice. Komandant bataljona Zdravko Firm Ferči poginuo je 1. aprila 1944. na Zajčjem vrhu kod Novog Mesta.

Zagorice. III bataljon nalazio se na položajima na Ilovoj gori. **Tokom** dana, u 10.30 časova, neprijatelj je iz pravca Zdenska Vas i Čušperk došao na Ilovu goru. III bataljon je neko vreme **vodio** borbu ali zbog premorenosti od poslednjeg pokreta i zaseda, koje je držao čitavu noć, nije mogao da zadrži neprijatelja te se povukao u Podbukovje. Neprijatelj se neko vreme zadržao na Ilovoj gori a onda se vratio natrag. U toku noći opet smo poslali na položaj dva bataljona radi obezbeđenja akcije na pruzi koju izvodi XV brigada. Jedan bataljon je u rezervi na Lazama.

XV brigada. Izveštaj za 4. II 1944.³

I bataljon nalazio se u zasedi na kotama 390, 511 i 331, sa zadatkom da iz tog pravca spreči nadiranje neprijatelja. II bataljon je između Cušperka i Zdenske Vasi rušio prugu. III bataljon nalazio se u zasedi iznad Vel. Ilove gore a sa jednom četom između Ilove gore i kote 321, tako da je držao vezu sa I bataljon. IV bataljon rušio je prugu južno od II bataljona, u pravcu Zdenske Vasi. Sva komora, pod zaštitom jedne čete III bataljona, krenula je iz sela Laze, preko Hočevja i pruge u selo Rožnik. Komoru je vodio zam. politkomesara XV brigade. Zam. komandanta brigade nalazio se u zasedi I i III bataljona, dok su komandant i politkomesar brigade bili prisutni rušenju pruge. Rušenju pruge prisustvovao je i nač. štaba divizije.

Svega skupa porušeno je 600 m pruge. . .

Jedna četa I i jedna četa III bataljona nisu se mogle prebaciti preko pruge jer je počelo svanjivati a u istom trenutku stigao je i voz. Obe čete će se u toku noći prebaciti preko pruge i priključiti svom bataljonu.

Situacijski izveštaj za 5. II 1944.

Prema naredbi štaba XV divizije zaposeli smo nove položaje. I bataljon nalazi se u selu Vel. Lipljane, sa obezbeđenjem u pravcu Račne, Grosuplja i Slivnice. Na cesti Grosuplje — Šenturje podigao je barikade. II bataljon nalazi se u selu Vel. Ločnik te šalje patrole u pravcu Turjaka i Rašice. Drži i dve zasede i to: prvu kod Sv. Petra a drugu kod Sv. Ahaca. III bataljon nalazi se u selu Vrbičje. Patrole šalju u pravcu Grosuplja i Pijave Gorice. Zasede drži na cesti Vrbičje — Šenturje. IV bataljon nalazi se u selu Rožnik, sa obezbeđenjem severoistočno od Rožnika, gde drži i zasedu. Patrole šalje prema Račni, Zdenskoj Vasi i Turjaku.

Artiljerija XV divizije.

I divizion: nalazi se u Jurnoj Vasi, sa zadatkom blokade Novog Mesta. U tu svrhu drži položaje gostiona Malenšek —

» Vidi dok. br. 22.

Barončev hrib — Sv. Rok, gde ima vezu sa II divizionom. Juče je u toku celog dana bilo potpuno mirno na celom sektoru te nije bilo nikakvog nadiranja neprijatelja prema našim položajima. Mir je bio iskorišćen za kopanje zaklona za automatska oružja. Od U.B. »I.C.« divizion je primio 2 puškomitraljeza, jer sam nije imao dovoljno automatskog oružja. Okolni teren je pregledan za ev. topovske položaje.

Divizion juče nije primio nikakve novomobilisane. Prokopi Birčna Vas — Skrijanče završeni su i prokopani do pravilnih dimenzija.

II divizion nalazi se u Lakovnicama sa zadatkom blokade Novog Mesta. U tu svrhu drži zasede na sektoru od gostione Mrvar, na brdu do Sv. Roka, gde ima vezu sa I divizionom. I na ovom sektoru bilo je juče mirno te nije utrošena nikakva municija. Mir je iskorišćen u svrhu kopanja zaklona za mitraljeze i za top. Izvidan je okolni teren radi određivanja pogodnih top. položaja iza naše linije.

Uveče, u 18 časova, uspostavljena je telefonska veza između položaja i divizona, kako bi zasede u slučaju potrebe mogle odmah pozvati potrebnu pomoć od strane divizona i javljati kakva je situacija na njihovom položaju. Patrola koja je bila poslata da zakamuflira top i municiju, nakon izvršenog zadatka vratila se natrag u divizion.

Juče je II divizion primio 10 mobilisanih, koji su većinom stari i bolesni te kao takvi manje sposobni za borbenu službu.

Dolenjski odred.

Odred se nalazi u pokretu od Sentvida za Trebelno. Minerski vod bio je poslat na prugu Ljubljana — Litija, sa zadatkom da je ruši.⁴ Prilikom pokreta zapaljena je stanica u Vel. Loki.

5. II 1944. odred je stigao na Trebelno, gde se nalazi i Gupčeva brigada. Pošto je ta brigada zaposela položaje koji su bili nama određeni, mi smo u dogovoru sa štabom brigade zaposeli položaje Drečji Vrh i Čužnja Vas. Stab odreda Drečji Vrh. II bataljon noćas kreće natrag prema Stični a posle toga dalje preko granice na ranije određenu akciju.

Stabu XII i XV brigade izdali smo naređenje za dalje rušenje pruge. Kod XV brigade nalazi se nač. štaba. Drug Raco je otišao u IV brigadu da pripremi plan za akciju u vezi sa drugom Bregarom. Drug Cini je otišao u XII brigadu.

Juče je počeo kurs za vodnike i desetare, kojim rukovodi aktivni pešad. potporučnik drug Stepančić Miroslav, do sada oper. ofic. II bataljona V brigade i član KP. Instruktor je i drug Skulj Boris, aktivni pešadijski potporučnik, član KP. Poljt-
1!

⁴ Vidi dok. br. 44.

komesar škole je drug Ples Franc Lado, do sada politkomesar II bataljona XV brigade, zam. politkomesara drug Zagore Jože. Vojna škola nalazi se u istom selu kao i partijska te će na političkim časovima vojne škole učestvovati i kursisti partijske škole. Pitomaca vojne škole ima 40.

Obaveštajac XV divizije javlja da na pruži Zidani Most Ljubljana nema vojnih transporta (od 3. II). Na pruži Ljubljana — Trst stalni transporti vojske i materijala za italijanski front (od 4. II). Na oba sektora nikakvih lokalnih koncentracija.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU !

Politkomesar:
Jože Borštnar

Komandant — major:
si. odsutan

BR. 27

NAREĐENJE ŠTABA 32. DIVIZIJE NOVJ OD 6. FEBRUARA 1944. ŠTABOVIMA PODREDENIH JEDINICA ZA POJAČANJE POLOŽAJA NA SEKTORU SVINSKA PLANINA — SOVODNJE — BARCA¹

STAB XXXII DIVIZIJE
IX KORPUSA NOV i POJ
Položaj, 6. 2. 44.

ŠTABU XVII SNOB
STABU XIX SNOB
ŠTABU XVIII SNOB

Danas u 10 časova pre podne XVIII SNOB izvela je, na cesti između Čedadada i Robiča, veoma uspelu akciju u kojoj je uništila dva kamiona i potukla 16 Nemaca a 11 zarobila. Zaplenila je dva šarca, 4 nemačka automata, 12 »mauser« pušaka, više pištolja i drugog ratnog materijala.² Osim zamenika komandanta II bataljona druga Groma,³ koji je poginuo i koji treba

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 283 II.

² Vidi dok. br. 55.

* Mirko Grom. Poginuo 5. februara 1944. u selu Peroti kod Liveka.

da svim borcima i starešinama jedinica XXXII divizije ostane kao sjajan primer borbenosti, požrtvovanja i odanosti našoj borbi, u akciji nije bilo drugih žrtava.

U vezi s ovom akcijom možemo sutra očekivati intervenciju neprijatelja, zbog toga treba još ove noći raskopati ceste a sutra ujutro treba da budu u svim pravcima, odatle postoji mogućnost neprijateljskog prodora, postavljanje jake zasede. Nikako se ne smeju prihvatati frontalne borbe već težiti za tim da se neprijatelj, pre svega manje kolone, pusti u dubinu našeg terena, zatim pravovremeno obavestiti o tome sve jedinice a onda sa svih strana izvršiti napad na njega, okružiti ga i uništavati. Sve ove naše borbe s neprijateljem, koji nas pokušava napasti na našem terenu, treba voditi u ofanzivnom a ne u defanzivnom smislu. Pri tome treba uvek imati u vidu to da mi ovladamo visinskim položajima. Na to treba naročito da pazi XIX SNOB koja treba veoma snažno da pojača zasedu na Svinjskoj planini a XVII SNOB na koti iznad Ložca,⁴ iznad Sovodnja a također treba da zaposedne položaje desno od sela Barca kako bi štitila bok XVIII SNOB čiji su borci zbog najdužeg marša i izvršene akcije veoma umorni. Izviđačke patrole također treba slati što bliže neprijateljskim uporištima, kako bi svaki pokret neprijatelja bio pravovremeno otkriven. To naročito važi za jutarnje časove. Zbog udaljenosti neprijateljskih uporišta postoji opasnost od napada neprijatelja do 2 sata posle podne. Zbog toga neka izvidničke patrole vode računa o tome i neka budu najmanje do pomenutog časa budne na čitavom terenu.

Ovaj uspeh treba popularisati među civilnim stanovništvom, kao i među borcima, radi podizanja morala i sticanja poverenja u našu vojsku. Također se ne sme zaboraviti na uspeh XVII SNOB na Sanquirinskim mostovima ni na uspehe kod Ročinja⁵

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar, potporučnik:
Kogej Vasja s. r.

V. d. komandanta, poručnik:
Jakopič Albert s. r.
Kajtimir

⁴ Na karti 1 :100.000 nije nađeno.

⁵ Sedamnaesta slovenačka NO brigada «Simon Gregorčič» izvela je napad na posadu na Sanquirinskim mostovima noću 23. februara 1944. godine. Vidi dok. br. 55.

BR. 28

**IZVEŠTAJ ŠTABA 16. SLOVENAČKE NO BRIGADE »JANKO
PREMRL VOJKO« OD 6. FEBRUARA 1944. O AKTIVNOSTI
OD 30. JANUARA DO 6. FEBRUARA 1944. GODINE¹**

STAB XVI SNOB
»JANKA PREMRLA VOJKAA
na položaju, 6. 2. 1944.

STABU XXXI DIVIZIJE IX KORPUSA NOV i POJ

Na položaju

Na našim položajima danas nismo mogli primetiti nikakvo kretanje neprijatelja. Patrola 1. bataljona javila je da neprijateljska patrola kreće iz Idrije s onu stranu Idrijce prema Jagršćama. Poslali smo patrolu od 12 ljudi sa komandrom i sa dva puškomitraljeza da ih napadne ako se budu vraćali cestom preko Zelina² prema Idriji.

Ceta 3. bataljona, koju smo 26. 1. 1944. poslali zajedno sa komandrom Marjanom na izvršenje nekoliko sabotažnih akcija prema St. Vidu, vratila se. Za to vreme izvršila je sledeće akcije:

— 30. 1. 44. uveče u 21 čas izvršili su demonstrativni napad na nemačko uporište na Preski (broji 120 ljudi). Napad je trajao oko pola sata. Stražar koji je bio ispred uporišta sigurno je mrtav. Koliko je bilo mrtvih i ranjenih u uporištu nije se moglo utvrditi.³

— 1. 2. 1944. Zajedno sa minerskim vodom »Grintovec« digli su u vazduh železnički most između Medvoda i Medna. Ova četa naše brigade bila je u zasedi za osiguranje minera. Promet je bio zaustavljen 14 sati.⁴

— 2. 2. 1944. u ponoć digli su u vazduh železničku stanicu Medno, drugu stanicu od Ljubljane. Zaplenili su jedan telefon. Iste su noći kod Mednog u blizini uporišta digli u vazduh železničku prugu. To su izveli nagaznim minama. Promet je bio zaustavljen 8 časova.⁵

— 4. 2. 1944. napali su kod Skofje Loke Nemce koji su imali vežbe. Borba je trajala oko jedan sat. Nekoliko Nemaca je sigurno poginulo i ranjeno jer su bili veoma iznenađeni.⁶

¹ Kopija originala (pisana na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 282/1.

¹ Raskrsnica puteva Idrija — Cerkno — Tolmin.

¹ Vidi dok. br. 55.

⁴ Vidi dok. br. 110 i 149.

⁴ Vidi dok. br. 55 i 149.

• Vidi dok. br. 55.

Danas, 6. 2. 1944, vratila se četa.

Broj mrtvih i ranjenih nije se mogao tačno utvrditi jer je posle svake akcije bila stroga blokada te se civili apsolutno nisu mogli kretati.

3. bataljon naše brigade je prema naredbi štaba XXXI divizije u noći od 5—6. 2. 44. uništio i zapalio sve javne zgrade u Zirima, osim opštine gde je nastanjena jedna porodica. Istu ćemo uništiti sledeće noći. Pored toga unišćićemo i kasarne u Osojnici." Tom prilikom je bilo zapaljeno:

— dva župnička doma, škola. Prosvetni dom i Sokolski dom. Tom prilikom smo zaplenili nešto materijala manje vrednosti i u Sokolskom domu kino-aparat. Bataljon se vratio danas u 9 časova ujutro.

5. 2. 44. poslali smo jednu četinu 1. bataljona sa komandantom bataljona i sa teškim bacačem iz divizijske Prateće čete za osiguranje akcije na rudnik u Idriji.⁵ Prema izjavi divizijskog obaveštajca druga Pemca⁹ ova četa suviše se brzo povukla. Pošto se u sastav bataljona još nije vratila, ne možemo vam o tome dati tačniji izveštaj.

Moralno stanje ljudstva je dosta dobro, zdravstveno stanje srednje.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar'
Kuk Jože

Komandant — kapetan:
Avsec Jože

⁷ Predgrade Ziri
* Vidi dok. br. 55.
• Evgen Matejka

BK. 29

**IZVEŠTAJ ŠTABA 7. KORPUSA OD 7. FEBRUARA 1914.
(GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O RASPOREDU
I AKTIVNOSTI PODREĐENIH JEDINICA¹**

ŠTAB

**VII KORPUSA NOV I PO
JUGOSLAVIJE
Br.**

Položaj, 7. II 1944.

GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE

Na položaju

Dostavljamo vam sledeći izveštaj o stanju na našem terenu i radu naših jedinica 5. i 6. o.m.:

Raspored snaga: ostao je bez promene s tim što smo V U.B. izdali naređenje da specijalni Cankarev bataljon, koji se već 4 meseca nalazi na jednom te istom mestu te je imao brojne borbe, sa dosadašnjih položaja povuče u rezervu, a da ga na njegovim položajima zameni bataljon V U.B. koji se do sada nalazio u rezervi.

Pored toga smo, u smislu vašeg naređenja, izdali naređenje XVIII diviziji da krene na sektor Kočevje — Grosuplje. Divizija će stići na taj sektor najranije 11. ili 12. o.m.²

Dolenjski odred je za izvršenje svojih zadataka sa jednim bataljonom krenuo na Drečji Vrh, a njegov drugi bataljon je za to vreme već krenuo u akciju preko granice.³

Kretanje neprijatelja: na celom našem sektoru ne primećuju se nikakvi pokreti neprijatelja te je neprijatelj u svojim starim uporištima prilično pasivan. Manje ispade neprijatelj je pravio iz Novog Mesta u pravcu Gotne Vasi, iz Grosuplja prema Predolama i iz Ogulina u pravcu Hreljina.

Borbe naših jedinica: Težište akcije našeg Korpusa je još uvek rušenje žel. pruge Ljubljana — Kočevje.

Jedinice XV i XII brigade su u noći 5/6. o.m. porušile 600 m žel. pruge. Istovremeno su jedinice VIII brigade XVIII divizije porušile 800 m pruge između Kočevja i Lipovca. Neprijatelj je na sektoru kod Grosuplja pokušao da interveniše sa jednom autobladom, ali su je naše zasede vatrom bacača poderale.⁴

Jedinicama VIII, XII i XV brigade izdali smo naređenje da intenzivno i dalje ruše prugu. Za 6. i 7. još nismo primili izveštaj o rušenju pruge.⁵

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS. f. 21.

² Vidi dok. br. 14. 15 i 76.

³ Vidi dok. br. 44.

⁴ Vidi dok. br. 30

⁵ Vidi dok. br. 33.

Pošto su jedinice XVIII divizije, odn. IX U.B., dana 4. o.m. odbile napad neprijatelja, neprijatelj nije preduzeo nikakve ispade prema našim položajima.⁶

Naši planovi: Dolaskom XVIII divizije na sektor Grosuplje — Kočevje, temeljito ćemo porušiti prugu Ljubljana — Kočevje. Pored toga pripremamo plan za likvidaciju većih neprijateljskih uporišta na toj komunikaciji.

Istovremeno nastojimo da naša dva odreda, Dol. i Notranjski, čitavo vreme budu što više aktivni na pruzi Litija — Ljubljana i Ljubljana — Postojna, te Istarski odred na pruzi Postojna — Trst.

Istovremeno smo IV U.B. postavili zadatak da pripremi sve potrebno za likvidaciju uporišta na komunikaciji Novo Mesto — Bela Cerkev.

Mobilizacija: Uz rušenje komunikacija rad našeg korpusa je trenutno usredsređen na pitanje mobilizacije, kako Istarskom odreda tako i u Ljubljanskoj Pokrajini. Mobilizacija se izvodi vrlo zadovoljavajuće. U toku 3 nedelje uspelo nam je podići brojno stanje XVIII divizije za 815 ljudi. Istovremeno je Notranjski odred ojačao za 90 ljudi, Dolenjski odred za 50 ljudi, dok je i XV divizija izvodila mobilizaciju ali nemamo detaljnijih podataka. Istovremeno ćemo se detaljno dogovoriti sa načelnikom za pozadinu drugom Rokom⁷ o planskoj mobilizaciji u Ljubljanskoj Pokrajini.

Unutrašnja organizacija vojske: U smislu vaših pismenih direktiva i usmenih direktiva načelnika vašeg štaba, druga pukovnika Tomaža,⁸ izvršićemo reorganizaciju pojedinih podređenih štabova, kao i organizaciju pojedinih rodova vojske.

Ipak molimo da nam prema mogućnosti što pre rešite naše predloge po pitanju organizacije štaba Korpusa i štaba XV divizije.⁹

Naš poslednji predlog po pitanju našeg operativnog odeljenja promenili bismo utoliko, što bismo za načelnika našeg operativnog odeljenja predložili druga majora Milu Kilibardu, a druga Mitju Stajerca¹⁰ za člana operativnog odeljenja.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Bolko — Brilej»

Komandant — p. pukovnik:
Rajko Tanasković

⁶ Vidi dok. br. 22.

⁷ Franc Tavčar

⁸ Dušan Kveder

⁹ Vidi dok. br. 8.

¹⁰ Alojz Grčar

¹¹ Dr Jože Brilej

BR. 30

**IZVEŠTAJ ŠTABA 15. DIVIZIJE OD 7. FEBRUARA 1944.
GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O BORBAMA
KOD NOVOG MESTA, BRUSNICA I CUŠPERKA¹**

**STAB
XV DIVIZIJE NOV I POJ**
Položaj, 7. II 1944.
Br.: 59

GLAVNOM ŠTABU I ŠTABU VII KORPUSA

Operativni izveštaj za 5. II 1944.

IV brigada.

Nakon pokreta 1 bataljon je stigao na nove položaje na Kozarjevom Kalu. Pomoću zaseda drži položaje iznad Luknje, Bršljina i Zabjaka. II bataljon na sektoru Trebelno vrši izviđanje i obezbeđenje od nemačke granice prema Šentrupertu, Krmelju i Bučki. Zasedu drži iznad Šmarjete. III bataljon na sektoru Dolenje Kamenje sa zadatkom obezbeđenja u pravcu Novog Mesta i kontrole ceste Novo Mesto — Bela Cerkev. Zasede ima iznad Bučne Vasi, iznad Mačkovca i ispod Trške Gore. IV bataljon na sektoru Vel. Kal, sa zadatkom rušenja ceste i pruge Trebnje — Novo Mesto, postavljanja zaseda kod Daljnog Vrha i kontrole u pravcu Zalogče i Harinja Vas. Baterija i inženjerska četa na sektoru Češnjice, gde se nalazi i veza sa štabom divizije.

Pokret na nove položaje izveden je u redu. IV bataljon ostavio je komoru da se sama kreće od Zajčjeg Vrha do Soteske te je prvi deo marša izvela sa zakašnjenjem. Zbog toga je ljudstvo IV bat. samo jednom jelo. Štab IV bat. dobio je ukor (tu je učinjena još jedna greška, kada je politkomesar u Toplicama ostavio ljudstvo u restoranu a sam otišao kući, dok su ostala tri člana štaba bat. ostali u Drganjim Selima, odakle je rodnom zam. komandanta bat.).

Svim deztererima i skrivačima izdat je proglas da se odmah jave u naše redove. Obaveštajci su dobili zadatak da izrade tačne planove uporišta na cesti Novo Mesto — Bela Cerkev.

Tog dana na našim sektorima nije bilo nikakvih borbi.

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 26/11.

Izveštaj za dan 6. II 1944.

I bat. vršio je izviđanje terena pomoću borbenih patrola, u dodir s neprijateljem nije dolazio. Mobilisao nije. Zbog odmora izostala je vojna nastava. II bataljon nije došao u dodir s neprijateljem. Mobilisao je 23 druga. Zbog odmora izostala vojna nastava. III bataljon naterao je u bekstvo dve neprijateljske patrole: prvu (oko 30 ljudi) iz sela Jelše, drugu (oko 100 ljudi) na cesti Novo Mesto — St. Peter. Zbog odmora izostala je vojna nastava. Mobilisao nije. IV bat. nije primetio nikakve neprijateljske pokrete i nije dolazio u dodir s neprijateljem. Vojni rad: pregled oružja i municije, čišćenje oružja i municije. Mobilisao nije. Baterija nije dejstvovala jer nije primetila neprijatelja. Mobilisala nije. Zbog odmora izostala vojna nastava.

Operativni izveštaj za 5. II 1944.

V brigada »I.C.«

Neprijatelj je na tri mesta došao u dodir s našim zasedama. U 13 časova oko 100 neprijateljskih vojnika približilo se položajima II bat. na Cikavi. Otvorili su vatru na našu zasedu koja se kretala prema njima (na daljini od 500 m) a zatim pobjegli prema Novom Mestu. Oko 14 časova naša zaseda na Potovom Vrh u udarila je na neprijatelja (oko 40—50 ljudi) kod Brusnica. Neprijatelj se razvio u strelce i odgovorio vatrom. Naša vatra ga je prinudila da legne na zemlju i povuče se prema Krki. Tom prilikom neprijatelj je imao nekoliko ranjenih ako ne i mrtvih. Oko 12 časova neprijatelj je u dve kolone stigao u Brusnice, zadržao se u selu oko 3 min. a posle toga oterala ga je jedna naša desetina puškomitraljezom, koja je bila pojačana sa dva mitraljeza. Jačina neprijatelja iznosila je 60 ljudi. Na ostalim sektorima nije došlo do dodira s neprijateljem. I bat. (Ferčijev²) javio je da je 4. II kod stražare iznad Smihela jedan neprijateljski tenk nagazio na minu te je tom prilikom bio uništen zajedno sa posadom.

Operativni izveštaj za 6. II 1944.

XII brigada.

I i II bat. su u noći od 5/6. II blokirali Zdensku Vas, da bi omogućili rušenje XV brigadi. III bat. služio je kao rezerva brigade. II bat. javlja da su za vreme pokreta između Zafare i Zužemberka zaostala dva druga, koji se do sada još nisu vratili u svoju jedinicu te se zbog toga smatraju dezerterima.

² Vidi dok. br. 26, napomenu br. 2.

Operativni izveštaj za 6. II 1944.

XV brigada.

Pošto je imenovana brigada u noći 4/5. II rušila prugu (o čijem smo rezultatu već javili³), a u toku 5. II pre podne imala pokret na nove položaje na sektoru Rožnik — Lipijene i Smrjene, to je ljudstvo bilo suviše umorno da bi u noći 5/6. II rušilo prugu između Zdenske Vasi i Grosuplja. U toku 6. II 1 bat. XV brig. bio je iznenađen od neprijatelja koji je brojio oko 200 ljudi u pratnji jednog srednjeg tenka, jednog kamiona i motora s prikolicom. Izgubili smo 2 konja, dve mazge, jednu tešku »bredu«, 19 mina, tri ranca municije i 6 kazana. Jedan drug bio je ranjen, a dva druga su se predala. Ranjen je i komandant I bat. drug Kramarič.⁴ Naši su se povukli na više položaje i posle toga oterali neprijatelja. To se desilo u 15.30 časova. Uzrok iznenađenja bio je i stražar koji je prilikom nailaska neprijatelja iznad sela pobjegao i nije dao znak pucaњem. Navedeni stražar je uhapšen. U 15.30 imao je borbu s neprijateljem i II bataljon iznad M. Ločnika i kod Sloke Gore. Neprijatelja je oterao i naneo mu gubitke od 3 mrtva i više ranjenih. IV bat. vodio je borbu s neprijateljem od oko 200 ljudi, koji je šumskim putevima zašao zasedi iza leđa. Zasede su ga blagovremeno primetile, tako da je IV bat. naneo neprijatelju više gubitaka. Komora III bat. bila je napadnuta u trenutku kad je svom bat. nosila hranu na položaj i to od neprijatelja jačine oko 120 ljudi. I ova kolona kretala se samo šumskim putevima.

Sve ukazuje da su Nemce i bega civili tačno upoznali sa našim položajima.

Obzirom na prednju situaciju, pošto je XV brigada u toku dana stalno vodila borbe s neprijateljem, a kako je njen sektor bio suviše udaljen od pruge Zdenska Vas — Predole, gde bi sa XII brigadom mogla u toku noći uspešno da ruši prugu, ista je, prema naređenju Štaba divizije, prešla na sektor Križka Vas — M. i V. Vrhi, kako bi se taj sektor pruge mogao uspešno da ruši. Zbog borbi izostala je vojna nastava. Mitinga nismo imali. Mobilisali nismo.

Operativni izveštaj za 6. II 1944.

Artiljerija XV divizije.

I divizion na sektoru Jurna Vas, sa zadatkom blokade Novog Mesta i rušenja komunikacija Birčna Vas — Škrjanče. Taj zadatak izvršava pomoću civilnog stanovništva. Juče na našem

³ Vidi dok. br. 22 i 26.

⁴ Anton Kramarič

sektoru nije bilo nikakvih borbi i dan je protekao u miru. Divizion je izvodio strojevo pravilo.

II divizion na sektoru Lakovnice, sa zadatkom blokade Novog Mesta. Na njegovom sektoru neprijatelj nije prodirao prema našim položajima.

Referent za naoružanje izvršio je pregled oružja i našao da su puške i automatsko oružje čiste, podmazane i u ispravnom stanju.

Politkomesar i zam. politkomesara su danas pre podne otišli u XV brigadu. Zam. komandanta nalazi se u IV brigadi.

Operativni izveštaj za 6. II 1944.

Dolenjski odred.

Komandant odreda je danas sa celim II bat., izuzev novomobilisanih, otišao u određenu mu akciju.⁵ Zam. komandanta je sa 20 ljudi otišao po municiju i oružje. Ostatak Štaba odreda nalazi se na sektoru Drečji Vrh. Deo odreda koji nije otišao u akciju imao je vojnu nastavu i to: strojevo pravilo, pozdravljanje, disciplina u pokretu, javljanje, prenos komandi na maršu. Novomobilisani su uređivali odeću. Kod odreda ostalo je ukupno 106 ljudi, od kojih je 20 naoružanih a 80 ljudi je bez oružja (novomobilisani).

Komandant divizije nalazi se trenutno kod XII brigade i svakog časa će se vratiti.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
si. odsutan

Nač. štaba XV divizije:
Sava Konvalinka

⁵ Vidi dok. br. 44.

BR. 31

**ZAPOVEST ŠTABA 32. DIVIZIJE NOVJ OD 7. FEBRUARA
1944. ŠTABOVIMA PODREĐENIH JEDINICA ZA ZAPOSE-
DANJE POLOŽAJA NA LINIJI MACAROLI — LOGJE —
DREŽNICA'**

STAB XXXII DIVIZIJE²
IX KORPUSA NOV i POJ
Položaj, 7. 2. 44.

STABU XVII SNOB
STABU XVIII SNOB
STABU XIX SNOB

Sekcija: Venecija Julija 1 : 100.000 it. iz.

Z A P O V E S T

U noći od 7. na 8. o.m. jedinice XXXII divizije moraju izvršiti pokret i zaposesti sledeće položaje:

XVII SNOB mora da se prebaci na najpogodnijem mestu preko Nadiže u pravcu sektora Makarolis¹ — Zapotok koji treba da zaposedne sa pravcima obezbeđenja prema dolini Nadiže, Cedada i Faedisa.⁴

XVIII SNOB mora također da se prebaci preko reke Nadiže i svojim jedinicama zaposedne sledeća sela: Logje, Robidišče, Crni Vrh sa pravcima obezbeđenja: dolina Nadiže, Breginj, Robič, Kobarid.

Obe brigade treba da se međusobno povežu, obaveštavaju i šalju kurire za vezu u Logje gdje će se nalaziti Stab divizije.

XVIII SNOB mora posle dolaska na nove položaje što pre zarušiti cestu koja vodi iz Breginja prema Kobaridu.

XIX SNOB mora u noći od 7. na 8. o.m. preći reku Soču i zaposesti položaje na sektoru Ravne, Drežnica, Koseč sa zadatkom mobilisanja i obezbeđenja pravaca:

1. prema Bovecu i planini Zakrajem
2. prema Kobaridu
3. prema Tolminu
4. obezbediti treba planinu Kuhinju iznad Krna.

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 283/III.

² Trideset druga divizija je u prvoj polovini februara 1944. promenila svoj redni broj i otada se nazivala Trideseta divizija NOVJ. Naredba o promeni naziva nije pronađena.

³ Măcaroli

⁴ Fojda

Date sektore zaposedanja položaja možete prema situaciji i potrebi menjati s tim da stalno držite zasedu oko Kobarida prema Tolminu i uopšte kontrolišete kretanje neprijatelja dolinom od Tolmina do Kobarida. Naročitu pažnju obratite na belogardiste koji se u poslednje vreme kreću po tim selima u dolini Soče. Obavestite se o bacačkoj municiji, eksplozivu (sve informacije dobićete od terenskih radnika). Rušite mostove, ceste. U vezi s novcem obratite se tolminskom OK (veza u Čadru).⁵ Posle izvršenja zadatka, tj. u toku 5—6 dana, vratite se na sektor Beneške Slovenije gde ćete pričekati na koncentraciju divizije koja će se izvršiti na sektoru Kambreško — Brda.

XVIII SNOB mora također vršiti mobilizaciju po selima Kreda, Borjana, Sedlo, Breginj, Logje, Robidišče, Podbela, uopšte po selima koja pripadaju njenom sektoru. Obaveštajna XVIII SNOB neka se posle dolaska na novo mesto interesuje za fašističko uporište u Viskorši i neka odmah pribavi podatke i skice.

Ako se drug Tine nalazi sa eksplozivom još s onu stranu Soče, neka ga XIX SNOB potraži i sa dovoljnom količinom eksploziva pošalje odmah u Robidišče.

Brigade koje su dobile zadatak da mobilišu moraju prethodno održati političke mitinge.

Izveštaj za Korpus koji šaljemo XIX SNOB treba predati karauli koja se nalazi s onu stranu Soče u okolini Čadra (pismo je adresirano na P 35⁸ — Soča).

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar, potporučnik:
— Kogej Vasja —
Vasja

V. d. komandanta, poručnik
Jakopič Albert s. r.
Kajtimir

⁵ Odnosi se na Cadrj.

⁸ Karaula P 35 nalazila se u zgradi mlekare u zaselku Poljane kod Cerkna.

BR. 32

**5AD10-DEPEŠA ŠTABA 14. DIVIZIJE OD 8. FEBRUARA
1944. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O BORBI
NA SEKTORU VINARJE — RAVNICA***

Primljeno od XIV. divizije dana 8. 2. 1944 u 15.45 časova.

Platina ne šaljemo.² Na Hrvatsku nismo ni mislili. Svaka opština ima žandarmeriju koju su sada pojačali Vermanšaftom. Juče 2. brigada borbe na sektoru Vinarje — Ravnica.³ I brigada odmarala se kod Pilštanja. Imamo dva mrtva i 7 ranjenih. Nema ubijenih preko 20. Plen 2 puške, 2 automata. Neprijatelj vrlo osjetljiv. Obaveštajne nema. Nalazimo se na sektoru oko Planine. Sa IV zonom još nemamo veze. Rudi.⁴

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 42/1.

² Drug Alojz Pacek Platin stigao je po naređenju Štaba Četvrte operativne zone NOV i PO Slovenije na sektor Kozje sa zadatkom da prihvati 14. diviziju. U vezi s tim, Stab 14. divizije primio je 7. februara 1944. od Glavnog štaba NOV i PO Slovenije radio-depešu sledeće sadržine: »Platina pošaljite u Pohorsku brigadu za komandanta. Učinite sve da vas nemački napadi ne oteraju u Hrvatsku. Tražite vezu sa Pohorskom brigadom. GSS«.

» Vidi dok. br. 107.

* Viktor Avbelj

BR. 33

IZVEŠTAJ ŠTABA 15. DIVIZIJE OD 8. FEBRUARA 1944.
GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O BORBAMA NA
TRŠKOJ GORI¹

STAB
XV DIVIZIJE NOV I POJ
Položaj, 8. II 1944.
Br.: 66

GLAVNOM ŠTABU I ŠTABU VII KORPUSA

Operativni izveštaj za 7. II 1944.

IV brigada.

I bataljon posedao je stare položaje sa ranijim obezbeđenjem. Na njegovom sektoru nije bilo nikakvih neprijateljskih pokreta, već je neprijatelj artiljerijom gađao položaje bat. Žrtava i štete nije bilo. Vojna nastava: prestrojavanje, razvijanje u strelce, vežbe s oružjem, okruživanje neprijatelja (treća četa imala je uzbunu sa posedanjem položaja). Mobilisao nije. II bat. držao je stare položaje s istim obezbeđenjem kao i ranijeg dana. Sa neprijateljem nije dolazio u dodir. Vojna nastava: o disciplini i pozdravljanju. Mobilisao nije. Priredio je miting u Mokronogu. III bat.: 6. II, oko 8 časova, neprijatelj je u tri kolone iz Št. Petra, Kronova i Šmarjete počeo da prodire prema položajima bataljona.² Jedna kolona išla je u pravcu Harinje Vasi, druga u Češnjice, a treća uz Bajnofske štagljeve prema položajima naše 3 čete iznad Kamenica. Neprijateljske kolone brojale su oko 300 ljudi. Teški mitraljez se zbog jakog nepr. pritiska morao premestiti na Tršku goru (pre toga bio je na položaju iznad Češnjica), odakle je sa našom drugom četom držao neprijatelja pod vatrom do 11 časova. Nekoliko minuta pre juriša neprijatelja na crkvu, naši su se povukli. Jedan vod, u zasedi kod Šentjurja, posle toga je svojom vatrom prinudio kolonu da se povuče. Ipak su se naši pomakli na položaj Karloveca, odakle su prinudili neprijatelja da se povuče na polazne tačke. Utvrđeno je da neprijatelj ima 14 mrtvih i mnogo ranjenih. Bat. ima 2 mrtva i 1 ranj. Vojna nastava je izostala, jer su se čete čitav dan nalazile na položajima. Mobilisao nije. IV bat. na starom sektoru sa ranijim obezbeđenjem. Njegova borbena patrola sukobila se na Trškoj gori sa neprijateljskom

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 26/11.

* Vidi dok. br. 37.

kolonom i razbila je (jačina nepr. kolone 50 ljudi). Vojna nastava: vežbe mitraljezaca. Izvršio je prokopavanje između Mirne Peči i Novog Mesta. Mobilisao nije. U Karteljevom je priredio miting; učešće civila veoma veliko. Baterija tog dana nije dejstvovala. Vojna nastava: top. vežbe (priprema za pokret, priprema za vatru, na rukama napred i natrag). Mobilisan je 1 drug.

V brigada »I. C.« (oper. izveštaj za 6. II).

U toku tog dana neprijatelj nije prodirao ni na jednom sektoru koji kontrolišu naše snage. Top. baterija je u 8 časova ujutro gađala (kao i artiljerija XV div.) Novo Mesto i to: bun-kere na Grmu, Smihel i crkveni toranj u Šmihelu. Pogoci top. baterije, koja je gađala Grm, nisu bili dobri. III bataljon je sa jakim patrolama, naoružanim puškomitraljezima, došao do bloka u Novom Mestu, odakle su te patrole gađale nepr. bun-kere. Neprijatelj je odgovorio jakom vatrom.

Artiljerija XV divizije (Oper. izveštaj za 7. II).

I divizion, na sektoru Jurna Vas, nije imao nikakvog sukoba sa nepr., već je nepr. u toku poslepodneva gađao naše položaje topovima i minama. Od nepr. vatre imali smo 2 mrtva i 2 lakše ranjena. U toku večeri i noći 5/6. o. m. iz tog divizona dezertiralo je 12 drugova sa puškama i 1 puškomitraljezom. Drugovi koji su dezertirali većinom su iz okoline Ljubljane i nekoliko Gorenjaca, koji su odneli i puškomitraljez. Za pobeglim izdate su poternice i posiate su patrole (verovatno su otišli u Gorenjsku). Mobilisan je 1 drug, na art. tečaj poslato je 5 drugova.

II divizion. Na sektoru Lakovnice. Zaseda na odseku gostiona Mrvar — žel. pruga — Sv. Rok, gde je u dodiru s položajima I bat. Neprijatelj danas nije nadirao prema našim položajima. U toku dana 6. o. m., na pošumljenom grebenu istočno od Ruperč Vrha, postavili smo na položaj brdski top od 56 mm. U toku poslepodneva izbacili smo na Grm 8 granata, od kojih su tri pogodile cilj, tri su bile sabotirane a 2 su imale prebačaj (2 su eksplodirale na krovu Grmskog zamka, a jedna u dvorištu). Gađanje se izvodilo na udaljenju od 3.300 m i to posredno. Gađanje je bilo otežano zbog jakog bočnog vetra. Veza između osmatračnice i vatrenog položaja nije dejstvovala besprekorno i ubuduće biće poboljšana. Posle gađanja to je odvučen na stare položaje kod sela Lakovnice, a prazne čaure su sklonjene. Na art. tečaj poslali smo 5 drugova.

XV brigada (Oper. izveštaj za 7. II).

U noći 6/7. o. m. brigada je u potpunom redu izvršila pokret na novi sektor, koji smo zaposeli 7. o. m. između 6 i 7

-časoŧa. Raspored bat. je sledeći: I bat. sektor Zavrtatše, II bat. sektor Kriška Vas, sa obezbeđenjem prema Grosuplju, Račni i Višnjoj Gori. III bat. sektor Nova Vas, sa obezbeđenjem u pravcu Cušperka, Račne i Grosuplja i IV bat. na sektoru M. i V. Vrhi. Veza sa štabom brigade u Malim Vrhima. Tog dana naše patrole nisu imale dodir s neprijateljem. Iz pravca Grosuplja prema Kriškoj Vasi kretao se jedan luksuzni automobil, koji se zbog prokopane ceste između Kriške Vasi i Grosuplja odmah vratio natrag, pre nego što su ga naše čete mogle uništiti. Drugih pokreta neprijatelja nije bilo. Vojne nastave nije bilo, jer su naše jedinice imale odmor. Mitinga nije bilo.

XII brigada (Oper. izveštaj za 7. II).

U toku jučerašnje noći III bat. nalazio se u zasedi i držao je blokadu Dobropoljske doline. Pored toga je zapalio i razbacao po dolini pragove koje je neprijatelj danju dovezao vozom. Vršio je i demonstrativni napad na Zdensku Vas. Neprijatelj nije odgovarao, sem što su se čula dva rafala iz mitraljeza. Preko dana bat. su se nalazili na ranijim položajima. U toku dana izdata je naredba za rušenje pruge. Bat. su krenuli na zadatak u 18 časova. Održan je sastanak komandanata bat. na kojem se raspravljalo o detaljima današnje noćne akcije. Sastanku je prisustvovao komandant Divizije. Vojna nastava: čišćenje oružja i pripreme za noćasnju akciju. Obaveštajni vod: poslao patrole u Zdensku Vas, Krku i Luče. Veterinar je izvršio pregled stoke za klanje i ishranu ljudstva.

Prema dobivenim izveštajima XII brigada je u toku noći izvršila akciju između Zdenske Vasi i Predola te porušila oko 400 m pruge, između kote 464 i 422. Sine su bile delimice iskrivljene na zapaljenim pragovima a delimice izbačene u duboki jarak pored pruge. Pragovi su jednim delom spaljeni a jednim delom pretesterisani i bačeni u isti jarak. Tačan izveštaj o prednjem poslaćemo čim ga primimo.³

Zam. komandanta Divizije nalazi se kod IV brigade »M. G.«. Komandant divizije nalazi se kod XV brigade.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Jože Borštnar

Za komandanta
načelnik, poručnik:
Sava Konvalinka

¹ Vidi dok. br. 37.

BR. 34

**RADIO-DEPEŠA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE
OD 9. FEBRUARA 1944. ŠTABU 14. DIVIZIJE U VEZI SA
MOBILIZACIJOM I RUŠENJEM ŽELEZNICKE PRUGE MA-
RIBOR — LJUBLJANA¹**

XIV. div.

9. II. 1944

Najvažnije je odmah mobilisati. Koliko ste već? Odmah likvi-
dirajte manja uporišta dok se ne ojačaju i učvrste. Odmah
uništite železničke stanice na južnoj železnici,² dok ih ne zapo-
vjednu. Na prugu pošaljite stalnu minersku desetinu. Ubrzajte.
Brzina je najvažnija.

G. Š. S.

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 42/1.

² Pod nazivom »Južna železnica« (koji je ostao još iz vremena Austro-ugarske Monarhije) podrazumeva se pruga duplog koloseka koja veže Beč, Grac, Maribor i Ljubljano sa Trstom.

BR. 35

**IZVEŠTAJ ŠTABA 4. OPERATIVNE ZONE NOV I PO SLO-
VENIJE OD 9. FEBRUARA 1944. GLAVNOM ŠTABU NOV
I PO SLOVENIJE O MINIRANJU NA PRUZI ZIDANI MOST
— LITIJA I NAPADU NA ZANDARMERIJSKU PATROLU
KOD ODAVALA'**

STAB
IV OPERATIVNE ZONE
NOV i PO SLOVENIJE
Br. 364

Izveštaj o
akcijama

Na položaju, 9. II 1944.

GLAVNOM ŠTABU NOV i PO SLOVENIJE

31. I 1944. kuriri Odseka za vezu likvidirali su blokfirera. Zaplenili su 1 pištolj »štajer«, 1 FN pištolj i pištolj 7.65 mm sa svom pripadajućom municijom te 1 »manliher« pušku.

20. I Kozjanska jedinica je likvidirala izdajnika, gestapovca Kučer Franca, ekonomu državnih poljoprivrednih imanja kod Sv. Lenarta kod Laškog. Izdajnik se uporno branio 1 sat parabelom i bombama. Likvidiran je javno pred ljudima, koji su to odobravali. Zaplenili 1 parabelu, 1 M pušku i 3 bombe.

4. II minerska četa je porušila prugu Litija — Zidani Most time što je minirala stenu i za neko vreme prekinula saobraćaj.

5. II Kamničko-zasavska četa je postavila zasedu žandarmerijskoj patroli na biciklima, na cesti Ihan — Domžale. Ubijen je komandir žandarmerije, jedan je ranjen.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Ciril Ribičič

Komandant:
odsutan

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 332 III.

BR. 36

**KADIO-DEPEŠA ŠTABA 14 DIVIZIJE OD 9. FEBRUARA
1944. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O PRELAZU
HRVATSKO-SLOVENAČKE GRANICE I O PRVIM SUKO-
BIMA S NEPRIJATELJEM¹**

Primljeno od XIV divizije dana 9. 2. 1944. u 16.50 časova.

Juče 1. bat. »Tomšič« na cesti kod Planine zajedno uništio dva kamiona, luksuzni automobil i motocikl.² Naš 1 ranjen. 13. brigada napadnuta u 15 časova kod Sv. Vida. Za danas pripremamo na Senovo, ako ne bude većih promena. Na sektoru Planina — Pilštajn pojačanja i 5 tanketa. Rudi.³

Granicu prešli između Sedlarjeva i Polja.⁴ Preko Sutle izgradili most. Kod Buča sukob sa jačom nemačkom patrolom. Dobili 11 pušaka, 2 parabele. Gubici Nemaca: 5 mrtvih, 1 zarobljen. Jedan naš ranjenik podlegao. Na terenu u svakom selu žand. stanica od 10 do 20 ljudi. U većim mestima veće posade. Prvi utisci o narodu vrlo dobri. Odmah ćemo početi sa rušenjem i čišćenjem terena. Rudi.

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 42/1.

² O borbama koje je vodila 14. divizija od 6. do 26. februara 1944, prilikom dolaska na sektor Štajerske, vidi dokumente br. 41, 53, 107, 112, 113, 114, 116, 117, 119, 120, 122, 126, 127, 130, 138, 141, 142, 144, 146 i 147.

³ Viktor Avbelj

BR. 37

**IZVEŠTAJ ŠTABA 15. DIVIZIJE OD 9. FEBRUARA 1944.
GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O BORBAMA
KOD NOVOG MESTA, ZDENSKE VASI I ILOVE GORE¹**

ŠTAB
XV DIVIZIJE NOV I POJ
Položaj, 9. II 1944. u 18.30 časova
Br.: 69

GLAVNOM ŠTABU I ŠTABU VII KORPUSA

Operat. izveštaj za 7. II 1944.

IV brigada »M. G.«

I bataljon na starom sektoru, sa istim obezbeđenjem. Neprijatelj nije prodirao prema položajima tog bataljona. Vojna nastava: razvijanje u strelce, obučavanje o automat, oružju te rasklapanje i sklapanje. Radi vežbe pravi zaklone oko sela. Mobilisao nije. II bat. na starim položajima, sa istim obezbeđenjem. Sa neprijateljem nije dolazio u dodir. Vojnički rad: čišćenje oružja. Mobilisao nije. III bataljon vodio je borbu s neprijateljem koji je u jačini od oko 300 ljudi nadirao pravcem Karlovec — Golušnik i Trška Gora.-' Borbu je vodio 7. o. m. od 14 do 18 časova. Bataljon je sa svojim četama manevrisao na sektoru od Vrha iznad Toplica do Bučne Vasi i vodio borbu s neprijateljem. Teškim bacačem gađao je nepr. uporišta u Št. Petru — Mačkovecu i Lešnici. Neprijatelj je imao 5 mrtvih i mnogo ranjenih, dok je bat. imao 2 mrtva i 2 ranjena. Pre podne istog dana bat. je primetio kolonu od 100 ljudi koja je išla iz Št. Petra u Novo Mesto i na nju ispalio nekoliko rafala iz teškog mitraljeza. Posle toga je utvrdio da su to civili koji redovno svakog ponedeljka odlaze u Novo Mesto na vašar. Ista kolona se uveče vraćala iz Novog Mesta. Vojna nastava je izostala, jer je bat. vodio borbu. IV bat. na starim položajima, sa istim obezbeđenjem, nije dolazio u dodir s neprijateljem. Vojna nastava: kretanje na maršu, dužnosti desetara i vodnika. Mobilisao nije. Baterija: na starim položajima, sa istim obezbeđenjem. Vojna nastava: strojevo pravilo, vežbanje na brdskom topu i to: priprema za brdski transport, vežba u nišanjenju i priprema za pokret, vežba sa protivtenkovskim topom u nišanjenju. Mobilisala je 7 novih drugova.

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 26/11.

² Vidi dok. br. 33.

V brigada »I. C.« (Operat. izveštaj za 7. II).

Oko 8 časova neprijatelj u jačini 60—70 ljudi nadirao je prema položajima I i II divizionu artiljerije XV div. (štab artiljerije javlja oko 160 ljudi). Posle kraće borbe divizioni su se povukli na nove položaje i odatle napali neprijatelja. Zaseda topovske baterije na Barončevom brdu tukla je u bok neprijatelja. Pošto je neprijatelj pokušao da toj bateriji zađe iza leđa, ona se povukla na nove položaje i odatle dalje vodila borbu. U 9 časova neprijatelj se zbog našeg pritiska povukao u svoja uporišta te su sve jedinice zaposele svoje ranije položaje. Nepr. je zapalio jednu kuću. U 16 časova top. baterija sa položaja G. Teška Voda izbacila je poljskim topom 11 udarnih granata na Novo Mesto. Imala je 4 direktna pogotka na krov poljoprivredne škole na Grmu. Dve granate su pale u Kandiju, jedna granata je zatajila. Nepr. je odgovorio žestokom vatrom iz minobacača i topova. Naše jedinice nisu imale žrtava, neprijateljski gubici još nisu tačno utvrđeni.

U 20 časova II i III bat. su poslali patrole prema bloku Novog Mesta, da uznemire neprijatelja. Na našu vatru neprijatelj je odgovarao vatrom iz svega oružja kojim je raspolagao. Na ostalom sektoru nije bilo neprijateljskih aktivnosti. II bat. (Hrušica) ima stalnu borbenu patrolu do same obale Krke nasuprot St. Petra, sa zadatkom da napadne neprijatelja koji prelazi Krku.

Artiljerija XV divizije (Oper. izveštaj za 7. II).

I divizion imao je danas na sektoru Jurna Vas borbu, koja je počela oko 7.15 časova, sa neprijateljem od 160 ljudi, koji je nadirao iz Novog Mesta. Posle kraće borbe divizion se povukao na nove položaje i odatle oterao neprijatelja natrag u Novo Mesto. U 9 časova naše zasede zaposele su svoje prvobitne položaje. Zbog akcije nije bilo vojnih vežbi. Na samom položaju i na prihvatnom položaju kopani su zakloni. Posle podne smo uz vojne počasti sahranili 2 naša druga. Mobilisanih nije bilo.

II divizion na sektoru Lakovnice. I prema ovom sektoru je u 7.15 časova prodirao neprijatelj u tri kolone, od kojih je jedna prodirala od Vahte prema železničkoj pruzi. Ova kolona bila je odbijena jakim mitraljeskom vatrom. Neprijatelj se u bekstvu udaljio i priključio se drugoj koloni da zajedno sa njom prodre na naše položaje. I ovaj napad bio je mitraljeskom vatrom slomljen te je propao. Posle toga su se sve tri kolone sjedinile u jednu i napale naše položaje u šumici desno od pruge. Zbog velike nadmoći neprijatelja naše su se zasede povukle na prihvatne položaje, odakle su zajedno sa II divizionom primile borbu sa neprijateljem i oterale ga u polazna uporišta. U 9.45

časova divizion je zaposeo svoje prvobitne položaje. Neprijateljski gubici još nisu utvrđeni. Mi nismo imali žrtava. Oko 17 časova nepr. je počeo gađati naše položaje granatama iz topa. Žrtava nismo imali. Od novomobilisanih dvojica su dezer-tirala. Za njima su posiate patrole i obavešten je VOS. Patrola iz Doljne Straže dovela je tri novomobilisana. Obaveštajac artilj. je uhapsio i doveo jednog našeg dezertera, protiv koga ćemo povesti kazneni postupak.

XII brigada (Oper. izveštaj za 8. II 1944).

U noći od 7/8. II naša brigada rušila je prugu Zdenska Vas — Račna. I bat. je sa jednom četom obezbeđivao od Račne a sa drugim četama rušio je prugu. II bat. držao je blokadu Zdenske Vasi. III bat. nalazio se u rezervi. Pruga je bez prekida porušena 300—400 m. Pojedini blokovi koloseka bačeni su u dubok jarak. Pruga je porušena na taj način što su odbijeni pojedini blokovi, a prema mogućnosti i pragovi, koji su bacani na vatru a delimice zajedno sa šinama pobacani preko nasipa u jarak. Rad je produžen do 2.30 časova 8. o. m. ujutro, kad je uz veliku buku stigao oklopni voz iz Račne. Zaseda I bat. otvorila je na voz vatru iz teških mitraljeza i bacača. Voz je imao oklopne vagone, 3 puta se povukao i opet stigao natrag, tako da se sa radom na pruži nije moglo produžiti. U 7 časova zaposeli smo položaje Gaberje — Vel. Ilova Gora te M. Ilova Gora i kota 529. Pruga je u toku noći rušena između kote 464 i 422. U 7,30 časova cestom Zdenska Vas — Hočevje stigao je neprijatelj sa 3 motocikla, 4 tenka i 2 autoblinde te nekoliko kamiona. Zaseda je otvorila vatru na prvog motociklistu, posle čega je ovaj pao. Ostali su poskakali sa motora u obližnje grmlje. Zaseda II bat. baš je htela da izvrši juriš, jer nije videla ostalu kolonu koja se nalazila odmah za njima, iza okuke. Iza motociklista išao je tenk koji je brzo-metnim topom sprečio juriš. Naši su otvorili vatru iz teških bacača i teških mitr. Ostali motociklisti su poskakali na motore, digli poginulog, natovarili ga na prikolicu motocikla i pod zaštitom jednog tenka i jedne blinde odvukli ga. Nepr. se odmah povukao natrag. Pola sata posle toga stigao je s kolonom od 7 tenkova, 4 blinde i oko 100 ljudi pešadije. Prethodno je sa dva topa tukao naše položaje. Nepr. kolona stigla je do prve zaseke i odatle gađala zaseku i naše položaje. Zbog vatre naših mitraljeza nisu mogli da razbiju zaseku i kolona se usled toga vratila. Istovremeno je i I bat. vodio borbu sa neprijateljem koji je iz tri pravca nadirao u pravcu M. i V. Ilove Gore. Stigao je samo do M. Ilove Gore, posle čega se zbog naših bat. povukao u šumu kod žel. pruge. U toku noći 8/9. o. m. sa jednim bat. smo držali blokadu Zdenske Vasi, radi obezbeđenja rušenja

pruge, koje će izvesti XV brigada. U današnjoj akciji nismo imali gubitaka, samo prilikom dizanja koloseka jednom drugu pala je šina na nogu i povredila ga. Vojne nastave nije bilo jer se ljudstvo nalazilo na položaju. Obaveštajac je otkrio mesto topa koji je gađao naše položaje. Top su postavili kod stanice Videm — Dobropolje. U toku jučerašnjeg dana patrola je dovela tri dezertera i to: politdelegata Jožu, koji je dezertirao sa komandrom Cvetkom a zadržao ga je VOS Stična ne obavestivši nas o tome; ostala dva dezertera su muž i žena koji su pobjegli za vreme borbe na ranijem sektoru Vel. Lašče. Pri prelasku granice uhvatila ih je patrola VOS-a. Imenovane saslušava brigadni sud.

Dolenjski odred (Oper. izveštaj za 7. II 1944).

II bat. i polovina I bat. nalaze se u akciji a također i minerski vod.³ Polovina I bat. sa novomobilisanim nalazi se na sektoru Drečji Vrh, gde se nalazi i veza sa štabom odreda. Patrole u pravcu granice mobilisale su tri druga a tri skrivača su uhapsile. Prilikom hapšenja skrivača jedan se odupro oružjem pa je i naša patrola bila prinuđena na upotrebu oružja i dotični je ranjen, ali i pored toga uspeo je da pobjegne. Oper. oficir I bat. održao je vojnu nastavu sa novomobilisanim: o poznavanju oružja, o dužnosti straže i stražara.

Sa novomobilisanim održani su i politički časovi: odluke II zasedanja AVNOJ-a u vezi sa Teheranskom deklaracijom. Uveče je za novomobilisane priređen miting koji je dobro uspeo. Sa mitinga su novomobilisani poslali pozdrav drugu Titu, u vezi s čim je priložena pismena poruka štabu Korpusa, sa vlastoručnim potpisima novomobilisanih.

Vojni izveštaj XV brigade o njenoj akciji na pruži još nismo primili. Kod nje se nalazi i komandant Divizije.

OK VOS Stična obavestio nas je da su štajerske patrole' uhvatile na granici 6 dezertera iz I divizionu naše artiljerije, naoružanih puškama i puškomitraljezom. Štajerske patrole su pokupile oružje a dezertere predale OK VOS Stična, koji ih je po našem naređenju s patrolom poslao u njihovu jedinicu. Izdali smo naređenje Stabu artiljerije da pomenute izvede pred vojni sud i najstrožije ih kazni.

Zam. komandanta Divizije nalazi se kod IV brigade »M.G.«.

Danas je XII brigada vodila borbu s neprijateljem koji je iz Zdenske Vasi preko Hočevja prodirao u pravcu Krške Vasi. XII brigada ih je napala i vratila neprijatelja natrag

» Vidi dok. br. 44.

⁴ Odnosi se na patrole iz sastava jedinica 4. operative zone, koje su pratile novomobilisane borce iz Štajerske, preko Save, na sektor Dolenjske.

prema Hočevju, gde još vodi borbu sa njim. Jačina neprijatelja još nije poznata.

Cim primimo vojni izveštaj XV brigade, odmah ćemo vam ga dostaviti.⁵

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Jože Borštnar

Za komandanta — nač. poručnik:
Sava Konvalinka

BR. 38

**IZVEŠTAJ ŠTABA 15. DIVIZIJE OD 9. FEBRUARA 1944.
GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O REZULTA-
TIMA BORBI U TOKU JANUARA 1944. GODINE¹**

**STAB
XV DIVIZIJE NOV I POJ**
Položaj, 9. II 1944.
Br.: 70

GLAVNOM ŠTABU I ŠTABU VII KORPUSA

U toku meseca januara 1944. XV divizija je u cilju uništavanja fašističkih zlotvora postigla sledeće uspehe:²

Izvršila je 10 napada na utvrđena uporišta i 13 demonstrativnih napada na utvrđena uporišta.

Odbila je 66 neprijateljskih ispada iz blokiranih uporišta.

U cilju ometanja neprijateljskog kretanja motorizovanim i mehanizovanim kolonama izradila je 41 prokop.

Na neprijateljske motorizovane i mehanizovane kolone izvršila je 33 napada.

Uništila je i potpuno porušila 1.160 m pruge, tako da su pragovi bili spaljeni a šine iskrivljene i to na prostoru kojeg je kontrolisao neprijatelj. Porušila je 3 km telefonskih i tele-

⁵ Vidi dok. br. 42.

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS. f. 26/II.

² Vidi Zbornik, tom VI, knj. 10, dok. br. 8, 15, 20, 21, 27, 38, 40, 46, 47, 55, 56, 58, 59, 68, 69, 75, 76, 91, 99, 102, 111, 112, 118, 127, 135, 140, 141, 148, 153, 163, 170, 171, 178, 179, 187, 188, 189, 192 i 193.

60 070

Š t a b
IV. Divizije NOV in POJ
Polj. št. 9. II. 1944.
št. 70

Glavnomu Štabu in Štabu VII. Korpusa.

V teku meseca Januarja 1944. je IV. Divizija NOV in POJ, v cilju uniševanja fašističnih sovražnikov doseгла sledeče uspehe.
Izvršila je 10 napadov na utrjene postojanke in 10 demonstrativnih napadov na utrjene postojanke.
Odbila je iz blokiranja postojank 60 sovražnikov.

V cilju ~~osvajanja~~ sovražnikovega ~~prosta~~ ~~prosta~~ z motoriziranim in nemotoriziranim kolonami je izvršila 41 napadov.
Izvršila je 30 napadov na sovražne motorizirane in nemotorizirane kolone.

Unišila je in popolnoma porušila 1160 m proge, t. j. so proge bili zažgani in sive ukrivljene in te na prostoru, kontrolirane od sovražnikov, ter porušila 3 km telefonskih in telegrafskih linij na prostoru, kontrolirane od sovražnikov, na katerih sovražniki poskušajo uspostaviti redni promet.

Unišila je : 1 lokomotivo
3 blinde
1 tank
43 kamionov
7 lastnih avtomobilov
5 motociklov

- Zaplenila je : 10 pušk

4 mitraljeze
4 pistole
10 ml.

3.000 kos sušarje
5 kompletna vojska oprema
1 tolar

Pobila je : 480 sovražnikov,

ranila je in zažgala 500 oseb : 350 sovražnikov

poslani o pobitih in ranjenih sovražnikih so kontrolirani in tu niso večji deli, obiti in ranjeni sovražniki, katerih je sovražnik uspel evakuirati iz bojišča, ter niso kontrolirani od naše strani.

Smrt fašizma - svoboda naroda !

Političarski
Političarski

in komandanta-maj. poročnik:
Jana Ljubička

grafskih linija na prostoru kojeg kontroliše neprijatelj i gde nastoji da uspostavi redovan saobraćaj.

Uništila je: 1 lokomotivu
3 blinde
1 tenk
43 kamiona
7 luksuznih automobila
5 motocikla

Zaplenila je: 16 pušaka
4 mitraljeza
4 pištolja
10 mazgi
3.000 kom. municije
5 kompletnih vojničkih oprema
1 telefon

Pobila je: 480 neprijatelja.

Ranila je i za borbu onesposobila: 356 neprijatelja.

Podaci o pobijenim i ranjenim neprijateljima kontrolisani su i tu nisu uključeni pobijeni i ranjeni neprijatelji koje je neprijatelj uspeo izneti sa bojišta jer nisu kontrolisani sa naše strane.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Jože Borštnar

Za komandanta — nač. poručnik:
Sava Konvalinka

(M. P.)

BR. 39

**IZVEŠTAJ ŠTABA ISTARSKOG ODREDA OD 9. FEBRUARA
1944. ŠTABU 7. KORPUSA NOV I POJ O TOKU MOBILIZA-
CIJE I MINIRANJU PRUGE KOD ŠPILA¹**

ŠTAB ISTARSKOG ODREDA
Na položaju, dana 9/11/1944.

STABU VII KORPUSA NOV i POJ

na položaju

Brojno stanje
Po spisku 228 drugova
u rashodu 19 „
na licu 208-1 „

Kao što je već javljeno, sve naše jedinice produžuju sa mobilizacijom, koja još neće dostići kulminaciju, jer postoji više rejona u kojima još nije bio mobilisan nijedan muškarac. I bataljon bavi se samo pratnjom transporta, koji su česti, te je zbog toga u stalnom pokretu, izuzev stražara koji patroliraju po okolini i obezbeđuju logor. Ostala dva bataljna izvode mobilizaciju u SI. Istri, što još neće biti tako brzo završeno.

Kao što je već javljeno u našem ranijem dopisu, transporte, ćemo, slati bataljonu IX U. B. XVIII divizije. Bataljon ima zadatak da mobiliše okolinu Pivke, a poslaćemo mu sve koje mobilišemo u SI. Istri.

Dana 6. o. m. naša patrola minirala je železničku prugu kod Spila. Nemci su nakon toga, kao represaliju, zapalili selo Spile. Izgorelo je 12 štala i 4 kuće. Odveli su 17 ljudi. Od toga 4 iz Britofa a ostale iz Spila.

Dana 6. o. m. naša patrola zarobila je dva nemačka podoficira, koji su se predali na prvi poziv. Odvedeni su u logor i tamo saslušani. Otkrili su razne vojne tajne koje nas interesuju za manje akcije. Svakako su njihovi podaci suprotni od stvarnih . . . Zaplenjeno im je nešto municije i dva pištolja.

Danas su okupatorski banditi opkolili selo Javorje i tom prilikom uhapsili 12 muškaraca i 3 žene. Među njima su bili obaveštajac i sekretarica rejona. Kod tog ispada nismo mogli ništa da preduzmemo, jer smo bili suviše kasno obavješteni. Naša patrola, sastavljena od 20 ljudi sa 5 puškomitraljeza, kre-

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 296/11 — 8.

² Greška u dokumentu. Treba: 209.

nula je na mesto događaja ali je zakasnila za 1 sat, jer su Nemci već bili otišli.

Danas smo poslali transport od 159 ljudi koje ćemo, kao što smo već spomenuli, prema dogovoru sa drugom Račkim³ predati bataljonu IX brigade XVIII divizije.

Gore navedenom bataljonu pismeno smo saopštili neka izvodi mobilizaciju u Pivki, jer je to nama nemoguće zbog suviše gustih uporišta koje je neprijatelj postavio između Brkina i Pivke. Navedenoj jedinici to je lakše, jer se već nalazi na pomenutom sektoru.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Leon Batog¹

Komandant — kapetan:

BR. 40

**IZVEŠTAJ ŠTABU 4. OPERATIVNE ZONE OD 10. FEBRU-
ARA 1944. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O SU-
KOBU S NEMCIMA U SLIVNU KOD VACA¹**

**OBAVEŠTAJNI CENTAR
IV OPERATIVNE ZONE
NOV i PO SLOVENIJE
Na položaju, 10. II 44.**

**GLAVNOM ŠTABU NOV i PO SLOVENIJE
— Obaveštajnom odeljenju —**

Naknadni izveštaj:

Danas, 10. II 1944, oko devet časova pre podne, u selo Slivno kod Vača stigla je nemačka patrola jačine 11 ljudi. U selu se nalazilo nekoliko političkih radnika. Pošto nisu bili blagovremeno obavešteni da dolazi u selo nemačka patrola, ova ih je primetila kad su se hteli povući. Nemci su posle toga zapalili dve kuće, tukli ljude, vezali dva muškarca i hteli da ih odvedu. Pokupili su stoku i sve ostale namirnice.

³ **Martin Rački**

⁴ **Leon Klemenčič**

¹ **Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 346/1.**

U neposrednoj blizini nalazio se Stab zone i bio je o tome obavešten. Odmah je poslao svoju zaštitu da spreči neprijateljske namere. Zaštita je blagovremeno stigla na mesto i poterala Nemce, tako da je neprijatelj sve ostavio i pobegao. Oslobođeni su bili i oni koje su vezali i vodili sa sobom.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU !

Zam. načelnika O. C.
Avbelj Franc Pajk

BR. 41

RADIO-DEPEŠA ŠTABA 14. DIVIZIJE OD 10. FEBRUARA 1944. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O UNIŠTENJU RUDNIKA KOD SENOVA»

Primljeno od XIV divizije dana 10. 2. 1944. u 9.35 časova.

Rudnik Senovo uništen.- Rudi.³

Mobilizacija moguća samo u kozjanskom okrugu. Zbog toga akcija na Senovo. Imamo 6 kola...⁴ Drugde sve mobilisali. Neprijatelj drži Južnu železnicu. Ponavljamo da nema nikakve obaveštajne.

Borbe vodimo svakog dana. Neprijatelj nastupa i sa motorizacijom.

Vrlo je drzak, zbog toga i plaća. Naši se dobro drže. Ranjenike nemamo gde da transportujemo. Izradićemo privremene stanice. Situaciju morate malo razumeti. Rudi.

¹ Original (pisan na mašini) nalazi se u Arhivu IZDG LRS, f. 42/1.

= Vidi dok. br. 107, 116, 117, 130 i 141.

³ Viktor Avbelj

⁴ Izostavljeni deo teksta je nerazgovetan.

BR. 42

**NAREDBA ŠTABA 15. DIVIZIJE OD 10. FEBRUARA 1944.
ŠTABOVIMA 12. i 15. SLOVENAČKE NO BRIGADE ZA
RUŠENJE PRUGE NA SEKTORU GROSUPLJE — ZDEN-
SKA VAS¹**

ŠTAB
XV DIVIZIJE NOV i POJ
Položaj, 10. II 1944.

ŠTABU XII i XV BRIGADE

Zadatak vaših brigada jeste da na sektoru između Grosuplja i Zdenske Vasi stalno rušite prugu i da na tom sektoru stalno napadate neprijatelja koji pokušava da prugu opravla te mu sprečite opravku. Iz vaših dosadašnjih izveštaja se vidi da postavljeni zadatak ne izvršavate u potpunosti. Na prugu šaljite" samo manje jedinice koje vam se vraćaju pod izgovorom da su ih napale neprijateljske zasede koje su se nalazile na pruzi i zbog toga nisu mogle izvršiti akcije. Također i preko dana ostavljajte kod pruge manje jedinice koje neprijatelj odmah otera i posle bez smetnje celog dana opravla prugu. Dalje, iz vaših se izveštaja vidi da neprijatelj i noću postavlja zasede na pruzi i da svakodnevno dolazi na M. i V. Ilovu Goru, češće i do Hočevja i Ravnog Dola. Do sada još niste utvrdili i javili nam da li se neprijatelj noću nalazi u Čušperku — Račni ili negde uz prugu prema Grosplju. Da bi se porušilo što više pruge i raščistila situacija na toj pruzi te na sektoru Ilove Gore, XII i XV brigada će u noći 12/13. o. m. izvesti akciju na pruzi i preko dana 13. o. m. ostati na pruzi u zasedi.² U vezi s tim

n a r e đ u j e m o :

XII brigada ima zadatak da u noći 12/13. o. m. ruši prugu od kote 464 do 422 i to sa dva bataljona. Sa jednim bat. obezbeđuje od Zdenske Vasi. Ovaj bataljon ima zadatak da odmah nakon dolaska na položaje temeljito poruši cestu kod zasede, kako neprijatelj ne bi mogao cestom prodirati iz Zdenske Vasi prema Čušperku i iznenaditi naše jedinice na pruzi. Ovaj bataljon neka postavi zasedu od kote 511 prema koti 598. Zasedu neka postavi tako da tuče neprijatelja odmah nakon izlaska iz uporišta. Brigada neka preko noći ruši prugu a posle toga sa

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LES, f. 152/1.

² ^J, 1. u*. co

dva bataljona zaposedne položaje uz prugu koju je rušila i prema koti 596. Jedan bat. će negde u blizini postaviti rezervu kako bi ista mogla odmah priteći u pomoć jedincima koje bi preko dana vodile borbu.

XV brigada ima zadatak da u noći 12/13. o. m. ruši prugu od kote 422 prema Račni. Prugu rušiti sa dva bat. a jedan bat. postaviti u zasedu prema Grosuplju. Ovaj ima i zadatak da pregleda i tačno utvrdi da li se nepr. nalazi noću u Račni — Predolama ili u Slivnici. Od bataljona koji ruše prugu brigada određuje jednu četvu, koja 12. uveče, čim padne mrak, mora biti na pruži Smarje — Sap i na tom mestu odmah početi sa rušenjem pruge, kako neprijatelj ne bi mogao vozom stići do mesta gde brigade vrše akciju. Za taj posao odredite stvarno najbolju četvu, sa kojom mora poći i jedan član Štaba bataljona. Preko noći vaša brigada ruši prugu a posle toga sa dva bataljona zaposeda položaje uz prugu koju je rušila i to od kote 422 prema koti 321. Jedan bat. drži u rezervi na Vel. Ilovoj Gori i neka ga upotrebi tamo gde bude potreban.

Akcija počinje 12. o.m. u 19 časova. Do tog vremena jedinice za obezbeđenje moraju biti na svojim mestima, a jedinice za rušenje početi sa radom. Akcija se izvodi do 4 časa ujutro, posle čega se jedinice povlače sa pruge i zaposedaju određene položaje. Zasede postaviti blizu pruge, neprijatelja, kad ujutro dođe na prugu pustiti u neposrednu blizinu, a onda ga svim oružjem odjednom energično napasti. Jedinice čvrsto držati i ne dopustiti da, ako neprijatelj bude vršio jači pritisak na njih, odmah odstupe. Za odstupanje jedinica, ili pak ako jedinice pobegnu sa položaja, kao što se dogodilo u poslednjih nekoliko primera u XV brigadi, najstrožije će odgovarati štabovi brigada.

Za tu akciju morate se dobro opremiti potrebnim alatom. Rad na pruži organizovati tako da svaka četa dobije svoj sektor. Raditi se mora brzo. Pragove i šine složiti na gomile i zapaliti tako da šine ostanu neupotrebljive. Kad uveče bataljoni dođu na prugu, neka sa patrolama pregledaju padine uz prugu da nema negde neprijatelja u zasedi. Te patrole moraju kontrolisati padine za sve vreme akcije na pruži.

Tu akciju moraju štabovi brigada dobro pripremiti i u potpunosti je izvesti. Pre odlaska na akciju svim rukovodiocima i partizanima objasniti važnost i potrebu rušenja te pruge.

Štabovi brigada neka tako organizuju svoje bat. kuhinje da partizani hranu dobiju na položajima.

Mesta brigadnih sanit. previjališta neka svaka brigada odredi za sebe.

Za vreme akcije na prugu jedan član Štaba Divizije nalaziće se na pruži a sledećeg dana na Vel. Ilovoj Gori, kod rezervnog bat. XV brigade.

Brigade moraju biti međusobno tesno povezane i članu Štaba Divizije u Ilovu Goru, slati svaka dva časa izveštaje, a **prema** potrebi i češće.

13. o. m. uveče brigade se vraćaju na svoje stare položaje (dosadašnje), ako ne prime drugo naređenje od Štaba Divizije, koji će se nalaziti na Vel. Ilovoj Gori.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Jože Borštnar

Komandant — major:
Franc Hočevar

BR. 43

**IZVEŠTAJ ŠTABA 15. DIVIZIJE OD 10. FEBRUARA 1944.
GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O BORBAMA
KOD CUŠPERKA, ILOVE GORE I HOCEVJA¹**

**STAB
XV DIVIZIJE NOV I POJ**
Položaj, 10. II 1944. u 18 časova
Br.: 91

GLAVNOM ŠTABU I ŠTABU VII KORPUSA

Operativni izveštaj za 8. II 1944.

IV brigada.

I bataljon na istim položajima sa istim obezbeđenjem U dodir s neprijateljem nije dolazio i nije primetio pokrete neprijatelja. Vojna nastava: pozdravljanje, napad, uzbuna. Mobilisao nije. Priredio je miting u Goriškoj Vasi. II bataljon na starim položajima sa istim obezbeđenjem. U dodir s neprijateljem nije dolazio. Imao je bataljonski nastavni čas. Mobilisao nije. Priredio je miting na Trebelnom. III bat. nalazio se na starim položajima sa starim obezbeđenjem. Sa položaja ispod Trške Gore gađao je nepr. kolonu od 30 ljudi koja je iz St. Petra išla prema Novom Mestu. Vojna nastava nije održana jer se bataljon nalazio na položaju. Mobilisao nije. IV bat. na starim položajima sa istim obezbeđenjem. Neprijateljske pokrete nije primetio. Vojna nastava: o desno rame, k nozi i

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS. f. 26 II.

korak. Mobilisao je tri druga. Na Vel. Kalu priredio je miting. Došlo je oko 30 civila koji su pažljivo pratili program. Baterija: na starim položajima sa istim obezbeđenjem. Vojna nastava: izračunavanje elemenata za dejstvo topa, sklapanje topa, nišanje. Mobilisala je četiri druga. Jedna četa II bat. i deo baterije otišli su na sektor Šentrupert, gde će uz granicu, zajedno sa OK VOS,² izvesti poturu za skrivačima. Još se nisu vratili.

V brigada »I. C.« (Oper, izveštaj za 8. II 1944).

U toku današnjeg dana na celom našem sektoru neprijatelj nije vršio nikakav ispad. Štab artiljerije javio nam je da je neprijatelj, prilikom gađanja topovima dana 7. II, imao tri mrtva. U toku borbi na Barončevom brdy., dana 7. II, neprijatelj je imao 7 mrtvih.³ III bat., čim je pao mrak, poslao je četvrtu, kojom su rukovodili komandant i politkomesar, prema bloku Novo Mesto, sa zadatkom da gađa nepr. bunkere. Sa sobom su imali i teški bacač. Na našu vatru neprijatelj je odgovorio jakim vatrom iz sveg oružja. Cilj ovog napada bio je da se neprijatelj uznemiri i prinudi da i u toku noći drži ljudstvo na položajima. U toku dana ljudstvo se vojno i politički izgrađivalo. Nastavilo je ukopavanje i gradnju bunkera.

XV brigada (Oper, izveštaj za 9. II 1944).

I bat.: sektor Nova Vas, II bat.: sektor Križka Vas, III bat.: sektor M. i V. Vrh. U noći 8/9. o.m., između Cušperka i Zdenske Vasi, porušili smo oko 150 m pruge i to na taj način što su šine na spojevima bile minirane te tako onesposobljene. Pruga je rušena kod samog Cušperka. U rano jutro I bat. zaposeo je položaje uz prugu, sa zadatkom da 9. o.m. spreči opravku. Čim je bat. stigao na svoj položaj, sa desnog boka napao ga je neprijatelj koji je prodirao od Cušperka. U isto vreme sredina tog bat. sukobila se sa neprijateljem koji je hteo da zaposedne naše položaje kao svakodnevnu zasedu kod pruge. Za vreme borbe neprijatelj je napao i naše levo krilo i to iz pravca Zdenske Vasi. Naše jedinice su se našle u kleštima ali su se ipak blagovremeno u gustoj magli izvukle iz neprijateljskog okruženja te zaposlele kotu Vel. Ilova Gora. Nakon nekoliko minuta bat. se na novom položaju sukobio s neprijateljskom kolonom koja je prodirala iz pravca Račna, dok je druga kolona nadirala iz pravca M. Ilove Gore prema Vel. Ilovoj Gori. U to vreme je naš III bat., sa oko 50 ljudi, dobio zadatak da na, padne neprijatelja koji je hteo da prodre u Hočevje — Krka i zađe I bat. iza leđa. Prednji plan je stvoren jer je XII brigada

* Okrožna komisija Varnostno-obvešćevalne službe = Okružna komisija obaveštajne službe i službe bezbednosti

» Vidi dok. br. 137.

vodila borbu sa nepr. kod Hočevja, a neprijatelj je došao i u Hočevje. Taj deo bat. sukobio se sa neprijateljem već na grebenu između Hočevja i ceste Krka — Luče, na sektoru Ravni Dol. Oslanjajući se na ostale jedinice III bat., koji se nalazio na položajima uz cestu Krka — Luče, naše su jedinice prinudile neprijatelja na povlačenje i I bat. se na taj način mogao do kraja zadržati na svom položaju.

Borba s neprijateljem se u kratkim razmacima vodila od jutra do mraka, posle čega se neprijatelj povukao prema Zdenskoj Vasi i Čušperku. Prema do sada primljenim izveštajima, pored ispada iz Zdenske Vasi i Grosuplja, napadala je i vojska koja je tog dana stigla iz Ljubljane. Jačina neprijatelja koji je napadao na naše sektore ceni se na oko 500 ljudi. Neprijateljski gubici za taj dan još nisu poznati ali je ipak poznato da je imao više mrtvih i veći broj ranjenih. Naši gubici su 2 ranjena i nekoliko nestalih, o čemu ćemo tačnije javiti. Vojna nastava se zbog borbi i držanja položaja nije izvodila. Mitinga i mobilisanja nije bilo.

XII brigada (Oper. izveštaj za 9. II 1944).

U 9.30 neprijatelj, u jačini 500—600 ljudi, prodro je iz Zdenske Vasi prema našim položajima i Hočevju. Zbog jutarnje magle naše jedinice nisu mogle dovoljno kontrolisati teren, te je neprijatelj u više kolona puzeći došao do naših položaja. Borba se vodila do 16 časova. III bataljon odbio je neprijatelja, a naš II i I bat. izveli su manevar sa pokretom prema neprijatelju, ali se on već ranije preko Hočevja povukao u pravcu llove Gore. Oko 18.30 časova čula se pucnjava u pravcu XV brigade. Tamo smo poslali jedan bat. da zađe nepr. iza leđa, ali se neprijatelj već ranije povukao. Neprijateljski gubici još nam nisu poznati. Naši gubici su 4 mrtva i 2 ranjena. Predveče je neprijatelj izbacio nekoliko granata podno sela Laze. Zbog borbi nije održana vojna i politička nastava.

Od štaba artiljerije još nismo primili operativni izveštaj i pozvaćemo ih na odgovornost.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Jože Borštnar

Komandant — major:
Ciril⁴

¹ Franc Hočevcar

BR. 44

DNEVNA ZAPOVEST GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 11. FEBRUARA 1944. POVODOM UNIŠTENJA RUDNIKA SITARJEVEC KOD LITIJE I MINIRANJA VOZOVA KOD LAZA¹

GLAVNI ŠTAB
NOV i PO SLOVENIJE
11. 2. 1944.

D N E V N A Z A P O V E S T

U noći 8/9. 2. 1944. borci Dolenjskog odreda, pod rukovodstvom komandanta Jože Logara i politkomesara Dušana Rebolja, uništili su rudnik olova kod Litije.² Mineri su uništili sve mašine, crpke i žičaru. Rudnik je poplavljen i ostao neupotrebljiv.

Istovremeno su delovi Dolenjskog odreda prodrli u samu Litiju i tamo ubili izdajnika — gestapovca. Druge jedinice istog odreda na pruzi Zalog — Laze uništili su 2 voza.³ Pri tom je ubijeno 25 Rupnikovih belogardističkih izdajnika, a više Nemaca i belogardista ranjeno. Tako su borci Dolenjskog odreda zaustavili veliki transport belogardista, koje je Rupnik poslao u pomoć Nemcima u Rajhenburgu.

Borcima, politkomesarima, oficirima i podoficirima Dolenjskog odreda, za njihovu odvažnost i spretnost pri izvršavanju naređenja, Glavni štab NOV i PO Slovenije odaje

p r i z n a n j e i p o h v a l u

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Boris Krajger s. r.

Komandant — general-major:
Franc Rozman s. r.

¹ Kopija originala (pisana na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 3351,

² Vidi dok. br. 29, 45, 115.

³ Vidi dok. br. 149.

Glavni štab
NOV in PO Slovenije
11.2.1944.

DNEVNO Povelje

V noči 8./9. 2. 1944. so borci Belenjskega odreda pod vodstvom komandanta Jožeta Logarja in politkomisarja Dušana Rebolja uničili elektrarni rudnik pri Litiji. Minirali so uničili vse stroje, artilerijo in vrnili njeno. Rudnik je zdaj veda in je napuščeno.

Istodobno so deli Belenjskega odreda udarili v smer Litije in tam ubili indijalce - Gestapovce. Prije odnise istega odreda so na poti pri Zelen - Laze uničili 2 vlake. Pri tem je bilo ubitih 25 nemških vojakov, mednarodnih indijalcev, več Nemcev in belokardistov pa ranjenih. Tako so borci Belenjskega odreda ustavili močan vojaški transport belokardistov, ki jim je kapek postal na poti Nemcem v Reichenburg.

Borci, politkomisarji, oficirji in podoficirji Belenjskega odreda izreke Glavni štab NOV in PO Slovenije za njihovo drznost in uspešnost pri izvrševanju povelj

priznanje in pohvalo

Št. 1. februar - Svoboda narodov

Politkomisari:
Boris Kreigher l.r.

Komandant - generalmajor:
Franc Rozman l.r.

BR. 45

**IZVEŠTAJ ŠTABA 7. KORPUSA OD 11. FEBRUARA 1944.
GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O RASPOREDU
I AKTIVNOSTI JEDINICA¹**

**STAB
VII KORPUSA NOV i PO
JUGOSLAVIJE
Br.**

Položaj, 11. II 1944.

GLAVNOM ŠTABU NOV i PO SLOVENIJE

Dostavljamo vam izveštaj sa sektora naših jedinica za 11. februar 1944. u sledećem:

1. — Raspored snaga: XV divizija je sa dve brigade raspoređena na sektoru severno i južno od Novog Mesta, radi blokade istog, kontrole slobodne teritorije, izvođenja akcija na liniji koje je zaposeo neprijatelj i rušenja komunikacija. Dve brigade te divizije nalaze se na komunikaciji Grosuplje — Ljubljana i Grosuplje — Kočevje, radi napada na tu komunikaciju. Artiljerija XV divizije nalazi se kod Novog Mesta, južno od reke Krke, na sektoru Uršna Sela, Štab divizije nalazi se kod jedinica koje su na komunikaciji Grosuplje — Kočevje. XVIII divizija sa dve brigade nalazi se na sektoru Gorskog kotara i Hrvatskog primorja, sa zadatkom tesne saradnje sa snagama NOV Hrvatske i izvođenja akcija na tom sektoru. Jedna brigada te divizije nalazi se na sektoru severno od Kočevja (Polom, Vrbovec), kontroliše uporište i glavni zadatak joj je rušenje pruge na liniji Kočevje — Ribnica.² Štab XVIII divizije nalazi se kod jedinica na hrvatskoj strani. Belokranjski partizanski odred nalazi se na sektoru Bele krajine (Rosalnice), sa zadatkom kontrole Kupe i Zumberka. Dolenjski partizanski odred se trenutno nalazi na sektoru Šentvid, ali je dobio naređenje da se prebaci na sektor Polica — Podlipoglav, radi akcija na pruzi Ljubljana — Grosuplje. Notranjski partizanski odred nalazi se na sektoru N. Vas,³ sa zadatkom napadanja na železničku prugu Ljubljana — Postojna. Održava vezu sa našim jedinicama u Primorju i transportuje novomobilisane vojnike koji dolaze iz Istre za naš Korpus. Istarski partizanski odred nalazi se na sektoru Tatre, sa zadatkom napadanja na prugu Rijeka — Trst i vršenja mobilizacije. Mi bismo vam naveli i

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 21.

² Odnosi se na 8. slovenačku NO brigadu »Franc Levstik«.

³ Nova Vas kod Velikih Bloka.

rasporede bataljona, ali nam je to nemoguće jer bataljoni, kao i brigade, na svojim osnovnim sektorima često menjaju položaje bataljona.

2. — **Kretanje neprijatelja:** U posljednja tri dana ne primećuju se nikakvi pokreti neprijatelja, koji bi imali karakter grupisanja neprijateljskih snaga protiv naše teritorije. Na glavnim prugama Zidani Most — Ljubljana i Ljubljana — Trst i obratno saobraćaj je živ. To je glavna neprijateljska arterija koja vezuje nemačke trupe na italijanskom frontu sa srednjom Evropom. Sto se tiče lokalnih pokreta neprijatelja na našoj teritoriji, stvar stoji ovako: Nemci i domobrani su nakon neuspelih pokušaja da kamionima saobraćaju cestom, počeli užurbano da opravljaju prugu Ljubljana — Kočevje. S obzirom da su naše jedinice rušile prugu i da neprijatelj nije mogao uspeti samo time što bi obezbeđivao rad, on je promenio taktiku. Oslabio je uporišta i doveo pojačanje od stalne posade u Ljubljani te na taj način obezbeđuje opravljavanje pruge i našim jedinicama nameće borbu na terenu van pruge. To izvodi pod zaštitom oklopnih vozova kojih na toj pruzi ima oko 10. Neprijatelj u jačini od oko 800 vojnika (većinom domobrana) zaposeo je drumsko raskršće Zdenska Vas, odakle uspešno kontroliše rad i koje mu služi kao pogodna baza za upade na našu teritoriju. Ostali ispadi, koje neprijatelj vrši iz Novog Mesta i Kočevja, imaju samo karakter pljačke hrane i terora nad civilima.

3. — **Akcije naših jedinica:** XV divizija. Jedinice ove divizije vode uspešne borbe lokalnog karaktera oko Novog Mesta. Svi dosadašnji pokušaji neprijatelja da upadne u slobodnu teritoriju bili su bezuspešni. U poslednja tri dana jedinice koje kontrolišu Novo Mesto ubile su oko 30 neprijateljskih vojnika i mnogo više ih ranile.⁴ Jedinice te divizije, koje operišu na železničkoj pruzi, pod borbom uspešno nastavljaju rušenje pruge. U poslednja tri dana jedinice XV divizije potpuno su uništile železničku prugu Grosuplje — Zdenska Vas u dužini od jednog kilometra. Svako rušenje bilo je povezano sa borbom, jer je neprijatelj odmah intervenisao i drsko napao.⁵ XVIII divizija. Jedinice te divizije poslednja tri dana odbijale su neprijateljske patrole koje su pokušavale da vrše ispade iz Ogulina i Zlobina. Ta se divizija uglavnom sprema za pokret na nove položaje i predaje položaje hrvatskim jedinicama. Za sve vreme boravka na hrvatskom sektoru, divizija je izvršila svoje zadatke, sačuvala slobodnu teritoriju i razbila sve neprijateljske napade. VIII brigada na sektoru Kočevja porušila je za poslednja tri dana železničku prugu na sektoru Kočevje —

⁴ Vidi dok. br. 33, 37 i 47.

⁵ Vidi dok. br. 37 i 43.

Ribnica u dužini od oko 1.100 metara. Na tom sektoru neprijatelj nije intervenisao.

Belokranjski partizanski odred. Ova jedinica nije imala borbi. Uspešno izvode mobilizaciju i ruše komunikacije. Notranjski partizanski odred je za poslednjih 5 dana na pruži Ljubljana — Rakek uništio tri lokomotive sa oko 30 vagona.⁶ U tim borbama ubijeno je 27 neprijateljskih vojnika i mnogo više ranjeno, jedinice tog odreda zaplenile su manju količinu oružja i hrane. U vozu su zarobljena tri neprijateljska vojnika.

Dolenjski partizanski odred: Jedinice tog odreda, pod neposrednom komandom komandanta odreda kapetana druga Slivana,⁷ noću između 8/9. o. m. izvršile su smelu i uspešnu akciju na sektoru između nemačke granice i reke Save.⁸ Odred je imao zadatak da uništi rudnik Sitarjevec kod Litije i da napadne železničku prugu na sektoru Ljubljana — Litija. 8. ov. m. uveče odred je sa položaja Jančje krenuo u akciju. Rudniku su naše jedinice prišle na blisko odstojanje. Nemačka posada, jačine 20 vojnika, koja je čuvala rudnik pobegla je i naše jedinice su zaposele rudnik. Uništeno je 7 većih mašina za pogon, 2 crpke i žičare sa motorom. Porušeni su rudnički rovovi i kancelarija. Istovremeno, dok su jedinice napadale rudnik jedna patrola odreda upala je u Litiju i zapalila kuću komandanta domobranaca u Devici Mariji u Polju® Ludvigera Miloka iz Litije. Tu su zarobljena 2 Nemca (civila), koji se saslušavaju. Za vreme upada naših jedinica u Litiju Nemce je obuzela panika i posada iz Doma pobegla je na stanicu. Dva minerska voda su istovremeno radila na pruži. Na liniji Laze — Zalog minerski vod uništio je voz. Na minu je naišao transportni voz sa 7 vagona punih domobrana, koji su putovali u pravcu Zidanog Mosta. U vozu je ubijeno 25 domobrana i mnogo više ih je ranjeno. Drugi vod je između Jevnice i Kresnica uništio patrolnu lokomotivu i dva vagona. Posle završene akcije odred se u redu prebacio preko granice. Za sve ovo vreme naši nisu imali gubitaka.

⁶ U akciji Notranjskog odreda noću 3/4. februara 1944, između žel. stanica Verd i Borovnica, minirana je pruga i jedan voz je izbačen iz šina. Noću 4/5. februara između Verda i Borovnice ponovo je minirana pruga i uništeni 1 lokomotiva i 23 vagona, dok je 19 vagona oštećeno. Na dan 7. februara Notranjski odred je kod Iške Vasi vodio borbu sa 400 domobrana i tom prilikom neprijatelju je otet opljačkani materijal i oslobođeno 8 uhapšenih pristalica NOP. Poginulo je više neprijateljskih vojnika a dvojica su zarobljeni; zaplenjeno: 1 puškomitraljez, 3 puške i dosta odeće. Na dan 11. februara minirana je pruga između Logateca i Rakeka, kojom prilikom su uništeni 1 lokomotiva i 1 vagon.

⁷ Jože Logar

⁸ Vidi dok. br. 29, 44 i 115.

• Danas Ljubljana-Polje.

Od istarskog odreda nismo primili današnji izveštaj.

4. — Naši planovi za budući rad: Po dolasku XVIII divizije na sektor Ljubljana — Kočevje, izvršićemo temeljito uništenje pruge i likvidirati najslabija neprijateljska uporišta. Nastavićemo čišćenje ceste Novo Mesto — Skocjan. Pored tih operacija u planu imamo intenzivno dejstvo na železničkoj pruzi Ljubljana — Trst i Rijeka — Trst.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

ZA POLITKOMESARA
nač. štaba Rado Pehaček

KOMANDANT — PPUKOVNIK
Rajko Tanasković

BR. 40

IZVEŠTAJ ŠTABA 4 OPERATIVNE ZONE OD 11. FEBRU-
ARA 1944. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O
BOBAMA 6. SNOU BRIGADE »SLAVKO ŠLANDER« NA
SEKTORU MENINA PL. — MOTNIK — STARA VAS¹

ŠTAB
IV OPERATIVNE ZONE
NOV i PO SLOVENIJE
Na položaju, 11.1144.
Br. 374

Ratni izveštaj:

GLAVNOM ŠTABU NOV i PO SLOVENIJE

Dana 4. o.m. 1. bataljon 6. SNOU brigade »Slavka Slan-
dra« zapalio je telefonske stubove na cesti Smartno — Gornji
Grad, u Gor. savinjskoj dolini. Demolirana je pošta u Smartnom.

Dana 5. o. m. 1. bataljon 6. SNOU brigade »Slavka Slan-
dra« vodio je borbe na Creti.² Oko 30 Nemaca napalo je logor.
Neprijatelj je imao nekoliko mrtvih i ranjenih. Zaplenili smo
1 pušku, tromblonski pištolj i jedan ranac. Gubici bataljona su
dva mrtva druga, i to politdelegat drug Andrej i drug Križ.

Dana 6. o. m. napadnut je isti bataljon, tj. bataljon se
nalazio u logoru iznad Slapa (Menina planina). Neprijatelj je
imao oko 100 ljudi, od kojih je nekoliko poginulo a nekoliko

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 332 III.

² Vidi dok. br. 147.

ranjeno. Gubici bataljona još nisu poznati, jer je za vreme napada bataljon imao dosta drugova u patrolama, zasedama i izviđanjima.

Dana 9. o. m. brigada »Slavka Slandra« vodila je teške borbe na grebenu Kozjak kod Motnika i u Staroj Vasi kod Kamnika. Neprijatelj je sa svojim snagama nadirao sa pet strana, s namerom da iznenadi brigadu na logorovanju u Tuhinju. Plan im nije uspeo, jer je brigada u ranim jutarnjim časovima otišla na položaje za napad na uporište u Smartnom. Uplašeni žandarmi iz Šmartna su nakon akcije na Motnik odlazili u Kamnik na noćenje i samo mali deo ostao ih je u Smartnom. Zbog velike navale neprijateljskih kolona i tenkova brigada je bila prinuđena da se povuče na vrhove Menine planine. Neprijatelj je i ovde gađao brigadu teškim bacačima i topovima. U poslepodnevnim časovima jedinice brigade borile su se sa nemačkim kolonama jačine od po 200 ljudi, koje su zašle našim borcima za leđa.

U tim borbama na Menini planini brigada je imala 2 druga mrtva i dva ranjena. U toj borbi naši su izgubili nešto opreme i kuhinjsko posuđe. Pošto brigadne jedinice imaju dosta izgubljenih drugova, još nije moguće utvrditi tačne podatke o našim gubicima (brigade). Neprijatelj je iz borbe kod Loka dovezao u Kamnik 30 ranjenih. Tačan broj ranjenih i mrtvih Nemaca javićemo vam naknadno.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Ciril Ribičič

Komandant:
odsutan

BR. 47

**IZVEŠTAJ ŠTABA 15. DIVIZIJE OD 11. FEBRUARA 1944.
GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O BORBAMA
4. SLOVENAČKE NOU BRIGADE »MATIJA GUBEC« NA
SEKTORU TRŠKA GORA¹**

STAB
XV DIVIZIJE NOV I POJ
Položaj, 11.11 1944. u
Br.: 97

GLAVNOM ŠTABU I ŠTABU VII KORPUSA

Operativni izveštaj za 9.II 1944.

IV brigada »M. G.«

I bataljon: sa istim obezbeđenjem na starim položajima, nije došao u dodir s neprijateljem. Vojna nastava nije održana jer se bat. nalazio na položaju. Mobilisao nije. Priredio je miting na Kozarjevom Kalu, kojem je prisustvovalo stanovništvo čitavog sela. II bat. na starim položajima, sa istim obezbeđenjem; pokreti neprijatelja se ne primećuju. Jedna četa pošla je sa VOS-om da mobiliše u okolini Šentruperta. Ujutro, oko 5.30 časova, u selu Vel. Cirknik su sreli patrolu Nemaca, koja je brojala 32 čoveka. Jakom vatrom s lakoćom su ih oterali. Gonili su ih skoro do Kala. Vojna nastava nije održana jer se bat. nalazio na položajima. Mobilisao je 12 drugova. Miting nije priređivao. III bat.: u 3 časa ujutro patrola je utvrdila da se kod crkve na Trškoj Gori nalaze Nemci i bega, te je sa njima imala manji sukob. Čim se patrola vratila, bat. je otišao na položaj i poslao više borbenih patrola da izvide teren, ali zbog guste magle neprijatelj se nije mogao primetiti. Neprijateljske položaje gađali su lakim bacačem i prema njemu su poslali borbenu patrolu, koja mu se približila na 20 m i ispalila na neprijatelja nekoliko rafala iz lakog mitraljeza. Nepr. je izveo protivnapad i tako snažno tukao po patroli da se ona morala vratiti. Neprijatelj je posle podne izvršio juriš na položaj na Golušniku, a bat. je taj protivnapad odbio. Oko 16 časova bat. je izvršio juriš na neprijatelja na Cefilovom brdu, posle čega je neprijatelj ponovo izveo protivnapad. Borbe su se vodile od Golušnika do crkve na Trškoj Gori. Neprijateljske snage su brojale 300—350 ljudi. Posle sva tri napada preko dana neprijatelj je imao 25 mrtvih i dosta ranjenih. Bat. je imao 1 mrtvog. U bor-

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 21.

bama su se istakli: drug Može,² komandir 3. čete, i drug Cvelbar,³ koji su i pored guste magle pošli u patrolu na Tršku Goru i iz najveće blizine otvorili vatru na neprijatelja, drug Možina (zam. komandira), drug Sokol⁴ (vodnik), drug Čuk⁵ (politkomesar), drug Kren⁶ (vodnik) i drug Ivo⁷ (šef administracije), koji su dva puta na 10 m jurišali na nadmoćnijeg neprijatelja. Vojna nastava, mobilizacija i mitinzi su izostali zbog stalnih borbi. IV bat. je na starim položajima sa istim obezbeđenjem. Jednu četu je poslao u pomoć III bataljonu. Ova četa je u streljačkom stroju prodirala od Hmeljnika prema neprijateljskim zasedama. Kad se četa približila neprijatelju već na 100 m, patrole koje su išle ispred čete došle su neprijatelju na 10 m. Neprijatelj ih je namerno pustio tako blizu i sa tog odstojanja otvorio vatru. Istovremeno je izveo i juriš na patrole. Nastala je gužva te nismo bili u stanju da otvorimo vatru, jer je postojala opasnost da tučemo po vlastitim ljudima. Kad se situacija unekoliko razbistrila, udarili smo na neprijatelja. Ipak smo, zbog nadmoćnosti, bili prinuđeni da se povučemo u Karlovec. Povlačenje je izvedeno u potpunom redu. Iz Karlovca smo na neprijatelja otvorili tako jaku vatru, da je isti bio primoran da se vrati na Tršku Goru. U tim borbama neprijatelj je imao oko 20 mrtvih i mnogo ranjenih. U tim borbama naročito su se istakli sledeći drugovi: Črtalič Silvester, komandir 3. čete, koji je ubio bega sa udaljenosti od 4 m, kad je ovaj hteo da ga uhvati živog. Drug Zgonc Danilo, mitraljezac 3. čete, koji je sa udaljenosti od 20 m tukao neprijatelja i zaustavio ga, tako da su ostali drugovi, koji su se nalazili u opasnosti, imali mogućnost da se povuku, drug Okoren Edi, mitraljezac 3. čete, koji je sa svojim mitraljezom jurišao na neprijatelja, drug Princ Jože, koji je i pored jakog nadiranja neprijatelja ostao sa mitraljezom na svom mestu i sve vreme, dok nije dobio naređenje za povlačenje, bez milosti tukao po neprijatelju. Vojna nastava i mitinzi nisu održani jer se bat. nalazio na položajima. Mobilisali smo 3 druga. Baterija na starim položajima. Nije vršila ni mobilizaciju niti je održala miting i nastavu, jer se nalazila na položaju.

XV brigada (Oper, izveštaj za 10. II 1944).

I bat. na sektoru Nova Vas; II bat. na sektoru Križka Vas; III bat. na sektoru Vel. Vrhi. Tog dana nije bilo borbi. Jedinice II bat. danas u 17 časova krenule su na prugu Gro-

² Jože Može. Poginuo aprila 1945. na Toploj Rebri.

³ Anton Cvelbar

⁴ Ivan Potokar

⁵ Viktor Marolt

⁶ Franc Kren

⁷ Ivan Polenšek. Poginuo u proleće 1944. kod Trebelna.

šuplje — Kočevje, sa zadatkom da poruše prugu između Račne i Čušperka. Tog dana se neprijatelj nije kretao van svojih uporišta, izuzev duž pruge Zdenska Vas — Grosuplje. Vojna nastava: stražarska i patrolna služba, čišćenje oružja. Mitinga i mobilizacije nije bilo . . . Zam. komandanta brig. održao je vojni čas sa čitavim I bat. a također i kritiku jučerašnjih borbi I bat. sa neprijateljem. Inženjerska četa održala je vojnu nastavu, kojom je rukovodio drug Košmrl. Danas je počeo kurs za minere, kojim rukovodi član inž.-tehničke sekcije pri Štabu divizije drug inž. Koželj.

XII brigada (Oper, izveštaj za 10. II 1944).

I bataljon sa borbenim patrolama na Ilovoj Gori nije došao u dodir sa nepr. Na Ilovoj Gori uspostavio je vezu sa patrolama XV brigade. II bat. nije dolazio u dodir s neprijateljem. I njegove patrole u pravcu Ilove Gore i Zdenske Vas: nisu primetile pokrete neprijatelja. III bataljon nije dolazio u dodir s neprijateljem. Vojna nastava: o disciplini u vojsci, o stražarskoj službi, o organizaciji »trupova«. II bataljon: o straž. službi, o disciplini i konspiraciji. U 2. četi izvršena je opšta kritika, dok se 1. četa uvežbavala u otklanjanju zastoja kod automat, oružja. III bat.: čišćenje i pregled oružja. Obaveštajni centar je utvrdio da se neprijatelj, koji je kao pojačanje stigao u Zdensku Vas, ponovo vratio u Grosuplje. Na pruzi je rad prekinut ali i pored toga prugu čuva pokretna patrola u jačini od 40—50 ljudi. Pošto nije moguće pronaći poverenika u Zdenskoj Vasi, nije se mogao utvrditi tačan broj neprijatelja u tom uporištu. Do sada je konstatovano da žičanih prepreka nema i da ni topovska gnezda nisu izgrađena.

Oper, izveštaje za V brigadu »I. C.« i za štab artiljerije još nismo primili te ćemo ih dostaviti čim ih primimo.

Veza sa Štabom divizije nalazi se u Zagradecu.

Politkomesar-
Jože Borštnar

Komandant — major:
Ciril^s

Franc Hočevar

ŠTAB XXII DIVIZIJE
IX KORPUSA NO. 1 IN FOW
polažaj, 11.2.44.

ŠTABU XVII SNOB
ŠTABU XVIII SNOB

V noči od 11. na 12. t.m. se morajo jedinice XXII divizije premakniti preko Nadiže ter posesti sledeče položaje:
XVII SNOB Ernas, Šavednje, Trčmun s tem, da osigurava pravce St. Peter Šavednja, Livk - Šavednja.

XVIII SNOB sektor Ronec s osiguranjem proti dolini Nadiže, proti vasi Kersin in Matajur in s tem, da postavi zasede v dolini Nadiže, na najpogodnejšem mestu od Loga proti St. Petru.

Briško - Benečanski odred: mora v isti noči izvršiti demonstrativni napad na Nimis.

XVIII SNOB pa mora zaručiti ceste Rebiš - St. Peter in to s eksplozivom, ki ga imajo na razpolago. (50 kg ga mora imeti stalno pri sebi.)

Štab divizije bo v Rencu, pri enem izmed bataljонов XVIII SNOB.

Št. fašizma

-

zvebodo naredul

Politikomisar, podporočnik:
Kogej Vasja l.r.

V.d. komandanta, poročnik:
Makopič Albert l.r.

BK. 48

NAREĐENJE ŠTABA 32. DIVIZIJE NOVJ OD 11. FEBRUARA
1944. ŠTABOVIMA PODREĐENIH JEDINICA ZA PRELAZ
PREKO R. NADIŽE¹

STAB XXXII DIVIZIJE
IX KORPUSA NOV i POJ
Položaj, 11.2.44.

ŠTABU XVII SNOB
ŠTABU XVIII SNOB

Jedinice XXXII divizije moraju u noći 11/12. o. m. da se prebace preko Nadiže i zaposednu sledeće položaje:

XVII SNOB: Brnas, Sovodnje, Trčmun, s tim da osigurava pravce Št. Peter — Sovodnje, Livek — Sovodnje.

XVIII SNOB: sektor Ronec sa osiguranjem prema dolini Nadiže, prema selu Mersino² i Matajur i da postavi zasede u dolini Nadiže, na najpogodnijem mestu od Loga prema Št. Petru.

Briško-beneški odred mora iste noći izvršiti demonstrativni napad na Nimis.³

XVIII SNOB mora međutim da zaruši cestu Robič — Št. Peter i to eksplozivom kojim raspolaže (50 kg treba da ima stalno kod sebe).

Štab divizije biće u Roncu, kod jednog od bataljona XVIII SNOB.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU !

Politkomesar, potporučnik:
Kogej Vasja s. r.

V. d. komandanta, poručnik:
Jakopič Albert s. r.
Kajtimir

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 273/1

² Mršin

³ Neme

BR. 49

**RADIO-DEPEŠA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE
OD 12. FEBRUARA 1944. ŠTABU 4. OPERATIVNE ZONE O
POSREDNOM POTPOMAGANJU BORBI 14. DIVIZIJE¹**

12. II. 44. — 18^H 30

IV zona:

XIV divizija uništila rudnik Rajhenburg.² Vodi svako- j
dnevne borbe kod Planine, Pilštanja i kod Južne železnice.³
Javljajte o pokretima Nemaca. Aktivirajte sve svoje jedinice
tamo gde Nemci slabe svoja uporišta radi koncentracije protiv
divizije.

Koristite situaciju za najširu mobilizaciju. Prisustvo divizije
još ne objavljujte, već popularizirajte borbe na njenom terenu. <

G. Š. S. I

BR. 50

**NAREĐENJE GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD
13. FEBRUARA 1944. ŠTABU 7. KORPUSA ZA EFIKASNIJE
RUŠENJE PRUGE GROŠUPLJE — KOČEVJE¹**

GLAVNI ŠTAB NOV i PO
SLOVENIJE
OPERATIVNO ODELJENJE
Br. 21
13. februara 1944.

ŠTABU VII KORPUSA

Iz primljenih izveštaja o rušenju pruge na sektoru Pre-
dole — Zdenska Vas vidi se da se rušenje pruge nije izvodilo
prema izdatim naređenjima i da poslati izveštaji o toku tog

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 46/11.

² Vidi dok. br. 107 i 130.

³ Vidi dok. br. 107, 116, 122, 126, 127, 130, 141, 144 i 147.

⁴ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 28/1.

rada nisu bili tačni.² Rad na rušenju pruge mora se izvoditi neprekidno sve dok pruga na odseku Predole — Zdenska Vas ne bude potpuno porušena. Kao što se vidi iz izveštaja, neprijatelj će po svaku cenu nastojati da ometa rušenje pruge te će, zbog važnosti pruge, koncentrisati na tom odseku, prema potrebi, sve veće snage. Pošto sav uspeh naše akcije zavisi od brzine rada i temeljitog rušenja pruge

N A R E Đ U J E M O :

1.) Stab VII korpusa je odgovoran da se naredbe Glavnog štaba od 25. januara o. g. u najkraćem vremenu i u celini sprovedu.³ Prema do sada poznatoj taktici neprijateljskih napada i ometanja rada, treba obezbediti rad na rušenju pruge na taj način da se radovi izvode bez smetnji i neprekidno. Pri tom upozoravamo da za obezbeđenje rada nisu dovoljne samo mere odbrambenog karaktera, već vlastitim ofanzivnim akcijama treba sprečiti svaki pokušaj neprijatelja da ometa rad.

2.) Rušenje pruge treba izvesti na taj način da se šine odvoje od pragova, pragovi slože na gomile i zapale a preko njih popreko naslagaju šine, koje će se zbog toplote same iskriviti. Samo ovako izvedeno rušenje može se smatrati potpunim. Rušenje gornjeg dela pruge time da se čitavi blokovi prevrću preko nasipa jeste brzo ali za neprijatelja ne predstavlja nikakvo ometanje niti mu nanosi štetu. Naime, sav materijal može se upotrebiti a opravku pruge porušene na taj način izvežbani kadar radnika izvršava za najkraće vreme.

3.) Izveštaji o rušenju pruge moraju da sadrže tačno mesto rušenja, dužinu porušene pruge i način rušenja.

4.) O preduzetim merama treba odmah javljati.

S M R T F A Š I Z M U — S L O B O D A N A R O D U !

Za Glavni štab NOV i POS
načelnik Štaba — pukovnik:

Za Operativno odeljenje
zam. načelnika — p. pukovnik:
Danilo Trampuž

² Vidi dok. br. 29 i 45.

³ Vidi Zbornik, tom VI, knj. 10, dok. br. 147.

BR. 51

**RADIO-DEPEŠA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE
OD 13. FEBRUARA 1944. ŠTABU 14. DIVIZIJE SA UPUT-
STVIMA ZA PRAVAC POKRETA I IZVOĐENJE MOBILI-
ZACIJE¹**

XIV divizija

13. II 44. — 20 ć.

Ako je potrebno zakonspirišite teško oružje. Povežite se sa IV zonom² — prema mogućnosti sa Pohorskom brigadom i tamo stvorite bazu za bolnicu. Gde stignete mobilišite sve! Gde i kako ste izgubili 270 ljudi. Preko terenskih poverenika nastojte organizovati bolnice kod seljaka. Pravac preko Savinje ne čini nam se pogodan. Bolje Pohorje, Haloze ili Hrvatska. Ne dozvolite da vas potisnu na Savinju ili Savu.

Gde dođete — mobilišite sve! To je najvažnije i treba raditi uz put. Svaki dolazak u selo mora biti vezan sa mobilizacijom. Svaka akcija neka bude istovremeno i mobilizacija. Svaki pokret — mobilizacija. Prilikom pokreta unapred odredite mobilizacijsku patrolu za svako selo. Gde i kako ste izgubili 270 ljudi. Koliko ste izgubili oružja.

R.³

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 42/1.

² Vidi dok. br. 49.

³ Narodni heroj Franc Rozman Stane, komandant Glavnog štaba NOV i PO Slovenije. Poginuo 7. novembra 1944. kod Crnomlja kao general-lajtnant.

**IZVEŠTAJ OBAVEŠTAJNOG CENTRA 9. KORPUSA OD 13.
FEBRUARA 1944. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE
O UPADU NEMACA U CERKNO¹**

STAB
XX KORPUSA NOV i POJ
OBAVEŠTAJNI CENTAR
Položaj, 13. febr. 1944.
ob. br. 62

GLAVNOM ŠTABU NOV i PO SLOVENIJE
(obaveštajno odeljenje)

8. Katastrofa u Cerknom.² 27. januara iz Idrije, preko Otaleža, uputila se kolona od 150 Nemaca na Cerkljanski vrh i odatle u pravcu Cerkna. Nemci su stigli u Cerkno u 8 ujutro i to sa dve strane. Kolona se usred Cerkljanskog vrha podelila i pošla u dva pravca, jedna grupa je stigla u Cerkno sa donjeg dela, a druga je zatvorila cestu ka Zelinu i zaposela položaje severozapadno od varoši. U varoši se u to vreme nalazila komanda mesta sa svojom četom, partijska škola sa 40 ljudi naoružane zaštite i 120 kursista. Nemci su dovedeni sporednim putevima a u samu varoš stigli su putem kojim se niko nije služio. Kursisti su bili u 8 časova ujutro po kućama, u kojima su bili raspoređeni, i još u krevetima. Partijska škola je imala sledeće straže: jednu stražu ispred kuće gde su stanovali profesori, drugu ispred predavaonice a obilazna patrola tog dana nije bila na putu. Partijska škola nalazila se tačno u sredini, između dveju divizija. XXX divizija bila je skoncentrisana na Sentviškoj planoti a XXXI divizija između Novaki i Ziri. Dan ranije nije bilo nikakvih koncentracija, osim u mestu Idrija, gde je već više dana ranije bilo 1.600 Nemaca. Uslova za nemačku ofanzivu u to vreme nije bilo. Nemci su tačno u 8 časova ujutro upali u varoš. U varoši je među kursistima i partizanima nastala panika i svako je bežao gde god je mogao. Ukupno je bilo 43 mrtvih. Vojničkog otpora nije bilo i na Nemce nije ispaljen nijedan metak te su se kursisti povlačili po najizloženijoj i najopasnijoj čistini. Samo na jednom mestu palo ih je ukupno 40. Divizija je sa svojom četom odmah intervenisala

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 232/11.

* Vidi tom VI, knj. 10, dok. br. 173, 200, 226 i 227.

i počela bacačima da gađa Cerčno a zatim je sa štapskom četom izvršila pritisak na Cerčno. U Cerčnom je bila u pitanju potpuna izdaja. Dovedeni su specijalnim vodičima. Bio je to tipičan napad nemačkog »trupa«. Uzrok ogromnih žrtava bila je opšta panika i nedostatak ma i najminimalnijeg otpora, a i samim povlačenjem nije niko vojnički rukovodio.³

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Komandant, pukovnik:

Sef obaveštajnog centra:
Štih Bojan

BR. 53

RADIO-DEPEŠA ŠTABA 14. DIVIZIJE OD 13. FEBRUARA 1944. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O BROJNOM STANJU BRIGADA I O BORBI NA CESTI JURKLOŠTER — LAŠKO¹

Primljeno od XIV divizije dana 13. 2. 1944. u 10.30 časova.

Brojno stanje brigada na licu: I b. 330, II b. 219, 13. 230. Zbog koncentracija neprijatelja, premorenosti vojske i teškoća po pitanju ranjenika, danas prelazimo preko Savinje na sektor Rečica.-' Rudi.³

Prilikom prelaska ceste Jurklošter — Laško Nemci pritisli sa obe strane.⁴ Poginulo najmanje 30 Nemaca. Ilija Badovinac pošao po automat i nije se vartio. Naša 4 mrtva i 1 ranjen. Za jedan sat iz Celja 30 kamiona. Od 11. na 12. o. m. 7 transporta iz Celja u Brežice. Na pruži straže. U Rim. Topi. i Laškom imaju topove. Preko Savinje nismo mogli. Pao je sneg. Rudi. Narod na Kozjanskom vrlo dobro nas prima. Teren je dobar.

³ O napadu na partijsku školu u Cerčnom napisano je posle rata više članaka u kojima se iznosi da je prilikom iznenadnog upada Nemaca poginulo 47 drugova. Vidi članak Ivana Bratka: »Zrtev 47« u brošuri »Spomini na partizanska leta«, br. IV, Ljubljana 1950, str. 95—113.

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 42 I.

² Nameru divizije da pređe reku Savinju osujetio je neprijatelj. Sektor između Zidanog Mosta i Laškog neprijatelj je zaposeo jednom kombinovanom četom iz sastava 16. SS motorizovane divizije, koja se u to vreme zatekla na prostoru zapadno od Ljubljane a zatim krenula u pravcu Austrije.

³ Viktor Avbelj

⁴ Vidi dok. br. 107, 116, 122, 126, 127, 130, 141, 144 i 147.

Vojska ne poznaje kraj. Kao što je već javljeno, neprijatelj vrlo osjetljiv. Imamo stalne borbe i vojska je veoma umorna. Skoncentrisano preko 3.000 ljudi ali slabog kvaliteta. Vrlo teško pitanje ranjenika. Mobilizacija će krenuti ali ne odjednom. Rudi-

BR. 54

IZVEŠTAJ ŠTABA ISTARSKOG ODREDA OD 13. FEBRUARA 1944. ŠTABU 7. KORPUSA O NAPADU NA NEPRIJATELJSKU MOTORIZACIJU KOD PODGRADA¹

STAB ISTARSKOG ODREDA
Na položaju, dana 13./II/1944.

STABU VII KORPUSA NOV i POJ

na položaju.

Brojno stanje je sledeće:
Po spisku 228
u rashodu 19
na mestu 209

Dana 9. o. m. patrola zaštitne čete gore navedenog štaba pošla je u zasedu na cestu Ilirska Bistrica — Podgrad, jer smo bili obavešteni da se između navedenih varoši svakodnevno sreće Stab SS jedinice koja se nalazi u Ilirskoj Bistrici.

Istog dana oko 11 č. stigao je autobus i jedan motocikl sa prikolicom, na koje je naša zaseda otvorila vatru. U tom napadu ubijena su tri Nemca, dok su 4, među kojima su kasnije na putu dvojica umrla, pobegla. Komandant je pobegao nepovređen. Zaplenjeno je bilo sledeće oružje: 1 automatski mitraljez nemačke marke i dva automatska pištolja te više odeće i obuće. Vozila su zapaljena, jer je sav mehanizam bio izrešetan i neupotrebljiv.

Sve naše jedinice i dalje izvode mobilizaciju, a naročito II i III bataljon, koji se nalaze u Slovenačkoj Istri. Tamo mobilizacija neće biti skoro završena. Uzrok je u tome što je okolina prilično velika i patrole koje vrše mobilizaciju moraju biti

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 296/H — 8.

brojčano jake, jer se na tom sektoru češće kreću jače neprijateljske kolone. Zbog toga nije moguće da na zadatak mobilisanja šaljemo brojčano slabije patrole već mora poći cela jedna četa, kako bi štitila one koji vrše mobilizaciju.

Pošto nam je II bataljon IX brigade XVIII divizije NOV i POJ javio da će oputovati, jer ima dovoljan broj novomobilisanih, moramo sada sve novomobilisane opet voditi Notranjskom odredom. Zbog velikog snega, koji je poslednjih dana pao u toj okolini, još ne znamo kakav će biti put.

Dana 12. o. m., u 20 časova, našu patrolu napala je nemačka posada u Rodiku, ali je nije gonila. Patrola se suviše približila selu ne znajući da se u njemu nalaze neprijateljski vojnici. Morala se povući i postavila je zasedu u istom pravcu, ali se neprijatelj iz uporišta nije micao.

Dana 11. o. m. stigli su u naš odred drugovi Požar Anton i poručnik Likar Anton. Dodeljeni su: prvi za zam. komandanta odreda a drugi za komandanta I bataljona I. O. Oba navedena druga primili su dužnost dana 12. o. m.

Održali smo više mitinga, sa priličnim uspehom, o podizanju morala naroda. Na njima je učestvovao veliki broj organizovanih i neorganizovanih.

Situacija u okolini tačno se vidi iz izveštaja koje šalje obavestajni centar odreda.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU !

Politkomesar:

Zam. komandanta:
Tone Požar

BR. 55

**IZVEŠTAJ ŠTABA 9. KORPUSA OD 14. FEBRUARA 1944.
GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O AKTIVNOSTI
PODREĐENIH JEDINICA U PRVOJ POLOVINI FEBRUARA
1944. GODINE¹**

STAB
IX KORPUSA NOV i POJ
OPERATIVNI ODSEK
Položaj, 14. febr. 1944.
Op. br. 114.

CK KPS

GLAVNOM ŠTABU NOV i PO SLOVENIJE
OPERATIVNI ODSEK

(Sekcije: Tolmin, Gorica, Idrija, Postojna, Vrhnika, Beljak
1 : 100.000 it.)

U prvoj polovini meseca februara, tj. u periodu od našeg poslednjeg izveštaja (31. jan. 1944),² jedinice našeg Korpusa imale su manji broj akcija, naročito ofanzivnih, i to zbog toga što su jedinice dobile zadatak da sve snage upotrebe za mobilizaciju što većeg broja ljudi na čitavoj oslobođenoj teritoriji i teritoriji koju kontrolišu naše jedinice, kao i na teritoriji koja se nalazi privremeno pod kontrolom neprijatelja. Zbog toga su jedinice bile raspoređene na većoj teritoriji i morale su u toku mobilizacije preći čitav teren koji im je bio određen za mobilizaciju. Obzirom na sve to, i zbog toga što je njihov glavni zadatak bio mobilizacija, jedinice nisu mogle da preduzmu ofanzivne operacije po planu kao u ranijem periodu, već su u najviše slučajeva ograničile svoju aktivnost na sprečavanje neprijateljskog upada na teritoriju na kojoj se sprovodi mobilizacija i preduzimale ofanzivne operacije samo onda kada je to bilo potrebno u cilju mobilizacije. Pored toga jedinice su često morale preduzimati pokrete da bi što uspešnije sprovele mobilizaciju na tako prostranoj teritoriji. Uprkos tome, međutim, možemo da konstatujemo da su neke jedinice (Južnoprimorski odred i XXX divizija) izvršile nekoliko veoma uspehlih akcija koje se mogu meriti sa najboljim akcijama dosad preduzetim na našoj teritoriji. Vanredno uspehu akciju izvela je diverzantska grupa XXXI divizije koja je uništila rudnik žive u

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 224/III.

² Verovatno se odnosi na izveštaj 9. korpusa od 1. februara 1944. godine. Vidi dok. br. 3.

Idriji. Sve defanzivne akcije, naročito XXX divizije, rukovođene su i završene s potpunim uspehom, te je u tim akcijama zaplenjen veliki broj raznog ratnog materijala. I ne samo to, naše su jedinice pokazale veliku veštinu u totalnom uništavanju neprijateljskih grupa i manjih motorizovanih kolona (20—100 ljudi). To znači da su neke od naših jedinica postigle visoku izvežbanost u takvim akcijama. Pokazalo se da manje ali hrabre zasede mogu da postignu mnogo veće uspehe nego veće jedinice, kojima se ne rukovodi dobro ili koje nemaju dovoljno iskustva za takve operacije.

U toku pokreta preduzetih radi mobilizacije jedinice XXX divizije tri puta su prešle Soču a dva puta Nadižu. Ovo potvrđuje veliku sposobnost rukovodstva jedinica i veliki značaj konspiracije, jer su sve pripreme za prelaz preko reka ostale u tajnosti tako da su svi ti prelazi predstavljali iznenađenje za neprijatelja i izvršeni su bez ikakvog ometanja s njegove strane.

Ovo takođe potvrđuje veliku disciplinu jedinica koje su izvršile prelaz. Napominjemo da su svi prelazi preduzeti u neposrednoj blizini stalnih neprijateljskih uporišta i preko mostova i cesta koje stalno kontrolišu neprijateljske patrole.

Pored toga su naše jedinice, a naročito odredi, preduzele veći broj manjih akcija na neprijateljske transporte, komunikacije i objekte na njima i pri tome zadale neprijatelju velike gubitke i materijalnu štetu. Vanredan uspeh u tome pokazale su jedinice Južnoprимorskog odreda.

Da bismo pružili što pregledniju sliku o obimu i rezultatima operacija pojedinih jedinica u sastavu IX korpusa NOV i POJ, dajemo hronološki pregled svih operacija naših jedinica, koje su preduzete odn. za koje smo primili izveštaje u vremenu od 1. do 15. februara 1944.

I

XXX DIVIZIJA NOV I POJ

U tom periodu jedinice XXX divizije izvele su uspele ofanzivne akcije kod Sanquirinskih mostova i kod Kamna. Tom prilikom su totalno uništile neprijateljska uporišta, odn. kolone, a istovremeno srušile mostove i cestu. Također su izvele uspele protivofanzivne akcije kod Kambreškog, Stupice i Livka. U svim tim akcijama sve jedinice ispoljile su veliku udarnu snagu a njihovo rukovodstvo brz refleks, tako da su u najkraćem vremenu donele pravilne odluke i isto tako brzo izvele protivnapad. Pored toga što je količina eksploziva bila ograničena, izvele su nekoliko uspehliх rušenja komunikacija i

objekata na njima a također su sa većim uspehom nego ranije upotrebljavale teško oružje (bacač).

Pored toga jedinice ove divizije preduzimale su napade na neprijateljske kolone koje su se kretale duž komunikacija i uprkos pratnje oklopnih kola izvele akcije sa potpunim uspehom.

Najvažnije operacije jedinica XXX divizije u tom periodu bile su:

27. 1. 1944: Jedinice XXX divizije, koje su se nalazile na Banjškoj planoti, napale su 12 kamiona Nemaca i bersaljera kod Slapa. Pošto su ranije saznali za manevar okruženja, uspelo im je da pobegnu prema Sv. Luciji.³ Ipak je ubijeno 12 Nemaca i 7 bersaljera a mnogo ih je ranjeno. Zaplenili su 1 puškomitraljez »zbrojevka« sa municijom.⁴
- 2.2.1944: Nemci su preduzeli iznenadni napad na naše položaje u Debenju, Ligu i Kambreškom. Naše jedinice su odmah prešle u protivnapad i uprkos pojačanju nemačkih jedinica naterale neprijatelja u bekstvo. Tu je još jedanput došla do izražaja udarna snaga bataljona 18. SNO »Soške«, koji je brzo stigao u pomoć napadnutom 3. bataljonu, veliko drugarstvo između rukovodstava bataljona, i savršeno funkcionisanje veza. Zaplenjena je veća količina municije. Broj mrtvih i ranjenih neprijatelja nije se mogao utvrditi.
- 2.2.—3.2: Jedinice 17. SNOB »S. Gregorčiča« napale su Salonu⁵ i Ajbu i razrušile prugu na dva mesta. Ostale jedinice ove brigade napale su iste noći posadu kod Sanquirinskih mostova. Sasvim su uništile posadu od 20 ljudi i zaplenile 1 teški »fiat« sa dve cevi, 1000 kom. municije, 3 automata, 3 pištolja, 12 pušaka, sanduk bombi, 45 pokrivača i veću količinu opreme. Zatim su uništile sve mostove. U toj akciji neprijatelj je imao 20 mrtvih.⁶
3. 2: Nemci su sa jačim snagama ponovo napali položaje 18. SNOB »Soške« i 19. SNOB »S. Kosovela«. I ovoga puta svi napadi bili su odbijeni a neprijatelj nateran u bekstvo. Minobacačkom vatrom pogodena je kolona na cesti uz Soču i ubijen 1 oficir i 3 vojnika; više ih je ranjeno.

³ Danas Most na Soči.

⁴ Vidi tom VI, knj. 10, dok. br. 164 i 165.

⁵ Anhovo

⁶ i ⁷ Vidi dok. br. 27.

5. 2: Nemačka kolona od 100 ljudi napala je iz pravca Kobarid — Livek položaje 1. bat. 18. SNOB »Soške«, koji je prihvatio borbu te ubio i ranio veći broj neprijateljskih vojnika (najmanje 16 ranjeno). Zaplenjeno je nešto municije i bombi.
6. 2: Nemačka kolona pokušala je da dođe iz Tolmina u Kobarid ali je naišla na položaje 3. bat. 19. SNOB »S. Kosovela« kod Kamna. Bila je to autokolona u pratnji tenkova. Naši su kolonu napali te ubili i ranili više Nemaca. Također su uništili most preko Soče i zaplenili 1 mitraljez »šarac«, 3 automata, 1 pušku »mauzer«, 4 pištolja, 10 raketa, 800 metaka za »šarce«, 4 para cipela i odeću. Poginulo je najmanje 7 neprijateljskih vojnika.
6. 2: Nemci su pokušali da se iz Čedadu probiju do Kobarida ali su kod Stupice naišli na položaje 2. i 3. bat. 18. SNOB »Soške«. Bataljoni su iz dobro postavljenih zasada uništili 2 kamiona sa posadom od 28 ljudi. Zaplenjeni su: 2 mitraljeza »šarca«, 4 automata, 12 pušaka »mauzer«, 5 pištolja, 16 sanduka municije za »šarce«, 40 nem. ručnih bombi i mnogo opreme.⁷
- Pored toga jedinice ove divizije izvele su veći broj manjih akcija i, prema nepotpunim podacima, neke veće akcije o kojima još nismo primili izveštaje zbog teškog prelaza preko Soče i udaljenosti tih jedinica (Režija).
- U toku ovih akcija neprijatelj je imao preko 150 mrtvih i veći broj ranjenih.

II

XXXI DIVIZIJA NOV I POJ

Možemo reći da su u prvoj polovini meseca februara jedinice XXXI divizije NOV i POJ izvele jednu od najuspelijih diverzantskih akcija u ovom ratu i pružile primer kako mala grupa hrabrih ljudi može da nanese neprijatelju takve udarce od kojih je njegova vojna industrija osakaćena do kraja rata. Pored toga jedinice ove divizije izvele su nekoliko uspehlih defanzivnih akcija u kojima su gotovo uvek protivnapadima odbile sve neprijateljske napade. Napadale su neprijateljske kolone u pokretu i na više mesta srušile mostove i komunikacije. U tom periodu je mobilizacija, koju su započele jedinice ove divizije, bila veoma uspešna, tako da su tokom prve nedelje mobilisale: 3. SNOUB »I. Gradnika« preko 500 ljudi, koji su

«vi došli naoružani; 7. SNOUB »F. Prešerna« preko 250 ljudi i 16. SNOB »J. P. Vojka« preko 200 ljudi.

Kod svih tih jedinica zapaža se veliko poboljšanje u pogledu taktike a naročito su pokazale veliku volju za mobilizaciju, što se vidi iz prvih uspeha.

Najvažnije operacije jedinica XXXI divizije u tom periodu su:

- 27.1. 1944: Jedinice 16. SNOB »J. P. Vojka« i patrola Štaba XXXI divizije napale su nemačku kolonu koja se posle kratkog upada vraćala iz Cerknog i koja se odmah posle započetog napada povukla. Dobro usmerenom minobacačkom vatrom pogođena je nemačka kolona i bilo je nekoliko mrtvih i ranjenih.⁸ Istog dana na cesti Godovič — Idrija delovi 16. SNOB »J. P. Vojka« napali su nemački kamion sa vojskom, ubili 5 i ranili 8 neprijateljskih vojnika.⁹ Istog dana grupa 2. bat. 7. SNOUB »Fr. Prešerna« uništila je drveni most između Zgaga i Petrovog Brda.¹⁰
- 29.1: Zaseda 1. bat. 7. SNOUB »Fr. Prešerna« napala je patrolu od 7 ljudi koja je odmah posle napada pobešla. Neprijateljski gubici nisu se mogli utvrditi.
- 30.1: Jedna četa 3. bat. 16. SNOB »J. P. Vojka« izvela je demonstrativni napad na nemačko uporište u Preski. Broj neprijateljskih gubitaka nije se mogao utvrditi.¹¹
- 1.2: Neprijateljska kolona od 150—200 ljudi napala je kod Nove Oselice 3. bat. 16. SNOB »J. P. Vojka«. Bataljon je odbio napad neprijatelja i naterao ga u bekstvo. Neprijatelj je imao dosta ranjenih.¹²
2. 2: Jedna četa 3. bat. 16. SNOB »J. P. Vojka« uništila je noću željezničku stanicu u Mednom i zaplenila 1 telefonski aparat. Istovremeno su digli u vazduh prugu kod Mednog.
4. 2: Ista četa napala je Nemce koji su imali vežbe kod Skofje Loke. Nemci su odmah posle početka na-

⁸ Vidi dok. br. 52 i tom VI, knj. 10, dok. br. 200.

• Detaljnije o tom napadu vidi tom VI, knj. 10, dok. br. 185.

¹⁰ Vidi tom VI, knj. 10, dok. br. 196.

¹¹ Vidi dok. br. 28.

¹² Vidi dok. br. 13.

- pada pobjegli jer su bili iznenađeni. Tačan broj žrtava nije se mogao utvrditi.¹³
5. 2—6. 2: 1. i 2. bat. 7. brig. sukobili su se sa nemačkom kolonom. Ubili su 1 i zarobili 2 neprijateljska vojnika. Iste noći zaseda je napala i delimično uništila drugu nemačku kolonu i zaplenila 1 pištolj. Tačan broj žrtava nije utvrđen.¹⁴
5. 2—6. 2: Obaveštajna četa XXXI divizije zajedno sa minerima uništila je uređaje za crpenje vode u Idrijskom rudniku. Rudnik je poplavljen i potpuno neupotrebljiv.
- Tom prilikom uhapsili su 2 stražara i 2 mašinista.¹ Prema dosada primljenim podacima voda je poplavila sve do 3. rudničke jame i nivo vode još se diže, tako da možemo reći da je rudnik potpuno uništen i neće se moći koristiti do kraja rata.
- Ova akcija bila je pravi podvig i zaslužuje najveću pohvalu i priznanje.¹⁵ Napominjemo da je posada u Idriji u to vreme imala preko 2000 ljudi i da je rudnik čuvalo preko 20 mitraljeza.
9. 2: 1. bat. 7. SNOUB »Fr. Pešerna« izvršio je rekvi-žiciju kod nekog naoružanog Nemca u Lancovu kod Radovijice. Pošto je bataljon primećen stigla

" O aktivnosti 16. slovenačke NO brigade »Janko Premrl Vojko« 2. i 4. februara vidi dok. br. 28.

¹⁴ Prvi i Drugi bataljon 7. slovenačke NO udarne brigade France Prešeren« izveli su noću 4/5. februara akciju radi mobilisanja u selima Stražišče, Drulovka, Labore i Breg, posle koje je došlo do sukoba s neprijateljem. U izveštaju brigade od 6. februara 1944. o tom sukobu stoji sledeće: »... Malo pre završetka akcije stigla je cestom neprijateljska autoblinka. Treća zaseda, koja se nalazila na Stengcama (pešački put između Stražišča i Kranja, prim. red.) napala je autoblinku. Autoblinka je ostala na cesti, poginula su četiri gestapovca koji su pogodeni mecima iz naše zasede, ostala posada je pobjegla. Kasnije su se vratili sa automatskim topom i počeli da pucaju na naše. Iz kasarne u Kranju su. međutim, počeli da tuku teškim bacačem a sa mosta su gadali teškim topom iz kojeg su izbacili 60 granata. U Stražišću su potpuno srušili jednu kuću i ubili jednu ženu i jedno dete.

Naši su se povukli bez ikakvih gubitaka.

U Stražišću je naša patrola zarobila 3 Nemca koji su se upravo vraćali kući...« (Original, pisan na mašini, nalazi se u Arhivu IZDG LRS, f. 280'V.)

is Deveti korpus je 7. februara 1944. izdao dnevnu zapovest kojom se odaje priznanje i pohvala učesnicima u toj akciji. (Original, pisan na mašini, nalazi se u Arhivu IZDG LRS, f. 280 II.) Priznanje i pohvalu odao im je i Glavni štab NOV i PO Slovenije zapovešću od 10. februara 1944. godine. (Original, pisan na mašini, nalazi se u Arhivu IZDG LRS, f. 335/11.)

je u pomoć nemačka patrola, ali je na mostu naišla na nagazne mine i pri tome je bilo 6 mrtvih.¹⁶ pored ovih akcija jedinice ove divizije preduzele su veći broj manjih akcija i rušenja komunikacija i objekata na njima ali zbog udaljenosti jedinica još nisu stigli svi izveštaji. Takav uspeh na početku mobilizacije može se smatrati kao uspeh u velikim akcijama. Na osnovu onoga što su jedinice XXXI divizije izvršile prve nedelje izgleda da će mobilisati oko 2.000 ljudi.

U tom periodu jedinice ove divizije ubile su preko 100 neprijateljskih vojnika i veći broj ranile.

III

GORENJSKI ODRED

Posle reorganizacije i dodeljivanja novih sektora pojedinim jedinicama tog odreda, odred još nije počeo normalno da dejstvuje i izveo je srazmerno manji broj akcija nego u ranijem periodu. Obzirom na sve okolnosti i dobro rukovodstvo odreda, možemo reći da će odred u tom periodu (budućem) nadoknaditi sve što je izgubio sadašnjom reorganizacijom i sprovođenjem mobilizacije koju još nije završio.

Jedinice odreda izvele su nekoliko veoma uspešnih akcija sabotažno-diverzantskog karaktera i na više mesta rušile neprijateljske komunikacije i nanele štetu njegovoj industriji.

Glavne akcije odreda u tom periodu bile su:

- 20. 1: Patrola 3. čete Gorenjskog odreda napala je na cesti Kranj — Tržič vojni automobil i ranila 2 SS-ovca.¹⁷
- 21. 1: Nemci su napali 2. vod 2. čete Gorenjskog odreda. Uprkos nadmoći vod je odbio napad, ubio 6 neprijateljskih vojnika i veći broj ih ranio.
- 22. 1: 2. četa Gorenjskog odreda razoružala je tvorničku stražu u livnici gvožđa¹⁸ u Lescama i zaplenila 6 pušaka tipa »mauser«.¹⁹
- 27. 1: Patrola minerskog voda »Grintavec« zapalila je konstrukciju za novi most u Dolenjoj Vasi, koju je neprijatelj dovezao iz Škofje Loke. Drvena konstrukcija je sasvim izgorela.²⁰

Vidi dok. br. 115

" i ¹⁹ Vidi tom VI, knj. 10, dok. br. 221.

¹⁸ Danas fabrika lanaca.

^M i ⁸¹ Vidi tom VI, knj. 10, dok. br. 229.

- 28. 1: Patrola 1. čete G. O. napala je u blizini Skofje Loke nemački vojni automobil. Rezultat se nije mogao utvrditi.
- 29. 1: Patrola minerskog voda »Grintavec« minirala je prugu Škofja Loka — Zabnica. Naišla je lokomotiva najtežeg tipa koju je eksplozija izbacila iz šina preko pruge. Lokomotiva je bila uništena a saobraćaj prekinut.²¹
- 2. 2: 1. vod 1. čete G. O. napao je na cesti Sora — Goričane neprijateljsku patrolu i tom prilikom ubio 2 Nemca.
- 3. 2: Patrola 1. čete Gorenjskog odreda napala je u Bodovljama kod Skofje Loke 6 gestapovaca. Ubijen je 1 a 1 ranjen. Istog dana minerski vod »Grintavec« minirao je železnički most između stanica Medvode i Medno. Most je potpuno srušen a saobraćaj prekinut.

Jedinice Gorenjskog odreda imale su pored ovog još priličan broj manjih akcija za koje još nismo primili izveštaje zbog prelaska Štaba preko Save. U toku tih akcija jedinice odreda ubile su najmanje 30 neprijateljskih vojnika i priličan broj ih ranile.

IV

JUŽNOPRIMORSKI ODRED

Jedinice Južnoprimeorskog odreda imale su u tom periodu veoma velike uspehe. Njihova akcija u Rihemberku²² je vrhunac onoga što se može postići zasedom. Veliki broj raznih akcija tog odreda pokazao je kako je visok vojnički i moralni nivo rukovodstva i boraca tog odreda. Pored ovih akcija, u cilju uništenja neprijatelja, odred je imao veliki broj uspehlih diverzantsko-sabotažnih akcija koje su nanele znatnu štetu neprijateljskom saobraćaju.

Glavne akcije J. P. O. u tom periodu bile su:

- 22. 1. 1944: Patrola Štaba napala je kod Sežane civilni automobil i uništila ga.
- 24. 1: Ista patrola zajedno sa minerskim vodom napala je između Storja i Sežane dvojica nemačka kola koja su išla po hranu. Tri Nemca su ubijena a 4 zarobljena: Zaplenjeno je 5 pušaka, 1 pištolj, municija i nešto opreme.

⁴¹ Danas Branik.

- 24.1: Vod 1. čete J. P. O. zarobio je 3 italijanska vojnika koji su bili u nemačkoj službi. Zaplenjeno: 3 puške i 1 pištolj.
- 25.1:** 1. četa J. P. O. zarobila je 5 italijanskih vojnika kod Opčina, propagandom ih ubedila tako da su otišli sa njima u kasarnu, zaplenili nešto hrane i odveli još 24 italijanska vojnika. Zaplenili su 5 pušaka, 1 pištolj i nekoliko bombi a zatim se zbog nemačke nadmoći povukli.
- 25. 1:** 3. četa J. P. O. napala je 4 kamiona koji su u Können vozili životne namirnice. Ubili su 2 vojnika 1 ranili.
- 26.1: Minerski vod J. P. O. minirao je prugu između Nabrežine i Opčina. Saobraćaj je bio u prekidu 2 dana.
- 26.1: Fašisti su napali 2. četu J. P. O. koja je napad odbila i ranila 3 fašista.
- 27.1:** Patrola Štaba napala je stražu na stanici Opčine. Zarobila je 1 stražara i zaplenila automat i pištolj sa municijom.
- 28.1:** Minerski vod J. P. O. srušio je 4 električna železnička stuba kod Nabrežine. Saobraćaj je bio u prekidu 24 časa.
- 30.1: Minerski vod 1. čete J. P. O. napali su voz između Vižovlja i Devina. Uništene su 2 električne lokomotive.²³
- 31.1: Zamenik kom. J. P. O. drug Stjenka²⁴ napao je sa 10 drugova kamion sa nemačkim vojnicima kod Opatjeg Sela.

^a U vezi sa ovom akcijom i drugim akcijama na pruzi Ljubljana — Trst i Trst — Tržič izdao je Glavni štab NOV i PO Slovenije 9. februara 1944. sledeću dnevnu zapovest: »Jedinice Južno-primorskog odreda, pod rukovodstvom komandanta Nardina Karla, zamenika komandanta Šibelja Antona i politkomesara Švigelj Lada, vode pod najtežim uslovima uspešne borbe između nemačkih uporišta, između jako utvrđenih železničkih i drumskih raskrsnica, neposredno iznad Trsta.

Manje jedinice tog odreda su vešto izvedenim smelim sabotažnim akcijama uništile više vozova na pruzi Trst — Ljubljana i Trst — Tržič. 30. I. uništen je voz kod Devina i saobraćaj prekinut za 2 dana. Kod Sežane je razbijena nemačka kolona koja je prevozila oružje. Mala jedinica tog odreda je u ovoj borbi zaplenila 250 pušaka. U drugih pet akcija jedinice tog odreda ubile su preko 100 Nemaca. Glavni štab NOV i PO Slovenije odaje

priznanje i pohvaljuje

borce, politkomesare, podoficire i oficire Južnoprimeorskog odreda za hrabrost i snalažljivost.« (Original, pisan na mašini, nalazi se u Arhivu IZDG LRS, f. 335/11.)

²⁴ Narodni heroj Anton Šibelja Stjenka. Poginuo 1. aprila 1945. iznad Gačnika u Trnovskom gozdu.

- Neprijateljski gubici nisu poznati.
1. 2: Patrola 2. čete J. P. O. napala je kamion u Rožnol dolini.²⁵
- Ubila je 3 a ranila 2 Nemca.
2. 2: Patrola iste čete išla je u Rihemberk i ubila 5 fašista.
2. 2: 1. i 3. četa J. P. O. napale su iz zasede, između Komna i Rihemberka, transport od 86 nemačkih i fašističkih policajaca. Policajci su išli iz Komna u pratnji oklopnih kola i autoblini. Posle žestoke borbe koja je trajala gotovo 5 časova ubile su 36 Nemca i 49 fašista, samih viših polic. podoficira, nem. majora i kapetana. Među fašistima nalazio se 1 kapetan i poručnik. Zaplenjeno: 3 mitraljeza »šarca«, 1 puškomitraljez »zbrojevka«, 1 teški mitraljez »breda«, 2 puškomitraljeza »breda«, 10 automata, 7 poluautomatskih pušaka, 60 pušaka, 3 raketna pištolja, 27 pištolja, preko 15.000 kom. municije, nekoliko kvintala hrane, 1 limuzina, odeća za 86 ljudi i 120.000 lira. Svi automobili i ostali materijal uništeni su.²⁶
8. 2: Patrola od 8 ljudi 2. čete J. P. O. napala je iz zasede i ubila dva fašistička narednika. Zaplenjena su 2 automata.
8. 2: 3. četa J. P. O. zajedno sa minerskim vodom minirala je prugu između Nabrežine i Gabrovice. Mina je eksplodirala ispod lokomotive i digla je u vazduh. Od 36 vagona 11 je razbijeno a ostali su delimično oštećeni. Pruga je prekinuta na 40 mesta. Lokomotivu su minirali još jedanput tako da je potpuno uništena. Drugi kolosek je uništen u dužini od 10 m. Brašno koje je bilo u vagonu uništeno je. Zaplenili su nemački automat, nemački mitraljez, mauzerku i pištolj. Istovremeno su zarobili patrolu od 3 čoveka.

Pored tako velikog broja akcija, možemo reći da je odred svakog dana izvodio i neku manju akciju. U toku svih tih akcija jedinice odreda izbacile su iz stroja 150 neprijateljskih vojnika i najmanje toliko ranile.

²⁵ Lokalni naziv za dolinu kraj Nove Gorice između brda Ponoveca i Stare gore.

²⁶ O ovoj akciji sačuvana je samo dnevna zapovest Štaba 9. korpusa od 2. februara 1944. kojom se odaje priznanje i pohvala učesnicima. (Original, pisan na mašini, nalazi se u Arhivu IZDG LRS, f. 281/III.)

V

BRIŠKO-BENEŠKI ODRED

I

Obzirom na specijalne prilike i mesto na kojem deluje, ovaj se odred prilično sporo razvija, naročito ako imamo u vidu da se na tom sektoru nalazi preko 1000 partizana koji su u novembarskoj ofanzivi ostali tu. Veliki broj komunikacija omogućava Nemcima česte upade što prilično utiče na moral stanovništva i često ometa mobilizaciju. Cim bi taj odred dostigao potreban nivo, imao bi mnogo mogućnosti za brojne akcije, u prvom redu na železničkoj pruzi Gorica — Videm i Gorica — Sv. Lucija — Podbrdo. Obzirom na dobar kvalitet rukovodstva verujemo da će posle sadašnje mobilizacije, kako brojno tako i kvalitativno, dostići potreban nivo.

Cesti nemački upadi, ponekad i jače kolone, ograničili su u tom periodu akcije odreda, zbog čega je broj akcija bio srazmerno mali.

Glavne akcije odreda u tom periodu bile su:

- 22. 1. 1944: Patrola Štaba sukobila se sa jačom nemačkom patrolom, koja se posle kratke borbe povukla. Broj neprijateljskih gubitaka nije poznat.
- 2. 2—3. 2: Jedinice su napale magacin hrane u Fari. Tom prilikom 2 neprijateljska vojnika su poginula a 2 ranjena.

Pored ovih, odred je imao i veći broj manjih akcija, naročito akcija u cilju snabdevanja hranom, u kojima je uvek imao uspeha.

VI

ZAPADNOKORUŠKI ODRED

U ovom periodu nismo primili nikakve izveštaje o akcijama tog odreda. Obzirom na ponovno pojačanje (preko 50 ljudi) koje smo poslali, nadamo se da će posle formiranja bataljona preduzeti korisne akcije i mobilizaciju. U sledećem izveštaju dostavićemo detaljne podatke o stanju odreda.

VII

DOLOMITSKI ODRED

Ovaj odred je formiran od ljudi bivšeg Idrijskog područja.²⁷ Postoji tek nekoliko dana i do sada još nije potpuno izvršena njegova reorganizacija. Potrebno je da se u vojnom i političkom rukovodstvu izvrši više promena. Obzirom na mesto gde

²⁷ Vidi tom VI, knj. 10, dok. hr. 133.

se nalazi, imaće mnogo mogućnosti za razne akcije, a naročito sabotažne. Zbog kratkog postojanja ne možemo dati pravu ocenu o kvalitetu odreda uopšte.

Odred je u tom periodu imao jednu akciju i to:
8.2. 1944: 2. bataljon odreda srušio je kod Idrije žičaru za prevoz drva preko Idrijce. Napali su i spalili nemački automobil.

VIII

IDRIJSKO-TOLMINSKI ODRED

Organizacija ovog odreda ide veoma sporo zbog toga što njegovo rukovodstvo ne odgovara svojim funkcijama. Uskoro ćemo postaviti nove rukovodioce u Stabu odreda a pored toga ćemo uticati da se zamene neki četni rukovodioci. Odred nije do sada imao nijednu akciju ali je zato mobilisao oko 100 ljudi. Obzirom na njegovo mesto i na dosadašnje brojno stanje, čim dobije novo rukovodstvo, imaće mogućnost da se razvije i da preduzima brojne akcije u dolini Soče i ivicom Vipavske doline. Pravu ocenu o stanju odreda ne možemo dati zbog toga što odred postoji tek nekoliko dana.

IX

KURIRSKE STANICE

Često se dogodi da pripadnici pojedinih kurirskih relejnih stanica naprave podvig, kao ovog puta kuriri stanice P 13.

Akcije koje su izvele kurirske stanice u tom periodu su:

23. 1. 1944: Pet ljudi sa karaule P 13²⁹ napalo je 1 nemački kamion natovaren puškama sa prikolicom na kojoj su bili 5 Mongola i 1 Nemač. Prilikom napada Nemač je ubijen a neki Mongoli pobjegli su ranjeni. Kuriri su sa kamiona pokupili 250 pušaka »mauser«. Pošto preostale, zbog nemačke pomoći koja se sve više približavala, nisu mogli uzeti, zapalili su kamion i prikolicu i potpuno uništili sa ostatkom pušaka.
26. 1: Kuriri kurirske stanice G 4²⁹ napali su železničku policijsku patrolu između Nomenja i Bohinjske Bistrice. Posle kraće borbe naterali su neprijatelja u

⁸⁸ Karaula P 13 nalazila se neko vreme u šumi s desne strane drumu Gabrovica — Komen a zatim u s. Kobja Glava broj 54.

" Karaula G 4 nalazila se kod s. Gurjuše i održavala je vezu u pravcu planine Jelovice.

bekstvo i ubili 2 policajca. Zaplenili su 2 puška »mauser«, municiju, 2 bombe, 1 dvogled i vojničku opremu.

Pored toga, i u manjim akcijama često se zapaža korisna inicijativa kurira relejnih stanica. Njihove akcije pokazuju šta mogu učiniti male ali hrabre grupe boraca.

TAKTIKA KOJU SU PRIMENILE JEDINICE IX KORPUSA U PRVOJ POLOVINI MESECA FEBRUARA

I u tom periodu sve naše jedinice pokazale su napredak, kako u udarnoj snazi tako i u pogledu manevarskih kombinacija, a naročito neke od njih (Južnoprimorski odred i XXX divizija). Obzirom da je u tom periodu glavni zadatak bio što šira mobilizacija svih obveznika, većina jedinica ograničila se na defanzivne akcije, povezane sa protivnapadima protiv neprijateljskih kolona, koje su imale nameru da uznemiravaju naše jedinice. I ovoga puta jedinice XXX divizije pokazale su veće uspehe od odgovarajućih jedinica XXXI divizije, i to zbog toga što su se gotovo u svim brigadama XXXI divizije morale izvršiti promene u političkom i vojnom rukovodstvu, dok je XXX divizija našla prave kadrove za svoje jedinice i već ih ustalila. Ovoga puta 17. SNOB »S. Gregorčiča« već je dostigla nivo ostalih brigada ove divizije.

U tom periodu treba naročito istaći veliki broj pravih partizanskih akcija u kojima je uvek bio postignut potpun uspeh. Sve postavljene zasede su u potpunosti izvršile svoje zadatke, tj. uništile sve neprijateljske snage koje su naišle na zasedu i zatim zaplenile sav materijal i oružje neprijatelja. Važno je da su pri tome naše jedinice pretrpele minimalne gubitke (u proseku 1:20).

Izvežbanost kadrova i iskustva koja su borci stekli pružaju mogućnost kombinovanja svih vrsta taktike a da pri tome pokušaji neprijatelja da ih iznenadi nemaju nikakvu efikasnost. Naprotiv, redovno se događalo da naše jedinice gotovo uvek iznenade neprijatelja i da je neprijatelj iz tih akcija uvek izlazio poražen. Pored toga jedinice XXX divizije pokazale su u delikatnim operacijama mnogo smisla za prelaženje preko reka.

Jedinice XXXI divizije postigle su veliki napredak u službi obezbeđenja i obaveštavanja, tako da u tom periodu nije bilo nijednog slučaja iznenađenja jer su ove jedinice uvek spremno odbijale sve napade i pokušaje iznenađenja od strane neprijatelja.

Služba veze već dobro radi i mi se nadamo da će se na osnovu onoga što je postignuto do sada potpuno usavršiti. Vidi se da svi rukovodioci mnogo rade na tome da što bolje usavrše ovu službu jer su shvatili njenu veliku važnost.

Neprijatelj je ovoga puta pokušao da vrši upade sa svojim »trupovima« ali mu to nije uspelo (Kambreško, Livek, Nova Oselica). Sve naše jedinice su ubrzo pronašle najbolje načine odbrane protiv takvih upada.

Da bismo pružili što tačniju sliku taktike pojedinih jedinica dajemo kratak pregled taktike koju su primenile te jedinice:

1. XXX divizija

Glavni zadatak jedinica ove divizije bila je mobilizacija svih sposobnih ljudi na teritoriji Brda i Beneške Slovenije i, istovremeno, likvidacija manjih neprijateljskih uporišta i rušenje svih komunikacija važnih za neprijatelja na toj teritoriji. Pored toga uništavanje manjih neprijateljskih odreda i kolona koje bi se kretale tom teritorijom. Za izvršenje tog zadatka jedinice divizije preduzele su "okret preko Soče, Nadiže i delimično (19. brigada) ponovo preko Soče, ali ovoga puta kod Kamna.

U svim tim akcijama svaka brigada ponaosob a također i Stab divizije izvršili su, sa dovoljno vojničkog znanja i iskustva, sve pripreme, tako da su sve te akcije uspele bez ometanja od strane neprijatelja. Posle dolaska na sektor Brda i Beneške Slovenije sve su jedinice, obzirom na shvatanje stanovništva i na komunikacije kojima mogu da se služe neprijateljske motorizovane jedinice, pravilno ocenile situaciju u kojoj se nalaze. Zato su se sve jedinice zadržavale samo kraće vreme na jednom mestu i preduzimale takva obezbeđenja da su se bataljoni među sobom dopunjavali, te je brigada na taj način predstavljala kompaktnu celinu. To se pokazalo veoma korisno prilikom prvih napada" jačih neprijateljskih snaga, kada neprijatelj nije nikad uspeo da počesno uništi bataljon jer su mu odmah stigli u pomoć ostali bataljoni. Pravilno su shvatile i to da im tako veliki broj komunikacija pruža vrlo povoljne mogućnosti za akcije iz zaseda, i to su u prvim trenucima potpuno iskoristile.

U nekim akcijama pokazale su dovoljno smisla za upotrebu teškog naoružanja, što nije bio slučaj u ranijim operacijama.

Čim jedinice ove divizije budu ojačane potrebnim brojem ljudi moći će, obzirom na odlično jezgro i rukovodeći kadar, preduzimati mnogo teže operacije nego do sada. U toku poslednjih meseci gotovo sve jedinice ove divizije imale su priliku da izvrše razne akcije, tako reći sve vrste akcija koje dolaze u obzir u našim operacijama. Imaju iskustva u napadima na utvrđena uporišta, u odbrani od frontalnih neprijateljskih napada, u odbrani od iznenadnih neprijateljskih napada, u borbi pri izne-

nadnim susretima, u manevarskim borbama sa okruženjem po danu i u borbama svih vrsta noću. Neke jedinice su u borbama iz zaseda postale pravi majstori (19. brigada); neke su majstori u borbama po danu, jer uvek opkoljavaju i uništavaju manje neprijateljske kolone (18. brigada).

Jedini nedostatak rukovodstva ove divizije je nedovoljna energičnost štaba divizije, zbog čega se može desiti da mobilizacija ne uspe kao što bi trebalo. Detaljnije o tome javićemo u sledećem izveštaju. Obzirom na dobar kvalitet štabova brigada ove divizije, a naročito štabova 18. i 19. brigade, nadamo se da će u pogledu mobilizacije pokazati jednako dobre rezultate kao što ih je pokazala u borbenim akcijama. Najviše smisla u tom pogledu pokazao je do sada komandant 19. brigade drug Istok.³⁰ Od ove divizije nismo još do sada primili nikakav izveštaj o toku mobilizacije i postignutim rezultatima.

2. XXXI divizija

Glavni zadatak jedinica ove divizije bio je što veća mobilizacija na sektoru Vipave, Pivke, Idrije, Gorenjske i Dolomita. U prvom redu morala je da mobiliše što veći broj sa teritorije koju kontroliše okupator, naročito u većim industrijskim centrima (Jesenice, Kranj itd.). Za izvršenje ovih zadataka sve brigade primile su samostalne zadatke. Tako je 3. brigada imala rejon mobilizacije: Vipavu, Pivku i deo Idrijskog; 16. brigada deo Gorenjske (južni), Dolomite i deo Idrijskog, 7. brigada imala je svu ostalu Gorenjsku, s tim da sve glavne snage prebaci na levu obalu Save. Sve brigade imale su pored toga zadatak da ruše komunikacije i napadaju manje neprijateljske kolone na tim sektorima. Prema dosadašnjim izveštajima brigade su dobro izvršile primljene zadatke, naročito u pogledu mobilizacije. Od 7. brigade još nemamo vesti, da li je prešla Savu i kakve je rezultate postigla. Također nemamo vesti od 3. brigade, o rezultatu akcija na južnu prugu (St. Peter na Krasu,³¹ Postojna, Logatec), iako je brigada dobila zadatak da pošalje sve svoje sabotažno-diverzantske grupe na tu prugu.

Sve brigade su u tom periodu pokazale mnogo više smisla za manevarske kombinacije [nego ranije]. Naročito su napredovale u reagovanju na neprijateljske upade i uvek postizale dobre rezultate. Najveći nedostatak ovih brigada je još uvek to što ne preduzimaju juriš u pravom i odlučujućem trenutku, zbog čega vrlo retko uspevaju da zaplene oružje i ostali materijal.

³⁰ Narodni heroj Ivan Turšič Istok. Poginuo 29. jula 1944. u borbama kod s. Lokve u Trnovskom gozdu kao komandant 30. divizije.

" Danas Pivka.

Obzirom na to što je glavni zadatak svih jedinica bila mobilizacija, sve brigade uglavnom su se ograničile na defanzivne borbe.

Obzirom na slabe veze sa 3. i 7. brigadom ne možemo za ovaj period dati pravu sliku već ćemo to učiniti u sledećem izveštaju.

3. Odredi

U tom periodu naročito se isticao Južnoprimerorski odred sa svojim čestim i potpuno uspelim akcijama. Različite vrste akcija, koje taj odred preduzima, i postignuti uspesi u njima stavljaju ga na jedno od prvih mesta među partizanskim odredima. Odlično poznavanje terena od strane rukovodstva i partizana i perfektna organizacija obaveštajne službe omogućavaju odredu da na terenu koji neprijatelj najviše kontroliše (na domaku Trsta i terenu bez šuma), izvršava pod najtežim okolnostima tako velike i česte akcije. Šteta koju ovaj odred nanosi neprijatelju vrlo je velika i neprijatelj pokušava na sve načine da uništi snage odreda ali mu do sada nije uspelo naneti ni manje gubitke. Starešine i partizani odreda postali su pravi vestaci u borbama iz zasada i pri rušenju komunikacija i saobraćajnih sredstava. Ne prođe ni nedelja dana da jedinice odreda ne unište bar jedan voz, mostove, automobile itd.

Ostali odredi su u tom periodu imali mali broj uspešnih akcija, jer su glavne snage upotreбили za mobilizaciju i nisu još završili reorganizaciju, a dva su odreda tek u formiranju.

Članovi našeg štaba stalno posećuju odrede, daju im uputstva za budući rad, naročito u pogledu ubrzanja mobilizacije.

XI

ŠKOLE I NIZI KOMANDNI KADAR

Vojna škola XXX divizije pokazuje stalan napredak, tako da su pitomci drugog tečaja osposobljeni za niže komandne položaje, iako je tečaj, zbog ofanzive, bio skraćen za 5 dana. Sada se održava treći tečaj koji će se završiti oko 20. o.m. Posle završetka ovog tečaja završiće školu oko 120 pitomaca. Ako bi jedinice pokazale dovoljno razumevanja pri izboru pitomaca, škola bi, sa sadašnjim nastavničkim kadrom, postigla dobre rezultate. Pored ovog tečaja formiran je u školi ove divizije i tečaj za teško naoružanje (bacače i topove). Iako nismo primili izveštaj, kurs je verovatno završen jer je bilo predviđeno da će trajati 10 dana. Iz izveštaja o akcijama vidimo da su sa bacačima postigli vrlo dobre rezultate. Na kurs su primljeni od svakog teškog bacača po tri i od svakog lakog bacača po dva partizana.

Vojna škola XXXI divizije pokazuje, uostalom, vrlo dobre uspehe, iako jedinice ne šalju na tečajeve uvek takve pitomce koji bi odgovarali. Sada je u toku peti tečaj koji će završiti 16. o.m. Tako je ovu školu završilo, do sada, preko 160 pitomaca koji su osposobljeni za desetare, vodnike i komandante. I kod ove divizije otvoren je kurs za teško naoružanje koji se sada završava. Pored toga kod ove divizije završen je i tečaj za signalizaciju, tako da sada sve jedinice ove divizije imaju vodove za vezu sastavljene od specijalista.

Posle dolaska nastavničkog osoblja, poslatog od strane Glavnog štaba, izvršićemo reorganizaciju divizijskih škola, tako da će ih pohađati samo desetari i vodnici, a za komandire i komandante bataljona biće formirana oficirska škola. Detaljnije o tome ne možemo javiti jer određeni nastavnici još nisu stigli.

XII

BROJNO STANJE, STANJE NAORUŽANJA I MUNICIJE

Obzirom na to što su u tom periodu mobilizaciju vršile sve jedinice, a izveštaji o broju tih novomobilisanih još nisu stigli, nemamo mogućnosti da damo tačan izveštaj o sadašnjem brojnom stanju naših jedinica. Prema onome što nam je do sada poznato, brojno stanje jedinica iznosi preko 7.000 ljudi. Tačno brojno stanje dostavićemo, međutim, u sledećem izveštaju.

Sve naše jedinice raspolažu dovoljnim brojem pušaka, puškomitraljeza (lakih mitraljeza), teških mitraljeza, teških i lakih bacača. Prema do sada primljenim izveštajima u magacinu se nalazi jedna potpuno ispravna i kompletna haubica od 100 mm M 17 i dva protivtenkovska topa 47 mm M 32. Prema nepotvrđenim vestima nađena su još dva topa od 75 mm. Izgleda da ćemo do kraja ovog meseca sakupiti toliko artiljerije da ćemo u svakoj diviziji moći formirati po jednu bateriju od 2—3 topa.

Pošto je sakupljanje oružja na terenu još u toku, nismo još primili izveštaje o vrstama i količini oružja u zalihama te vas sada ne možemo o tome tačno izvestiti. Prema do sada poznatim podacima izgleda da će jedinice sakupiti dosta oružja a naročito municije. Treba uzeti u obzir da će se zalihe prilično smanjiti jer se iz njih moraju snabdeti sve jedinice u Gorenjskoj i Koruškoj, pošto na njihovim terenima nema oružja.

Da bi se sakupljanje oružja i stavljanje u magacine obavljalo što bolje i da bismo stvorili tačnu evidenciju svih vrsta oružja i municije, izdali smo posebnu naredbu prema kojoj će se u tu svrhu formirati specijalne ekipe po svim jedinicama.

Ne možemo vam poslati skicu našeg operativnog područja, na kojoj bi bile označene sve ceste, železničke pruge i mostovi

i prikazana sva preduzeta rušenja, jer do sada još nismo primili izveštaje od podređenih jedinica; poslaćemo ih čim ih primimo od jedinica.

Za geodetsku sekciju vašeg odeljenja šaljem sve što smo uspeli da nabavimo za tako kratko vreme.

Mehanička radionica, odnosno radionica za oružje XXX divizije premeštena je iz Cerknog na bolje, zakonspirisano mesto. Sve ostale jedinice formiraju svoje radionice. Oružje i materijal za radionice na teritoriji VII korpusa nabavićemo koliko budemo mogli.

Referent za radionice oružja vašeg odseka još se do danas nije javio našem Stabu.

Raspored jedinica na velikoj prostoriji i njihovi česti pokreti u cilju mobilizacije uzrok su što je sve to unekoliko zakašnilo. Kad se jedinice ponovo vrate na svoje sektore, imaće više mogućnosti da dostave izveštaje po svim gore navedenim pitanjima.

Pošto je Idrijsko područje ukinuto a mesto njega formirani odredi, ne dostavljamo vam izveštaje koje je tražilo odeljenje za pozadinu vašeg štaba, već ćemo uskoro dostaviti iscrpan izveštaj o radu tog područja za vreme njegovog postojanja. Podatke za tu svrhu sakupljamo.

U prilogu vam šaljem sastav našeg odseka i molimo vas da ga odobrite.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Komandant, pukovnik:
Lado Ambrožič Novljan s. r.
Ambrožič

Sef, odseka, kapetan,
Milutin J. Dapčević s. r.
načelnik štaba
Mil. J. Dapčević

BR. 56

**IZVEŠTAJ ŠTABA 4. OPERATIVNE ZONE OD 14. FEBRU-
ARA 1944. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O
AKCIJAMA ISTOCNOKORUŠKOG ODREDA I O MINIRA-
NJU PRUGE IZMEĐU LITIJE I SAVE'**

**ŠTAB
IV OPERATIVNE ZONE
NOV i PO SLOVENIJE
Br. 383**

Na položaju, dana 14. II 1944.

GLAVNOM ŠTABU NOV i PO SLOVENIJE

RATNI IZVEŠTAJ

1. II 1944. patrola 2. čete Istočnokoruškog odreda¹ pronašla je razbojnika Revsa i njegovu bandu.³ U borbi je Revs teže ranjen ali je uspeo da pobjegne. Plen je bio: 1 M puška, 1 austrijska puška.

Istog dana druga patrola ponovo se sukobila sa tom bandom koja je pobjegla.

3. II 1944. 2. četa Istočnokoruškog odreda uhvatila je 5 ljudi koji su se skrivali u logoru. Oni su također iz Revsove bande koja je terorizala stanovništvo i uživala podršku Nemaca. Zaplenili smo 1 italijansku pušku, 1 austrijsku pušku, 2 lovačke puške i 1 pištolj.

4. II 1944. 1. četa Istočnokoruškog odreda postavila je zasedu teretnom automobilu tvornice papira u Zeleznoj Kapli, kojim se vozio i izdajnik slovenačkog naroda Fedran Franc, rodnom iz Bočne kod Gornjeg Grada. Izdajnik je ubijen a automobil uništen u jarku pored ceste.

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 332/11.

² Istočnokoruški odred formiran je 5. februara 1944. od jedinica ranijeg Koruškog bataljona. Operativni sektor odreda bio je čitav jugoslovenski deo Koruške i austrijski deo istočno od linije Ljubelj — Borovlje — Celovec. Prva četa operisala je na austrijskom delu Koruške istočno od linije Ljubelj — Borovlje — Celovec do Zelezne Kaple; 2. četa na sektoru jugoslovenskog dela Koruške, a 3. četa na sektoru istočno od Zelezne Kaple, sa zadatkom da prodire u Podunsku dolinu i stvara uslove za slanja patrola preko Drave do Velikovca.

³ Anton Tostovršnik Revs, dezterter i izdajnik. Uz pomoć Gestapoa formirao je grupu bandita koji su krstarili po terenu Gor. Savinjske doline, izdavali se za partizane i pljačkali, palili kuće, vršili provokacije, ubijali terenske političke radnike i pristalice NOB. Narod ih je nazvao »rastrgancima« (odrpancima). Revsa je likvidirala obaveštajna patrola Štaba 4. op. zone 25. jula 1944. u Ljubnom.

10. II 1944. minerska četa minirala je prugu između Save i Litije.⁴ Saobraćaj je sa obe strane prekinut preko noći do U časova pre podne.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Ciril Ribičič

Komandant:
odsutan

BR. 57

ZAPOVEST ŠTABA 15. DIVIZIJE OD 14. FEBRUARA 1944.
ŠTABOVIMA PODREDENIH JEDINICA ZA NAPAD NA
RACNU, ZDENSKU VAS, GROSUPLJE I NOVO MESTO¹

ŠTAB
XV DIVIZIJE NOV i POJ
Položaj, 14. II 1944. u 10.15 časova

ŠTABU XII i XV BRIGADE, DOLENJSKOM ODREDU
i VIII BRIGADI XVIII DIVIZIJE

Z A P O V E S T

(Sekcija Novo Mesto — Cerknica 1 : 100.000)

Na sektoru naše divizije neprijatelj se nalazi u sledećim uporištima: Ljubljana oko 3.000 domobrana i 600 Nemaca, Škofljica 150 domob. i 10—20 Nemaca, Grosuplje oko 300 neprijateljskih vojnika. Ova posada nema uvek istu jačinu. Rašica 140 domob., Lašče oko 300 domob. i Nemaca. Mala i Vel. Račna 180—200 domob. i 15—20 Nemaca. U Zdenskoj Vasi 300—400 Nemaca i domob.

Neprijatelj je u Vel. i Maloj Račni naoružan sa dva teška bacača, 5—6 lakih bacača, sa dva teška mitraljeza, 8 lakih mitraljeza. Pored ove posade neprijatelj se nalazi kod crkve na Kopanju u jačini 20—30 ljudi, naoružanih sa 1 lakim bacačem i 3 laka mitraljeza. Topova i tenkova ova posada nema. Noću patrolira oklopni voz prugom Grosuplje — Zdenska Vas i obratno.

* Vidi dok. br. 125.

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 21.

U Račni je neprijatelj smešten po privatnim kućama i to u Vel. i M. Račni. Prema dosadašnjim podacima nema bunkera ni bodljikave žice. Moral neprijatelja je slab.

Naša Divizija dobila je zadatak da napadne i likvidira neprijateljsku posadu u Vel. i Maloj Račni te kod crkve na Kopanju.²

Za izvršenje tog zadatka

naređujemo

XV brigada ima zadatak da napadne i likvidira neprijateljsko uporište u Vel. i Maloj Račni i kod crkve na Kopanju.

Za napad na Račnu brigada određuje dva bataljona. Malu **Račnu** napada bataljon iz pravca Gaberje a Vel. Račnu iz pravca Limberka. Za napad na crkvu na Kopanju neka brigada odredi jedan deo snaga iz ta dva bataljona. Jedan bataljon ostaje u rezervi u blizini uporišta. Dva bataljona, koji će napasti Račnu, biće ojačani jednom haubicom od 100 mm, 1 protivtenk. topom i brdskim topom IV brigade. Protivtenk. top i brdski top brigada će blagovremeno dobiti iz IV brigade. Haubica od 100 mm biće blagovremeno postavljena kod Gaberja, posle čega je preuzima XV brigada i dalje za nju odgovara. XV brigada neka pripremi **tačan** plan napada koji će dati bataljonima. Za svaku najmanju jedinicu mora biti tačno označeno šta ima da radi i dat tačan raspored teškog oružja. Svakoj jedinici mora biti naznačeno koju će zgradu napadati i iz kog pravca. Odmah u početku napada mora se sprečiti bekstvo neprijatelja iz M. Račne u Veliku ili obratno ili pak u crkvu na Kopanju. Prilikom napada dobro blokirati neprijatelja da ne pobegne. Haubicu postaviti na glavnom pravcu od Gaberja. Njeno mesto odrediće Stab brigade koji će njom i komandovati.

Stab brigade neka se pobrine da jedinice imaju dovoljnu količinu municije i drugog materijala (minerski materijal, motke sa slamom za paljenje, klešta za žicu). Bombaši neka budu snabdeveni dovoljnom količinom bombi. Jedinice koje će napadati moraju imati bele ogrtače, kojih nabavite što više. Ogrtače neka vam za vreme napada ustupi XII brigada.

Pod komandu XV brigade stavlja se jedan bataljon IV brigade, koji će se javiti 15. o. m. do 12 časova Stabu vaše brigade. Ovom bataljonu izdajte naređenje da postavi obezbeđenje prema Grosuplju i to kod Boštanjskog zamka. Taj bataljon ima zadatak da minira cestu i prugu prema Grosuplju. Mora kontrolisati i u pravcu Plešivice, da neprijatelj ne bi stigao preko Jaloveca ili Malih Vrha. Ovaj bataljon mora odmah uveče, pre početka

² Vidi dok. br. 62 i 65.

akcije, da poruši prugu od Spodnje Slivnice prema Grosuplju ; prekopa cestu i postavi barikade na cesti Grosuplje — Predole! Za ovaj posao bataljonu odredite potreban materijal. Pošto ovaj bataljon spada pod vašu komandu, morate mu izdati zapovest kao svojim bataljonima i za vreme akcije biti s njime čvrsto povezani.

XII brigada ima zadatak da postavi obezbeđenje iz Dobrepoljske doline. Istu blokirati sa dva bataljona te izvesti jak demonstrativan napad na uporište. Za uporište u Zdenskoj Vasi organizovati dobrovoljce za upad u selo, pa ako ovo uspe početi sa likvidacijom i ozbiljnim napadom na ovo uporište. Jedan bataljon brigada drži u rezervi. Na položaje, negde oko kote 511, postavlja svoj top odakle može tući neprijatelja, pešadiju i motorizaciju odmah po izlasku iz Zdenske Vasi. Od Zdenske Vasi prema Cušperku mora porušiti prugu te prekopati cestu i postaviti barikade. Sa jednom četom kontroliše teren prema Rožniku da neprijatelj ne dođe iz pravca Turjaka ili Rašice.

Dolenjski odred ima zadatak da sa jednim bataljonom blokira neprijateljsko uporište u Grosuplju, vrši jak fingirani napad na Grosuplje, kao i upad u Grosuplje. Za upad u Grosuplje neka Stab odreda odredi dobrovoljce. Jedan bataljon daje obezbeđenje na sektoru Šenturje i povezuje se sa bataljonom kod Boštanjanskog zamka. Deo svojih snaga odred određuje za rušenje pruge između Skofljice i Grosuplja. Ova jedinica mora početi sa rušenjem odmah po padu mraka i mora porušiti prugu na više mesta. Stab odreda neka svojim jedinicama odredi tačan raspored i zadatak u toj akciji.

VIII brigada XVIII divizije određuje jedan bataljon koji, po naređenju Štaba VII korpusa, spada pod komandu XV divizije. Ovaj bataljon ima zadatak da bude večeras, tj. 14. o. m. do 24 časa na Hinjama. Do tog vremena tamo će se nalaziti jedna naša haubica od 100 mm s poslugom. Odatle bataljon, zajedno sa haubicom, koju za sve vreme obezbeđuje, kreće pravcem Hinje — Žvirče — Ambrus — Korinj — Laze te 15. o. m. do 12 časova mora stići na Videm. Tamo će bataljon dobiti dalja naređenja za svoj rad i spada pod direktnu komandu štaba XV divizije. Stab VIII brigade XVIII divizije odgovara za tačno izvršenje ovog zadatka. Cim bataljon pošaljete odmah nas izvestite.

IV brigada ima zadatak da sa ostala tri bataljona vrši jak demonstrativan napad na Novo Mesto te da napadne i likvidira neprijatelja na Trškoj Gori, o čemu je već dobila naređenje.

Napad će početi 15. II 1944. u 20 časova. Do tog vremena moraju sve jedinice biti na položajima i oružje na svom mestu. Jedinice za obezbeđenje moraju biti na svom mestu u 19 časova.

Prilikom napada raditi brzo i energično da se neprijatelj iznenadi a iznenađenje iskoristiti. Potražiti slabe tačke neprijatelja i tamo energično udariti te brzo koristiti pogodne momente. Sve jedinice moraju međusobno biti tesno povezane i jedna drugoj pomoći prilikom napada.

Svi štabovi moraju da obezbede redovnu i stalnu međusobnu vezu, tako da uvek znaju kakva je situacija kod njihovih jedinica, jer samo na taj način mogu dalje i u redu rukovoditi operacijama.

Štabovi brigada moraju sa štabom Divizije i sa svojim bataljonima uspostaviti telefonsku vezu.

Brigadna sanit. previjališta neka štabovi brigada odrede sporazumno sa brigadnim sanit. ref., odakle će transportovati ranjenike u Divizijsko prihvatilište.

Štab Divizije nalaziće se na Maloj Ilovoj Gori. Tamo moraju štabovi brigada i odreda svakog sata slati izveštaje koji moraju biti iscrpni i pružati jasan pregled na sektorima njihovih jedinica.

Znaci raspoznavanja **Ranac — Ribnica**, ugovoreni znaci **Bojan — Boris**.

Naredba se mora držati u strogoj tajnosti.

Artiljerija je već primila naređenje da blagovremeno postavi haubicu a i IV brigada da dva topa i jedan svoj bataljon pošalje u sastav XV brigade.

Jedinice koje su postavljene kao obezbeđenje neka temeljito poruše i miniraju cestu. Na položajima se moraju ukopati i ni po kakvu cenu ne smeju dopustiti neprijatelju da napadnutom uporištu priskoči u pomoć.

Sve brigade i odred neka odmah po prijemu ove zapovesti izveste štab Divizije da su je primili.

Sa ljudstvom treba izvršiti temeljitu političku pretpripremu za akciju, a također i po partijskoj i skojevskoj liniji.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Poltikomesar:
Jože Borštnar

Komandant — major:
Franc Hočevar

Dostavljeno: svim štabovima brigada, artiljeriji i Dol. odred
na izvršenje.

Štabu VII korpusa na znanje:

Štabu VIII brigade XVIII divizije.

BK. 58

**IZVEŠTAJ ŠTABA 15. DIVIZIJE OD 14. FEBRUARA 1944
GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O NAPADU NA
TRŠKU GORU I O BORBAMA KOD ZDENSKE VASI I
CUŠPERKA¹**

ŠTAB

XV DIVIZIJE NOV I POJ

Položaj, 14. II 1944. u 4.35 č.

Br. 106

GLAVNOM ŠTABU I ŠTABU VII KORPUSA

IV brigada »M. G.« Izveštaj od 13. II 1944.

I bat. nalazi se na položajima Koz. Kal — Suhor. Zasede ima iznad Bršlina i patrole prema Prečni i Zužemberku. U toku jučerašnjeg dana nepr. nije prodirao na položaje bataljona. U noći 12/13. o. m. bataljon je izvršio demonst. napad na Novo Mesto iz pravca Bršlin — Cegelnica — Grüble. Nepr. je pružao jak otpor, bat. nije imao žrtava. II bat. na položajima Kamnje ceo dan je držao blokadu Trške Gore. Uveče je sa jednom četom zaposeo položaje pod Trškom Gorom između Sevana i Bajnofa, sa jednim vodom iznad Mačkoveca i jednim vodom iznad Lešnice te jednim vodom iznad Št. Petra. Jedinice su napale sva ta uporišta i sprečile nepr. ispad iz njih. Četa koja se nalazila između Sevana i Bajnofa bila je određena za napad na Tršku Goru. Napad je izvela na zgradu, koja se nalazi 100 m ispod crkve, u kojoj su bili nastanjeni Nemci. Ova četa odmah je jakom vatrom udarila na zgradu i neprijatelj je pobegao u crkvu. Ostavio je 1 mrtvog i nešto municije. U toj zgradi četa je zaplenila 15 kompletnih nemačkih oprema. Zgradu je četa zapalila i produžila napad prema samoj crkvi. Pošto se neprijatelj u crkvi mogao likvidirati, četa se ujutro povukla prema Karlovecu. Ujutru je neprijatelj iz Mačkoveca pokušao da pošalje pomoć na Tršku Goru ali ga je jedinica, koja se nalazila u blizini, jakom vatrom odbila. U toj akciji četa je imala 1 ranjenog. III. bat. na položaju Trebelno, a jedna njegova četa nalazila se u zasedi sa jednim vodom iznad Gorenje Vasi i drugim iznad Gomile. Bat. jakim patrolama kontroliše pravac Krmelj i Šentrupert. U noći je bat. izveo demonst. napad na Belu Cerkev kod Kronova i zaustavio neprijatelja koji je pokušao da dođe u pomoć na Tršku Goru. Jedna četa tog bat. bila je određena za napad na Tršku Goru iz pravca Šentjurja i to na samu crkvu. Četa je prodirala u poretku sa bombašima i puškomitr. te se crkvi približila na

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 153/1.

30 m. Četa je jakom vatrom i bombama gađala crkvu ali i pored toga nije mogla da je zauzme. Bat. je u 7 časova ujutro zaposeo ranije položaje. Gubici neprijatelja nisu poznati, bat. ima 2 ranjena. IV bat. sa jednim vodom u zasedi kod Bezgovca a sa jednim kod Brezovice. U noći je sa jednom četom napadao Tršku Goru iz pravca Karloveca. Ova četa je žestoko gađala nepr. ali i pored toga nije mogla zauzeti crkvu. U blizini crkve srušila je dva bunkera iz kojih je nepr. pobegao u crkvu. Bat. ima 2 ranjena. Baterija je u 17 časova krenula u napad na Tršku Goru. Brdski top bio je postavljen na Runčec, odakle je na Tršku Goru izbacio 14 granata. Protivtenkovski top bio je namešten 200 m od crkve na Trškoj Gori i ispalio je 6 probojnih granata sa punim pogotkom. Zbog velikog snega mine lakih i teških bacača većinom nisu eksplodirale.

V brigada. Izveštaj od 13. o. m.

1 bat. drži položaj od Krke kod sela Brod do stražare kod prelaza železničke pruge preko ceste Šmihel — Birčna Vas. Neprijatelj se na tom sektoru nije pojavljivao. Artiljerija, koja drži položaje od te stražare — kota 249 do Poganca, u toku jučerašnjeg dana nije imala borbi sa nepr. pešadijom. Iznad Grma i Gotne Vasi kružio je nepr. avion kojeg je gađala zaseda artiljerije iz teškog i lakog mitr., posle čega se isti spustio. Verovatno je bio oštećen jer su ga odvukli konjima. Spustio se ispod Grma. III bat. drži položaje iznad Cikave, na Potov Vrh i Tolstom Vrh. Ima stalnu borbenu patrolu u pravcu reke Krke kod Kronova. IV bat. drži položaj na Javorovici, na Banu i Ržišču a pokretne zasede ima prema Kostanjevici. Manje zasede drži na Špiterovoj špici. U toku dana vladalo je zatišje.

XII brigada. Izveštaj od 13. II 1944.

U noći 12/13. o. m. zajedno sa XV brig. rušila je prugu Zdenska Vas — Račna. I bat. imao je zadatak da blokira Zdensku Vas, a II i III da ruši prugu. Porušili su 300—400 m. Preko dana bat. su ostali na položajima kod pruge — kota 422, kota 511 i jedan bat. južno od ceste Zdenska Vas — Hočevje iznad Zagorice i Male Vasi. Jedan bat. bio je u rezervi u Hočevju. U 8 časova nepr. je pokušao da izađe iz uporišta Dobropolje.² Prodirao je u 4 kolone, jačine 40—50 ljudi u jednoj koloni. Naša zaseda otvorila je vatru, posle čega su se razbegli. U 9.30 časova tri kolone prodirale su na položaj I bat. istočno od Zagorice. Bat. je sa njima vodio borbu 1 sat, posle čega su bili prinuđeni povući se natrag. U isto vreme je također jedna kolona, u jačini od 100 ljudi, prodirala od Sv. Antona prema položajima III bat. U 10 časova došla su iz Ljubljane tri voza

² Odnosi se na uporišta u samom selu Zdenska Vas i kod crkve Sv. Anton iznad Zdenske Vasi.

neprijatelj, vojske koja je prodirala iz Čušperka u pravcu XV brigade, na položajima od kote 422 do kote 321. Nepr. je bio odbijen i bezuspješno pokušao sa jednom kolonom da dođe na položaj kod Račne. U 16.30 nepr. se povukao prema Cušperku a odatle sa transportom otišao prema Račni. Nepr. gubici nisu nam poznati. Naših gubitaka nije bilo. U 17 časova povukli smo bat. na stare položaje. I bat. je noću 13. izvršio demonstrativan napad na Zdensku Vas.³ U tim akcijama u toku borbi bio je prisutan drug major Ciril.⁴

XV brigada. Izveštaj od 13. o. m. 1944.

Brigada je 12. o. m. u 16 časova krenula na rušenje pruge između Zdenske Vasi i Čušperka. Rušenje je počela u 19.15. Rušili su II i III bat. I bat. držao je zasedu prema Grosuplju. Rušenje se bez smetnji izvodilo do 2 časa 13. o. m., kad je iz pravca Grosuplja stigao oklopni voz i II bat. je morao zaposeti prugu prema Cušperku, dok je III bat. rušio dalje do 3.30 časova. Porušili smo i potpuno uništili 100 m, a pored toga oštetili 50 m pruge. Posle rušenja I i II bat. zaposeli su položaje Vel. Ilova Gora, kota 600, dok se III bat. nalazio u rezervi na M. Ilovoj Gori. Oko 10.30 nepr., u jačini oko 300 ljudi, napao je položaje I bat. i hteo da ih u jurišu zaposedne. Usled jake vatre nepr. je bio primoran na povlačenje. Posle toga pokušao je da prodire iz Račne prema M. Ilovoj Gori, ali je od strane II bat. bio ponovo odbijen. Nepr. se povukao u pravcu Grosuplja. Nepr. gubici nisu nam poznati, a naši iznose 2 lakše i 1 teže ranjen. Bat. su po mraku zaposeli položaje i to I bat. Novu Vas, II bat. Križku Vas, III bat. Veliki Vrh.

Artiljerija XV divizije. Izveštaj od 13. o. m. 1944.

I divizion nalazi se u Jurnoj Vasi, sa zadatkom blokade Novog Mesta. Drži položaje oko Sv. Roka. Na tom sektoru nepr. se nije pojavio. Zbog snega i hladnoće zasede su juče bile povučene natrag u pripremljene bunkere. II divizion nalazi se u selu Lakovnice, sa zadatkom blokade Novog Mesta. Blokadu drži od gostione Mrvar, na brdu preko železničke pruge, do blizine Sv. Roka, gde se spaja sa zasedama I diviziona. Patrola koja je bila poslata iz diviziona dovela je iz Stične 5 dezertara. Mitinga artiljerija nije imala.

IV brigada je u noći 12—13. o. m. održala dva mitinga, i to jedan u Dolnjoj Straži i jedan u Trebelnom, koji su veoma uspeli.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU !

Politkomesar:
Jože Borštnar

Komandant — major:
si. odsutan

³ Vidi dok. br. 124.

⁴ Franc Hočevar

BR 59

IZVEŠTAJ ŠTABA 4. OPERATIVNE ZONE OD 15. FEBRU-
aR \ 1944. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O
* FORMIRANJU KAMNIČKO-SAVINJSKOG ODREDA¹

**ŠTAB
IV OPERATIVNE ZONE
NOV i PO SLOVENIJE
Br. 387**

Na položaju, dana 15. II 1944.

GLAVNOM ŠTABU NOV i PO SLOVENIJE

**Formiranje
Kamničko-savinj skog
odreda.**

Dana 15. II 1944. od jedinica minerske čete, Kamničko-
zasavske čete i specijalnih patrola formirali smo Kamničko-
savinjski odred.²

Minerska četa u sastavu odreda ima zadatak da vrši sabo-
tažne akcije na pruži Zidani Most — Litija i Zidani Most —
Celje.

Kamničko-zasavska četa ima zadatak vršenja mobilizacije
u okrugu Kamnik i okrugu Litija te obezbeđuje političke i vojne
kurseve i škole.

Specijalne patrola imaju zadatak prenošenja i depono-
vanja vojnog materijala iz Kamničko-zasavskog sektora u
jedinice IV oper. zone i transportovanja novomobilisanih u
jedinice i preko granice.

U Štab Kamničko-savinjskog odreda

p r e d l a ž e m o :

za komandanta druga Beve Ivana Belog, do sada komandira
Kamničko-zasavske čete IV oper. zone;
za politkomesara druga Grošelj Antona Jesena, do sada zam.
politkomesara 6. SNOUB »Slavka Šlandra«.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Ciril Ribičič

Komandant:
odsutan

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 332. III.

² Kamničko-savinjski odred je kasnije promenio naziv u Kamni-
čko-zasavski odred.

BR. 60

IZVEŠTAJ ŠTABA 4. OPERATIVNE ZONE OD 15. FEBRU-
ARA 1944. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O GU-
BICIMA ZA VREME BORBI NA MENINI PLANINI'

STAB
IV OPERATIVNE ZONE
NOV i PO SLOVENIJE
Br. 387.

Na položaju, dana 15. II 1944.

GLAVNOM ŠTABU NOV i PO SLOVENIJE

Izveštaj o gubicima
6. SNOUB »Slavka Šlandra«

Neprijatelj je izvodio veću ofanzivu protiv 6. SNOUB
»Slavka Šlandra« na Dobrovljama i Menini planini.²

U toku borbi od 3. II 1944. 6. UB imala je sledeće gubitke
u ljudstvu i materijalu:

19 drugova poginulo

48 nestalih

6 puškomitraljeza nestalih

47 pušaka nestalih

2.182 mauzer municije i 2.395 komada italijanske muni-
cije izgubljeno ili nestalo.

15 mina za bacač.

O gubicima 11. brigade još nemamo izveštaja, jer je veza
već 20 dana prekinuta.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Ciril Ribičič

Komandant:
odsutan

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 332/III.

* Vidi dok. br. 24 i 147.

BR. 61

IZVEŠTAJ ŠTABA 18. DIVIZIJE OD 15. FEBRUARA 1944.
GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O KRETANJU
JEDINICA IZ GORSKOG KOTARA PREMA SLOVENIJI¹

ŠTAB
XVIII DIVIZIJE NOV i POJ
Položaj, dana 15. II 1944.
Operativni odsek
Br. 18/814

GLAVNOM STABU NOV i POS
STABU VII KORPUSA NOV i POJ

Položaj

Dnevni izveštaj

Zbog preuzimanja novih određenih položaja i zadataka naša divizija je sa svojim jedinicama napustila dosadašnje položaje.²

IX brigada krenula je iz Vrbovskog 14. o. m. i istog dana stigla u Srpske Moravice. Tu se privremeno smestila da se ljudstvo i stoka odmore od neprestanih velikih napora zbog snežnih smetova na ovom delu sektora. Na nekim mestima palo je 2 do 3 m snega koji treba čistiti, kako bi jedinice mogle produžiti put. Danas, 15. o. m., brigada je krenula na put pravcem Brod na Kupi — Osilnica.

X brigada krenula je na put 14. o. m. i stigla u Delnice, gde se nastanila u cilju odmaranja od neprestanih napora. I u ovom predelu su veliki snežni nanosi te brigada mora krčiti put čišćenjem snega koji je dostigao visinu do 3 metra. Danas, 15. o. m., brigada je krenula i produžuje put u pravcu Brod na Kupi — Osilnica i dalje.

Stab divizije nalazi se u Skradu i sutra, 16. o. m., krenuće na put pravcem Skrad — Brod na Kupi — Osilnica, te će se nalaziti na tom putu.

Bile su preduzete sve mere da se obezbedi pokret jedinica. Od strane Štaba divizije, kao i štabova brigada, bile su posiate patrole da pripreme smeštaj brigada i obaveštajne patrole sa zadatkom da stupe u dodir sa jedinicama koje se nalaze na nama novoodređenom sektoru i u cilju pregleda terena.

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 27/11.

* Vidi dok. br. 14, 15 i 29.

Zbog velikih snežnih nanosa vremenski uslovi su vrlo nepovoljni a sneg i dalje pada. Zbog toga će naš pokret na novoodređene položaje i pored svih napora, biti, izvršen sa zakašnjenjem.

Održana je vojna nastava i govoreno je o disciplini na maršu.

Održana je politička nastava i govoreno je o odnosu vojske prema civilnom stanovništvu.

I pored vremenskih neprilika zdravstveno stanje je zadovoljavajuće, moralno dobro.

Brojno stanje divizije:

po spisku	2.335
u rashodu	297
na mestu	2.038

Napomene: Drugovi komandant i politkomesar divizije krenuli su u Brod na Kupi, gde će održati konferenciju sa Štabom X brigade, a posle toga sa Štabom IX brigade.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
N. Majcen¹

Komandant
Janko Rudolf

³ Nace Majcen

BR. 62

JZVEŠTAJ ŠTABA 7. KORPUSA OD 16. FEBRUARA 1944.
GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O NAPADU JE-
DINICA 15. DIVIZIJE I DOLENJSKOG ODREDA NA RAČNU,
ZDENSKU VAS I GROSUPLJE¹

STAB
VII KORPUSA NOV I PO
JUGOSLAVIJE
Br.

Položaj, 16. II 1944.

GLAVNOM ŠTABU NOV i PO SLOVENIJE

Dostavljamo vam izveštaj o akciji na Račnu.

Plan našeg štaba za likvidaciju neprijateljskog uporišta Račna², u kojem je prema podacima bila posada jačine 200 ljudi, bio je sledeći:

1. — Zadatak napada i likvidacije Račne dobila je XV brigada, pojačana sa dva topa IV brigade i sa jednom haubicom 100 mm. U napadu učestvuju 2 bataljona, jedan bataljon u neposrednoj brigadnoj operacijskoj rezervi.

2. — XII brigada dobila je naređenje da sa jednim bataljonom vrši jak fiktivni napad na neprijatelja u Zdenskoj Vasi i pokuša prodor u samo uporište. Sa jednim bataljonom da ruši prugu između Zdenske Vasi i Čušperka, sa jednim bataljonom u rezervi i obezbeđuje pravac iz pravca Turjak. Manjim delovima svojih snaga taj je bataljon imao zadatak kontrolisati cestu Rašica — Ponikve — Zdenska Vas.

3. — Dolenjski partizanski odred sa jednim bataljonom vrši jak fiktivni napad na Grosuplje i pokušava da upadne u samo mesto, sa jednom četom ruši prugu Grosuplje — Šmarje i sa jednim bataljonom zaposeda položaje Šenturje, za obezbeđenje iz pravca Škofljice.

4. — Jedan bataljon IV brigade imao je zadatak da se postavi na položaje Boštanj, sa zadatkom naslona na snage odreda kod Grosuplja i Šenturja, da ruši prugu Slivnica — Račna i sprečava eventualno nadiranje neprijatelja iz pravca Grosuplja preko Mlačeva i Plešivice.

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 21.

* Vidi dok. br. 57.

5. — Jedan bataljon VIII brigade imao je zadatak da obezbeduje haubicu 100 mm i da bude neposredna operativna rezerva Štaba divizije.

Napad se imao izvesti tačno u 20 časova. Za Dolenjski odred i XV diviziju bilo je predviđeno 100 kg eksploziva.

Sve jedinice su na vreme stigle na svoje položaje, izuzev haubice 100 mm, koja se zbog slabih puteva i velikog snega (na pojedinim mestima 75 cm) nije mogla transportovati. Tako je haubica uz velike teškoće stigla u Hočevje tek oko 4 časa.

Pre dolaska naših snaga u Račnu, neprijatelj je u paničnom bekstvu napustio uporište i izgubio se u nepoznatom pravcu. Uporište u Račni uopšte nije bilo stalno već privremeno, i držalo se ponekad 2 dana a ponekad jedan dan. Bilo je dana kada je bilo potpuno prazno. Njegova posada služila je neprijatelju kao oslonac za opravljavanje komunikacije. Postoji verovatnoća da ga je neprijatelj napustio i otišao u pravcu Šenturja. To zaključujemo jer su se na tom sektoru čule borbe. Naše jedinice uništile su sve utvrđene položaje i zapalile crkvu na Kopanju. U isto vreme kad su naše jedinice napale Račnu, u kojoj tada nije bilo nijednog neprijateljskog vojnika, neprijatelj je krenuo oklopnim vozom iz Grosuplja i srušio se kod Slivnice. U isto vreme Dolenjski odred napao je Grosuplje i jedna grupa uspela je da se probije u Grosuplje i ubaci bombe u Sokolski dom, u kojem su se nalazili vojnici. Neprijatelj je odmah reagovao iz Ljubljane sa 10 motornih vozila sa vojnicima i prinudio odred da povuče jedinice malo dalje od mesta. Jedinice XII brigade, koje su vršile fiktivan napad na Zdensku Vas, uspele su da se sa 2 čete probiju u istočni predeo sela i Nemce nateraju u centar. U međuvremenu neprijatelj je sa 20 kamiona vojnika krenuo iz Lašča i Rašice i probio se u Zdensku Vas, tako da su naše jedinice morale napustiti zauzete položaje i nastavile su sa uskom blokadom.

Komandant i politkomesar Korpusa nalazili su se u to vreme na položaju Štaba divizije i pratili razvitak situacije. Čim smo videli da je sa Račnom svršeno, izvršili smo pregrupaciju snaga radi jačeg pritiska na Zdensku Vas. Izdali smo naređenje XV brigadi da sa jednim bataljonom, na sektoru Sp. Slivnice, pojača obezbeđenje iz pravca Grosuplja, tesno povezan sa bataljonom IV U. B. kod Boštanja. Brigada je dobila zadatak da ostala dva bataljona ubrzanim maršem prebaci na sektor Golo brdo, kota 581, i Ponikve, sa zadatkom da vrši pritisak na Rašicu i obezbeduje pravac od Lašča prema Zdenskoj Vasi. I pored toga što je brigada odmah krenula, ipak je neprijatelj s kamionima pre stigao u Zdensku Vas. Odred je dobio zadatak da se svom snagom baci na prugu Grosuplje — Šmarje, a ba-

•gljon Gupčeve brigade sa bataljonom XV brigade da uništi srušeni voz i zatvori pravac Grosuplje — Zdenska Vas intenzivnim rušenjem pruge,

j Ujutro u 7 časova situacija na celoj liniji bila je sledeća: Odred se na svoju ruku povukao prema Višnjoj Gori. Za njim ga₁₀ poslali kurira da ga vrati na određene položaje. Borba za •voz još se vodila. Neprijatelj iz Grosuplja pokušavao je da pomogne posadi u vozu i razvile su se oštre borbe. U to vreme neprijatelj je i dalje dovlačio pojačanja iz Ljubljane u Grosuplje, računajući da je Grosuplje ugroženo.

[U vezi sa tom situacijom, u sporazumu sa Štabom XV divizije, izdali smo naređenje jedinicama da zaposednu položaje Hočevje, Hrib, M. i V. Ilova Gora. XV i XII brigada da preko dana manjim snagama uznemiravaju neprijatelja i ruše prugu. Odred na pruži Grosuplje — Šmarje. Divizija je dobila naređenje da sa Gupčevim bataljonom i jednim bataljonom XV brigade uništi voz. Bataljon VIII brigade obezbeđuje haubice i ostala 2 topa. Noću 16/17. ov. m. divizija ima zadatak da svim snagama ruši prugu na liniji Zdenska Vas — Grosuplje, a odred na liniji Grosuplje — Šmarje.

Pošto smo bili na licu mesta, sami smo se uverili o situaciji i za tu odluku rukovodili se sledećim razlogom:

Za ozbiljnu likvidaciju ma kog uporišta na liniji Ljubljana — Kočevje potrebne su nam, zbog brzih neprijateljskih intervencija jače snage. Jedinice su se tokom celog dana i noći nalazile u snegu, tako da im je apsolutno potreban odmor, jer imaju lošu odeću i obuću. Pored toga, mi bismo produžili napad na Zdensku Vas, ali sa ovim snagama nisu postojali objektivni uslovi za brzu likvidaciju, a ukoliko bi se borba produžila, neprijatelju bi pošlo za rukom da izvrši uspešnu intervenciju. Također nam je potreban eksploziv, koji zbog velikog snega nije na vreme stigao. Sa transportom haubica ide vrlo teško i to samo po glavnim cestama.

Do dolaska XVIII divizije naš plan je da se ruši pruga na celoj dužini. Čim stigne XVIII divizija, koja je već na putu, sa uspehom ćemo pristupiti generalnoj likvidaciji uporišta.

U ovoj akciji borci su se dobro držali i izvršavali svako naređenje i pored toga što su neki bos i skoro svi slabo obučeni bili stalno u snegu.

U pripremi ove akcije obaveštajna služba je podbacila 100%, nikada ne poznavajući pravo stanje u uporištima. Naravno, krivica je i na nama što ih nismo naučili i dovoljno kontrolisali. Sa spremanjem materijala sve je išlo u redu, samo, zbog nepredviđeno velikog snega, sve nije na vreme stiglo. Štab divizije je dobro vodio jedinice i kontrola je vršena na licu mesta.

XVIII diviziji izdali smo naređenje da se prebaci na sektor Slevica — Sv. Gregor zbog postojećih zadataka duž komunikacije Kočevje — Ljubljana.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU !

Politkomesar:
Jože Brilej Bolko

Komandant — ppukovnik:
Rajko Tanasković

BR. 63

IZVEŠTAJ ŠTABA ARTILJERIJE 15. DIVIZIJE OD 16. FEBRUARA 1944. ŠTABU 7. KORPUSA O AKTIVNOSTI PODREĐENIH JEDINICA OD 1. DO 15. FEBRUARA 1944. GODINE¹

STAB ARTILJERIJE XV DIVIZIJE
Položaj, dana 16. II 1944.

ŠTABU VII KORPUSA NOV i POJ

Šaljemo vam 15-dnevni ratni izveštaj za vreme od 1. II 1944. do uklj. 15. II 1944. u sledećem:

I divizion nalazio se 1. II još u Podgradu, a delimično u selu Konec, sa zadatkom da posluži kao rezerva II divizionu, koji učestvuje u blokadi Novog Mesta. Pošto je II divizion odveć malobrojan da bi samo sa svojim ljudstvom mogao izvršavati taj zadatak, I divizion mu svakog dana šalje 20 drugova. Drugi zadatak tog divizona jeste da izvodi obuku na topovima. U tu svrhu dekonspirisao je jedan top za izvođenje praktičnih vežbi. Pri Štabu artiljerije XV divizije radi vojna škola, čiji program je već poslat Štabu XV divizije. Artiljerijska škola, koja je prema programu trebalo da traje za ljudstvo I divizona od 31. I do uklj. 6. II završena je, odn. prekinuta, već 2. II, jer je I divizion dobio zadatak da zaposedne položaje 3. bat. IV SNOUB kod blokade Novog Mesta. U tu svrhu je u toku noći 2/3. februara prešao u Jurnu Vas i zaposeo položaje od gostione Malenšek — Barončevo Brdo — Sv. Rok, te se tamo povezao sa II divizionom koji je već ranije držao položaje zapadno od te linije.

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 153 I.

Pošto je divizion u toku noći 13/14. februara primio zadatak da dekonspiriše jedan top (haubicu) i 300 zrna haubičke municije j sve to da stavi na raspolaganje Štabu XV divizije, divizion je **poslao** jedno haubičko odeljenje sa potrebnim konjima i ljudstvom za izvršenje tog zadatka. Odeljenje vodi komandant I diviziona poručnik drug Župane⁵. Pošto je deo ljudstva I divizona otišao, ovaj nije mogao više da ispunjava svoj zadatak kod blokade Novog Mesta. Zbog toga se, u sporazumu sa Štabom V UB »Ivan Cankar«, koja je u međuvremenu na tim položajima zamenila IV UB »M. G.«, izvršio nov raspored, prema kojem je I divizion preuzeo sektor od bunkera ispod Barončevog Brda isključno i do Sv. Roka isključno. Tamo je povezan sa snagama II divizona.

U tom razdoblju divizion je četiri puta vodio pešadijske borbe s neprijateljem koji je napadao naše položaje.³ Većina tih napada bila je prilično teška. Divizion je uvek vesto manevrisao, tako da je neprijatelja dočekao na prednjim položajima, otvarao na njega vatru i zadržavao ga sve dok neprijateljski pritisak nije postao suviše jak, odnosno dok nije stvorena opasnost okruženja, time što je neprijatelj na njega vršio pritisak sa više strana. Posle toga se povukao na već ranije pripremljene položaje, nekih 200 m unatrag, i odatle neprijatelja uvek odbijao. Neprijatelj je na taj sektor napadao 3. 7. 13. i 14. februara. Pored toga divizion je na položaju više puta bio gađan od strane neprijatelja iz minobacača i topovskom paljbom. Jača vatra bila je na dan 6. II, kada je mina ubila na položaju 2 druga i 2 lakše ranila, i 8. II, kad je od mine ranjen jedan drug. Drugih gubitaka divizion za ovo vreme nije imao. Neprijateljski gubici, kako u mrtvim tako i u ranjenim, nisu poznati.

U divizionu su se redovno izvodile vojne vežbe, ukoliko ljudstvo nije bilo zauzeto drugim radom. Pored toga održavali su se sastanci Štaba sa komandama četa, na kojima su se obrađivale sve aktuelne stvari. U tom razdoblju održavani su i sastanci sa obaveštajcima divizona i četa. Tako je na dan 2. II u divizionu održan vojni sastanak sa svim rukovodiocima divizona sa sledećim programom: obezbeđenje u bivaku (u vezi sa okružnicom), ponašanje rukovodilaca i oslovljavanje. Vojni sastanak Štaba divizona obuhvatio je sledeći program: konspiracija, intendantska služba, dužnosti administratora, program političkih časova, kritika članova Štaba, samokritika i disciplina u komandama četa.

Divizion je rušio komunikacije na sektoru Pogance — Uršna Sela te je u tom vremenu dovršio još neizgrađene rovove do propisanih razmera.

⁵ Aleksander Župane

⁵ Vidi dok. br. JI.

II divizion se za sve vreme od 1. do 15. o.m. nalazio u selu Lakovnice, sa zadatkom blokade Novog Mesta. U tu svrhu držao je položaje Sv. Rok — preko železničke pruge do gostione Mrvar na brdu. Pošto su za taj zadatak njegove snage bile suviše slabe, I divizion mu je dnevno slao pomoć od 20 drugova i to samo do 3. II kad je i I divizion dobio zadatak da i on učestvuje u blokadi Novog Mesta. Zbog toga mu je bio smanjen sektor te je položaj oko Sv. Roka preuzeo I divizion. U sporazumu sa Štabom V UB »Ivan Cankar« bio je u noći 13/14. februara napravljen nov raspored, prema kojem su II divizionu bili dodeljeni položaji isklj. crkvice Sv. Rok pa do bunkera koji se nalazi 100 metara zapadno od popaljene vile prof. Adamiča.

II divizion je u tom vremenu pet puta vodio borbe s neprijateljskim snagama koje su prodirale prema njegovim položajima i to 2, 3, 7, 13. i 14. februara. Naročito teška borba bila je 2. i 3. februara. Tog dana neprijatelj je prodirao prema našim položajima u tri kolone sa pet tenkova, od kojih su dva stigla na sam položaj. Jedan od njih bio je od naše mine oštećen te ga je drugi morao odvući. U svim tim borbama divizion je dobro manevrisao. Primaio je borbe na prvom položaju te u slučaju potrebe, zbog suviše velike neprijateljske snage ili opasnosti okruženja, povlačio na položaj u pozadini, gde je na oko 200 metara od prvog položaja postavljena teška »breda«, i odatle je uvek odbijao neprijatelja. U tim borbama divizion je provereno ubio 7 neprijatelja a veći broj ih ranio. Za isto vreme divizion je imao 2 mrtva, i to jednog na dan 2. II, a drugog na dan 13. II, kad je nadirući neprijatelj uhvatio i ubio kurira koji je bio poslat u bat. UB »Ivan Cankar«.

Na dan 6. II iz topa od 65 mm gađali smo neprijateljske položaje na Grmu. Ispalili smo 8 granata, od kojih su tri imale pun pogodak (zamak Grm). I neprijatelj je nas često gađao topovskim granatama i minama ali od te paljbe divizion u tom vremenu nije imao gubitaka.

Pošto je 30. I pobegao jedan drug kome je bilo poznato gde su zakonspirisani jedan top i municija, morali smo radi prekonspiracije poslati jedan deo ljudstva. Taj posao je obavljen.⁴

Ukoliko divizion nije vodio borbe s neprijateljem, vreme je korišćeno za kopanje zaklona i utvrđivanje položaja, kao i rezervnih položaja u pozadini.

Ukoliko ljudstvo nije bilo zauzeto borbama i drugim zadacima, u samom divizionu izvodile su se vojne vežbe.

Dana 3. i 14. februara održan je sastanak Štaba divizionu sa svim vojnim rukovodiocima divizionu. Na tim sastancima

⁴ Vidi dok. br. 11.

raspravljalo se o disciplini u jedinici, odnosima starešina i partizana itd.

Sa položajima II divizionu, Štabom II divizionu kao i dalje, sa Štabom artiljerije XV divizije, uspostavljena je telefonska veza.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Zam. politkomesara:
Emil Dolčič

Komandant, p. poručnik:
Miha⁵

BR. 64

SAOPŠTENJE ŠTABA 4. OPERATIVNE ZONE OD 17. FEBRUARA 1944. ŠTABU 14. DIVIZIJE O SAMOSTALNOSTI KOZJANSKE ČETE«

**STAB
IV OPERATIVNE ZONE
NOV i PO SLOVENIJE
br.**

Na položaju, dana 17. II 1944.

ŠTABU 14. DIVIZIJE NOV i POJ

Saopštavamo vam odluku Glavnog štaba NOV i PO Slovenije da kozjanska jedinica mora operisati samostalno, van sastava 14. divizije. Moramo težiti da se od nje što pre razvije odred,² koji bi eventualno mogao da potpadne i pod vaš Štab, ukoliko bi Glavni štab to smatrao potrebnim.

Najnužnije vodiče i poznavaoce terena možete sporazumno sa komandom čete da zamenite sa svojim partizanima ali o tim izmenama morate obavestiti naš Štab.

Ako se Kozjanska četa nalazi u sastavu vaših jedinica, mora se tamo nalaziti kao samostalna jedinica i ne sme se razbijati.

⁵ **Miha Mišič**

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 335/11.

² Kozjanski odred formiran je krajem marta 1944. od ljudstva ranijeg Kozjanskog bataljona, od novomobilisanih i od boraca koje je na tom terenu ostavila 14. divizija.

Ako od Glavnog štaba NOV i POS, odn. zam. politkomesara GŠ druga Rudija,³ dobijete drukčija uputstva u vezi sa Kozjanskom četom, molimo da nas o tome izvestite.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Ciril Ribičić

Komandant:
odsutan

BR. 65

**NAREĐENJE ŠTABA 15. DIVIZIJE OD 17. FEBRUARA 1944.
PODREĐENIM JEDINICAMA ZA RUŠENJE PRUGE NA
SEKTORU GROSUPLJE — ZDENSKA VAS«**

STAB
XV DIV. NOV i POJ
pol. 17. II. 1944.
u 6.45 časova

ŠTABOVIMA BRIGADA I ARTILJERIJE XV DIV. NOV i POJ

Položaj

XV SNOUB, koja je imala zadatak da u noći- 15/16. napadne i likvidira neprijateljsko uporište u Račni,² nije imala nikakvih borbi, jer se neprijatelj dan uoči napada povukao iz istog uporišta.

XII brigada vršila je demonstrativan napad na Zdensku Vas i upala sa dve čete u selo.³ Zauzela je nekoliko kuća i iz jednog bunkera isterala neprijatelja. Posle toga morala se povući jer je jarkom između ceste i pruge stigao u pomoć neprijatelj iz stanice Dobropolje. Uskoro posle toga neprijatelj je dobio pojačanje sa kamionima i blindama iz Lašča i Rašice. XII SNOB držala je i dalje blokadu Zdenske Vasi, a XV SNOB sa dva bataljona poslata je u zasedu između Zdenske Vasi i Rašice. Tu je ceo dan vodila borbe s neprijateljem koji je na-

¹ Viktor Avbelj

² Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 153/1.

* Vidi dok. br. 57 i 62.

» Vidi dok. br. 58, 67 i 131.

dirao u pomoć uporištu u Zdenskoj Vasi. Neprijatelj je imao 25_30 mrtvih i ranjenih, 6 ih je ostavio na položaju. Zaplenjen je 1 puškomitraljez, 6 pušaka i nešto opreme. Kod Slivnice je bataljon IV brigade izbacio voz iz šina i zajedno sa jednim bataljonom XV brigade ceo dan vodio borbe s neprijateljem koji je nadirao iz Grosuplja. Pošto je neprijatelju stigla pomoć u **Zdensku Vas**, **napad** na **istu** je prekinut.

IV i V SNOUB i artiljerija i dalje ostaju na svojim položajima sa istim zadacima. XII i XV SNOB na položajima Korinj — Hočevje — Ilova Gora, sa zadatkom rušenja pruge **Zdenska Vas** — Grosuplje i napadanja na neprijatelja na tom sektoru. U vezi s tim

n a r e đ u j e m o

IV SNOUB ostaje na dosadašnjim položajima sa istim zadacima. Bataljon koji je poslala u XV SNOB ostaje do daljeg u toj brigadi. Taj bataljon primiće naređenje Štaba divizije kada će se vratiti u sastav brigade.

V SNOUB i artiljerija XV div. ostaju na svojim starim položajima sa istim zadacima. Haubica sa odeljenjem zadržana je kod XII i XV SNOB. Za povratak u jedinicu primiće naređenje od štaba XV divizije.

XII SNOB ima zadatak da u noći 17/18. o. m. sa jednim bataljonom ruši prugu od kote 464 do 422. Sa jednim bataljonom daje obezbeđenje prema Zdenskoj Vasi. Taj bataljon ima zadatak da odmah nakon dolaska na položaje temeljito zaruši cestu kod zasede, tako da neprijatelj ne može da prodiće cestom iz Zdenske Vasi prema Cušperku i da iznenadi našu jedinicu na pruži. Taj bataljon neka postavi zasedu od kote 511 prema koti 598. Zaseda neka bude tako postavljena da neprijatelja tuče odmah na izlazu iz uporišta. Bataljoni koji će u noći rušiti prugu, ujutro se povlače u Hočevje, s tim da uz porušenu prugu ostave zasede koje će neprijatelju onemogućavati opravljavanje pruge.

XV SNOB ima zadatak da u noći 17/18. o. m. ruši prugu od kote 422 prema Račni. Prugu ruši sa dva bataljona a jedan bataljon daje u zasedu prema Grosuplju. Ovaj bataljon ima zadatak da kod zasede poruši i minira prugu i da napadne voz koji bi došao do zasede. Ovaj bataljon mora imati pripremljenu jednu desetinu sa alatom i minerskim materijalom, koja ima zadatak da prvi voz propusti dalje i odmah iza njega poruši ili minira prugu, kako se taj voz ne bi mogao vratiti u Grosuplje ili pak da iz Grosuplja drugi voz ne bi mogao stići u pomoć napadnutom vozu. Ova desetina mora biti najmanje 1 km udaljena od zasede prema Grosuplju. Dva bataljona, koji će noću rušiti prugu, ujutro se povlače na položaje Križka Vas — Nova

Vas. Ostala dva bataljona ostaju na Maloj Ilovoj Gori, sa zadatkom da drže zasede kod pruge i neprijatelju spreče opravku porušene pruge. U akciji neka sadejstvuje i bataljon IV SNOUB koji je sada pod vašom komandom, a bataljon koji je noću rušio prugu neka se odmara.

XII SNOB neka također ostavi bataljon koji je noćas rušio prugu da se odmara na Korinju.

Akcija počinje 17. uveče u 19 časova. Do tog vremena jedinice za obezbeđenje moraju biti na svojim mestima, a jedinice za rušenje moraju početi sa svojim radom. Akcija se izvodi do jutra, posle čega se jedinice povlače sa pruge i zaposedaju određene položaje. Zasede postaviti blizu pruge a neprijatelja, kad stigne ujutro na prugu, pustiti u neposrednu blizinu i posle toga energično ga napasti. U slučaju većeg nadiranja neprijatelja na XII i XV SNOB, moraju jedna drugoj odmah priskočiti u pomoć. Ako je potrebno, pozvati u pomoć i bataljone iz Kriške Vasi i Nove Vasi.

Za tu akciju morate se dobro snabdeti potrebnim alatom. Rad na pruzi organizovati tako da svaka četa imade svoj sektor za rušenje. Mora se raditi brzo, pragove i šine naslagati na gomilu i zapaliti kako bi šine ostale neupotrebljive. Kad bataljoni uveče stignu do pruge neka patrolama pregledaju visove uz prugu, da se negde ne nalazi neprijatelj u zasedi. Te patrole moraju za sve vreme akcije na pruzi kontrolisati te visove.

Ovu akciju moraju štabovi brigada dobro pripremiti i u potpunosti je izvesti. Štabovi brigada neka organizuju svoje bataljonske kuhinje tako da partizani dobiju hranu na položajima.

Za vreme akcije na prugu jedan član Štaba divizije stalno će se nalaziti na pruzi ili pak u Hočevju, kao i sledećeg dana u Hočevju.

Brigade moraju međusobno biti tesno povezane, jedna drugu potpomagati te svaka dva časa slati izveštaje članu divizije u Hočevje, a ako je potrebno i češće.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Janez Vipotnik

Komandant, major:
Franc Hočevar

BR. 66

RADIO-DEPEŠA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE
OD 18. FEBRUARA 1944. ŠTABU 4. OPERATIVNE ZONE ZA
USPOSTAVLJANJE VEZE SA 14. DIVIZIJOM I SA 11. SLO-
VENACKOM BRIGADOM »MILOŠ ZIDANŠEK«¹

18. II. 44.

JV Zoni

XIV divizija tri dana nam se ne javlja. Pravac pokreta bio je iz Jurkloštra u Savinjsku dolinu. Odmah uspostavite kurirsku vezu i javite nam. Organizujte obaveštajnu službu i nastojte da redovnim vezama dobijate informacije o diviziji. G. Š. S.

Javite o uzrocima gubitaka u Šlandrovoj brigadi.² Ustanovite čija je odgovornost. Zašto nema veze sa Pohorskom brigadom.³ Javite šta ste preduzeli da dobijete veze. Kaznite krivce za nemarnost u izveštavanju. G. Š.

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 46/11.

² Vidi dok. br. 46 i 60.

* Jedanaesta slovenačka NO brigada »Miloš Zidanšek« (Pohorska brigada) nalazila se u to vreme na sektoru Pohorja. Izvela je napad na nemačke kamione na cesti Oplotnica — Celje, a 15. februara napala nemačko uporište u Podgorju. Pošto je za vreme borbi sa 14. divizijom neprijatelj blokirao gotovo sve komunikacije i prolaze, kurirska veza brigade sa Štabom 4. operativne zone bila je privremeno prekinuta.

BR. 67

**IZVEŠTAJ ŠTABA 13. DIVIZIJE OD 18. FEBRUARA 1944
ŠTABU 7. KORPUSA O BORBAMA KOD RAŠICE, ZDENSKE
VASI I SPODNJE SLIVNICE'**

ŠTAB
XV DIVIZIJE NOV i POJ
Položaj, 18. II 1944.
Br.: 140

ŠTABU VII KORPUSA

Položaj

IV brigada. Izveštaj za 16. II 1944.

Bataljoni na starim položajima. 1. četa I bat. vodila je borbu sa nepr. koji je uz prugu prodirao iz Bršlina prema položajima 1. čete. Zaseda ga je napala i nepr. je pobjegao. Patrola III bat. gađala je Krmelj i utvrdila da neprijatelj u Krmelju nema uporišta već samo šalje patrole. I bat. je mobilisao 18 drugova i na terenu dobio 10 pušaka. III bat. je na Trebelnom priredio miting za partizane i civile, koji je vrlo dobro uspeo. Patrola III bat. porušila je most ispred Bistrice na cesti Mokronog — Mirna.

V brigada. Izveštaj za 16. II 1944¹

I bat. nalazi se na položajima od reke Krke do kote 229 iznad Regerče Vasi. Borbi nije bilo. III bat. i baterija, koji drže položaje od Barončevog Brda do Zabje Vasi, nisu imali borbi. Patrola II bat. od tri čoveka sa puškomitr., koja je patrolirala od zasede na Potovom Vrhju prema Smolenjoj Vasi, napala je kod Smolenje Vasi bega patrolu od 30 ljudi. Nepr. je bio naoružan mitr. i lakim bacačem. Patrola je neprijatelja energično napala i ovaj se posle polučasovne borbe povukao. Patrola ga je gonila. Nepr. je imao 1 ranjenog. Mi nismo imali gubitaka. Na položaju IV bat. vladalo je zatišje.

XII brigada. Izveštaj za 17. II 1944.

U toku noći III bat. otišao je da ruši prugu. Obezbeđenje je dao prema Dobropoljskoj dolini a jedan bat. XV brig. na obezbeđenju u pravcu Čušperka. Bat. je porušio preko 100 m pruge. Ujutro se povukao na Korinj i tamo je ostao preko dana. I i II bat. nalazili su se preko noći u Hočevju a ujutro je II bat.

¹ Kopija originala (pisana na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 153/1.

krenuo na položaj između ceste Zdenska Vas — Hočevje i pruge, sa bočnim obezbeđenjem u pravcu Zagorice. U 11 časova pre podne pod zaštitom aviona stiglo je u Zdensku Vas 40 kamiona, 10 autobusa, 2 mala i 2 velika tenka. I bat., koji se u Hočevju nalazio u rezervi, odmah je krenuo na položaje te ih zaposeo južno od Zdenske Vasi i iznad Zagorice. Tada je neprijatelj u više kolona počeo da nastupa prema našim položajima. Jedna kolona pošla je u pravcu sela Cesta i Sv. Antona a druga prema Cušperku. Naši su ih napali. Nepr. je pobeo natrag u uporište. Za vreme borbe avion je gađao i bombardovao naše položaje. Pri tome je ubijena 1 mazga, a jedna ranjena. Nepr. je imao prilično teške gubitke. Tačan broj još ne znamo. Posle završene borbe I i II bat. povukli su se u Hočevje. I bat. je posle toga krenuo na prugu i dao obezbeđenje XV brig. u pravcu Dobropoljske doline. Od mobilisanih koje je poslao Dolenjski odred formirali smo posebnu jedinicu, uglavnom da se pripreme za vojnu službu, a posle toga raspodelićemo ih po bataljonima. Sa njima se teoretski i praktički vežba po osnovnim pitanjima borbe, zaseda, patrola, veze itd. Ovih novomobilisanih ima 114.

XV brigada. Izveštaj za 17. II 1944. i naknadni za 16. o.m.⁵

Prema naređenju Štaba div. bat. su zaposeli nove položaje i to: I bat. Golo brdo, sa zasedom uz cestu Rašicfi — Zdenska Vas. Sa borbenim patrolama vršio je celog dana demonstrativne napade na uporište Rašicu. Sa patrolama se obezbedio prema Zdenskoj Vasi i Rožniku te održavao vezu sa XII brig. II bat. zaposeo je položaje iznad Spodnje Slivnice i to od kote 485 prema Predolama. Patrole je slao prema Grosuplju — Smarju i Senturju te držao vezu sa Dol. odredom i bat. Gupčeve brigade, koji je imao položaje kod Boštanjskog zamka. III bat. zaposeo je Mali Hrib, sa zasedom uz cestu Zdenska Vas — Rašica. Jakim patrolama vršio je demonstr. napad na Vel. Lašče te obezbeđivao i kontrolisao teren prema Rašici, Laščama i Zdenskoj Vasi. Tog dana su bat. vodili borbe na cesti Zdenska Vas — Rašica, na pruzi i na cesti Grosuplje — Predole. I bat. je odmah nakon dolaska na položaje Golo brdo primetio kolonu od 100 ljudi koja se kretala iz pravca Rašice prema Zdenskoj Vasi. Kolonu su odmah napali tako da se počela povlačiti prema zasedi III bat. i Rašici. Pošto je III bat. zaposeo svoje položaje u vrlo uskom rasporedu i zakasnio sa napadom, neprijatelj je jednim delom uspeo da pobjegne prema selu Ponikve i na vis iznad sela, odakle je posle toga otvorio vatru na čistinu kojom su borci I i III bat. hteli nepr. začiti za leđa i uništiti ga. Zbog toga su bat. primili naređenje da ni na kakav način ne dozvole

⁵ Vidi dok. br. 65 i 131.

okruženom nepr. da se spase iz obruča, već da ga zadrže do noći, da ga napadnu i unište. Plan nije uspeo. U 16 časova doleteo je avion koji je gađao i bombardovao levo krilo te ga prinudio da se povuče. To je nepr. iskoristio i pod zaštitom aviona spasao se iz obruča i sjedinio s nepr. u Rašici. Na mestu je ostavio 6 mrtvih koje nije mogao sobom da odvuče. Zaplenili smo 1 puškomitr. »breda«, 6 pušaka, municiju i ostalu opremu. Naši borci bili su veoma radosni zbog ovog uspeha. Nepr. gubici su bili prema tačnim podacima 30 mrtvih i nekoliko ranjenih. I bat. imao je 2 ranjena. Tog dana je II bat. napao nepr. koji se kod Spodnje Siivice iskrcao iz voza, koji je imao 18—20 vagona. Nepr. je uspeo da se probije u selo Sp. Slivnica, odakle je jurišao na položaj II bat. Pošto II bat. nije imao veze sa bat. IV brig., povukao se nešto unazad i zauzeo položaje bliže Predola, gde je imao manje sukobe s neprijateljem. Nepr. je kod Sp. Slivnice imao 15 mrtvih i dosta ranjenih. Mi nismo imali gubitaka. Bataljoni su posle toga zauzeli sledeći raspored: I bat. Mali Vrhi, koji je imao zadatak da u toku noći od 16/17. o. m. ruši prugu Zdenska Vas — Cušperk. On to nije izvršio, jer mu nije dostavljen alat za rušenje od strane bataljona IV brig. II bat. na Maloj Ilovoj Gori. III bat. na položajima Ilove Gore prema Grosuplju. Bat. IV brigade u Križkoj Vasi.

U noći 17/18. o. m. brig. je dobila naređenje da sa dva bat. ruši prugu između Cušperka i Zdenske Vasi, a sa jednim bat. obezbeđuje: sa dve čete između Cušperka i Male Račne a sa jednom četom iznad M. Račne. Porušili su 250 m pruge. Minerski vod je dva puta prekinuo prugu i to na stanici Cušperk, gde je uništio srce skretnice i odstranio jednu šinu. Oko 6 časova bat. su se vratili na svoje polazne položaje. III bat. preko dana drži zasedu uz prugu i sprečava njenu opravku.

Artiljerija XV divizije. (Izveštaj od 16. II).

I divizion nalazi se u Jurnoj Vasi. Kod blokade Novog Mesta drži položaje od bunkera ispod Barončevog Brda do Sv. Roka. Na taj sektor nepr. nije pravio nikakve ispade. II divizion nalazi se u Lakovnicama sa blokadom N. Mesta od Sv. Roka do bunkera zapadno od popaljene vile prof. Adamiča. Juče na položaju nije bilo ništa novo. II divizion izvodio je sa ljudstvom praktične vežbe na brdskom topu.

Dolenjski odred. Izveštaj za 16. II 1944.

I bat. na položajima Senturje, dok se II bat. povukao na stare položaje, jer su ga stalno tukli teškim bacačima. Posle toga zaposeo je položaje na sektoru Škofljica — Grosuplje, sa zadatkom da tamo i dalje ruši prugu i napada nepr. Stab odreda nalazi se u Vel. Dobravi. Održavaju vezu sa bat. IV brigade i I bat. XV brigade.

Nač. Štaba drug kapetan Raco nalazi se u XII i XV brigadi-

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Janez Vipotnik

Komandant — major:
odsutan

BR. 68

**ODREDBA SLOVENACKOG NARODNOOSLOBODILACKOG
VECA (SNOS) OD 19. FEBRUARA 1944. O UKIDANJU OBA-
VEŠTAJNE SLUŽBE I SLUŽBE BEZBEDNOSTI KAO PO-
SEBNE ORGANIZACIJE SA VANREDNIM OVLAŠĆENJIMA¹**

O D R E D B A

**O UKIDANJU OBAVESTAJNE SLUŽBE I SLUŽBE
BEZBEDNOSTI**

1.) U nastojanju da ubrza i izgradi demokratiju na svim područjima javnog života i na osnovu činjenice da narodni izdajnici sve više gube i poslednje korene među slovenačkim narodom, SNOS ukida Obaveštajnu službu i službu bezbednosti kao posebnu, vanrednu organizaciju sa posebnim, vanrednim ovlašćenjima i punomoćjima za borbu protiv pete kolone.² Ukoliko pojedini organi dosadašnje VOS budu još potrebni, potčinjavaju se odseku za unutrašnje poslove pri Predsedništvu SNOS-a i uključuju se u redovnu organizaciju tog Odseka.

¹ Kopija originala (umnožena na ciklostilu) u Arhivu IZDG LRS, f. II/III.

² VOS (Varnostno-obveščevalna služba Osvobodilne fronte = Obaveštajna služba i služba bezbednosti Oslobodilačkog fronta) organizovana je i počela je da deluje u Ljubljani polovinom avgusta 1941. godine. Njen glavni zadatak bila je borba protiv pete kolone i narodnih izdajnika, a pored toga organi VOS-a razoružavali su neprijateljske vojnike, nabavljali finansijska sredstva, vršili sabotaže i diverzije. U drugoj polovini 1942. VOS se proširuje i počinje da deluje na čitavoj teritoriji Slovenije. Organizovane su pokrajinske komisije (PK VOS) za Štajersku, Gorenjsku i Slovenačko primorje, a u svim okruzima okružne komisije (OK VOS). Posle ukidanja VOS-a kao samostalne organizacije i organizovanja Odseka unutrašnjih poslova pri SNOS-u, SNOS je doneo odredbu o formiranju Narodne zaštite (NZ), Ozne i vojske državne bezbednosti (VDV).

2.) Prvo zasjedanje SNOS³ odaje celokupnoj VOS pri-
znanje za njenu 3-godišnju borbu protiv pete kolone i narodnih
izdajnika.

Dana 19. februara 1944.

Predsjednik:
Josip Vidmar s. r.

Sekretar:
Boris Kidrič s. r.

Zapisničari
Vlado Krivic s. r.
Janez Stanovnik s. r.

BR. 69

IZVEŠTAJ ŠTABA 15. DIVIZIJE OD 19. FEBRUARA 1944. ŠTABU 7. KORPUSA O BORBAMA KOD NOVOG MESTA I CUŠPERKA'

STAB
XV DIVIZIJE NOV i POJ
pol. 19. II 1944.
u 15 časova
br. 142

ŠTABU VII KORPUSA NOV i POJ

P o l o ž a j

IV SNOUB »Matija Gubec« za 17. II 1944.

U toku jučerašnjeg dana I bataljon vodio je borbu s ne-
prijateljem koji je u dve kolone prodirao iz Novog Mesta prema
Prečni. Glavnina oko 100 ljudi pod zaštitom dveju autoblini
i obezbeđenje oko 50 ljudi. Četa koja se nalazila na Kozarjevom
Kalu odmah ih je napala, posle čega se neprijateljska kolona
razbila i pobegla što u Prečnu što u Novo Mesto. Jedan vod
te čete prihvatio je frontalnu borbu a jedan vod napao je ne-
prijatelja s boka. Posle toga neprijatelj se razbežao od Prečne
prema ciglani. Tu je pružio otpor i povukao se u Novo Mesto.

II bataljon na starim položajima sa starim obezbeđenjem.
Jedan vod 1. čete drži zasedu između Kamenja i Zdinje Vasi,
jedan vod 2. čete ima zasedu kod Karloveca, jedan vod 3. čete

' Prvo zasjedanje SNOS-a (Slovenskog oslobodilnog sveta) održano
je u Crnomelju 19. i 20. februara 1944. godine.

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 153/1.

kod Sentjurja a drugi vod na Novoj Gori. Sa neprijateljem nije imao dodira.

III bataljon sa jednom četom na položaju iznad Toplica i na Kuglju, sa zadatkom da tuče neprijatelja pri event. ispadu iz Bele Cerkve ili Kronova. Ostale dve čete na Trebelnom: jedna šalje patrole prema nemačkoj granici, Mokronogu. Sa neprijateljem nije imao borbi niti je primetio neprijateljski pokret.

IV bataljon i baterija po naređenju Štaba XV div. u sastavu XV SNOB.

Brigada je mobilisala 5 skrivača i na terenu zadobila 2 puške. Mitinzi nisu priređivani.

V SNOUB »Ivan Cankar« za 17. II 1944.

U 8.30 časova iz Broda prema Srebrničama kretala je bega kolona od 150 ljudi, naoružana sa 4 laka minobacača i većim brojem automatskog oružja. Zaseda I bataljona pustila je neprijatelja na 100 metara a onda ga napala iz sveg oružja. Posle prve vatre neprijatelj je plegao po zemlji, razvio se u strelce i svom snagom izvršio pritisak na zasedu. Ova se povukla na položaje iznad sela Srebrniče i tamo dalje vodila borbu. Jedan vod iz te zasede bio je poslat u Male Škrjanče, sa zadatkom da neprijatelja napadne s boka. Vod je došao u neposrednu blizinu neprijatelja i iznenada ga napao. Čim je neprijatelj bio napadnut s boka, počeo se povlačiti i zasede su ga gonile sve do sela Brod. Istovremeno je bilo izbačeno 6 mina iz teškog bacača. U pola 11 časova zasede su se nalazile na svojim prvobitnim položajima. Naših gubitaka nije bilo. Neprijateljski gubici nisu se mogli utvrditi.

R. O. O. F.- Kostanjevica javlja da je na Brod kod Sv. Križa pri Kostanjevici stiglo više kamiona vojske. Jačina i namera neprijatelja još nisu utvrđene.

XII SNOUB za dan 17. II 1944.

I bataljon nalazio se na odmoru u selu Hočevje. Slao je patrole u pravcu Zdenske Vasi i na Ilovu Goru za vezu sa XV SNOUB, kao i stalne patrole za vezu sa II bataljonom.

II bataljon nalazio se preko noći u Hočevju a u 6 časova zaposeo je položaje severno od ceste Zdenska Vas — Hočevje. Patrola, koja je bila poslata za vezu sa XV SNOUB javlja: prema izveštajima koje smo primili u navedenoj brigadi, Nemci su se vozom odvezli nešto dalje od Čušperka i tamo se iskrcali. Kolona jačine 70 ljudi krenula je južno uz prugu. U 12 časova neprijatelj je dva puta pokušavao ispad iz Zdenske Vasi ali je oba puta bio odbijen.

² Reonski odbor Osvobodilne fronte

III bataljon je u 6 časova zaposeo položaj iznad Zagorice Borbi nije imao. U toku dana neprijatelj je u pratnji jednog tenka odvezao mrtve iz jučerašnje borbe iz Zdenske Vasi r2| Videm.

Tokom celog dana nad našim položajima kri[^]žio je neprijateljski avion, bacaio je bombe i mitraljirao. U Hočevju je zapalio senjak.

Produžuje se vežbanje sa novomobilisanim koje smo primili od Dolenjskog odreda. Politkomesar brigade održao im je političku nastavu o razvoju političke borbe i o razvoju reakcije u Sloveniji.

XV SNOUB za dan 17. II 1944.

Nakon akcije na prugu u noći 17/18. bataljoni su zaposeli sledeće položaje: I bataljon je otišao na odmor u V. Vrhe.

II bataljon na položajima Mala Ilova Gora. III bataljon držao je položaje iznad pruge koju smo porušili. Bataljon IV SNOUB nalazi se u Novoj Vasi. Pre podne, oko 10 časova, do Cušperka su stigla 4 voza po 4—8 vagona. Jedan od njih vratio se prema Predolama. Uskoro posle toga neprijatelj je počeo da tuče naše položaje bacačem, tenkovskim topom i drugim automatskim oružjem. Počeo je da nastupa prema našim položajima ali je bio odbijen. Predveče stigao je do Cušperka 6. voz. Neprijateljski gubici nisu poznati. Naši gubici: jedan mrtav (operativni oficir II bataljona drug Harb). Prema još neproverenim vestima navodno se vrše koncentracije u Dev. Mariji u Polju.⁸

Artiljerija XV div. NOV i POJ za dan 17. II 1944.

I divizion nalazi se u Jurnoj Vasi sa zadatkom blokade Novog Mesta. Drži položaje od bunkera ispod Barončevog Brda do crkvice Sv. Roka. Tamo se spaja sa položajima II divizona. U toku celog dana bilo je mirno.

II divizion u selu Lakovnice sa zadatkom blokade Novog Mesta. Drži položaje od crkvice Sv. Roka do 100 m zapadno od popaljene vile prof. Adamiča. Tokom celog dana neprijatelj nije pokušao da nadire prema položajima. Pri Štabu artiljerije održava se kurs za signalizaciju i vezu. Na kurs za signalizaciju poslato je 6 drugova a na kurs za vezu 2 druga.

Primili smo 6 novomobilisanih.

Dolenjski odred za dan 17. II 1944.

Ujutro u 5 časova I bataljon je sa položaja Šenturje stigao u Spodnje Brezovo, sa zadatkom da ruši prugu Škofljica — Grosuplje i da kontroliše uporište Grosuplje. II bataljon na položajima Sela kontroliše i napada neprijatelja u pravcu Po-

* Sada Ljubljana-Polje.

jj_{ca} — Zalog — Dev. Marija u Polju te odatle vrši akciju ukoliko je to moguće.

OK VOS Grosuplje — Stična javlja:

Uporište Sv. Urh — Dobrunje bez promene (oko 60 bega). Iz ovog uporišta ponekad odlaze i na ljubljanski blok ako tamo nedostaje vojske. Inače patroliraju po svom rejonu. Poslednje nedelje, tj. od 5. II svakog dana stizalo je u Zadvor nešto nemačke vojske, tako da ih se sada tamo nalazi oko 2.000. Vojska je smeštena u svim novim kućama i u školi. Posada se stalno menja i čitav dan vežbaju posvuda. Od papirnice Vevče do osnovne škole uspostavili su telefonsku vezu. Po nacionalnosti su većinom Rusi i Poljaci od 20—30 godina starosti. Poslednjih 14 dana počeli su svakodnevno patrolirati iz uporišta Lisičji zamak na Zg. Slivnicu, prema Grosuplju i Šmarju ili pak obratno.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Janez Vipotnik

Komandant, major:
Franc Hočevar

BR. 70

IZVEŠTAJ ŠTABA 15. DIVIZIJE OD 20. FEBRUARA 1944. O DELATNOSTI PODREĐENIH JEDINICA I O BORBAMA NA SEKTORU BAN — JAVOROVICA¹

STAB XV DIVIZIJE NOV i POJ
Položaj, dana 20. II 1944
Br.: 172

STABU VII KORPUSA NOV i POJ

Položaj

Situacijski izveštaj od 19. II 1944.

IV SNOUB »Matija Gubec«

I bataljon nalazio se sa jednom četom na položajima Kozarjev Kal, a sa ostalim na sektoru Hmeljčič. Kontrolniše teren od Krke, preko Prečne i preko ceste i pruge Novo Mesto

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 153/1.

— Mirna Peč do sektora Gornje Kamence. Posle podne je oko 30 bega, sa četvora kola, iz Novog Mesta, uz samu Krku, stiglo u Češću Vas, sa namerom da pljačkaju. Na ivici šume ispred Češće Vasi bataljon ih je napao, ubio jednog neprijatelja i zaplenio jednog konja. Posle toga neprijatelju je stigla pomoć, tako da četa nije mogla da zapleni 4 kola hrane koju su napljačkali u Češćoj Vasi, mada je neprijatelj čitavim putem do Novog Mesta bio tučen jakom vatrom.

Bataljon je naknadno saznao da je prilikom napada na Kozarjev Kal, dana 16. o. m., neprijatelj imao 4 mrtva i 3 ranjena.²

Na stanici Mirna Peč zapalio je 3 pulman-vagona i stanicu potpuno uništio. Srušio je 47 tel. stubova i pokupio žicu koja će se upotrebiti za telefonsku mrežu u brigadi.

Lov na skrivače ostao je bez uspeha.

Vojnički rad: čišćenje oružja po svim četama u bataljonu. Mitinga nije imao.

II bataljon kontroliše sektor od Sentjurja do Kronova. Nije imao nikakvog dodira s neprijateljem. Zbog smene četa na položajima otpala je vojna nastava. Održan je sastanak % vojnih rukovodilaca.

Mobilisao nije, mitinga nije imao.

III bataljon kontroliše posade u Beloj Cerkvi i Kronovu, te pomoću jakih borbenih patrola vrši kontrolu nad nemačkom granicom od Bučke do Krmelja. Prilikom ovakve akcije patrola je iz zasede napala ne'mačku patrolu kod Krmelja i ubila 2 a 2 je ranila.

Mobilisao nije.

Na cesti Krmelj — Mokronog dovršio je jedan prokop i izradio 2 zaseke ispred i iza Brune Vasi.

Miting nije priređivao.

Komoru topovske baterije poslala je brigada u sastav baterije, koja se nalazi pod operativnom komandom XV SNOUB.

Deo inžinjerijske čete nalazi se kod baterije zbog lakšeg prelaska preko prokopa.

V SNOUB »Ivan Cankar«

U 5 časova ujutro neprijatelj je iz Koštanjevice krenuo prema sektoru IV bataljona koji drži položaje na Banu, Ržišću, Javorovici i Spilerovoj špici. Cestom prema Sentjerneju krenula su 3 tenka, 1 motocikl i 4 kamiona sa dva mala topa. U Sentjerneju su se zaustavili. Pešadija, jačine 300 ljudi, podelila se u dva dela. Jedan deo napadao je iz Kostanjevice prema Vel. i Malim Vodenicama, Ržišću i Banu a drugi deo iz Sentjerneja i Šmarja. Ovaj se tu opet podelio na dva dela

² Vidi dok. br. 67.

od kojih je jedan pošao preko Vrhpolja prema Javorovici a drugi deo preko Pleterja i Drče prema Vel. i Malom Banu. Zasede bataljona prihvatile su borbu, koja je vodena do 11 časova, te odbile sve napade neprijatelja podržane malim topovima. Kasnije je neprijatelj sa 2 kamiona dovezao u Pleterje oko 60 ljudi, koji su u streljačkom stroju prodirali prema Banu i Javorovici. Zbog jakog pritiska morale su se zasede bataljona povući i neprijatelj je privremeno zaposeo Ržišće, Ban i Javorovicu, gde ga je bataljon stalno napadao, tako da je nakon 3-časovnog zadržavanja bio prinuđen da se povuče u Kostanjevicu. Neprijatelj je imao 15 mrtvih i veći broj ranjenih a bataljon ima 1 ranjenog. Tri druga sa puškomitraljezom predali su se neprijatelju koji je jednog odmah likvidirao a ostale odveo u Kostanjevicu. U 15 časova bataljon je zaposeo svoje stare položaje.

U selu Vrhpolje neprijatelj je zatekao 4 terenska radnika koji su se zabarikadirali u kući i pružali jak otpor sve dok im nije nestalo municije. Posle toga sami su se ubili. Pre toga su ubili 7 neprijateljskih vojnika.¹

Na ostalim sektorima brigade nije bilo značajnijih događaja. U 10 časova patrola III bataljona naišla je u Gotnoj Vasi na patrolu od 4 bega i jednog ubila.

U toku noći napadani su bunker u Novom Mestu. Pri tom je jedna teška mina pala na bunker i ubila 2 bega.

XII SNOUB

I bataljon vodio je borbe s neprijateljem koji je u 11 časova, u jačini 150—200 ljudi, iz Zdenske Vasi prodirao prema Cušperku. Pored pešadije bila su dva tenka, jedan oklopni automobil i dva obična automobila. Zaseda bataljona jakom vatrom obasula je kolonu i razbila je u tri dela. Tom prilikom teško je oštećen jedan kamion, kojeg su morali odvući natrag u Zdensku Vas. Jedna od razbijenih kolona pobegla je u Zdensku Vas, dok su ostale dve preko Sv. Antona pošle grebenom prema Cušperku, gde su se verovatno ukrcale u voz. Sa sobom su nosile svu opremu.

II bataljon nalazio se na Kuželjevcu i u 10 časova krenuo je na položaje iznad Hočevja. Pošto se situacija izmenila, krenuo je ponovo natrag na Kuželjevec.

III bataljon sa jednom četom držao je zasedu iznad Zagorice i posle podne zamenio je sa drugom četom.

Po bataljonima održana je vojna nastava, izuzev u I bataljonu koji je vodio borbu. Čistilo se oružje i oprema. Ceti mobilisanih održana su teoretska predavanja o borbi protiv oklopnih kola, o zadacima patrola i korišćenju zaklona, kako

se bataljon mora povlačiti pred nadmoćnijim neprijateljem i motorizacijom, dežurstvo, poznavanje činova, služba bolničara i drugova prilikom izvlačenja ranjenika iz borbe.

XV SNOUB

I bataljon nalazio se na položajima u selu V. Vrh, sa obezbeđenjem prema Krškoj Vasi, Lučama, Račni i Stični.

II bataljon na položajima Mala Ilova Gora kao rezerva.

III bataljon nalazi se na položajima uz prugu Cušperk — Zdenska Vas, sa teškim minobacačem na koti 600. Šalje patrole prema Zdenskoj Vasi, Cušperku i Lučama.

IV bataljon IV SNOUB je na položajima Križka Vas i obezbeđuje prema Višnjoj Gori, Grosuplju i Račni.

Tog dana brigada nije imala borbi. Gađala je samo **dva** neprijateljska voza koji su stigli do mesta gde je pruga porušena te se posle kratkog gađanja vratili prema Grosuplju. **Tog** dana neprijatelj nije pokušavao da opravi prugu.

Artiljerija XV divizije

I divizion se nalazi u Jurnoj Vasi i nije imao nikakvih borbi.

II divizion bio je na položajima oko Lakovnica i također nije imao nikakvih susreta s neprijateljem.

Izveštaj Dolenjskog odreda još nismo primili.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Janez Vipotnik

Komandant, major.
Franc Hočevan

BR. 71

**IZVEŠTAJ ŠTABA 4. OPERATIVNE ZONE OD 21. FEBRU-
ARA 1944. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O NA-
PADU 6. SNOU BRIGADE »SLAVKO ŠLANDER« NA NE-
MACKE KAMIONE KOD VRANSKOG¹**

**ŠTAB
IV OPERATIVNE ZONE
NOV i PO SLOVENIJE
Br. 417.**

Na položaju, dana 21. II 1944.

GLAVNOM ŠTABU NOV i PO SLOVENIJE

RATNIIZVEŠTAJ

18. II 1944. 6. SNOUB »Slavka Šlandra«, napala je 3 ka-
miona sa žandarmima i policijom na glavnoj cesti kod Vranskog.

U prvom automobilu neprijatelj je imao 6 mrtvih, više
ranjenih i 2 zarobljena. Automobil je uništen.

Plen: 1 mitraljez sa 12 okvira i 300 kom. municije, 6 M
pušaka, 1 tromblon. puška, 5 pištolja i 5 bombi te ostali ratni
materijal.

Na našoj strani nije bilo gubitaka.

Druga dva automobila su pobjegla. U oba je bilo više ra-
njenih i mrtvih.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Ciril Ribičič

Komandant:
o d s u t a n

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 332 III.

BR. 72

IZVEŠTAJ ŠTABA 4. OPERATIVNE ZONE OD 21. FEBRUJARA 1944. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O MINIRANJU PRUGE I O UNIŠTENJU TRANSFORMATORA U LITJI¹

**ŠTAB
IV OPERATIVNE ZONE
NOV I PO SLOVENIJE**

Br. 417.

Na položaju, dana 21. II 1944.

GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE

RATNI IZVEŠTAJ

18. II bila je minirana pruga Kresnice — Litija te je saobraćaj na oba koloseka bio prekinut 12 časova.

19. II uništen je transformator u Litiji.² Pokvareni su i svi vodovi, tako da nema struje u Šmartnom, Litiji, Savi i Kresnicama. U tekstilnoj tvornici prekinuta je proizvodnja.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU !

Politkomesar:
Ciril Ribičič

Komandant:
o d s u t a n

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS. i. 332/III.

² Vidi dok. br. 147.

BR. 73

**IZVEŠTAJ ŠTABA 15. DIVIZIJE OD 21. FEBRUARA 1944.
ŠTABU 7. KORPUSA O NAPADU NEPRIJATELJA NA PO-
LOŽAJE 1. BATALJONA 5. SLOVENAČKE NOU BRIGADE
»IVAN CANKAR« KOD NOVOG MESTA¹**

STAB
XV DIVIZIJE NOV i POJ
Položaj, 21. II 1944.
Br.: 232

ŠTABU VII KORPUSA

U 4 ujutro komandant artiljerije XV divizije, drug Miha,² javio je telofonom da su Nemci, u pola 4 časa ujutro, učinili ispad iz Novog Mesta³ na položaje I bat. C. brigade.⁴ Bataljon se povukao na Marševo. Odmah smo telefonski izdali naređenje da se Štab artiljerije smesta poveže sa Štabom C. brigade i da zajedno nastoje odseći kolonu koja je došla iz N. Mesta i koja ne može biti jaka, jer u N. Mestu nije bilo nikakvih koncentracija.

Štabu artiljerije smo naredili da tačno ustanovi i odmah javi broj neprijatelja. Komandant Miha je odgovorio da su u Štab Cankareve brigade već ranije poslali kurira sa pismom o nastaloj situaciji.

Kad smo ponovo tražili vezu sa artiljerijom, centrala nas je obavestila da je veza prekinuta.

Da bi tačno utvrdili situaciju kod C. Brigade i artiljerije 1 da bi povezao sve snage na jednoj strani Krke te izveo protivnapad i ev. pozvao u pomoć dva bat. Gupčeve brigade, ako bi se ukazala potreba, u C. brigadu otišao je drug Raco,⁵ nač. Štaba XV div.

Šef odseka za vezu javlja nam da će svakog časa biti uspostavljena tel. veza sa Gupčevom brigadom. Telefonirali smo već u Trebnje da požure sa tim uspostavljanjem, jer im navodno nedostaje samo još nekoliko 100 m za vezu sa Gupčevom brigadom. Cim telef. veza bude uspostavljena izdaćemo naređenje Gupčevoj brigadi, na osnovu primljenog naređenja.

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS. f. 153/1.

² Miha Mišić

³ Vidi dok. br. 77, 79 i 148.

⁴ 5. slovenačka NOU brigada *Ivan Cankar«

⁵ Radomir Božović

Kad je u 4 ujutro komesar Janez⁰ razgovarao sa komandantom Mihom, Miha mu je javio da se divizion još nalazi na starim položajima a kad smo ponovo tražili informacije, veza je bila prekinuta.

Prema izveštajima O. C. pre dva dana stigla je u Novo Mesto smena posade i stara posada se u 50 kamiona odvezla prema Brežicama.⁷

Čim primimo izveštaj o stanju, poslaćemo vam ga.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Janez Vipotnik

Komandant — major:
si. odsutan

BR. 74

**IZVEŠTAJ ŠTABA 15. DIVIZIJE OD 21. FEBRUARA 1944.
ŠTABU 7. KORPUSA O RASPOREDU PODREDENIH JEDINICA I O SUKOBIMA DOLENJSKOG ODREDA S NEPRIJATELJEM NA SEKTORU DOBRUNJE — LESKOVEC — GRO-SUPLJE¹**

STAB XV DIVIZIJE NOV i POJ

Položaj, dana 21. II 1944.

Br. 234.

ŠTABU VII KORPUSA NOV i POJ

Položaj

Situacijski izveštaj od 20. II 1944. u 14

IV SNOUB »Matija Gubec«.

I bataljon bio je na starim položajima i nije došao u dodir s neprijateljem. Imao je vojne vežbe o zaklonima, bunkerima, žicanim preprekama, rušenjima, zasekama i disciplini.

⁰ Janez Vipotnik

⁷ U Novom Mestu se u to vreme nalazio deo 1. bataljona 14. SS policijskog puka. U navedenom slučaju verovatno je reč o smeni ljudstva u okviru bataljona, jer se taj bataljon i dalje nalazio na tom sektoru.

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 153,1.

II bataljon bio je na starim položajima sa zasedama kod *sentjurja* i na Novoj Gori. Kontrolirao teren između Mačkoveca i Kronova. Neprijatelj nije nigde prodirao prema njegovim položajima.

III bataljon bio je na starim položajima i kontrolirao posade uz cestu Bela Cerkev — Bučka i nemačku granicu. Također nije dolazio u dodir s neprijateljem. Vršio prokopavanje cesta. Priredio je miting u Gorenjim Laknicama.

IV bataljon i baterija nalaze se u operativnom sastavu XV brigade.

V SNOUB »Ivan Cankar«

Izveštaj od V SNOUB za 20. II do sada još nismo primili i poslaćemo ga naknadno.²

XII SNOUB

I bataljon nalazio se sa jednim vodom preko noći u zasedi iznad Zdenske Vasi. Javio je da je sinoć oko 19 časova iz pravca Videma stiglo u Zdensku Vas nekoliko tenkova ili kamiona. U toku dana na položajima bataljona nije bilo ništa novo.

II bataljon u 5 časova ujutro zaposeo je položaje I bataljona. U toku dana položaje bataljona tri puta je napao neprijateljski avion. Prilikom tih napada ubijen je 1 drug, 1 ranjen, ubijena jedna mazga i oštećen 1 laki minobacač. Bataljon javlja da je neprijatelju u Zdenskoj Vasi postavio reflektor kojim noću osvetljava položaje bataljona.

III bataljon u toku dana nije imao nikakvog dodira s neprijateljem. Bataljon je krenuo na specijalni zadatak koji mu je bio određen.³

Sva tri bataljona održala su teorne vojne časove o razvijanju kolona i rastojanju, o disciplini i značaju poslednjih akcija, o izboru zaklona i o stražarskoj službi.

Ceta novomobilisanih imala je vojne vežbe i političke časove.

XV SNOUB

I bataljon nalazio se u zasedi iznad pruge od kote 422 prema Cušperku. Patrole šalje prema Grosuplju i Zdenskoj Vasi te održava vezu sa bataljonom XII brigade na položaju kote 511.

II bataljon nalazi se u Križkoj Vasi, sa patrolnim obezbeđenjem prema Višnjoj Gori, Grosuplju i Spodnjoj Slivnici. Održava veze sa Dolenjskim odredom.

* Vidi dok. br. 79.

³ Bataljon je otišao u Belu krajinu po oružje i municiju.

IV bataljon IV SNOUB nalazi se u Maloj Ilovoj Gori, sa patrolama prema Zdenskoj Vasi, Hočevju i Lučama. Ovaj bataljon služi kao rezerva.

III bataljon je u selu V. Vrh, sa obezbeđenjem prema Račni, Zdenskoj Vasi i Stični. Održava vezu sa bataljonima na Ilovoj Gori i u Križkoj Vasi.

U toku dana jedinice brigade nisu imale nikakvih borbi. U noći 19/20. II jedinice brigade sa minerskim vodom minirale su i uništile tri raskrinice šina na stanici Cušperk. U toku dana neprijatelj nije pokušao da opravi prugu.

Artiljerija XV divizije.

Dolenjski odred

Odred se nalazi na položajima Sp. Brezovo — Sela a Stab odreda u Vel. Dobravi. I bataljon je bio u zasedi na koti 354. iznad sela Blato. U 12.50 došao je iz Grosuplja neprijatelj jačine oko 80 ljudi u uniformama SS. Zaseda je pucala na pret-hodnicu, posle čega je čitava kolona pobegla natrag u Grosuplje. Neprijatelj je imao 2 ranjena. Zaseda je zaplenila i sanduk municije za laku »bredu«.

II bataljon poslao je 60 ljudi sa 4 puškomitraljeza prema Dobrunjama, gde se na koti sreo sa kolonom od 100 ljudi, sa kojom se patrola sukobila. Borba se vodila 2 sata, posle čega se neprijatelj povukao natrag prema Dobrunjama. Sa sobom je odneo 4 mrtva i oko 10 ranjenih. Bili su sami domobrani u SS uniformama.

Minerski vod je u noći 17/18. o.m. minirao prugu Skofljica — Smarje na tri mesta i uništio 12 šina.

Izveštaj za 19. II 1944.

Neprijatelj je u 9 časova pokušao da napadne položaje I bataljona, što mu nije uspelo. Pokušao je da prodire prema bataljonu iz pravca Polica ali je bio odbačen natrag. Druga kolona došla je iz Grosuplja prema Peščeniku ali se zbog napada s boka morala brzo povući u Grosuplje.

Neprijatelj u jačini od 150 bega i 50 Nemaca u 8 časova ujutro zauzeo je položaje Javorje kod Ljubljane. Ima nameru da tu stvori uporište. Stab odreda preduzeo je sve mere da se pripremi napad na to uporište, ako ga uspostave.

U 15 časova došla je uz granicu kolona od 100 bega s namerom da napadne II bataljon na položajima Sela. Bataljon je bio blagovremeno obavešten i zauzeo je položaje na samoj

⁴ Izveštaj za artiljerijske jedinice nedostaje.

granici kod sela Leskovec. Neprijatelja je pustio u neposrednu blizinu i na njega otvorio jaku vatru. Borba je vođena do 17.30, posle čega je neprijatelj u malim grupama pobjegao. Odvukao je dosta mrtvih a dva je ostavio na terenu. Zaplenili su dve uniforme.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU !

politkomesar:
odsutan

Komandant — major:
Ciril®

BR. 75

**IZVEŠTAJ ŠTABA 16. SLOVENAČKE NO BRIGADE »JANKO
PREMRL VOJKO« OD 21. FEBRUARA 1944. ŠTABU 31. DIVI-
ZIJE NOVJ O MINIRANJU ELEKTRIČNIH POSTROJENJA
RUDNIKA ŽIVE U IDRIJI¹**

STAB XVI SNOB
»JANKA PREMRLA VOJKA«
na polož. 21. 2. 1944.

ŠTABU XXXI DIVIZIJE IX KORPUSA NOV i POJ

na položaju

Vojni izveštaj

Dajemo izveštaj o akciji na Idriju koja je izvedena 20. o. m.

- prva grupa od 10 drugova, pod rukovodstvom druga Marjana, komandira 1. čete 3. bataljona, krenula je 19. 2. 1944. u 17 časova posle podne pravcem prema Crnom Vrh. Imala je zadatak da poruši električni vod koji veže Ajdovščinu sa Idrijom, da preseče električne stubove i pokupi što više žice. Grupa se još nije vratila.
- druga grupa od 10 drugova, pod rukovodstvom druga Beri-
čiča,² politkomesara štabne patrole, krenula je 20. 2. 1944.

f Franc Hočevan

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 282/1.

² Ivan Beričić

u 4 sata ujutro do Bele, odakle je pošla da minira branu na Kobili.³ Sa sobom su imali 50 kg eksploziva. Drugovi su bili iz 2. bataljona. Grupa se još nije vratila ali poznato nam je da je akcija uspela, jer se oko 22 časa čula jaka detonacija.⁴

- treća grupa, kojom je rukovodio drug Velikonja Ludvik,⁵ sekretar SKOJ-a pri' Stabu XVI SNOB »Janka P. Vojka«, krenula je 20. 2. 1944. u 12 časova prema Razpotju kod Ledina. Imala je zadatak da minira kanal u Podgolici,⁶ koji veže Idrijcu sa glavnom centralom na Marofu. Sa sobom je imala 50 kg eksploziva. Grupu je sačinjavalo 5 drugova: dva iz minerskog voda, dva iz 2. bataljona i vođa. Kanal je bio miniran u 24 časa i potpuno je uništen. Čim je bio miniran, u Idriji se ugasilo svetlo. Na mestu miniranja sada se voda izliva preko nasipa u Idrijcu.
- četvrta grupa, kojom je rukovodio drug Tomo," zam. brigadnog obaveštajca, brojala je 6 ljudi: dva iz minerskog voda, tri iz 2. bataljona i vođa. Na put je krenula 20. 2. 1944. u 12 časova i imala je zadatak da uništi centralu u Spodnjoj Idriji i dva rezervoara u pečniškim mlinovima.⁸ Sa sobom je imala 75 kg eksploziva. Grupa je stigla u centralu i minirala je. U centrali su se nalazila dva čuvara. Jedan je baš hteo da telefonira policiji u Idriji ali ga je u tome sprečio drug Tomo odvučavši ga od telefona. Pomenute čuvare su nakon završene akcije pustili. Sanduk sa eksplozivom grupa je smestila ispod motora, zapalila i napustila centralu. Eksplozija se čula nakon 6 minuta. Centrala je potpuno uništena. Rezervoari kod pečniških mlinova minirani su u 1 č. posle ponoći i oba su potpuno uništena.

³ Uzvišenje s desne strane drumu Idrija — Crni vrh (4 km južno od Idrije).

⁴ Iz naknadnog izveštaja Štaba 16. slovenačke NO brigade »Janko Premrl Vojko« od 23. februara 1944. vidi se da su prve dve grupe postigle sledeće uspehe: Prva grupa je u blizini Zadloga uništila 20 električnih stubova u dužini od 1 km. Žicu nije mogla da pokupi zbog opasnosti od struje. Prema izveštajima sa terena usled kratkog spoja nastao je kvar na transformatorima u Ajdovščini i Idriji, čime je naneta znatna šteta. Druga grupa je minirala kanal »Rake«, koji vodi od Kobile prema Idriji. u dužini od oko 12 metara. Branu kod Kobile nije mogla da minira jer nije imala dovoljno eksploziva. Grupa se zatim povukla prema selu Vojsko i odatle na Kanomlju. (Original, pisan na mašini, nalazi se u Arhivu IZDG LRS, f. 282 1.)

⁵ Poginuo 10. novembra 1944. kao komandir Prve čete Prvog bataljona Jeseniško-bohinjskog odreda.

⁸ Uzvišenje kod Idrije sa desne strane drumu Idrija — Spodnja Idrija.

⁷ Tadek Sadewsky

* Pečnik se nalazi ispred s. Razpotja na drumu Idrija — Ziri.

U vremenu kad je bila minirana centrala Nemci su iz Spodnje Idrije počeli da tuku teškim bacačem. Izbacili su oko 15 mina a čula se pucnjava i iz protivavionskih i teških mitraljeza kao i iz automata. Neprekidno su izbacivali i rakete. U akciji grupa nije imala nikakvih gubitaka. — peta grupa, sastavljena od 18 drugova iz prateće čete i komandanta, krenula je 20. 2. 1944. u 12 časova sa pet mula, dva teška bacača, tri laka mitraljeza i 60 mina. Zadatak joj je bio da izbaci mine na topionice i kotlove. Sa vođom 4. grupe bilo je dogovoreno da drug Tomo ispali tri rakete: belu, crvenu i zelenu, što bi značilo da je rušenje završeno. To je i učinio. Oko 3 sata ujutro četa je izbacila na grad Idriju 6 mina i, navodno, pogodila je cilj. Posle izbačenih 6 mina bacač je otkazao zbog suviše velike hladnoće. Teški bacač je pokvaren, pokvarila mu se opruga. Zbog suviše jake hladnoće nije dejstvovao ni drugi bacač, jer se železo steže.

Treća, četvrta i peta grupa vratile su se zajedno danas u 9 časova ujutro.

Uspeh akcije:

Idrija nema električne struje ni za pogon motora, ni za osvetljenje vojnih objekata, ni za civilno stanovništvo a nema ni za rudnik.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Kuk Jože
Branko

Komandant:
Drolc Albin
Krtina

BR. 76

**IZVEŠTAJ ŠTABA 18. DIVIZIJE OD 22. FEBRUARA 1914.
GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O RASPOREDU
I ZADACIMA PODREĐENIH JEDINICA¹**

ŠTAB
XVIII DIVIZIJE NOV i POJ
na položaju, 22. II 1944.

ŠTABU VII KORPUSA I GLAVNOM ŠTABU NOV i POS

Dnevni izveštaj:

VIII brigada nalazi se na sektoru Polom — Vrbovec, sa jednim bataljonom u Makošama a jednim bataljonom u Koprivniku.

IX brigada je na sektoru Lipovščica — Bukovica, sa zadatkom rušenja neprijateljske komunikacije na svom sektoru i obezbeđenja prema Kočevju.

X brigada nalazi se na sektoru Sv. Gregor, sa jednim bataljonom u Marolčama. Zadatak te jedinice je također rušenje neprijateljske komunikacije na njenom sektoru, a pored toga i obezbeđenje prema Vel. Laščama.

Jedinice su dobile zadatak da u slučaju pokreta neprijateljske kolone sistematski napadnu njihove pobočnice, koje treba temeljito uništiti, a da također na pogodnim mestima napadnu i samu kolonu. U tom cilju angažovan je sav obavешtajni aparat, kako bi posle toga mogli uspešno izvesti naš plan.

Uspostavili smo vezu sa Notranjskim odredom i komandom područja, a također su bile posiate patrole za vezu sa jedinicama koje operišu na sektoru Zdenska Vas — Grosuplje.

Pošto se naša VIII brigada već duže vreme nalazi van sastava divizije, neophodno su potrebne razne reorganizacije. Pored toga preka je potreba da se brigada temeljito očisti, što joj je na sadašnjem sektoru skoro nemoguće. Ukazala se neizbežna potreba da je za kraće vreme povučemo u divizijsku rezervu, gde bismo uredili sve navedene stvari. Zbog toga ćemo IX brigadu prebaciti na sektor Grčarice, odakle bi brigada poslala dva bataljona na sadašnji sektor VIII brigade.

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 27/11.

Detaljniji izveštaj o stanju jedinica, stanju neprijatelja i o vojnom i političkom radu u jedinicama, kao i u obe divizijske škole, poslaćemo naknadno.²

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
N. Majcen'

Komandant:
Janko Rudolf

BR. 77

IZVEŠTAJ ŠTABA 5. SLOVENAČKE NOU BRIGADE »IVAN CANKAR« OD 22. FEBRUARA 1944. O BORBI KOD NOVOG MESTA¹

Stab V. U. B. I. C. 22. 2.1944. u 8.30 časova

Juče je neprijatelj iz Novog Mesta izveo ispad većeg stila, u jačini od oko 600 ljudi, s namerom da pljačka po selima.² Neprijateljska kolona u jačini od 500 ljudi krenula je u 3 časa ujutro iz Broda prema položajima I bat. U. B. »I. C.« na Srebrničama. Zaseda I bat. pružila je otpor a posle toga povukla se na položaje između Srebrniča i Volavča. Neprijateljska kolona krenula je oko 7 sati ujutro iz Srebrniča prema Boričevom i odatle dalje na Škrjanče. Zasede I bat. su više puta napadale neprijatelja. Učestvovao je i bacač. Odatle je kolona sa jakim pobočnicama kretala prema Ruperč Vrh i Stranskoj Vasi do Birčne Vasi. Odatle je kolona krenula prema Lakovnicama i to između 9 i 10 časova. Tu se kolona podelila u više delova. Oko sela je neprijatelj postavio zasede. Prva kolona otišla je prema Sv. Florjanu, druga prema Mihovcu, treća ka Sv. Roku,

² Jedinice 18. divizije koje su se od kraja novembra 1943. nalazile u Gorskotarskom kotaru bile su zamenjene 12. i 13. februara 1944. jedinicama XIII divizije i 14. februara krenule za Sloveniju. Zbog premorenosti ljudstva i visokih snežnih smetova tek 17. februara stigle su u rejon Brod na Kupi — Fara — Slavski Laz. Deveta brigada je 20. februara produžila pravcem Štalcarji — Grčarice, a Stab divizije i 10. brigada krenuli su 18. februara pravcem Brod na Kupi — Osilnica — Čabar — Podpreska, gde su stigli 20. februara.

* Nace Majcen

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 84/11.

² Vidi dok. br. 73 i 79.

dok je najjača kolona kretala prema Koroškoj Vasi, s namerom da zađe za leđa položajima III bat. III bat. držao je sa četom i položaje na koti 232 iznad Gornje Teške Vode, a sa jednom i četom i jednim vodom iznad Koroške Vasi. Ova poslednja zasada bacačima i mitraljezima napala je neprijatelja kad je oko " 11 časova jurišao u Jurnu Vas. Odatle se neprijatelj, pod staj- , nom vatrom našeg oružja, prebacivao prema Koroškoj Vasi. Uspeo je da stigne u Korošku Vas ali je nakon četvrtčasovnog zadržavanja bio oteran natrag u Jurnu Vas. Nakon jake pripreme bacačima i topovskom vatrom iz Novog Mesta, neprijatelj je odatle krenuo prema Gornjoj Teškoj Vodi. Zasedi III bat. na koti 232 neprijatelj je pružao jak otpor. Pod snažnim pritiskom neprijatelja ipak se morala povući sa svojih položaja preko ceste, na kotu 346. Neprijatelj je upao u selo i pokušao da dođe i u Stopiče ali su ga u tome sprečile zasede na koti 346 i zasede 2. i 3. bataljona na Verdunu. Posle 1-časovnog zadržavanja u Gor. Teškoj Vodi, za sve vreme napadan od zaseda 3. bat., neprijatelj se sa jakim bočnim osiguranjima kretao prema Gotnoj Vasi. Između Teške Vode i Gotne Vasi neprijateljske kolone i zasede pripojile su se glavnini. — U 7 časova ujutro krenula je iz Grma prema Gotnoj Vasi neprijateljska kolona od oko 300 ljudi, uz podršku 2 tenka i 1 blinde. U koloni se nalazilo i 7 automobila. Ova kolona zadržala se u Gotnoj Vasi, odakle je pešadija, u jačini od oko 100 ljudi, krenula prema Sentjoštu, ali se, napadnuta od naše zasede na Verdunu, povukla u Gotnu Vas. Druga kolona, u jačini od oko 100 ljudi, krenula je prema Lakovnicama, gde se pripojila glavnoj koloni. Snage koje su ostale u Gotnoj Vasi zaposele su naše položaje na Barončevom brdu i kod Sv. Roka te su držale ove položaje sve dok se neprijatelj sa glavninom nije oko 16 časova povukao u Novo Mesto. Neprijateljski gubici do sada još nisu provereni ali iz prvih podataka se vidi da je imao veći broj mrtvih. Naši gubici.³ 3. bat.: 2 mrtva, 4 ranjena; artiljerija: j 5 mrtvih, 2 ranjena.

Komandant:
Dragan¹

Stab Belokranjskog odreda 22. 2. 1944. u 14 časova.

Neprijatelj u jačini od 3.000 ljudi krenuo je iz Karlovca u Netretić. Namera nepoznata.

¹ Vidi dok. br. 79, napomenu br. 3.

⁴ Alojz Dragan. Poginuo aprila 1945. kod Tople Rebre u Kočevskom rogu.

BR. 78

IZVEŠTAJ ŠTABA 4. OPERATIVNE ZONE NOV OD 23. FEBRUARA 1944. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O AKCIJAMA U. SNO BRIGADE »MILOŠ ZIDANŠEK« OD 6. JANUARA DO 9. FEBRUARA I O BORBI 6. SNOU BRIGADE »SLAVKO ŠLANDER« PROTIV NEMACA NA MENINI PLANINI¹

**ŠTAB
IV OPERATIVNE ZONE
NOV i PO SLOVENIJE**

Br. 437.

Na položaju, dana 23. II 1944.

GLAVNOM ŠTABU NOV i PO SLOVENIJE

RATNI IZVEŠTAJ

- 6. I 1944. 11. SNOB imala je sukob sa nemačkom policijom iznad Ribnice na Pohorju. Dva policajca mrtva, 1 ranjen.
- 16. I 1944. 11. SNOB izvršila je napad na voz na pruzi Dravograd — Janževski Vrh.
Mrtvih 18 oficira, podoficira, žel. policajaca itd.
Plen: 9 pušaka, 15 različitih pištolja, 30 uniformi, 15 ranaca i velika količina druge opreme .. .
- 16. I 1944. 11. SNOB uništila je tvornicu papira u Podvelki. Milionska šteta.
U zasedama ranjeno 15 vermana i vojnika.
- 20. I 1944. sukob između policije i 2. bataljona 11. SNOB. Naši gubici: 3 mrtva i 2 ranjena. Gubici neprijatelja nepoznati.
- 21. I 1944. 11. SNOB je iz zasede uništila 3 kamiona na cesti Konjice — Celje.
2 nemačka vojnika mrtva, 6 ranjenih i 18 svučenih.
Plen: 4 MG mitraljeza, 1 MP automat, 3 puške, 1 tromblonska puška sa 24 tromblona, 1 tromblonski pištolj sa 15 raketa i 12 patrona, 1 MG pištolj, 4 velika durbina, mnogo druge opreme.

**Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS. f. 332 III.
Vidi Zbornik, tom VI. knj. 10. dok. br. 217.**

22. I 1944. neprijatelj je sa više kolona napao 11. SNOB. Iz zasede ubijena 3 policajca, 6 ranjenih. Neprijatelj se morao povući.
Naši gubici: 1 mrtav (mitraljezac).
23. I 1944. 1. i 2. bataljon sukobili su se i vodili 4 i po časovnu borbu sa elitnim SS odeljenjima i lovačkim vermanšaft četama.
Neprijatelj je imao 28 mrtvih. Broj ranjenih nije poznat. Mi nismo imali gubitaka, izuzev lakše ranjenih.
25. I 1944. sukob 11. SNOB sa SS odeljenjem.
26. I 1944 u blizini Konjica zapaljeno 60 telefonskih stubova.
28. I 1944. ista brigada sukobila se sa nernackom zasedom koja se povukla.
31. I 1944. u 3 časa ujutro fašisti su napali logor 1. i 3. bataljona 11. SNOB.
Ubijena 4 Nemca.
1. II 1944. na Planini na Pohorju ubijena dva izdajnika i špijuna.
1. II 1944. jedinice iste brigade sukobile su se sa policijom iznad Oplotnice. Jedan fašist mrtav i 1 ranjen.
2. II 1944. iz zasede ubijeno 6 Nemaca.
3. II 1944. na Pohorju ubijen izdajnik Zakršek.
4. II 1944. iznad Vitanja ubijena dva izdajnika i špijuna.
5. II 1944. minerski vod 11. SNOB izbacio je iz šina i srušio voz na pruzi Sl. Bistrica — Celje.
7. II 1944. isti vod porušio je prugu između Fale i Ruša. Vagoni su bili uništeni.⁴
9. II 1944. Nemci su napali 1 vod 11. SNOB. Žrtava nije bilo.
20. II 1944. Prvi bataljon 6. SNOUB »Slavka Šlandra« na cesti Gornji Grad — Nazarje, u selu Krašna, napao je na jedan kamion i teretni automobil. Zbog zamrznutog automatskog oružja kamion je uspeo da pobegne, mada je bilo više ranjenih i mrtvih Nemaca. Drugi automobil, sa većom količinom mleka, bio je zapaljen i materijal uništen.

^{s i 4} Vidi dok. br. 138.

20. II 1944. Sesta SNOUB »Slavka Slandra« u selu Rovte, na sedlu Menine planine i Dobrovlja, vodila je borbu sa 3 kolone Nemaca. Borba je vođena dva i po časa. Neprijatelj je pretrpeo velike gubitke u mrtvim i ranjenim. Naši gubici su jedan mrtav (zam. komandanta brigade drug Srečo⁵).

22. II 1944. patrola 1. čete Kamničko-savinjskog odreda u selu Vrhpolje kod Moravča napala je jaku žandarmerijsku patrolu." Žandarmerijska patrola bila je dobro naoružana puškomitraljezima, automatima i s 2 laka bacača. I pored toga, posle duže borbe sa promenljivom srećom, morala se povući. Nemački gubici:

1 mrtav i 4 ranjena. Naši gubici isti.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Ciril Ribičič

Komandant:
o d s u t a n

⁵ **Tomaž Novak**
' Vidi dok. br. 136.

BK. 79

**IZVEŠTAJ ŠTABA 15. DIVIZIJE OD 23. FEBRUARA 1944
ŠTABU 7. KORPUSA O BORBI KOD NOVOG MESTA¹**

ŠTAB XV DIVIZIJE NOV I POJ

Položaj, dana 23. II

Br.: 343.

ŠTABU VII KORPUSA NOV i POJ

Položaj

Dnevni izveštaj

IV. SNOUB »Matija Gubec«

I bataljon bio je na starim položajima sa starim obezbeđenjem. Noću je izveo demonstrativan napad na Novo Mesto i to iz dva pravca: iz Bučne Vasi i Bršljina. Porušio je 42 telefonska stuba. Na Hudom je zapalio stražaru.

II bataljon je na svojim položajima ceo dan imao mir. Uveče je sa jednom četom izveo demonstrativan napad na Mačkovec.

III bataljon na svojim starim položajima nije imao nikakvih borbi s neprijateljem. Na cesti Mokronog — Krmelj dovršio je jedan prokop.

U Štabu brigade održan je sastanak članova štabova bataljona sa Štabom brigade, na kojem se raspravljalo o aktuelnim problemima.

V SNOUB »Ivan Cankar«

Izveštaj za 20. II 1944.

Na sektoru koji kontroliše brigada bilo je u toku dana mirno.

Izveštaj za 21. II 1944.

Ujutro između 2 i 3 časa krenula je iz Broda neprijateljska kolona, jačine od oko 500 ljudi, prema položajima I bataljona na Marofu.² Zaseda je prihvatila borbu ali se zbog nadmoćnosti neprijatelja morala povući na položaje između Srebrniča i Volavča. Pošto je izgledalo da neprijatelj ima namjeru da prodire dalje prema Vavtoj Vasi, bataljon je rasporedio glavne snage na cesti Novo Mesto — Vavta Vas. Borbu

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 153'I.

² Vidi dok. br. 73, 77 i 148.

s neprijateljem podržavao je teški bacač i posle duže borbe kolona je bila raspršena. Kolona je krenula natrag prema Srebrničama i odatle prema Boričevu. Tu kolonu napala je zaseda I bataljona iznad Malih Skrjanči. Odatle je kolona krenula od Boričeva ispod Skrjanči na cestu zatim sa jakim pobočnicama prema Ruperč Vrh i Stranskoj Vasi. Time je neprijatelj zašao za leđa položajima artiljerije te se ista morala povući prema Rajnušću i Rakovniku. U međuvremenu je neprijateljska kolona došla iz Stranske Vasi i Birčne Vasi u Lakovnice. Snage artiljerije morale su se probijati prema Mihovcu i Koroškoj Vasi.

Oko 9 časova III bataljon je dobio naređenje da pošalje jednu četu prema Koroškoj Vasi i da napadne neprijatelja koji se nalazio u Lakovnicama. Snage raspoređene iznad Koroške Vasi napale su teškim oružjem neprijatelja, koji je pod stalnom vatrom naših jedinica jurišao u Jurnu Vas i odatle se, stalno napadan, prebacivao prema Koroškoj Vasi. Tu se zadržao samo četvrt sata te se pod pritiskom naših snaga morao povući prema Jurnoj Vasi. Neprijatelj je posle toga sve svoje snage bacio prema četi III bataljona, koja je držala zasedu na koti 232, i ta četa se nakon gubitka od dva mrtva i 4 ranjena morala povući preko ceste na kotu 346. Zbog stalnog neprijateljskog pritiska morala se odatle povući na greben između Stopiča i Verduna. Na taj način put u Težku Vodu postao je slobodan. Neprijatelj je tamo prodro sa svim snagama i zadržao se oko sat vremena. Manjim snagama nastojao je prodreti i u Stopiče, što mu je delimice i uspelo, ali je posle kraće borbe odbačen natrag prema Težkoj Vodi. Tu su se prikupile sve neprijateljske snage i u 16 časova krenule glavnom cestom u Gotnu Vas 1 Novo Mesto.

Neprijateljska kolona od oko 300 ljudi krenula je u 7 časova iz Grma prema Gotnoj Vasi. Imali su 2 tenka, 1 blindu i 7 kamiona. Deo pešadije krenuo je prema Sentjoštu, odakle ga je zaseda III bataljona na Verdunu oterala natrag prema Gotnoj Vasi. Deo neprijateljske kolone krenuo je prema Lakovnicama i tamo se pridružio glavnoj koloni. Ostale snage zaposele su položaje na Barončevom brdu i Gotnoj Vasi te kod Sv. Roka, gde su ostale do 16 časova.

Neprijateljski gubici još nisu utvrđeni. Gubici brigade su: III bataljon 2 mrtva i 4 ranjena.³

³ U izveštaju od 24. februara 1944. Štab 15. divizije navodi: > ... Naknadno su utvrđeni gubici u akciji 21. o. m. I bataljon imao je 2 mrtva (puškomitraljezac i pomoćnik, koji su štitili povlačenje zasede I bataljona. Branili su se do poslednjeg metka i naposljetku se borili samo s bombama) i 1 nestao (kurir koji je išao u Štab brigade i verovatno je mrtav). III bataljon ima 7 mrtvih, od čega čitava komanda I čete, izuzev zam. politkomesara. Borili su se do poslednjeg, bili ranja-

Na sektoru II i IV bataljona bilo je čitav dan mirno. Naknadno se saznalo da je neprijatelj u tim borbama imao 15 mrtvih.

XII SNOUB

I bataljon je preko noći držao zasedu iznad Zdenske Vasi. Oko 19 časova iz pravca Velikih Lašča stiglo je 6 motornih vozila ali zbog magle nije se moglo utvrditi šta su prevozili. U toku noći patrola bataljona privukla se do samih bunkera u selu Cesta i uznemiravala neprijatelja.

II bataljon nalazio se na odmoru. Održan je sastanak sa komandirima i zamenicima o budućem radu u bataljonu.

III bataljon otišao je po oružje i municiju.

Artiljerija XV divizije

Izveštaj za 20. II 1944.

U toku ovog dana nijedan od diviziona nije imao nikakvih borbi s neprijateljem.

Izveštaj za 21. II 1944.

I divizion nalazio se u Jurnoj Vasi. Ujutro u 4 časa neprijatelj u jačini od 600 ljudi oterao je Cankareve patrola kod Broda i uspeo da u 5 časova stigne na Volavče. To je bio jedini izveštaj Cankarevog bataljona koji je divizion primio u toku cele borbe. Divizion je primio naređenje Štaba artiljerije da pojača svoje zasede i sa ostalim delom, kao rezervom, sačeka u Jurnoj Vasi. U 7 sati divizion je krenuo da pojača položaje II divizona, jer je u međuvremenu neprijatelj prodirao iz Birčne Vasi prema Lakovnicama a druga kolona (7 kamiona i 2 tenka) iz Grma na Gotnu Vas, prema Pogancu, i zaposela je Barončevo brdo. I pored jake minobacačke vatre divizion je izdržao na svojim položajima do pola deset sati, kad je od Štaba artiljerije primio naređenje da se povuče na položaje ispod Podgrada. Ovo naređenje izdato je zbog toga što je u tom vremenu neprijateljska kolona iz Sv. Florjana i Birčne Vasi zalazila njima za leđa u pravcu Lakovnica i Stranske Vasi. Divizion je posle toga u dve kolone krenuo na nove položaje. Desna se primicala Rajnuščama i Rakovniku. Pred Rakovnikom napala ju je neprijateljska kolona koja je iz Lakovnica prodirala prema Sv. Roku. Oko 11 časova ta je kolona stigla u Podgrad. Sa položaja ispod Podgrada pružala je neprijatelju jak otpor ali zbog žestoke topovske, minobacačke i mitraljeske vatre, a počelo im je nedostajati i municije, morala

vani i opkoljeni i na kraju izvršili samoubistvo. Njihova tela je neprijatelj zverski izmrcvario i nekima odsekao polne organe. Neprijatelj je pri tome zaplenio 1 puškomitraljez. 6 pušaka i 1 laki bacač.

se povući u sam Podgrad. Leva kolona tog diviziona povlačila se prema Lakovnicama. U pola 11 časova njena prethodnica je kod Lakovnica pala u zasedu gde je već bilo oko 80 Nemaca. Kolona se morala povući do mosta, gde ju je napala druga neprijateljska kolona iz Stranske Vasi. Kolona se posle toga povlačila uz potok, stalno odbijajući neprijatelja, a kad je stigla do crkve napala ju je treća neprijateljska zaseda. Kolona je konačno uspeła da se probije prema Cerovecu, gde je opet n^o nju udarila još jedna nemačka zaseda. Kolona je posle toga krenula prema Pristavi, gde je stigla u 14 časova.

Oko 14 časova glavnina neprijateljskih snaga otišla je iz Jurne Vasi i to prema Gornjoj Težkoj Vodi a jedan deo prema gradu. Divizion je krenuo natrag u Jurnu Vas, gde je stigao u 15.15 časova a u 16.30 bila je opet postavljena zaseda na starim položajima ispod Barončevog brda i Sv. Roka. Neprijateljski gubici nisu poznati, divizion je imao 2 ranjena. U vinogradu iznad Koroške Vasi dva su se partizana predala Nemcima.

II divizion je ujutro, nakon obaveštenja od strane I bataljona »IC«, pojačao svoje zasede, poslao jaču zasedu na Rupeč Vrh, a ostatak je još ostao u Lakovnicama. Ovaj deo je oko 9 časova krenuo da zaposedne položaje kod Sv. Florjana i tamo je naišao na neprijatelja koji je već držao zasedu. Tom prilikom poginuo je komandant diviziona drug potporučnik Bogdan Zaplotnik. Prema dobivenom naređenju divizion je počeo sa povlačenjem zaseda sa starih položaja te je zaposeo položaje na Mihovecu i iznad Koroške Vasi. U 14 časova divizion je krenuo natrag na svoje stare položaje odakle je neprijatelj već otišao. Divizion opet drži sve svoje stare položaje.

Dolenjski odred. Izveštaj od 21. II 1944.

Odred se nalazi na položajima Sp. Brezovo — Sela, Štab odreda na Velikoj Dobravi. Neprijatelj je u toku dana napustio selo Javor i krenuo prema Dobrunjama. U 9 časova cestom prema Peščeniku stigla je neprijateljska kolona od oko 50 ljudi. Patrola I bataljona naterala ju je u bekstvo.

Neprijatelj se posle toga više nije pojavljivao na sektoru odreda, izuzev u uporištima. Minerski vod je u 20 časova na stanici Šmarje — Sap minirao prugu i uništio 2 skretnice i 12 šina.

Drugog nečeg naročitog na sektoru odreda nije bilo.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Janez Vipotnik

Komandant — major:
Franc Hočevar

P. s.

XII SNOUB je u toku noći nastavila rušenje železničke pruge na svome sektoru, a da neprijatelj nije pokušao neku intervenciju.

XV SNOUB dobila je naređenje da 24. II o. g. napadne i likvidira neprijatelja koji svakodnevno oklopnim vozom dolazi do Čušperka.

Pukovnik drug Daki⁴ danas se javio Stabu divizije.

BR. 80

IZVEŠTAJ ŠTABA 18. DIVIZIJE OD 23. FEBRUARA 1944. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O NAPADU NA NEMAČKA VOZILA KOD RAKITNICE I ORTNEKA¹

STAB
XVIII DIVIZIJE NOV I POJ
Položaj, dana 23. II 1944.
Br. 873.

GLAVNOM STABU NOV i POS
STABU VII KORPUSA NOV i POJ

P o l o ž a j

Dnevni izveštaj

1.) *Sektor Kočevje.* Posada u Kočevju ima oko 800 domobrana, čiji je komandni kadar nemački. Pored ostalog naoružanja poseduju 3 topa i 8 kamiona. Uporište je snažno utvrđeno bunkerima i opasano duplom žičanom preprekom. Ispade ne čine ali s vremena na vreme drže zasedu kod Stare Cerkve radi obezbeđenja automobilskih kolona koje se kreću između Ljubljane i Kočevja.

Sektor Vel. Lašče. Posada u Vel. Laščama sastavljena je od Nemaca i domobrana te broji oko 500 ljudi. Vrší patroliranje prema Sv. Gregoru, Rašici, Turjaku i Dobropolju. Pored ostalog naoružanja posada raspolaže i sa 4 topa srednjeg

⁴ Stane Semič

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 27/11.

kalibra, za koje su izgradili bunkere kod Sv. Roka, sa 4 teška i 4 laka bacača. Nemci su naoružani automatima, dok su domobranci naoružani samo puškama. Posada ima zadatak da ovlada cestom Ljubljana — Kočevje i da štiti automobilske kolone koje voze prema Kočevju.

- 2.) VIII brigada nalazi se na svojim starim položajima. Od nje još nismo primili nikakvih izveštaja, jer iste dostavlja direktno vama. Kuriri, koje smo poslali sa direktivama za brigadu, još se nisu vratili.

IX brigada nalazi se na sektoru Sodražica — Ribnica, dok je Stab brigade u N. Stifti.

Prilikom pokreta brigade prema novim položajima, prethodnica se sukobila sa neprijateljskom zasedom. O ishodu te borbe do sada nam je poznato samo to da naši nisu pretrpeli nikakve gubitke.¹ Treći bataljon juče ujutro postavio je zasedu kod Rakitnice, koja je napala nemačku pobočnicu a posle toga i kolonu koja se kretala cestom. Tom prilikom uništila je dva kamiona. Ovaj izveštaj poslao nam je komandant 2. bataljona pomenute brigade, koji se nalazi u Lipovšćici i sa kojim imamo telefonsku vezu. Detaljniji izveštaj ćemo poslati čim primimo pismeni izveštaj brigade.³

X brigada nalazi se na sektoru Vel. Lašče — Sv. Gregor, a štab brigade nalazi se u selu Sv. Gregor.

III bataljon te brigade postavio je zasedu u bunkerima zamka Ortnek i duž posečene šume, sa zadatkom da napadne i uništi autokolone koje su se kretale cestom. Na dan 22. o. m., iz pravca Vel. Lašča stigli su 1 autoblanda i 1 tenk. U autoblandi nalazilo se oko 25 ljudi. Zaseda je iz automatskog oružja i bacača odmah otvorila vatru na neprijateljska vozila i tu grupu, posle kratke borbe, prinudila da se povuče u Vel. Lašče. Istovremeno je iz pravca Kočevja stigla kolona od 15 motornih vozila, na koju je zaseda odmah otvorila vatru iz automatskog oružja i bacača. Neprijatelj je snažno odgovarao vatrom teških mitraljeza i bacača. I pored žestoke vatre zasede, neprijatelj je uspeo da se s kolonom probije dalje prema Vel. Laščama. Borba je vođena od 14 do 15 časova. Neprijatelj je u toj borbi imao 6 mrtvih i 8 ranjenih, koje je uspeo odvući sa sobom. Naši nisu pretrpeli nikakve gubitke.

- 4.) Zdravstveno i moralno stanje jedinica je zadovoljavajuće.
- 5.) Po jedinicama je izvođena vojna nastava i to: patrolna služba, o disciplini po desetinama i vodovima u borbi i na mestu, stražarska služba, značaj veze u borbi i pokretu, postavljanje zaseda i taktika okruživanja neprijatelja.

¹ i » Vidi dok. br. 84.

- 6.) Politička nastava izvođena je po svim jedinicama i raspravljalo se o disciplini, drugarstvu, o »žicarenju«, o tačnom izvršavanju primljenih naređenja, čitanju tekuće literature čitanje i komentarisanje radio-vesti.
- 7.) Zbog uređivanja kantonmana jedinice nisu priređivale mitinge ali su stupile u vezu sa terenskim odborima.
- 8.) Brojno stanje: po spisku — — — — — 2.722
 u rashodu — — — — — 351
 na licu — — — — — 2.371

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
N. Majcen⁴

Komandant:
Janko Rudolf

BR. 81

**NAREĐENJE GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD
 24. FEBRUARA 1944. ŠTABU SEDMOG KORPUSA ZA RU-
 ŠENJE ZELEZNICKOG VTJADUKTA KOD ZALNE¹**

**GLAVNI ŠTAB NOV I PO
 SLOVENIJE
 OPERATIVNO ODELJENJE**

Op. br.: 74.
 Dana 24. II 1944.

STABU VII KORPUSA

S početkom radova na opravci žel. pruge Grosuplje — Zalna neprijatelj će nastojati da ostvari već u opštem izveštaju inž. - tehn. sekcije od 25. I o. g. navedenu težnju za uspostavljanjem žel. veze Ljubljana — Trebnje, sa jednim krakom za Sevnico. Uspostavljanjem žel. saobraćaja na tom sektoru neprijatelj će sa jedne strane postići rasterećenje suviše opterećene pruge Zidani Most — Ljubljana, a sa druge strane biće mu omogućeni brzi pokreti jedinica na ugrožene sektore. Opasnost

¹ Nace Majceri

² Kopija originala (pisana na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 28/L

u kojoj bi se u tom slučaju našli jeste u tome što bi sadašnja jaka uporišta izgubila svoj značaj, jer bi te jedinice, radi obezbeđenja pruge, duboko zašle u našu oslobođenu teritoriju i sa postavljenim bunkerima uz prugu prekinule, odnosno onemogućile sigurne veze sa mestima koja se nalaze na obe strane pruge.

Stanje:

Zel. pruga Grosuplje — Novo Mesto bila je posle kapitulacije, na osnovu naredbi Glavnog štaba NOV i POS, rušena u celini, sa kratkim delovima pruge koji nisu bili porušeni. Pragovi su bili spaljeni, šine iskrivljene, a ostali signalni uređaji uništeni. Prema dosadašnjem iskustvu i takav način rušenja na kraćim prugama ne predstavlja za neprijatelja nikakvu ozbiljniju prepreku, jer ljubljanska državna direkcija raspolaže dovoljnom rezervom potrebnog materijala i izvežbanog stručnog kadra radnika.

Od objekata na pruzi, koji bi predstavljali ozbiljnu prepreku i za opravku zahtevali dosta vremena i materijala, bio je, prema skici, porušen vijadukt kod Zalne² na taj način što su minirana tri stuba — nosača tunel kod Peščenika nije bio miniran već zatrpan sa oko 14 punih vagona. Svi ostali objekti, tj. mali mostovi preko potoka, porušeni su i za opravku ne zahtevaju nikakav materijal nego samo kratko vreme rada.

Obzirom na poslednje primljene izveštaje da se iz Grosuplje u pravcu Višnje Gore redovno pojavljuju neprijateljske patrole u svrhu rekognosciranja terena, postoji verovatnoća da će neprijatelj, pre početka građevinskih radova na vijaduktu, obezbediti važne tačke time da za obezbeđenje okoline gradnje uspostavi nova uporišta. Time bi vršenje sabotaža na tom odseku bilo otežano.

Obzirom na izveštaje OK VOS Grosuplje od 9. II o. g. i O. C. XV SNOUB od 9. II o. g. trebalo bi da, prema prethodnom komisijskom pregledu na terenu, konstrukcija žel. mosta za prelaz preko porušenog vijadukta bude već gotova ili pak da se nalazi pred samim završetkom. Pošto porušeni vijadukt predstavlja jedinu ozbiljniju prepreku za ponovno uspostavljanje navedenog sektora žel. pruge, to bi obnova saobraćaja na toj pruzi, ako neprijatelj uspe da izgradi privremeni žel. most, bila pitanje samo nekoliko nedelja. Rušenjem žel. tunela kod Višnje Gore, obzirom na geološki sastav terena, i pored upotrebe veće količine eksploziva, ne bi se postigao nikakav bitan uspeh.

* **Zeleznički vijadukt kod Zalne rušen je prvi put 13. septembra 1943. od strane 4. bataljona 5. slovenačke NOU brigade »Ivan Cankar«.** Zatim su ga rušile jedinice 14. divizije NOV i POJ noću 16/17. septembra 1943. godine. Vidi Zbornik, tom VI, knj. 7 (slovenačko izdanje), dok. br 16 i 128.

Zbog navedenog

NAREĐUJEMO :

da se sruši još jedan stub vijadukta a drugi da se delimice minira u toj meri da, zbog opasnih pukotina koje će nastati, bude kao stub — nosač neupotrebljiv. Time bi se rad na opravi pruge produžio najmanje za dva meseca.

Za navedeno rušenje bila bi potrebna količina eksploziva od 1 x 70 kg i 1 x 25 kg, tj. ukupno 95 kg eksploziva. Skica rušenja se prilaže.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Načelnik Glavnog štaba, pukovnik:

Za Oper. odeljenje
zam. načelnika, ppukovnik:

BR. 82

**IZVEŠTAJ ŠTABA 7. KORPUSA OD 24. FEBRUARA 1944.
GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O SITUACIJI
KOD NEPRIJATELJA I O PRIPREMAMA JEDINICA KOR-
PUSA ZA NAPAD NA VELIKE LAŠCE I ZDENSKU VAS¹**

ŠTAB
VII KORPUSA NOV I PO
JUGOSLAVIJE
Br.

Hitno!

Položaj, 24. II 1944. god.

GLAVNOM ŠTABU NOV i PO SLOVENIJE

Dostavljamo vam izveštaj sa sektora našeg Korpusa za 24. ov. m. u sledećem:

1. — Pokreti neprijatelja: Posle prebacivanja nemačkih snaga preko Primorja za italijanski front, pokreti većih neprijateljskih trupa na komunikaciji Zidani Most — Zagreb — Sušak i na komunikaciji Ljubljana — Trst uglavnom su završeni. Tim komunikacijama za Italiju još uvek kreću manji transporti neprijateljske vojske. Na našem sektoru nema nigde takvih neprijateljskih pokreta niti koncentracija koje bi odavale znakove ofanzivnih operacija neprijatelja protiv našeg

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 21.

Korpusa. Neprijatelj i dalje nastoji da održi glavne železničke komunikacije. U poslednja tri dana neprijatelj je prestao da opravljati prugu na liniji Grosuplje — Zdenka Vas te naše jedinice i dalje nesmetano ruše prugu. Iz svih podataka koje dobijamo iz Hrvatske, na liniji Zagreb — Karlovac — Sušak operišu 2 kombinovane neprijateljske divizije (računajući u taj broj i ustaše), kojima je glavni cilj čuvanje pruge. Na Krškom polju također nema nikakvih neprijateljskih grupacija. Do sada je bilo na tome sektoru sve samo lokalnog i prolaznog karaktera. U uporištima na sektoru našeg Korpusa stanje je bez promena. Jačinu posada videćete iz obaveštajnih izveštaja. Moral neprijatelja je slab. Javljaju se znaci sve slabijeg stanja između domobranaca i Nemaca. U Ljubljani su Nemci streljali 32 domobranca, od kojih su većina oficiri. Govori se da su to represalije za 1 ubijenog Nemca. Dobili smo izveštaj da Hitler od Rupnika zahteva 18.000 vojnika za front.

2. — **Akcije naših jedinica:** Zadnjih dana naše su jedinice vodile lokalne borbe sa neprijateljem i sa uspehom rušile železničku prugu Ljubljana — Kočevje i Ljubljana — Novo Mesto.²

3. — **Naši planovi:** S obzirom da je XVIII divizija stigla na naš sektor, imamo u planu sledeće: 27. ov. m. izvršiti napad i likvidirati neprijateljska uporišta Zdensku Vas i V. Lašče." U operaciji bi učestvovali cela XVIII divizija, tri brigade XV divizije, Notranjski i Dolenjski partizanski odred. Učestvovaće i artiljerija.

Detaljnu zapovest još nismo izdali,⁴ jer se najpre moramo sastati sa štabovima divizija i taj sastanak treba da se održi 24. ov. m. Uglavnom, naš Stab je ovako zamislio celu stvar: XVIII divizija sa jednom brigadom, ojačanom 1 bataljonom Notranjskog odreda (kao rezerva), napada direktno Lašče. Sa jednom brigadom vrši jak fingirani napad na Kočevje i za vreme akcije zatvara taj pravac. Sa jednom brigadom, na položajima Gumnišče — Pijava Gorica, obezbeđuje akciju iz pravca Ljubljane (zatvara turjaški pravac). Ta divizija će u napadu upotrebiti jednu haubicu od 100 mm i 3 laka topa. **XV divizija.** Sa jednom brigadom napada i likvidira Zdensku Vas. Sa jednom brigadom na položajima Skofljica — Smarje zatvara pravac iz Ljubljane — Grosuplja. Jedna brigada te divizije biće operativna rezerva Korpusa na sektoru Vodice (južno od Limberka). Dolenjski partizanski odred vrši jak fingirani napad na Gro-

² Vidi dok. br. 74.

» Vidi dok. br. 88, 89, 97, 101, 102 i 105.

⁴ Vidi dok. br. 88.

šuplje. Notranjski partizanski odred sa jednim bataljonom na pruži Ljubljana — Postojna, a jedan bataljon daje XVIII diviziji.

Brigade koje obezbeđuju ljubljanski pravac, a to su jedna brigada XV i jedna XVIII divizije, u isto vreme izvršiće sa dva bataljona napad na Skofljicu.⁵ Sve jedinice će sistematski rušiti prugu i minirati ceste i to svaka na određenom sektoru, što će se odrediti u detaljnoj zapovesti. XV divizija će sa 2 haubice od 100 mm i tri laka topa dejstvovati na Zdensku Vas. Izvršiće se koncentracija bacača. Na položajima severno od Novog Mesta ostaće jedan bataljon Gupčeve brigade, koji će zatvarati taj pravac i iste noći sa severne strane napasti Novo Mesto. Na pravac prema Ljubljani postavili smo jake snage, jer je to najpogodniji pravac za neprijateljsku intervenciju. Cankareva brigada će također napadati Novo Mesto. U svakom slučaju na pravac Rakek možemo lako baciti rezervne snage, ukoliko se ukaže potreba. Za intervenciju sa tog pravca neprijatelj ima manje uslova.

Operacije će voditi Stab korpusa. Svi detalji će se uneti u detaljne zapovesti posle završene konferencije. Pripreme su u toku.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

POLITKOMESAR:
Jože Brilej — Bolko

KOMANDANT — PPUKOVNIK:
Rajko Tanasković

⁵ Vidi dok. br. 100.

BR. 83

**IZVEŠTAJ ŠTABA 4. OPERATIVNE ZONE OD 24. FEBRU-
ARA 1944. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O
RASPOREDU I STANJU PODREĐENIH JEDINICA¹**

**STAB
IV OPERATIVNE ZONE
NOV I PO SLOVENIJE
Br. 444.**

Na položaju, 24. II 1944.

Izveštaj o stanju i
potrebama naše zone.

GLAVNOM ŠTABU NOV i PO SLOVENIJE

Na osnovu naredbe Gl. štaba NOV i POS, dostavljamo
raport o stanju jedinica IV operativne zone:

I. Sastav jedinica naše zone:

Sastav, stanje naoružanja i brojno stanje poslaćemo u
pregledu koji ćemo sastaviti prema uputstvima vašeg opera-
tivnog odeljenja, kad primimo zahtevane raporte od jedinica.

Stanje ljudstva i oružja od našeg poslednjeg raporta nije
se bitno menjalo. Najveći porast beleži Istočnokoruški odred,
koji ima oko 140 ljudi.

1. 6. SNOUB »Slavka Šlandra«

Brigada operiše na sektoru Gornje i Donje Savinjske do-
line i u Revirima.

2. 11. SNO brigada:

Sektor operacija je Pohorje, Ptujsko i Dravsko polje,
Mislinjsko-saleška dolina, Konjice.

3. Istočnokofuški odred:

Sektor operacija je jugoslovenski deo Koruške i austrij-
ska Koruška istočno od linije Jezersko — Zelezna Kapla —
Žitara Vas (selo).

4. Kamničko-savinjski odred:

Izvršava zadatke na Kamničko-savinjskom sektoru. Sa-
stoji se od Kamničko-zasavske čete, minerske čete i specijalnih
patrola.

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 332/11.

5. *Kozjanski bataljon:*

Sektor operacija između Save i Južne železnice te od Savinje do hrvatske granice.

II. Operativni zadaci naših jedinica:

U vezi sa nastalim međunarodnim i unutrašnjopolitičkim položajem, naše jedinice prelaze u odlučnu ofanzivu protiv okupatora. U toku čitavog meseca januara okupator je protiv naših jedinica vršio ofanzivne operacije većeg obima na svim sektorima naše zone.² Naše su jedinice izašle iz borbi većinom sa minimalnim gubicima. Zbog ofanzive bila je aktivnost jedinica ograničena. Zbog operacija 14. divizije, koja je operisala na Kozjanskom i prema poslednjim vestima se nakon teških borbi probila na Pohorje, okupator je bio prinuđen da glavninu svojih snaga, kojima raspolaže u severnoj Sloveniji, povuče u ofanzivu protiv divizije.³ Time su naše jedinice dobile nov zadatak sprečavanja ofanzivnih operacija okupatora protiv divizije i potpomaganja ofanzive 14. divizije.

Dana 17. II drug Silas⁴ već se nalazio u Stabu 14. divizije. Javlja da je divizija tada vodila teške borbe na sektoru Paški Kozjak. Probijala se preko ceste Vitanje — Mislinje. Tri njena bataljona, iz raznih brigada, 18. ujutro probila su se preko ceste a za ostale nam još nije poznato. Poznato nam je samo to da su se sledećih dana na sektoru kozjaka još vodile borbe. Izuzev akcije na Rajhemburg,⁵ divizija nije preduzimala veće akcije ali je u borbama neprijatelju nanela osetne gubitke u ljudstvu i materijalu. Rudnik u Rajhemburgu onesposobljen je za 6 meseci. Pošto nam drug Silas nije doneo nikakav poseban izveštaj, ne možemo ništa konkretnije da javimo. U borbama divizija nije imala mnogo mrtvih, ali je imala mnogo ranjenika, koji se nalaze u jedinicama. Drug Silas je izvestio da Stab divizije ima nameru da skloni teško oružje i nepokretnu komoru, od koje su u borbama dosta izgubili. Mobilizacije većeg obima divizija ne izvodi. Drug Silas nam je preneo usmeno naređenje druga zam. politkomesara Rudija⁶ da novomobilisane više ne šaljemo u Dolenjsku, već u sastav divizije, kad učvrstimo svoje veze sa divizijom. I pored neprilika moral ljudstva u diviziji je odličan. Mi ćemo tako postupiti, a molimo i konkretnija uputstva sa vaše strane.

² Vidi dok. br. 46, 56, 78, 138 i 147.

³ Vidi dok. br. 107, 141 i 147

⁴ Rudi Knez

⁵ Vidi dok. br. 107, 130, 141 i 147.

* Viktor Avbelj

III. Pregled kadra:

1. *Štab zone.* Operativni štab nije kompletan. Nedostaje nam zam. komandanta i načelnik Štaba.

2. Obaveštajni centar. Po svome povratku drug Silas je preuzeo poslove u centru. Drug Pajk,⁷ zamenik načelnika, pao je u nemačku zasedu i povredio obe noge te će nekoliko nedelja biti odvojen od posla. Drug Gorkij,⁸ također član OC, nalazi se u 6. brigadi, gde vodi obaveštajni kurs. Drug Mohor,⁹ koga smo nameravali da povučemo u OC, moraće da ostane u 6. brigadi zbog nedostajanja političkog kadra u brigadi.

3. Odsek za veze: Drug Blisk¹⁰ vrši dužnost načelnika odseka, njegov zamenik je drug Krpan.¹¹ Ipak to nije kadar kojem bismo mogli da poverimo odgovornost i za radio-veze, nad kojima još uvek vrši kontrolu naš Štab.

4. Sanitetski odsek: dužnost šefa odseka vrši drug Mitja,¹² koji zadovoljava. Obe brigade imaju sada svaka svog lekara. Drug Kladvo¹³ organizuje bolnice u kamničkom i litijskom okrugu.

5. Propagandni odsek: za njega u centru sada ne raspoložemo nikakvim kadrom. Drug Milan Savinc,¹⁴ načelnik odseka, nalazi se kod 6. brigade, gde vodi partijski kurs te pomaže politkomesarima u političkom i kulturno-prosvetnom radu u jedinicama 6. brigade.

6. Ekonomski odsek: potporučnik drug Lipah¹⁵ zadovoljava na dužnosti načelnika odseka.

2. *Komandni sastav 6. SNOUB »Slavka Šlandra«*

Sadašnji Štab brigade pretrpeo je velike gubitke u kadrovima. Operacijama brigade sada rukovodi drug Simon,¹⁶ kome polaže drug Bogo,¹⁷ zam. politkomesara zone. Drug Srečko¹⁸ poginuo je u poslednjim borbama, a drug Mohor i drug Mišel¹⁹ bili su na bolovanju. U brigadu sada se vraćaju drug Mohor na politički rad i drug Mišel na dužnost politkomesara brigade.

⁷ Franc Avbelj

⁸ Anton Koprivnikar

• Jakob Molk, poginuo marta 1945. u Prekmurju.

¹⁰ Franc Godlar

¹¹ Franc Jemc

¹² Dr Rudi Kac, poginuo marta 1944. u bolnici »Triglav« kod Kamnika.

¹⁵ Jakob Kompanj

¹⁴ Milan Venišnik

¹⁵ Jože Humar

¹⁶ Janko Sekirnik

¹⁷ Božidar Gorjan

¹⁸ Tomaž Novak

" Josip Berkopec

Zam. komes. brigade drug Jesen²⁰" bio je u sporazumu sa Oblasnim komitetom za Štajersku smenjen sa položaja zam. politkomesara i sada vrši dužnost komesara Kamničko-savinjskog odreda.

Ostali kadar u brigadi je slab. Također i obaveštajni centar, kojem sad pomaže drug Gorkij.

Ovom prilikom moramo ponovo naglasiti da se uvek oseća veliko pomanjkanje višeg i nižeg političkog kadra u svim jedinicama naše zone a ne samo u brigadi »Slavka Slandra«. Uzrok je u tome što se naši vojnici većinom regrutuju od ljudi koji su služili u okupatorovoj vojsci ili su pak došli u NOV da izbegnu nemačku mobilizaciju. Jasno je da svi oni ništa ne znaju o OF, niti o KP, niti o Beloj i Plavoj gardi. Kadar koji je godinu pa i više dana služio u neprijateljskoj vojsci (čak i kao SS-ovci), teško je politički prevaspitati u tolikoj meri da bismo mu mogli poveriti odgovorna mesta i položaje. Pokazalo se da su obični partizani, koji dolaze iz Dolenjske, politički mnogo sigurniji i izgrađeniji od naših politdelegata, pa čak i komandira četa. Dakle, potreba za kadrovima kod nas iz dana u dan raste baš zbog toga što nam sa jedne strane najbolji kadrovi u svakodnevnim borbama i akcijama ginu, a sa druge strane nije nam pruženo dovoljno uslova da političkim vaspitanjem te gubitke nadoknadimo.

3. Komandni sastav 11. brigade

Komandant brigade drug Platin²¹ pre nekoliko dana otputovao je na Pohorje. Komandni kadar brigade je dobar, ukoliko se to odnosi na Stab brigade i na bataljonske štabove. Druga Bora²² smo pozvali u Stab zone. Napominjemo da ćemo drugu Boru ubiti volju i požrtvovanje, koje je do sada pokazao, ako ga budemo stalno premeštali s jednog položaja na drugi. Za njegov dosadašnji rad nemamo drugu Boru šta da prebacimo. Poslednje akcije i manevrisanje 11. brigade u toku nemačke ofanzive pokazali su da je vojnički kadar dobar i da su mu u tom smislu pružene sve mogućnosti razvitka. Želimo da nam Glavni štab konkretnije kaže na koje mesto da ga sada postavimo.

Gubitak druga Jana,²³ politkomesara bataljona, veliki je udarac za komesarski kadar u brigadi. Na njegovo mesto postavljen je drug Ivanov.

²⁴

⁸⁰ Antoi) Grošelj

⁸¹ Alojz Pacek

⁸² Boris Čizmek

²³ Janez Artač, poginuo januara 1944. na putu za Pohorje.

²⁴ Kraj dokumenta nije sačuvan.

BR. 84

**IZVEŠTAJ ŠTABA 18. DIVIZIJE OD 24. FEBRUARA 1944.
GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O RASPOREDU
PODREDENIH JEDINICA I O BORBI KOD RAKITNICE¹**

**STAB
XVIII. DIVIZIJE NOV I POJ
OPERATIVNI ODSEK
Položaj, dana 24. II 1944.**

**GLAVNOM ŠTABU NOV i POS
ŠTABU VII KORPUSA NOV i POJ**

Položaj

Dnevni izveštaj

- 1.) **Sektor Kočevje.** Posada u Kočevju broji oko 800 domobrana, koji se nalaze pod nemačkom komandom. Smešteni su u Sokolskom domu, vili Kajfež, gimnaziji, Marijinom domu i u kući pored župne crkve. Naoružani su sa 3 topa i imaju 8 kamiona. Uporište je snažno utvrđeno bunkerima koji su povezani streljačkim rovovima i ograđeni duplom bodljikavom žicom. Neprijatelj ne pravi ispade ali postavlja zasede za obezbeđenje kolona koje prevoze hranu i drugi vojni materijal iz Ljubljane. To se događa u razmaku od 3—5 dana. Kolone obično imaju 20—35 motornih vozila i obezbeđene su tenkovima srednje tonaže.

Sektor Vel. Lašče. Posada broji oko 500 ljudi, i to 110 Nemaca, dok ostali deo sačinjavaju domobrani. Naoružana je sa 4 topa srednjeg kalibra, koji su postavljeni u bunkerima kod Sv. Roka, zatim ima 4 teška i 4 laka bacača. Nemci su naoružani automatima, dok su domobrani naoružani puškama. Uporište je ograđeno žičanom preprekom, a u samom uporištu nalaze se bunker. Patrole, jačine 30—50 ljudi, šalje pravicima: Retje, Turjak, Rašica te Vel. i Mala Slevica. Noću šalje patrole u pravcu Rašice i Malih Lašča. Uporište ima zadatak da štiti cestu Ljubljana — Kočevje, na kojoj se obavlja automobilski saobraćaj za prevoz hrane i drugih vojnih potreba. Manje autokolone obezbeđene su 1 tenkom manje tonaže i malim topom, dok su veće kolone obezbeđene sa 2—3 tenka i jednim ili dva topa srednjeg kalibra. Zasede postavlja u Žlebiču i Dolenjoj Vasi Zasede imaju oko 150 ljudi i naoružane su lakim oružjem.

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 27/11.

- 2.) VIII brigada nalazi se na svojim starim položajima i od nje još uvek ne dobijamo nikakvih vesti. Poslati naši kuriri još se nisu vratili. Svoje izveštaje brigada šalje direktno vama. IX brigada nalazi se na sektoru Sodražica — Ribnica. Stab brigade nalazi se u selu Zamostec, a bataljoni su **JOJ** razmešteni ovako: I bataljon u selu Sinovica, II bataljon u Lipovščici, III bataljon u Danama i IV bataljon u Zamostecu. Topovsko odeljenje smešteno je u selu Lipovščica. Obzirom na jučerašnji izveštaj o sukobu te brigade s neprijateljem,² primili smo sledeći detaljniji izveštaj: 21. o.m. Stab brigade dobio je obaveštenje da je nemačka jedinica, ojačana sa domobranima, zaposela kotu 528 u nameri da obezbedi kretanje autokolone iz Ribnice u Kočevje i obratno. Zaseda se povukla sa te kote i smestila se u Dolenjoj Vasi. Pošto se očekivao dolazak autokolone iz Kočevja, postavljena je zaseda od 2 čete i bacačkog odeljenja iznad sela Blata. Jedna četa bila je u zasedi na koti 528 dok je jedna zaposela položaj od kote 577 do 510, jedna četa severozapadne ivice Strmce, kota 656 a jedna četa nalazila se u Jelendolu sa zadatkom da obezbeđuje leđa vlastitim jedinicama. Kolona jačine 60 ljudi krenula je u 7 časova iz Srednje Vasi cestom prema Kočevju. Zaseda na koti 528 napala je neprijatelja s leđa. Neprijatelj se odmah povukao na nasip na cesti, odakle je snažno odgovarao vatrom i nastojao da pobegne prema Kočevju. U tome je bio sprečen te se povukao natrag u pravcu Dolenje Vasi. Sa drugom kolonom neprijatelj je pokušao da dođe na kotu 528 ali nije uspeo, jer ga je u tome sprečavala jaka vatra mitraljeza i bacača te ga prinudila da se povuče u Dolenju Vas. Oko 10 časova pojavila se na cesti iz Kočevja autokolona od 23 vozila i 2 tenka. Zbog naše vatre kolona se zaustavila ispod kote 528, iskrkala svoju pešadiju od oko 100 ljudi i nastojala da okruži kotu 528. Zaseda je prešla na kotu 510 odakle je na neprijateljsku kolonu otvorila snažnu vatru i prinudila je na povlačenje prema Dolenjoj Vasi. U tom pokretu ostala grupa iz Blata napala je neprijateljsku kolonu bacačem i mitraljeskom vatrom i gađala je sve do ulaska u Dolenju Vas. Borba se vodila do 11.30 časova. Ne-

¹ Vidi dok. br. 80. U izveštaju Štaba 18. divizije od 25. februara 1944. navodi se i sledeće:

»3.) Brigade nisu imale borbi jer se neprijatelj nije kretao cestom i nije pravio nikakve ispade.

Od VOS-a primili smo obaveštenje da je u toku borbi s neprijateljem koje je vodila IX brigada o čemu Vam je javljeno u našem jučerašnjem izveštaju, neprijatelj imao 12 mrtvih. Među njima jedan nemački oficir, 5 civila a ranjeno je 30—35 vojnika. Pored toga uništen je jedan kamion.«

prijatelj je imao dosta mrtvih i ranjenih, koje je uspeo od-
vući u Dolenju Vas, odn. na automobile, i odvesti sa
sobom. Na automobilima bilo je, među ostalima, ubijenih i
5 civila, među kojima se nalazila i žena sreskog načelnika.
Dva automobila bila su teže oštećena.

Naši gubici: 4 ranjena, i to dva teže i dva lakše. Među lakše
ranjenima nalazi se i zam. politkomesara III bataljona Ru-
žič Tinko.

Napominjemo da su se u toj borbi istakli novomobilisani.
X brigada nalazi se na sektoru Vel. Lašče — Sv. Gregor.
Stab brigade nalazi se u selu Marolči. Bataljoni su razme-
šteni ovako: I bataljon u selu Levstiki i u Avdolu, II bata-
ljon u selu Junče i III bataljon u selu Hudi Konec. Topov-
sko odeljenje (protivtenkovski top) nalazi se u selu Marolče.
Patrole šalje na sve strane svog sektora i održava tesnu vezu
sa susednim jedinicama IX brigade. Obe brigade drže stalne
zasede, koje imaju zadatak da spreče i onemoguće svaki
saobraćaj na cesti Ljubljana — Kočevje.

- 3.) Ova brigada nije imala danas nikakvih borbi s neprijateljem.
- 4.) Zbog novog priliva novomobilisanih po bataljonima su
osnovane škole za vojno i političko vaspitanje i to zbog toga
što ni u jednom kantonmanu nema mesta za zajedničku
brigadnu školu. Na vojnim časovima se izvodila obuka:
o stražama, patrolama, o održavanju veze, telefonu, razvi-
janju u strelce, o nadiranju i povlačenju te zauzimanju
utvrđenih položaja.
- 6.) Politička nastava izvodila se po četama: Program OF, o di-
sciplini, o počecima naše narodnooslobodilačke borbe, o na-
cionalnom ugnjetavanju u staroj Jugoslaviji, o »žicarenju«.
Pročitana je dnevna zapovest o 25-godišnjici postojanja CA,
čitanje i komentarisanje radio-vesti i tekuće literature.
- 7.) X brigada je u selu Marolče priredila miting i proslavu
25-godišnjice CA, kojem su prisustvovali svi meštani i koji
je vrlo dobro uspeo.
- 8.) Brojno stanje: po spisku — — — — — 2.722
 u rashodu — — — — — 351
 na licu — — — — — 2.371

Vojna i politička škola divizije smeštena je u selu Hrib te se
nastava redovno izvodi po propisanom programu.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU !

Politkomesar:
N. Majcen'

Komandant:
Janko Rudolf

' Nace Majcen

BR. 85

**IZVEŠTAJ ŠTABA ISTARSKOG ODREDA OD 24. FEBRU-
ARA 1944. ŠTABU 7. KORPUSA O BORBI NA SEKTORU
ZAVRHEK — BARKA — OSTROVICA — MISLECE¹**

ŠTAB ISTARSKOG ODREDA
Na položaju, dana 24. II 1944.

ŠTABU VII KORPUSA NOV i POJ

Na položaju

Brojno stanje je sledeće:

Po spisku	330	drugova
u rashodu	19	„
na licu	311	„

U svim našim jedinicama dnevno se održavaju vojni i politički časovi, koji su ljudstvu preko potrebni.

Dana 23. o. m. dve kolone nemačkih bandita, sastavljene većinom od Mongola i bega, imale su nameru da okruže položaj I bataljona, ali im ta namera nije uspela. Nemci su napali sa dve strane ali pošto je bataljon, kao uvek, imao postavljene zasede i patrole na sve strane, Nemcima i pored velike nadmoći nije uspelo da iznenade našu jedinicu. Sa kolonom koja je prodirala iz Zavrheka vodila je borbu zaseda, koja se tamo nalazila, i minerski vod, koji je imao nameru da ruši prugu. Pošto je kolona bila nadmoćnija naši su počeli da se povlače prema Barki. Borba kod Zavrheka, i od Barke dalje, vođena je od 4 do 11 č., ali pošto je kolona koja je prodirala preko Ostrovice već stigla do Misleča, zaseda se povukla sa položaja, jer bi inače bila opkoljena. Zaseda koja je držala položaj prema Ostrovici povukla se posle kraće borbe, jer je bila suviše slaba u poređenju s nemačkom kolonom i položaj joj nije bio baš najbolji. Inače bi bila opkoljena, jer su Nemci napadali u manevru okružavanja. Ostalo ljudstvo se sa komorom povuklo na drugi položaj i tako neprijatelj nije uspeo ništa da zapleni.

Oko podne Nemci su se podelili u tri kolone i otišli u raznim pravcima. Pre odlaska su zapalili školu u Mislečama u kojoj su našli još toplu peć te su sumnjali da su se tamo nalazile naše jedinice. Na Ostrovici su zapalili jednu zgradu i ubili gazdu jer nije bio previše učtiv prema nemačkom banditu.

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 296/11—8.

Obe nemačke kolone, koje su napadale I bataljon, bile su dobro naoružane i to: sa 5 teških minobacača, 8 lakih i više teških i lakih mitraljeza.

Pri povratku Nemci su iz sela Barka odveli 3 drugarice, od kojih je jedna pobjegla. Za njom su pucali a iz Zavrheka su odveli 5 muškaraca i 2 drugarice. Nemci su imali 11 mrtvih i, prema do sada još neproverenim podacima, 5 ranjenih. Međutim, na našoj strani bio je samo jedan lakše ranjen u nogu.

Dana 22. o. m. poslali smo desetinu koja je pratila transport sanitetskog materijala u vrednosti od 53.148,10 lira. Ista patrola je prilikom povratka ponela sa sobom minerski materijal koji se nalazio kod Notranjskog odreda.

Situacija okoline detaljnije se vidi iz izveštaja koje dostavlja obaveštajno odeljenje obaveštajnom centru naslova.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU !

Politkomesar:
Leon Batog®

Komandant — kapetan:
Tone Požar

BR. 86

**NAREDBA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD
25. FEBRUARA 1944. O POSTAVLJENJU NOVOG ŠTABA
4. OPERATIVNE ZONE¹**

**GLAVNOM STABU NOV I PO
SLOVENIJE**
dana 25. 2. 1944.
Br. 9/44.

N A R E D B A

Veliki razvitak naše vojske na području IV operativne zone, a još više perspektiva za njen razvitak u predstojećim prolećnim mesecima, koji moramo da predviđamo s obzirom na prisustvo XIV divizije NOV i PO Jugoslavije na tom terenu, i s obzirom na snažnu borbenu aktivnost VI U. B. »Slavka Šlandra«, kao i na opšti politički razmah narodnooslobodilačke borbe u Štajerskoj, zahteva prethodno preduzimanje potrebnih organizacijskih mera. Zato Glavni štab NOV i PO Slovenije postavlja novi štab IV operativne zone, od drugova koji su u dugogodišnjoj borbi i dugogodišnjem rukovođenju većim jedinicama (brigadama i divizijama) stekli potrebna iskustva za rukovođenje većim jedinicama naše vojske i

n a r e đ u j e :

1. U novi Štab IV operativne zone NOV i PO Slovenije postavljamo sledeće drugove:

komandant: major drug Mile Kilibarda, do sada načelnik Štaba XIV divizije,

zam. komandanta: major Alojz Kolman (Marok), do sada zam. komandanta XVIII divizije,

politkomesar: drug Jože Borštnar, do sada politkomesar XV divizije.²

2. Načelnik Štaba biće postavljen kasnije, posebnom naredbom, čim se za to ukaže potreba.

3. Dosadašnji Štab IV operativne zone stavlja se na raspoloženje Glavnom štabu NOV i PO Slovenije. Pojedini čla-

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 11/1.

² Prilikom odlaska Jože Borštnara sa dužnosti politkomesara XV divizije, Glavni štab NOV i PO Slovenije, svojom naredbom od 9.II 1944, postavio je nov Stab XV divizije u sledećem sastavu: komandant major Franc Hočevar, politkomesar Janez Vipotnik, zamenik komandanta potpukovnik Stanko Semič Daki, načelnik Štaba kapetan Radomir Božović.

novi Štaba javiće se Glavnom štabu čim predaju dužnost novopostavljenom Štabu.³

Ovom prilikom odajemo priznanje i pohvalu dosadašnjem Štabu, komandantu drugu Francu Poglajenu (Kranjcu) i politkomesaru drugu Mitji Ribičiću (Cirilu) koji su rukovodili svojim jedinicama pod najtežim uslovima partizanske borbe u Štajerskoj. Prelaskom u jedinice koje su se u okviru VII i IX korpusa razvile u snažnu vojsku, sa obeležjima regularne armije, oni će sigurno mnogo doprineti obogaćenju te vojske i njenog komandnog i političkog kadra iskustvima partizanske borbe duboko u neprijateljskoj pozadini.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU !

Politkomesar:
Boris Krajger

Komandant — general-major:
odsutan

Dostavljeno: Štabu IV operativne zone,
majoru Mili Kilibardi,
majoru Alojzu Kolmanu,
politkomesaru Joži Borštnaru,
PK-u za Štajersku,
Arhivu i Službenom listu.

⁵ Vidi dok. br. 87.

BR. 87

UPUTSTVO GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD
25. FEBRUARA 1944. ŠTABU 4. OPERATIVNE ZONE ZA
SPROVOĐENJE NAREDBE O POSTAVLJENJU NOVOG
ŠTABA¹

GLAVNI STAB NOV I PO
SLOVENIJE
dana 25. 2. 1944.
br. 41/44.

ŠTABU IV OPERATIVNE ZONE NOV i POS

1. Šaljemo naredbu o postavljenju novog štaba IV O. Z NOV i PO Slovenije.²

2. Politkomesar drug Mitja Ribičič neka odmah preda dužnost novom politkomesaru Joži Borštnaru i otputuje u Glavni štab čim se novi politkomesar uvede u posao, odn. čim stigne na mesto dosadašnji komandant drug Kranjc.³

3. Komandant drug Kranjc ostaje na svom mestu i dalje obavlja svoju dosadašnju dužnost, dok ne ozdravi novi komandant major Mile Kilibarda i stigne na svoje mesto.

4. V. d. zamenika politkomesara drug Bogo⁴ po potrebi ostaje na svom mestu dok se ne uvede u dužnost novi politkomesar. Inače je ukinuta dužnost zam. politkomesara u štabovima divizija, korpusa i zona. Čim bude moguće neka se drug Bogo javi Glavnom štabu.

5. Svi odseci kod Štaba zone ostaju u dosadašnjem sastavu, ukoliko ih novi Štab ne bude reorganizovao.

6. Naročitu pažnju treba pokloniti poboljšanju i popuni odseka za veze i obaveštajnog centra.

7. Štab IV operativne zone dužan je da se naročito brine za vezu sa Ljubljanom i za popunu svoje obaveštajne službe naročitim podacima iz Ljubljane.

8. Istočnokoruškom odredu treba pružiti potrebnu pomoć i organizovati njegovu saradnju sa Zapadnokoruškim odreedom, koji i dalje ostaje u sastavu IX korpusa. Ipak I. K. O. mora najtešnje da saraduje sa Z. K. O. i prema potrebi pružati mu pomoć.

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 11/1.

* Vidi dok. br. 86.

³ Franc Poglajen

⁴ Bogo Gorjan

9. XIV divizija je neposredno podređena Glavnom štabu ali Štab IV O. Z. dužan je sa njom održavati redovne veze i prema potrebi operativno sarađivati.

10. Osnovni zadatak je *mobilizacija*. Zbog toga treba organizovati kanale za transport oružja, za transport nenaoružanih dobrovoljaca i jedinice stalno voditi u borbe, koje omogućavaju dalju mobilizaciju i naoružanje vojske.

11. Nakon dolaska novog politkomesara na mesto, podnesite nam sve ranije posiate predloge, kako za štabove tako i za novoformirane jedinice i odseke, i ponovo zatražite našu saglasnost.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU !

Politkomesar:
Boris Krajger

Komandant — general-major:
odsutan.

BR. 88

**ZAPOVEST ŠTABA 7. KORPUSA OD 25. FEBRUARA 1944.
ŠTABOVIMA 15. i 18. DIVIZIJE ZA NAPAD NA VELIKE
LAŠČE, ZDENSKU VAS I GROSUPLJE¹**

**STAB
VII KORPUSA NOV I PO
JUGOSLAVIJE**

Br.

Položaj, 25. 2. 1944.

**ŠTABU XV i XVIII DIVIZIJE I OPERATIVNOM ŠTABU
ZA IV i IX BRIGADU**

Z A P O V E S T

(Sekcija Novo Mesto — Cerknica — Samobor 1 : 100.000.)

Od vremena iskrcavanja saveznika južno od Rima i velikih uspeha Crvene armije, neprijatelj je na našem sektoru oslabio svoja uporišta. Uporišta u Ljubljanskoj Pokrajini sastavljena su uglavnom od domobrana pod nemačkom komandom. Na sektoru južno od reke Kupe, sve do Zagreba, stanje neprijateljskih posada je normalno. Severno od Save neprija-

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 21.

telj vrši manje akcije protiv naših jedinica u Štajerskoj. Pruge Zidani Most — Ljubljana — Trst i Zidani Most — Zagreb — Karlovac — Primorje su u rukama okupatora. Tim komunikacijama neprijatelj prevozi svoje transporte iz Nemačke u Italiju i obratno.

Na našem sektoru Ljubljanske Pokrajine su sledeće posade: Novo Mesto: oko 1.000 neprijateljskih vojnika; Kočevje: oko 600 neprijateljskih vojnika; Velike Lašče: oko 400 neprijateljskih vojnika; Zdenska Vas: oko 400 neprijateljskih vojnika, Grosuplje: oko 300 neprijateljskih vojnika; Ljubljana: oko 5.000 neprijateljskih vojnika. Sva ta uporišta uglavnom sačinjavaju belogardisti pod nemačkom komandom. U svakom uporištu nalaze se 1 do 2 oklopna vozila, koja kontrolišu komunikacije. U svim uporištima neprijatelj raspolaže automatskim oružjem i po jednim do dva topa.

Kod Nemaca i domobrana primećuje se demoralizacija.

Naš Korpus ima zadatak da napadne i likvidira neprijateljska uporišta Vel. Lašče i Zdensku Vas.²

Za izvršenje tog zadatka. —

n a r e đ u j e m o :

1.) XVIII divizija, ojačana jednim bataljonom Notranjskog partizanskog odreda, ima zadatak da napadne i likvidira neprijateljsko uporište u Vel. Laščama. Napad izvršiti snagama jedne brigade. Iste noći sa jednom brigadom izvršiti jak fingirani napad na Kočevje, nastojeći pri tome da se probije u grad. **Za** sve vreme operacija mora ta brigada, sa rasporedom svojih snaga na liniji Rakitnica — Makuše — Ložine, zatvarati pravac Kočevje — Vel. Lašče. Divizija će sa jednom brigadom, **uz** raspored snaga na položajima Pijava Gorica — Brezje — Gumnišče, obezbediti i zatvoriti pravac Ljubljana — Pijava Gorica — Turjak — Vel. Lašče. Jedan bataljon te brigade sa jednim bataljonom XV divizije iste noći izvršiće napad na Škofljicu. Notranjski odred, koji će dejstvovati pod komandom Štaba XVIII divizije, mora sa jednim bataljonom i minerskim vodovima za sve vreme operisati na pruži Rakek — Postojna i Rakek — Podpeč. Jedan bataljon tog odreda drži Štab divizije u svojoj rezervi. Štab XVIII divizije za tu akciju aktiviziraće 3 laka topa i 1 haubicu od 100 mm.

2.) XV divizija — ojačana sa 3 laka topa i 2 haubice od 100 mm iz svog sastava, izvršiće napad i likvidirati neprijateljsko uporište Zdensku Vas. Za direktan napad na uporište upotrebiti jednu brigadu, 2 haubice i 3 laka topa. Sa jednom brigadom Štab divizije obezbediće osnovni pravac Ljubljana — Grosup-

¹ Vidi dok. br. 97, 100, 101, 102 i 105.

Ije, sa rasporedom snaga na sektoru Lanišče — Tlake — Skofljica. Jedan bataljon te brigade sa jednim bataljonom XVIII divizije iste noći napašće i likvidirati Škofljicu. Stab XV divizije će jednu brigadu dat u rezervu Stabu korpusa, na sektoru Vodice — južno od Limberka. Dolenjski partizanski odred, pod neposrednom komandom Štaba XV divizije, iste noći izvršiće napad na Grosuplje i nastojati da se neprijatelj potpuno ili delimično likvidira. Za sve vreme operacija Odred mora uporište čvrsto blokirati. Sa snagama V SNOUB i jednim bataljonom IV SNOUB iste noći izvršiti jak fingirani napad na Novo Mesto i Kostanjevicu. Na sektoru južno od Novog Mesta angažovati haubice, koje će tući Novo Mesto. Za sve vreme operacija na sektoru Vel. Lašče V SNOUB i bataljon IV SNOUB moraju držati blokirano novomeško uporište.

3.) **Sve jedinice**, kako u napadu tako i na obezbeđenju, moraju raditi energično i odlučno. XVIII divizija mora prekopati i minirati cestu Ljubljana — Kočevje (svaka brigada na svom sektoru). XV divizija mora sa svojim jedinicama porušiti cestu i prugu na liniji Ljubljana — Zdenska Vas (svaka jedinica na svom sektoru). Jedinicama koje se nalaze na obezbeđenju moraju se dodeliti protivtenkovske puške i po 1 top za uspešnu borbu protiv tenkova. Za rušenje pruge i ceste pored vojske angažovati i civilno stanovništvo. Jedinice koje se nalaze na obezbeđenju kod Ljubljane i Kočevja moraju na pogodnim položajima postaviti dubinske zasede duž ceste, isturenim patrolama otkrivati neprijateljske namere, držati glavne snage prikupljene i baciti ih na glavne neprijateljske kolone, koje bi htele intervenisati. Štabovi brigada i bataljona moraju se za vreme borbe služiti taktikom okruživanja i uništavanja neprijatelja.

4.) Stab XVIII divizije, XV divizije i Stab IX i IV SNOUB moraju sa štabom korpusa uspostaviti telefonsku i organizovati kurirsku vezu. Nakon dolaska na položaj svaka divizija i operativni štab moraju se prema mogućnostima telefonski i kuririma povezati sa svojim brigadama. Također mora postojati veza između jedinica na položajima. Za vezu po noći koristiti svetleća sredstva (baterije, rakete) a danju brzu borbenu signalizaciju barjačicama. Sve jedinice moraju imati potreban broj kurira na konjima i biciklima za brzo prenošenje izveštaja ili naređenja. Detaljna uputstva kako će se aparat za vezu najbolje koristiti daće šef Odseka za vezu VII korpusa — drug major Dermastija Urban.³

5.) Svaka divizija će organizovati divizijska previjališta i mesta za hirurške ekipe. XVIII divizija organizovaće previjalište za

³ Dermastija Marjan

IV i IX SNOUB. Evakuacija ranjenika izvešće se na mesta koja je odredio referent saniteta VII korpusa. Štabovi divizija moraju se postarati za potreban broj nosila, nosilaca ranjenika, sanki i kola za prevoz ranjenika. Bolničarke snabdeti dovoljnom količinom zavojnog materijala prve pomoći.

6.) Sav zaplenjeni materijal i oružje zadržaće štabovi divizija i sa spiskom ga predati intendanturi Štaba Korpusa. Nijedna jedinica ne sme nijednu stvar samovoljno zadržati. Zarobljenike ne ubijati, već ih zadržati u štabu divizije, saslušati i izvestiti Stab Korpusa. To naročito važi za Nemce i nemačke oficire, koje ćemo zamenjivati. Svakog vojnika koji se u borbi ne preda likvidirati. Zgrade ne paliti, izuzev slučajeva kad ih drukčije nije moguće likvidirati.

7.) Radi koordinacije rada IV i IX SNOUB formiramo privremeni operativni štab. Komandant kapetan drug Brajović Petar, načelnik Štaba XVIII divizije, politkomesar drug Sarli,⁴ zam. komesara IV SNOUB. Operativni štab će prve zadatke dobiti od Štaba XVIII divizije, a dalje će sve zadatke dobijati od Štaba VII korpusa. Operativni štab mora se odmah sastati i iz tih dveju brigada uzeti potreban broj pomoćnog osoblja. IV i IX SNOUB, svaka od svog štaba divizije, dobiće naređenje za pokret, na nove položaje. Operativni štab neka se postavi između te dve brigade.

8.) Napad mora početi 27. ov. m. u 19 časova. Do tog vremena moraju sve jedinice biti na svojim položajima. 27. ov. m. — u 18.30 — početi sa artiljerijskom pripremom, koja neka traje pola sata, a za to vreme pešadija mora izvršiti podilaženje pod zaštitom artiljerijske vatre.

9.) U vezi sa ovom zapovešću neka štabovi divizija izrade detaljan plan i izdaju zapovesti za svoje brigade i odrede, kako smo se dogovorili na usmenoj konferenciji sa štabovima divizija. Za vreme napada težiti da se iskoristi nadmoćnost artiljerije, pronalaziti slabe tačke neprijateljske odbrane i usmeriti težište svog napada. Artiljerijskom vatrom i specijalnim udarnim grupama moraju se likvidirati Sv. Rok kod Lašča i Sv. Anton kod Zdenske Vasi, kao dve najotpornije tačke u tim uporištima. Jedinice koje se nalaze u zasedama kod Kočevja i Ljubljane moraju biti tesno povezane sa jedinicama koje napadaju i moraju jedna drugu obavestavati o svakom novom momentu.

10.) Stab XVIII divizije mora organizovati telefonsku i kurirsku vezu sa Štabom Notranjskog odreda zbog pregleda situacije na sektoru Rakek — Postojna i Rakek — Ljubljana. (Misli se

⁴ Karei Taufer

na to da se Stab divizije tesno poveže sa štabom odreda i sa bataljonom koji će dejstvovati na toj pruži.) Stab XV divizije mora imati stalnu i efikasnu vezu sa Štabom Cankareve brigade, tako da nam situacija na Krškom polju i Novom Mestu bude uvek jasna.

11.) Neprijatelj će verovatno pokušati da interveniše na taj **način** što će u borbi manje snage bacati van komunikacija a glavnim nastojati da se probije do uporišta. Zato upozoravamo sve štabove da organizuju izviđačku službu na sporednim pravcima i na što većem odstojanju.

12.) Sve jedinice moraju izvršiti svoje postavljene zadatke. Štabovi bataljona i brigada moraju biti na onim mestima gde je težište rada njihovih jedinica. Za vreme operacija neka Stab XV divizije bude na Maloj Ilovoj Gori, Stab XVIII divizije na Ulaki. Operativnom štabu i Stabu Notranjskog odreda neka odredi mesto Stab XVIII divizije, Stabu Dolenjskog odreda neka odredi mesto Stab XV divizije.

13.) Sve štabove upozoravamo da izvrše postavljene zadatke. Štabovi divizija će nam poslati prepis zapovesti i plana koje su izdali svojim podređenim jedinicama.

14.) Stab Korpusa za vreme operacija nalaziće se u selu Vodice, južno od Limberka. Na taj sektor Stab XV divizije blagovremeno će poslati brigadu koja je određena za rezervu. Za vreme operacija sve izveštaje slati na Vodice. Izveštaji, u kojima štabovi moraju objasniti razvoj situacije, moraju stizati svako pola časa.

15.) **Znaci raspoznavanja:** Janko — Ciril, ugovoreni znaci: puška.

Pripremu izvršiti u najvećoj konspiraciji i pre napada, odnosno do poslednjeg dana, borcima ne saopštavati.

Na izvršenje!

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU !

Politkomesar:
Jože Brilej Bolko

Komandant — pukovnik:
Rajko Tanasković

Dostavljeno: Gl. štabu na znanje, štabu XVIII i XV divizije i Op. štabu IV i IX SNOUB na izvršenje.

BR. 89

**IZVEŠTAJ ŠTABA 7. KORPUSA OD 25. FEBRUARA 1944
GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O RASPOREDU
SNAGA I PRIPREMAMA ZA NAPAD NA VELIKE LAŠČE
ZDENSKU VAS I GROSUPLJE¹**

ŠTAB
VII KORPUSA NOV I PO
JUGOSLAVIJE
Br.

Položaj, 25. 2. 1944.

GLAVNOM ŠTABU NOV i PO SLOVENIJE

Na položaju

Za dan 24. i 25. 2. dostavljamo vam sa sektora našeg Korpusa sledeći izveštaj:

RASPORED SNAGA:

XVIII divizija: VIII SNOUB na sektoru Polom — Vrbovec — Rakitnica, sa zadatkom blokade Kočevja sa severozapadne strane i sprečavanja neprijateljskog saobraćaja na komunikaciji Kočevje — Ribnica, kao i sa zadatkom rušenja železničke pruge na tom sektoru.

IX brigada: stigla je na određene položaje Sodražica — Ribnica.

X brigada: stigla je na položaje Vel. Lašče — Sv. Gregor.

XV. divizija: V U. B. sa divizionom artiljerije, na sektoru južno od Novog Mesta, sa zadatkom blokade Novog Mesta i Kostanjevice na desnoj obali Krke. IV U. B. sa tri bataljona na sektoru Kriške Vasi (južno od Višnje Gore) i sa jednim bataljonom na svojim dosadašnjim položajima severno od Novog Mesta, na levoj obali reke Krke. Brigada je po vašem naređenju krenula na sektor Višnja Gora — Križka Vas, da sadejstvuje u budućim akcijama.²
XII brigada: na sektoru Kočevje — Laze — Korinj.

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 21.

² Vidi dok. br. 91 i 100.

XV brigada: na sektoru Mala Ilova Gora.

Dolenjski odred: sa jednim bataljonom na sektoru Križka Vas i sa drugim bataljonom Spod. Brezovo — Sela.

jjotranjski odred: sa jednim bataljonom kod Starog Trga — Grahova a sa jednim bataljonom na sektoru Golo — Gornji Ig.

Belokranjski odred: sa jednim bataljonom južno od Vinice preko Kupe a sa drugim bataljonom na sektoru Vivodina.

Istarski odred: sa jednim bataljonom u Slov. Istri i sa dva bataljona u Brkinima na sektoru Kozjane — Tatre.

KRETANJE NEPRIJATELJA :

U toku poslednjih dana neprijatelj je na celom našem sektoru bio pasivan. Nije ni pokušavao da opravljia železničku prugu Grosuplje — Zdenska Vas, koju su rušile naše jedinice.

Dana 22. o. m. iz pravca Vel. Lašča kretala se manja neprijateljska kolona, koju su pratili jedan tenk i 1 autoblinda, u pravcu Kočevja. Istovremeno je iz pravca Kočevja kretala kolona od 15 motornih vozila. Naše jedinice su se svojim manjim delovima sukobile sa tom neprijateljskom kolonom, ali je neprijatelj tom prilikom uspeo da se probije u pravcu Vel. Lašča. Neprijatelj je imao 6 mrtvih i 8 ranjenih.³

Dana 23. o. m., u 7 časova ujutro, neprijatelj je u jačini od 200 ljudi izveo napad na položaje I bataljona Dolenjskog odreda. Neprijatelj se kretao u tri kolone i to iz pravca Polica, Vel. Loka i cestom od Grosuplja prema Peščeniku. Borbe su se vodile celo prepodne, dok u 11.30 časova, pod pritiskom II bataljona tog odreda, neprijatelj nije počeo da se povlači u malim grupama a posle toga u neredu da beži kroz šumu i cestom prema Grosuplju.⁴ Neprijatelj je imao 10 mrtvih, dok se broj njegovih ranjenika nije mogao konstatovati. Naši gu-bici iznose: jedan lakše ranjen. Zaplenjene su tri italijanske puške i nekoliko metaka za te puške.

MOBILIZACIJA :

Na celom našem terenu, i pored iscrpenosti terena u pogledu žive sile, mobilizacija prilično dobro napreduje. To se vidi iz priloženog brojnog stanja našeg Korpusa, a naročito iz

» Vidi dok. br. 80 i 84.

⁴ Vidi dok. br. 91.

brojčanog jačanja jedinica XVIII divizije. Za to vreme znatno je ojačao Dolenjski odred, Istarski odred i delimice XII brigada XV divizije. Mobilizaciju ćemo nastaviti onako kako je dogovoreno sa načelnikom pozadine vašeg Štaba. Pri tome se naročito pokazalo dobro to što novomobilisani nisu odmah svrstani u borbene jedinice, već se u svim jedinicama sa njima izvodila borbena i politička nastava i to najmanje 14 dana. Pri tom su se mobilisani iz Istre i iz Štajerske vrlo dobro pokazali.

NASI PLANOVI :

I pored forsiranog dolaska XVIII divizije na naš sektor, mi smo tek danas uspeli da sa XVIII divizijom uspostavimo redovan kontakt. U vezi s tim sazvali smo konferenciju štabova XV i XVIII divizije, koja je održana u Štabu Korpusa u prisustvu komandanta Gl. štaba, druga general-majora Staneta.⁵ Na konferenciji smo u detalje pretresli naš već unapred zamišljeni plan operacija za sve naše jedinice, koje su koncentrisane na sektoru Grosuplje — Zdenska Vas — Vel. Lašče.⁶ Na osnovu te konferencije izradili smo posle toga detaljnu zapovest za operacije, koju vam u prepisu prilažemo.⁷ Ti štabovi su u toku 25. o. m. posle podne primili tu zapovest, ali su opšte pripreme (popuna municijom, veze itd.) bile izvedene već ranije. Štab Korpusa, kao i štabovi divizija, uvereni su u realnost i izvodljivost naših planova. Zajedno sa komandantom Gl. štaba dali smo štabovima divizija, pored te zapovesti, i detaljna uputstva, kako za pripremu tako i za izvršenje same akcije. Pri tome smo naročito naglašavali da nije u pitanju samo trenutna akcija, već da je reč o većim operacijama, koje će prema predviđanju trajati duže vreme. U svrhu što boljih priprema načelnik našeg Štaba, drug pukovnik Rado Pehaček, danas je krenuo u Štab XVIII divizije, da kontroliše i pomaže u samim pripremama, dok će drug komandant i politkomesar Korpusa u toku sutrašnjeg dana otići do XV divizije i njenih jedinica.

Kako se vidi iz priložene zapovesti, Štab Korpusa će neposredno voditi operacije i nalaziće se u selu Vodice, južno od Limberka.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU !

Politkomesar:
Jože Brilej Bolko

Komandant — pukovnik:
Rajko Tanasković

Prilozi: zapovest i
brojno stanje.

⁵ **Franc Rozman**
« i ⁷ **Vidi dok. br. 88.**

BR. 90

**IZVEŠTAJ ŠTABA 4. OPERATIVNE ZONE OD 25. FEBRU-
ARA 1944. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O MI-
NIRANJU PRUGE KOD ZAGORJA¹**

**STAB
IV OPERATIVNE ZONE
NOV I PO SLOVENIJE**

Br. 447.

Na položaju, 25. II 44.

GLAVNOM ŠTABU NOV i PO SLOVENIJE

Ratni izveštaj

24. II 1944. Prvi minerski vod Kamničko-savinjskog odreda minirao je i uništio kolosek na pruzi Sava — Zagorje.² Saobraćaj je na oba koloseka prekinut za 10 časova.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU !

Politkomesar:
Ciril Ribičič

Komandant:
odsutan

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 332/III.

¹ Vidi dok. br. 139 i 147.

BR. 91

**IZVEŠTAJ ŠTABA 15. DIVIZIJE OD 25. FEBRUARA 1944
ŠTABU 7. KORPUSA O UNIŠTENJU VOZA KOD CUŠPERRA
I O BORBAMA DOLENJSKOG ODREDA NA SEKTORU PO
LICA — BREZOVO¹**

STAB XV DIVIZIJE NOV I POJ
Položaj, dana 25. II 1944.
Br.: 450.

STABU VII KORPUSA NOV i POJ

Položaj.

Ratni izveštaj.

IV SNOUB »Matija Gubec« je tokom dana sa dva bataljona stigla na novi sektor kod Višnje Gore. Jedan bataljon ostao je na starim položajima, sa zadatkom kontrolisanja i obezbeđivanja od Novog Mesta kao i stalnog uznemiravanja neprijatelja u istom.

V SNOUB »Ivan Cankar«, izveštaj od 23. II 1944.

Na sektoru I i III bataljona, tj. kod Broda, Regerče Vasi, Barončevog brda, Težkih Voda i Verduna u toku dana nije bilo nikakvih borbi. U 10.30 patrola 2. bataljona, koja se nalazila u zasedi na Potovom Vrh, sukobila se sa patrolom bega (oko 20 ljudi) koja se nakon polučasovne borbe morala povući natrag u Novo Mesto. I na sektoru IV bataljona oko Kostanjevice nije bilo nikakvih borbi. Veća bega patrola došla je cestom iz Kostanjevice u Sentjerne ali ga je napustila pre no što je bila poslata četa da ih napadne.

XII SNOUB. Izveštaj od 24. II 1944.

I bataljon nije imao nikakvih promena na sektoru koji kontroliše.

II bataljon držao je položaje iznad Zdenske Vasi a jednu četu iznad Zagorice. Neprijatelj se nije kretao van svojih uporišta.

XV SNOUB. Izveštaj od 24. II 1944.

Brigada je u noći 23/24. otišla u akciju na neprijateljski voz koji svakog dana stiže u Cušperk. I bataljon zaposeo je položaje uz prugu prema Zdenskoj Vasi, radi obezbeđenja iz

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 153/1.

tog pravca, II bataljon obezbeđivao je prema Predolama, Senturju, Spodnjoj Slivnici i Rožniku, III bataljon izvodio je sam napad na voz, IV bataljon »M.G.« nalazio se sa dve čete u rezervi na Maloj Ilovoj Gori a sa jednom četom trebalo je da zaposedne položaje uz tu stranu pruge ispod Gaberja, sa zadatkom da neprijatelju spreči bekstvo iz voza. U 7.30 stigla su 2 oklopna voza od kojih je prvi naišao na minu koja je izbacila iz šina lokomotivu, 2 oklopna i 2 obična vagona. U jednom od vagona nalazilo se 8 ljudi posade koji su sa vagonom zajedno odleteli u vazduh. Voz nije bilo moguće potpuno uništiti, jer se iza njega nalazio još jedan oklopni voz koji je štitio povlačenje. U vreme pisanja ovog izveštaja akcija još nije bila završena i o njoj ćemo javiti kad se završi.

Artiljerija XV divizije. Izveštaj od 23. II 1944. I divizion nalazi se u Jurnoj Vasi, sa zadatkom blokade Novog Mesta. Na njegovom sektoru celog dana je vladao mir. U 17.30 divizion je krenuo da izvadi još jednu haubicu od 100 mm. Zbog velikih snežnih smetova prevoz je prilično otežan. Preduzete su sve mere da se top blagovremeno doveze na mesto.

II divizion na položajima oko Sv. Roka. Na njegovom sektoru neprijatelj također nije vršio nikakve ispade.

Jedno topovsko odeljenje, pod rukovodstvom druga Groznika, poslato je da doveze brdski top od 65 mm i da ga preda Stabu XV divizije.

Jedno topovsko odeljenje sa haubicom od 100 mm nalazi se u Vel. Globokom, u očekivanju novih zadataka.

Dolenjski odred.

Izveštaj za 22. II 1944.

Patrola I bataljona u 9 časova sukobila se sa neprijateljskom patrolom u selu Blato. Patrola II bataljona u 11 časova sukobila se sa neprijateljskom patrolom u selu Leskovec, gde je ista prešla granicu na našu stranu. Neprijatelj je odmah pobeo. U 15 časova neprijateljska patrola šumom se prokrijumčarila pred Policu i tamo postavila zasedu koja je napala patrolu odreda na povratku iz Troščina. Patrola odreda se bez žrtava izvukla iz zasede i na ovo mesto odmah je poslata jaka patrola pred kojom se neprijatelj, čim ju je osetio, bez borbe povukao.

Izveštaj za 23. II 1944.

Neprijatelj je u 7 časova ujutro, u jačini od 200 ljudi, napao na položaje I bataljona. Neprijatelj se kretao u tri kolone, i to prva kolona iz pravca Polica, druga od Velike Loke i treća cestom Grosuplje — Peščenik. Prvu kolonu srela je četa I ba-

taljona koja je išla da postavi zasedu između Škofljice i Grosuplja. Četa je prihvatila borbu i neprijatelj se povukao natrag. Pošto je u međuvremenu neprijatelj snažno napao Sp. Brezovo četa se kod Police morala brzo povući natrag u pomoć ostalima. Četa na Brezovom nije mogla izdržati pritisak neprijatelja i zbog toga se ceo bataljon morao povući natrag na položaje Stari zamak iznad Višnje Gore, a sa jednom četom u **Križku Vas**. Za to vreme stigao je u pomoć i II bataljon i odmah stupio u borbu. Borba je bila prilično oštra i neprijatelj je držao položaje na Peščeniku i iznad njega. Bataljonu u Križkoj Vasi stigla je u pomoć i četa iz 2. bataljona XV brigade. U li časova je II bataljon, sa komandantom i komesarom odreda, izveo napad na Peščenik i u 11.30 neprijatelj se počeo u malim grupama povlačiti prema Grosuplju. Bataljon je posle toga izveo juriš i neprijatelj je u paničnom bekstvu pobeo cestom prema Grosuplju. Neprijatelj je imao 10 mrtvih. Plen: 3 puške i 70 metaka.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU !

Politkomesar:
Janez Vipotnik

Komandant — major:
Franč Hočevan

XV SNOB

Primili smo izveštaj o jučerašnjoj akciji:

Jedinice I bataljona su u 20 časova potpuno uništile neprijateljev oklopni voz, kojeg je neprijatelj nakon napada ostavio na pruzi. Ovaj voz sastojao se od 4 oklopna i 4 niska vagona, od kojih je neprijatelj uspeo da drugim oklopnim vozom odvuče 2 oklopna i 2 niska vagona. Preostali voz bataljon je uništio time što je lokomotivu iznutra minirao, dok je preostala 4 vagona zapalio. Neprijateljske pobočnice, koje su se nakon napada vraćale prema Grosuplju, napao je na položajima kod Predola II bataljon i raštrkao ih u pravcu Grosuplja. Pri tome je ubio 8 neprijatelja i više ih ranio. Ukupni gubici neprijatelja utvrđeni su na 16 mrtvih i priličan broj ranjenih, dok gubici u oklopnim vagonima nisu poznati.

BR. 92

**NAREĐENJE ŠTABA 7. KORPUSA OD 26. FEBRUARA 1944.
ŠTABU ISTARSKOG PARTIZANSKOG ODREDA ZA NAPAD
NA ŽELEZNIČKU STANICU ŠT. PETER NA KRASU I RU-
ŠENJE PRUGE LJUBLJANA — TRST¹**

STAB
VII KORPUSA NOV I PO
JUGOSLAVIJE
Br.

Položaj, 26. II 1944.

ŠTABU ISTARSKOG PARTIZANSKOG ODREDA

Po svim izveštajima koje dobijamo od obaveštajne službe i po podacima koje nam vaš odred dostavlja o stanju neprijatelja na vašem sektoru, vidi se da su Nemci oslabili sva svoja uporišta na liniji Postojna — Trst i Rijeka — Trst. U uporištima su razne demoralisane bande sastavljene od Rusa, belogardista, Italijana i vojnika drugih narodnosti. Takođe se vidi iz poslednjih izveštaja da Nemci odvlače svoje snage za Italiju i Istočni front.

Iz svega toga se vidi da na vašem sektoru postoje jaki objektivni uslovi za dejstvo protiv neprijateljskih posada i na železničku prugu.

Iz svih izveštaja koje nam je do sada poslao Štab vašeg odreda vidimo da još niste izvršili nijednu uspešnu i veću akciju i sve što ste do sada napravili to je bilo patrolnog karaktera i bez vidnih rezultata.

Vaš odred je brojno dosta jak i dobro naoružan. Štab odreda nije do sada ništa preduzeo da realno iskoristi svoje snage i povoljnu situaciju za udarce po neprijatelju.

S obzirom da VII korpus sa svojim jedinicama vrši ovih dana velike operacije protiv neprijatelja u Ljubljanskoj Pokrajini,² postavljamo pred vaš odred sledeće zadatke:

1.— *Odmah po prijemu ovog naređenja morate sa snagama celog vašeg odreda izvršiti napad na železničku stanicu St. Peter.*³ Prema poslednjim podacima tamo sada ima svega 60 neprijateljskih vojnika i drže samo kolodvor. Pri napadu Štab odreda mora na licu mesta voditi operacije i stvoriti plan

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 296/11.

² Odnosi se na napad na Zdensku Vas, Sv. Anton, Grosuplje i Velike Lašče. Vidi dok. br. 88.

³ Danas Pivka.

za napad. Morate se dobro osigurati prema Postojni i Divači. Za vreme akcije pruga mora biti prekinuta na više mesta jer ćete time sprečiti dolaženje pojačanja prugom. Posle likvidacije uporišta morate uništiti sve železničke uređaje. Takođe morate postaviti na potrebnim mestima zasede na ceste koje vode prema St. Petru. Ceste morate porušiti.

2. — Za sve vreme dok naše jedinice izvode operacije u Ljubljanskoj Pokrajini, ceo vaš odred *pod komandom Štaba odreda mora dejstvovati svim silama na pruži Postojna — Trst*. Saobraćaj na toj pruži mora prestati.

3. — U svakom vašem izveštaju morate javiti *tačan raspored vaših bataljona, šta ste postigli u akcijama i šta imate u planu za budući rad*.

Još jedared napominjemo odmah po prijemu ovog naređenja pređite u ofanzivu sa snagama celog odreda na pruži Ljubljana — Trst i likvidirajte St. Peter. Ukoliko Stab odreda ne izvrši postavljene zadatke, pozvaćemo Stab odreda na odgovornost i izvesti pred sud.

Izgleda da se vaš Stab najmanje brine za operacije i da kao svoju zaštitu ima cele čete i najbolje naoružano ljudstvo. Stab odreda je postavljen za to da vodi svoj odred u borbu a ne da pronalazi sigurna i zaklonjena mesta. Do sada vaš rad nije bio zadovoljavajući i mi ćemo nastojati da dođemo do vas i stvari na licu mesta prekontrolišemo.

Nećemo uzimati u obzir nikakve izgovore da niste mogli i tome slično.

Redovno nam šaljte vaše operativne izveštaje i o situaciji na vašem sektoru.

Po likvidaciji St. Petra, Stab odreda mora pronaći najpogodnije i najslabije tačke za dalje napade. Sarađujte sa Op. štabom za Hrvatsku Istru i sa jedinicama IX korpusa.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU !

POLITKOMESAR
Jože Brilej Bolko

KOMANDANT PUKOVNIK
Rajko Tanasković

(Zig)

BR. 93

IZVEŠTAJ ŠTABA 4. OPERATIVNE ZONE OD 26. FEBRU-
ARA 1944. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O
NAPADU NEPRIJATELJA NA KAMNICKO-ZASAVSKU
GETU¹

STAB
IV OPERATIVNE ZONE
NOV I PO SLOVENIJE
Na položaju, 26. II 44.
Br. 451

GLAVNOM ŠTABU NOV i PO SLOVENIJE

Dana 24. II 1944., u 8 časova, u tri kuće u selu Oklo kod
Brda, Kamničko-zasavsku četu planski je napala policija (i
»raztrganci«).²

I. Naši gubici

a) u ljudima: mrtvih ima 48 partizana i 9 udarnika OK
VOS-a Kamnik.

Zarobljenih ima 25 drugova i 3 drugarice (svi novomobi-
lisani),

ranjena 3 druga.

Na mestu se nalazilo 105 ljudi, od toga 63 naoružana.

17 leševa zakopali su na mestu, 40 u Ihanu.

Poginuo je komesar čete drug Boris,³ 2 politdelegata i
jedan vodnik. Sekretar OK-a Kamnik drug Marjan⁴ spasao se
kao i teško ranjeni načelnik OK VOS-a Stane.⁵

b) Materijalni gubici: Izgubljen je, odn. uništen, 1 naš
puškomitraljez, oko 60 pušaka, 1
mitraljez grupe bezbednosti i sve
bombe, municija, pištolji što su
pripadali poginulim drugovima,
kompletna oprema,
dokumenti čete, imenični spisak
drugova, dokumenti OK-a, dok su
dokumenti VOS-a spaseni.

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 332/III.

² Vidi dok. br. 99 i dok. br. 56, primedbu br. 2.

³ Simon Slapar

⁴ Franc Zupančič

⁵ Slavko Dobovšek

Kuće su bile zapaljene.

c) Posledice gubitaka:

1. Moral stanovništva u kamničkom okrugu je veoma opao te ćemo zbog toga na terenu teže izvoditi mobilizaciju. Majke svakodnevno dolaze do popaljenih kuća da traže svoje sinove.

2. Veliki udarac za našu vojsku predstavlja razbijanje čete i gubitak oružja. Od ove čete upravo smo hteli da formiramo dve.

Moral u četi bio je na vrhuncu, a disciplina osrednja. Zbog lepog nastupa i spoljnog izgleda četa je bila kod stanovništva omiljena. Samo nekoliko pojedinaca je u poslednje vreme izazvalo otpor zbog nepravilnog ponašanja.

3. Četa je u poslednje vreme transportovala preko 400 ne-naoružanih preko Save. Transporti i mobilizacija tekli su u najboljem redu, a četa je mobilizacijom jačala i u oružju, tako da je imala već preko 50 naoružanih. Formiranjem dveju četa mogli bismo da izvodimo mobilizaciju odjednom na dva sektora (OK Kamnik i OK Litija) i još bi ostalo ljudi za prenos materijala u 6. SNOUB, koja operiše u Savinjskoj dolini.

4. Razbijanjem čete u stvari je razbijen odred, koji sa preostalim snagama neko vreme neće moći da izvršava svoje zadatke u skladu sa potrebama.

II. Gubici neprijatelja:

Partizani koji su se probijali i partizani i udarnici u kućama pružali su ogorčen ali bezuspešan otpor, zbog brojnog automatskog oružja (imali su samo automate i mitraljeze) neprijatelja: minobacača, tromblona i dve protivtenkovske puške. I pored toga poginulo je 10 Nemaca.

III. Uzroci:

1. U četi se nije nalazio Štab odreda, jer je organizovao kanal preko Save kod Litije. Mada je Štab odreda odmah otišao u četu, čim je saznao za borbu koju je četa vodila dan ranije i u kojoj je bio ranjen komandir Nače,[®] ipak je stigao 2 sata prekasno.

2. Komanda čete nije bila sposobna da vodi organizovanu borbu, odn. proboj. Dan ranije ranjen je komandir drug Nace, a zamenik komesara i zamenik komandira nalazili su se kod zaštite, koju je četa dala za obezbeđenje Partijske škole Oblasnog komiteta za Štajersku. Komesar drug Boris nije se snašao i poginuo je među prvima.

* Janez Brlec

3. Položaj je bio nepovoljan — u dolini, oko kuća čistina i ivice [brda].

4. Četa nije bila dovoljno obezbeđena. Imali su 4 stražarska mesta, koja su bila slabo postavljena. Patrole su poslali baš u trenutku kad je započeo napad. Obaveštajci su išli od Domžala do Ihana ali su se tu zbog blokade policije zaustavili. Također se više nije mogao vratiti ni seljak koga je četa sat ranije poslala u dolinu jer je pri povratku već sreo nemačku kolonu. Stražar je opalio četiri puta a pri petom metku policajac mu je automatom izbio pušku iz ruku. Za to vreme ivice oko kuća bile su već zaposednute.

5. Konspiracije nije bilo. Četa se premestila u jutarnjim časovima. Dan ranije nalazila se u kompromitovanoj Brezovici, posle toga je uveče prešla u Dobrovlje, a odatle u jutarnjim časovima jedva 1 km daleko u Oklo kod Brda, koje je od triju uporišta udaljeno oko pola časa.

6. U selu gde se četa nalazila boravio je sin one dvojice izdajnika koje je kamnički VOS likvidirao zbog izdaje čete i OK-a, koji se tamo češće zadržavao. Doznali smo da su Nemci to selo češće kontrolisali baš zbog zadržavanja OK-a. Rukovodioci OK i udarnici VOS-a stigli su u četvrtu neposredno pred napad.

7. U napadu je učestvovalo 80—100 policajaca, gestapovaca i raztrganaca. Iz Domžala su stigla tri putnička automobila i tri kamiona. Policija je bila odlično naoružana i begno je jurišala, naročito zbog toga što je bilo poznato da se u četvrti nalaze i nenaoružani borci, koji su najviše stvarali paniku i pometnju.

Gubici terenske čete u partizanima i oružju znače za našu zonu isti udarac kao 1942. godine katastrofa Pohorskog bataljona. Zbog presudnih posledica tih gubitaka, komesar IV operativne zone drug Ciril, koji je kao sam na centru bio u to vreme jedini odgovoran za odred, smatra da može od sada raditi na centru samo kao vršilac dužnosti politkomesara zone te se time stavlja na raspoloženje Glavnom štabu. Glavni štab neka na osnovu izveštaja Štaba zone, obaveštajnog centra zone, OK Kamnik, Oblasnog komiteta za Štajersku razmotri momente koji su doveli do toga i preduzme potrebne mere.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU !

Politkomesar:
Ciril Ribičič

Komandant:
odsutan

BR. 94

**IZVEŠTAJ ŠTABA 4. OPERATIVNE ZONE OD 27. FEBRU-
ARA 1944. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O
AKCIJAMA ISTOCNOKORUŠKOG ODREDA OD 14. DO 19
FEBRUARA 1944. GODINE¹**

**STAB
IV OPER. ZONE
NOV I POS
Br. 455.**

Na položaju, dana 27. II 1944.

GLAVNOM ŠTABU NOV i PO SLOVENIJE

RATNI IZVEŠTAJ

14. II 1944. 2. četa Istočnokoruškog odreda uništila je dalekovod Velenje — Zerjav. U jame rudnika olova zbog po-
manjkanja električne struje prodrla je voda i tri dana osetno
ometala rad.

18. II 1944. uništena je velika pilana, koja je radila
isključivo za okupatora. Uništena su dva puna remenska po-
gona, cirkular, mašina za struganje i više manjih, potpuno novih
mašina za obradu drveta.

19. II 1944. jedinice istog odreda ispraznile su dve radnje
u Solčavi, pretesterisale stubove na dužini od 300 m, zaplenile
mnogo uniformi i drugog materijala. Likvidirale su 1 izdaj-
nika i mobilisale 17 lica. Uništen je sav nemački propagandni
materijal.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU !

Politkomesar:
Ciril Ribičič

Komandant:
o d s u t a n

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 332/III.

BR. 95

IZVEŠTAJ ŠTABA 1S. DIVIZIJE OD 27. FEBRUARA 1944.
GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O POKRETU
PODREĐENIH JEDINICA NA NOVE POLOŽAJE I O BOR-
BAMA KOD s. MAROLČE I ORTNEK¹

STAB
XVIII DIVIZIJE NOV I POJ
OPERATIVNI ODSEK
položaj, dana 27. II 1944.

GLAVNOM ŠTABU NOV i POS
ŠTABU VII KORPUSA NOV i POJ

Položaj

Dnevni izveštaj

1.) *Sektor Kočevje*: Situacija je bez promene. Posada broji oko 800 ljudi i pored automatskog oružja naoružana je artiljerijom srednjeg kalibra, teškim i lakim bacačima. Uporište je utvrđeno, okruženo bunkerima, koji su povezani saobraćajnicama i opasani bodljikavom žicom. Raspolaže i sa nekoliko manjih tenkova i automobila. Neprijatelj nije vršio nikakav ispad.

Sektor Vel. Lašče: U uporištu Vel. Lašče situacija je bez promene. Posada broji oko 600 ljudi, od kojih oko 500 domobrana. Pored automatskog oružja neprijatelj raspolaže i sa nešto artiljerije srednjeg kalibra, teškim i lakim bacačima. Uporište je utvrđeno te se bunker i nalaze i u samom uporištu. Povezani su saobraćajnicama. Oko uporišta iskopan je jarak za stojeći stav sa nadstrešnicom. Uporište je opasano žičanom preprekom. U bunkerima neprijatelj danonoćno drži posade i osvetljava ih svetlećim raketama. Najutvrđenija tačka uporišta je Sv. Rok, gde je u bunkeru smeštena jedna haubica od 100 mm. I ova tačka opasana je žičanom preprekom.

2.) Štab divizije sa svojim užim štabom nalazi se u selu Sv. Gregor, dok su svi ostali odseci, kao i podoficirska i politička škola, smešteni u selu Hrib.

Jedinice brigada su danas napustile dosadašnje položaje i pošle da zauzmu nove položaje u smislu izdate naredbe, čiji prepis smo vam poslali zajedno sa skicama uporišta.²

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 27/11.

² Odnosi se na naredbu u vezi s napadom na Velike Lašče. Vidi dok. br. 88.

3.) Juče su naše jedinice rušile prugu i telefonske i telegrafske stubove te izradile drumske barikade od balvana. Također su uništile i most od pilane Ortnek prema Zlebiču.

Juče je neprijateljska grupa, jačine 60—80 ljudi, napala položaje I bataljona X brigade. Bataljon je odmah rasporedio svoje čete od sela Grebenje — Junče prema Marolčama i oterao ih mitraljeskom vatrom. Istovremeno je II bataljon postavio zasedu na cesti Lašče — Ortnek. Neprijateljska kolona u jačini od 80 ljudi približila se našoj zasedi. Zaseda ju je pustila na udaljenost od 100 m i onda iz svega oružja otvorila vatru na protivnika. Posle toga je zaseda izvela juriš i nagnala neprijatelja u panično bekstvo. Tom prilikom naše jedinice su zaplenile deo radio-stanice i jedan kompletan sanduk, u kojem se nalazilo: akumulator, baterije, rezervne lampe, antena i taster. Zaplenjen je jedan pištolj i jedan oficirski šlem. Posle povlačenja neprijatelja na snegu su se videli veliki krvavi tragovi, po čemu se zaključuje da je neprijatelj imao prilične gubitke. Naše jedinice nisu imale nikakvih gubitaka ni u materijalu ni u ljudstvu. Neprijatelj je bio u belim mantilima. Primili smo izveštaj da je tom prilikom poginuo jedan neprijateljski oficir.

4.) Moralno i zdravstveno stanje divizije: dobro.

5.) Po jedinicama izvođene su pripreme za akciju i zbog toga nije održana vojna nastava.

6.) Politička nastava izvođena je po svim jedinicama. Na njoj se raspravljalo o današnjem položaju i cilju naše borbe. Citani su i komentarisani radio-izveštaji.

Štab divizije održao je sastanke sa svim jedinicama brigada i predočio im važnost i značaj predstojećih akcija.

7.) Jedinice nisu priređivale mitinge.

8.) Brojno stanje:	po spisku	—	—	—	—	2.680
	u rashodu	—	—	—	—	369
	n a l i c u	—	—	—	—	2.311

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU !

Politkomesar:
N. Majcen'

Komandant
Janko Rudolf

^s Nace Majcen

BR. 96

**NAREDBA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD
FEBRUARA 1944. ŠTABU 14. DIVIZIJE O NJENOM POD-
REĐIVANJU ŠTABU 4. OPERATIVNE ZONE¹**

**GLAVNI STAB
MOV I PO SLOVENIJE**
28. 2. 1944.
Br.: 13/44.

ŠTABU XIV DIVIZIJE NOV i PO SLOVENIJE

Da omogućimo veću operativnu koordinaciju svih jedinica na teritoriji Štaba IV operativne zone i da prema potrebi omogućimo i međusobnu pomoć tih jedinica u oružju i kadrovima

n a r e đ u j e m o :

1.) XIV divizija NOV i PO Jugoslavije prelazi u sastav IV operativne zone NOV i PO Slovenije te je u svakom pogledu podređena njenom Štabu.

2.) Štab IV operativne zone NOV i PO Slovenije mora da smatra XIV diviziju osnovnom udarnom jedinicom i mora paziti da, nepravilnim zahvatima u njen sastav, ne onemogući, odn. ne ometa dalji razvitak u tom pravcu.

3.) Štab IV operativne zone neka po jedinstvenom planu rukovodi operacijama svih svojih jedinica, a pre svega XIV divizije te VI i XI brigade, na način da se ove jedinice koordiniranim akcijama na široj teritoriji međusobno potpomažu. Jedinice neka kao celina sačinjavaju zajedničku udarnu snagu IV operativne zone. Prema potrebi i mogućnosti neka Štab IV O. Z. organizuje zajedničke ofanzivne akcije svih gore pomenutih jedinica, koje u takvom slučaju može da skoncentriše i na užem terenu, a da ih posle toga unapred pripremljenim manevrom opet brzo rasporedi u akcije na širem terenu, te na taj način omogući vešto manevrisanje u slučaju nemačkih koncentracija.

4.) Ova mera potrebna je i radi većeg planskog sadejstva i izvođenja mobilizacije na čitavom terenu IV O. Z.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU !

Politkomesar:
B. Krajger

Komandant — general-major:

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 335/11.

BR. 97

**RADIO-DEPEŠA ŠTABA 7. KORPUSA OD 28. FEBRUAR^
1944. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O LIKVI.
DACIJI NEPRIJATELJSKOG UPORIŠTA SV. ANTON KOD
ZDENSKE VASI¹**

28. II. 1944. u 10 časova²

Stab VII korpusa: Danas ujutro, nakon artiljerijske pripreme koja je počela u 7 časova, naši borci su na juriš napali uporište kod Sv. Antona.³ Topovima su potpuno razbili bunkere i crkvu. Naše jedinice su na juriš zauzele 2 bunkera i crkvu. Nakon žestoke borbe uporište je bilo likvidirano. Neprijatelj je imao 2 mrtva i veliki broj ranjenih. Zaplenjen je 1 puško-mitraljez i ostali materijal. — Napad na Vel. Lašče počeo je danas ujutro artiljerijskom vatrom, ali tačnijih vesti još nema. — Prilikom napada na uporište Sv. Anton neprijatelju su stigla u pomoć 2 tenka, koje su naši borci zapalili i uništili. Isto tako su zaustavili i odbili napad 1 voza, koji je stigao u pomoć neprijatelju. Sa drugim vozom, koji je posle podne stigao iz Ljubljane, još se vode borbe. — Danas uveče počeo je glavni napad na Zdensku Vas. — Frenk.⁴

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 84.UI.

² Izveštaj je pisan 28. februara 1944. u 22 časa.

» Vidi dok. br. 88, 101, 102 i 105.

* Josip Zornada. Poginuo septembra 1944. u s. Otave kod Bloka.

BR. 98

**IZVEŠTAJ ŠTABA 9. KORPUSA OD 28. FEBRUARA 1944.
GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O BORBAMA
JEDINICA 30. DIVIZIJE OD 15. DO 20. JANUARA 1944. GO-
DINE¹**

STAB
IX KORPUSA NOV I POJ
OPERATIVNI ODSEK
Položaj, 28. febr. 1944.
Op. broj 134.

GLAVNOM ŠTABU NOV i POS

Na osnovu podataka jedinica i Štaba XXX divizije i na osnovu ličnog posmatranja organa Štaba IX korpusa, operativni odsek našeg Korpusa detaljno je analizirao nemačku ofanzivu na jedinice XXX divizije u vremenu od 15. do 20. 1. 1944. Na osnovu svih sakupljenih podataka izrađena je grafička analiza toka nemačke ofanzive i reakcije naših jedinica.

Pored grafičke analize operativni odsek daje sledeće, po danima sredene, hronološke napomene:

15. 1. 1944.

Nemačke motorizovane kolone vršile su ofanzivne operacije u rejonu Krasa i Vipavske doline s namerom da očiste ovaj sektor kako bi u vreme ofanzive na XXX diviziju imale slobodnu pozadinu. U toku ove ofanzive neprijatelj nije uspeo da nanese našim jedinicama gubitke ili štetu, jer su jedinice većim manevrisanjem uspele da izbegnu jači dodir sa njim. Bile su to jedinice Južnoprimorskog odreda. Stvarni rezultat ofanzive na ovaj sektor bio je: paljenje većeg broja kuća u Vipavskoj dolini i predelima Krasa, pljačkanje i odvođenje većeg broja terenskih radnika. U tome su pored nemačkih i turkestan-skih jedinica učestvovala i grupe belogardista.

Naša obaveštajna služba nije mogla, na osnovu neprijateljske aktivnosti u toku toga dana sakupiti podatke prema kojima bi mogla doneti zaključak da neprijatelj namerava da preduzme veću ofanzivu. Na ostalim sektorima nisu zapažene nikakve veće koncentracije, ni veći pokreti. Naprotiv, na osnovu pokreta i izjava neprijatelja, moglo se doći do zaključka da je to čišćenje [preduzeto] usput, prilikom pokreta prema Postojni i dalje prema istoku. Nismo verovali svim tim izjavama nepri-

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 22/1.

jatelja jer on često daje takve izjave a odmah zatim vrši pokret na suprotni sektor (u toku jedne noći).

16. 1. 1944.

Naša predviđanja o mogućnosti preduzimanja ofanzive od strane neprijatelja na sektor XXX divizije počela su tog dana da se pokazuju kao tačna. Najpre su zapažene veće koncentracije u Gorici i dolini Soče (naročito na sektoru između Gorice i Sv. Lucije).² Istovremeno su neprijateljske kolone, praćene oklopnim kolima preduzele pokret do Ravnice a odmah zatim počele da popravljaju razrušenu cestu kod sela Sedovec (između Ravnice i Trnovog). Na osnovu tih podataka zaključili smo da neprijatelj namerava da izvrši napad iz doline Soče u pravcu Čepovana, a istovremeno da jakom kolonom prodre u pravcu Trnovo — Lokve — Čepovan, a postoji mogućnost da sa trećom kolonom [prodre] iz pravca Sv. Lucije preko Dolenje Trebuše na Lažnu. Cilj ovog manevra sa tri strane bio bi uništenje svih naših snaga na prostoru Čepovanske kotline. Na osnovu ovakve ocene situacije izdali smo svim jedinicama naredbu da, preko obaveštajnih organa, sakupe detaljne podatke o koncentracijama, pokretima i, prema mogućnostima, namerama neprijatelja. Naročitu pažnju posvetiti pravcima: Gorica — Trnovski gozd, Gorica — Čepovanska kotlina, Ajdovščina — Predmeja, dolina Soče — Banjška planota i svim pravcima koji vode iz Sv. Lucije na Banjšku planotu i u pravcu obe Trebuše. Toga dana uveče primili smo podatke od svih obaveštajnih organa da nisu primećeni nikakvi pokreti iz Soške doline, samo je nešto pojačan promet između Gorice i Sv. Lucije. Nasuprot tome [obavešteni smo] da su se neprijateljske kolone zadržale u rejonu Ravnice i da još nisu uspele da poprave porušenu cestu, iako su za rad koristili i stanovništvo. Na osnovu svega toga * odlučili smo da izvršimo nov raspored jedinica XXX divizije³ i to:

18. brigada ostaje na sektoru Dolnji, Srednji i Gornji Lokovec s tim da odredi potrebne snage za obezbeđenje u pravcu Sv. Lucije i šalje patrole što dalje u dolinu Soče a na ulazu u Čepovansku kotlinu treba da uhvati vezu sa 17. brigadom. U slučaju napada neprijatelja ne sme prihvatiti frontalnu borbu, već naprotiv mora pustiti neprijatelja na takav teren na kojem će moći da izvrši koncentričan napad na njega sa svih strana i da ga uništi.

17. brigada (koja ima jedan bataljon u Lokvama, jedan u Srednjem Lokovcu a jedan na putu od Soče u pravcu Lo-

² Danas Most na Soči.

⁵ Vidi tom VI, knj. 10, dok. br. 90.

kovca) u toku noći 16/17. 1. 1944. treba da izvrši pokret i rasporedi se za odbranu na sektoru Voglarji — Trnovo — Krnica s **tim** da zadrži jedan bataljon u rezervi u selu Nemci. Sve jedinice moraju biti na svojim položajima u toku noći i uhvatiti **vezu** desno sa 18. brigadom a levo sa 19. brigadom na sektoru **Predmeje**. Naročito treba obratiti pažnju na pravce Ravnica — Trnovo, Vitovlje — Krnica — Nemci.

19. brigada nalazila se na putu sa sektora Logatec u pravcu Predmeje, ali sve jedinice još nisu stigle na taj sektor. Jedinice su bile prilično umorne zbog borbi na sektoru Dolomita i dugih marševa.

Sve jedinice izvršile su određene pokrete. Izgleda, međutim, da su jedinice 17. brigade zakasnile sa zaposedanjem položaja, tako da je u zoru 17. 1. 1944. jednoj neprijateljskoj koloni uspjelo da se preko Krnice probije do sela Nemci.

17. I. 1944.

Neprijateljske kolone su rano ujutro izvršile pokret iz Ravnice, Sedovca i, ojačane novim snagama iz Gorice, napale jedinice 17. brigade. 1. i 2. bataljon 17. brigade uspešno su odbijali neprijateljske napade na sektor Voglarji — Krnica, sve do trenutka kada su saznali da je neprijatelju uspjelo da zauzme selo Nemci. Pojavljivanje Nemaca iza leđa 1. i 2. bataljona veoma je oslabilo odbrambenu snagu svih boraca, naročito zbog toga što se u prvom momentu nije moglo utvrditi kakav je položaj. Uz pomoć jake artiljerijske vatre i oklopnih kola neprijatelj je uspeo da zauzme selo Trnovo. Naše jedinice su se povukle i zadržale se na prvim položajima severoistočno od Trnovog. Neprijateljska kolona, koja se probila u selo Nemce (verovatno manji »trup«), povukla se odmah pošto je minirala gotovo čitavo selo i zapalila ga. Za ovo snosi priličnu krivicu 3. bataljon 17. brigade koji je u prvom trenutku bio iznenađen zbog slabog obezbeđenja i zato što je napustio položaj ne ispalivši ni jedan jedini metak i pustio neprijatelja da zađe za leđa čitavoj brigadi.

Oko 10 časova pre podne situacija na tom sektoru bila je veoma teška i nejasna. Štabu brigade nije uspjelo da održi jedinice u svojim rukama. Također izgleda da tokom noći nisu zauzeli pravovremeno položaje, niti ih potpuno obezbedili, jer se inače ne bi dogodilo da neprijatelj neopaženo stigne u selo Nemce. Pošto je postojala mogućnost da se neprijatelj probije do Lokava i ugrozi leđa 18. brigadi, naredili smo da 18. brigada odmah pošalje jedan bataljon u pravcu Lokava.⁴ Odmah posle

⁴ Vidi tom VI. knj. 10, napomenu br. 5 uz dok. br. 104.

dolaska uputili smo ga u pravcu s. Nemci gde se već nalazio naš operativni oficir major Šorović.

Dok se 3. bat. 18. brigade nalazio na putu prema Lokvama, neprijatelj je napao delove 18. brigade u Srednjem Lokovcu. Zahvaljujući brzom radu Štaba 18. brigade, koji je zbog dolaska 3. bataljona, morao u poslednji čas da napravi potpuno nov raspored svojih snaga, neprijatelj je za prvi momenat zadržan ispred Srednjeg Lokovca a zatim je na njega izvršen napad sa oba boka iz Dolnjeg i Gornjeg Lokovca. Uspešnom manevrisanju dosta je doprinela patrola Štaba XXX divizije koja se nalazila u Srednjem Lokovcu.⁵ Posle podne su jedinice 18. brigade prešle u protivnapad i jurišima, koji su se ponovili nekoliko puta, uspele u sumrak da neprijatelja odbace u pravcu Avča i Kanala. U to vreme zaplenili su čitavu neprijateljsku komoru; oko 40 konja, 12 kola i sav materijal i municiju koja je bila u njima.

Manevar okruženja predviđen od strane Štaba 18. brigade potpuno je uspeo i samo zahvaljujući noći i bekstvu neprijateljske kolona spasla se od potpunog uništenja.

Istog dana je neprijatelj, koji je dolazio iz pravca Ajdovščine, napao 19. brigadu. Borbe u kojima su učestvovali 1. i 3. bataljon 19. brigade trajale su čitavo poslepodne. 2. bataljon ove brigade nalazio se na putu ka selu Nemci i zadržao se na sektoru Cavena tako da uopšte nije učestvovao u borbi. Uprkos nadmoćnijim snagama, po broju i naoružanju, [neprijatelju] nije uspelo da zauzme Predmeju. Zbog toga je uputio jednu kolonu preko Cavena i zatim sa tog pravca napao s leđa 3. bataljon, koji je na taj način bio prisiljen da se povuče, pošto 2. bataljon, koji se nalazio na Caveni, nije ništa preduzeo protiv te neprijateljske kolone. U sumrak su neprijateljske kolone zauzele Predmeju a 19. brigada se u redu povukla.

Pošto su se neprijateljske snage zadržale u Trnovom i pošto je major Šorović uspeo da sakupi jedinice 17. brigade, odlučio je da tokom noći izvrši jak demonstrativni napad na Trnovo, spreči planove neprijatelja i unese zabunu u njegove redove. U li časova uveče izveo je napad sa dva bataljona 17. brigade i 3. bataljonom 18. brigade. Trećem bataljonu uspelo je da se probije u selo ali se zbog velike nadmoćnosti neprijatelja morao povući. Neprijatelj je cele noći pucao na sve strane dok su se 3. bataljon 18. brigade i sve jedinice 17. brigade povukle u selo Lokve.

18. I. 1944.

Neprijatelj je koncentrisao veće snage na sektoru Trnovog i Predmeje. Po svemu je izgledalo da namerava nastaviti sa

⁵ Vidi tom VI, knj. 10, dok. br. 104.

napadima u pravcu Lokava i Cepovana, jer je bilo predviđeno da u roku od dva dana očisti ovaj sektor (što smo saznali od zarobljenika). U dolini Soče nismo mogli opaziti ništa na osnovu čega bismo mogli zaključiti da neprijatelj ima nameru da ponovi napad iz tog pravca. Ipak smo, za svaki slučaj, zadržali na sektoru Lokovca 18. brigadu (bez 3. bataljona) jer je i dalje postojala mogućnost da se neprijatelj brzo koncentriše na području Kanala a zatim ponovi napad. Ova mogućnost postojala je pre svega zato što su se u Gorici još uvek zadržavale jake snage.

17. brigadu i 3. bataljon 18. brigade rasporedili smo na položajima oko Lokava s tim da vrše stalna izviđanja u pravcu Predmeje i sela Nemci.

Umesto očekivanog napada iz pravca Trnovog i Predmeje neprijatelj je oko 8 časova ujutro, i ponovo oko podne, bombardovao selo Lokve, tako da je srušio ili ošteti skoro sve kuće, a u prvom redu one u kojima je pre toga stvarno bila smeštena vojska. Naše jedinice su delimično pucale iz automatskog oružja na avione, koji su nisko leteli, i izgleda da je patrola Štaba IX korpusa pogodila avion koji je kasnije pao negde u Vipavskoj dolini. Da su sve jedinice otvorile vatru iz automatskog oružja, verovatno bi pogodile i ostale avione. Prilikom bombardovanja bio je samo 1 ranjen. Sve jedinice su mirno ostale na svojim položajima.

Komora i odseci Štaba IX korpusa bili su ujutro evakuisani u Lažnu, jer prema podacima obaveštajne službe, u tom pravcu nije pretila nikakva opasnost. Oko 13 časova je, međutim, jedna neprijateljska kolona, koja je stigla iz Idrije preko Gorenje Trebuše, iznenada napala odseke i komoru Štaba IX korpusa u selu Lažna, kojima je u poslednjem trenutku uspelo da se rasporede na položajima oko sela. Posle tročasovne borbe povukli su se u pravcu Cepovana, a Nemci su se vratili u Idriju. Do napada je došlo zbog slabog obezbeđenja i slabe obaveštajne službe onih koji su tu grupu vodili. Da su pravovremeno obavestili Stab Korpusa (Lokve) o pokretu neprijatelja preko Gorenje Trebuše, do napada i gubitaka ne bi došlo, jer su postojale mogućnosti i snage da se neprijatelj sačeka u Lažni i uništi. Izgleda da je i to bio odabrani »trup« koji je hteo da unese zabunu u naše redove i skrene pažnju od glavnog pravca, od Trnovog i Predmeje, na ovaj pravac.

U toku toga dana nije bilo drugih značajnijih događaja.

19. 1. 1944.

Pred zoru je ponovo izvršen raspored snaga 18. brigade: 2. bataljon bio je raspoređen na položajima oko Lokava tako

da su u tom trenutku na tim položajima bili Stab 18. brigade i dva bataljona. 1. bataljon 18. brigade bio je, međutim, raspoređen na položajima oko Lažne sa zadatkom da obezbedi pravce od Gorenje Trebuše, Dolenje Trebuše i Vrata i da istovremeno posluži kao rezerva snagama oko Lokava.

17. brigada sa Štabom divizije i Štabom Korpusa ostala je uglavnom na istim položajima kao dan ranije (oko Lokava).

Toga dana pre podne neprijatelj je izvršio jak napad na naše položaje oko Lokava iz pravca Trnovog i Predmeje. Sve okolnosti govorele su u prilog tome da će neprijatelj toga dana izvršiti napad iz pomenutog pravca s ciljem da osvoji Lokve i očisti Cepovansku dolinu, Trnovski gozd i Banjšice. Posle teških gubitaka 17. 1. 1944. na Banjšicama (kod Lokovca) neprijatelj više nije imao snaga da obnovi napad iz doline Soče a također nisu zapaženi nikakvi pokreti iz pravca Sv. Lucije ili Idrije.

Na osnovu svih tih podataka bilo je jasno da će glavni neprijateljski napad biti u pravcu Lokava. Radi toga je, na predlog komandanta 18. brigade, doneta odluka da se položaji ne zauzmu između cesta koje vode iz Predmeje i Lokava, već da se neprijatelj pusti na otvoreni teren oko Lokava i da se tu uništi. Ova odluka pokazala se kao najbolja jer je neprijatelj sa svojim kolonama stvarno ušao u selo Lokve. Ovaj pokret štitio je topovskom vatrom sa položaja južno od Lokava, ali nije imao uspeha jer su njegove kolone pale pod unakrsnu vatru sa naših položaja koji su imali oblik potkovice. Da bi neprijateljski poraz bio što veći sve naše jedinice izvršile su nekoliko juriša na jake neprijateljske grupe u Lokvama i zadale neprijatelju ogromne gubitke. Tom prilikom su ga nekoliko puta naterale u bekstvo na polazne položaje. To se ponavljalo sve do noći. Prema predviđenim planovima cilj ovih borbi bio je da se neprijatelju nanese što veći gubici, kako bi se položaji održali do noći, a zatim da se sve jedinice povuku na Sentvišku goru. Sve je izvedeno po planu i u toku noći su jedinice 18. brigade sa Štabom Korpusa stigle na Sentvišku planotu u pravcu Lažna — Dolenja Trebuša — Sentviška pl. Jedinice 17. brigade sa Štabom divizije u pravcu Čepovan — Slap — Sentviška pl.⁶

20. 1. 1944.

Stab Korpusa, Stab XXX divizije i sve jedinice 17. i 18. brigade raspoređene su na Sentviškoj planoti gde su potpuno neometano stigle na određene sektore u toku noći posle sukoba sa neprijateljem.

* O borbama kod Trnovog, Lokava i Lokoveca vidi tom VI, knj. 10, dok. br. 126 i 130.

ZAKLJUČAK

Iz ove kratke analize, iz skica, iz izveštaja kao i na osnovu ličnog razmatranja i ocene stvarnog stanja i namera neprijatelja možemo da izvučemo sledeće kratke zaključke:

- 1.) Nemci su imali nameru da koncentričnim napadima, iz doline Soče, iz pravca Gorica — Trnovo i iz Ajdovščine, unište glavninu naše XXX divizije na sektoru Cepovanske kotline i Lokava, kako bi na taj način očistili ovo područje i imali slobodne puteve u dolinu Soče i uz ivicu Vipavske doline. Verovatno im je bilo potrebno bolje obezbeđenje nego ranije radi toga što su tim komunikacijama morali da prevezu veće snage i materijal. Za ofanzivu su se verovatno odlučili i zbog toga što su naše jedinice sa uspehom rušile komunikacije u dolini Soče (primer od 11. do 12. 1. 1944. kod Avča).⁷ Kasnije se pokazalo da su čišćenje vršili i zato da bar za izvesno vreme snabdeju drvima Goricu i Trst (iz Trnovskog gozda).
- 2.) Za izvršenje svih tih zadataka Nemci su koncentrisali veće snage u Gorici i pojačali uporišta u dolini Soče i Ajdovščini. Pošto nisu raspolagali dovoljnim snagama ostavili su u uporištima minimalnu posadu za zaštitu uporišta, a sve ostalo su pokupili i formirali u čete i bataljone. Tako prikupljenom vojskom imali su nameru organizovati uništenje naših snaga. Zbog nedovoljnih snaga nisu ovoga puta mogli postaviti zaprečne linije već su pokušali da se posluže malim odredima »trupova«, pomoću kojih su hteli skrenuti glavnu pažnju naših jedinica na stranu suprotnu od one od koje su nameravali izvršiti napad. Uopšte: hteli su da se posluže svim sredstvima da bi uneli zabunu u naše redove. I ovoga puta su, kao uvek, potcenjivali naše snage, kako po broju tako i po kvalitetu, jer su sa sigurnošću računali da će za dva dana potpuno očistiti teren.
- 3.) Pošto je 17. 1. 1944. razbijena kolona koja je napadala iz doline Soče, neprijateljska komanda ostala je zbunjena jer se stvar nije razvijala onako kako je bilo predviđeno njenim planom. Tek su tada upoznali snagu i vojničko znanje naših jedinica a i noćni napad na Trnovo uticao je na njihov dalji rad. Nemački šablon bio je poremećen i trebalo je početi nanovo. Trebalo je ponovo sakupiti proredene jedinice i poslužiti se drugim sredstvima protiv smelih partizana. Da bi dobili u vremenu onoliko koliko im je trebalo da pripreme nove planove i da dobiju nova naređenja od nadređenih, jer švapski šablon ne dozvoljava inicijativu, zahte-

⁷ Vidi tom VI, knj. 10, dok. br. 63 i 65.

vali su od nadređenih komandi da 13. 1. 1944. bombarduju selo Lokve. Mislili su da će se naše snage skoncentrisati u Lokvama, i da će bombardovanjem uništiti naše glavne snage i magacine, i na taj način olakšati prodore i napacje svojim jedinicama. Gotovo tri godine borbi protiv partizana nije im bilo dovoljno da bar donekle upoznaju partizansku taktiku i dođu do zaključka da rušenje kuća po selima ne nanosi nikakvu štetu udarnoj snazi partizana. Rezultat takvog postupka videli su sutradan sami kad su ih jedinice, koje su dan ranije bombardovali, razbile.

- 4.) Posledica takvog rada i sporosti nemačke komande bila je da su naši štabovi mogli potpuno tačno proceniti situaciju, koncentrisati svoje snage i prihvatiti borbu sa neprijateljem na mestu i u vremenu koji našim jedinicama najviše odgovaraju.
- 5.) I u ovoj ofanzivi došli su do izražaja različiti kvaliteti štabova i vojske. Na pr.: štab i svi vojnici 18. brigade su za sve vreme ofanzive pokazivali sve dobre osobine i ovaj štab rukovodio je svojim jedinicama bez greške. Rezultat je bio: razbijena nemačka kolona na Banjškoj planoti, veliki gubici neprijatelja kod Lokava i zaplenjena velika količina ratnog materijala, sa minimalnim gubicima na našoj strani. Štab 17. brigade u borbama kod Trnovog nije se dobro snasao (17. 1. 1944) iako je od štaba Korpusa primio detaljna uputstva. I ovog puta došle su do izražaja sve slabe strane ovog štaba (sporost, nemarnost i slab uticaj na podređene). U toku borbi kod Lokava 19. 1. 1944. štab i vojnici ove brigade pokazali su da ne zaostaju mnogo za ostalima. 19. brigada (2. bataljon) pokazala je veoma dobar kvalitet prilikom odbrane položaja oko Predmeje. Ova brigada imala je nezgodu jer je čitavo vreme borbi komandant bio službeno odsutan a njegov zamenik je poginuo, te prema tome nije bilo odlučnog rukovođenja koje bi uticalo na dejstva 2. bataljona. Ipak je, zahvaljujući dobrom kvalitetu vojnika i nižeg komandnog kadra, nanela neprijatelju velike gubitke i uspela da se tokom noći od 17—18. 1. 1944. povuče u pravcu juga bez većih gubitaka.
- 6.) Štab XXX divizije je pomoću Štaba Korpusa korisno uticao na dejstva svojih jedinica i tom prilikom pokazao veliki napredak u poređenju sa onim što je bilo u mesecu novembru. Neprijateljska ofanziva je praktički potpuno propala. Neprijatelju nije uspelo da izvede operacije prema unapred predviđenom planu, niti da nanese gubitke našim snagama. Naprotiv, neprijateljski gubici bili su ogromni i iznosili su skoro 20 : 1 u našu korist. Ništa mu nisu pomogli ni nadmoć u naoružanju, ni bombardovanje, ni upotreba oklopnih je-

dinica, sve to nije bilo dovoljno da bar donekle poremeti naše planove. Staviše, sve su naše akcije izvršene tačno u minut, kako je bilo predviđeno. Nikako se ne mogu ubrojiti u njegov uspeh tri privremeno okupirana ili kontrolisana sela, za koja je morao punih četiri dana da vodi ogorčene borbe i da ih plati sa više od 500 žrtava.

Na osnovu svih operacija naših jedinica za vreme neprijateljske ofanzive vidi se da dobro organizovana obaveštajna služba, sa pravilnom upotrebom partizanske taktike, vodi sigurnom uspehu. Ove borbe su pokazale da neprijatelju baš ništa ne koristi njegova nadmoć u teškom naoružanju ako su jedinice moralno raspoložene za borbu i ako njima rukovode dobri štabovi koji do tančina poznaju taktiku partizanskog ratovanja stečenu iskustvom. Pokazalo se i to da neprijatelju nije dovoljno brojčana nadmoć za postizanje uspeha jer i manje jedinice, sastavljene od hrabrih boraca, mogu da razbiju jače neprijateljske kolone ako izvrše udare u pravo vreme i na terenu gde neprijatelj nema mogućnosti da upotrebi svoje snage i naoružanje. Najveću ulogu igra ovde iznenađenje a ukoliko je ono povezano sa energičnim udarima iz raznih pravaca, onda se neprijatelj ne može snaći niti proceniti pravu jačinu naših snaga.

Kao dokaz za ovo možemo uzeti kao primer napad delova 18. brigade na neprijateljsku kolonu kod Lokovca. Cesti i kratki ispadi sa dobro zakamufliranih položaja daju sjajne rezultate, što je naročito došlo do izražaja u borbama oko Lokava. Dobro zakamuflirane jedinice i pravilno zaposedanje položaja do maksimuma ograničavaju naše gubitke. I to je došlo do izražaja u borbama oko Lokava kada neprijateljski topovi, uprkos stotinu izbačenih granata, nisu ranili ni jednog našeg borca. Do malih gubitaka koje su imali došlo je za vreme juriša. Gubici u jurišu su neizbežni ali su sve manji ukoliko je juriš potpomognut vatrom iz automatskog oružja sa položaja. I to je u borbama kod Lokava dobro sprovedeno.

U tim borbama se pokazalo da je moguće izvući sve ranjenike u bilo kakvoj situaciji i pružiti im blagovremeno pomoć.

U toku ove ofanzive svestrano je došao do izražaja rad svih štabova, pokazalo se da se akcije mogu izvesti tačno prema predviđenim planovima, pod bilo kakvim okolnostima pod uslovom da su štabovi dorasli svojim funkcijama a vojska vojnički i politički dovoljno pripremljena za teška iskušenja. Pri tome je važno da vojnici imaju poverenja u svoje štabove, četne i ostale komande.

U ovoj kratkoj analizi izvršena su dejstva XXX divizije u vremenu od 15. 1—20. 1. 1944. sa kratkim komentarom a iz priloženih skica⁸ mogu se videti tok i rezultat nemačke ofanzive.

Svi štabovi divizija, brigada i odreda moraju priložene skice i komentar detaljno prodiskutovati na sastancima štabova i izvući iz njih potrebna iskustva.

Prilog: skice (grafička analiza).

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU !

Politkomesar:

Komandant, pukovnik:

Ambrožič

Načelnik štaba, kapetan:

Milutin Dapčević

BR. 99

PISMO OKRUŽNOG KOMITETA KP SLOVENIJE ZA KAMNICKI OKRUG OD 28. FEBRUARA 1944. ŠTABU 4. OPERATIVNE ZONE NOV I PO SLOVENIJE O NAPADU NEPRIJATELJA NA KAMNICKO-ZASAVSKU CETU U SELU OKLO¹

STAB
IV OPERATIVNE ZONE
NOV I PO SLOVENIJE

Br. 461.

Na položaju, dana 28. II 1944.

GLAVNOM STABU NOV i PO SLOVENIJE

Dostavljamo doslovno prepisan dopis OK Kamnik našem štabu po pitanju poginulih iz terenske čete:²

»OK KPS za
Kamnički okrug

Položaj, dana 27. II 1944.

Stabu IV operativne zone!

Obzirom na situaciju koja je bila krajnje ozbiljna u Oklu, gde je bila napadnuta terenska četa, smatram za potrebno da vas izvestimo o napadu, krivcima itd.

⁸ Sve skice nalaze se u Arhivu IZDG LRS, f. 20/1.

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 332 III.

⁵ Vidi dok. br. 93.

Na mestu gde se nalazila terenska četa već ranije je bio izdan OK Kamnik. Mi smo se povukli. I pored izdajstva, Nemaca nije bilo nedelju dana. Kad je došla četa i mi se s njom dogovorili da zajedno krenemo u rejon Komande, Nemci su u pola osam ujutro sa svih strana napali na one tri kuće. Nemci su imali krajnje povoljan položaj. Pre nego što smo bili o tome informisani, oni su zaposeli sve okolne visove. Mi smo stigli u četvrt časa pre napada i odmah smo pozvali na odgovornost komesara čete, druga Borisa³ zašto je prešao baš na to mesto. Tada je svakako bilo prekasno jer su se već čuli prvi pucnji. Naš VOS vrši istragu na koji je način došlo do izdajstva i o tome ćemo vas tačno izvestiti.

Sa raznih strana smo čuli da je ljudstvo čete bilo pijano ali to uopšte nije istina. Bar mi to nismo primetili. Također se pričalo da je četa bila obaveštena, ali ni to nije istina. Sa komandom smo bili zajedno ali ni komanda nije ništa znala o napadu, sve dok nije odjeknuo prvi pucanj. Verovatno je tačno to da je drug Dorè bio o tome obavešten ali on celu stvar nije javio rukovodstvu. Drug Dorè je poginuo pa se ne može pozvati na odgovornost. Dorè je verovatno hteo sam nešto da preduzme ali je i za to bilo suviše kasno. Nemci su svuda okolo imali jaka mitraljeska gnezda, kroz koja se bilo teško probijati. Iz čete je poginulo 47 a od nas 10, ukupno dakle 57. Zarobljenih je bilo oko 20. Takav uspeh Nemci do sada još nisu imali. Zapačljene su i sve tri kuće. Među ostalima poginuli su i drug Boris, politkomesar, i drug Jovo⁴, komandant VOS-a za kamnički okrug. Činjenica je da je četa poslednju nedelju dana, ili još i više, bila bez ikakve kontrole štaba odreda. To nam je drug Boris ispričao pred sam napad, kad smo ga pozvali na odgovornost zbog njegovog nekonspirativnog kretanja. Kazao je da već duže vreme nema veze sa štabom odreda, mada su na dogovoreno mesto stalno slali kurira. Iz štaba odreda kurir nije dolazio. Tako je četa bila bez ikakve kontrole i direktiva, koje bi trebalo da prima od tog štaba. Prilikom partijske kontrole u četi, koju je vršio naš OK, konstatovali smo i to da drug Jesen,⁵ komesar odreda, još ni izdaleka nema pojma o važnoj ulozi Partije u vojsci. Sekretara ove ćelije on je postavio za intendanta. Na taj način on je Partiju, krompir i pasulj sve zajedno izmešao. Zbog toga u četi nije bilo čvrstog kadra, jer se sekretar čete morao baviti intendantskim poslovima, dok je vaspitavanje bilo sporedna stvar. Smatramo potrebnim da se drug Je-

³ Simon Slapar

⁴ Viktor Janež

⁵ Anton Grošelj

sen po tom pitanju svakako pozove na odgovornost, a zbog za-
nemarenja vojničkih dužnosti i drug komandant štaba odreda

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU !

Za OK KPS Kamnik
sekretar Zupančič Franc —
M a r j a n

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU !

Politkomesar:
Ciril Ribičič

Komandant:
odsutan

Dostavljeno: Oblasnom Komitetu za Štajersku
Glavnom štabu NOV i POS

BR. 100

**IZVEŠTAJ OPERATIVNOG ŠTABA 4. SLOVENAČKE NOU
BRIGADE »MATIJA GUBEC« i 9. SLOVENAČKE NO BRI-
GADE OD 28. FEBRUARA 1944. GLAVNOM ŠTABU NOV I
PO SLOVENIJE O NAPADU NA ŠKOFLJICU I O BORBAMA
NA SEKTORU ŠKOFLJICA — GROSUPLJE — TURJAK¹**

**OPERATIVNI ŠTAB
IV i IX BRIGADE
28. II 1944. god.**

**ŠTABU VII KORPUSA NOV I POJ
I GLAVNOM ŠTABU NOV I POS**

1) U Ljubljani se nalazi oko 5.000 neprijateljskih vojnika,
u Škofljici, sa pojačanjem kojeg su juče dobili, nalazi se oko
180 bg., u zamku Lisičje kod Škofljice nalazi se oko 120 bg. i u
Zalogu kod Škofljice nalazi se sa pojačanjem oko 110 do 120 bg.

IV brigada ima zadatak da obezbedi osnovni pravac od
Ljubljane — Grosuplja. Brigada je na dan 27. ov. m. dobila
zapovest da sa jednim bataljonom napadne Škofljicu a sa jed-
nim bataljonom vrši obezbeđenje i rušenje ceste i pruge Ljub-

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 21.

² Zbog boljeg sadejstva i koordinacije akcija prilikom napada na
Zdensku Vas i Sv. Anton, po naređenju Štaba 7. korpusa formiran je
zajednički operativni štab od članova štaba 4. slovenačke NOU brigade
»Matija Gubec« i štaba 9. slovenačke NO brigade. Vidi dok. br. 88.

ljana — Škofljica³. Jedan bataljon dobio je zadatak da prekopava i minira cestu, kao i da ruši prugu na sektoru Škofljica — Grosuplje.

I bataljon iste brigade 27. ov. m. minirao je prugu u blizini stanice Šmarje — Sap te porušio prugu između Škofljice i Šmarja. Uništio je 30 telefonskih stubova i srušio most kod Šmarja. Kada je bataljon došao kod Šmarja, naišao je na neprijateljsku patrolu i s njom se sukobio. Tom prilikom ubijen je jedan bg. poručnik. Kad su naši pitali ko ide, on je odgovorio: poručnik bg. blagajnik. Zatim su naši na neprijatelja otvorili vatru i naterali ga u bekstvo. Neprijatelj je uspeo da odnese mrtve i ranjene.

III bataljon je u toku noći 27. o. m. sa severne strane napao Škofljicu i držao blokadu zamka Lisičje. Zbog brisanog prostora i jakog otpora, a i zbog toga što Zalog nije likvidiran, nije mogao zauzeti Škofljicu. Neprijatelj je dovukao pojačanje i sada se u Škofljici, Zalogu i zamku Lisičje nalazi preko 400 neprijateljskih vojnika. Uporišta su međusobno povezana bacačkom i mitraljeskom vatrom. U Škofljici se nalazi jedan brdski top.

IV bataljon iste brigade držao je zasedu i rušio cestu između Ljubljane i Škofljice. Prilikom polaska na položaje naišao je na jaču neprijateljsku patrolu, koja je posle kraće borbe naterana u bekstvo. Neprijatelj je imao više mrtvih i ranjenih. Naši gubici jedan ranjen.

Neprijatelj je danas prodirao od Grosuplja sa nešto pešadije i oklopnim vozom. Voz je naišao na minu i izbačen je iz šina. Neprijateljska pešadija krenula je prugom i III bataljon sada vodi borbe.

I bataljon nalazi se na brdu iznad Hude Police. III bataljon nalazi se na položaju od Tlaka prema Šmarju, a IV bataljon zaposeo je položaje ispred Pleša.

IX brigada ima zadatak zatvaranja osnovnog pravca Ljubljana — Pijeva Gorica — Turjak.⁴ Brigada je 27. ov. m. primila zapovest da sa jednim bataljonom, u zajednici sa jednim bataljonom IV brigade, likvidira Zalog i Škofljicu. Zbog nemarnosti štaba brigade napad nije počeo u vreme označeno u zapovesti. O tome sledi izveštaj u prilogu. Belogardisti su dobili pojačanje 1 pružali jak otpor te naši nisu uspeali da zauzmu uporište. Neprijatelj je imao više mrtvih i ranjenih. Naši su imali tri ranjena.

II i III vršili su temeljito rušenje mostova na cesti Ljubljana — Studenec — Ig — Škofljica, Studenec — Ig i Škofljica — Turjak. Porušeno je 7 mostova. Vršeno je prekopavanje ceste uz pomoć stanovništva i partizana kao i postavljanje zaseda.

³ i ⁴ Vidi dok. br. 88.

Taj rad na cesti Škofljica — Turjak obavlja se na nekim mestima i danju.

Na dan 27. ov. m., oko 10 časova pre podne, zaseda III bataljona primetila je kretanje neprijatelja u pravcu naših položaja. Naša zaseda pustila je neprijatelja na 150 metara i na njega otvorila jaku vatru. Neprijatelj je na juriš pokušao da zauzme naše položaje ali su ga naši odbili. Zaseda se nalazila na koti 332, iznad sela Zg. Blato. Borba se vodila do 14 časova kada su naši, dobivši pomoć, naterali neprijatelja da se povuče u uporište. Neprijatelj je imao mnogo mrtvih i ranjenih. Jedan naš novomobilisani borac dobrovoljno se predao. Imali smo jednog lakše ranjenog.

II bataljon IX brigade nalazi se na položajima iznad Gumnišča i danas vodi borbu protiv manjih pešadijskih snaga koje nastoje da se probiju ka našim položajima na koti 356. O rezultatu borbe javićemo naknadno.

Jedan bataljon nalazi se na položajima iznad Pijave Gorice, a jedan bataljon, sa protivtenkovskim topom, oko Brezja. Jedna četa tog bataljona prebacije se na Sv. Rupert i održavaće vezu sa četom VOS-a koja ima dosta automatskog oružja i sama se javila da sa nama sadejstvuje u akciji. Četa se nalazi u Dobravici i zajedno sa četom iz bataljona IX brigade zatvara taj pravac.

Jedinice IX brigade dosta su umorne zbog dugog marša sa sektora Ribnice na ovaj sektor, kao i zbog borbi i rušenja komunikacija. Mi nastojimo da se odmore koliko je najviše moguće.

Ishrana na ovom sektoru je dosta dobra. Stupili smo u vezu sa privrednom komisijom i preko nje vršimo nabavku hrane.

U selima gde su smeštene naše jedinice belogardisti su, dok mi nismo došli, svakodnevno patrolirali. Za održavanje mitigna sada nema vremena.

Danas je održan sastanak sa štabom IX i IV brigade, sa kritičkim osvrtom na samu akciju.

S obzirom da nemamo direktne veze sa štabom korpusa, nemoguće nam je da svako pola sata dostavljamo izveštaj, zbog udaljenosti naših jedinica. Nastojaćemo da o svim promenama položaja, kao i o situaciji na našem sektoru, odmah javljamo.

Operativni štab se nalazi u Dreniku.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU !

Politkomesar:
Šarli⁵

Komandant — kapetan:
Pet. Brajević

⁵ Karei Taufer

BR. 101

RADIO-DEPEŠA ŠTABA 7. KORPUSA OD 29. FEBRUARA 1944. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O LIKVIDACIJI NEPRIJATELJSKOG UPORIŠTA ZDENSKA VAS¹

29. II 1944. u 4.30 časova

Stab VII korpusa: Posle teške borbe, koja je vođena 2 dana i 2 noći, naše su jedinice likvidirale neprijateljska uporišta Zden-sku Vas i Sv. Anton.² Deo posade iz Zdenske Vasi pobegao je u šumu i naši ih borci sada gone. U samom uporištu zaplenjena je ogromna količina ratnog materijala, koji još nije izbrojan. Komandant korpusa vrši pregrupaciju snaga i artiljerije prema Vel. Laščama i Ljubljani. Borbe za Lašče vode se već 2 dana,³ ali neprijatelj pruža vrlo jak otpor. Naše jedinice su kod Ljubljane uništile 2 voza, jedan od njih bio je blindiran,⁴ a zaplenili su 1 tenk i veći broj kamiona. Pruga i cesta između Lavrice — Škofljice — Grosuplja na više mesta su porušene. Svi pokušaji neprijatelja da pomogne okruženim uporištima bili su odbijeni uz teške gubitke po neprijatelja.

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 84/111.

² Vidi dok. br. 88, 97, 102 i 105.

³ Vidi dok. br. 88 i 102.

⁴ Vidi dok. br. 100.

BR. 102

**IZVEŠTAJ ŠTABA 7. KORPUSA OD 29. FEBRUARA 1944
RL/AVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O TOKU NA-
PADA NA ZDENSKU VAS¹**

STAB
VII KORPUSA NOV I PO
JUGOSLAVIJE
Br.

Položaj, 29. II 1944

GL. STABU NOV I POS

Položaj

Dostavljamo vam izveštaj o akciji, koliko smo mogli da saznamo preko telefona. Pismeni izveštaj sa položaja još nismo primili.

Napad na Zdensku Vas² na dan 27. o. m. počeo je pravovremeno. Zbog guste magle nije bilo moguće osmatrati pad artiljerijskih zrna, tako da je artiljerija slabo gađala i zrna su padala oko sela. Prilikom napada naša pešadija naišla je na jaku zaprečnu vatru, tako da su naše jedinice tu imale 20 ranjenih. Ranjenici su lakši i bili su već poslati u bolnicu.

28. o. m. u toku dana vođene su kod Ljubljane manje borbe a napad na Zdensku Vas sa artiljerijom počeo je oko 16 časova posle podne. Vatra je bila jaka i već oko 21 čas uveče primili smo izveštaj da su naše jedinice juče onesposobile 2 oklopna voza, koji su stigli u pomoć, i uništile 2 tenka. Danas, rano izjutra, primili smo telefonski izveštaj, da su naše jedinice zauzele Zdensku Vas i da su zaplenile 2 kamiona, 1 tenk i 1 protivtenkovski top te mnogo pušaka i municije. Također su naše jedinice srušile i treći voz koji je dolazio u pomoć. Kod Ljubljane se vode ogorčene borbe.

Za stanje u Vel. Laščama ne znamo. Čuje se jaka vatra, pre svega topovska.

Notranjski odred napao je Rakek i zapalio školu u kojoj su se nalazili domobrani.

Tačnije izveštaje telefonom nismo mogli da dobijemo, jer veza sa XV divizijom slabo funkcioniše.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU !

Za načelnika štaba:
kapetan
Grčar Alojz

Nad. inž.-tehn. sekcije--
major
(potpis nečitak)

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 12/11.

¹ Vidi dok. br. 88, 97, 101 i 105.

BR. 103

IZVEŠTAJ ŠTABA 9. KORPUSA OD 29. FEBRUARA 1944.
GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O AKTIVNOSTI
PODREĐENIH JEDINICA OD 15. DO 29. JANUARA 1944.
GODINE¹

STAB
IX KORPUSA NOV I POJ
OPERATIVNI ODSEK
Položaj, 29. febr. 1944.
Op. broj 135

GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE
Operativno odeljenje

(Sekcije: Tolmin, Gorica, Idrija, Postojna, Vrhnika, Beljak
1 : 100.000)

Jedinice našeg korpusa imale su u drugoj polovini meseca februara, tj. u vremenu od 15. do 29. febr. 1944 veći broj akcija, naročito defanzivnih, koje su bile uvek uspešne. Ofanzivnih operacija većeg obima u tom periodu uglavnom nije bilo, jer su sve jedinice u prvom redu bile zauzete mobilizacijom. Svi odredi i XXXI divizija imali su mali broj akcija, i to zbog toga što su s uspehom vršili mobilizaciju i u tom periodu (računajući od početka) mobilisali preko 1.500 ljudi. Pošto su jedinice bile raspoređene na velikom području, tj. na čitavoj teritoriji korpusa, veze su bile slabe tako da još nismo primili sve izveštaje o akcijama i mobilizaciji. Pošto su ovi poslovi sada pri kraju, tačne podatke moći ćemo da dostavimo u idućem izveštaju.

Jedinice XXX divizije imale su i u ovom periodu velikog uspeha. Nanele su neprijatelju velike gubitke u ljudstvu i materijalu. Uprkos tome što je neprijatelj u ofanzivi protiv jedinica ove divizije, na području Brda i Beneške Slovenije, upotrebio preko 4.000 odabranih SS-odeljenja, krajnji rezultat bio je taj da je neprijateljska ofanziva potpuno propala i da su na kraju svake ofanzivne akcije morali da beže u neredu, u najbliža uporišta, kako bi izbegli potpuno uništenje.

I ovoga puta su jedinice XXX divizije pokazale odgovarajuću udarnu snagu i naročito veliki smisao za protivnapad u prvom momentu i na mestu gde je neprijatelj bio najosetljiviji. Detalje o akcijama ove divizije iznećemo prilikom opisanja akcija hronološkim redom.

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 224/III.

U toku ovog perioda svi odredi su upotrebili sve snage za mobilisanje što većeg broja ljudi. To je jedan od razloga što su svi odredi u tom periodu imali manji broj borbenih akcija nego u ranijim. Sprovedena je i reorganizacija Južno-primorskog odreda (najaktivnijeg od svih). Zbog novog razmeštaja i prelaska na nove sektore sve su jedinice izgubile prilično vremena. Također je u toku reorganizacija Briško-beneškog odreda jer dosadašnji sastav nije postigao očekivane uspehe.

Pored većih akcija sve naše jedinice, a naročito odredi, izvršili su veći broj manjih diverzantsko-sabotažnih akcija, a grupe XXXI divizije i ovoga puta postigle su veliki uspeh u tom pogledu.

Da bismo pružili što tačniju sliku o broju, obimu i rezultatima operacija pojedinih jedinica u sastavu IX korpusa NOV i POJ, dajemo hronološki pregled svih operacija naših jedinica, koje su preduzete odn. o kojima smo primili izveštaje, u vremenu od 15. do 29. februara 1944.

I

XXX DIVIZIJA NOV I POJ

Jedinice XXX divizije izvele su u ovom periodu veliki broj veoma uspehli akcija i tom prilikom razbile mnogobrojne neprijateljske kolone i svojim protivnapadima prouzrokovale potpun slom neprijateljske ofanzive. I ovoga puta došao je do izražaja dobar kvalitet vojnog kadra i boraca. Naročito veliki uspesi postignuti su u odbranbenim borbama 19.2. kod Rukina, Klobučarja, Srednjeg, Kambreškog, Pušnog. Posebno treba spomenuti uspešne borbe 19. brigade, prema kojoj je bio usmeren glavni napad neprijateljskih snaga. Zahvaljujući dobroj obaveštajnoj službi i pravilnoj oceni situacije od strane štabova, nova neprijateljska taktika u toj ofanzivi nije mogla da uspe. Uprkos tome što je neprijatelj izveo koncentraciju i rasporedio svoje snage u što je moguće kraćem roku, uprkos tome što je automobilima dovezao vojsku, mazge i ostali materijal i što je odmah posle silaženja sa automobila otvorio vatru iz svih oruđa i upotrebio veliki broj artiljerije, nije uspeo ni da iznenadi, ni da unese zabunu u štabove ili jedinice. Naprotiv, svi su štabovi i jedinice dejstvovali po unapred izrađenom planu i za sve vreme borbi brigade su održavale međusobnu vezu a štab divizije uticao je na sve jedinice. Sve jedinice su tačno kako je bilo predviđeno držale položaje do noći a zatim izvršile prelaz preko Soče na mestima i u vremenu kao što je bilo predviđeno.

Najvažnije akcije jedinica ove divizije bile su:

13.2.1944: Grupa minera 18. brigade, pod rukovodstvom komandira Tineta, razrušila je auto-put između Loga

i Stupice, u dužini od preko 12 m, i na taj način prekinula saobraćaj motornih vozila između Kobarida i Čedadu.

- 13-14.2: Bataljon 17. brigade izvršio je napad na jako utvrđeno uporište Faedis.³ Posada ovog uporišta imala je 150 ljudi. Posle preduzetog juriša od strane naših snaga, vanjske su se straže povukle i počele da beže. Naši borci nastavili su ulične borbe, ali su se zbog nadmoći neprijatelja morali povući. Ubijeno je 12 neprijateljskih vojnika a oko 20 je ranjeno. Zaplenjeno je: 1 bacač, 1 teška »breda«, nekoliko pušaka i vojnička oprema.
- 14.2: 3. bat. 19. brigade postavio je zasedu na cesti Kamno — Kobarid u blizini Fona. Nemci su stigli iz Kobarida i Tolmina jer je, izgleda, zaseda bila prokazana. Bataljon je promenio svoje položaje i zauzeo nove na padinama Kolovrata. Sa tih položaja vodio je borbu čitav dan. Neprijatelj je u tim borbama imao 65 mrtvih i veći broj ranjenih.
- 18-19.2: Pošto je neprijatelj prethodno koncentrisao svoje snage u Kanalskoj dolini, pokušao je noću da iznenadi jedinice 19. brigade oko Srednjeg i Pušnog. Rezultat napada neprijatelja bio je da su, posle kraće borbe, sve neprijateljske jedinice bile razbijene i pobile u dolinu Soče. Neprijateljski gubici nisu se mogli utvrditi zbog mrke noći.
- 19.2.1944: 18.2. u 5 časova posle podne Nemci su se iznenada skoncentrisali u Kanalskoj dolini (u Dolenjem je posada porasla od 60 na 2.000 ljudi). Istovremeno je brojno stanje posade u Čedadu poraslo na 2.000 ljudi. U toku noći, tj. od 18. na 19.2. posada u Kobaridu dostigla je broj od 1.000 ljudi. Te noći pojavila se prva kolona u Livku gde se utvrdila. Bilo je jasno da se priprema velika ofanziva jer su pored ovih zapažene i koncentracije u Gorici i Krminu. Stab divizije izradio je plan za odbranu. Njegov cilj bio je da se tokom dana iznenade i potuku kolone koje nadiru, a zatim da se preko noći [jedinice] probiju kroz obruč i pređu S0ču. 18. i 19. brigada primile su naredbu pravovremeno i zauzele određene položaje i to: 18. brigada Klobučarji — Rukin. 19. brigada Srednje — Pušno a 17.

¹ Fojda

brigada je zbog udaljenosti primila naredbu tek u 7 časova ujutro (19.2.1944) te se u pokretu kod Kambreškog sukobila sa nemačkom kolonom kod Debenja i ostala na položajima Debenje — Sv. Jakob,³ kota 747. Neprijatelj je još u toku noći doveo svoje snage na polazne položaje za napad, tako da je 19.2. rano ujutro napao naše položaje. Naše jedinice vodile su čitav dan teške borbe s neprijateljem, koji je svoje napade stalno potpomagao bombardovanjem i mitraljiranjem naših položaja iz vazduha. Sve jedinice su uglavnom ispunile svoj zadatak i držale položaje do noći. Neprijatelj je u toku tog dana pretrpeo ogromne gubitke: na sektoru 17. brigade poginulo je najmanje 55 neprijateljskih vojnika a preko 60 je bilo ranjeno; na sektoru 19. brigade poginulo je najmanje 150 neprijateljskih vojnika i oko 200 ranjeno. Ova brigada je tokom čitavog dana vodila najteže borbe i potpuno razbila bataljon SS, čiji su se ostaci spasli bekstvom u Kanalsku dolinu i Tolmin. 18. brigada vodila je rano ujutro borbu u selu Kraj. U toku borbe jedinice ove brigade delimično su razbile a delimično uništile neprijateljsku kolonu od preko 220 ljudi. Samo na jednom mestu naši su borci pronašli 27 SS-ovaca mnogi su ostali po šumama, dok su neke Nemci odneli sa sobom. Tačno je utvrđeno da su ranili preko 30 neprijateljskih vojnika a sigurno ih je bilo i više. Jedino je mrak spasao tu razbijenu kolonu. Od naših terenaca smo saznali da su nosili sa sobom veliki broj mrtvih i ranjenih i da su sutradan, posle prelaska naših jedinica preko Soče, donosili velik broj mrtvih i ranjenih iz šuma oko kojih su se vodile borbe. Uprkos tome neprijatelj je ostavio preko 35 konja sa spremom i hranom. 18. brigada je zaplenila 2 »šarca« i 3 automata, preko 20 pušaka, više pištolja, ogromnu količinu municije, bombi i opreme. Mnogo neprijateljskog oružja bilo je sakriveno po šumama ali zbog prebacivanja preko Soče jedinice nisu imale vremena da ga traže.

19-20.2: U toku noći od 19. na 20.2. sve jedinice XXX divizije prešle su Soču, prema predviđenom planu 17. i 19. brigada stigle su na Banjšku planotu, a

³ Na karti 1:100.000 nije nađeno.

18. sa štabom divizije na sektor Krn. Prilikom prebacivanja preko Soče, između Tolmina i Kobarida, jedinice su morale jurišem da probiju blokadu. Neprijatelj je pobjegao i put su nastavili bez smetnji i pucnjave. U toku borbe zarobili su 2 SS-ovca (jedan je bivši jugosl.[ovenski] zarobljenik Srbin i jedan Makedonac) i 1 ubili. Osim ovih operacija većeg obima, jedinice ove divizije izvršile su veći broj manjih akcija o kojima, međutim, još nismo primili detaljne izveštaje. U toku svih tih akcija neprijatelj je imao najmanje 320 mrtvih i 300 ranjenih. Zaplenjeno je preko 30 pušaka, 1 bacač, 2 »šarca«, 1 teška »breda«, 3 automata, više pištolja, velika količina municije, bombi i vojničke opreme i 35 konja sa opremom.

II

XXXI DIVIZIJA NOV I POJ

Jedinice XXXI divizije NOV i POJ u drugoj polovini meseca februara preduzele su još jednu veoma uspelu diverzantsko-sabotažnu akciju u Spodnjoj Idriji i tom prilikom uništile vodovodne i električne instalacije i branu na Idrijci, tako da je potpuno uništeno sve što ima bilo kakvu vezu sa Idrijskim rudnikom. To je bio poslednji ali samrtni udarac nemačkoj industriji žive u Idriji.

Pored ovih akcija jedinice ove divizije imale su nekoliko uspehli akcija na neprijateljske kolone u pokretu, uporišta i motorna vozila, iako su u tom periodu sve jedinice u prvom redu obraćale pažnju na uspešnu mobilizaciju. Skoro sve jedinice ograničile su se zbog toga na defanzivne akcije radi zaštite što veće teritorije na kojoj se sprovodi mobilizacija.

Glavne akcije u tom periodu su:

- 18.2.1944: Neprijateljska kolona u jačini od 100 ljudi uputila se iz Ajdovščine u pravcu sela Planine. Kod sela su naišli na zasedu 4. bat. 3. brigade u jačini od 20 ljudi. Zaseda je skoro čitav dan vodila borbu sa tom kolonom, koju su uglavnom sačinjavali belogardisti. Pred mrak se kolona u neredu povukla i vratila u polazno uporište. Neprijatelj je imao 12 mrtvih i 16 ranjenih.
- 19.2: 4. bat. 7. brigade naišao je u selu Zetina na nemačku kolonu. Posle dvočasovne borbe naši su se povukli. Naša patrola je istovremeno naišla na nemačku zasedu. Naši su se povukli bez gubitaka a gubici neprijatelja nisu utvrđeni.

- 20.2: Četiri grupe partizana izvele su diverzantsko-sabotažnu akciju na industrijska postrojenja u blizini Idrije. Grupe su izvele akciju na sledeći način: Jedna grupa je minirala i potpuno uništila branu na Rakama koja odvodi vodu u glavnu centralu u Idriji; druga grupa je u dužini od 1 kni uništila 20 električnih stubova u blizini Zadloga; treća grupa uništila je električnu centralu na Marofu kod Idrije i 2 rezervoara za vodu na Pečniku, a četvrta grupa minirala je vodovodne cevi u Podgolici, koje odводе vodu za električnu centralu na Marofu. Bacačem su, međutim, oštetili postrojenja topionice i ranili nekoliko Nemaca. Ova akcija je potpuno uspela i uništene su sve pomoćne industrijske instalacije kod rudnika žive u Idriji.⁴
- 20.2: 20 ljudi prateće čete i 25 ljudi 3. bat. 16. brigade izvelo je demonstrativni napad na neprijateljsko uporište Gorenja Vas. Gubici neprijatelja i naneta šteta nisu se mogli utvrditi.
- 22.2: 1. bataljon 7. brigade je prilikom sprovođenja mobilizacije u Staroj Loki naišao pri povratku na neprijatelja i prihvatio borbu koja je trajala 2 časa. Neprijatelj se posle toga povukao. Gubici se nisu mogli utvrditi.
- 22.2: 2. bataljon 7. brigade izveo je napad na neprijateljsko uporište Stražišče kod Kranja. Tom prilikom su uništili neprijateljsku arhivu i kino-aparat i zaplenili 2 pisaće mašine, kancelarijski materijal i razne druge predmete. Šteta je procenjena na 420.000 din. Prosvetni dom, koji su oštetili, služio je okupatoru. Tom prilikom je neprijatelj imao 2 mrtva i 2 ranjena.⁵
- 24 2: Noću su mineri 7. brigade minirali 12 m dugačak most na žel. pruzi Gorenja Sava kod Kranja i potpuno ga uništili. Prilikom eksplozije je uništeno i 30 m potpornog zida.⁶

Pored ovih akcija jedinice ove divizije izvele su veći broj manjih akcija o kojima još nismo primili izveštaje. Verovatno su preduzete i veće akcije na sektoru Save ali još nemamo vesti

⁴ Vidi dok. br. 75.

⁵ i • Vidi dok. br. 140.

o tome, jer je veza sa 7. brigadom, koja se nalazi na tom sektoru, veoma slaba.

Jedinice ove divizije su u ovom periodu ubile ili ranile oko 100 neprijateljskih vojnika.

III

GORENJSKI ODRED

Posle reorganizacije i pokreta većeg dela jedinica Gorenjskog odreda na nove sektore glavni zadatak svih jedinica bio je mobilisati što veći broj ljudi u dolini Save, a naročito na levoj obali. Zbog ovog specijalnog zadatka jedinice ovog odreda nisu mogle izvesti toliko akcija kao ranijih meseci. Pored toga ne raspolazemo podacima o preduzetim akcijama, jer je veza sa Gorenjskim odredom slaba i zbog udaljenosti prilično spora.

Jedinice odreda izvele su nekoliko uspehlih akcija protiv manjih neprijateljskih kolona i patrola dok sabotažnih akcija gotovo i nije bilo zbog pomanjkanja eksploziva.

Glavne akcije odreda u tom periodu bile su:

- 28.1.1944: Neprijateljske jedinice od 350 ljudi napale su 2. bat. Gorenjskog odreda, koji je prihvatio i vodio borbu čitav dan, i tom prilikom ubio 16 Nemaca a 10 ih je ranio.
- 5.2.: Patrola 1. čete Gorenjskog odreda sukobila se sa nemačkom zasedom na putu prema stanici Reteče. Tom prilikom neprijatelj je imao 4 mrtva.⁷
- 8.2: Nemci su napali 1. četu Gorenjskog odreda. Bilo ih je 65. Posle teške borbe na Osojniku Nemci su se povukli. Neprijateljski gubici se nisu mogli utvrditi.
- 10.2.: 2. četa Gorenjskog odreda napala je iz zasede na cesti koja vodi iz s. Brezje neprijateljsku patrolu od 7 ljudi. Ubili su 3 Nemca, zaplenili 1 automat, 2 puške, 3 pištolja, odgovarajuću municiju i 4 bombe. Neprijatelj je pored mrtvih imao i nekoliko ranjenih.⁸

⁷ Vidi dok. br. 149.

⁸ Iz izveštaja žandarmerijske stanice Brezje od 13. februara 1944. upućenog Komandi sreske žandarmerije Radovljica, vidi se da su poginuli sledeći nemački žandarmerijski podoficiri: Josef Lambrecht, Hubert Sei i Fridrih Vinkler. (Original, pisan na mašini, nalazi se u Arhivu IZDG LRS.)

Jedinice ovog odreda imale su i više drugih akcija o kojima, međutim, nemamo podataka i o njima ćemo vas izvestiti u sledećem izveštaju.

U toku ovih akcija neprijatelj je imao oko 40 mrtvih i isto toliko ranjenih.

IV

JUŽNOPRIMORSKI ODRED

Jedinice Južnoprimorskog odreda imale su u ovom periodu manji broj akcija nego ranije, zbog toga što je u tom periodu izvršena reorganizacija i pokret pojedinih delova na nove sektore, sa novim zadacima. Pored toga odred je gotovo sve svoje snage upotrebio za mobilizaciju. No i pored toga izveo je nekoliko sabotažnih i drugih akcija.

Glavne akcije tog odreda bile su:

- 4.2.1944: Patrola bataljona »Triestino d' assalto« zarobila je 2 izdajnika.
- 5.2: Jedan vod istog bataljona napao je benzinskim flašama i ručnim bombama aerodrom u Ronkama. Zapalili su 8 tromotornih aviona sa 6 mitraljeza i 1 kamion.
- 8.2: Jedinica Južnoprimorskog odreda napala je iz zasede voz. Tom prilikom su, pored ostale nanete štete, ubijena 3 Nemca i 1 Mongol.
- 4.2: Minerski vod Južnoprimorskog odreda uništio je 2 električna stuba visokog napona.
- 12.2: Zaseda 2. bataljona Južnoprimorskog odreda zarobila je u Rihemberku⁹ jednog fašistu. Zaplenili su 1 pušku i 4 bombe.
- 13.2: Patrola 2. bataljona ubila je kod Rihemberka fašistu koji je bio rodom Slovenac.
- 19.2: Minerski vod 2. bataljona srušio je 13 stubova od 10 telefonskih vodova između Sežane i Sempolaja. Pored toga što su uništili stubove, odneli su i 50 kg žice.
- 21.2: 1. četa 3. bataljona zajedno sa minerskim vodom minirala je prugu između Vižovlja i Devina. Prekinuli su prugu na tri mesta. Gubici neprijatelja prouzrokovani ovom sabotažom još nisu utvrđeni.

⁹ Danas Branik.

pored ovih akcija jedinice Južnoprimorskog odreda izvele su manje akcije, o kojima nismo primili izveštaje. U svim tim akcijama neprijatelj je imao oko 20 mrtvih i više ranjenih. Naneta mu je i veća šteta, kako na saobraćajnim i prevoznim sredstvima, tako i u ratnom materijalu.

V

ZAPADNOKORUŠKI ODRED

U ovom periodu nismo primili nikakav izveštaj o akcijama Zapadnokoruškog odreda. Cim na određeni sektor stigne bataljon koji je dodeljen Zapadnokoruškom odred, biće stvoreni svi uslovi da se i taj odred poboljša u pogledu akcija.

VI

BRIŠKO-BENESKI ODRED

Odred je u ovom periodu izveo nekoliko uspehli akcija. Pored akcija u cilju snabdevanja hranom, za koje ovaj odred ima naročitu volju, u ovom periodu izvodio je i uspešne akcije drugog karaktera.

Glavne akcije ovog odreda u tom periodu su:

- 29-30.1: Dva druga iz 2. bataljona Briško-beneškog odreda napali su komandu mesta Nimis.¹⁰ Naterali su u bekstvo gotovo svu posadu. Neprijatelj je tom prilikom imao 2 mrtva.
- 29-30.1: Noću je patrola 2. bataljona ubila nekog fašistu, koji je vršio propagandu za Belu gardu.
- 3.2: 1. bataljon Briško-beneškog odreda je zajedno sa drugovima iz bataljona »Mazzini« izveo akciju u cilju rekvizicije u Fari kod Gradiške. Tom prilikom su se sukobili sa neprijateljskom stražom i ubili dva neprijateljska vojnika i dva ranili.
- 9.2: 2. bataljon Briško-beneškog odreda srušio je most na cesti Kobarid — Breginj.
- 11-12.2: 1. četa, deo štapske patrole i štaba i drugovi bataljona »Mazzini« izveli su akciju u cilju rekvizicije kod firme Aziende Agricole Piave Isonzo S. A. u Villanovi kod Fare¹¹ i zaplenili 50 kg pasulja,

¹⁰ Neme

¹¹ Poljoprivredno dobro akcionarskog društva »Pijava — Soča« u Novoj Vasi kod Fare.

- 2 oglava, 150 flaša vina, kancelarijski materijal
10 kg crvene boje i 1 radio-aparat.
- 12.2: Patrola 1. bataljona odreda zaplenila je u Hlevniku vojni telefon i radio-predajnu i prijemnu stanicu.
- 14-15.2: 1. četa 1. bataljona odreda izvela je akciju u cilju zaplenjivanja u Fari i zaplenila 3 para cipela, 2 para čizama, 4 goveda, 1 »Olivetti« [mašinu], 1 kaput i nekoliko odela.
- 17.2: Grupa boraca Briško-beneškog odreda, koja se vraćala od italijanskog bataljona »Mazzini«, kome je predala padobrance italijanskog porekla, napala je nemački kamion kod Fojane u kome su bili Nemci, Italijani i domobranci. Ubili su 8 neprijateljskih vojnika i 12 ih ranili.
- 19.2-20.2: Patrola Briško-beneškog odreda napala je voz na pruzi Gorica — Videm. Obasuli su ga vatrom iz mitraljeza i automata. Broj žrtava i materijalna šteta nisu se mogli utvrditi zbog noći.
- Pored ovih akcija jedinice Briško-beneškog odreda izvele su nekoliko manjih akcija, naročito prilikom rušenja komunikacija. U svim tim akcijama neprijatelj je imao oko 20 mrtvih i najmanje toliko ranjenih.

VII

DOLOMITSKI ODRED

Ovaj odred je tek počeo sa manjim akcijama i trebaće mu još dosta vremena da stekne iskustva za akcije određenog karaktera. Odred je u ovom periodu izveo sledeću akciju:

- 24.2: 2. bataljon ovog odreda sukobio se kod Zadloga sa nadmoćnim neprijateljem. Borba je trajala 2 sata i bataljon je za to vreme naneo neprijatelju prilično gubitaka, koji međutim nisu tačno utvrđeni.

Pored toga je odred sve ovo vreme izvodio mobilizaciju na svom sektoru.

VIII

IDRIJSKO-TOLMINSKI ODRED

Ovaj odred nije u to vreme imao nijednu vojnu akciju ali je zato na svom sektoru mobilisao oko 100 ljudi i prekopavao i rušio ceste.

IX

KURIRSKE STANICE

Kuriri sa relejnih stanica su i u ovo vreme pokazali korisnu inicijativu u uništavanju neprijateljskih snaga. Istovremeno došao je do izražaja njihov visok kvalitet.

U tom periodu izvršeno je više akcija ali smo izveštaj primili samo za sledeću:

- 17.2: Dva kurira sa kurirske stanice P 23¹ na cesti u blizini Praprotnog napali su motocikl i ubili 2 Italijana od kojih je jedan bio kapetan a drugi vojnik. Zaplenili su 1 automat, 1 pištolj, opasač; motocikl su uništili.

X

TAKTIKA KOJU SU JEDINICE IX KORPUSA PRIMENILE U DRUGOJ POLOVINI MESECA FEBRUARA

Neke jedinice su i u ovom periodu pokazale očiti napredak u pogledu udarne snage i spretnosti manevrisanja. Obzirom na to što je glavni zadatak svih jedinica u tom periodu bio široka mobilizacija svih obveznika većina jedinica ograničila se na defanzivne operacije kako bi sa što manje smetnji mogla sprovesti mobilizaciju. Neke jedinice (XXXI divizija) su u tom pogledu preterivale tako da nisu iskoristile ni povoljne uslove da unište neprijateljske kolone.

Jedinice XXX divizije su u tom periodu pokazale visok kvalitet kako u pogledu uništavanja neprijatelja tako i u većtom izmicanju iz neprijateljskog okruženja. Jedinice ove divizije su na kraju svake akcije, bilo defanzivne ili ofanzivne uvek zaplenjivale veliku količinu oružja, municije i ostalog materijala. U pogledu korišćenja uspeha sve jedinice još uvek zaostaju za XXX divizijom. Jedino je Južno-primorski odred nekoliko puta pokazao da ume iskoristiti postignuti uspeh. Svim ostalim jedinicama nedostaje udarna snaga u momentu kada je neprijatelj već razbijen, zbog čega se obično dešava da neprijatelj odvuče svoje mrtve i ranjene i čitav materijal a jedinice ne zaplene ništa. U tom pogledu mora još mnogo štošta da se popravi. Svim jedinicama treba na primeru pokazati kako to čine XXX divizija i Južno-primorski odred.

Odredi su u tom periodu imali mali broj uspešnih akcija većeg obima. Razlozi za to su u tome što su sve snage upotrebili za mobilizaciju i takoreći uopšte ne raspolažu eksplozivom.

¹⁵ Karaula P 23 nalazila se kod sela Cadrg ispod planine Krn na Tolminskom.

U pogledu službe obezbeđenja i veze sve su jedinice pokazale priličan napredak, tako da u tom periodu nije bilo nijednog slučaja iznenađenja a također se nije desilo da neka jedinica vodi borbu sama, bez pomoći ostalih jedinica, jer su veze uvek dobro funkcionisale.

Neprijatelj u to vreme nije pokušao da napada malim jedinicama (»trupovima«) jer raniji napadi nisu imali nekog naročitog uspeha a naše su jedinice već bile izvežbane za borbu protiv takvih odeljenja. Ovoga puta neprijatelj je pokušao da pojedine partizanske jedinice uništi koncentracijom velikih snaga i brzim prebacivanjima ovih snaga sa jednog sektora na drugi, računajući pri tome da će ih iznenaditi i da će naše iznenađene jedinice prihvatiti borbu neorganizovano. Ni ova promena neprijateljske taktike, sem velikih gubitaka i potpunih poraza, ništa nije donela neprijatelju. Da bismo pružili što veraniju sliku taktike koju su primenile pojedine jedinice, dajemo kratak pregled iste:

1.) XXX divizija:

Glavni zadatak jedinica ove divizije bila je mobilizacija svih sposobnih ljudi na teritoriji Brda i Beneške Slovenije i politička priprema ovih terena. Radi toga su naše jedinice morale vojnim akcijama i disciplinom pokazati stanovništvu dobar kvalitet naše vojske, a u odnosima sa civilnim stanovništvom da smo prava narodna vojska koja se bori za slobodu i bolju budućnost čitavog slovenačkog naroda. Svojim uspešnim akcijama, primernom disciplinom i redom na čitavoj teritoriji ostavili su odličan utisak. Stanovništvo je bilo svuda oduševljeno i svuda se pričalo da još nisu videli takvu vojsku. Ni bombardovanje neprijatelja, ni njegovo pljačkanje nisu mogli da pokvare dobar utisak koji je ostavila naša vojska na tom putu. Rezultati su takvi da je teren potpuno pripremljen za dejstvo odreda i mobilizaciju svih snaga.

Kada je u prvoj polovini meseca februara neprijatelj pretrpeo nekoliko većih neuspeha, odlučio je da koncentriše veće snage i uništi sve partizanske jedinice na tom sektoru. Obzirom na stečena iskustva u neuspešnim borbama u toku januara, neprijatelj je sada upotrebio novu taktiku. Pošto su u januaru zbog njegovog sporog dejstvovanja sve partizanske jedinice izbegle opkoljavanje i nanele mu tom prilikom velike gubitke, morao je sada brzo koncentrisati sve raspoložive snage i to, ne kao ranije sa dve ili tri strane, već koncentrično sa svih strana. Nadao se da će velikom brzinom i upotrebom velikog broja odabranih snaga iznenaditi partizanske jedinice, razbiti ih, a zatim, stežući oko svake obruč, uništavati jednu za drugom. Da bi to sproveo upotrebio je motorna vozila za prevoz

vojske, mazgi, konja i svega ostalog materijala. Ovoga puta to je izveo u poslednji čas, tj. u toku noći pre početka napada. Jedinice se nisu zadržavale u stalnim uporištima već su motornim vozilima bile odmah prebačene na položaj odakle su sutradan u zoru nameravale izvesti koncentrične napade istovremeno na sve naše jedinice na tom sektoru. Sve je to bilo preduzeto tačno prema unapred pripremljenom planu ali neprijatelj nije uzeo u obzir najvažniji elemenat za uspeh iznenađenja, tj. konspiracije. Sve te njegove pripreme: prevoženje vojske i materijala motornim vozilima, veliki pokreti i zvrjanje motora u blizini naših položaja, kao i simpatije stanovništva prema našoj vojsci, bili su elementi koji su sprečili konspirativno sprovođenje priprema. Naprotiv, štab divizije i sve jedinice tačno su i pravovremeno saznali za sve koncentracije i namere neprijatelja i preduzeli potrebne mere da spreče bilo kakvo iznenađenje i da rasporede sve naše jedinice tako da neprijatelju nanesu što veće gubitke, istovremeno pomognu jedna drugoj i do noći izdrže na određenim položajima a zatim da se prebace preko Soče, i to na više mesta, jer se tako mogu lakše probiti i oslabiti reakciju neprijatelja. Zahvaljujući dobroj vezi između jedinica, velikim iskustvima vojnih starešina, poverenju vojske u svoje štabove i prekaljenosti boraca, svi ovi teški zadaci sprovedeni su prema predviđenim planovima i sa potpunim uspehom. I ovoga puta ponovilo se sve ono što je neprijatelj hteo na svaki način da spreči, to jest da je našim jedinicama pošlo za rukom da se u potpunom redu probiju kroz vatru neprijateljskog obruča a da pri tome pretrpe minimalne gubitke, dok su neprijatelju nanele velike gubitke u ljudstvu i materijalu. Umesto da neprijatelj uništi naše jedinice, većina njegovih jedinica bila je razbijena i spasla se bekstvom pod zaštitom mraka. U zoru 19.2. o. g. neprijatelj je sa svih strana otvorio veoma jaku vatru iz celokupnog teškog naoružanja i odmah zatim prešao u napad s pešadijom. Prve pokrete neprijatelj je izvršio u potpunom redu i naše jedinice su primetile kako njihove jedinice na najmanji znak nemačkih oficira izvršavaju sva naređenja, bez obzira na to što su ispred sebe videle pokošene redove svojih banditskih drugova. Kada su se približili položajima naših jedinica, nekom vrstom bacača plamena spalili su travu ispred sebe i pod zaštitom dima prišli gotovo neprimetno na 100 m odstojanja od naših položaja. Svi ti novi metodi i neprekidna mitraljiranja i bombardovanja naših položaja iz vazduha nisu impresionirali naše borce koji su, međutim sa sredeonom vatrom pokosili redove neprijateljskih vojnika i ovi su počeli u neredu da beže. Sada više nisu pomogli ni pištolji koje su nemački oficiri upevali na svoje vojnike u bekstvu, te prema tome to više nije bila ona vojska od pre podne već razbijena masa. Tako su se razvi-

jali događaji gotovo na svim sektorima borbi. Sve naše jedinice su uglavnom zadržale predviđene položaje do određenog roka, prebacivale su se prema potrebi s jedne tačke na **drugu** u najvećem redu. N. pr. kada su se jedinice 19. brigade u jednom momentu našle u teškom položaju, jer je na tu brigadu bio usmeren glavni napad, bataljoni su se prebacili na nov položaj. Silazeći s položaja u koloni po jedan, pod zaštitom mitraljeza koji su u to vreme ostali na položaju, uspeali su da izdrže sve neprijateljske napade.

Kao što se vidi jedinice XXX divizije pokazale su i ovoga puta svoju nadmoć nad neprijateljskom taktikom, uprkos tome što je neprijatelj upotrebio veliki broj izabраниh snaga i primenio novu taktiku. Pokazalo se da manevarska sposobnost i udarna snaga svih jedinica ove divizije nadmašuje sve što neprijatelj može upotrebiti protiv njih.

2.) XXXI divizija

Jedinice ove divizije su i u ovom periodu izvele uspešnu mobilizaciju na određenim sektorima. Taktika koju su primenjivale jedinice ove divizije u mnogome se razlikuje od taktike koju su primenile jedinice XXX divizije. Razlozi za to su različiti: Na manju udarnost i aktivnost ovih jedinica deluju u prvom redu naročiti uslovi pod kojima one deluju, naročito teren i slabija podrška od strane civilnog stanovništva. Pored toga ove jedinice još nisu imale priliku da zajedno dejstvuju u velikim borbama i da steknu veću udarnu snagu jer [ni]su videli uništene neprijateljske kolone, tj. nisu videle kako beže razbijene neprijateljske kolone ostavljajući iza sebe oružje i ostali materijal. Neprijatelj je na tom sektoru uvek menjao svoju taktiku, veliko prostranstvo i povoljan raspored neprijateljskih uporišta olakšavali su dejstva neprijateljskim jedinicama a mnogo su slabili reakciju naših jedinica. Da bi uprkos tome nanele neprijatelju što veću štetu, jedinice ove divizije odlučile su da pomoću manjih grupa do maksimuma nanose štetu i uništavaju neprijateljsku industriju. U nekoliko slučajeva to im je potpuno uspelo tako da su uništile najvažnija postrojenja neprijateljske industrije koja se uopšte ne mogu nadoknaditi. Zbog toga što u tom periodu nije bilo većih operacija, nemoгуće je pružiti vernu sliku taktike kojom su se služile ove jedinice.

3.) Odredi.

Svi odredi su u tom periodu imali mali broj većih akcija tako da se ne može govoriti o nekoj specijalnoj primenjenoj taktici bilo kog odreda. Svi su izvodili tipične manje partizanske akcije

(rušenja komunikacija i objekata na njima, i napade na manje kolone neprijatelja) i u njima imali još dosta uspeha. posle izvršene reorganizacije svi odredi će preduzeti mnogo veće akcije nego do sada.

XI

ŠKOLE ZA NIZI KOMANDNI KADAR

Vojna škola XXX divizije pokazala je vrlo dobar uspeh. Uprkos čestih pokreta i gotovo svakodnevnih borbi, završen je treći tečaj. Sada se održava četvrti tečaj. Pored redovnog tečaja za niži komandni kadar, otvoren je kod ove škole i kurs za teške i lake bacače koji je dosada završila jedna grupa; na kursu su od svakog teškog bacača bila po tri a od svakog lakog minobacača po dva slušaoca. U toku poslednjih akcija ispoljen je veliki uspeh u rukovanju bacačima tako da su, veoma malim brojem mina, pogođeni brojni neprijateljski ciljevi.

Vojna škola XXXI divizije pokazala je i sada veliki uspeh. Iako još uvek sve jedinice ne šalju na tečajeve pitomce koji bi svestrano odgovarali, ipak je postignut dobar uspeh. Sada se održava novi tečaj, i po njegovom završetku ukupan broj pitomaca iznosiće preko 180. I u ovoj školi organizuje se sada kurs za minobacačije kojim će rukovoditi artilj. major biv. jug. vojske drug Jelačin Stanko. Pošto su juče stigli drugovi nastavnici za oficirsku školu, koje je poslao Glavni štab, a svaki čas očekujemo dolazak pukovnika druga Prebilića, moći ćemo najkasnije do 15.3. o. g. početi sa prvim tečajem oficirske škole. Posle organizovanja oficirske škole dostavićemo program i plan ove škole i spiskove nastavnika i pitomaca. U vezi s tim izvršićemo reorganizaciju divizijskih škola za niži komandni kadar i obavestiti vas o tome istovremeno kad i o organizovanju oficirske škole.

XII

BROJNO STANJE, STANJE ORUŽJA I MUNICIJE

Pošto do sada još nismo primili izveštaje o broju novomobilisanih drugova, ne možemo vam dostaviti tačno brojno stanje koje imaju sada naše jedinice. Tačno brojno stanje dostavićemo naknadno.

Sve naše jedinice raspolažu dovoljnim brojem pušaka, puškomitraljeza (lakih mitraljeza), teških mitraljeza, teških i lakih minobacača. Prema podacima kojima dosada raspolažemo, izgleda da ćemo do 15. o. m. formirati dve baterije od po 2 do 3 topa (haubice).

Pošto je sakupljanje oružja po terenu još u toku, ne **mo-**žemo vam još dostaviti tačno brojno stanje oružja kojim raspolažemo. Treba uzeti u obzir da će se zalihe oružja znatno smanjiti zato što moramo naoružati sve jedinice u Gorenjskoj, jer na njihovom terenu nema oružja.

Još uvek ne možemo poslati skice o preduzetim rušenjima na našem operativnom području jer ih podređene jedinice još nisu dostavile.

Danas se javio našem štabu referent za oružje koga je poslao Glavni štab NOV i POS.

Raspored naših jedinica je, zbog mobilizacije i čestih pokreta, glavni razlog što dosada nismo mogli sakupiti sve podatke koji su potrebni za izveštaj.

Sve podatke o radu bivše komande Idrijskog područja dostaviće novi komandant područja, koga je poslao Glavni štab za reorganizaciju pozadinskih ustanova.

Detaljan izveštaj o svim sektorima rada operativnog odseka podneće vam kapetan drug Milutin Dapčević, načelnik štaba, čim stigne u štab.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU !

Komandant, pukovnik:
Lado Ambrožič-Novljan
Ambrožič

Načelnik štaba, kapetan:
Milutin J. Dapčević
šef operativnog odseka
Mil. J. Dapčević

*Prilozi:*¹³

1. Grafička analiza nemačke ofanzive u januaru
2. Skica operativnog sektora odreda
3. Pregled gubitaka neprijatelja u mesecu januaru na oper. području IX korpusa.

" Ovaj tekst je dopisan mastilom.

BR, 104

IZVEŠTAJ ŠTABA 4. OPERATIVNE ZONE OD 29. FEBRU-
ARA 1944. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O
NAPADU 6 SNOU BRIGADE »SLAVKO ŠLANDER« NA
NEMAČKI AUTOMOBIL KOD s. KAPLA¹

STAB
IV OPERATIVNE ZONE
NOV I PO SLOVENIJE
Br. 462

Na položaju, dana 29. II 1944.

GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE

RATNI IZVEŠTAJ

27. II 1944. 6. SNOUB »Slavka Šlandra« nalazila se u za-
sedi na glavnoj cesti u Sp. Savinjskoj dolini, u selu K a p l a, i
čekala predviđene nemačke kamione. Nakon četvoročasovne za-
sede naišao je vojni luksuzni automobil sa jednim vojnikom i
podoficirom. Ovaj poslednji je ranjen, dok je vojnik, zahvalju-
jući gustom magli, uspeo da pobegne.

Plen: 1 puška i 1 pištolj. Automobil je zapaljen. Istovre-
meno je pretesterisano više telefonskih stubova.

Posle podne su Nemci teškim bacačima gađali naše polo-
žaje i logor u Dobrovljama.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU !

Politkomesar:
Ciril Ribičič

Komandant:
odsutan

U Koruškoj:

Borbe naših jedinica sa nemačkim odeljenjima.

V

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 332/III.

BR. 105

**IZVEŠTAJ ŠTABA 15. DIVIZIJE OD 29. FEBRUARA 1944
ŠTABU 7. KORPUSA O NAPADU NA SV. ANTON, ZDENSKU
VAS I GROSUPLJE¹**

STAB
XV DIVIZIJE NOV I POJ
pol. 29. II 1944.
580

GL. ŠTABU NOV I POS I ŠTABU VII KORPUSA NOV I POJ

Položaj.

Izveštaj o akciji na Sv. Anton i Zdensku Vas 27. i 28. II 1944.²

U toku 27. 0. m. snage XV divizije podelile su se na mesta koja su im bila određena za napad na neprijateljsko uporište kod Sv. Antona i u Zdenskoj Vasi i to:

XV **SNOB**, ojačana sa tri laka topa i 2 haubice od 100 mm, dobila je zadatak da direktno napadne i likvidira neprijateljska uporišta kod Sv. Antona i Zdenske Vasi. Svoje snage rasporedila je tako da je jednim bataljonom napadala iz pravca kote 598 i žel. stanice Dobropolje. Sa jednim bataljonom napadala je uporište Sv. Anton zapadno od pruge i ceste a sa jednom četom, koja je istovremeno napadala i samu Zdensku Vas, ispod pruge i ceste. Sa jednim bataljonom napadala je Zdensku Vas, i to jednom četom uz cestu Hočevje — Zdenska Vas a sa drugom iz pravca kote 470 i jednom četom iz pravca Videm—Dobropolje. Haubice su postavljene na glavnom pravcu napada kod kote 511, dok su lakši topovi zauzeli položaj za likvidaciju Sv. Antona, na brdu severno od Sv. Antona.

IV **SNOUB** »*Matija Gubec*« dobila je zadatak da sa tri bataljona daje obezbeđenje iz pravca Ljubljana — Grosuplje, sa rasporedom snaga Lanišče — Tlake — Škofljica.

V. **SNOUB** »*Ivan Cankar*« ostala je na svom sektoru kod Novog Mesta sa zadatkom da za sve vreme operacija veže neprijateljske snage u Novom Mestu, kako ovaj ne bi mogao poći u pomoć napadnutim uporištima.

XII **SNOUB** bila je određena za rezervu kod Štaba VII korpusa NOV i POJ.

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS. f. 153/1.

² Vidi dok. br. 88, 97, 101 i 102.

Dolenjski odred dobio je zadatak da pre napada poruši prugu od Grosuplja prema Slivnici i obezbeđuje iz pravca Grosuplja. Noću neka izvede napad na Grosuplje i planski nastoji da neprijatelja u uporištu potpuno ili bar delimično likvidira.

Napad na uporišta Zdenska Vas i Sv. Anton počeo je 27. II. 1944. tačno u određeno vreme, tj. u 18.30 časova, artiljerijskom pripremom koja je trajala više od pola sata i u kojoj je artiljerija izbacila na neprijateljska uporišta oko 90 granata. Zbog magle i smrkavanja nije bilo moguće utvrditi efekat artiljerijske vatre. Posle završene artiljerijske pripreme bataljoni XV SNOUB pošli su u napad iz određenih pravaca. Pokazalo se da je neprijatelj oko uporišta izgradio bunkere u zemlji tako da je imao mitraljeze oko celog uporišta. I pored tog brisanog prostora i vrlo jake neprijateljske vatre, bataljoni su se približili žičanim preprekama oko uporišta, preko kojih nisu mogli odmah dalje. Ako je na nekom mestu i uspelo nekoj grupi napadača da pređe žičane prepreke tu bi se odmah pojavio neprijateljski tenk i naše borce prinudio na povlačenje. Istovremeno je neprijatelj reflektorom, kojeg je imao u uporištu, bez prekida osvetljavao sav brisani prostor oko uporišta i time još više onemogućavao napredovanje. Kad je prvi napad bio onemogućen, ponovo je u akciju stupila artiljerija i posle toga su pešadijske jedinice pokušale da napadnu. To se ponavljalo svu noć do jutra. I pored vrlo energičnih napada naši borci te noći nisu uspjeli da zaposednu i likvidiraju neprijateljska uporišta. Jedinice XV SNOUB su te noći imale u tim borbama 26 ranjenih. Pred jutro su se jedinice XV SNOUB povukle nešto natrag, i to dva bataljona iznad Sv. Antona i ceste a jedan bataljon iznad Zdenske Vasi i tokom dana uznemiravale i napadale neprijatelja, tako da je njegova posada u toku celog dana bila u pokretu i potpuno blokirana. Na dan 28. o. m., posle podne u 16.30 časova, započela je koncentrična artiljerijska vatra na neprijateljsko uporište Sv. Anton. Posle nekoliko ispaljenih hitaca artiljerija je počela gađati u cilj te je potpuno srušila bunkere oko crkve i samu crkvu. U 18.15 dva bataljona XV SNOUB prešla su u napad na uporište Sv. Anton. U energičnom jurišu razbili su neprijateljsku odbranu i u 19 časova zauzeli crkvu i bunkere kod Sv. Antona, odakle je neprijatelj, ostavivši na mestu 3 mrtva, 1 puškomitraljez, 1 teški mitraljez i dosta municije, u panici pobjegao u Zdensku Vas. Odmah posle likvidacije Sv. Antona snage XV SNOUB, kojima je stigao u pomoć i II bataljon XII SNOUB, izvršile su pregrupisanje. III bataljon napadao je iz pravca kote 511, II bataljon iz pravca Videm, I iz Ceste i III bataljon iz pravca Sv. Anton. Nakon energične artiljerijske pripreme, koja je počela odmah posle prestanka

gađanja uporišta Sv. Anton, topovi su bili približeni i koncentričnom vatrom su uništavali neprijateljska utvrđenja. Posle nekoliko pokušaja, u 23 časa uspeo je energični udar te su i pored vanredno jakog neprijateljskog otpora jedinice II bataljona XII SNOUB kao prve stigle u Zdensku Vas. Neprijatelj, koji je za sve vreme pružao veoma jak otpor, uspeo je da posle tog prodora, ostavljajući za sobom sav ratni materijal, pobegne iz uporišta u pravcu kojeg do sada još nismo uspeli utvrditi. Verovatno je pobeo prema Kompoljama i dalje prema Kočevju. Prilikom svog naglog povlačenja iz uporišta u Zdenskoj Vasi ostavio je 1 tenk (neoštećen i sposoban za akciju), 3 kamiona, 30 pušaka, dosta municije, opreme, hrane, sanitetskog materijala i ostalog. Između ostalog ostavio je i 1 nemački protivtenkovski top, kojem je izvađen zatvarač. Plen se još prebrojava, sortira i evakuiše iz Zdenske Vasi te ćemo vam spisak tog plena dostaviti naknadno. Tokom tih borbi među našim borcima bilo je 7 ranjenih i 4 mrtva. Glavni naši gubici bili su prilikom juriša na Sv. Anton.

Dolenjski odred je u toku noći od 27. na 28. o. m. izvršio napad na neprijateljsko uporište Grosuplje, prilikom kojeg je grupa od 50 dobrovoljaca uspeła da dođe u samo uporište, ali se zbog jakog neprijateljskog otpora morala povući. Tokom 28. o. m. neprijatelj je gađao položaje odreda na Slivnici — Boštanju i Peščeniku, ali bez uspeha. Posle podne je prugom ka Mlačevu stigao oklopni voz i gađao položaje kod Boštanja ali i ovog puta bez uspeha. U toku noći 28. na 29. o. m., u 2 sata ujutro, odred je pokušao nov napad na Grosuplje ali bez naročitog uspeha. U toku današnjeg dana neprijatelj bacačima iz oklopnog voza gađa položaje odreda i sa patrolama od po 30 ljudi, koje se posle prvih pucnjeva odreda razbeže, pravi manje ispade. Inače na njegovom sektoru nema ništa novo.

XV SNOUB sa dva bataljona prebacila se na sektor Turjak a sa jednim bataljonom vrši evakuaciju ranjenika i materijala. Dolenjski odred ostao je na svojim položajima Sp. Slivnica — Boštanj — Lobček — Peščenik.

XII. SNOUB je i dalje kao rezerva VII korpusa.

O svakoj promeni odmah ćemo vas obavestiti.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
odsutan

Komandant — major:
Ciril®

' Franc Hočevar

BR. 106

**IZVEŠTAJ ŠTABA ISTARSKOG ODREDA OD 29. FEBRU-
ARA 1944. ŠTABU 7. KORPUSA O AKTIVNOSTI PODREĐE-
NIH JEDINICA NA SEKTORU BRKINI — SLOV. ISTRA¹**

**STAB
ISTARSKOG ODREDA**

Na položaju, dana 29.(11)1944.
Br. 24/3 u časova

ŠTABU VII KORPUSA NOV I POJ

na položaju.

Kedeljni izveštaj o radu i organizaciji u jedinicama I. O.

U toku nedelje održane su vojne vežbe, vežbe sa oružjem, te politička predavanja, koja su ljudstvu naših jedinica prvenstveno potrebna.

Kao što smo već naveli u našim ranijim izveštajima, I bataljon je svakodnevno postavljao zasede kod Rodika, gde se nalazi nemačka posada, od 280 ljudi, koja je češće pravila ispade u obližnja sela te pljačkala namirnice i dragocenosti i hvatala ljude. Zaseda I bataljona je to sprečila. Kad su Nemci hteli da napuste selo, otvorila je vatru, tako da su i straže povukli u selo, gde im se nalaze bunker i, teški bacači i mitraljezi.

²

Na dan 24. o. m. patrola II bataljona, sastavljena od 8 ljudi, naišla je na nemačku patrolu na biciklima, koja je imala 1) ljudi. Napad naših na Nemce bio je otežan, jer je susret bio isnenadan i Nemci su išli na priličnom rastojanju. Prilikom napada ubijen je jedan Nemačkin i ranjen jedan Rus. Četiri Rusa i jedan nemački podoficir, koji je pružao žestok otpor, predali su se. Trojica su htela da pobegnu ali ih je likvidirala patrola III bataljona. Među njima bili su likvidirani nemački oficir i podoficir. Citava nemačka patrola bila je zarobljena ili likvidirana a zaplenjeno je: 8 nemačkih vojnih bicikla, 1 nemački mitraljez sa 5 ranaca municije, 1 nemački automat sa 5 okvira, 3 pištolja, 4 ručne bombe nemačke izrade, 3 čebeta i nešto novca.

Ruske zarobljenike ćemo, zajedno sa onima koji se već duže vremena nalaze kod nas i kad stigne još oko 40 Mongola,

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 29&II — 8.

¹ Izostavljeni tekst istovetan je sa izveštajem od 24. februara 1944. Vidi dok. br. 85.

za koje se brine VS za Brkine, a koji će nadamo se za kratko vreme stići, poslati onako kao što je dogovoreno.

Na dan 24. o. m. vratili su se iz oficirske škole Gl. štaba obavešt. odreda drug Maks Tomažič i obavešt. II bataljona Dodič Ivan, koji je od strane naslova postavljen za pomoćnika šefa obav. centra. Navedeni drugovi pohađali su obaveštajni tečaj.

Na dan 27. o. m. vratili su se drugovi delegati Englezi, koji su pre nekoliko dana iz IX korpusa, preko nas, putovali u SI. Istru. Ostavili su nam radio-emisionu stanicu i narednih dana ćemo početi sa emisijom.

U toku nedelje uhvatili smo i likvidirali više izdajnika i špijuna, među kojima se nalazi i poznati izdajnik Grofčič. Fm

Po pitanju trećeg bataljona izvestićemo šta smo pređi! zeli čim se vrate komandant i zam. politkomesara odreda, koji su sami otišli da urede stvar.

Brojno stanje i naoružanje šaljemo operativnom odseilu vašeg štaba.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
odsutan

Zam. komandarta:
Tone Požar

BR. 107

DNEVNIK TONETA VIDMARA OD 1. DO 29. FEBRUARAE
1944. GODINE¹

1. februar Jedan bataljon XIII sukobio se sa ustašama kod Radoboja i poterao ih prema Krapini.
2. februar XIII prešao je u Radoboj
Stab divizije u G. Jesenje.
II U. B. u Durmanec.
XIII vodi borbe sa ustašama kod Radoboja.
Uveče prelazi u G. Jesenje.
I U. B. u D. Jesenje.
3. februar na istim položajima.

¹ Ovaj deo nastavak je dnevnika objavljenog u prethodnim knjigama VI toma Zbornika. Prepis originala nalazi se u Arhivu IZDG LRS a original u Muzeju NOB u Mariboru.

4. februar uveče pokret: I. U. B. u Sopot.
 II U. B. u Pregradu.
 XIII Dubravica, na cesti Sopot — Desi-
 lić.
5. februar odmor, uveče u 17 časova pokret iz Sopot a pre-
 ko Horvatske u Ravnice.
 II U. B. i štab divizije.
 XIII na cesti Horvatska — Ravnice.
 I U. B. Jelenjak. Imali smo nameru da pre-
 đemo granicu kod Klanjec — Zelenjaka
 ali su se tamo nalazile jake nemačke zasede. Zbog
 toga smo se povukli natrag na stare položaje.
6. februar u 17 uveče krećemo ka granici. Reku Sutlu i
 granicu prešli kod Sv. Katarine, most izgra-
 dili Hrvati. Krećemo preko Sedlarjevo —
 Buče — Penkovo Selo — Gubno i raz-
 meštamo se u selima:
 I U. B. Krivica — Javorščica. Odmarali se.
 II U. B. Ravnica — Hrastje.
 XIII B. Stara Glažuta.
 I U. B. je u pokretu kroz Buče napadnuta od
 nemačke patrole. Poginula 4 Nemca, zaplenili smo
 jedan automat i 4 puške, naš 1 mrtav.²
 II U. B. u Bučama zaplenila od Kočevara 5 pu-
 šaka, a XIII 3 puške. Na položaje stižemo u 5 ča-
 sova ujutro.
7. februar I U. B. vodi borbe kod Pilštanja, poginulo 35
 Nemaca, naša 2 ranjena.
 II U. B. vodi borbe na cesti Šentjur — Pil-
 štanj kod Sv. Helene, ubila 12 Nemaca, naša
 četiri ranjena. Uveče pokret brigada u pravcu
 planine Bohor, gde stižemo u 7 časova i razme-
 štamo se u selima:
 I U. B. u Golobinjek — Zaga.
 II U. B. Presečno.
 XIII B. Podlog.
8. februar I U. B. kod Planine uništila 3 kamiona, 1 mo-
 tocikl i 1 tenk i ubila 50 Nemaca. Uveče pokret T
 U. B. u Mrzlu Planinu — Zalog.
 II U. B. Glažuta.

¹ O toku borbi 14. divizije na sektoru Štajerske od 6. do 26. febru-
 ara 1944. vidi dok. br. 112, 113, 114, 116, 117, 119, 120, 122, 126, 127, 130,
 138, 141, 142, 144, 146 i 147.

XIII ostaje u Podlogu.
Stab divizije na Fleder Maus — Plešivec.

9. februar uveče na uporišta:
I U. B. Senovo.
II U. B. rudnik Raštanj (kasarna)
XIII B. Zabukovje.
Poginulo (14) 100 Nemaca, zaplenjeno 12 pušaka,
I automat i sva oprema, naša tri poginula (komandant bataljona »Tiger«) i četiri ranjena.
II U. B. napala posadu kod Rudnika i zarobila 3 rudnička stražara. Ostali pobjegli u rov. Uništila sve mašine i kompresor, zaplenila 3 puške, 1 puškomitraljez i 150 kg eksploziva. Bataljon koji je pošao na Koprivnicu (na cesti prema Podsredi) upao je u zasedu kod Velikog Kamna, ima 2 ranjena.
I U. B. napala žandarmerijsko uporište u Senovom i nije uspela da ga uništi. Ispraznila rudničko skladište i zaplenila mnogo opreme, zapalila separaciju i rudničku lokomotivu pod punom parom pustila u pravcu Rajhenburga. Bataljon koji se nalazi u zasedi prema Rajhenburgu tri puta odbio pokušaj prodora Nemaca i uništio dva 14-tonska tenka i 1 kamion vojnika. U bataljonu 1 mrtav, 2 ranjena. XIII nije izvela napad, jer su dan ranije žandarmi otišli.
10. februar Ujutro se brigade povukle: II U. B. na ranije mesto,
I U. B. Puste Ložice
XIII na Fleder Maus.
Ujutro, u zoru, XIII je napadnuta od 300 Nemaca. Brigada se povukla prema Plešivcu. Jedan bataljon I U. B. ceo dan vodio borbu iznad Plešivca i ima: 1 mrtvog, 3 teško ranjena; nemački gubici nisu poznati.
Uveče pokret svih brigada preko Zabukovja prema Zidanom Mostu i razmeštaju se u selima: II U. B. Okroglice, I U. B. Poljana i Radež. Na mesto stižemo u 7 časova ujutro. Prilikom prelaza ceste Sevnica — Planina uništili smo dva autobusa.
11. februar Odmor na starom mestu.

- ! j2. februar U 12 časova pokret preko Sv. Lovrenca, Sv. K o l o m a n a — Z a g r a č n i c a — H o m — T e v č e i razmeštamo se u selima: I U. B. i štab div. O 1 e š č e
- II U. B. Sv. P e t e r
XIII brig. K a n j u c e.
- Prilikom prelaza ceste Rimske Toplice — Jurklošter kod Z a g r a č n i c e zaseda. II U.B. potukla oko (30) 40 Nemaca i [pripadnika] Vermanšafta, koji su došli iz Rimskih Toplica.
- Zaseda XIII brig. u pravcu Jurkioštra ubila 1 žandarma i zaplenila pušku. II U. B. ima 1 mrtvog — komesar bataljona, dva teško ranjena. XIII brig.: I ranjen. Nestao komandant 1. bataljona II U.B. Ilija Badovinac⁵. Na mesto stižemo u 2 časa ujutro.
13. februar Nemci napali II U.B., 4 ranjena. U 16 časova brigada se povukla na kotu 711. Povukle su se i ostale brigade te odmah produžujemo pokret. Južnu železnicu prelazimo između S t o r a i S e n t j u r j a i zaustavljamo se u selima: I U.B. K l a d j e k.
- II U. B. i štab div. Z g o r n j e S i e m e n e.
XIII brig. S p o d n j e S i e m e n e.
- Na mesto stižemo 14. II u 9 časova. Iskliznula 2 voza.
14. februar Nemci napali štab div. Napad odbijen. Uveče pokret preko K o n j i š k e G o r e. Nemci potpuno blokirali cestu Konjice — Vojnik. Prilikom prelaza ceste kod B u k o v j a I U.B. napala nemačku zasedu od 250 vojnika i naterala je u b.ekstvo. Tom prilikom ima 3 ranjena a zaplenila je 3 puške i 1 zarobila.
15. februar Imamo nameru da pređemo cestu Konjice — Vitanje. Nemci potpuno zatvorili cestu Konjice — Vojnik, Konjice — Vitanje i Vitanje — Vojnik. Ostali smo u snegu na M a l o j g o r i. I U. B. drži položaje na L i n d e š k o m z a m k u i tri puta odbija neprijateljske napade, ima 2 ranjena (kapetan Ris).
- XIII brig. drži položaje kod L i n d e k a pri Vitanju.
- II U. B. drži položaje na M a l o j g o r i u pravcu Konjica. Iz štaba divizije poginuo kurir Jože Petelin. Uveče krećemo preko Lindeka — K o z j e k a. I i XIII brig. napale kod T r n o v l j a neraa-

⁵ Vidi dok. br. 122, napomena br. 3.

- čku zasedu na cesti Vitanje — Nova Cerkev. Zaseda razbijena, pri tome poginuo komandir čete XIII brig. I U.B. ima 3 ranjena. Nakon prelaska ceste zaustavljamo se u selima:
- (16.11) II U. B. Brdče - Brdca
XIII brig. i štab div. Sv. Jošt — Kline
I U. B. Kujenee.
- Na mesto stižemo ujutro u 10 časova, I U. B. u 16 časova. 80 mrtvih i ranjenih, uništen 1 tenk.
16. februar Nemačka patrola napala I bat. II U. B. Pri tome 1 mrtav, 3 ranjena, ubijen 1 žandarm i zaplenjena 1 puška.
Uveče je II U.B. prešla u Kozjak.
17. februar XIII brig. vodila borbe kod Klinca i ispod Sv. Jošta.
Uveče pokret. Blokada ceste Vitanje — Mislinje, Velenje — Dobrna.
18. februar Ujutro u 2 časa četiri bataljona probila blokadu i prešla cestu Vitanje — Mislinje: dva bat. II U. B. jedan bat. I U. B. Proboj kod Spodnjeg Doliča.
Tenk sprečava prelaz ostalima i povlačimo se natrag na brdo Basališče — Kozjak. Tu se ceo dan vodi borba, naših 6 mrtvih i 10 ranjenih. Uveče pokret iz Kozjaka u sela Štravs — Brdca — Brdče.
19. februar Nemci prodiru sa svih strana. Jedan bataljon XIII brig. razbijen kod Podpečana. Brigade se pod borbom povlače na Dobaričnik. Imamo 10 mrtvih i 15 ranjenih. Nemci sa svih strana sve više stežu blokadu.
20. februar Ujutro u 3 časa nroboj blokade kod Podvina i bez borbe produžujemo pokret preko pruge i ceste kod žel. stanice Paka. Smeštamo se u selu Plešivec, gde stižemo u li časova pre podne.
21. februar Ujutro pokret iz Plešivca prema Graškoj gori. I i XIII brig. ceo dan vode borbe na vrhu brda i na koti 826. Neprijatelj nastupa sa artiljerijom i bacačima, njegovi gubici: 80 mrtvih; naši gubici: (10) 13 mrtvih i 30 ranjenih. Poginuo kapetan Ronko. Uveče pokret prema Belim Vodama. Nemci nas ponovo blokiraju sa svih strana.

22. februar Ujutro u 8 časova proboj na cesti Soštanj — Zavodnje kod Brdnika. Nemački gubici: 60 mrtvih; naši: 35 mrtvih i dosta nestalih. Zaplenjen 1 puškomitraljez i veća količina opreme. Produžujemo pokret u Bele Vode. Uveče napadnut štab divizije. Ubijena 3 Nemca, zaplenjen 1 puškomitraljez i 3 puške. Naša 2 mrtva (Kajuh).
23. februar U 4 časa ujutro prelazak u sela:
I i XIII brig. Stakne — Plešnik.
II U. B. i štab div. Zalog.
I U. B. ceo dan vodi borbe iznad Štakna, a XIII na Tolstom Vrh. Naših 5 mrtvih i 8 ranjenih. Nemci su imali 20 mrtvih. Uveče pokret II U. B. preko vrha Roma (k. 1377) u pravcu Podplana, Raztoke.
24. februar Ujutro u 6 časova u pokretu nailazimo na zasedu kod Sv. Miklavža. Povlačimo se jarkom natrag i krećemo na Kamen. Za vreme pokreta napadnu Nemci, veći broj poubijaju i zaplene sve komore a nekoliko drugova i zarobe. Preko dana na Kamnu, uveče silazimo u dolinu na korušku stranu i zaustavljamo se kod Laha i Hlipovca, gde noćimo.
25. februar Ujutro pokret na Osojnik. U 11 časova Nemci napadaju na imanje Hlipovca i pale štal. Povlačenje na Oražev Hrib (k. 1284). Uveče pokret pored [imanja] seljaka Fika i Heda.
26. februar Ujutro u 3 časa pokret preko Robnika — Mirovnika na Sv. Duh. Uveče pokret natrag u Majdač.
27. februar Uveče u 19 časova pokret preko Solčave, glavnom cestom prema Lučama. Kod Pečovnika krećemo desno preko Sedlšaka — Jerija — Kladnika u dolinu Podvolovjek, gde se zaustavljamo kod seljaka Grobelnika, Mlačnika, Podpečnika i Tomaževca. Na mesto stižemo ujutro u 3 časa.
28. februar Odmor na tim mestima.
29. februar Pokret preko Volovjeka i ceste Kamnik — Tuhinj do sela Trobelno (cesta Kamnik — Gornji Grad).
U selo stižemo u 11 časova pre podne. Uveče pokret preko Moravške doline na Sv. Trojicu, gde stižemo u 6 časova ujutro.

II

NEMAČKA DOKUMENTA

BR. 108

IZVOD IZ ZAPISNIKA SA SEDNICE NEMAČKIH RUKOVODILACA ODRŽANE 1. FEBRUARA 1944. KOD PREDSEDNIKA ŠTAJERSKE POKRAJINSKE VLADE U VEZI S UPRAVOM U DONJOJ ŠTAJERSKOJ¹

D(PA)A-405-Dr.Pi./Sv.

Poverljivo.
Maribor, 1.2.1944.

Beleška

Predmet: Štabna konferencija 31.1.1944, 8.00 čas.

Predsedava: Predsednik vlade Dr Miler — Hacias (Haccius)

U ime ustanove: Dr Rudolf Pihler.

Na početku konferencije *predsednik vlade* odao je poštu žandarmerijskom kapetanu Majeru koji je poginuo na bojnopolju.²

Državne železnice, železn. držav. savetnik Cerha: Oko 21.1.1944. na pruži Celje — Zidani Most i Zidani Most — Laze bilo je više atentata.³ Isto tako na području šefa civilne uprave Gorenjske. Na pruži za Laze saobraćaj je morao biti obustavljen, a vojska je preuzela obezbeđenje pruge. Prošle noći je izvršen napad na stražu Vermahta kod Jevnice.

Sledeća štabna konferencija će se održati u ponedeljak 14.2.1944. u 8 časova u Grac-Burgu, mala sala za sednice.

Za tačnost
Švab s. r.

Potp. Dr Pihler

¹ Prepis originala u Arhivu IZDG LRS, f. 99.

² Nemački žandarmerijski kapetan Majer poginuo je 27. januara 1944. na Tomanovoj planini u borbi protiv jedinica 6. slovenačke NOU brigade »Slavko Šlander*. Vidi Zbornik tom VI, knj. 10, dok. br. 184.

³ Vidi tom VI, knj. 10, dok. br. 134, 222 i 231.

BR. 109

IZVEŠTAJ 1. BATALJONA 139. REZERVNOG BRDSKOG LO-
VAČKOG PUKA OD 2. FEBRUARA 1944. KOMANDI PUKA
O NASILNOM IZVIĐANJU I BORBI KOD NOVE OSELICE¹

1. brd. lovač. batalj. Hajne

K-dno mesto, 2.2.1944

Borbeni izveštaj

1. batalj. Hajne o nasilnom izviđanju Nove Oselice³

1.) O neprijatelju je bilo poznato da se utvrdio u okolini gra-
nice (Sovoden, Nova Oselica).

2.) 1. brd. lovač. batalj. Hajne imao je zadatak da izviđa preko
Spodnje Idrije i Vrščeva prema granici i da ustanovi gde se u
ovoj oblasti nalazi neprijatelj kao i njegovu jačinu.

Brojno stanje čete:

2 : 13 : 136

Naoružanje:

12 puškomitraljeza
1 mitraljez
3 bacača tromblona
3 laka minobacača (ital.)
1 srednji minobacač

Komandir: poručnik Krojs

3.) *Izvršenje zadatka:* Četa je 2.2.44. u 03,00 čas. pošla iz Idrije
i krećući se određenim putem, ne naišavši na neprijatelja, do-
stigla Sovodenj. Kad su prednji delovi čete stigli u opustelo selo
Sovodenj, primetili su jednog naoružanog bandita koji je trčeći
hteo da se domogne suprotne ivice sela i rovova koji su se iza
ivice sela nalazili. Na poziv da stane isti to nije učinio te je
ubijen. (To je bio kurir.) Iz Sovodnja su osmotrena 3 udvojena
stražara u visini Nove Oselice. Ovde se četa podelila u dve
grupe. Jednu je vodio poručnik Krojs — a drugu potporučnik
Šmirmaul i dosada neprimećene od strane neprijatelja iz do-
line, u vidu klešta, napale dominirajući vis. Pod zaštitom mitra-
ljeza srednjih minobacača vršeno je prebacivanje i pošlo je
za rukom da se dođe na oko 350 m ispred prednjih neprijatelj-
skih položaja. Ustanovljeno je da se neprijatelj nalazi na bes-
prekorno fortifikacijski uređenim položajima i da sa 2 srednja

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu V.I.I., reg. br. 6/4, k. 15.

* Vidi dok. br. 13.

minobacača i više mitraljeza dominira celim predterenom **ispred** sela. Veštom varkom i obilaskom uspelo je vodu Val da prvi proдре u prednje neprijateljske položaje. Ovde se naročito istakao lovac Rauter Martin koji je, pošto je njegov desetar uganuo članak na nozi, primio desetinu i na njenom čelu prodro u prednje neprijateljske linije. Pritisak koji je nastao upadom voda Val iskoristio je deo čete pod komandom potporuč. Smirmaula, koji je takođe izvršio juriš na neprijateljski položaj. Neprijatelj se vešto povukao i dobro usmerenom minobacačkom vatrom, iz minobacača koji su se nalazili oko 300 m pozadi, obasuo mesta prodora. Ovom prilikom su 3 vojnika voda Händler ranjeni u noge parčićima minobacačkih bombi.

Posle posedanja sela neprijatelj je potiskivan dalje i pobeоao je u šume preko granice (koja je bila zatvorena bodljikavom žicom). Neprijatelj je gonjen mitraljeskom vatrom i naneseo mu je još gubitaka.

Ovim je zadatak izvršen, četa se bez dodira sa neprijateljem preko Sovodnja i Jasna vratila u Donju Idriju. —

4.) *Gubici*: Sopstveni: 3 lako ranjena.

Neprijateljski: 37 poginulo (izbrojano), ubijeno u bekstvu oko 50 (osmotreno durbinom).

5.) *Plen*: 4 tovarna grla (mazge)

1 italijan. laki mitraljez

1 italijan. laki minobacač

15 minobacač, bombi kal. 0 sm

6.) *Iskustva*: Stanovništvo, kako ono u Sovodnju tako i u Novoj Oselici, nalazi se pod teškim pritiskom banditske vladavine i preklinje za pomoć nemačkih trupa. Prema iskazima stanovnika, Nova Oselica je čvrsto uporište bandita i u njoj se uvek nalazi oko 300 bandita, a iz nje banditi šalju svoje izviđače i preduzimaju veće akcije protiv postrojenja i uređaja nemačkog Rajha i protiv civilnog stanovništva. Osim ovoga, stanovnici su izvestili da su banditi sistematski povadili mine, koje je svojevremeno policija postavila na granici, i upotreabili ih za svoje svrhe.

Snabdevanje bandita je vrlo oskudno, te bezobzirno pljačkaju civilno stanovništvo.

Krojs, s. r.
poručnik i k-dir čete

Prilog: 1 skica

BR. 110

IZVOD IZ DNEVNIKA NEMACKOG PROPAGANDNOG URg
DA U RADOVLJICI O AKTIVNOSTI PARTIZANA NA SEK
TORU GORENJSKE OD 31. JANUARA DO 2. FEBRUARA
1944. GODINE¹

Poverljivo!

Predmet: Delatnost bandi.

1.2.44. u 17,55, 2 bandita u civilnom odelu, u Naklu br. 53 ubili su slovenačkog obučara Andreja Vidica. Isti je bio pronemački orijentisan i bio je blagajnik koruškog Folksbunda. Srez Kranj.

Radiogram žand. stanice Motnik od 1.2.44. u 18,40 čas.: SOS, napadnuti smo, molimo pojačanje.- Srez Kranj.

Radiogram 1/19 SS-Pol. puka u Celju 2.2.44. u 4,15 čas.: Prema Motniku upućeno 180 ljudi. U pripravnosti 130.

Motnik još drže banditi. Po iskazima 3 žandarma, koji su se probili do Vranskog, ostatak žandarma poginuo od eksplozije jedne granate. Radio-stanica uništena. Srez Kranj.

Radiogram 1/19 SS-pol. puka u Celju 2.2.44. u 7,40 čas.:

- 1.) Komanda čete, jače izviđanje p. por. Tilgner.
- 2.) Motnik u našim rukama.
- 3.) Naoružani banditi izmakli u pravcu Menine planine. Srez Kranj.

Radiogram 1/19 SS-pol. puka 2. 2. 44. u 10,20 čas.:

Policija i vojne snage drže Motnik u svojim rukama. Pretražene zgrade i majuri. Zand, stanica, opština i škola razoreni i gore. Predsednik opštine pobjegao iz ropstva. *Dosada 3 žand. ranjena, 2 žandarma mrtva.* Gde se nalazi ostatak još nije poznato. Jačina bandita navodno do 2000 ljudi. Srez Kranj.

2.2.44. oko 10,45 čas. u Bohinjskoj Beli, prilikom bojnog gađanja jedne čete bacača magle, na strelištu pred Obrnama, banditi su ranili u glavu jednog stražara koji se nalazio na obezbeđenju strelišta. Banditi su otvorili vatru sa padine brda istočno od Save, nedaleko od mesta Obrne. Srez Radovljica.

1. 2. 44. u 5,30 čas. na žel. pruzi Šentvid nad Ljubljanom — Zabnica jedna motorna dresina za osiguranje pruge naišla je na

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 1002 I.

² Vidi dok. br. 24 i 111.

minu — koju su postavili banditi — i iskočila iz šina. Pri tome je jedno lice lako ranjeno. Srez Kranj.³

2.2.44. u 4,30 čas. banditi su minirali mali železnički most kod Medvoda. Šteta je nastala samo na mostu i nasipu. Oštećena je železnička telefonska linija. Srez Kranj.⁴

1.2.44. prisilno regrutovan 1 mladić iz Sv. Duha. Srez Kranj.

2.2.44. Ispostava Jesenice, u zajednici sa žandarmerijom, izvršila je akciju na području Stola. Pronađen je jedan banditski logor. Posle kratke borbe ubijena 2 bandita, a jedan ranjen. Logor u kojem se nalazio eksploziv uništen je. Jačina bandita 10 ljudi. Srez Radovljica.

Prema izveštaju žandarmerije — žand. rezerv. čete Alpenland-9 ljudi žand. stanice Motnik, od kojih 1 ranjen stiglo je u Krašnju. Kod k. 463 jug.-zap. od Motnika drumske prepreke. Na tom mestu 1.2.44. uveče otvorena vatra na jedan policijski putnički automobil. 1 čovek poginuo.

U noći na 31.1.44. banditi zapalili školu u Lokama v Tuhinju. Srez Kamnik.

31.1.44. u 20.00 čas. nepoznati broj bandita u s. Križe zapalio je veliku vatru. Jedna žand. patrola odmah je otvorila vatru na koju banditi nisu odgovorili. Srez Kamnik.

1.2.44. patrola žand. stanice Vače našla je izvesnu količinu propagandnih spisa. Srez Kranj.

31.1.44. prisilno regrutovan 1 pripadnik vojske iz opštine Kresnice. Srez Kranj.

31.1.44. raznim osobama na području stanice Komenda banditi poslali mobilizacijske opozive. Srez Kranj.

31.1.44. u 18,45 čas. otvorena je vatra — verovatno od strane bandita — na kuću opštinskog inspektora Jeharta, Bled br. 58. Srez Radovljica.

31.1.44. u Staroj Fužini, opšt. Bohinjska Srednja Vas, prinudno mobilisana 4 lica. Srez Radovljica.

31.1.44. banditi otvorili vatru na jedan putnički automobil zaštitne policijske čete iz Sv. Ane koji je išao pravcem Tržič — prevoj Ljubelj. Oštećeno šofersko staklo, hladnjak, benzinski rezervoar i krov. Jedna policijska patrola, koja je odmah stupila u dejstvo, naišla je na bandite. Sudeći po tragovima krvi.

⁵ i ⁴ Vidi dok. br. 149.

banditi su ranjeni. Prilikom gonjenja bandita patrola je u šumi naišla na banditski logor. U logoru je nađeno i zaplenjeno: pre podne opljačkani delovi uniforme, hrana, 2 ranca, 1 rezervna cev i nešto municije. Srez Radovljica.

Jedan nemački naseljenik izvestio je žand. stanicu **da** se u **šumi** južno od 2virča, na putu za Podbrezje, nalazi jedna veća **banda** jačine 100—200 ljudi. Banditi kontrolišu naseljenike. Srez **Ra-**dovljica.

31.1.44. u području žand. stan. Skofja Loka banditi izvršili 3 prisilna regrutovanja. Srez Kranj.

Prema izveštaju seljaka jedna banda jačine 1000 ljudi nalazila se od 28. do 31.1.44. na području sela Gabrovnica. Srez Kamnik.

31.1.44. banditi navodno prisilno regrutovali jednog posednika iz Ribča. Srez Kamnik.

1.2.44. na putu Golnik — Križe banditi prinudno regrutovali jednog radnika iz Golnika. Srez Kranj.

Osim ovoga banditi su u celoj Gorenjskoj izvršili mnogobrojna pljačkanja krupne i sitne stoke, odeće, delova uniforme, raznih predmeta za upotrebu i velikih količina životnih namirnica. U raznim mestima Gorenjske pojavile su se mnogobrojne manje grupe bandita.

Primljeno 2.2.44.

BR. Ili

NAREDBA KOMANDANTA NEMAČKOG ŽANDARMERIJSKOG OKRUGA KRANJ OD 4. FEBRUARA 1944. O UTVRĐIVANJU ZGRADA ŽANDARMERIJSKIH STANICA'

Komanda okružne žandarmerije Kranj
Na Bledu.

Bled, 4. februar 1944.

Naredba br. 3 Komande okružne žandarmerije

3. Izrada izlaza u slučaju opasnosti iz žand. skloništa i pomoćnih položaja, naročito saobraćajnica izvan žand. stanica.

Prilikom prepada bandita na žand. stanicu Motnik, srez Kamnik, 1.2.1944.² pokazalo se kako je važna izrada pomoćnih položaja, naročito saobraćajnica. Sto su se žandarmi mogli da povuku iz porušene stanične zgrade bez teških gubitaka ima da se zahvali samo tome što je postojao izlaz u slučaju opasnosti i jedna saobraćajnica koja je odgovarala svojoj svrsi. Stoga stalno treba imati pred očima moje naređenje od 12. 11. 1943,³ a naročito skrećem pažnju komandirima žand. odeljenja da ovim radovima posvete naročitu pažnju.

Pri poslednjim prepadima bandi u Selškoj dolini dobro su se pokazali bunker izgrađeni izvan žand. stanice, pošto se ovim postiglo mnogo veće polje dejstva. Iz ovih razloga komandirima žand. odeljenja ne treba ni u ovom pogledu da nedostaje potrebna inicijativa.

Najbržem izvršenju ovde naređenih radova pridajem naročitu važnost.

Za tačnost
(Potpis nečitak)
BOW. žandarm.

potp. Koritko
žandarmerijski major

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 20/n—4.

² Vidi dok. br. 24 i 110.

³ Dokument nije sačuvan.

NAREĐENJE KOMANDANTA VERMANŠAFT BATALJONA
MARIBOR — GRAD OD 7. FEBRUARA 1944. ZA UZBUNU
CETA U VEZI SA AKCIJOM PROTIV 14. DIVIZIJE NOV I
PO JUGOSLAVIJE¹

V FO-16-41/44 K./Sv.

Hitna uzbuna za akciju' 1., 2., 3. i 4. alarmnoj 7. 2. 1944.
četi
Poverljivo!

Maribor Grad

Po naređenju Bundesfirera³ radi hitne akcije pozivaju se
gore navedene jedinice Vermanšafta. Svim raspoloživim sna-
gama odmah dati znak za uzbunu i naoružati ih i opremiti u
četama. Od 19.00 čas. standarti⁴ svakog sata dostavljaju izveštaj
o brojnom stanju i pripravnosti ljudstva.
Transportovanje će se vršiti automobilima koje je standarta
tražila od Saobraćajnog odeljenja.
Za intendanta je određen oberšarfirer⁵ Lah. Čete će takode pri
intendanturi Standarte odmah odrediti po jednog intendanta
koji će se javiti ošf. Lahu.

Komandant Vermanšaft. batalj. Maribor Grad
K®
SA — oberšturbhanfirer"

¹ Kopija originala (pisana na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 170.
² Vidi dok. br. 36, 41, 53, 107, 113, 114, 116, 117, 119, 120, 122, 126,
127, 130, 138, 141, 142, 144, 146 i 147.

³ Bundesführer (des steirischen Heimatbundes) = vođa Štajerskog
domovinskog saveza

⁴ Standarte = puk SS-jedinica

⁵ Oberscharführer = desetar u SS-jedinicama

⁶ Kolbaher

⁷ Obersturmbahnführer = potpukovnik u SS-jedinicama

DOPUNSKO NAREĐENJE KOMANDANTA VERMANŠAFT
BATALJONA MARIBOR — GRAD OD 7. FEBRUARA 1944.
KOMANDAMA CETA U VEZI SA AKCIJOM PROTIV 14. DI-
VIZIJE NOV I PO JUGOSLAVIJE'

VERMANŠAFT
ŠTAJERSKOG DOMOVINSKOG SAVEZA
Komandant Standarte
Maribor — Grad

Maribor 7. 2. 1944.
Koruška cesta 19
Telefon 25 — 15

Delovod. br. 42/44. K./šv.

Predmet: Akcija

Veza:

Prilozi:

1., 2. i 3. alarmnoj četi
Maribor — Grad
Rukovodiocu mesne službe

Poverljivo:

Za akciju naređenu zapovešću VFO-16 — 41/44. od
7.2.44.² naknadno se naređuje:

- 1.) Oprema ima da bude tako celishodna, da komandiri vodova
i grupa (bez obzira da li će u ovoj akciji kao takvi učestvo-
vati ili ne) dodeljeni, shodno planu, Vermanšaft batalj. Se-
ver, prime istu opremu koju su za ovo predvidele starešine
što su akciju planirale.

Treba poneti sve raspoložive mitraljeze i puškomitraljeze,
a isto tako svaki vojnik treba da primi po 2 ručne bombe.

Ostala oprema kao dosada.

- 2.) Još pre odlaska odrediti blagajnika, intendanta i ostale duž-
nosti. Oberšarfirer Lah kao finansijski rukovodilac biće od-
govoran za celu komandu koja odlazi iz Maribora te mu se
blagajnici i intendanti imaju da obraćaju po svim blagaj-
ničkim odn. intendantskim pitanjima.

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS. f. 170.

² Vidi dok. br. 107, 112, 114, 116, 117, 119, 120, 122, 126, 127, 130, 138,
141, 142, 144, 146 i 147.

- 3.) Rukovođenje svim jedinicama koje odlaze iz Standarte Maribor— Grad (1., 2. i 3. alarmna četa) preneto je na šturmfirera Gasa. Ovaj će prva naređenja primiti od bundesfirera u žandarmerijskoj stanici Slivnica kod Sentjura.
- 4.) Rukovodilac Mesne službe, na osnovu velikog broja prijava iako one iz 1., 2. i 3. alarmne čete sadrže najmanje 30 ljudi, zahtevaće od Saobraćajnog odeljenja (tel. 21-75) potreban broj transportnih sredstava, pozivajući se pri tom na bundesfirerovo određivanje istih za ovu svrhu.

Komandant Vermanšaft batalj. Maribor — Grad
Kolbahcr
SA-Oberšturmbanfirer

BR. 114

**ZAPOVEST KOMANDANTA VERMANŠAFT JEDINICA OD
10. FEBRUARA 1944. ZA AKCIJU PROTIV 14. DIVIZIJE
NOV I PO JUGOSLAVIJE¹**

POVERLJIVO

Komandant alarmnih četa
Vermanšafta²
Komandno mesto Maribor

B. Br.: Poverljivo 23/44. VFO.
ST./Šu

Uzbuna prethodno data telefonom 7.2.1944. u 11,00 čas. od strane oberfirera Majerhofera.

Zapovest za akciju br. 9/44.³

Predmet: Akcija Vermanšaft jedinica u prostoru Podčetrtek, Buče, Kozje, Planina.

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 170.

^s U borbama protiv 14. divizije NOV i POJ, u vremenu od 7. do 36. februara 1944, jedinicama Vermanšafta komandovao je vođa Štajerskog domovinskog saveza Franc Štajndl.

* Vidi dok. br. 107, 112, 113, 116, 117, 119, 120, 122, 126, 127, 130, 138, 141, 142, 144, 146 i 147.

1. *Neprijatelj:*

14. hrvatska banditska divizija u jačini od 200—300 ljudi, ojačana teškim pešadijskim oružjem, 6.2.1944. uveče prešla je granicu Rajha u prostoru Podčetrtek — Buče. Banditi se kreću ka zapadu.

Delovi ove banditske grupe još 6.2.1944. poseli su sela Prelasko i Buče.

Izvršeno je više ubistava, otmica i prinudnih regrutovanja.

2. *Situacija kod nas:*

Za borbu i suzbijanje ove bande angažovane su sledeće VM — jedinice:

VM — batalj. Istok (1—3. alarm, četa) Celje — Istok sa dodeljenim poternim odeljenjima VM — Standarte Ptuj — Jug jačine 1 : 60 ljudi

VM — standarta Ptuj — Sever jačina 1 : 60 ljudi

VM — standarta Trbovlje — „— 1 : 50 ljudi

VM — standarta Ljutomer — „— 1 : 60 ljudi

VM — batalj. Zapad (1—3. alarm, četa) Celje — Zapad

8. 2. 1944. ponovo su pozvana poterna odeljenja:

VM — standarta Maribor — Grad jačina 150 ljudi

VM — standarta Maribor — Okolina — „— 120 ljudi

VM — standarta Slovenjgradec — „— 60 ljudi

VM — standarta Brežice — „— 200 ljudi

VM — standarta Ptuj — Sever — „— 40 ljudi

VM — standarta Ptuj — Jug — „— 40 ljudi

3. *Borbeni zadatak:*

Uništenje ove jake bande, zaštita stanovništva, sprečavanje daljeg terora.

4. *Akcija Vermanšafta:*

Rukovodilac svih jedinica Vermanšafta: Bundesfirer SA — oberfirer Stajndl. Komandant VM — batalj. i komandiri poternih odeljenja dobiće od bundesfirera bliža naređenja i uputstva za upotrebu Vermanšafta.

5. *Snabdevanje:*

Preko centra za snabdevanje Vermanšafta u Mariboru i Celju.

6. *Znaci raspoznavanja:*

Obavestiti se kod mesnih žand. stanica.

7. *Veze:*

Samo preko mesne telefonske mreže.

Dostavljeno:

F.d.V.	2 kom.
K-dantu VM — balalj. Istok	1 kom.
K-dantu VM — batalj. Zapad	1 kom.
K-dantu VM — Standarte	
Maribor — Grad	1 kom.
Maribor — okolina	1 kom.
Slovenjgradec	1 kom.
Brežice	1 kom.
Ljutomer	1 kom.
Trbovlje	1 kom.
Ptuj — Jug	1 kom.
Ptuj — Sever	1 kom.

Na znanje:

K-dantu Policije bezbednosti i SD	1 kom.
Komandnom štabu	
za borbu protiv	
bandi pri višem	
komandantu Policije i SS	
Vojne oblasti XVIII	
Ljubljana	<u>1 komad</u>
	14 komada

Za tačnost
Majerhofer
SA — oberfirer i štabfirer

Komandant alarmnih četa
potp. Stajndl
SA — oberfirer

BR. 115

IZVOD IZ DNEVNIKA NEMAČKOG DRŽAVNOG PROPAGANDNOG UREDA U RADOVLJICI O PARTIZANSKOJ AKTIVNOSTI NA SEKTORU GORENJSKE OD 7. DO 9. FEBRUARA 1944. GODINE¹

Poverljivo!

Predmet: Aktivnost bandi.

U noći na 7.2.44. iz Češnjice, Brezovice, Kroke i Dobrave prisilno je regrutovano 13 lica.

U noći na 7.2.44. pronašao je jedan železnički radnik na pruzi između Podnarta i Otoča jednu minu i uklonio je. Nije bilo štete. Srez Radovljica.

7.2.44. banditi su zapalili drumski most između Praprotna i Bukovice. Most je delom porušen. Srez Radovljica.

7.2.44. oko 18 časova oko 600 bandita izvan Škofje Loke ubili su, sa 3 metka u glavu SS-ovca Rajner Franca, SS tenkovsko odeljenje iz Klagenfurta. Srez Kranj.

Patrolu žandarmerijske stanice Šmartno v Tuhinju u jačini 1/11 napalo je 8.2.44. na drumu kod Potoka blizu 100 bandita.² Banditi su u protivnapadu razbijeni. Sopstveni gubici: jedan lakše ranjen. Za vreme ovog napada desio se istovremeno napad na žandarmerijsku stanicu Šmartno v Tuhinju. I ova banda je naterana u bekstvo. Pri tome nije bilo sopstvenih gubitaka. Neprijateljski gubici nepoznati. Jačina bande 800 ljudi, među njima partizanke. Banditi su selo Zg. Tuhinj 7.2.44. držali u svojim rukama. Srez Kamnik.

U noći na 8.2.44. jedna banda postavila je u Podgradu minu na železnički kolosek. 8.2.44. u 6.45 časova naišla je tuda lokomotiva sa službenim vagonom usled čega je mina eksplodirala. Službeni vagon izbačen iz šina i teško oštećen. Jedan pripadnik državnih železnica i jedan pripadnik carinske zaštite delom teže, delom lakše povređeni. Srez Kamnik.

8.2.44 u 3.00 časa stražari stražarskog voda Vermahta iz Jesenice obavestili su žandarmerijsku stanicu Jesenice da se u 2.55

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 1002/1.

² Akciju su izvele jedinice 6. slovenačke NOU brigade »Slavko Šlander«.

časova čula jača detonacija u pravcu Javornika. Proveravanjem je utvrđeno da je dignut u vazduh jedan električni stub visokog napona električne centrale KIG-a³⁾ Gorje i vodovi onesposobljeni. Prema podacima navodno je dignuto u vazduh još više stubova visokog napona. Iste noći onesposobljen je vod visokog napona električne centrale KIG-a Dobrava obaranjem jednog hrasta na vod. Srez Radovljica.

8.2.44. oko 18.00 časova banditi su ubili, ispred njegovog stana, nemačkog državljanina Ota Fantura, trgovačkog pomoćnika koji živi u Tacenu, opština Smartno. Srez Kranj.

8.2.44. u 23.35 časova sa severne obale Save banditi su otvorili vatru iz minobacača na Litiju.⁴ •

U 23.50 časova vatreni prepad na Litiju sa južnog obronka. Jachina naoružane bande nepoznata. Srez Kamnik.

8.2.44. u 15.15 časova pošao je jedan putnički automobil OT⁵ za Kropu. U kolima su se nalazila dva gospodina u civilu i vozač. U Kropi na seoskom trgu gospoda su napustila kola i krenula u potkivačnicu. Vozač je čuvao kola. Posle nekoliko minuta gospoda su se vratila ali u pratnji 5 naoružanih bandita. Svi su morali da uđu u kola a sa njima i vođa bande. Ostala 4 bandita sela su na prednji deo automobila i krenuli su u pravcu Jamnika. Oko 2 km moglo se voziti, ali dalje automobil nije mogao zbog blatnjavog puta. Banditi su sišli sa automobila. Gospoda su takođe morala da iziđu zajedno sa vozačem i svi su odvedeni. Banditi su izvesno vreme stražarili kod automobila i posle ga zapalili. Gospoda su bila: arhitekta Hans Mebius, Anton Zelišnik — vozač i Lombardo Polir. Srez Radovljica.

8.2.44. banditi su prinudno regrutovali zidarskog palira Maksa Aleksa koji živi u s. Vrba. Srez Radovljica.

8.2.44. oko 19.30 časova pojavilo se u selu Kamna Gorica oko 100 do 120 bandita, opkolili su selo i primorali veći broj stanovnika sela, bez obzira na pol, da prisustvuju zboru koji su banditi održali u gostionici Klajn. Govorilo je više bandita o skorom kraju rata i da će Tito bezuslovno pobediti i da je stanovništvo rdavo raspoloženo prema njima i da samo veruje onome što piše u listu »Karawankenboten«. Srez Radovljica.

Kako je izviđačkom patrolom i iz prispelih izveštaja utvrđeno, veća banda od preko 500 ljudi držala je selo Jamnik od 5.2. u 19.00 časova do 8.2.44. u 17 časova. Srez Radovljica.

³ Krainische Industrie Gesellschaft = Kranjsko industrijsko društvo. Vidi dok. br. 149.

* Vidi dok. br. 44.

⁵ Organizacija TOT=Tehnička organizacija Trećeg Rajha

9.2.44. u 18.40 časova banditi su digli u vazduh električni transformator u Lescama. Radovljica je bez struje. Srez Radovljica.⁰
8.2.44. banditi su odveli 19-godišnju Francišku Matušec koja je išla putem od Vača ka Litiji. Srez Kamnik.⁷

Carinski komesarijat Kranjska Gora 9.2.44. u 23.30 časova: Danas oko 18.30 časova upali su banditi na imanje seljaka Franca Pečara u Podkorenu i bacili na žitelje jednu bombu.⁸ Stara žena je pri tome teško povređena. Zemljoradnik se odupro i branio se sekirom. Uspeo je najzad da otme pušku banditu, koji mu je pretio, i da ga njome ubije. Zemljoradnik je pri tome takođe zadobio vrlo teške povrede i uz to dva metka. Po izjavi teško povređene žene bilo je otprilike 10 bandita. Srez Radovljica.

9.2.44. u 20.30 časova pojavio se u Lancovu kod Radovljice veći broj bandita i otvorili su vatru na imanje naseljenika nemačkog državljanina Matersdorfera. On je odgovarao na vatru sve dok je zaliha municije trajala. Odmah su stupili u akciju jedna žand. patrola i 2 grupe landesšicera.⁹ Prilikom napredovanja patrole su došle u dodir sa neprijateljem¹⁰ na savskom mostu Radovljica. Borba je trajala 20 minuta. Banditi su na mostu postavili dve primitivne mine, verovatno protiv vozila. Srez Radovljica.

9.2.44. oko 22 časa odveden je iz Gradeca kod Litije kinooperator Kosmatin. Srez Kamnik.¹¹

9.2.44. jedan mladić iz Spodnjih Gorja prisilno regrutovan. Srez Radovljica.

9.2.44. u 20.20 časova nepoznat broj bandita minirao je jedan gvozdeni stub visokog napona KIG-a Jesenica od električne centrale Zasip do glavne električne centrale Jesenice, severno od sela Dobrava. Stub je oštećen dok visokonaponski vod nije. Srez Radovljica.

9.2.44. 300 naoružanih bandita bilo je kod jednog posednika u Lipnici i opljačkali su manje količine namirnica.

Primljeno 10.2.44.

• Vidi dok. br. 149.

⁷ Vidi dok. br. 125.

⁸ Vidi dok. br. 125 i 149.

⁹ Vidi dok. br. 55 i 125.

¹⁰ Vidi dok. br. 149.

¹¹ Vidi dok. br. 125.

BR. 116

OBAVEŠTENJE KOMANDANTA POLICIJE I SLUŽBE BEZBEDNOSTI ZA DONJU ŠTAJERSKU OD 11. FEBRUARA 1944. ISPOSTAVI SLUŽBE BEZBEDNOSTI U BREZICAMA O SITUACIJI U DONJOJ ŠTAJERSKOJ¹

Komandant Policije bezbednosti i službe
bezbednosti u Donjoj Štajerskoj
Odeljenje III
B. Br. 121 / 44. Pov.

Poverljivo !
Maribor, 11. febr. 1944.

Ispostavi službe bezbednosti Brežice
na ruke SS-Hšf. Ajhelburga oViA

Brežice
ul. Adolfa Hitlera 39

Predmet: Izveštaj o situaciji i raspoloženju u Donjoj Štajerskoj

Stvar: tekuća

Pril.: 1

U prilogu se dostavlja izveštaj o situaciji i raspoloženju u Donjoj Štajerskoj.

SS-Hauptšarfirer

Komandant Policije bezbednosti i službe
bezbednosti u Donjoj Štajerskoj

Maribor, 11. februar 1944.

Delatnost bandi i dalje na svim konferencijama i u razgovorima predstavlja najviše razmatranu temu. Pored delatnosti u dosada ugroženim oblastima banditizam se stalno širi na nova područja, n.pr. sada u jačoj meri i na srez Ptuj.

Takođe i u samom gradu Mariboru u poslednje vreme neprijatelj sve drskije istupa.

Pre izvesnog vremena, prilikom napada na dva pripadnika fabričke straže VDM³ — fabrike obojica su ubijena i oduzete su im 2 puške.

¹ Kopija originala (pisana na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 153/1.

³ Nepoznata skraćenica.

U stanu jednog nameštenika tvornice Huter, prilikom pretresa stana koji je vršen zbog neke neznatne krađe nameštenika, otkrivena je tajna štamparija u kojoj je izrađivan neprijateljski propagandni materijal. Pri pretresu zatečena su dva bandita kojima je uspeo da pobjegnu.

U sredu 9.2.1944, u gradskom parku, nekoliko minuta daleko od zgrade gde je smešteno jedno odeljenje za vezu ratnog vazduhoplovstva, neko nepoznato lice zatražilo je od jednog pripadnika ove jedinice da pripali cigaretu. Odmah posle toga nepoznati je na vojnika opalio tri metka od kojih ga je jedan ranio u ruku. Izvršiocu ovog dela pošlo je za rukom da pobjegne u pomrčinu.

Kao što sledeći izveštaj pokazuje, sada se potvrdio iz srezova Ptuj i Brežice više puta izraženi strah da banditi s one strane granice planiraju ponovne i veće upade u područje Rajha:

8. 2. 1944: Na dan 6.2.1944. banda koja je provalila iz Hrvatske³ odvela je Franca Rupe, sina posednika, rođ. 19.6.1920. Isti se vratio 8.2. Prema njegovom iskazu banda ima 500—600 ljudi i raspoređena je u 4 bataljona. Naoružanje i oprema: 8 minobacača, na svakog 4-tog do 5-tog jedan automat, na bataljon 4 do 5 puškomitraljeza, jedna poljska kuhinja, namirnice, 40 tovarnih grla, konji i mazge.

Banditi su se 7.2.1944. zadržali u Gubnu kod Pilštanja. Gubici bandita: 4 ranjena, ne zna se ima li poginulih.

Namera bandita: Uništenje Donje Štajerske. Vođa bandita je domorodac, star oko 35 godina, nosi naočare sa rožnim okvirom, lažne brkove i lažnu bradu.

Od Rupea je oduzeto: jedna SS uniforma, jedna vermanšaftska isprava i jedna preseljenička isprava. Prema odluci bande, on je 7.2.1944. otpušten.

9.2.1944, 23.30 čas. Banditi koji su bili u Koprivnici povukli su se u pravcu Raštanja. Prema prispelim izveštajima iz Koprivnice poginuo je jedan pripadnik Vermanšafta. Gubici neprijatelja za sada nepoznati.

10.2.1944, 6.30 čas.: krenula su dva tenka zaštitne policije u pravcu Raštanja. Osim toga angažovan je vod pionirske zaštitne policije, žandarmerija i Vermanšaft. Na tenkove koji su prodrli, na 500 m izvan Rajhenburga, otvorena je jaka vatra.

³ Vidi dok. br. 107, 112, 113, 114, 117, 119, 120, 122, 126, 127, 130, 138, 141, 142, 144, 146 i 147.

10.2.1944, 7.20 čas.: Tenkovi i angažovane snage morale su se povući pošto je na njih sa obe strane otvorena jaka vatra. Raj, tanj gori. Raspoložive snage su slabe da bi mogle krenuti napred. Strahuje se da će banditi u toku dana posesti Rajhenburg jer su banditi već zaposeli visove.

10.2.1944, 8.30 čas.: dva radnika, koja su 10.2.1944. u 5.15 časova posle noćne smene došla u Rajhenburg, izjavila su sledeće: banditi su zapalili separaciju i ekonomat rudnika uglja Raštanj! Eksplozivi su navodno postavljeni u glavnom šahtu Sakelfeld. 2 andarmelijska zgrada u Raštanju je teško oštećena, ali žandarmerijski činovnici drže se na gornjem spratu.

Kako oba radnika dalje izjavljuju, banditi su napustili Raštanj. Oni su se povukli u pravcu Dabrava Zigrski vrh.

Na poštanski automobil koji je u 7.35 čas. krenuo iz Rajhenburga za Raštanj, usput je otvorena minobacačka vatra. Sudbina poštanskog automobila za sada je nepoznata. Prema tome još postoji banditsko obezbeđenje prema Rajhenburgu. —

Od juče u 22.00 časa nestalo je 40 vermana, koji su poštanskim autobusom išli od Rajhenburga za Koprivnicu. Postoji mogućnost da su pali u ruke banditima. —

Vatreni okršaji sa banditima trajali su: u Koprivnici od 9.2.44. u 23.00 časa, u Velikom Kamenu od jutros u 3 časa. Naši gubici: 2 poginula, jedan teže i dva lakše ranjena. Prema primljenim izveštajima snage za akciju od Zagorja i Novog Mesta nalaze se na putu. Ne raspoložemo više sopstvenih snagama za akciju.

10.2.1944, 11.45 čas.: Snage za akciju iz Novog Mesta stigle su u Rajhenburg. Proboj iz Rajhenburga ka Raštanju uspeo je bez dodira sa neprijateljem. Put je delom miniran. Žandarmerijska stanica Raštanj ima jednog poginulog i jednog ranjenog. Jedan poštanski automobil naišao je na minu, neznatna materijalna šteta.

10.2. 1944, 12.15 čas.: U jutarnjim časovima oko 50 bandita provalilo je u zgradu žandarmerije u Buhernu, opština Sevnica, i potpuno je opljačkali. U isto vreme nekoliko bandita ispraznilo je u Buhernu trgovinsku radnju Samek. Od jednog posednika u Buhernu banditi su opljačkali 2 vola, jednu kravu i svu živinu. Dalji izveštaj sa ovog područja, pri zaključenju izveštaja, nisu još primljeni.

BR. 117

BELEŠKE ŠTABA 611. LANDESSICEN BATALJONA O AKCIJI PROTIV 14. DIVIZIJE NOV I POJ OD 7. DO 11. FEBRUARA 1944. GODINE¹

Beleška

Prispelo: 7. feb. 1944.
Delov. br. A

7. 2. 44}

0,30 čas.: Telefonski poziv 18. Ldš. puka (kapetan Dr Draksler). Pogranična carinska straža od 21,45 čas. kod Buče, sev.-ist. od Kozja, u dodiru sa neprijateljem, angažovana 1./649.
Hitna akcija 2./611. u jačini od oko 60 ljudi, transport pol. Kamionima Celje.
Itinerer: Sevnica — Brežice — Podsreda — Kozje.
Suva hrana za 2 dana.

0,40 čas.: Preneto 2./611. (poruč. Jekelu), pošto su raspoložive samo 2 grupe, telef. zahtevano od 1. čete (Fw. Pabst) još:

5/36 uz to od 1./611.

1(3)23

Ukupno: 1(8)59, komandir poruč. Jekel

1,45 čas.: Poruč. Jekel izveštava da je 2./611. spremna za pokret. Kamioni još nisu prispeli.

1,55 čas.: Puk izveštava o odlasku kamiona; bataljon izveštava o pripravnosti i jačini grupe za akciju. Prema naređenju puka pri odlasku treba obavestiti 649. bataljon u Sevnici, da je ponovo dat itinerer Brežice — Podsreda — Kozje.

2,00 čas.: Gornje naređenje preneto poruč. Jekelu.

3,30 čas.: 2. četa izveštava o odlasku snaga određenih za akciju. U 3,10 čas. (desetar Cumvene).

Telefonogram puka:
Banditi otišli putem prema Sevnici.

¹ Original u Arhivu IZDG LRS, f. 205'II—3.

¹ Vidi dok. br. 107, 112, 113, 114, 116, 119, 120, 122, 126, 127 130, 138, 141, 142, 144, 146 i 147.

Zatvoriti izlaz puta prema Sevnici i ulazak u dolinu Save.

4./649. stoji između Polja i Sedlarjeva — ako se vratila — 2. prolazi putem Sv. Peter — Bizeljsko radi osiguranja prema zapadu.

Kapetan Dr Draksler 11. jg

Predao: Obfu. Graf
Primio: Šc. Cile
Vreme: 10,30 čas.

Beleška

8.2.1944. 9,15 čas.

Kapetan Kalmbah iz 3./649. telefonira po nalogu poručnika Jekela, pošto mu juče usled njegove akcije nije bilo moguće da podnese izveštaj o situaciji.

Kapetan Kalmbah iznosi situaciju kako sledi:

Banditi su suzbijeni iz predela severozapadno od Kozja preko Pilštanja ka severu u pravcu Presečno i sada se verovatno nalaze na grebenu koji se od Puherberga pruža ka istoku preko k. 621, k. 560, k. 559, 544 i na istoku do k. 420. K. 420 je zauzeta bez borbe. Napad 649. i 611. batalj. ide od Pilštanja ka severu, pri čemu još danas pre podne treba da bude zauzeto selo Gubno. Sa severa zatvara jedno protivtenkovsko odeljenje i jedan policijski bataljon, a na istoku su jedinice Vermašista i žandarmerija. Banditi su u Prevorju pobili žandarme žandarmerijske stanice. Opoljene neprijateljske snage imaju ukupno oko 1200 bandita. Snage 611. koje se nalaze u akciji dosada su imale sledeće gubitke:

1 vojnik teško ranjen u glavu

2 lako ranjena u nogu i ruku.

Poručnika Jekela je okrnulo jedno zrno, ali je samo pocepalo čizmu.

Beleška

8.2.44. A.

Carinski komesar izveštava:

Prema izveštaju predsednika opštine iz Sevnice iz pravca Planine kreću se 80 bandita.

Izveštaj je stigao preko 1./611. šifrovan.

Predao: O. Schtz. Kabiš
Primio: O. Schtz. Svečke
Vreme: 22,05 čas.

Beleška

9.2.44.

U 17,10 čas. javlja se telefonom kapetan Adamus i pita da li je primljeno naređenje puka o osiguranju mostova Sevnica i grško. Ovo je potvrđeno i saopšteno mu da su snage za akciju iz 922. već stigle u Sevnicu radi zatvaranja Planinske ceste. Isto tako noću 9./10.2.44. biće naročito osiguran i most kod Krškog od strane dveju grupa 4./611. i to tako što će jedna grupa preuzeti osiguranje zapadnog a druga istočnog izlaza iz Videma.

U 17,30 čas. izvešten je kapetan Radac da 2 grupe 4./611. pod komandom narednika Ebersbaha najhitnije dođu u zgradu štaba batalj. i na severnoj obali preuzmu obezbeđenje mosta na Savi. Potporučnik Mateus izdaje grupama uputstvo da jedna zauzme položaj na raskršću na istočnom izlazu iz Videma, a druga grupa u puškarnici na zapadnom izlazu iz Videma. U 17,45 čas. o situaciji je izvešten sreski komesar Frojnd od pogranične carinske straže Krško. Isti je obećao da će u slučaju potrebe sa svojim ljudima potpomoći stražu na mostu. Od kuće pogranične carinske straže on svojim mitraljezom može ceo most da stavi pod vatru.

Potporučniku Mateusu je saopšteno da izvesti narednika Ebersbaha da je on komandir mostovne straže i dveju grupa iz 4./611., koje su u Videmu, i da mu u slučaju potrebe stoji na raspolaganju pojačanje iz pogranične carinske straže. U 18,000 čas. o preduzetim merama obavešten je i policijski predstojnik Gruber i zamoljen da to saopšti svojim ljudima.

A. S.

Beleška

A. E. 9./2. 44.

Shodno jednom predatom izveštaju majora Vinklera u predelu Sevnica — Mokronog noć je protekla mirno. Jedno poterno odeljenje žandarmerije i pogranične carinske straže je u akciji, ali dosada nije dalo pozitivne rezultate. Pogranična carinska straža u Šentjanžu je pojačana na 50 ljudi. Mi smo se dogovorili da preko dana ništa ne naređujemo dok ne pristignu dalji izveštaji.

A.

Beleška

9.2.44.

Na osnovu telefonograma puka primljenog u 10,30 čas. sa kapetanom Oberkoflerom ugovoreno je da po pitanju bandita, koji se kreću ka Sevnici, treba ja da govorim sa majorom Vinkle-

rom da on odmah alarmira čet u Radečama i krene za Sevnici U međuvremenu kapetan Bidendorf treba da prikupi sve 7 akciju sposobne snage 1./611. i 2./611. i da po mogućstvu u pomoć žandarmerije i pogranične carinske straže preduzm privremeno zatvaranje puta. Za 649. treba da obavesti Brežice pošto se ovaj deo telefonograma ne odnosi na događaje oko Sevnice. U 11,00 čas. za 649. obavešten je kapetan Dr Kral U 11,12 čas. ugovoreno je sa majorom Vinklerom da on odmah alarmira čet u Radečama i da ova pod komandom kapetana Baumgarta krene za Sevnicu. U međuvremenu sve raspoložive snage 1./611. i 2./611, žandarmerije i pogranične carinske straže treba da pod komandom kapetana Bidendorfa preduzmu zatvaranje puta. U 11,18 čas. o ovome je obavešten kapetan Bidendorf, pošto sam kratko vreme pre toga razgovarao sa narednikom Kempom iz 2./611. U 12,00 čas. major Vinkler izveštava da se umesto kapetana Baumgarta na putu za Sevnicu nalazi kapetan Kauper sa 40 ljudi i 1 mitraljezom. Isti će u dogovoru sa kapetanom Bidendorfom preuzeti komandu nad snagama za zatvaranje puta ka Planini. Major Vinkler misli da se banditi možda kreću i u pravcu Rajhenburga, te da bi bilo korisno obavestiti čet pogranične carinske straže i železničku zaštitu između Sevnice i Krškog.

U 12,15 čas. obavešten je narednik Kemp o merama koje su preduzete sa majorom Vinklerom. On će obavestiti železničku zaštitu. Prema njegovom izveštaju već je krenula jedna grupa za obezbeđenje ceste za Planinu, a druga grupa služi za osiguranje zgrade sa 1 puškomitraljezom na dvorani bioskopa. On se sa 3 vojnika priprema za odbranu u zgradi kancelarije.

Beleška

- 9.2.44. 2. četa (Hfm. Kemp) izveštava u 23,45 časova: Zand, stanica Sevnica u 23,30 čas. izveštava telefonom da su banditi prodrli u Raštanj — 3 km sev. od Rajhenburga. Jačina nepoznata.
- 10.2.44. 0,10 čas.: Inž. Elzner iz elektrane Raštanj telefonom izveštava da su banditi otkačili vagone fabričke pruge Raštanj — Rajhenburg, pustili ih nizbrdo te su isti iskočili iz šina. Moli za zaštitu elektrane.
- 4,15 čas.: 3. četa izveštava da je došao samo jedan kamion za prebacivanje snaga za akciju.
- 5,10 čas.: Po dolasku drugog kamiona u 5,05 čas. polazak za zaštitu elektrane Raštanj, jačina 1/1/29.
- 5,30 čas. I a ofic. 10. SS-pol. puka p.por. Egenhofer, preko žand. stanice Krško (Mstr. Gruber), pita da li

batalj. ima na raspolaganju snage za zaštitu elektrane Raštanj. Izveštena o akciji 3./611.
6,10 čas.: I a ofic. saopštava da u Rajhenburg oko 7 čas. stiže 1 vod SS-poličije.

Beleška

10.2.1944.

U 0,15 čas. saopšteno inž. Elzneru iz elektrane Raštanj da zaštita elektrane snagama 1, 2. ili 4. čete nije moguća pošto se sve njihove snage, osim jedne slabe straže u zgradi za smeštaj, nalaze u akciji.

U 2,00 časa telefonira major Vinkler iz Laškog i saopštava da je i on primio izveštaj o ugrožavanju elektrane Raštanj. Sporazumeli smo se da se odmah alarmiraju 3 grupe 3./611. i kamionima prebace u Raštanj. Ako je ikako moguće, treba pokušati da se oslobode druge snage za zaštitu, kako bi snage 3./611. još u toku 10.2.44. ponovo mogle da se vrate u Dolinu. U 2,20 čas. major Vinkler pita o podeli snaga bataljona za akciju, što mu je za pojedine čete dato u grubim ciframa. Pismeni izveštaj (telefonom unapred> dostaviće se puku 10.2.44.

U 9,50 čas. narednik Kemp dostavlja telefonski izveštaj predsednika opštine Sevnica i žandarmerije, prema kome banditi prodiru od elektrane Raštanj ka jugu, pokušavajući da se prebace preko Save. Saopšteno mu je da su 3 grupe 3./611. i jedan vod 19. SS-pol. puka od noćas u Rajhenburgu. Dalje pojačavanje od strane bataljona nije moguće. Za Videm je naređeno da jedna grupa 4./611. sa mitraljezom osigurava put za Rajhenburg, sa sev.-zap. izlaza iz Videma, i istovremeno održava vezu pogledom sa mosta za Krško. 2. grupa 4./611. je u pripravnosti u školi Videm kao pojačanje straže na mostu.

U 10,00 čas. kapetanu Oberkofleru unapred telefonom dostavljeno brojno stanje pojedinih četa.

Puk u Celju nema vezu sa pukovskim komandnim mestom te nas on ne može obavestiti o situaciji severno od Pilštanja.

U 10,30 čas., na pitanje o majoru Vinkleru, ađutant 922. batalj. izveštava da je imenovani pre kratkog vremena otputovao preko Sevnice za Zidani Most. 922. je orijentisan o situaciji kod Rajhenburga i ugovoreno je da se ja sa majorom Vinklerom po njegovom povratku u Sevnicu sporazumem o eventualnim merama koje treba preduzeti.

Beleška

10.2.1944.

U 10,30 čas. major Ainend iz 922. Ldš. batalj. Laško saopštava da su, prema izveštaju predsedništva opštine Sevnica 2. četi 611. Sevnica, bacditi skrenuli ka jugu, verovatno u nameri **da** pređu preko Save. U Sevnici je ostatak ljudstva 1. i 2. čete pod komandom kapelana Bidendorfa obrazovao mostobran kod Smarja, izlaz iz devniščine. Za obezbeđenje mosta Krško određene su 2 grupe 4./611. pod komandom narednika Ebersbaha.

U 11,45 čas. major Vinkler saopštava iz Sevnice da je za obezbeđenje Rajhenburga određen jedan oklopni voz sa jednim teškim minobacačem.

U 12,17 čas. poručnik Tropan javlja da mu je bundesfirer Stajndl, u prisustvu jednog kapetana policije koji rukovodi akcijom, rekao da je njegov zadatak izvršen. Moli batalj. za dalja naređenja. Poruč. Tropanu naređeno da ostane tamo dok ne dođe smena.

U 17,20 čas. major Vinkler moli batalj. da poruč. Tropan još ostane u Rajhenburgu.

U 17,45 čas. poruč. Tropan javlja iz Doline, po zapovesti oberšturbbanfirera Banera, da mu je ovaj na njegovo pitanje odgovorio da je njegov zadatak izvršen i da se može vratiti u Dolinu. Za zaštitu elektrane Raštanj angažovano 30 policajaca.

U 18,15 čas. izveštaj majoni Vinkleru da se odeljenje Tropan vratilo u Dolinu.

U 18,35 čas. 649. batalj. izveštava iz Brežica da se pukovsko komandno mesto u Pilštanju može dobiti preko žand. stanice Pilštanj.

U 18,45 čas. Telefonski poziv od pukovskog komandnog mesta u Pilštanju, major Vinkler treba da pošalje izviđačka odeljenja u pravcu Planine.

U 19,35 čas. major Vinkler dostavlja svoj novi broj Sevnica 34 i pokušava da iz Trbovlja dobije snage, inače odeljenje Tropan treba opet da se vrati u Rajhenburg.

A.

Beleška

11.2.1944.

15,35 čas.: Zandarm. stanica Krško izveštava da se, prema saopštenju žand. stanice Raštanj, sev. od Raštanja čuje jaka pešadijska i mitraljeska vatra, te da po-

stoji sumnja da banditi pokušavaju (vidi 16,30) da se probiju ka jugu. Zandarmerijska stanica moli za hitnu pomoć.

- 16,00 čas.: Gornje saopštenje dostavljeno majoru Vinkleru koji me je molio da zamolim SS-šturmbanfirera Vulfa u Krškom da na molbu generala Neldehena prebaci sve raspoložive snage u Rajhenburg radi zaštite Rajhenburga prema severu.
- 16,05 čas.: Gornji razgovor je prekinut jednim SRA-razgovorom kapetana Oberkoflera iz Celja kome je izneta situacija u Rajhenburgu. On je saopštio da stvar Dr Ziger još nije rešena, da general Neldehen hoće prvo da sačeka povratak adutanta kapetana Nojmajstera, koji dolazi sutra. Posle done-sene odluke bićemo odmah obavešteni.
- 16,15 čas.: Šturmbanfireru Vulfu je izneta situacija kod Rajhenburga, i u krupnim potezima na ostalim žarištima, sa molbom da još danas uputi snage u Rajhenburg i da izvesti o njihovom broju i vremenu odlaska. Sturmbanfirer Vulf će radi upoznavanja situacije po karti ovamo uputiti svoga oficira za vezu.
- 16,20 čas.: Kapetan Dr Draksleru izneta je situacija. On me je povezao sa pukovnikom Trekom koji mi je naredio da o svemu ostalom razgovaram sa šturmbanfirerom Vulfom i saveznim vođom Stajndlom i da se dogovorim u njegovo ime.
- 16,30 čas.: Razmotrena situacija sa saveznim vođom Stajndlom. On mi je saopštio da su u toku današnjeg popodneva upućena prema severozapadu 3 izviđačka odeljenja i to iz Koprivnice, iz Velikog Kamena i iz Lokvi. Dva prva odeljenja nisu naišla na neprijatelja, a treće odeljenje iz Lokvi izgleda da je imalo dodir sa neprijateljem severno od Raštanja. (Vidi 15,35).
- 16,35 čas.: Do 17,00 časova trajalo je uvođenje u situaciju oficira za vezu SS-trupa. On je zamoljen da osigura područje od Lokava ka zapadu preko Raštanja i odatle na jug prema Rajhenburgu i da uspostavi vezu sa majorom Vinklerom, saveznim vođom Stajndlom i sa mnom. Jačinu snaga za akciju i odlazak javiće mi telefonom.

16,45 čas.: Majoru Vinkleru saopštena je situacija koja je sada nastala angažovanjem SS-trupa. Izvestio me je da se u prepodnevnom časovima osmotrena banditska trupa pojavila severno od Loke. Za borbu protiv ove grupe on ima na raspolaganju dovoljno snaga i sprečiće njeno prebacivanje preko Save. Moli da bude obavešten o akciji SS-trupa u Rajhenburgu.

A.

BR. 118

**NAREDBA KOMANDANTA NEMAČKOG ŽANDARMERIJ.
SKOG OKRUGA KRANJ OD 11. FEBRUARA 1944. ZA OD-
LUČNIJU BORBU PROTIV PARTIZANA¹**

Komanda okružne žandarmerije Kranj
na Bledu

Bled, 11. februar 1944.

Naredba Komadne okružne žandarmerije br. 4.

1. Aktivna borba protiv bandi.

Mala brojna stanja posade većine žandarmerijskih stanica onemogućuju da jedna žand. stanica sama šalje veće patrole ili postavlja zasede a da samu stanicu ne izloži opasnosti napada. Ipak se žand. stanice ne smeju ograničiti samo na odbranu, već moraju da vode odlučnu borbu protiv bandi.

Stoga naređujem da komandiri žand. odeljenja više nego što su to činili dosada, svoje podređene žand. stanice objedinjavaju za patrolnu službu, postavljanje zaseda, akcije gonjenja itd. Samo na taj način je moguće biti aktivan a ne ugroziti samu žand. stanicu.

Objedinjavanje žandarmerijskih stanica većeg broja žand. odeljenja stvar je k-danta sreske žandarmerije.

Prilikom napada bandi u mestu žand. stanice ili u najbližoj okolini, stanica će i onda kad je brojno stanje malo, i ako je to koliko-toliko moguće, na mesto napada uputiti jednu pa-

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 20/II—4.

trolu. U stanici ima da ostane samo onoliko ljudi koliko je bezuslovno potrebno za njenu bezbednost. Ne može se dozvoliti da se žand. stanica ograniči samo na svoju odbranu i da dozvoli da banditi u njenoj okolini nesmetano deluju.

Koritko
Zand, major

Dostavljeno:

Kao za naredbe Komande okružne
žandarmerije (139 komada).

BR. 119

NAREDBA VIŠEG VOĐE SS I POLICIJE 18. VOJNE OBLASTI OD 13. FEBRUARA 1944. ZA OBJEDINJAVANJE DEJSTVA SVIH SNAGA BEZBEDNOSTI NA PODRUČJU DONJE ŠTAJERSKE¹

Viši vođa SS i policije kod	B. B. 1
XVIII vojne oblasti	P r e p i s.
Operativni štab za borbu protiv	Položaj, 13. februar 1944.
bandi	
I a	

- 1.) Menjajući moju naredbu od 16. januara 1944.² naređujem majoru Zašt. pol. M a j v a l d u da vrši objedinjavanje svih snaga bezbednosti koje se nalaze na području Donje Štajerske. Major Majvald mi je odgovoran za sadejstvo svih snaga bezbednosti.
- 2.) Major Majvald će dobijati naređenja samo od mene i obavezan je izvršavati moja naređenja.
- 3.) Pojednostaki zadatka majora Majvalda izložene su u službenom uputstvu. (Vidi prilog).³

potp. R e z e n e r
SS-gruppenfirer i general-
lajtnant policije

¹ Kopija originala (pisana na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 148/1—3.

² Vidi Zbornik, tom VI, knj. 10, dok. br. 214.

³ Vidi dok. br. 120.

Dodatak k-danta žandarm. u Gracu

- 1.) Naređenje višeg vođe SS i policije XVIII vojne oblasti Operativni štab za borbu protiv bandi dostavlja na znanje i saopštenje podređenim ustanovama zaključno sa četom za akciju Celje.
- 2.) U načinu dostavljanja dnevnih izveštaja o situaciji mojoj komandi ne menja se ništa.

Za tačnost prepisa: K l a j n. s. r.

žand. pukovnik

Komanda okružne žandarmerije Celje
Dnevn. br. 102/44.

Celje, 18. februar 1944.

Komandiru Sreske žandarmerije
u Celju, Brežicama i Trbovlju.

Naređenje višeg vođe SS i policije dostaviti na znanje svim podređenim žand. ustanovama. O izvršenju me hitno izvestiti.

Komandant okružne žandarmerije
F e l a j z e n s. r.
žand. kapetan

Komanda sreske žandarmerije Trbovlje
Donja Štajerska Trbovlje, 21. februar 1944.
Dnevn. br. 412/44.

Svim žand. ustanovama sreza Trbovlje

Prednji prepis naređenja na znanje i postupak.

Zand, ustanove će sve prispele izveštaje o bandama, imajući u vidu ranije odredbe koje nisu stavljene van snage, najkraćim putem (telefonom) dostavljati sledećim:

- 1.) Majoru Zašt. policije M a j v a l d u, Celje 261.
- 2.) Komandi sreske žandarm. Trbovlje, tel. 19 ili 20, ispostava 902 (odakle će se sprovoditi K-di žand. okruga odn. K-dantu žandarmerije).
- 3.) Obaveštajnom punktu Maribor, tel. 2481.

Komandi sreske žandarmerije
(Potpis nečitak)
Sreski kapetan žandarmerije

UPUTŠTVO VIŠEG VODE SS I POLICIJE 18. VOJNE OBLASTI OD 13. FEBRUARA 1944. ZA OBJEDINJAVANJE DEJSTVA SVIH1 SNAGA BEZBEDNOSTI NA PODRUČJU DONJE ŠTAJERSKE¹

Viši vođa SS-a i policije
kod XVIII vojne oblasti
Operativni štab za
borbu protiv bandi
I a

P r e p i s !

Službeno uputstvo za majora Zaštitne policije M a j v a l d a, opunomoćenika višeg vođe SS i policije za saradnju svih snaga bezbednosti u Donjoj Štajerskoj.²

- 1.) Svrha zadatka je prekontrolisati celokupnu službu obaveštavanja o pojavi bandi i u vezi sa ostalim ustanovama postarati se da svi izveštaji o pojavi bandi najkraćim putem dođu njemu.
- 2.) Sve snage bezbednosti imaju da izveste o pojavi bandi najpre majora Zaštitne policije Majvalda, pre nego što druge komande budu obaveštene. (N. pr. žandarmerija ne izveštava najpre sreskog načelnika ili ostale ustanove, nego odmah majora Zašt. pol. Majvalda.)
- 3.) Major Majvald će prekontrolisati lokalne akcije. Za ovo je preduslov najuža saradnja svih snaga bezbednosti počevši od patroliranja i postavljanja zaseda.
- 4.) Zadatak majora Majvalda je i angažovanje novih snaga, odn. dovođenje pojačanja iz sopstvenog prostora.
- 5.) Ako je potrebno angažovanje i dodeljivanje jaćih snaga, iste zahtevati od mene.
- 6.) Sopstvene snage koje treba prvenstveno upotrebiti i njima rešiti zadatke su: policija, žandarmerija, pogranična carinska straža, železnička zaštita i posebne čete Štajerskog domovinskog saveza (SS-standartenfirer Bok).
- 7.) Snage Štajerskog domovinskog saveza tražiti od komandanta ove jedinice.

¹ Kopija originala (pisana na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 148/1—3.

² Vidi dok. br. 119.

- 8.) Snage Vermahta zahtevati od komandanta Landesšicen-pu_ka. (Dogovor višeg vođe SS i policije sa k-dantom 438. div za naročitu upotrebu.)
- 9.) Sve jedinice u borbi sa bandama potčinjene su višem vođi SS i policije, koji takođe u saradnji sa Vermahtom određuje taktičkog komandanta.
- 10.) Major Zašt. pol. Majvald svakodnevno do 14,00 čas. dostavljaće mi izveštaj o celokupnoj situaciji.
- 11.) Ako je potrebno da se ovo službeno uputstvo proširi, dostaviti mi predloge.

potp. Rezener
SS-gruppenfirer i
general-lajtnant policije

BR. 121

NAREĐENJE KOMANDANTA 3. BATALJONA 14. SS POLICIJSKOG PUKA OD 14. FEBRUARA 1944. ZA PODRŠKU UPORIŠTA ZDENSKA VAS ARTILJERIJSKOM VATROM IZ VELIKIH LAŠČA¹

III./14. SS polic. puka Borb. položaj bat. 14. februar 1944.

Predmet: Podrška uporišta Zdenska Vas od strane haubičke baterije iz Velikih Lašča.²

- 1.) Haubička baterija u uporištu Velike Lašče treba da zaposedne takve položaje, sa kojih će moći da zaprečnom i uznemiravajućom vatrom uspešno podrži uporište Zdenska Vas. Položaji moraju biti tačno određeni a osnovni elementi gađanja uneti u plan vatre (ukoliko je to moguće). Ovo treba u osnovi unapred pripremiti na uzvišenjima istočno i severno od uporišta, kao i na pošumljenoj koti 470 (južno od uporišta), kako bi se uporište Zdenska Vas moglo obezbediti vatrom baterije iz Velikih Lašča.
- 2.) Zaprečnu vatru otvara baterija nakon prethodnog povezivanja sa uporištem Zdenska Vas i preduzetih mera obezbeđenja (izvodi ih uporište Zdenska Vas).

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 162"V—2.

² Vidi dok. br. 124.

- 3.) Vatrene podrška haubičke baterije može uslediti samo na osnovu traženja uporišta Zdenska Vas. Ukazujem i na mogućnost upravljanja vatrom pomoću radio-stanice.
- 4.) Uporišta Velike Lašče i Zdenska Vas moraju što pre da dostave približan pismeni i skicom objašnjeni plan vatre (plan odbrane).
- 5.) Pored toga ukazujem i na angažovanje oklopnog voza i raspoloživih Pak-oruđa³ (Grosuplje).

Majer

major zašt. polic. i komandant bataljona

Dostavljeno:

9. četi		1
11. četi		1
Ratni dnevnik		1

3

³ Cetvorocevni protivavionski topovi manjeg kalibra, koji se mogu upotrebiti i protiv ciljeva na zemlji.

BR. 122

IZVEŠTAJ NEMAČKE ZANDARMERIJSKE STANICE ZIDANI MOST OD 15. FEBRUARA 1944. KOMANDANTU POLICIJE I SLUŽBE BEZBEDNOSTI ZA DONJU ŠTAJERSKU O BORBI KOD ZAGRAČNICE¹

Zandarmerijska stanica Zidani Most
srez Trbovlje

Br. delovodnika 189/44

Zidani Most, 15. februara 1944.

Komandantu policije bezbednosti i
službe bezbednosti (Obaveštajni punkt)
u Mariboru

Predmet: Pokret bande (vatreni okršaj) 12.2.1944. u Zagračnici, ranije Lokavec, opštine Zidani Most.²

Na dan 12.2.1944. oko 14 čas. i 30 minuta kretala se na putu od Rimskih Toplica ka Jurklošteru jedna grupa Vermanšafta od oko 200 ljudi. Kada je stigla ispred gostionice Marije Blatnik u Zagračnicu, otvorena je sa tri strane vatra na patrolu za osiguranje. Banditi su sa obe strane poseli visove. Sa izviđačkom patrolom Vermanšafta išla je i jedna grupa dece, koja su u fabrici potpetica u Gračnici prisustvovala bioskopskoj predstavi. Prilikom ovog vatrenog prepada ubijeno je jedno dete i više pripadnika Vermanšafta, a 4 deteta i više pripadnika Vermanšafta delom teže ranjeno. Posle ovog prepada ljudstvo Vermanšafta povuklo se na imanje posednika Alojza Medveda koje se nalazi u Zagračnici br. 44, opština Zidani Most, odakle je prihvatila borbu sa banditima. Za vreme ovih borbenih dejstava većina bandita koji su dolazili iz Sv. Lovrenca preko Lokaveca, sada Zagračnica, povukla se u pravcu Sv. Lenarta na Vrh. Prilikom ovih borbenih dejstava na više mesta je povređena puščanom vatrom krava posednika Alojza Medveda, tako da je po naređenju veterinara Kulterera iz Laškog, 13.2.1944. morala biti zaklana. Posednik je pri tome pretrpeo štetu od oko 800 RM jer je krava bila steona.

Prilikom prolaska bandita kroz Zagračnicu, opština Zidani Most, banditi su uništili seosku knjižnicu od 100 knjiga koja je bila smeštena u gostionici Marije Blatnik, bacivši knjige u potok Gračnicu. Takođe su razbili table s natpisom Stajer-

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 101/1—2.

² Vidi dok. br. 107, 141 i 147.

skog domovinskog saveza i ured za ishranu. U samoj gostionici razbili su firerovu sliku i sve saksije sa cvećem.

Na pola puta od posednika Alojza Medveda do gostionice Marije Blatnik ležao je u potoku Gračnica jedan mrtav bandit. Kako kod bandita nisu pronađena nikakva dokumenta ili kakve druge zabeleške, on je 14.2.1944. fotografisan i po naređenju ispostave Gestapoa Trbovlje na licu mesta pokopan.³

Isto tako, na oko 2 km od gostionice Marije Blatnik u pravcu Jurkloštera, pronađen je pored puta jedan čovek kome su cipele i gornji deo odeće bili skinuti. Ovaj čovek, koga su svedoci prepoznali, bio je Johan Seme iz Vodiškog br. 7, opštine Rim. Toplice. On je pripadao četi Vermanšafta Rimske Toplice i banditi su ga 12. 2. 1944. ubili i opljačkali delove uniforme i cipele. — Od strane rukovodioca mesne grupe Štajerskog domovinskog saveza Rimske Toplice, dr Uliha, leš Johana Semea prenet je tamo gde će biti sahranjen.

Mesto borbenih dejstava nalazilo se kod jašća potoka Lokaveca u potok Gračnica i zapadno od kote 392 (Vodiška, specijalna karta Celje, list 5554).

Kopija dostavljena:
1) Sreskoj žandarmeriji Trbovlje

Komandir žand. stanice
Miledner
Majster žandarmerije

³ Odnosi se na Iliju Badovinca, narodnog heroja, komandanta 1. bataljona 2. slovenačke NOU brigade »Ljubo Šercer«. Poginuo u jurišu kad je hteo da zapleni oružje mrtvog neprijateljskog vojnika.

BR. 123

**IZVEŠTAJ KOMANDE 9. CETE 14. SS POLICIJSKOG PUKA
OD 15. FEBRUARA 1944. O STANJU I SITUACIJI UPORIŠTA
U ZDENSKOJ VASI¹**

9. četa

Položaj, 15. februara 1944.

*Izveštaj**

za vreme od 16. 1. 1944 — 15. 2. 1944

1.) Situacija:

U rejonu, u kome je sada angažovana četa, mogu se utvrditi vrlo jaki pokreti bande. Poslednjih dana izvršena je prisudna mobilizacija u mnogim selima. Izveštaji o tome od strane civilnog stanovništva ne mogu se blagovremeno prikupiti.

2.) Snage:

- a) *sopstvene*: 9. četa — 3 oficira, 28 podoficira, 141 vojnik.
- b) *podređene*: jedna četa domobrana. **Jačina**: 1 oficir, 160 vojnika.

3.) Izveštaj — veza:

Radio-veza do bataljona i 11. čete (Prenosna radio-stanica).

4.) Pozadina:

Smeštaj:

Ceta, sa potčinjenom domobranskom četom, preuredila je Zdensku Vas u uporište. Razmeštena je po celom selu u privatnim kućama, jer druge mogućnosti ne postoje.

Odeća:

Ceta je snabdevena planinskom odećom. Opravke obuće ovde se ne mogu vršiti. Nedostaju ekseri za gojzerice.

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 162/V—2.

² Izveštaj je najverovatnije dostavljen Štabu Trećeg bataljona 14. SS policijskog puka, čije sedište se u to vreme nalazilo u Kočevju. U sastav ovog bataljona ulazile su 9, 10, 11. i 12. četa, topovska baterija u Kočevju i haubička baterija u Velikim Laščama. 9. četa bila je u to vreme stacionirana u Zdenskoj Vasi, 11. četa u Velikim Laščama a 10. i 12. četa u Kočevju. Pored organskih jedinica pod komandom ovog bataljona bile su još: 24. i 25. četa slovenačkih domobrana u Velikim Laščama, 26. četa slov. domobrana u Zdenskoj Vasi te 61, 62. četa i vod političke policije slov. domobrana u Kočevju.

Naoružanje:

Zbog nesigurnosti puškomitraljeza 26 (t)³ ljudstvo je izgubilo poverenje u ovo oružje, jer na hladnoći i pri maloj nečistoći vrlo često dolazi do zastoja za vreme borbe. Dodela teških mitraljeza 42 ili puškomitraljeza 34 bila bi preko potrebna za održanje vatrene moći.

Također je bezuslovno potrebno da se dodele teški minobacači, jer je protivnik u poslednjoj borbi gađao četv sa 3 teška minobacača.

Ishrana: Ishrana je dovoljna.

5.) *Prevozna sredstva:*

Četi je dodeljeno: 1 pokretna kuhinja, 1 municijska kola.

6.) *Aktivnost:*

U vremenu obuhvaćenom izveštajem četa je bila angažovana u okviru bataljona.

7.) *Zdravstveno stanje:*

U bolnici: 3 podoficira, 16 vojnika,
kućna nega: 1 podoficir, 5 vojnika,
pošteđa: 6 vojnika.

8.) *Moralno stanje:*

Moralno stanje ljudstva je dobro.

Hajnig

poručnik i zam. komandira čete.

³ Odnosi se na puškomitraljeze italijanskog porekla tipa »breda«, kojima su bile naoružane jedinice slovenačkih domobranaca.

BR. 124

**IZVEŠTAJ KOMANDE 9. CETE 14. SS POLICIJSKOG PUKA
OD 15. FEBRUARA 1944. O PROBLEMIMA ODBRANE UPO
RIŠTA U ZDENSKOJ VASP**

9. četa.

Položaj, 15. februara 1944.

Izveštaj

Sadržaj: Podrška uporišta Zdenska Vas od strane haubičke baterije Velike Lašče.

Veza: IIL/14. SS polic. puk od 14. 2. 1944.²

Dana 14. i 15. 2. 1944. stiglo je u Zdensku Vas 86 izbeglica, koji su oklopnim vozom bili upućeni u Grosuplje. Prema izjavama ovih izbeglica očekuje se dolazak u uporište još više stotina izbeglica koji za sada još nisu mogli da prođu kroz partizansku blokadu.

Izbeglice dolaze iz 8 sela u okolini Fužine.³ Oni su izjavili da položaje u rejonu Laze — Korinj zapqseđa 19. brigada,⁴ jačine 1.200 ljudi. Štab ove brigade navodno se od 13. 2. 1944. nalazi u Kuželjevcu. Brigada je ponovo stigla na ovo područje iz jugoistočnog pravca. Uveče 13. 2. 1944. bilo je u Laze i Kuželjevec dovezeno i raspodeljeno 12 kola municije, a kod Kuželjevca nalaze se na položajima i dva oruđa.

U Hočevju nalazi se 12. a na Korinju 15. brigada. Štab divizije treba da se nalazi u mlinu u Fužini.

- 1.) U gore pomenutom naređenju ukazano je na podršku haubičke baterije iz Velikih Lašča zaprečnom i uznemiravajućom vatrom. Zdenska Vas je u pravcu severa osigurana stalnom posadom kod Sv. Antona. Poslednji put Zdenska Vas bila je napadnuta 13. 2. 1944. vatrom teških minobacača sa istočnog pravca.⁵ Ove visove je nemoguće držati stalno zaposednute. Sem toga partizanima su položaji kod Sv. Antona u tančine poznati. Ovo potvrđuju puni pogoci na Sv. Anton dana 13. 2. 1944. Četa poseduje 2 laka minobacača, a potči-

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 162,V—2.

* Vidi dok. br. 123.

* Selo u neposrednoj blizini Zagradeca.

⁴ Podatak je netačan. Devetnaesta brigada nalazila se u Slovenačkom primorju.

⁵ Vidi dok. br. 58.

njena slovenačka četa isto toliko. Uporištu Zdenska Vas preko su potrebni teški minobacači kako bi na gađanje mogli odgovoriti istim oružjem.

- 2.) Zaprečna vatra baterije u Velikim Laščama može biti tražena samo radio-vezom. Veza se održava svakog sata, prijem i ostalo nisu uvek besprekorni, uveče i noću slabi. U slučaju iznenadnog noćnog napada sa istočnog pravca, može se dogoditi da baterija iz Velikih Lašča ne mogne podržati ovo uporište. Svetlosni signali su zaklonjeni brdom i ne mogu se videti, a uzbuna se teško čuje.
- 3.) Također se ukazuje na mogućnost angažovanja oklopnog voza i Pak-oruđa iz Grosuplja. U slučaju većeg napada na Zdensku Vas partizani će prethodno minirati železničku prugu, kako bi eliminisali vatrenu podršku voza. Sa Grosupljem ne postoji nikakva druga veza.

Na osnovu iskaza prebeglica, kao i na osnovu pribeležaka iz dnevnika jednog partizana ubijenog 13. 2. 1944. koji se u potpunosti slažu, mora se računati sa većom koncentracijom i napadom na Zdensku Vas.⁶ Na osnovu toga molim da se uporištu dodeli teško oružje, po mogućnosti i oruđa.

Hajnig

poručnik i zamen. komandira čete

⁶ Napad na Zdensku Vas usledio je 27. februara 1944. Vidi dok. br. 88.

BR. 125

IZVOD IZ DNEVNIKA NEMACKOG PROPAGANDNOG UREDA U RADOVLJICI O PARTIZANSKOJ AKTIVNOSTI NA SEKTORU GORENJSKE OD 8. DO 12. JANUARA 1944 GODINE¹

Aktivnost bandi

POVERLJIVO!

Jake snage bandita prikupljene na prostoru Mokronog.² Prodor ka granici Rajha već je usledio 8.2. Srez Kamnik.

8.2. Dva naoružana bandita odvela su 19-godišnju Frančišku Matušec koja je bila na putu od Vača ka Litiji. Srez Kranj.³

9.2. upali su banditi na imanje zemljoradnika Franca Pečara u Podkorenu i bacili bombu na ukućane.⁴ Stara žena je pri tome vrlo teško povredena. Zemljoradnik je pružio otpor i branio se sekirom, naposljetku je oduzeo pušku od bandita koji ga je napadao i njome ga ubio. Zemljoradnik je pri tome također zadobio vrlo teške povrede od čega dve od metaka.

9.2. dignuta su u vazduh minama oba glavna koloseka između Save i Litije.⁵

9.2. pojavio se u Lancovu, jugozapadno od Radovljice, veliki broj naoružanih bandita i iz mitraljeza, automata i pušaka otvorio vatru na imanje naseljenika nemačkog podanika Ernsta Matersdorfera.⁶ Otelili su mu jednu kravu. M. je odgovarao na vatru, dok je imao municije.

9.2. banditi su iz Trbovlja odveli kinooperatera Kosmatina. U poslednje vreme K. je stanovao u Gradecu, opština Litija.⁷

Nepoznati broj bandita 9.2. prinudno je regrutovao Rudolfa Pretnera iz Sp. Gorja. Valentin Riler iz Sp. Gorja od 9.2. odsutan.

9.2. u 20.20 oba glavna železnička koloseka između Save i Litije dignuta su minama u vazduh. Srez Kamnik.

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 1002 I

² Odnosi se na jedinice Dolenjskog odreda.

³ Vidi dok. br. 115.

⁴ Vidi dok. br. 115 i 149.

⁵ Vidi dok. br. 56.

10.2. u 14.00 časova pošla je jedna patrola žand. stanice za Leše. Između Leša i Peračice upali su u zasedu bandita. Za vreme vatre nog okršaja uspelo je petorici žandarma da umaknu banditima. Od njih je BOW Foltin ranjen u mišicu. Ovih 5 žandarma vratili su se u stanicu. Posle toga 2 grupe policajaca preduzele su potragu za ostala 3 žandarma. Srez Radovljica.

10.2. na novom betonskom putu između Zirovnice i Lesca, u blizini sela Vrba, kod železničkog mosta, banditi su otvorili vatru na 2 putnička automobila SD-a, koji su se nalazili na putu od Trbiža za Bled. Dok je prvi automobil, u kome su se nalazila 3 putnika, bio pogođen i skrenuo u jarak pored puta i tamo stao, uspelo je drugom automobilu, u kome su se nalazila 2 putnika, uprkos vatre da pređe preko mesta gde je izvršen prepad i da stigne u Lesce.

Tamo su o prepadu podneli prijavu policiji i odmah su sa njom krenuli na mesto prepada. Pri povratku ponovo je otvorena vatra na putnički automobil na mestu prepada, ali je ovaj produžio put bez ikakve nezgode. Kako je u međuvremenu utvrđeno, od 3 putnika prvog putničkog automobila jedan je teško povređen.

10.2. Sef željezničke stanice Skofja Loka javio je u 19.00 da je na redovni putnički voz, za vreme zadržavanja u stanici Gorenja Vas, otvorena vatra iz mitralieza i automata. Gubitaka nije bilo. Voz je nastavio put. Srez Kranj.

10.2. u vremenu od 20.00 do 24.00 časa jedna veća naoružana banda u selu Kropa priredila je igranku. Stanovništvo je bilo prisiljeno da na istoj uzme učešća. Srez Radovljica.

10.2. sin zemljoradnika Jožef Par iz Krnice, opština Gorje, koga su banditi 4.2. odveli, vratio se.

10.2. bravara Antona Potočnika iz Bled-Zagorice prinudno je regrutovalo 10 naoružanih bandita. Dalje, u isto vreme je i vojnika Fridriha Polharlingera iz Bled-Zagorice prinudno regrutovalo 10 naoružanih bandita.

11.2. u 9.00 časova vatreni okršaj jedne policijske i žandarmijske patrole sa većom bandom u selu Vrh, severno od Krašnje. Banda drži selo u svojim rukama od 10.2. Policijska jedinica iz Krašnje pokušala da od puka dobije pojačanje.

11.2. na ekspresni voz Šentvid — Jesenice banditi su kod stanice Gorenja Vas otvorili vatru.

12.2. banditi su odmah iza sela Otoče ispalili nekoliko metak[^], na ekspresni voz Celovec — Kranj, pri tome je jedna žena povređena po glavi.

Dalje, banditi su ispalili 3 metka iz zapadnog pravca na stanicu Otoče.

11.2. fabričkog radnika Mihaela Kunčiča iz Podhoma prinudno su regrutovala 2 naoružana bandita.

10. 2. oba radnika, Jožef Peternel i Franc Brenčič, u Viru prinudno su regrutovana od bandita naoružanih revolverima.

12.2. naišla je izviđačka patrola na bandu u jednoj kući u Zavrstniku. Banda je otvorila vatru iz automata i ručnim bombama. Osim toga u šumi se nalazila druga grupa bandita koja je pucala iz mitraljeza i pušaka. Izviđačka patrola morala se povući zbog nedostatka municije. Kuća je ujutro zauzeta i, u sporazumu sa predsednikom opštine Smartno pri Litiji, napušten.

Osim toga sa područja Gorenjske naoružani banditi, delom u nemačkim, delom u italijanskim uniformama, opljačkali su veće količine namirnica i stoke.

Primljeno: 15.2. 44.

BR. 126

IZVEŠTAJ NEMACKOG OPERATIVNOG ŠTABA ZA BORBU PROTIV 14. DIVIZIJE NOV I POJ O BORBAMA OD 6. DO 16. FEBRUARA 1944. GODINE¹

I z v e š t a j

O akciji za razbijanje 14. slovenačke komunističke divizije od 6. 2 — 16. 2. 1944.²

5.2.44. Puku stiže izveštaj da se na hrvatskom području, prema Kunšperku, nalazi oko 1000 do 1500 bandita, za koje se pretpostavlja da će pokušati prodor na teritoriju Rajha. U 23.00 čas. puk naređuje pripravnost za 649. Landesšicen bataljon i pojačanu budnost i

¹ Kopija originala (pisana na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 205/11—3.

² Vidi dok. br. 107, 112, 113, 114, 116, 117, 119, 120, 122, 127, 130, 138, 141, 142, 144, 146 i 147 i Zbornik, tom VI, knj. 10, dok. br. 14, 51, 52, 159, 161, 162, 169, 191 i 199.

6.2.44. pažnju na događaje s one strane granice. Noć na prolazi bez događaja. U 23.30 čas. puk dobija izveštaj od 649. bat. da je jedna veća grupa bandita kod Prelaskog (8 km sev. od Kunšperka) prešla granicu i u 21.45 čas., na putu za Kozje, oko 1 km zap. Buče, otvorila vatru na automobil pogranične carinske straže. Bila su 3 ranjena. U 22.30 čas. upućena je jedna jaka izviđačka patrola 1./649. bat. (feldvebel Matajs sa 30 vojnika) radi izviđanja na put za Buče i na istom mestu na nju je otvorena jaka mitraljevska i minobacačka vatra. Posle dužeg vatrenog okršaja banditi, čiji gubici nisu poznati, se povlače. Sopstveni gubici: 2 poginula, 1 ranjen.

Puk odlučuje da pojača jedinice koje se nalaze na prostoriji Kunšperk — Kozje — Planina i odmah kamionima prebacuje 2. i deo 1./611. bat. iz Sevnice u Pilštanj, kako bi se sprečio prodor bandita ka zapadu, i da put Kunšperk — Podčetrtek zatvore snage 4./649, žandarmerije i pogranične carinske straže, da bi se banditima presekla odstupnica preko granice. Dodir sa neprijateljem je izgubljen u toku noći. Više izveštaja stanovništva potvrđuje da su se banditi u noći na

7.2.44. između 23.00 i 02.00 čas. povukli preko Drenskog rebra — Klake — Pristave — Krivica — Prevorja ka Zusemu i Zamarku. Jačina bandita ceni se na 3000 — 4000 ljudi, koji poseduju teško pešadijsko naoružanje i preko 100 konja, a ispoljili su nameru da se prebace na Pohorje.

Data je uzbuna 18. poternom odeljenju i akcijskoj bateriji 438. divizije za naročitu upotrebu i upućene su maršem za Slivnicu, gde u 10.30 čas. stiže komandant i preuzima komandu nad svim prisutnim jedinicama.³ Komandant odlučuje da banditsku grupu sabije na uski prostor i opkoli. U tu svrhu upućuje se: 2./611. i 1./649. preko Pilštanja opštim pravcem na Zusem, 2./649. od Planine preko Puherberga na Zusem, 18. poterno odeljenje od Slivnice na jug prema Puherbergu, policijska četa na jugoistok i 48. četa lovaca tenkova prema jugu i zapadu, akcijski vod

³ Rukovođenje akcijom preuzeo je pukovnik Palua-Gal, komandant 18. Landessichen puka, koji je rukovodio borbama do 11. februara 1944, kad rukovodstvo nad svim angažovanim jedinicama preuzima pukovnik Trek, komandant podoficirske škole 18. vojne oblasti u Mariboru.

policije severno od puta Slivnica — Loka, za izvi-
danje u prostoru Sv. Stefan.

18. poterno odeljenje nailazi posle podne kod Jelca
na bandite, koji su spremali hranu, i posle dužeg
vatrene okršaja goni ih prema Zusemu. Sopstveni
gubici: 3 poginula i 7 ranjenih.

7.2.44. 2./611. nailazi kod Gubna na jači neprijateljski otpor
kojeg sopstvenim snagama ne može da slomi. Ostala
je u dodiru sa neprijateljem.

2./922. padom mraka stiže u Slivnicu. Upućuje se
preko Puherberga — Prevorja za Gubno. U noći na

8.2.44. nije bilo dodira s neprijateljem. Sopstvenim izviđa-
njem i izveštajima od strane stanovništva utvrđeno
je da je glavnina bande odstupila preko Prevorja
kod Grabna, koje je obezbedila jako posednutim pre-
prekama od stabala, preko drumu Pilštanj — Planina
u Bohor, dok su se zaštitnice povukle prema zapadu
u prostor Loka — Podpeč, ne prelazeći drum Slivni-
ca — Planina. Pojedine banditske grupe na drumu
Planina — Sevnica odstupile su prema Golobinjaku.
Izviđački eskadron upućuje se na put za Loku ali je
opet povučen i poslat u Planinu.

Borbena grupa Fruvirt (2. i 3./922. i 18. poterno ode-
ljenje) nastupa preko Prevorja kako bi razdvojila i
uništila bande koje prelaze preko drumu. Bobena
grupa Lojevski (48. četa lovaca tenkova i 438. akcij-
ska baterija za naročitu upotrebu) nastupa prema
Planini, zatvara put Planina — Grabne i sprečava
banditima prelaz preko drumu.

Borbena grupa Kalmbah (2.7922, 18. poterno ode-
ljenje, 3./649. i 2./611) kojoj se pridružuje grupa
Fruvirt, napada na liniji Dobje — Loka grupe ban-
dita i prodire do puta koji vodi za Grabne do Sen-
tvida. Jedinice Vermanšafta zatvaraju put Prevorje
— Pilštanj u pravcu istoka.

Komandno mesto u 16.00 časova premešta se u Pla-
ninu. Sve telefonske linije su prekinute i počinje
jaka vejavica

Borbena grupa Lojevski u 14.45 časova kod Zage, 2
km južno od Planine, ima borbeni dodir sa jednom
jačom banditskom grupom, na koju akcijska baterija
na otvorenom vatrenom položaju otvara vatru sa
kratkog odstojanja. Nakon duže borbe nateruje je u

bekstvo. Akcijska baterija ima 2 poginula i 7 ranjenih. Neprijateljski gubici iznose: 16 mrtvih i preko 30 ranjenih.

Izviđački eskadron W.K.U.L.⁴ stiže u 16.10 časova u Planinu i sa 2 voda obezbeđuje put Sentjur — Planina, jednim vodom poseda kotu 733, istočno od Planine, dok borbena grupa Lojevski, jakim uporištima na cesti Planina — Šentvid, sprečava prelaz bandita preko drumu.

Posle borbenog dodira kod Sv. Miklavža borbena grupa Kalmbah stiže u Šentvid i jakim uporištima zatvara drum za Grabne.

U noći na

9.2.44. neprijatelj je sa prostorijske Loka odstupio na jug, preko drumu Planina — Pilštanj, na Bohor.

9.2.44. Policijska oklopna izviđačka kola i pripadnici Vermanšafta nailaze kod kote 564 (1500 m severoistočno od Šentvida, na putu za Grabne) na snažno zaposednute drumske prepreke. Izviđačka patrola p. poručnika Hartunga, jačine 1 : 3 : 36, nastupa preko Stare Zage u izviđanje prema Bohoru.

Borbena grupa Fruvrt (2./922. i 18. poterno odeljenje) polazi posle podne u gonjenje banditske grupe na Bohor i oko 16.00 časova, na koti 770, nailazi na nadmoćnu neprijateljsku grupu. Posle duže borbe i većih gubitaka odstupaju prema Šentvidu, pošto nije mogla uspostaviti vezu sa izviđačkim patrolama p. poručnika Hartunga. Sopstveni gubici: 3 mrtva, 14 ranjenih.

Istovremeno naišla je borbena grupa Litih (izviđački eskadron, četa lovaca tenkova, oklopna izviđačka kola, akcijska baterija i pripadnici Vermanšafta standartenfirera Volfa), na putu za Grabne, na jako posednute prepreke od stabala. Prepreke je uklonila i put do okuke obezbedila sa žand. motorizovanom četom, a odatle pa do spajanja sa 1./649, sve do izviđačkog eskadrona, obezbeđuje sa 9 jakih uporišta.

2./649. obezbeđuje put od Planine za Sevnicu sa 2 jaka uporišta kod Stare Zage i kod Vejca, zbog proboja iz Bohora prema zapadu, te upućuje jednu jaku izviđačku patrolu do mosta južno od Vonka. Ista konstatuje da su 2 mosta porušena ali da se za kratko

⁴ Podoficirska škola 18. vojne oblasti, koja se nalazila u Mariboru.

vreme mogu osposobiti. Patrola naređuje da mostove oprave stanovnici okolnih sela.

- 10.2.44. Borbena grupa Kalmbah, sastavljena od 2.7922 2./611, 3.Z649. i 18. poternog odeljenja, u 06.30 časova kreće na Bohor u gonjenju bandita i za prihvrat izviđačke patrole p. poručnika Hartunga. U 11.00 časova, na istom mestu kao prethodnog dana borbena grupa Fruvirt, grupa dolazi u dodir sa jačim neprijateljem koji se ukopao. Posle žestoke vatre banditi napuštaju položaje. Borbena grupa Kalmbah kreće dalje i na grebenu po sistemu uporišta poseda liniju do Debelog vrha. Borbena grupa Litih, sa akcijskom baterijom 438. div. za nar. upotrebu, upućuje se za Sentvid a 48. četa lovaca tenkova za Kozje, dok je izviđački eskadron nastupao preko kote 631 na Osliču i istu zaposeo. 1./649. i četa lovaca tenkova obezbeđivali su cestu Pilštanj — Podsreda, sa uporištima na najvažnijim prolazima. Motorizovana žand. četa upućena je na zatvaranje linije na grebenu od Oslice do Debelog vrha i uspostavlja vezu sa borbenom grupom Kalmbah, kojoj je potčinjena. Borbena grupa Adamus, sa pripadnicima Vermanšafta standardfirera Volfa, obezbeđuje cestu za Planinu. Pripadnici Vermanšafta, pod komandom bundesfirera Štajndla, obezbeđuju put za Kozje — Koprivnicu — Raštanj, jer su banditi pokušali da se kod Koprivnice i Lokava preko drumu probiju na jug.

Od Rajhenburga, duž Save, do Zidanog Mosta obezbeđenje izvodi borbena grupa Vinkler, koji, stoje na raspoloženju: rezerve sopstvenog bataljona, pripadnici Vermanšafta šturmfirera Rotmana, pogranična carinska straža i pripadnici Vermanšafta šturmfirera Engela, ukupno 462 vojnika.

Put od Planine prema Sevnici obezbeđuje 2./649. do Vražjeg mlina, kota 323, u pravcu istoka. Policijska četa planinskih lovaca »Alpenland« u 19.30 časova stiže u Pilštanj, gde je u 14.00 časova bilo premešteno komandno mesto, i upućuje se da zatvori put Planina — Sevnica od Vražjeg mlina prema jugu.

Predveče počinje jaka vezavica koja se u toku noći pojačava. Putevi su zavejani, tako da policijska četa plan. lovaca ne može na vreme da stigne na prostori njenog angažovanja. Pokušaji bandita, da se na grebenu Oslica — Bohor preko linije probiju prema

severu, propali su nakon više uzastopnih napada.
U noći na

- 11.2.44. jednoj bandi od 150 ljudi uspelo je da se iz Zabukovja preko Padeža, kota 286 na drumu Planina — Sevnica, preko Orehoveca — Stare Glažute — Poljana probije na drum Breg — Jurklošter. Vejavica traje s nesmanjenom žestinom i u mnogome otežava naše poduhvate.

U 10.00 časova pukovnik Trek preuzima rukovođenje borbenim poduhvatom.

Banditske grupe koje su se probile iz obruča prikupljaju se u selima Radež — Zavrata — Okroglice. Jedna banditska grupa od oko 500 ljudi nalazi se na maršu iz Bohora, preko Stranja u pravcu Sevnice ili Zigerskog vrha.

Borbena grupa Vinkler, od Loke preko Sv. Duha — Zupanca — Velikog Kozja prema Briša sa marškompanijom (139. puka planinskih lovaca) i delovima 3-/922, zatvara banditima prodor prema Zidanom Mostu.

Na prostoriju južno od Bohora i prema Veterniku upućuju se jake izviđačke patrole.

Prebacivanje snaga za akciju u nove pregradne prostore osujećeno je stalnom vejavicom, jer su svi putevi zavejani. —

Banditske grupe kreću se u opštem zapadnom pravcu.

- 12.2.44. Borbena grupa Litih, sastav: izviđački eskadron W.K.U.L. i mot. žand. četa, prodire sa njenog položaja preko Stranja — Zabukovja do puta Planina — Sevnica do Vražjeg mlina.

2. četa Vermanšafta čisti prostor Senovo — Brezje — Dovško i Veternik — Mrčna Sela.

Borbena grupa Maune, koja se sastoji iz čete Rihštajn, čete Renner i policijske čete planinskih lovaca Alpenland, prodire prema zapadu od Vražjeg mlina prema jugozapadu do kote 286 na putu Planina — Sevnica na područje bandita.

Linija zatvaranja borbene grupe Vinkler premešta se iz prostora Gornje Brezovo — kota 607 — Vražji mlin preko Padeža na put Planina — Sevnica do zavoja na putu i odatle do Kompolja na Savi.

Pripadnici Vermanšafta koji su bili angažovani na 31 putu Podsreda — Koprivnica — Rajhenburg stigli¹ su na novu prostoriju za akciju kod Gračnice. Pripadnici Vermanšafta standartenfirera Volfa zatvaraju od Jurkloštera do kote 823 ka jugoistoku liniju grebena, a odavde pa do Vražjeg mlina 2./649. U 14.00 časova štab za akciju premešta se u Sevnicu. Pripadnici Vermanšafta pod saveznim vođom Štajndlom nailaze na putu od Gračnice, kod Skopce, na nadmoćnu grupu bandita koja je posle lVs-časovnog vatrenog okršaja izbačena sa položaja i pobjegla ka Sv. Miklavžu. Sopstveni gubici: 9 poginulih i 12 ranjenih.⁵

Borbena grupa Vinkler pročešljava područje Okroglice — Sv. Lovrenc — Na Lazih — Sv. Koloman — Zagračnica na putu Gračnica — Jurklošter i uprkos jakoj vejavici dostiže ovu liniju u jutarnjim časovima.

U toku noći poseda se pregradna linija dolina Gračnice duž Savinje preko Smarjeta do Marije Gradeca i duž puta Marija Gradec do Jurkloštera.

- 13.2.44. Borbena grupa Palua-Gal upućuje se za zatvaranje linije Sv. Lenart — Jurklošter — Kozjek — Podgorje kota 286 na putu Planina — Sevnica. Pošto je u noći veća banditska grupa u jačini od oko 400 ljudi maršovala preko Sv. Lenarta na Vrh — Tevča — Sv. Petra u pravcu Sv. Ruperta, upućena je borbeno grupa Palua-Gal da zatvori put Slivnica — Pametnik — Brezje — Dešno — Podpeč da bi se sprečilo odstupanje banditske grupe na istok. Borbena grupa Maune prikuplja se posle pročešljavanja prostora Sv. Miklavž — Lažiše da bi krenula u napad na Sv. Peter gde se motociklisti istočno od Tevča nalaze u borbenom dodiru sa bandama. Zatvaranje prema jugozapadu sprovodi se pomoću pripadnika Vermanšafta na liniji Jurklošter — Sv. Lenart na Vrh — Marija Gradec.

- 13.2.44. Borbena grupa Litih ostaje kao rezerva na raspolaganju u Sevnici jer je jedinici potreban odmor. U 15.00 čas. štab za akciju premešta se u Laško. Posle podne zauzeto je pod borbom selo Sv. Peter, koje su žilavo branile zaštitnice koje su se ukopale na dominantnim kotama, i preduzeto gonjenje bande

⁵ Vidi dok. br. 107 i 122.

preko Olešča i Kanjuca. Bande su u toku dana više časova prolazile kroz selo Kanjuce.

Pregradna linija Laško—Celje pojačana u toku noći. U ranim jutarnjim časovima.

- 14.2.44. odstupile su banditske grupe preko Svetina — Sveti dol — kota 628 — Resovna — kota 649 na sever preko železničke pruge Celje — Maribor i stigle su u 06.15 čas. u Dobje (5 km s.-i. Vojnik). Borbena grupa Maune nadire preko Bobova na sever u pregradno područje koje se pruža od Sentjura na sever duž puta preko Dramije — St. Slemene — Konjice — odatle na severoistok duž puta preko Stranica — Frankolovo — Vojnik.

Borbena grupa Litih goni takođe u pregradnom prostoru banditske grupe koje odstupaju prema severozapadu.

Pregradna linija produžuje se od Konjica preko Ziča ka Sv. Duhu i preko Ponikve ka zamku Bobovo na jug.

U 13.00 čas. premešta se komandno mesto u Vojnik. Borbene grupe, koje su angažovane za pročešljavanje, nailaze između Konjiške gore i razvaline Ziče na jake neprijateljske snage koje su posele put i kote sa obe strane puta. Neprijatelj je odbačen na zapad. On probija

- 15.2.44. u 05.30 čas. kod Bukovja pregradnu liniju i gonjen našim snagama odstupaju prema Lindeku.

Borbena grupa Maune produžava čišćenje u starom području.

U toku dana zatvara se prostor Vojnik — Frankolovo — Stranica — put za Vitanje — put za Novu Cerkev.

Banditska grupa zadržava se južno od kote 1092. Bande pokušavaju da na raznim mestima probiju pregradni prostor, ali bivaju odbačene uz velike gubitke.

Do realizacije planiranog napada za 16.2.44. sa severoistoka i istoka ne dolazi jer se banda

- 16.2.44. u 02.30 čas. kod zamka Socka probila iz pregradnog prostora i preko drumu pobjegla prema zapadu. Komandno mesto premešta se u 16.00 čas. u Mislinje.

BR. 127

**BELEŠKE ŠTABA 18. LANDEŠŠICEN PUKA O AKCIJI PRO-
TIV 14. DIVIZIJE NOV I POJ OD 12. DO 16. FEBRUARA
1944. GODINE¹**

*Sub. 12.2.44:*¹ Premeštaj Akcijskog štaba Trek u Sevnicu.

14,45 čas. Izveštaj aviona »Roda« (Izviđanje).

15,20 čas. Predaja izveštaja (»Roda«) majoru Vinkleru radi dostave Akcijskom štabu Trek — pošto sa ovim nema direktne veze.

13,00 čas. Tel. reklamacija kod pošte u Pilštanju zbog telefonske veze sa Planinom.

13,15 čas. Dolazak jedne radio-desetine kapet. Litiha koja više nije sposobna za akciju.

13,15 čas. Naređenje stand, fireru Volfu: Sve snage prikupiti u Planini. Grupa Volf odmah da posedne liniju Jurklošter — Vražji mlin.

15,00 čas. Tel. saopštenje štabu 18. puka da se pukovsko komandno mesto prebacuje u Planinu.

15,00 čas. Premeštaj k-dnog mesta puka u Planinu.

Ned. 13.2.44. Br. 5 02,30 čas. P. por. Härtung zarobio 1 bandita.

20,00 čas. Prispelo naređenje za akciju i izveštaj o situaciji od Akcijskog štaba Trek:

08,45 čas. Nova zapo-vest Akc. štaba Trek Prikupljanje svih raspoloživih delova Landesšica u jednu borbenu grupu, Stavljaju se pod komandu još i: akcijska baterija 438. div. za nar. upotr. u Jurklošteru i Vermanšaft-četa stand, firera Volfa u Jurklošteru. Bobena grupa Palua-Gal 13.2. zatvara liniju Sv. Lenart na Vrhu —

¹ Original (pisan mastilom) u Arhivu IZDG LRS, f. 205/11—3.

* Vidi dok. br. 107, 112, 113, 114, 116, 117, 119, 120, 122, 126, 130, 138, 141, 142, 144, 146 i 147.

		Jurklošter — Kurjek (1,5 km jug.-zap. od Jurkloštera) — Podgorje — k. 286 (2 km zap. od Vražjeg mlina), sa zadatkom da spreči probijanje banditskih grupa ka istoku.
Br. 1 i 2		
Br. 3	10,00 čas.	Naređenje Borb. grupi poruč. Prenera.
Br. 4		Naređenje Borb. grupi Adamus.
Br. 8		Naređenje kapetana Adamusa njegovim grupama.
	12,15 čas.	Prispelo jedno novo naređenje za akciju od Akcijskog štaba Trek.
Br. 9		Naređenja pod red. br. 3 i 4 ne važe.
	12,35 čas.	Izdana nova naređenja
Br. 10		grupi Prener
Br. 11		grupi Adamus
	12,45 čas.	Nova naređenja kapet. Adamusa njegovim grupama.
Br. 12 i li	12,51 čas.	Izveštaj Akcijskom štabu Trek.
		(Brojno stanje, izveštaj o situaciji)
Br. 14		(Prilog: Naređenja grupi Prener i grupi Adamus shodno tač. 12 i 13).
	13,55 čas.	Izveštaj: Poruč. Jekel izvršio naređeno zatvaranje.
	14,30 čas.	Izveštaj: Poruč. Prener poseo svoj prostor oko 14,00 čas. Borbena vreva u prostoru sev. od Sv. Ruperta.
Br. 15		Kurirom—automobilistom preko štaba Celje
	16,45 čas.	javljeno Akcijskom štabu Trek:
		Od raspoloživa 3 kamiona 2 usled loma potpuno neupotrebljiva. Treći zbog snežnih nameta vratio se u Sevnicu. Grupa Palua-Gal bez motornih vozila. Telefonska veza još nije uspostavljena.
Br. 15		
	18,00 čas.	Narednik Maties, sa jednim vodom, upućen kao pojačanje i sa narednjem poruč. Preneru.
Br. 16		
14.2.44.	07,45 čas.	Izveštaj p. por. Kerera: 13.2.44. u 18,00 čas. sa grupom dostigao Slivnicu. Preduzeto obezbeđenje mesta.

- ce Stranica, zaklj. raskrsnica.
Zadatak: Sprečiti probijanje banditskih grupa ka severozapadu. Po dolasku borbene grupe Adamus borbena grupa majora Vinklera posešće prostor od raskrsnice puta, gostionica Stranica, do mosta kod Laznika.
- Br. 22 18,45 čas. Naređenje kapet. Adamusu: Bobrena grupa Adamus, koja se sastoji iz grupe Kalmbah i grupe poruč. Prenera, po dolasku kamiona kreće najkraćim putem od Sentjura za Frankolovo i poseda put od Frankolova severno do mosta kod mlina Laznik.
- Br. 23 Zadatak: Sprečava probijanje bandita ka severozapadu.
- 15,00 čas. Štab puka iz Planine
18,15 čas. Štab puka u Celju
Izdavanje naređenja Br. 22 i 23.
19,00 čas. Štab puka iz Celja
19,30 čas. Štab puka u Vojniku
Izdavanje zapovesti kod Akc. štaba Trek
20,30 čas. Iz Vojnika
21,00 čas. U Šentjuru (Batalj. k-dno mesto grupe Adamus)
21,30 čas. Iz Šentjura
22,15 čas. U Ponikvi. (Novo k-dno mesto puka)
15.2.1944. 08,00 čas. Prispelo naređenje iz Akc. štaba
^rek: Do daljeg naređenja zaprečna linija je: Konjice — Ziče — Zbelovo — Ponikva.
- Br. 24
- Br. 25 Jačina: Grupa Vinkler: oko 370 ljudi
Grupa Adamus oko 235 ljudi
08,30 čas. Izveštaj Akc. štabu Trek: Naređenje (red. br. 25) prispelo na k-dno mesto puka. Naređena zaprečna linija posednuta oko ponoći, ali vrlo retko posednuta pošto je 2. kamionski transport zaostao usled nedostatka benzina. Trupe stigle pešice u 04,30 čas. i pojačale već posednutu zapre-

čnu liniju i patrolnu službu. NLäU primećeni nikakvi tragovi od **istoka** ka zapadu. Komandno mesto potpukov. Palua-Gal u Ponikvi. Komandno mesto borb. grupe Vinkler u Zbelovu. Sa Vinklerom uspostavljena telefonska veza. U toku noći uznemiravana telefonska veza sa Ponikvom. Sada ponovna telefonska veza. Sopsstveni telefon: Gribel 3.

Br. 26 08,55 čas. Naređenje Akcijskog štaba Trek (tel.): Borbena grupa Palua-Gal bez 139. maršev. čete prikupiće se:
 Grupa Vinkler u Zbelovu
 Grupa Adamus u Ponikvi. *

Br. 27 Izvestiti o spremnosti za marš.

09,00 čas. 3 motorna vozila sa 75 mesta ponovo spremna za vožnju. (Benzina ima samo za još oko 10 km.)

09,00 čas. Naređenje (tel.) majoru Vinkleru: Prikupiti celu grupu u Zbelovu i o spremnosti za "pokret izvestiti puk (Gribel 3).

Br. 28 09,40 čas. Telef. izveštaj pukovniku Treku: Tri vozila koja su noćas bila u kvaru stižu oko 09,00 čas. u Ponikvu. Imaju pogonskog goriva još samo za oko 10 km. Kapetan Dr Draksler obećava da će za ova 3 vozila dopremiti oko 200 litara benzina. Vozila neka sačekaju dalja naređenja.

Br. 28 11,35 čas. Izveštaj majora Vinklera: Izvučena je maršev. četa 139.

Br. 29 11,35 čas. Telefonski poziv majora Vinklera: Major Vinkler je od pukovnika Treka dobio naređenje da sa svojom grupom, ukoliko ima dovoljno snaga, osigurava put od Vitanja ka jugu. Major Vinkler od 13,00 čas. premešta svoje komandno mesto u Vitanje. Uhvaćen je jedan vojni begunac iz 139. brdskog lovač. puka. Isti je predat preko 139. maršev. čete.

Br. 30

- Br. 31 11,45 čas. Telef. izveštaj: Borbena grupa kapet. Adamusa u 11,25 u punom sastavu došla u Ponikvu. Jačina: 5 ofic. i 244 vojnika, uz to Štab puka: 2 ofic. i 3 vojnika. (Izveštaj u 11,45 čas. predat Štabu Trek). Na licu 4 kamiona, 1 u vožnji. Nema benzina.
- Br. 32 11,50 čas. Naređenje Akc. Štaba Trek (telef.)- Celu borbenu grupu ukrcati na raspoložive kamione. 200 litr. benzina poslato. Cim bude gotovo, odmah krenuti u Vojnik i ovde javiti.
- Br. 33 14,55 čas. Telefonski poziv pukovnika Treka: Benzin i još .6 kola su na putu za Ponikvu. Po prispeću odmah krenuti za Vojnik. Preporučuje se brzina.
- Br. 33 15,45 čas. P. poruč. Hartenau iz Akc. štaba Trek kontroliše benzin.
- Br. 33 15,55 čas. Stiže 6 kamiona i 200 litr. benzina. Od ovih 5 kola zaglavila se na brdu.
- 16,30 čas. Ukcavanje za transport.
- 17,00 čas. Polazak za Ponikvu.
- 17,30 čas. U Vojniku (Izdavanje naređenja Akc. štaba Trek).
- 18,30 čas. Iz Vojnika (Dolazak kamiona sa Grupom Adamus).
- 19,15 čas. U Frankolovu (Novo pukovsko k-dno mesto).
(Ovde se izdaje sledovanje za sve jedinice.)
- 16.2.44 09,20 čas. Izveštaj od Grupe Kalmbah: U toku noći nije bilo nikakvih događaja. U 08,30 čas. četa brd. lovaca odstupila bez javljanja. Upućena 2 izviđačka odeljenja, nije ustanovljeno gde je neprijatelj. Između 05,00 i 06,00 čas. uspostavljena veza sa poruč. Jeke-lom.
- Br. 34 09,30 čas. Izveštaj od poruč. Prenera: Noć protekla mirno. U 02,30 i 04,00 iznad levoga krila puškaranje. Biciklisti stigli. Banditi su se kod SS severno od Soteske probili prema zapadu.
- Br. 35

Br. 37
Br. 38

- 10,55 čas. P. por. Hartenau predao naređenje Akc. štaba Trek o akciji: Borbena Grupa Palua-Gal dostiže Vitanje i ostaje tamo na raspolaganju Akc. štaba. Snage koje se nalaze zap. k! . 567 krenuće maršem u Vitanje. Delovi angažovani istočno od k. 576 prikupiće se u Frankolovu a odatle će se kamionima prebaciti u Vitanje. Telefonski izvestiti štab o brojnom stanju za transport i vremenu verovatnog dolaska u Frankolovo. Delove 1./611. preko Celja uputiti železnicom u Sevnicu.
- 11,00. čas. Usmeno naređenje kapetanu Adamusu: Grupe kapetana Kalmbaha, poruč. Prenera i poruč. Jekela izvući će se u 11,00 čas. Prikupljanjem u Vitanju i tamo će ponovo biti formiranje.
- Brojno stanje za snabdevanje.
- Borb. grupa majora Vinklera 3
ofic. 100 vojnika
- Borb. grupe kapet. Adamusa 4
ofic. 216 vojnika
- Štab puka 2 ofic. 3 vojnika
- Transportna mogućnost kamiona;
4 oficira i 170 vojnika
- 14,30 čas. Ukrucavanje borbene grupe Adamus i Štaba puka u Frankolovu.
- 15,00 čas. Dolazak u Vitanje (Štab puka).
- 15,30 čas. Dolazak kamiona sa Grupom Adamus u Vitanje.
- 17,15 čas. Odlazak iz Vitanja.
- 17,30 čas. Predaja brojnog stanja borbene grupe majora Vinklera Akc. štabu Trek (sanit. kola) u Novoj Cerkvi.
- 18,00 čas. Dolazak u Celje.

BR. 128

IZVOD IZ DNEVNIKA NEMAČKOG PROPAGANDNOG UREDA U RADOVLJICI O PARTIZANSKOJ AKTIVNOSTI NA SEKTORU GORENJSKE OD 12. DO 16. FEBRUARA 1944. GODINE¹

Izveštaj o bandama '
POVERLJIVO!

12.2. između 20.00 i 22.00 časa banditi su presekli telefonske linije Zg. Gorje, među njima i liniju žand. stanice Gorje.

Drum Skofja Loka — Kranj bio je na 200 metara ispred Forme pripremljen za razaranje jakim barutnim punjenjima.

14.2. oko 15.00 časova došli su kod seljanke Frančiške Lovrič u Zg. Dobravu br. 5. jugoistočno od Kamne Gorice, 3 vojnika uporišta Sava — Otoče da kupe jaja. Posle odlaska iz kuće naišli su na oko 10 bandita koji su bili u civilnim odelima i naoružani puškomitraljezom i puškama. U okršaju jedan vojnik dobio je metak u butinu. Banditi su razoružali ranjenika i druga 2 vojnika i povelu ih sobom. Imena vojnika još nisu poznata.

15.2. u 03.00 časa nepoznat broj bandita između električne centrale Dobrava i Zasipa miniranjem razorio jedan gvozdeni stub za visoki napon KIG-a Jesenice.³

15.2. u 16.45 časova na železničkoj stanici Bled — Jezero, 2 km južno od žand. stanice Bled, banditi su, iz šume preko puta žel. stanice, otvorili vatru iz mitraljeza (nekoliko metaka) na jednu grupu policajaca 181. policijske čete za vezu, koja je istovarivala oružje i municiju. Jedan čovek je ranjen i jedan kamion

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 1002/1.

² Izostavljeni tekst u dokumentu odnosi se na mobilizacijsku aktivnost jedinica NOV i PO Slovenije, koje su od 12. do 16. februara 1944. na sektoru Gorenjske mobilisale 197 ljudi.

³ Akciju je izveo minerski vod Gorenjskog odreda.

oštećen.⁴ Jedna žand. patrola, koja je odmah angažovana, preuzela je osiguranje istovara oružja i municije do dolaska voda 181. policijske čete za vezu

16.2. oko 8.30 časova patrola stanice Komenda zaustavila je u blizini sela Nasoviči, severozapadno od Komende, jednog biciklistu koji je na poziv pobegao. U preduzetoj poteri patrola ga je ubila. Bio je naoružan revolverom i ručnim bombama i imao je propagandni materijal. Verovatno je u pitanju neki sekretar KP. 16.2. Koprivnik, severozapadno od Žirije, posela je 15.2. jedna banditska brigada. U 5 kuća u Ledinici već nekoliko dana nalazi se jedan banditski štab. U samom Žiriju 15.2. nije primećen nijedan bandit.

14.2. primećena je u Žiriju i Novoj Vasi jedna manja patrola bandita.

16.2. u 21.00 čas čula se iz pravca Zabnice jaka detonacija.⁵ Železnička stanica Kranj, pozvana telefonom, obavestila je da je u blizini Skofje Loke jedan voz naišao na minu. Telefonska veza sa Skofjom Lokom je prekinuta.

Osim toga sa područja Gorenjske banditi su opljačkali veće količine namirnica i stoke.

Primljeno: 17. 2. 44

* i ⁵ Vidi dok br. 149.

BR. 129

OBAVEŠTENJE KOMANDANTA POLICIJE I SLUŽBE BEZBEDNOSTI ZA DONJU ŠTAJERSKU OD 18. FEBRUARA 1944. ISPOSTAVI SLUŽBE BEZBEDNOSTI BREŽICE O RUŠENJU ŽELEZNICKIH PRUGA¹

Komandant Policije bezbednosti i službe
bezbednosti u Donjoj Štajerskoj
Odeljenje III
R. Br. 139/449.

POVERLJIVO!

Ispostavi službe bezbednosti Brežice
na ruke HŠf. Ajhelburga oViA.

Brežice

Adolfa Hitlera ul. 39

Predmet: Izveštaj o situaciji i raspoloženju u Donjoj Štajerskoj

Događaj: Tekući

Prilog: 1

U prilog se dostavlja izveštaj o situaciji i raspoloženju u Donjoj Štajerskoj.

SS-šturmbanfirer

Komandant Policije bezbednosti i službe
bezbednosti u Donjoj Štajerskoj

Maribor, 18.2.1944.

III D 2 — Saobraćaj

Napadi na nemačke državne železnice -- naređenje XVIII korpusne oblasti o korišćenju železnice od strane pripadnika Vermahta.

6. 2. 1944. u 21,40 čas. između Poljčana i Slov. Bistrice, na pruzi Maribor — Celje, teretni voz br. 10,303 na 34(),_km naišao je

¹ Kopija originala (pisana na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 153/1.

na 2 mine.¹² Iskliznulo je i teško oštećeno 11 vagona. Vagoni su bili natovareni ugljem i pločama cinka te je šteta prilično velika. Niko nije povređen. Saobraćaj je bio prekinut od 6.2. od 21,40 čas. do 7.2. do 8,40 časova. Saobraćaj na 2 koloseka nastavljen je tek 7.2. u 14,00 časova.

8.2.1944. oko 4,00 časa ujutru na 15. km, oko 300 m od tunela kod Fale, prema železničkoj stanici Ruše, razorena je jednotračna železnička pruga.³ Otrgnuto je parče šine dužine oko 30 sm. Detonacije su usledile neposredno po prolasku jednog teretnog voza ka Mariboru. Ljudskih žrtava nema, druge materijalne štete takođe nije bilo. Zahvaljujući retkom saobraćaju opravka je izvršena bez prekida istog.

14. 2. 1944. u 4,00 čas. ujutru na pruzi Maribor — Celje, između Štora i Sentjura, banditi su razorili oba koloseka.⁴ Voz iz Beograda sa vojnicima koji sa fronta putuju na odsustvo prešao je preko ovog kasnije razorenog mesta samo kratko vreme pre razaranja.

Ljudskih žrtava nije bilo. Samo jednim kolosekom saobraćaj je ponovo uspostavljen u 7,50 čas., a na obadva koloseka u 10.50 časova.

Na osnovu napada bandi na noćni putnički voz Dravograd — Maribor 16.1. tek. god. komanda XVIII korpusa izdala je naređenje prema kome pojedini oficiri i vojnici i svi činovnici u uniformi kao i mali transporti do 30 ljudi, ukoliko je to moguće, smeju da koriste samo vojne vozove. Samo onda kad se cilj puta ne može dostići vojnim — D — vozovima smeju se koristiti vozovi javnog saobraćaja i to samo po danu. Ako je potrebno, noću put prekinuti.

Vojnoj patrolnoj službi je naređeno da strogo kontroliše izvršenje ovoga naređenja.

* i ³ Vidi dok. br. 78.

⁴ Akciju su izvele jedinice 14. divizije NOV i POJ prilikom prelaska pruge. Vidi dok. br. 107.

⁵ Dokumentat ie bez potpisa.

OBAVEŠTENJE KOMANDANTA POLICIJE I SLUŽBE BEZBEDNOSTI ZA DONJU ŠTAJERSKU OD 18. FEBRUARA 1944. O UNIŠTENJU RUDNIKA RAJHENBURG¹

Komandant Policije bezbednosti i službe
bezbednosti u Donjoj Štajerskoj

Maribor, 18.2.1944.

III D 4 — Industrija:

Napad jedne banditske grupe koja je došla iz Hrvatske na rudnik Rajhenburg EV — jug u srezu Brežice — šteta: okruglo 1/2 miliona rajhsmaraka — gubitak u proizvodnji: 10.000 tona uglja.²

9.2.1944. uveče jedna banditska grupa, koja je upala iz Hrvatske, jačine oko 1000 ljudi, naoružana minobacačima i brdskom artiljerijom, izvršila je napad na rudnik Rajhenburg EV — jug.

Postrojenje za prenošenje rude zakl-okna je potpuno razoreno, električna mašina za prenos polivena uljem koje se tamo nalazilo i zapaljena. Na betonski toranj za prenos rude otvorena je vatra iz jednog topa te je mitraljez industrijske milicije koji se tamo nalazio na vatrenom položaju učinjen bezopasnim. Jedna grupa bandita je prodrla u mašinsku dvoranu mašine za provetravanje i u njoj ekrasitom razorila Vitkovicer-kompresor kapaciteta 1500 m³/čas, tako da je kompresor potpuno onesposobljen. Klipovi i klipnjače 8000 m³ Borzig-kompresora, koji se nalazio u montaži, oštećeni su požarom tako da se moraju poručiti novi.

Ručni magacin eksploziva je opljačkan i razoren.

Opljačkano je 82 kg Donarita II, 28 kg Donarita I, 260 detonatora, 207 komada tempirnih upaljača II, 200 komada tempirnih upaljača II i 100 komada tempirnih upaljača III. Telefonski vod je prekinut sečenjem 5 bandera, a čim je počeo napad, nestalo je i električne struje za osvetljenje i pogon. Banditi su poseli i rudničke telefonske uređaje. Preko kućnog telefona postrojenja za prenos uglja zakl-okna zahtevano je od nadzorništva rudnika i uprave pogona da radnici napuste rudničku zgradu, pošto ulazi u okna treba da budu porušeni.

¹ Kopija originala (pisana na mašini) u Arhivu IZDG LRS. f. 153/1

² Vidi dok. br. 41, 107, 141 i 147.

Nadzorna služba je odbila da izvrši ovo naređenje, a i smenal je ostala u jami. Rušenje nije izvršeno.

Međutim, jače banditske grupe su se pomerile sa bregova na severu duž puta do raskrsnice puta Rajhenburg — Kozje i hermetički zatvorile ovaj rejon sa rudničkim postrojenjima pri čemu su u cilju obezbeđenja ovoga prostora postavili mnogo^ gobrojne mitraljeze.

Osoblje, koje se posle smene šihte nalazilo na putu kući, uhapšeno je i pušteno na slobodu tek sledećeg jutra.

Protiv žandarma žandamerijske stanice koji su se zabarikadirali u zgradi žandarmerije, banditi su preduzeli oko 5 koncentričnih napada, uz podršku više mitraljeza, minobacača i jednog topa. Iako je zgrada, koja je svojina rudnika, jako oštećena, žandarmi žandarmerijske stanice uspeali su da odbiju sve napade.

Za to vreme banditske grupe izvršile su napad na potrošačku zadrugu rudnika, magacin materijala i postrojenje separacije. U potrošačkoj zadruzi oduzeti su životne namirnice i štofovi i jedan deo toga ostavljen je na jednim pokvarenim kolima. Iz magacina materijala opljačkali su radna odela i cipele, kišne kabanice i gumena odela. U podrumu zgrade rezervoari ulja probušeni su mecima i zapaljeni. Zbog jake betonske tavanice trebalo je nekoliko časova dok je požar zahvatio krovnu konstrukciju. Požarom je uništena ili oštećena velika količina materijala.

Oko 5,00 čas. zapaljena je separacija koja je sagrađena od drveta, za nekoliko minuta bila sva u plamenu i potpuno je uništena. Zaustavljen je jedan voz rudničke železnice, vozno osoblje uhvaćeno, lokomotiva podložena ugljem, okrenuta ručica za vožnju i voz punom parom pušten prema Rajhenburgu.

Lokomotiva sa vagonom preturila se pred tunelom kod Rajhenburga, ali nije teže oštećena. Na polovini puta između Rajhenburga i Raštanja železnička pruga je na jednom mestu porušena ekrazitom.

U osvit dana banditi su se povukli prema Bohoru, pri čemu su zaštitnice do posle 7,00 čas. puščanom vatrom sprečavale gašenje.

Oko 7,30 čas. stupila je u akciju požarna četa iz Raštanja a oko 9,00 čas. 10.2. tek. god. požarna četa iz Rajhenburga i lokalizovale požar. Sledećih dana radničke smene bile su vrlo slabe, pošto su mnogi radnici, naročito mlađi, pobjegli da bi izbegli prinudno regrutovanje.

Za opravku mašina i transportnih uređaja biće potrebno najmanje 3—4 nedelje, a gde je u pitanju nabavka rezervnih de-

lova za mašine, opravka će zavisiti od rokova isporuke fabrika.
 (Za ovo vreme mogu da rade samo okno Dori i Raštanjsko okno,
 f pri čemu se za jedan radni dan proizvede 450 t. uglja.
 I Zbog pokvarenog zakl-šahta i nedolaska radnika, prvih dana
 [posle napada manjak u proizvodnji može se proceniti na okru-
 glo 10.000 tona uglja. Privremeno izračunata šteta na rudni-
 r čkim uređajima, uključujući zgrade i uništeni ili opljačkani
 [materijal, daje sledeću sliku:

1.) U zakl-šahtu na uređajima	
za provetravanje	RM 70.000.—
b) na transportnom uređaju	RM 68.000.—
2.) na separaciji	RM 255.000.—
3.) u magacinu materijala	RM 65.000.—
4.) na ostalim uređajima kao što su rudnička	
železnica, električni vodovi, zgrade itd.	RM 38.000.—
Ukupno pričinjene štete	RM 496.000.—

BR. 131

IZVEŠTAJ KOMANDE 9. CETE 14. SS POLICIJSKOG PUKA
 OD 19. FEBRUARA 1944. O NAPADU PARTIZANA NA UPO-
 RIŠTE ZDENSKU VAS¹

- r w m

Položaj, 19. februara 1944.

9. četa

Izveštaj

Dana 15. februara 1944, u 20.00 časova, bio je iznenada prekinut električni vod za Zdensku Vas. Samo 2 minuta kasnije 3 teška minobacača otpočeli su da gađaju sa visova iz istočnog pravca.

Istovremeno otpočeo je sa juga, jugoistoka, istoka i severoistoka snažan napad bandita.² Prekidanje električnog voda i iznenadno otvaranje vatre teških oruđa banditi su hteli da iskoriste kao iznenađene. Napad je stvarno bio iznenađan ali je prekidom električnog voda uporište već bilo alarmirano,

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 162/V—?

¹ Vidi dok. br. 58, 65 i 67

naročito zbog toga što je znalo da je i prilikom napada na bivše uporište Rasica pred sam ijapad bilo prekinuto osvetljenje.

I pored ovog upozorenja uspelo je banditima, koji su svoj napad izveli velikim masama sa juga, istoka i severoistoka, da nakon učutkivanja mitraljeza na istočnom izlazu iz sela prodru u uporište. Posluga puškomitraljeza odmah je poginula, odnosno bila ranjena. Brzom upotrebom rezerve bio je neprijatelj, nakon polučasovne borbe, izbačen iz sela. Napad koji je ovom napadu brzo usledio sa severoistoka bio je odmah odbijen

Gađanje sela teškin\ minobacačima produženo je bez prekida. Oko 22.00 časa počelo je i artiljerijsko gađanje. Nakon toga, pošto je na traženje u 23.00 časova haubička baterija iz Velikih Lašća otvorila vatru na istočne visove, neprijateljska vatra je prestala u 23.45 časova.

Na selo je izbačeno oko 250 granata teškog bacača i artiljerije.

Oko 24.00 časa ušlo je u Zdensku Vas traženo pojačanje sa 2 oklopna kola, pod komandom kapetana Smica.

Kapetan Smic odmah je teško ranjene i mrtve prevezao u Velike Lašće, a u 04.30 časova napustio je uporište.

Gubici čete: 3 mrtva, 10 ranjenih, od kojih jedan umro
Domobrani: 2 ranjena.

U 06.30 časova otpočelo je, uz istovremeni napad, ponovno gađanje minobacača i artiljerije. Ova vatra, od 90 do 100 granata, prestala je u 11.00 časova. Napad pešadije bio je odbijen. 11. četa, koja je krenula kao pojačanje, bila je kod Ponikava okružena.³

Gubici pre podne 16. 2. 1944: Četa bez gubitaka.

Domobrani: 2 mrtva, 2 ranjena.

Gubici neprijatelja: Prema izjavama prebeglica odvezeno je 6 kola mrtvih bandita, 2 su sahranjena u Zdenskoj Vasi.

Mrtvi i ranjeni banditi bili su za vreme borbe evakuisani na istok.

Majnig
poručnik i zam. komandira čete

BR. 132

**IZVEŠTAJ KOMANDE 9. CETE 14. SS POLICIJSKOG PUKA
OD 20. FEBRUARA 1944. O DOLASKU POJAČANJA U UPO
RIŠTE ZDENSKU VAS¹**

9. četa

Položaj, 20. februara 194-L

I z v e š t a j

Sadržaj: Ljudstvo za odsustvo.

Veza: Radio-depeša od 19. 2. 1944.

Dana 17. februara 1944, u 10.00 časova, stigao je kapetan Bajler, komandant III./19. SS polic. puka, sa 9. i 11. četom 19. SS polic. puka, jednom četom slovenačkih domobrana, 3 jurišna topa, jednim tenkom i jednim oklopnim automobilom. Istovremeno stigao je iz Velikih Lašča u Zdensku Vas i kapetan Smic.

Kapetan Bajler mi je saopštio da ostaje ovde kao pojačanje i da će uporište primiti teški minobacač.

Teške ranjenike od prepodne 16. 2. 1944- (slovenačke domobrane) i lakše ranjenike čete prebacio je kapetan Smic nakon jednog časa do lekara u Velike Lašče i odavde dalje za Ljubljanu.

Ja sam mislio da će pojačanje ostati ovde duže vremena, kako mi je bilo javljeno u početku, pa sam upitao kapetana Bajlera da li mogu uputiti sa kolonom ljudstvo koje bi već 2 dana trebalo da je na odsustvu. Kapetan Bajler mi je kazao, u prisustvu kapetana Smica, da moram sve spremiti za 10 minuta, kako bi se ovo ljudstvo priključilo transportu ranjenika. Posle toga ovo ljudstvo je upućeno.

Ja sam ljudstvo uputio na odsustvo, jer sam bio uveren da će pojačanje ostati ovde duže vremena a i pristigli vod teških minobacača. Tek kasnije sam saznao da je kapetan Bajler javio bataljonu, da bi mu privremeno bili potrebni teški minobacači ili 2 oruđa i kada bi ovo oružje moglo stići. Isto tako sam saznao, pošto sam već poslao ljudstvo, da će pojačanje već nakon nekoliko dana otići.

Mainig

poručnik i zam. komandira čete.

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 1R2/V-2.

² Vidi dok. br. 131.

RR. 133

**NAREDBA VIŠEG VOĐE SS I POLICIJE XVIII VOJNE OB-
LASTI OD 21. FEBRUARA 1944. ZA ZATVARANJE PUTEVA
KAMNIK — VRANSKO I DOMŽALE — VRANSKO¹**

B. B. 1.

Položai. 21. februara **44**

Viši vođa SS i policije pri
XVIII vojnoj oblasti
Operativni štab za borbu protiv bandita
I a (operativno odeljenje)

Naredbo

Predmet: Zatvaranje puta Kamnik — Vransko (Tuhinjska do-
lina) i Domžale — Vransko (preko Trojana).

Zabranjuje se vožnja pojedinačnim motornim vozilima
kroz Tuhinjsku dolinu i preko Trojana. Zabrana stupa na sna-
gu odmah.

Žand. stanice Kamnik, Domžale i Vransko zadržaće po-
jedinačna motorna vozila koja žele da prođu gore navedenim
putevima i obrazovaće kolone od najmanje 3 vozila.

Načelnik štaba
(potpis nečitak)
Potpukovnik d. Sch

Dostavljeno prema konceptu.

Zandarmerijska stanica Zagorje
Srez Trbovlje, Rajhsgau ...
Prispelo 28. 2. 1944.
Br. delovodnika 384 sa /' Priloga

Vogl

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS. f. 148/1—3

BR. 134

**ZAPOVEST KOMANDE 9. CETE 14. SS POLICIJSKOG PUKA
OD 21. FEBRUARA 1944. ZA ODBRANU UPORIŠTA ZDEN-
SKA VAS¹**

Položaj, 21. februara 1944.

*Zapovest za odbranu
 uporišta Zdenska Vas*

Opšta situacija:

Za obezbeđenje železničke pruge Ljubljana — Kočevje i za prolaženje transporta bilo je uspostavljeno uporište u Zdenskoj Vasi. Okolina Zdenske Vasi veoma je pogodna za bandu i zbog toga puna jakih banditskih snaga, koje u smenama napadaju i ruše železničku prugu a prelaze i u napade na uporište. Zbog toga je potrebna najveća budnost posade. Pokrete civila potrebno je najstrožije nadzirati kako bi se sprečila špijunaža. Civilna lica koja se približavaju uporištu moraju se uhapsiti i privesti u četu.

1.) Raspored:

Istočnu polovinu Zdenske Vasi zaposela je 9. četa 14. SS polic. puka, a zapadnu polovinu zaposeda jedna četa slovenačkih domobrana. Obe čete smeštene su u privatnim zgradama.

Ishrana i municija, kao i radio-stanica, nalaze se u nekoliko sigurnih podruma u selu.

2.) Zemljište:

Uporište Zdenska Vas proteže se u dužini od oko 500 m od istoka na zapad. Na severu se prostire kota 495 (Sv. Anton) do samog uporišta. Prema zapadu, jugozapadu kao i prema jugu, sve do Male Vasi, zemljište je golo. Zapadno od Male Vasi proteže se pošumljeni vis 470, sve do Videma. Oko 500 m istočno od Zdenske Vasi do grebena 512, 496 i 596 zemljište je također golo.

3.) Utvrđenja:

Uporište Zdenska Vas utvrđeno je linijom bunkera. Oko 50 m ispred linije bunkera proteže se žičana prepreka. Pojedini bunker i povezani su međusobno saobraćajnicama.

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 162/V—2.

4.) *Stalno obezbeđenje:*

Preko dana vodovi obezbeđuju svoje odbrambene položaje jednom osmatračnicom i jednim mitraljezom. Izlazni putevi osiguravaju se kontrolnim mestima. Noću je svaki bunker zaposednut udvojenim stražarskim mestima od kojih se jedno nalazi van bunkera, kao mesto za osluškivanje. U vedrim noćima obezbeđenje vrši jedna trećina borbenih snaga uporišta. Sem toga dve patrole vrše unutarnje obezbeđenje sela. Dva reflektora, postavljena na pogodnim mestima, osvetljavaju okolinu u tami. Kao rezerva određena je jedna grupa a isto tako su jednom rezervnom grupom obuhvaćeni svi vojnici — prolaznici i ljudstvo pod poštedom.

5.) *Oružje:*

Osim lakog pešadijskog naoružanja čete uporište raspolaže sa 2 teška minobacačka i jednim Pak-oruđem. Dalje, uporište može na zahtev biti podržano od baterije iz Velikih Lašća.²

6.) *Odbrana:*

U slučaju da neprijatelj izvrši napad na uporište napadnuti stražar baca ručnu bombu i daje znak za uzbunu. Nakon toga seoske patrole alarmiraju celokupnu posadu koja odmah zaposeda određene položaje. Rezervne grupe hitaju u određeni rejon.

Uporište Sv. Anton:

Za obezbeđenje uporišta sa severne strane Sv. Anton zaposeda jedna grupa 9. čete i 3 grupe domobrana. Sv. Anton je također utvrđen linijom bunkera, ispred koje se nalaze žičane prepreke. Naknadno je Sv. Antonu dodeljeno: 1 teški minobacač,

1 reflektor.

U slučaju uzbune odmah se zaposedaju svi odbrambeni položaji na Sv. Antonu.

Majnig

poručnik i zam. komandira čete.

² Vidi dok. br. 121.

BR. 135

IZVOD IZ DNEVNIKA NEMAČKOG PROPAGANDNOG UREDA U RADOVLJICI O PARTIZANSKOJ AKTIVNOSTI NA SEKTORU GORENJSKE OD 15. DO 21. FEBRUARA 1944. GODINE¹

Izveštaj o bandama

POVERLJIVO

17.2. u 06.00 časova u Briščama, severoistočno od Kamnika, patrola žand. stanice Kamnik i jedan izviđački trup Gestapoa uhapsili su jednog banditskog kurira.

16.2. u 21.20 čas teretni voz 78010 naišao je na minu na 587.5 kilometru. Dve šine su istavljene i 1 vagon je iskliznuo. Jedan železnički činovnik lakše je povređen.⁵

Na brzi voz 14, koji polazi iz Boh. Bistrice u 11.10, otvorena je vatra u 11.35, između Bohinjske Bele i Bled Jezero, u blizini tunela, sa visova koji se nalaze na zapadnoj strani železničke pruge. Pratnja voza odgovorila je na vatru. Zandarm iz rezerve Joh. Hekel iz pratnje voza ranjen je u butinu i ruku.⁴

19.2. u 7.15 čas. jedna patrola naišla je na bandite 300 m severozapadno od Stare Fužine, zapadno od Gorja. Jedan bandit (kurir) je ubijen. Sopstvenih gubitaka nije bilo. Zaplenjena kurirska pošta i revolver.

U subotu, 19.2. u 18.05 čas. voz 99079 pregazio je i teško povredio na 536.7 kilometru, između Litije i Kresnica, desetara Cressman Pavia iz I b. 802. puka.

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 1002/1.

⁸ Izostavljeni tekst u dokumentu odnosi se na mobilizacijsku aktivnost jedinica NOV i PO Slovenije koje su na sektoru Gorenjske, u vremenu od 15. do 21. februara 1944, mobilisale 191 čoveka.

« i ⁴ Vidi dok. br. 149.

Prema izveštaju železničke policije Kranj, putnički voz br. 818 iz Jesenica, koji je u Kranj trebalo da stigne u 19.12 č još nije stigao u Kranj. Voz je prema redu vožnje krenuo iz Podnarta u 18.56 čas. Iz pravca Podnarta primećeno je u kratkim razmacima 5 belih svetlosnih signala.⁵

Putnički voz br. 818 iz pravca Jesenica stigao je u 22.00 u Kranj. Na voz je posle izlaska iz Podnarta otvorena vatra. Vojna patrola stupila u akciju. Nije bilo ljudskih žrtava ni materijalne štete.

21.2. u 01.35 izbio je požar u NS pokrajinskom izdavačkom preduzeću (štampariji). Uzrok požara još nije poznat. Požar već lokalizovan. Štamparija NS pokrajinskog izdavačkog preduzeća gotovo potpuno izgorela.

Dopunski izveštaj:

U NS pokrajinskom izdavačkom preduzeću izgoreli su jedino jedna šupa za drva, u kojoj su se nalazila drva i odpaci od hartije, i jedno predvorje. Mašine i skladište hartije nisu uništeni. Uzrok požara još nije sigurno utvrđen, u pitanju je nehat ili sabotaza. Dalje, iz cele Gorenjske opljačkana je velika količina namirnica i stoke.—

Primljeno: 21. 2. 44.—

* Vidi dok. br. 136 i 149.

BR. 136

IZVOD IZ DNEVNIKA NEMACKOG PROPAGANDNOG UREDA U RADOVLJICI O PARTIZANSKOJ AKTIVNOSTI NA SEKTORU GORENJSKE OD 20. DO 23. FEBRUARA 1944. GODINE¹

Izveštaj o bandama

POVERLJIVO!

2

20.2. u 18.45 čas. otvorena je vatra iz mitraljeza i automata iz šume na žand. zasedu jačine 1,3 koja se nalazila u Sv. Valpurgi, 600 m severno od poštanske zgrade. Odgovoreno je na vatru. Sopstvenih gubitaka nije bilo a neprijateljski nepoznati. Vidljivi tragovi krvi. Srez Kranj.

Pratnja voza Jesenice javlja: 20.2. u 20.00 čas. banditi su otvorili vatru iz automata na putnički voz br. 818 koji polazi iz Jesenice u 18.10 čas., između Podnart — Kroke i Sentjošta, iz šume desno od železničke pruge. Jedan civil je povređen metkom koji ga je okrznuo. Pratnja voza odgovorila je na vatru.³ 20.2. u 22.00 čas. banditi su otvorili vatru iz pušaka na oklopni voz na pruzi Podnart — Kranj — 2 km ispod Podnarta. Oklopni voz je odgovorio na vatru. Srez Radovljica.

21.2. u 15.25 čas. patrola Vermahta iz uporišta Podnart pronašla je na pruzi Podnart — Otoče kod 608.04 km ispod tračnica postavljenu minu na pritisak pored paketa sa ekrazitom. Eksploziv je italijanskog porekla.⁴

Prema izveštaju poverenika jača grupa bandita posela je drum u dolini Kokre između k. 644—694 koji se nalazi 4 km jugoza-

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 1002/1.

² Izostavljeni tekst u dokumentu odnosi se na mobilizacijsku aktivnost jedinica NOV i PO Slovenije koje su na sektoru Gorenjske, u vremenu od 20. do 23. februara 1944, mobilisale 166 ljudi.

* Vidi dok. br. 135 i 149.

⁴ Vidi dok. br. 149.

padno od Jezersko — Sv. Ožbalt. Oni sprovode kontrolu lica i zaprežnih kola.

22.2. između 08.00 i 09.00 čas. jedna patrola stanice Moravče ojačana jednom grupom akcijskog voda iz Kamnika pod komandom rezervnog p. poručnika Štegmajera, kod samog sela Vrhpolje — jugozapad. Moravče — imala je dodir sa nepoznatim brojem bandita.⁵ Sopstveni gubici: jedan teže ranjen. Banditi su na mestu borbe ostavili jednog mrtvog a više ranjenih noveli su sobom pri povlačenju. Srez Kamnik.

Prilikom vatrenog okršaja sa banditima ranjen u butinu i mišicu Rottw. d. Sch. iz rezerve Ludvig Veninger iz žand. akcijskog voda Kamnik. Otpremljen je u pokrajinsku bolnicu Golnik. Srez Kamnik.

22.2. nađena je na pruži, na 524,5. kilometru u pravcu Zagorja, oko 3 km istočno od Save, eksplozivna mina. Patrola je minu uklonila, tako da nije mogla nastati nikakva šteta. Srez Kamnik.

22.2. u 19.35 čas. banditi su otvorili vatru iz mitraljeza na carinarnicu Puštal kod Skofje Loke sa visa koji se nalazi u istočnom pravcu carinske zaštite. Pucnjava je trajala oko 10 minuta. Odgovoreno je na vatru. Banditi su se ponovo povukli u istočnom pravcu. Srez Kranj.

Banditi su napali na Gorenju Vas i Tratu i zasuli je minama iz teških minobacača. Posle polčasovne vatre paljba je prekinuta. Srez Kranj.

Osim toga naoružani banditi opljačkali su u Gorenjskoj veće količine namirnica i stoke.

Primljeno: 23. 2. 44.—

⁵ Vidi dok. br. 78.

BR. 137

ZAPOVEST VIŠEG VODE SS I POLICIJE XVIII VOJNE
OBLASTI OD 24. FEBRUARA 1944. ZA JEDNOOBRAZNO
UPISIVANJE BORBENIH DEJSTAVA OD 9. SEPTEMBRA
1943. DO 17. FEBRUARA 1944. GODINE¹

Viši vođa SS i policije
XVIII vojne oblasti
Operativni štab za borbu protiv bandi
I a

Položaj, dana 24. 2. 1944.

Vanredna zapovest

Predmet: Jednoobrazno upisivanje borbenih dejstava.

1.) Za upisivanje u pol. službene isprave određujem sledeća
borbena dejstva:

9. 9./13. 10. 43. Borbeni poduhvat na Istarskom poluo-
strvu.² (u okviru Oružanih snaga)
za II./19. SS pol. puka i potč. jedinice.
9. 9./17. 10. 43. Borbe na graničnom odseku Šentjanž —
Šmartno — Grmada — Osredok.³
- 21./28. 9. 43. Borbe na području Pusti Javor — Šent-
vid — Višnja Gora — Leskovec.⁴
2. 10. 43. Borbeni sukob kod Lanišča⁵ (j.i. od Ljub-
ljane).
18. 10./8. 11. 43. Borbeni poduhvat »Volkenbruch« na pod-
ručju Krmelj — Sostro⁶ (u okviru Oruža-
nih snaga).

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 93/IV—2.

* Drugi bataljon 19. SS policijskog puka bio je za vreme kapitu-
lacije Italije prebačen sa sektora Gorenjske na Istarsko poluostrvo, sa
zadatkom razoružavanja tamošnjih jedinica italijanske vojske i obez-
beđenja obalnog područja. Od 2. do 10. oktobra 1943, učestvovao je u
drugoј fazi šeste neprijateljske ofanzive protiv jedinica NOV i POJ,
zване »Volkenbruch« (Prolom oblaka).

³ Vidi Zbornik, tom VI, knj. 7, dok. br. 13, 23, 67, 73, 76, 97, 104,
106, 114, 123, 124, 130, 134, 163 i 164.

⁴ Vidi tom VI, knj. 7, dok. br. 73 i 76.

⁵ Vidi tom VI, knj. 7, dok. br. 144.

⁶ Vidi tom VI, knj. 8, dok. br. 20, 22, 28, 29, 31, 34, 38, 48, 53, 75,
77, 83, 95, 96, 98, 129 i 168.

19. 10./9. 11. 43. Borbe na sektoru Škofja Loka — Ziri Leskovica — Zelezniki.⁷
3. 11./14. 12. 43. Borbeni poduhvat na području Kočevjske za II./19. SS pol. puka.
3. 11. 43/20. 1. 44. Borbeni poduhvat na području Kostanjevica — Novo Mesto,⁹ za I./19. SS pol. puka i potč. jedinice.
5. 11. 43. Borbeni sukob noću u Medvodama,¹⁰ za Zaštitnu policiju.
7. 11. 43. Borbeni sukob kod Crne¹¹ (Mežiška dolina).
- 13./23. 11. 43. Borbeni poduhvat »Traufe« na području Ljubljana — Idrija — Bohinjska Bistrica — Radovljica — Kranj¹² (u okviru Oružanih snaga).
- 14./15. 11. 43. Borbeni poduhvat za deblokiranje Novog Mesta.¹³
- 15./28. 11. 43. Borbeni poduhvat na području Novog Mesta.¹⁴ za 14. SS pol. puk.
30. 11. 43. Borbeni sukob kod Smartna¹⁵ (D. Staj.) za žandarmeriju.
8. 12. 43. Borbeni sukob kod Kolovrata¹⁶ za SS Vermanšaft.
- 11./16. 12. 43. Borbeni poduhvat za deblokadu Kočevja.¹⁷

⁷ Vidi tom VI, knj. 7, dok. br. 154; knj. 8, dok. br. 69, 152, 157 i 176; knj. 9, dok. br. 163.

⁸ Vidi tom VI, knj. 8, dok. br. 85 i 104; knj. 9, dok. br. 15, 18, 22, 31, 43, 45, 49, 51, 55, 57, 61, 80 i 173.

⁹ » Vidi tom VI, knj. 8, dok. br. 73, 81, 91, 98 i 124; knj. 9, dok. br. 8, 23, 25, 26, 29, 31, 32, 35, 46, 52, 58, 72, 80, 86, 92, 97, 117, 146, 147 i 157.

¹⁰ Vidi tom VI, knj. 9, dok. br. 4.

¹¹ Vidi tom VI, knj. 9, dok. br. 14.

¹² Vidi tom VI, knj. 8, dok. br. 132, 146, 153 i 176; knj. 9, dok. br. 112.

¹³ Vidi tom VI, knj. 8, dok. br. 89, 91, 93, 100—104, 106 i 111—113.

¹⁴ » Vidi tom VI, knj. 8, dok. br. 100—104, 106, 109, 114, 116, 117, 120, 135, 139 i 141; knj. 9, dok. br. 8.

¹⁵ Pogrešan datum. Žandarmerijsko uporište Šmartno ob Dreti uništeno je 30. oktobra 1943. a ne 30. novembra, kako je u ovom dokumentu navedeno. Vidi tom VI, knj. 8, dok. br. 60, 99, 165 i 166.

¹⁶ » Vidi tom VI, knj. 9, dok. br. 131.

¹⁷ Vidi tom VI, knj. 9, dok. br. 51, 55, 57, 61, 114 i 173.

14. 12. 43/15. 2. 44. Borbeni poduhvat na području Kočevje — Velike Lašče¹⁸ za III./19. SS pol. puk i podređene jedinice.
16. 12. 43. Boi bena sukob kod Dednje Vasi¹⁹ za žandarmeriju.
- 20./21. 12. 43. Borbeni sukob kod Gor. Brda i Malenskog Vrha.²⁰
20722. 12. 43. Borba na području Bizeljsko — Podsreda — Kunšperk.²¹
- 21./24. 12.43. Borbeni sukob kod Jamnika.²²
- 27./30. 12. 43. Borbeni sukob u Bezovniškom gozdu.²³
3. 1. 44. Borbeni sukob kod Turišnika²⁴ (Pohorje) za žandarmeriju i SA Vermanšaft.
17. 1./13. 2. 44. Borbeni poduhvat na Pohorju.²⁵
17. 1717. 2. 44. Borbeni poduhvat na području Grosuplje²⁶ (Provincija Ljubljana) za 5. četupolic. straž. bat. XVIII.
21. 1. 44. Borbeni sukob u Selškoj dolini.²⁷
26. 1715. 2. 44. Borbeni poduhvat na području Krka — Vel. Lašče — Rašica²⁸ za III/14. SS pol. puka.
28. 1. 44. Borbeni sukob na podnožju Storžiča.
678. 2. 44. Borbeni sukob na Menini planini.²⁹
- Zahtev II./19. SS pol. puka od 20. 1. 44. — 2b — 3120/44 time je usvojen.

¹⁸ Vidi tom VI, knj. 9, dok. br. 145, 146, 155, 160 i knj. 10, dok. br. 15, 21, 27, 38, 40, 46, 47, 55, 56, 58, 59, 68, 69, 75, 76, 102, 112, 118, 135, 140, 148 i 171.

¹⁹ Borba je vođena sa jedinicama Kozjanskog bataljona.

²⁰ Vidi tom VI, knj. 9, dok. br. 153 i 163.

²¹ Borbe su vođene sa jedinicama Kozjanskog bataljona i 1. bataljona Zagorskog NOP odreda iz sastava II operativne zone Hrvatske. Vidi tom VI, knj. 10, dok. br. 30.

²² Vidi tom VI, knj. 9, dok. br. 124 i 153.

²³ Vidi tom VI, knj. 9, dok. br. 162 i knj. 10, dok. Br. 9.

²⁴ Borba je vođena sa jedinicama Pohorskog odreda.

²⁵ Vidi dok. br. 78.

²⁶ Vidi tom VI, knj. 10, dok. br. 100, 112, 118, 135, 147, 153, 170 i 178.

²⁷ Vidi dok. br. 2 i 3 i tom VI, knj. 10, dok. br. 122, 128, 145, 146 i 150.

2.) U cilju izveštavanja pretpostavljenih komandi, sve meni potčinjene jedinice i stanice moraju dostaviti sumarni pregled svih posebnih akcija, vatrenih sukoba i drugih borbenih dejstava za period od 22. 8. 43 — 15. 2. 44. po priloženom obrascu.

Datum	Mesto borbe	Angažovane jedinice	Jačina neprijatelja	Gubici sopstv. i nepr.

Primer:

16. 12. 43.	Dednja Vas	30 žandarma	150	6 mrt., 4 mrt. 2 ranj., 6 ranj. 1 nest., 3 zar.

Ubuduće treba bez posebnog traženja svakog 18. u mesecu, zajedno sa mesečnim situacijskim izveštajem, dostaviti i ovakav pregled, a prvi put 18. 3. 44. za vreme od 16. 2 — 15. 3. 44.

Načelnik štaba
(potpis nečitak)
Potpukovnik zašt. policije

BR. 138

OBAVEŠTENJE KOMANDANTA POLICIJE I SLUŽBE BEZBEDNOSTI ZA DONJU ŠTAJERSKU OD 25. FEBRUARA 1944. ISPOSTAVI SLUŽBE BEZBEDNOSTI BREŽICE O PARTIZANSKOJ AKTIVNOSTI NA SEKTORU DONJE ŠTAJERSKE¹

**Komandant policije bezbednosti i
službe bezbednosti u Donjoj Štajerskoj**

III odeljenje

B. br. 150/44. pov.

POVERLJIVO

Maribor, 25. feb. 1944.—

Ispostavi službe bezbednosti Brežice
na ruke SS hauptšarfireru A j h e l b u r g u oViA

Brežice

ul. Adolfa Hitlera 39

Predmet: Izveštaj o situaciji i raspoloženju u Donjoj Štajerskoj

Stvar: tekuća

Priloga: 1.

U prilogu se dostavlja izveštaj o situaciji i raspoloženju u Donjoj Štajerskoj.

SS-hauptšarfirer

Maribor, 25. feb. 1944.

Komandant policije bezbednosti i službe
bezbednosti u Donjoj Štajerskoj

Problem bandi stoji kao i pre na prvom mestu interesovanja stanovništva Donje Štajerske.

Mnogo se raspravlja o velikoj grupi bandita koja je upala iz Hrvatske.² Među stanovništvom se uopšte govori o blizu 1000 ljudi koji su dobro opremljeni i koji imaju tovarna grla i minobacače.

O tome koliko se uspelo da se ova grupa bandita suzbije, postoje različita mišljenja.

¹ Kopija originala (pisana na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 153/1.

² Odnosi se na 14. diviziju NOV i POJ. Vidi dok. br. 107, 141 i 147.

Različito se objavljuje, da su ovu grupu naše angažovane snage (policija, Vermanšaft, Vermaht, oružani SS) jako potukle i delom razbile. Ali većini je uvek do sada polazilo za rukom da se izvuče iz opkoljavanja. Pominje se broj od 100—200 poginulih ali da su i gubici naših jedinica veliki.

Mišljenje nemačkog i Nemcima naklonjenog stanovništva o dosadašnjim angažovanim sredstvima i uspesima u suzbijanju bandi, kao i uticaj na držanje i zauzimanje stava celokupnog stanovništva Donje Štajerske opet su bili predmet raspravljanja u ovdašnjem izveštaju o situaciji. Promena u ovome za sada nije nastupila.

Evo nekoliko primera iz raznih izveštaja o broju, deliktima, naoružanju i suzbijanju bandita:

21. 2. 1944. došlo je u Solčavu, opština Luče, 16 *naoružanih bandita* i iz tamošnjeg vatrogasnog doma opljačkalo 12 vatrogasnih uniformi, 25 šlemova i 30 1 benzina. U isto vreme 4 bandita opljačkala su od jednog trgovca 20 1 jabukovače. Naoružanje: puškomitraljez, automati, puške i ručne bombe. Odeća: policijske i vatrogasne uniforme kao i civilna odeća.³

22. 2. 1944. Izvidnica jake borbene snage, jačine 66 vojnika, krenula je prema Mariji Creti i tamo zapodela vatreni okršaj sa oko 400 *bandita*.⁴ Marija Creta i kuće koje su se tamo nalazile bile su posednute od bandita i grupa je morala uz gubitak od 2 poginula i 3 ranjena da prekine vatreni okršaj. Oba poginula su ostala i usled jake neprijateljske vatre nisu mogla biti sklonjena. Neprijatelj je imao oko 30 do 40 poginulih. Banditi su hteli u Creti da opkole akcijsku grupu.

21. 2. 1944. u 20,30 časova kod zemljoradnika Rudolfa Napreta, opština Hrastnik, neko je zakucao i tražio da ude. Na pitanje ko je čuo se odgovor: »Nemačka žandarmerija«. Na to je otvoreno i 3 *maskirana* i pištoljima naoružana bandita ušla su unutra. Jedan bandit držao je ukućane u šahu, dok su ostala dvojica izvršila pretres kuće. Oteto je: 20 kg slanine, 20 jaja, 3 kg kobasica, 6 1 rakije i dr. Trima kćerima posednika odsečena je kosa.

21. 2. 1944. u 3.00 časa došlo je kod posednika Grabnera u Gmajni br. 7, opština Slovenjgradec, *oko 100 bandita*, među kojima i dve žene. Opljačkali su 2 svinje u težini od oko 100 kg. Svinje su na licu mesta zaklali i skuvali. Jedna grupa akcijskog voda iz Slovenjgradeca krenula je u izviđanje prema Gmajni. Jedan pripadnik Vermahta je odveden.

³ Akciju su izvele jedinice Istočnokoruškog odreda, koje su se u to vreme nalazile na tom sektoru. Vidi dok. br. 94.

⁴ Vidi dok. br. 78.

23. 2. 1944. krenulo je iz Št. Jošta više grupa bandita u zapadnom pravcu, za Lukež. U pitanju je *oko 500 ljudi*. Poslednja grupa terala je pred sobom više grla stoke.

22. 2. 1944. oko 20.00 čas. došla je u selo Vrhpolje, opština Rečica, banda verovatno *jačine 60 do 80 ljudi*. Upali su u jednu trgovinu i opljačkali veću količinu namirnica, tekstila i galanterijske robe.

22.2. 1944. u 23.00 časa došlo je u Rihterberg, opština Zagorje, kod jednog trgovca i više posednika *oko 80 bandita*. Naoružanje: italijanske vojničke puške, pištolji i ručne bombe. Odeća: vermanšaftske, policijske kao i srpske uniforme i civilna odeća. Opljačkano: jedan jahaći konj, 80 kg svinjskog mesa, 30 suvih kobasica, pšenično brašno, raženo brašno, 50 kg masti kao i druge namirnice i kućni predmeti.

21. 2. 1944. u 22.00 časa više posednika iz Graške Gore, opština Vodrež, javili su o *prolasku 1000 bandita* kao i više žena. Naoružanje: puškomitraljezi, automati, puške, revolveri, ručne bombe, kao i minobacači. Odeća: vermahtske, vermanšaftske i policijske uniforme kao i civilna odeća. Opljačkali su namirnice i delove odeće. Na području izvode akciju Vermaht, Vermanšaft i policija.

23. 2. 1944. Kod posednika Ramšaka u Kalu, opština Hrastnik, srez Trbovlje, došlo je 22. 2. 1944. *oko 100 bandita*. Naoružanje: automati, karabini i ručne bombe. Opljačkali namirnice. Odeća: nemačke vojne uniforme i civilna odeća.

22. 2. 1944. u 13.00 čas. došlo je kod 3 posednika u Planini, opština Ljubno, *oko 60 bandita*, koji su zaklali jednog vola i opljačkali veće količine namirnica. Zadržali su se oko 6 časova. Stražari su se zadržali do noći i držali su stanovništvo u šahu. Odeća: različite uniforme i civilna odeća. Naoružanje: automati, puške, lovačke puške i ručne bombe.

23. 2. 1944. pojavilo se u selu Dednja Vas više grupa bandita jačine *do 40 ljudi* i povele sa sobom 7 osoba. Odeća: vermanšaftske, policijske i SS uniforme kao i civilna odela. Naoružanje: 1 puškomitraljez, više automata, puške i ručne bombe.

22. 2. 1944. do 23. 2. 1944. došla su kod 3 posednika u Mozirje i Rozenberg *12 bandita* i opljačkali jedno tele težine 60 kg, kao i veće količine namirnica.

23. 2. 1944. u 6.00 čas. dva bandita, u policijskim uniformama i naoružani puškama, prinudno su regrutovali u opštini Ljubno

pripadnika Vermahta na odsustvu Martina Juvana, vojna pošta 02380.

U noći na 24. 2. 1944. na državnom putu 95 Celje — Ljubljana kod raskrsnice, opština Vransko, posečeno je 30 telefonskih stubova i postavljeno popreko preko drumu.

24. 2. 1944. došlo je na seosko imanje Stari trg, opština Slovenjgradec, 50 do 60 bandita. Zapalili su celo seosko imanje. Naoružanje: 2 puškomitraljeza, više automata i puške. Odeća: vermahtske i vermanšaftske uniforme kao i civilna odeća. Opljačkano: 1 svinja teška oko 200 kg. Dve grupe akcijskog voda iz Slovenjgradeca krenule su u poteru. Do sada nije bilo dodira sa neprijateljem. Zand, stanica Braslovče javlja 24. 2. 1944. u 8.45. čas.: Posednici Mateinšek iz Dobrovlja, opština Braslovče, došla su 2 bandita i opljačkali jednog vola težine 700 kg. Odeća: civilna. Banditi su govorili savinjskim dijalektom.

BR. 139

IZVEŠTAJ NEMAČKE ZANDARMERIJSKE STANICE ZAGORJE OD 25. FEBRUARA 1944. KOMANDANTU POLICIJE I SLUŽBE BEZBEDNOSTI ZA DONJU ŠTAJERSKU O MINIRANJU PRUGE IZMEĐU ZAGORJA I SAVE¹

Zandarmerijska stanica Zagorje, srez Trbovlje, Donja Štajerska Br. delovodnika 365

Zagorje, 25. februara 1944.

Komandantu policije bezbednosti i službe bezbednosti u Donjoj Štajerskoj, obaveštajni punkt — Donja Štajerska, Maribor.

Maribor

Predmet: Pojava bandita, razaranje koloseka državne železnice između Zagorja i Save.

Veza: prethodno telefonski.

24. 2. 1944. u 4 časa i 40 min. banditi su sa 2 eksplozije digli u vazduh obe šine desnog žel. koloseka u pravcu Zagorje — Sava.² Prvo razaranje bilo je na 390.438-mom km i od prve

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 101/1—2.

² Vidi dok. br. 90 i 147.

šine istrgnuto je 60 sm a od druge 40 sm. Drugo razaranje bilo je na 390.363-ćem km i usled razaranja jedna šina se tako iskri-vila da je morala biti zamenjena.

Dalje, istog dana u 5 čas. i 08 min. usled eksplozije na 390.453-ćem km, u istom pravcu, levi kolosek je bio toliko ošte-ćen da se jedna šina morala zameniti. Pod drugu šinu takođe su postavljene mine ali nisu eksplodirale. Bilo ih je ukupno 4 koje je žandarmerija iz Save uklonila i predala vojnoj patroli iz Zagorja. Mine su engleskog porekla i nalaze se kod vojne straže u Zagorju.—

Nije bilo materijalne štete na vozovima ni ljudskih žrtava. Saobraćaj je u toku popodneva ponovo uspostavljen.

Traganja za banditima ostala su do sada bezuspešna.

Dostavlja se na znanje:

K-di sreske žand. Trbovlje.

Video! (potpis nečitak)

žand. Hauptw.

Rut

Zand. Hauptw.

BR. 140

IZVOD IZ DNEVNIKA NEMAČKOG PROPAGANDNOG UREDA U RADOVLJICI O PARTIZANSKOJ AKTIVNOSTI NA SEKTORU GORENJSKE OD 21. DO 24. FEBRUARA 1944 GODINE¹

Izveštaj o bandama

POVERLJIVO!

Izveštaj stanice Stražišče, 23. 2.:²

3.55^h čuo je naš osmatrač na kuli ?z pravca Zg. Bitnje lavež pasa i korake. Upućena izviđačka patrola.

4.00^h puškaranje u Stražišču.

4.10^h patrola imala dodir sa neprijateljem, žandarm-rezervista Johan Dorner teže ranjen (metak u pluća), Mstr. Braun teže ranjen (metak u stomak).

4.48^h žandarmerijski Hptw. Lener nestao

4.50^h Mstr. Braun podlegao ranama

5.15^h žandarmerijski Hptw. nađen mrtav (Srez Kranj)

23. 2. banditi su nasilno upali u zgradu bioskopa u Stražišču — 30 koraka udaljenu od zgrade stanice i porazbijali tamo sav nameštaj Nemačkog fronta rada i delimično seoske grupe NSDAP-a kao i bioskopsku aparaturu. Ostala oštećenja kao i nestanak stvari od vrednosti treba tek da se ustanove. Srez Kranj.

23. 2. Izveštaj stanice Golnik:

Žandarm iz rezerve Johan Dorner, koji je u sudaru sa banditima u Stražišču teško ranjen, podlegao je ranama 23.2. u 09.00 čas. u bolnici Golnik. Srez Kranj.

3

22. 2. u 19.00 razoren je jedan železnički krak ovdašnje železničke pruge na dužini 30 —40 sm, oko 600 m severno od žel. sta-

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 1002/1.

¹ Vidi dok. br. 103.

³ Izostavljeni tekst u dokumentu odnosi se na mobilizacijsku aktivnost jedinica NOV i PO Slovenije koje su na sektoru Gorenjske, u vremenu od 22. do 24. februara 1944, mobilisale 35 ljudi.

nice Bohinjska Bela. Dizanje u vazduh usledilo je neposredno pošto je putnički voz Jesenice — Bohinjska Bistrica prošao preko mesta sabotaže. Tri dalje detonacije čule su se oko 14.45 č. iz pravca Bleda. Srez Radovljica.

22. 2. oko 20.20 č. banditi su zapalili zalihe dasaka pilane Valentina Mule-a (Mulle) u Bled — Rečici. Izgorelo je oko 300 m dasaka u vrednosti od 18.000 — 20.000 rajhsmaraka. Srez Radovljica.

22. 2. u 18.45 č. oko 3 km istočno od Kranjske Gore izgorela je navodno jedna senara. U 20.30 č. 1 km istočno od Kranjske Gore izgorela je jedna stara napuštena pilana. Bez sumnje je reč o paljevini od strane bandita. Srez Radovljica.

23. 2. patrola pratnje voza Jesenice, pod komandom Mstr. Bekera javlja da se putnički voz 931, koji polazi iz Kranja u 10.31, u 11.25 nalazio na oko 700 m od stanice Otoče. Pri tome je usledila eksplozija u stanici O. Voz je zakočio i stao na 50 m od stanične zgrade. Zgrada stanice je usled eksplozije jako oštećena. Patrola je odmah obezbedila voz i poslala u staničnu zgradu. Otpravnik voza obavestio je da je 6—8 bandita izvršilo miniranje zgrade i posle su pobjegli u šumu preko puta stanice. Posle 20 min. voz je nastavio put i pratnja voza ponovo je preuzela obezbeđenje voza. Izveštena je žandarmerija u Ljubnom. Srez Radovljica.

Jedan podoficir iz desetine za izgradnju telegrafске mreže kopnene vojske javlja da je u noći na 23.2., na putu između Šenčura i Sp. Brnika, oboreno 60 vojnih telegrafskih stubova i da je kabel na više mesta presečen. Srez Radovljica.—

Odeljenje Gorenja Vas: banditi su prilikom otvaranja vatre na Gorenju Vas upotrebili laku artiljeriju i minobacače, severoistočno mitraljeze. 20 teških, 30 lakih udara. Manja oštećenja na privatnim kućama. Srez Radovljica.

Od 21. — 22.2, prema izveštaju poverenika, 400 bandita opljačkali su stoku iz Zabrekve kod Selca. Srez Radovljica.

23. 2. u 16.50 č. banditi su napali jednu žand. patrolu 1/6 stanice Bohinjska Srednja Vas kod raskrsnice puta Jerka. Pri tome su poginuli Mstr. d. Sch.⁴ Lukas Risius, Hwm. d. Sch.⁵

* Majster zaštitne policije

⁵ Hauptвахтрнайстер заштитне полиције = podoficirski čin u nemačkoj policiji i žandarmeriji.

Hajnrih Brahman, rez. Obwm. d. Sch.⁶ Kurt Dikman, Obwm. d. Gd. d.⁷ Rez. Hans Vajncirl, Wm. d. Gd. d. R. Adam Krajeberger i Owm. d. Sch. d. R. Fridrih Rup. Banda verovatno jačine 40-60 ljudi. Srez Radovljica.

Kranj: tri hapšenja zbog veze sa bandama.

24.2. Prema obaveštenju rukovodioca saobraćajne službe Kranj lakše je oštećen jedan most između Sentjošta i Kranja.⁵ Saobraćaj se odvija bez zastoja. Srez Kranj.

22. 2. u 19.00 č. upala su 3 bandita u zgradu bioskopa u Domžalama i uništili jedan projekcioni aparat i zatečene filmove. Srez Kamnik.

U Domžalama su u noći na 23. 2. rastureni leci i na jednoj kući prikačen plakat sa Titovom slikom. Srez Kamnik.

22. 2. u 20.00 č. banditi -su zapalili gospodarsku zgradu zamka Križ (sev. od Komende) koja je izgorela do temelja. Uništene su poljoprivredne mašine i zalihe stočne hrane. Srez Kamnik. U noći na 23.2. rastureni su u gradskom području Kamnika leci komunističke sadržine.

22. 2. u 20.00 č. izgorela je u blizini zamka Krumprek (južno od Doba) jedna senara sa 27.000 kg sena. Požar su verovatno podmetnuli banditi. Dalje, iste noći na putu Dob — Krumprek rastureni su komunistički leci i na istom putu, oko 5 km južno od Doba, banditi su postavili drumsku prepreku obaranjem stabla. Srez Kamnik.

Prema izveštaju carinskog komesarijata u Šmartnom pri Litiji 23. 2. otvorena je vatra na patrolu carinske zaštite u Debečama (jugozapadno od Smartnog) sa padina koje se nalaze preko puta Debeča. Sopstvenih gubitaka nije bilo. Srez Kamnik.

24.2. između 01.00 — 02.00 č. pojavila se na putu Vransko — Trojane jedna banda jačine nekoliko stotina ljudi i poobarala na dužini od 500 m. telefonske stubove. Odeća: nemačka policiska i vojna uniforma. Srez Radovljica.

Primljeno: 25. 2. 44.—

⁸ Obervahtmajster zaštitne policije

⁷ Obervahtmajster žandarmerije

⁸ Vidi dok. br. 103.

podoficirski činovi
u nemačkoj policiji
i žandarmeriji.

BR. 141

**IZVEŠTAJ KOMANDANTA NEMAČKOG OPERATIVNOG
ŠTABA ZA BORBU PROTIV 14. DIVIZIJE NOV I POJ O
TOKU I REZULTATIMA BORBI OD 5. DO 26. FEBRUARA
1944. GODINE¹**

Borbeni izveštaj

0 akciji za uništenje partizana u Donjoj Štajerskoj
od 6 — 26. 2. 1944.²

— Uništenje 14. slovenačke komunist, divizije —

5. 2. 44. saznalo se da se na hrvatskoj teritoriji, prema Kunšperku u srezu Brežice, prikuplja 1000 — 1500 partizana sa namerom da upadnu u Donju Štajersku.
6. 2. 44. 649. bat. Landesšicen puka javlja da je kod Prelaskog (8 km severno od Kunšperka) jedna jača grupa bandita prešla državnu granicu i na cesti za Kozje, u 21.45 časa, otvorila vatru na jedan automobil pogranične finansijske straže (sopstveni gubici: 3 ranjena). Jedna naša izviđačka grupa, upućena noću iz Kozja za Buče, napadnuta je 1 km zapadno od Buča jakom mitraljeskom i minobacačkom vatrom. Nakon duže borbe banditi su se povukli pod zaštitom noći. (Sopstveni gubici: 2 mrtva, 1 ranjen. Neprijateljski gubici nepoznati.) Komandant 18. Landesšicen puka odlučio je da sa snagama koje su raspoređene na području Kunšperk — Kozje — Planina, ojačanim delovima 611. Landesšicen bataljona, nastavi gonjenje bandita na zapad radi uništenja i istovremeno da zatvori put Kunšperk — Podčetrtek, kako bi sprečio bandu da se povuče preko granice. Dodir sa grupom bandita bio je u toku noći izgubljen. Iz više izveštaja
7. 2. 44. stanovništva proizilazi da su se banditi u noći na 7. 2. 44. između 23.00 i 02.00 časa povukli preko Drenskog Rebra — Prevorja na Žusem — Zamark. Jačinu bande stanovništvo je procenilo na 3000 ljudi, sa teškim pešadijskim naoružanjem i oko 100 konja, i imaju nameru da se dočepaju planine Pohorje.

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 105/III—1.

² Vidi dok. br. 107, 112, 113, 114, 116, 117, 119, 120, 122, 126, 127, 130, 138, 142, 144, 146 i 147.

Komandant 18. Landesšicen puka 7. 2. pre podne premestio je svoje komandno mesto u Slivnicu i preuzeo rukovođenje nad svim do sada angažovanim jedinicama.

U to vreme stoje na raspoloženju:

3 čete 649. Landesšicen bataljona, manji delovi 611. i 922. Landesšicen bataljona, poterni odred 18. Landesšicen puka, akcijska baterija 438. divizije za naročitu upotrebu i 48. tenkovska lovačka četa, koje su u međuvremenu bile alarmirane i 7. 2. prebačene u Slivnicu, jedna policijska četa i jedan policijski akcijski vod, koji su stavljeni na raspoloženje samo za prvi dan te 8. 2. bili povučeni; dalje, neke alarmne čete Vermanšafta, pod vodstvom saveznog vođe Stajndela. Operativni štabovi ne nalaze se kod jedinica. Ni komandant 18. Landesšicen puka ne raspolaže sa štabom, niti sa bilo kakvim sredstvima za vođenje operacija. Komandovanje je isključivo upućeno na kurire i na javnu telefonsku mrežu. Taj nedostatak došao je do izražaja sledećih dana kad su izveštaji stizali sa zakašnjenjem, ili čak nisu ni stigli, te su naše preduzete mere gotovo u svim slučajevima bile u zakašnjenju.

Na osnovu situacije od 7. 2. pre podne komandant 18. Landesšicen puka odlučio je da stegne i okruži banditsku grupu na uskoj teritoriji. Za ovo su bile angažovane: 2 Landesšicen čete preko Pilštanja na Zusem, 1 Landesšicen četa od Planine preko Puherberga na Zusem, kao i poterni odred 18. Landesšicen puka iz Slivnice ka jugu na Puherberg, polic. četa na jugoistok i 48. tenkovska lovačka četa na istok ka Lokama, sa zadatkom izviđanja ka jugu i zapadu, polic. akcijski vod severno od drumu u izviđanju ka Lokama. Poterni odred 18. Landesšicen puka, sa delovima Vermanšafta, sukobio se posle podne kod s. Jelce sa banditima i nakon duže borbe odbacio ih na Zusem (sopstveni gubici: 3 mrtva, 7 ranjenih, neprijateljski gubici nepoznati, jer banditi mrtve i ranjene odnose sa sobom).

1 Landesšicen četa je kod Gubna naišla na jači neprijateljski otpor, koji sopstvenim snagama nije mogla da slomi. I dalje je u dodiru s neprijateljem.

8. 2. 44. U noći na 8. 2. sopstvenim izviđačkim delovima, koji su kod Prevorja naišli na neprijatelja, i na osnovu izveštaja mesnog stanovništva, utvrđeno je da se

glavnina neprijateljskih snaga povukla sa područja Zusem, preko Prevorja, prešla preko drumu Pilštanj — Planina, koji je sa obe strane mesta prelaza bio obezbeđen brojnim zasekama, na jug i izmakla na sektor Bohora, dok su zaštitnice prema zapadu povučene na područje Loke — Podvine. Ovi pokreti izvođeni su i u toku prepodneva 8. 2.

Udruživanjem više jedinica Operativni štab je obrazovao borbene grupe, kako bi se time omogućilo kakvo-takvo komandovanje. Bobrena grupa Fruvirt (jedinice Landesšicen) angažovana je na Prevorju da bi od glavnine odvojila i uništila delove bande koji još nisu prešli drum Sentjur — Pilštanj. Bobrena grupa Lojevski (motorizovane jedinice: tenkovska lovačka četa i akcijska baterija) bila je izbačena ka Planini, sa zadatkom da produži drumom Pilštanj — Planina do Fužina (Zagorje), da zatvori put na mestu prelaza i onemogući dalje prelaze preko drumu. Bobrena grupa Kalmbah (jedinice Landesšicen), od koje je kasnije stigla borbena grupa Fruvirt, primila je zadatak da napadne delove bandita na području Loke i da produži do drumu Planina — Sentvid. Vermanšaft zatvara drum Pilštanj — Prevorje u pravcu istoka. Komandno mesto Operativnog štaba bilo je u 16.00 časova premešteno u Planinu. U to vreme nastala je jaka snežna vejavica. Nakon dolaska u Planinu utvrđeno je da su prekinuti svi vodovi javne telefonske mreže.

Bobrena grupa Lojevski zabunom je skrenula sa drumu Planina — Sentvid na jug u pravcu Sevnice i kod Zage u smaknutoj koloni upala usred jake banditske grupe. Došlo je do žestoke borbe u kojoj se u naročito teškoj situaciji našla akcijska baterija, čije je ljudstvo silom prilika bilo ukrcano na kamione a oruđa prikačena. Uprkos toga otkačeni su topovi i sa otvorenih vatrenih položaja direktnim gađanjem prihvaćena je borba sa banditima. Nakon toga banditi su pobjegli, mada su bili brojno nadmoćni. (Sopstveni gubici: 2 mrtva, 7 ranjenih; neprijateljski gubici: 16 mrtvih i preko 30 ranjenih.)

Bobrena grupa nije mogla dalje izvršavati primljeni zadatak zbog mraka. Ostala je u Sentvidu.

Bobrena grupa Kalmbah je, nakon borbenog dodira sa zaštitnicama kod kote 595, sev. od Planinske Vasi, po planu dostigla drum Planina — Sentvid.

Izviđački eskadron W.K.U.L. XVIII, koji je u međuvremenu stigao u Slivnicu, bio je u toku 8. 2. povučen u Planinu i tamo je primio naređenje za obezbeđenje.

Zatim je stigla i jedna žandarmerijska četa te je prebačena u Sentvid na raspoloženje Operativnom štabu.

9. 2. 44. U noći na 9. 2. neprijatelj uspeo da neometano prebaci preostale delove sa područja Loke na jug, na sektor Bohora. 9. 2. morali smo ponovo da uspostavljamo dodir sa neprijateljem.

Jedno jače sopstveno izviđačko odeljenje dovedeno je iz Planine na Bohor. 2 polic. oklop, izviđačka kola, koja su po specijalnom zadatku stigla iz Ljubljane, bila su privremeno potčinjena Operativnom štabu i sa jednom komandom Vermanšafta angažovana za prodor iz Planine u Pilštanj. Oko 1500 metara istočno od Sentvida ta jedinica je naišla na mnogobrojne i dobro zaposednute drumske prepreke. Zbog toga je od izviđačkog eskadrona, tenkovske lovačke čete, oklopnih izviđačkih kola, akcijske baterije i Vermanšafta obrazovana borbena grupa Litih, koja je primila zadatak da krene drumom preko Fužina (Zagorje) za Pilštanj i da uspostavi vezu sa tamošnjim Landesšicen jedinicama. Izvođenje tog zadatka trajalo je čitav dan. Bobena grupa je očistila drum od mnogobrojnih zaseka i oterala obezbeđenja i zaštitnicu bandita koji su se kasnije povukli na Bohor.

Borbena grupa Fruvirt (Landesšicen jedinice) koja je bila angažovana u gonjenju bande na Bohor, u 17.00 časova sukobila se kod kote 770 sa banditskim grupama te je nakon duže borbe praćene velikim gubicima bila prinuđena da se povuče u Sentvid. Vez sa izviđačkim odeljenjem, upućenim na Bohor, nije se mogla uspostaviti. (Sopstveni gubici: 3 mrtva, 14 ranjenih.) Neprijateljski gubici nisu utvrđeni.

Delovi Landesšicen jedinica bili su radi obezbeđenja angažovani na cesti Planina — Sevnica. Sopstveno izviđačko odeljenje utvrdilo je da su na tom drumu srušena dva mosta, čija se opravka može izvesti snagama okolnog stanovništva.

Ovaj dan, u kojem smo pretrpeli istinski neuspeh, jasno je pokazao da su angažovane snage, i pored postepeno pristižućih pojačanja u jačini čitavih jedinica ili delova jedinica, nedovoljne za uspešnu akciju protiv jake, vojnički organizovane, dobro naoružane

i vođene grupe bandita, da su sopstvene jedinice većim delom nepodesne za borbu u planini i da primitivna sredstva komandovanja onemogućavaju blagovremeno i uspešno sprovođenje sopstvenih namera. Uveče 9. 2. jedno sopstveno izviđačko odeljenje nalazilo se na jugoistočnim padinama Bohora bez dodira sa neprijateljem, a dodir je izgubljen i na ostalim mestima, jer su se zaštitnice neprijatelja povukle u Bohor. Može se samo pretpostavljati da banditske grupe drže zaposednutu liniju Bohor — Oslića (k. 863) a da glavnina logoruje na području južno od te linije. Operativni štab odlučio je da 10.2. zauzme liniju Bohor — Oslića i da na taj način ovlada čitavim Bohorom. Pošto se može pretpostaviti da će neprijateljska banda pokušati da pređe granicu u pravcu istoka ili jugoistoka, to će Bohor, na liniji ceste Pilštanj — Kozje — Podsreda — Koprivnica — Rajhenburg u pravcu istoka i jugoistoka, biti zatvoren.

10. 2. 44. u zoru odred Kalmbah (Landesšicen jedinice), počeo je da nastupa od Planine prema Bohoru. Ova borbena grupa je na istom mestu kao prethodnog dana borbena grupa Fruvirt naišla na jakog neprijatelja koji se ukopao. Došlo je do borbe sa promenljivom srećom u toku koje su banditi napadom odbačeni. U gonjenju je borbena grupa Kalmbah po otpornim tačkama zaposela liniju na Bohoru sve do Debelog vrha.

Borbena grupa Litih (izviđački eskadron i motor, žand. četa) također je u zoru počela da nastupa od Fužina (Zagorje) na Osliću. Neprijateljske zaštitnice izmakle su na jug. Posle podne 10.2. čitava borbena linija na Bohoru nalazila se u našim rukama. Više neprijateljskih napada na ovu liniju bilo je odbijeno. Tek u noći 9/10. doznalo se da su slabije banditske grupe 9.2. kod Koprivnice pokušale da se prebace preko ceste Podsreda — Rajhenburg na jug ali su ih delovi Vermanšafta odbacili. Sem toga, banditi su 9.2. zaposeli Senovo (Rajhenštajn) i okružili žandarmerijsku stanicu. 10.2. slabiji sopstveni delovi iz Rajhenburga upućeni su u pravcu Senova. U Senovu nisu zatekli bandite. Banditi su se povukli u pravcu severa, a pre toga su digli u vazduh rudničko okno i separaciju. Zandarmerijska stanica se držala. U toku dana je na više mesta došlo do dodira s neprijate-

Ijem. Dobio se utisak da banditi ispituju čitavu zaprečnu liniju, kako bi pronašli mesto za proboj. U međuvremenu su, prikupljanjem svih raspoloživih snaga: jedinica Landesšicen, carinske pogranične straže, žandarmerije i Vermanšafta, zaposednuti svi važniji prelazi preko Save između Rajhenburga — Sevnice i Zidanog Mosta. Zatvaranje Bohora u pravcu zapada između Planine i Sevnice moglo se izvesti samo delimice. Nova, Operativnom štabu pridodata jedinica Policijske brdske lovačke čete, koja je bila angažovana za zatvaranje tog pravca, zbog velikog snežnog nanosa i vejavice, nastale to veće nije mogla da dostigne određeni rejon.

Operativni štab je u toku 10.2. premestio svoje komandno mesto u Pilštanj. Snežna vejavica je u toku noći postajala sve jača. Zbog velikih nanosa većina drumova je neprohodna za motorna vozila.

- 11.2. Snežna vejavica i dalje traje nesmanjenom jačinom i u velikoj meri onemogućuje sopstvene poduhvate. 12.2. pre podne, po zapovesti 438. divizije za naročitu upotrebu, komandu nad svim angažovanim snagama preuzeo je komandant W.K.U.L.,³ koji se u toku 8, 9. i 10. upoznao sa situacijom na području operacija. Na njegovo traženje W.K.U.L. Maribor obrazovao jedan brdski lovački bataljon — stavljen na raspoloženje za akciju — koji je 11. 2. motornim vozilima krenuo ka Planini. Cela motorizovana kolona zaglavila se u snegu. Nastupni marš morao se, dakle, od Sentjura izvesti peške. Tako je bataljon tek u noći od 11/12. stigao u zonu prikupljanja Planina — Sentvid.

Sopstveno izviđanje je usled^t snežne vejavice otežano, pokreti motornim vozilima su zbog visokih snežnih nanosa nemogući. Veze sa pojedinim jedinicama, koje su do tada održavane motoristima, prekinute su te su se mogle održavati samo kuririma — pešacima. Usled toga u toku prepodneva 11.2. nisu pristizali nikakvi izveštaji o neprijatelju.

Poželjno je pročešljati i očistiti čitavo područje Bohora. Borbena grupa Kalmbah (Landesšicen jedinice) angažovana na Bohoru, u akciji na snegom pokrivenoj planini bila je jako iznurena te za ovo čišćenje ne dolazi u obzir. Borbenu grupu treba da

³ Podoficirska škola XVIII vojne oblasti u Mariboru.

smeni brdski lovački bataljon W.K.U.L. i čišćenje područja Bohora treba da se sprovede snagama ovog bataljona. Taj bataljon stigao je u rejon prikupljanja tek u toku noći 12.2. nakon napornog marša, te mu je također bio potreban kraći odmor.

Prvi izveštaj o neprijatelju koji su pristizali od strane civilnog stanovništva, kao i jedna slučajna vest našeg motoriste, na koga je i na još jedno vozilo na drumu Sevnica — Planina izvršen napad, te njihova vozila zapaljena, ukazuju da je u toku noći 10/11. jaka grupa bandita prešla cestu Sevnica — Planina prema zapadu i povukla se u pravcu Poljana. Jedna druga grupa bandita, jačine oko 500 ljudi, nalazi se u rejonu Stranje i kreće opštim pravcem na zapad. Može se pretpostaviti da će ova grupa bandita ići za delovima koji su se povukli u pravcu Poljana.

Operativni štab je odlučio da između Sevnice i Zidanog mosta pojača zatvaranje doline Save i da zatvori dolinu Savinje između Zidanog Mosta i Gračnice, kao i dolinu Jurkloštera između Gračnice i Jurkloštera. Za ovo stajale su na raspoloženju isključivo snage Vermanšafta, koje su posebnim vozom prebačene iz Rajhenburga u Rimske Toplice, jer je transport motornim vozilima zbog snežnih nanosa bio nemoguć. S obzirom na nastale teškoće, sopstvene akcije mogle su se izvesti tek 12.2.

12. 2. U toku noći 12. 2. zbog guste snežne vejavice, nije došlo do dodira s neprijateljem. Pre podne 12. 2. nebo se razvedrilo.

Borbena grupa Kalmbah bila je izvučena i radi odmora prebačena u Planinu. Bobena grupa Litih (izviđački eskadron i žandarmerijska motorizovana četa) otpočela je pročešljavanje područja Bohor od zaprečne linije preko Stranja ka Zabukovju. Delovi Vermanšafta pročešljavali su i čistili područje oko Raštanja (Senovo).

Borbena grupa Maune (brdski lovački bataljon W.K. U.L. i policijska brdska lovačka četa) nadirala je duž drumu Planina — Sevnica, sa zadatkom da spreči prelaz preostalih banditskih delova preko drumu, da prinudi banditsku grupu na borbu i da je uništi.

Operativni štab je u 14.00 prešao u Sevnicu.

Delovi Vermanšafta, koji su pod rukovodstvom saveznog vođe Stajndla posebnim vozom prebačeni u

Rimske Toplice, oko 15.30 časova, na maršu u dolinu Jurkloštera, 2 km istočno od Gračnice, naišli su iznenada na jaku banditsku grupu koja se kretala prema zapadu. Došlo je do žestoke borbe, koja je trajala do mraka. Banditi su bili odbijeni i pobjegli su na područje oko Lažiša. Sv. Miklavž bio je napadom zauzet. (Sopstevni gubici: 9 mrtvih, 12 ranjenih. Banditi su pretrpeli teške gubitke.)

Iz tog sukoba i daljih obaveštenja nesumnjivo proizilazi da se glavnina neprijateljskih bandi 11. i u toku noći 11/12. prebacila preko drumu Planina — Sevnica i nakon kraćeg odmora na području Okroglice — Lisca povukla dalje na sever. Prema iskazima seljaka, koji su došli u dodir sa banditima ovi poslednji su se raspitivali za put prema Trbovljama i bez sumnje težili da drumom izbiju tamo. Jačina te banditske grupe utvrđena je na oko 500 ljudi, koji su sa sobom vodili 50 — 60 konja te bili naoružani teškim mitraljezima i minobacačima.

Iz izjava zarobljenika i prebeglih bila je u međuvremenu utvrđena tačna jačina i sastav celokupne banditske grupe. Reč je o 14. slovenačkoj komunističkoj diviziji koja je formirana u 3 brigade, svaka brigada od po tri bataljona. Jačina banditske divizije iznosi 1200 ljudi. Od teškog naoružanja svaka brigada poseduje 2 laka protivtenkovska topa, 3 srednja minobacača, 15 — 20 lakih minobacača, 9 teških mitraljeza i oko 15 lakih mitraljeza. Banda ima zadatak da se učvrsti na nemačkom pograničnom području, da izvodi prinudnu mobilizaciju, da terorom i sabotazama uništava nemačka uporišta i uređaje te da preuzme političku vlast.

Razvojem situacije od 12.2 posle podne dosadašnje mere više nemaju značaja. Preduzeto pregrupisanje bilo je zbog snežnih vejavica jako otežano. Zaprečna linija: dolina Save — dolina Savinje bila je produžena od Gračnice do Marije Gradec i odatle duž drumu, preko Sv. Lenarta na Vrh, do Jurkloštera. 12.2. stigli su u donju dolinu Save delovi 18. SS motorizovane divizije. Na zahtev Operativnog štaba ova je divizija obrazovala jednu mešovitu čet (2 jurišna topa, 1 teški mitraljeski vod, 1 motociklistički vod i 1 pešadijski vod), 1 kolonu kamiona (oko 25 tona) i 3 radio-odeljenja. Mešovita SS četa bila je u toku noći angažovana za zatvaranje doline Savinje. Operativni štab imao je nameru da 13.2. od Sv. Lenarta na Vrh,

Marije Gradec i Šmarjete izvrši koncentričan napad i da uništi glavninu banditske divizije prikupljenu oko Lažiša. Bobena grupa Maune je zbog toga bila maršem povučena u Sevnicu i u toku noći odatle posebnim vozom prebačena u Smarjetu.

Pročešljavanje i čišćenje celokupnog područja Bohora bilo je završeno u toku 12.2. Područje je očišćeno od bande. Pronađeni mrtvi banditi i ostali tragovi ukazuju na teške gubitke bande u toku proteklih borbi. Bobena grupa Litih imala je velike gubitke usled smržavanja i odlazi u Sevnicu na odmor. Usled nevremena i saobraćajnih teškoća usporeni su pokreti i pregrupisavanje se izvodilo gotovo čitavu noć na 13.2. Zatvaranje linije Marija Gradec — Sv. Lenart na Vrhju bilo je završeno tek u 04.00 časa.

13. 2. Sopstveno izviđanje, kao i jedinice koje su zorom izbile u područje oko Lažiša, utvrdili su da se jaka banditska grupa, izgleda glavnina banditske divizije, u toku noći povukla od Lažiša preko Sv. Lenarta na Vrhju — Tevča — Sv. Petra na sever i delom na severoistok u pravcu Sv. Ruperta. Da bi se utvrdilo gde se banda nalazi izvršeno je sopstveno izviđanje. Pored toga svi ostali pokreti, ukoliko je to bilo moguće, bili su zaustavljeni i sprovedeno je zatvaranje na istoku na liniji Planina — Sentjur, a na zapadu duž reke Savinje do Celja.

Motociklistički vod, koji je angažovan od Marije Gradec na Sv. Rupert u 11.15 časova kod Tevča naišao je na neprijatelja i pored toga utvrdio da je Sv. Peter zaposednut od neprijatelja. Ostao je u dodiru sa neprijateljem. Snage borbene grupe Maune, koje su bile angažovane u napadu na Lažiše, bile su prikupljene kod Marije Gradec i angažovane za napad na Sv. Peter i dalje gonjenje. Posle podne u žilavoj borbi sa zaštitnicama, koje su se ukopale na dominantnim položajima, bio je zauzet Sv. Peter i bande odbačene preko Olešča na Kanjuce. Neprijatelj je imao veliki broj poginulih koje je delimice brzo sahranjivao. Sledećih dana seljaci su pronašli i sahranili veliki broj mrtvih.

U 15.00 časova Operativni štab je premešten u Laško.

Za poslednja dva dana pokreti neprijatelja dokazuju da se neprijateljska divizija uz kraće odmore nalazi stalno u pokretu, odnosno u bežanju.

Iako se moralo računati sa mogućnošću da će hanlitska divizija težiti za tim da se izvuče na **sever** " dočepa planinskog masiva Pohorje, nije postojala ni kakva mogućnost da se blagovremeno zatvori **drum** Celje — Sentjur.

14. 2. U ranim jutarnjim časovima 14. 2. sopstveno izviđačko odeljenje motociklističkog voda utvrdilo je da je banditska divizija sa glavninom kod Sv. Lovrenca prešla drum Celje — Sentjur i otišla na sever. Iz obaveštenja stanovništva proizilazi da je ova banditska grupa u 06.15 časova svojim čelom dostigla Dobje (5 km jugoistočno od Vojnika). Ovaj razvoj situacije tražio je, pored ostalih mera, da se banditskoj diviziji spreči put na sever, na područje Pohorja. Za ovo je potrebno da se celokupne snage, do sada angažovane južno od drumu Celje — Sentjur, prebace na sever, i to na novu zaprečnu liniju od Sentjura preko Dramija — Gore — ruševina Ziča, dalje, preko Konjiške gore do Konjica, odavde duž drumu Stranice — Frankolovo — Vojnik — Celje. I pored svih teškoća, nastalih usled nedovoljnih sredstava veze, oskudice motornih vozila, zbog snežne vejavice i poledice na drumovima i improvizacije na svim područjima, do mraka 14. 2. blagovremeno je izvršeno zatvaranje.

Borbena grupa Maune, koja je u gonjenju kod Sv. Lovrenca dostigla drum Celje — Sentjur, prikupila se kod zamka Goričica, 4 km severno od Sv. Lovrenca, i primila naređenje da goni banditsku diviziju, da je razbije i uništi.

Svi pokreti su od angažovanih jedinica iziskivali velike napore. To se moralo zahtevati kako bi se banditska divizija, koja je poslednjih dana svojim brzim bežanjem izmicala svakom okružavanju, konačno prinudila na borbu.

Komandno mesto Operativnog štaba premešteno je u Vojnik. Posle podne 14. 2. snage određene za zatvaranje obruča na istoku i delovi borbene grupe Maune, koji su nadirali od Dramlja na sever, naišli su između Gore — ruševina Ziče na jakog neprijatelja koji je jakim preprekama od drveća zatvorio drum i držao zaposednute visove zapadno od drumu. Sopstvene snage odmah su prešle u napad i neprijatelja odbacile ka Crešnjici. Borbe su vođene do mraka. Za to vreme obruč je potpuno zatvoren.

Borbena grupa Maune primila je naređenje da 15.2. u zoru krene u napad i da planskim pročešljavanjem, nadirući u skokovima, suzi obruč okruženja te neprijatelja, gde god naiđe na njega, napadne i uništi. Pri izvođenju ovih operacija naišlo se tog dana na iste teškoće kao i u prethodnim danima, jer su obaveštenja civilnog stanovništva bila u velikoj meri različita, često protivrečna i preterana. 14.2. bilo je n. pr. sa pouzdane strane javljeno da je jedna jača banditska grupa izmakla kroz zaprečnu liniju Šentjur — Dramije na istok. Ovo obaveštenje zahtevalo je naknadnu proveru sopstvenim izviđanjem. Obaveštenje nije bilo potvrđeno. Na osnovu tog iskustva ukazala se potreba da se kod svakog komandnog štaba postavi jedan oficir iz I c, sa zadatkom prikupljanja i proveravanja svih obaveštenja o neprijatelju.

15. 2. Noć od 14/15. protekla je mirno.

Eskadron dopunskog izviđačkog odeljenja br. 2 iz Slovenjgradeca, kojeg je 438. divizija za naročitu upotrebu stavila na raspoloženje, bio je kamionima povučen u Vitanje. Kod Straže motorizovana kolona zaglavila se u snegu. Eskadron je maršom, sa višesatnim zakašnjenjem, stigao u Vitanje.

U 05.30 časova celokupna banditska divizija, u smaknutom poretku, kod Tesna (k. 374), 3 km sev. od Frankolova, probila je zaprečnu liniju u pravcu Lindeka. Približavanje mestu proboja izvršeno je neprimetno, a na mestu proboja zemljište nije pregledno. Snage zaprečavanja bile su iznenađene i nisu mogle zaustaviti proboj smaknutog poretka. Jurišno oruđe je sa uspehom tuklo bandite koji su se bežeći peli ka zamku Lindek. Jedan vod, koji se u Frankolovu nalazio na raspoloženju i bio upućen u gonjenje, naišao je zapadno od drumu na jake zaštitnice te ostao u dodiru s neprijateljem. (Sopstveni gubici: 2 ranjena; neprijateljski gubici: 2 zarobljena. Prema kasnijim izjavama zarobljenika, banditska divizija je u tom proboju imala velike gubitke.)

Eskadron izviđačkog odeljenja 2, isturen u pravcu Vitanja, odmah je od mlinova, 3 km južno od Vitanja, cestom za Vojnik upućen u napad, kako bi banditskoj diviziji zaprečio put. Ovde je još u toku prepodneva došlo do dodira sa neprijateljskim izviđačkim delovima, koji su posle toga skrenuli na istok.

Našim izviđanjem utvrđeno je da se glavnina neprijateljske divizije nalazi na prostori južno od kote 1092, Stenica.

U toku dana zatvorena je prostorija duž cesta: Vojnik — Frankolovo — Stranica — Vitanje — Nova Cerkev. Za to vreme borbena grupa Maune nastavila je čišćenje stare prostorije. Uveče 15.2. banditska divizija je na više mesta izviđala liniju zaprečnog obruča. Tokom čitavog gonjenja banditske divizije situacija je 15. 2. uveče bila najpovoljnija. Verovatni i mogući prolazi iz ovog obruča bili su poznati. Grupa, koja je do sada već stekla iskustva, svuda se utvrdila u poljskim fortifikacijama. Na težišnim tačkama izdvojene su rezerve i stavljene u pripravnost.

I pored svega toga banditska divizija je uspela da se 16. 2. u 02.30 časa, kod zamka Socka, probije iz obruča okruženja i umakne na zapad. Proboj je u ovom slučaju izvršen u smaknutom poretku, po svoj prilici sa brigadama. Snage koje su bile angažovane na mestu proboja, borački vodovi jedne SS sanitetske čete koji su iste noći iz svog boravišta u Dobrni stavljeni u pokret prema Vojniku i na tom mestu upotrebljeni za pojačanje zaprečne linije, nisu imali dovoljno iskustva i svoj zadatak su shvatili suviše olako. Na taj način je tog dana propao očekivani uspeh — uništenje čitave banditske divizije — koji nam je bio tako blizu.

U toku prepodneva je od strane civila i policijskih straža stiglo više izveštaja da se cela banditska divizija probila kroz obruč i umakla u severozapadnom pravcu. Iz istih izveštaja vidi se da je neprijatelj jako oslabljen i iscrpljen. Pre podne se nalazio oko Brdča.

Razvoj situacije zahtevao je novo pregrupisavanje, a s obzirom na izmešanost jedinica u prethodnim danima, i novo formiranje. U toku ovog pregrupisavanja izvedeno je novo zaprečavanje i to na liniji Vitanje — Sv. Marjeta — Sp. Dolič — Huda Luknja te odatle na jug duž železničke pruge do Velenja. Zaprečna linija Vitanje — Nova Cerkev ostala je i dalje zaposednuta. 2 lovačke čete borbene grupe Maune upućene su u gonjenje, sa zadatkom da neprijatelju ne dozvole da se odmori i da ga potisnu ka severu na novu zaprečnu liniju. Ostatak borbene

grupe Maune određen je za rezervu Operativnog štaba i prebačen u Straže.

Komandno mesto Operativnog štaba također je premešteno u Straže.

N

Prebacivanje trupa još je uvek jako otežano snežnim nanosima i vejavicama kao i nedostatkom kamiona. Vršeno je u turama i trajalo je ceo dan. I pored svih teškoća zaprečna linija je do mraka zaposednuta.

Obe lovačke čete, od kojih je jedna upućena po tragu neprijatelja ka koti 1273, a druga zapadno na Sv. Jošt, imale su ovog dana dodir sa neprijateljskim zaštitnicama samo kod Brdča i utvrdile su da je banda odstupila dalje na severozapad.

Noć na 17. 2. protekla je mirno. Izveštaji o neprijatelju, primljeni 17. 2. pre podne, javljaju da je glavina banditske divizije zaposela liniju na grebenu Sv. Jošt — Basališče (kota 1273) i mnogobrojne otporne tačke na Kozjaku. Prostorija okruženja je veoma velika i na južnoj strani otvorena. Zbog toga je "potrebno da se i na jugu zatvori ili pak da se na taj deo upute pokretne jedinice, koje bi prodirale u zatvorenu prostoriju, prinuđavale banditsku diviziju na borbu i nabacile je na sever na našu liniju zaprečnog obruča. Pošto za potpuno zatvaranje prostorije nije bilo dovoljno snaga, preostali delovi borbene grupe Maune su kamionima prebačeni iz Straže na prostoriju Dobrna — St. Janž te odatle upućeni u napad na sever na liniju grebena Sv. Jošt — Basališče. Sve lovačke čete su posle podne naišle na delove banditske divizije. Pošto se na planinski predeo spustila gusta magla, koju neprijatelj vrlo dobro koristi za svoju odbranu, odnosno, ako se oseća nadmoćniji i sam prelazi u napad, to se borba ograničila samo na pojedinačne akcije. Objedinjavanje komandovanja lovačkim četama, koje je stavljeno u zadatak kapetanu Mauncu, nije se moglo ostvariti zato što se nije raspolagalo dovoljnim sredstvima veze i što su radio-stanice u toku noći bile neupotrebljive. Uveče, po mraku, lovačke čete su stigle na liniju grebena. Angažovana baterija, koja se nalazila na položaju kod Straže, posle podne je sa uspehom tukla delove bandita, osmotrene u pojedinim gnezdima na severnoj padini Kozjaka. 17. 2. posle podne, po naređenju Štaba za borbu protiv bandita iz Ljub-

ljane, iz borbe je izvučena policijska brdska lovačka četa, do sada potčinjena borbenoj grupi Maune, i ^{sa}mo u toku noći prebačena kao rezerva Operativnog štaba u Senflorijan. Umesto ove čete dovedena je i potčinjena Operativnom štabu 6. četa 14. SS polic. puka, koja je prebačena u Straže. U toku noći upotrebljena je za pojačanje zaprečne linije na odseku Huda Luknja — Velenje.

Prema razvoju situacije 17. 2. sa sigurnošću se računalo da će banditska divizija u toku noći ili pred zorom 18.2. pokušati da se probije iz okruženja i izvući se u pravcu severa ili zapada. Operativni štab je preduzeo sve mere da se takav prodor spreči.

18.2.

Noću na 18. 2. neprijatelj je na odseku Senflorijan — Sv. Marjeta na više mesta pokušao da se slabijim delovima probije na sever. Isti je u delimice bliskoj borbi odbačen. Oko 05.00 časova jednoj neprijateljskoj grupi od 120 — 150 ljudi uspelo je da se na jednom uskom i nepreglednom mestu kod Sv. Marjete prebaci preko drumu i izmakne na sever, savladavši na tom mestu posadu zaprečne linije. Ova grupa je prilikom te akcije minirala drum u pravcu zapada i tako ga zatvorila da je jurišni top, koji je trebalo da učestvuje u ovoj akciji nagazio na minu i bio onespособljen za borbu. Savezni vođa Stajndl je sa jednom slabom rezervom više puta pokušavao da preseče odstupnicu neprijatelju koji se probio ali u tome nije uspeo.

Policijska brdska lovačka četa u Senflorijanu prebačena je na mesto prodora. Uspelo se da se prodor zatvori i da se glavnina banditske divizije odbaci na trag. Borbe koje su se odvijale u mraku bile su ogorčene. Banditi su imali velike gubitke. Za gonjenje delova koji su se probili u pravcu Sv. Marjete određena je 6. četa 14. SS polic. puka. Ova grupa bandita je severno od drumu najpre obrazovala mostobran sa koga je odbačena i posle toga povukla se preko Kuzmana u Glažutsku planinu, ostavljajući u toku dana iza sebe mnogobrojne leševe. Posle toga gonjenje je obustavljeno.

Već oko 09.00 časova jedna četa borbene grupe Maune naišla je severno od linije grebena Basališće — Sv. Jošt na jaku banditsku grupu, koja je bila brojno daleko nadmoćnija. Četa je izvela napad, nanela neprijatelju teške gubitke i posle toga prodrla na

istok. Ovim je četa izgubila vezu sa svojim delovima na nepreglednom planinskom zemljištu. Na liniji grebena angažovani delovi obavešteni su o situaciji. Poslednja zapovest koju su ovi delovi primili doslovno je glasila: »Vaš novi zadatak je utakmica u trčanju, koju vi morate dobiti. Raditi samostalno i prema situaciji«. Ova zapovest je karakteristična za vođenje borbe pokretnih odeljenja sa banditima. Oni mogu biti samo upoznati sa situacijom i planom višeg rukovodstva a istovremeno im se mora ostaviti potrebna sloboda dejstva.

Nakon jakog udara koji je banditima nanesen kod Sv. Marjete, mora se računati s tim da će oni svoj plan probijanja na sever promeniti i pokušati da se probiju i pobegnu na istok ili jug. Zbog toga je preduzeto ponovno pregrupisavanje sa istovremenim sužavanjem obruča okruženja. 18. 2, uveče, sopstvene snage nalazile su se na zaprečnoj liniji obruča i to: Šenflorijan — Sv. Marjeta — Rošar — Trebuhinja — Sv. Anton — Vitanje — zamak Socka — Socka — Vrba — zamak Gutenek — Klanec. Prostorija na severnoj padini Kozjaka do Sv. Marjete pročešljana je i očišćena od neprijatelja.

Lovačke čete borbene grupe Maune nalaze se s obe strane linije grebena, sa frontom prema istoku. Neprijateljska banda se pred pritiskom ovih četa samo polako povlačila. Oko 20.00 časova jedna je četa u naletu zauzela kotu 1273 i utvrdila da neprijatelj odstupa u pravcu juga. U toku noći izgubljen je dodir s banditima.

Noć na 19.2. protekla je mirno.

19. 2. Jedna lovačka četa, nastupajući tragom neprijateljske grupe u pravcu juga, u 9.30 časova došla je severno od Brdča u dodir s neprijateljem. Napala ga je i potisnula na zapad u pravcu drumu. Sopstveni izviđački delovi, koji su sa zaprečne linije istureni napred, istočno od Brdča također nailaze na neprijatelja. Svuda gde dolazi do sukoba sa neprijateljskim delovima, ovi su odbačeni na nepregledno planinsko zemljište. Nastojanje neprijatelja očigledno ide za tim da pronađe neki otvor u liniji zaprečavanja, da se kroz njega provuče i umakne. Na osnovu toga on je i promenio pravac kretanja te je sa glavninom krenuo na zapad. Na zapadnoj strani sada se nalazi samo jedna lovačka četa i to na liniji gre-

bena kod Sv. Jošta. Između Sv. Jošta i Klaneca veza je uspostavljena samo sa patrolama. U ovaj otvor između Sv. Jošta i Klaneca posle podne je ubačen izviđački eskadron br. 2. Zapadni deo zaprečne linije slabo je zaposednut i do mraka više ga nije moguće pojačati.

Naročito se moraju istaći akcije lovačkih četa, koje po teškom zemljištu, po jakoj hladnoći i velikom snegu, a snabdevene samo za najnužnije potrebe, već danima gone neprijatelja.

20.2.

Noć na 20.2. protekla je mirno.

Lovačka četa, koja je gonila neprijateljsku grupu, utvrdila je oko 05.00 časova da su delovi neprijatelja južno od kote 1062 probili zaprečnu liniju u pravcu zapada. Ovaj izveštaj primljen je u Operativnom štabu tek u 08.20 časova. U 8.45 časova šef železničke stanice Mislinja javlja da su između 06.00 i 08.00 časova 2 jake grupe partizana sa tovarnom stokom prešle drum i železničku prugu između železničke stanice Paka i Št. Brica na zapad u pravcu Cirkovce. Ovaj izveštaj potvrđen je sa više strana. Tek docnije se saznalo da je na odseku 2. izviđačkog eskadrona oko 05.00 časova, u potpunom mraku i magli, duže vremena vođena borba sa neprijateljskim delovima. Neprijateljska grupa je na jednom uskom prostoru, kroz duboko useklu klisuru, pod zaštitom mraka stvarno uspela da se probije kroz slabo zaposednutu liniju na zapad i tako umakne. Dodir sa našim snagama na tom mestu održavala je samo sa delovima, verovatno pobočnicama.

Na osnovu potpuno izmenjene situacije ukinuta je cela dosadašnja zaprečna linija i jedinice su posebnim naređenjima upućene u njihove nove akcijske prostorije. Nova zaprečna linija se proteže: raskrsnica puteva severno od Hude Luknje — Straže — Sp. Dovže — Smiklavž — Vodrež — kota 866 — i odatle pravo na jug do Soštanja. Delovi borbene grupe Maune pročešljali su staru prostoriju te su kasnije, kao rezerva Operativnog štaba, kamionima transportovani u Spodnje Podgorje.

Sopstveno izviđanje i civilni osmatrači utvrdili su da je glavnina bande posle podne logorovala na prostoriji Plešivec. Izgleda da je jako iscrpljena i da ima nameru da tu prenoći. Policijska četa, koja se nalazila u gonjenju, do mraka nije uhvatila dodir s neprijateljem.

Naše zaprečavanje postavljeno je do pada mraka. Prema razvoju situacije može se računati da će preostali delovi banditske divizije nastojati da preko njihovih već poznatih prelaza uteknu prema zapadu. Iz Glavnog štaba za borbu protiv bandi u Ljubljani naređeno je da se sve policijske snage izvuku i da se pod posebnom sopstvenom komandom upute da blokiraju dolinu Meže. Ovo naređenje zasnovano je na nesporazumu koji je nastao na osnovu jednog sopstvenog nepotpunog izveštaja o situaciji. Ličnom posetom višeg vođe SS i policije, general-lajtnanta Rezenera, taj nesporazum je sledećeg dana objašnjen.

- 21.2. Noć na 21.2. protekla je potpuno mirno. Neprijatelj se verovatno i dalje odmara na prostoriji Plešiveca te nije prilazio niti izviđao ni na jednom mestu nove zaprečne linije. U toku prepodneva utvrđeno je sopstvenim izviđanjem da je glavnina neprijateljske bande krenula iz Plešiveca na severozapad. Između 11.30 i 12.00 časova jedan sopstveni izviđački avion, koji je tražen pre podne, tukao je neprijateljsku bandu bombama i mitraljezima. Sopstveni izviđački delovi, koji su sa zapadnog dela zaprečne linije istureni napred, imali su češći dodir s neprijateljskim delovima, koji su izviđali u pravcu zapada. U 15.00 časova jedna neprijateljska brigada, od više stotina ljudi, pokušala je u tri uzastopna napada da se kod Strgara, istočno od kote 866, probije ka zapadu. Uspešnim dejstvom baterije, koja je bila angažovana na tom mestu, svi su napadi odbijeni i pokušaj prodora je potpuno osujećen. Posle 2 1/2-časovne borbe, koja je u početku vođena s promenljivim uspehom, vođa Saveza Štajndl je na čelu svojih jedinica Vermanšafta izveo protivnapad i odbacio neprijateljsku brigadu 2 km unazad. Neprijatelj je pretrpeo teške gubitke i na mestu borbe morao je da ostavi 21 poginulog.

Pokušaj proboja neprijateljske bande, koji je vršen danju i jakim snagama, ukazuje da ostaci neprijateljske divizije hoće po svaku cenu da se probiju na zapad. Prema ovome može se pretpostaviti da će neprijatelj na nekom drugom mestu ponoviti taj pokušaj. Borbena grupa Maune je u dolini Suhadol i kod Razbora sa 2 čete zaposela prihvatne položaje.

- 22.2 Noć na 22.2 protekla je potpuno mirno. Još pre zore upućeno sopstveno izviđanje utvrdilo je da se jaki

delovi bandita prikupljaju u okolini Ravna. Pošto preko Ravna nekoliko puteva vodi u pravcu zapada koji su također poznati kao banditski prelazi, Operativni štab je još pre svanuća kamionima prebacio u Soštanj jednu četvu, koju je još imao na raspoloženju, ojačanu sa jednim vodom pešadijskih topova iz borbene grupe Maune, i stavio je pod komandu tamošnje borbene grupe. Ovi delovi stigli su u Soštanj oko 09.30 časova. U međuvremenu su banditske grupe kod Ravna već od 06.00 časova više puta dolazile u dodir sa našom zaprečnom linijom ali su svaki put bile odbijene. Od 09.30 — 10.30 časova odbijena su 2 pokušaja prodora bandita i to u delimice hliskoi horbi. U 11.30 časova uspeo je jakim banditskim grupama da se kod Kaplana, severo-severo-Lstočno od Šoštanja, uz teške gubitke probiju na zapad. Lovačka četa, upućena u napad iz Soštanja pravo na sever — protivno predlogu Operativnog štaba — udarila je u prazno. Ona je odmah angažovana za gonjenje.

Ostaci delova bande su oko 15.00 časova primećeni južno od Zavodnje a oko 16.00 časova kod Razpotnika u Belim Vodama. Ovi preostali delovi imaju samo još nekoliko tovarnih grla i manji broj teških oruđa. Municijska im je na izmaku. Četa određena za gonjenje stigla je u 19.00 časova u Zavodnje i tu se zadržala radi odmora jer je gonjenje u potpunom mraku nemoguće. U međuvremenu, prilagođavajući se novoj situaciji, preduzeto je potrebno pregrupisanje i novo formiranje jedinica.

Sve policijske snage (6. četa 14. SS polic. puka, motorizovana žandarmerijska četa i žandarmerijska akcijska četa) su izdvojene i potčinjene majoru Majvaldu. On je primio zadatak da još u toku noći — vozom i kamionima — stigne u Crnu u Koruškoj, da se odatle popne kod Sentvida i kote 1095 na najvažnije prelaze koji vode iz Donje Štajerske za Korušku, te da ih zaposedne kako bi bandi sprečio prolaz na severo-zapad u dolinu Meže.

Delovi 18. SS oklopne grenadirske divizije, koji su do tada bili potčinjeni ovome štabu, izdvojeni su i prikupljeni da se siedećeg dana upute u njihovu diviziju.

Borbena grupa Maune je kao rezerva Operativnog štaba prikupljena u Soštanju. Sve preostale snage kamionima su transportovane u Savinjsku dolinu.

Situacija 22.2. uveče procenjena je prema sledećem: neprijatelj je 21/22.2. u svojim pokušajima proboja kod Ravna pretrpeo teške gubitke (ukupno 93 mrtva, 17 zarobljenih, mnogobrojni ranjeni). Sem toga izgubio je mnogo konja, teških oruđa i municije. Preostala mu je samo jedna mogućnost i to: da se probije na severozapad u Korušku ili pak na zapad, koristeći već poznate prelaze preko planinskog masiva Raduhe, te da na taj način izbegne stalno gonjenje. Uostalom, banditska divizija je toliko oštećena i oslabljena da svoje pokrete može izvoditi veoma sporo, a s druge strane ona će biti primorana — kao što je to bilo za poslednja dva dana — da se bori sa smelošću očajnika. Za sopstvene trupe postoji samo još jedna mogućnost i to: da neprijatelja prinudi na borbu i da ga uništi na taj način što će mu zatvaranjem Savinjske doline sprečiti da se probije na jug, odnosno, zatvaranjem najvažnijih prelaza za Korušku, proboj na sever i što će produžiti gonjenje u pravcu planine Raduhe te na taj način preostale delove prinuditi na borbu.

Na osnovu jednog, sa više strana potvrđenog, izveštaja da se jedna jača banditska grupa, koja je prilikom proboja kod Ravna bila odbačena te je posle toga uspela da se izvuče na istok, sada zadržava na prostoriji južno od Plešiveca, određene su Landesšicen jedinice da tu prostoriju pročešljaju i očiste.

- 23.2. Do 03.30 časa ova borbena grupa je izvršila svoj zadatak i prikupila se u Velenju. Izveštaj od prethodnog dana pokazao se kao netačan, jer se utvrdilo da se na prostoriji oko Plešiveca nalaze samo još raštrkani pojedinci, koji su sledećih dana od strane mesne žandarmerije pohvatani i zarobljeni. U toku dana izvršeno je zaprečavanje na liniji Savinjska dolina, od Skrubu na jug do Ljubna.

Još pre svanuća u gonjenje upućena lovačka četa W.K.U.L. naišla je — prateći trag neprijatelja — već kod Belih Voda na neprijateljske zaštitnice, koje su odbačene. U toj borbi neprijatelj je imao 3 mrtva i 6 zarobljenih. Prilikom daljeg gonjenja opkoljena su od strane neprijatelja jedna naša kola mimicije, koja su uz zaštitu sporednim putem pratila četv. Na ovo je ostatak čete hitno krenuo u pomoć opkoljenim i tu se sa jednom jakom grupom bandita, koja se delimice utvrdila u kućama i ogorčeno branila, razvila

žilava borba. Jednim smelim napadom čete neprijatelj je odbačen, ostavljajući 34 mrtva, 5 lakih mitraljeza te mnogo karabina i municije. Borba se vodila do mraka a posle toga četa je radi odmora prikupljena u Belim Vodama. Ostaci banditske grupe nastoje da se kod kote 1095 prebace preko grebena i umaknu u Korušku. Isti su odbačeni od strane naših snaga koje su angažovane na tom mestu. Uveče su lovačkoj grupi kao pojačanje pridodati 2. izviđački eskadron i 1 pešadijski top.

Uveče 23.2. situacija je procenjena prema sledećem: ostaci banditske divizije su iznureni i nalaze se pri kraju svojih snaga. Izgubili su oko 3/4 svojih sveukupnih snaga. Pokušaj prebacivanja preko grebena u Korušku, izveden slabim snagama, nije uspeo. Ostali prelazi preko linije grebena su pod snegom i teško prohodni. Prema tome, mora se računati s tim da će ostatak banditske divizije u toku noći, ili u zoru 24.2, pokušati da se poznatim prelazima preko planine Raduhe probije i pobegne. Ovu mogućnost moraju naše snage da iskoriste, kako bi ostatke banditske divizije još jednom prinudile na borbu i uništile. U tom cilju formirana je jedna borbena grupa od dve slabe čete W.K.U.L. U zadatak joj je stavljeno da 23.2. u 05.00 časova krene iz Ljubna, dolinom Ljubnice preko Sv. Miklavža i izbije do Planine. Tu treba da spreči put bandi koja izmiče na zapad, da je prinudi na borbu i uništi. Borbenoj grupi potčinjena je sa ciljem izviđanja jedna grupa Vermanšafta — dobrih poznavalaca okoline — i u Ljubnu smeštena šumska zaštita iz sastava vazduhoplovstva. Lovačka četa, koja je zanoćila u Belim Vodama, primila je zapovest da još pre zore krene tragom neprijatelja i da ga, gde na njega naiđe, prinudi na borbu i uništi. U Velenju prikupljeni odred Landesšicen jedinica u toku večeri kamionima je transportovan u Savinjsku dolinu i upotrebljen za posedanje tamošnje zaprečne linije.

Komandno mesto Operativnog štaba od pre podne nalazi se u Mozirju.

- 24.2. Noć na 24.2. protekla je u potpunom miru. U 08.00 časova jedna grupa od približno 40 bandita izvršila je napad na našu isturenu stražu, postavljenu kod Rastoka (Sv. Miklavž), ali je napad odbijen. Borbena grupa upućena na Planinu stigla je na određenu

prostoriju u 09.15 časova i izviđanjem utvrdila da delovi bandita nastupaju iz pravca istoka. Neprijateljska čelna brigada je u 11.00 časova udarila na ovu grupu ali je protivnapadom naših snaga potpuno razbijena i rasterana. Ova naša borbena grupa je u toku poslepodneva prodrla još dalje na istok. Kod Atelšeka ponovo je došlo do borbe ali neprijatelj je pred našim nadirućim delovima odstupio u šumu u istočnom pravcu. U Atelšek se stiglo bez dodira s neprijateljem.

Lovačka četa, koja je tragom neprijatelja nastupala pravcem istok — zapad, u toku ovoga dana vodila je stalne borbe sa neprijateljskim zaštitnicama. U tim borbama neprijatelj je imao 3 mrtva i 9 zarobljenih. Padom mraka obe ove naše grupe sjedinile su se kod Atelšeka. Dodir sa potpuno razbijenim neprijateljem je izgubljen. Gonjenje je moglo da se nastavi tek sledećeg dana, jer se trag neprijatelja može pratiti samo danju.

Komandno mesto Operativnog štaba prebačeno je u Ljubno. Uveče 24.2. utvrđeno je da su ostaci 14. slovenačke komunističke divizije potpuno razbijeni i razjureni. Potrebno je da se sledećeg dana celokupno zemljište severno od Savinjske doline pročešlja i očisti od raštrkanih neprijateljskih delova. Mora se računati i sa mogućnošću da će ostaci neprijateljskih delova pokušati da se probiju preko grebena i umaknu na sever. Zbog toga je policijskoj četi, koja se nalazi na položaju kod Šentvida, naređeno da se u toku noći prebaci u Crnu. Tu joj je postavljen zadatak da se odatle popne na sever na Ludranski vrh i da banditskim delovima, koji se preko grebena probijaju za Korušku, zapreči put i uništi ih.

- 25.2. Prilikom planskog pročešljavanja zemljišta severno od Savinje došlo je još jednom do kratke borbe s ostacima banditske brigade, koji su pokušali da pređu Savinjsku dolinu. Imali su mnogo mrtvih ili zarobljenih te su pobjegli natrag na prostoriju Konjski vrh. Ostaci jedne druge banditske brigade — oko 150 ljudi, među kojima dosta ranjenih — posle prepodnevne borbe na Planini pobjegli su na sever i u toku noći vodio ih je jedan meštanin preko grebena na Ludranski vrh. Isti su se sukobili sa delovima policijske čete koja se pela iz Crne i u žurbi su uspeli da pobjegnu još dalje na zapad. Policijske snage, koje

su se tamo nalazile, počele su odmah da ih gone. U toku dana, prilikom planskog čišćenja, ubijeno je još 9 partizana, a sem toga ukupno ih je zarobljeno **35**. Time je čitava akcija završena. Odredi i jedinice su otpušteni i u toku 25. i 26.2, delimice vozom a delom kamionima, vraćeni u svoje garnizone. U jednom 3-nedeljnom lovu na bandu, ista je gonjena, terana, često prinuđivana na borbu i na kraju potpuno razmjena i razjurenjena.

Neprijateljski gubici:

600 mrtvih, 163 zarobljena, mnogo konja, oružja i municije.

Sopstveni gubici:

Vermaht	20 mrtvih (10 ofic.)	89 ranj. (5 ofic.)	1 nestao
SS jedinice	3 „	4 „	
Policija	1 „	4 „	
Vermanšaft	17 „	54 ^r „	2 nestala
	41 mrtav	151 ranj.	3 nestala

Uspeh cele ove akcije, koja je zbog raznorodnog sastava jedinica i odreda, nastupanja zimske studeni, delimice nedovoljne opreme, borbe u planinskom zemljištu, potrebe za improvizacijom na svim područjima, sa sobom nosila mnoge poteškoće, ima da se zahvali tesnoj drugarskoj saradnji svih jedinica, kao i predanom, svojskom zalaganju i doprinosu svih učesnika.

Trek

Brojna jačina u akciji angažovanih jedinica

Delovi trupa	od	do	maksimalna jačina
<i>Vermaht</i>			
W.K.U.L. brd. lov. bat.	11.2	26.2	15/565
W.K.U.L. izviđ. eskadr.	8.2	26.2	2/160
Landesšic. jedinice (sa baterijom)	7.2	26.2	9/390
Tenk. lov. četa	7.2	26.2	2/150
2. Izviđ. eskadron	15.2	26.2	2/120
			<u>30/1385</u>
			30/1385

am Vortag auf der Planine nach Norden ausgewichen und haben sich in der Nacht von einem Bauern über die Kammlinie nach Luderberg führen lassen. Sie werden von den von Schwarsenberg aufsteigenden Teilen der Polizei gestellt, können jedoch in eiliger Flucht weiter nach Westen ausweichen. Die dort stehenden Polizeikräfte nehmen die Verfolgung auf. Im Laufe des Tages verlieren bei der planmäßigen Durchkämpfung die Banditen noch 9 Tote, außerdem werden insgesamt 35 Gefangene eingebracht.

Damit ist das Gesamtunternehmen beendet. Die Verbände und Einheiten werden entlassen und rücken am 25. u. 26. t. teils im Eisenbahntransport, teils im Kfz. Marsch in ihre Standorte ab.

In einer fast 3 wöchigen Jagd wurde die Bande verfolgt, gehetzt, immer wieder zum Kampf gestellt und schließlich zersprengt und fast völlig aufgerieben.

Feindverluste:

600 Tote, 163 Gefangene, zahlreiche Pferde, Waffen und Munition

Eigene Verluste:

Wehrmacht	20 Tote (10 Offz.)	89 Verwund.	(5 Offz.)	1 Vermis.
SS	3 "	4 "		
Polizei	1 "	4 "		
Wehrmannsch.	17 "	34 "		2 "
	41 Tote	131 Verwund.		3 Vermis.

Der Erfolg des gesamten Unternehmens, daß durch die verschiedenartige Zusammensetzung der Verbände, durch den Einbruch des Winters, durch teilweise unzulängliche Ausrüstung, durch die Kampfführung im Gebirge und die Notwendigkeit von Improvisationen auf allen Gebieten mancherlei Schwierigkeiten mit sich brachte, ist der engen kameradschaftlichen Zusammenarbeit aller Verbände und der Hingabe, Einsatzfreudigkeit und den hohen Leistungen aller Beteiligten zu verdanken.

Frank

II. SS <i>jedinice</i> (združ. odred)	12.2.	23.2.	4/282	4/282
III. <i>Polic. jedinice</i>				
SS polic. 19	7.2.	8.2.	1/90	
Brd. lov. četa	7.2.	17.2.	3/118	
6. SS polic. 14	17.2.	22.2.	2/140	
Zand. mot. četa	7.2.	22.2.	1/89	
Zand, akcijska četa (3 akcijska voda)	7.2.	22.2.	1/90	
			8/527	8/527
IV. Vermanšaft	7.2.	26.2.		15/942
		Ukupna jačina		57/3136

BR. 142

POHVALA JEDINICA VERMANŠAFTA OD STRANE VODE
ŠTAJERSKOG DOMOBRANSKOG SAVEZA OD 26. FEBRU-
ARA 1944. GODINE¹

26. 2. 44.

Oficiri, podoficiri i vojnici!

Danas predaju opremu i oružje i vraćaju se svojim porodicama i na svoja radna mesta 900 vermana od kojih je najveći deo bio u službi gotovo pet meseci.

U oktobru 1943. vašom pomoći pošlo nam je za rukom da potučemo i odbacimo 15. banditsku diviziju koja je iz Dolenjske bila prodrila do Save. Vi ste u borbama poslednjih nedelja kao drugovi Vermahta i policije uništili 14. banditsku diviziju i zapečatili njenu sudbinu.² U šumama naše otadžbine stotine njih leže mrtvi ili se kao zarobljenici nalaze u zatvoru. 14. banditska divizija od tri brigade prestala je da postoji. Vermani! Vi ste u borbi odgovorili večnom zakonu granice i produžili graničarsku tradiciju vaših očeva. Mnogi od naših najboljih su pri tome položili svoje živote. Mi se osećamo neraskidivo poveza-

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LES, f. 150.

² Vidi dok. br. 107, 112, 113, 114, 116, 117, 119, 120, 122, 126, 127, 130, 138, 141, 144, 146 i 147.

nim sa njima. Ispunjenje njihovog zaveta nama treba da bude zapovest i u danima koji dolaze.

Ako situacija to bude zahtevala, vi ćete ponovo biti pozvani **na** granicu Nemačkog Rajha da kao potomci svojih predaka, koji su bili navikli da jurišaju, vršite svoju dužnost.

U ime gaulajtera ja vam odajem priznanje i zahvalnost.

Ziveo Firer!

Vođa Saveza i k-dant borbene grupe
Štajndl

BR. 143

IZVOD IZ DNEVNIKA NEMAČKOG PROPAGANDNOG URE-
DA U RADOVLJICI O PARTIZANSKOJ AKTIVNOSTI NA
SEKTORU GORENJSKE OD 23. DO 26. FEBRUARA 1944.
GODINE'

I z e š t a j o b a n d a v i a.

POVERLJIVO

25.2. u 11.45 č. srušio se u plamenu jedan avion jugozapadno od Ratitoveca, zapadno od Selca. Primećeno 5 padobrana južno od Zg. Danje i Zg. Sorice. Srez Kranj.

Prilikom akcije odeljenja 25.2. ubijen je jedan politički komesar koji je jahao na konju, a 2 bandita ranjena. Nije bilo sopstvenih gubitaka.

Severno od Zmineca pronađen jedan napušten bunker. Pisani materijal, 1 sovjetska zastava i nekoliko kilograma eksploziva sklonjeni na sigurno mesto. Srez Kranj.

25.2. u 12.25. žand. stanica Šmartno pri Litiji primetila je kako se 5 padobrana spuštaju u pravcu granice Rajha severozapadno od Smartna. Srez Kamnik.

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 1002/1.

² Izostavljeni tekst u dokumentu odnosi se na mobilizacijsku aktivnost jedinica NOV i PO Slovenije koje su na sektoru Gorenjske, u vremenu od 23. do 26. februara 1944, mobilisale 215 ljudi.

Dopunski izveštaj sreskog carinskog komesarijata Šmartno pri Litiji: kod Sv. Lampreta, na italijanskom području, spustilo se 6 padobranaca. Srez Kamnik.

Državna policija Litija javlja: 10 padobranaca kod Gord Reka, jugozapadno od Smartnog pri Litiji. Srez Kamnik.

25.2. u 13.45 banditi su iz severne šume između Zirovnice i Potoka, opština Jesenice, otvorili mitraljesku vatru na jedan putnički automobil III bat. 19. policijskog puka koji je bio na putu Kranj — Jesenice. Nije bilo gubitaka. Jačina bande nepoznata. Srez Radovljica.

25.2. oko 11.00 č. naoružani banditi zaustavili su u Seničici, južno od Medvoda, kamion drvne industrije i zapalili ga. 3 osobe koje su bile u kolima banditi su povelili sobom, ali uspjeli su da pobjegnu i da podnesu prijavu. Srez Kranj.

26.2. oko 12.30 č. na pruzi između Podnarta i Šentjošta banditi su postavili eksplozivno punjenje. Usled eksplozije oštećeno je nekoliko šina i jedan krak iskrivljen. Saobraćaj će verovatno biti prekinut 3 časa. Srez Radovljica.

26.2. u 12.30 č. banditi su minama digli u vazduh jedan most na pruzi Podnart — Sentjošt.

26.2. jedan bandit naoružan puškom zaustavio je na autostradi Kranj — Radovljica kolporterku Angelu Reven iz Brezja i zahtevao od nje da prekine raznošenje »Karavanken Boten«³ do tle dok se ne budu ponovo izdavale karte za duvan. Srez Radovljica.

24.2. banditi će napasti Podnart; nalazi se u opasnosti. Upućeno je pojačanje. Sa žand. stanicom nije se mogla uspostaviti veza pošto su telefonski vodovi uništeni. Srez Kranj.

Prilikom akcije odeljenja 25.2. u 09.00 č. u s. Novaki, severno od Zeleznika, primećena su 2 banditska kurira. Jedan je ubijen a drugi ranjen. Srez Kranj.

U Podlanku 25.2. (P. je severno od Zeleznika) u 14.00 č. otvorena je vatra na jednog bandita. Bandit je uspeo da pobjegne. Srez Kranj.

26.2. telefonska veza sa Senčurom i Cerkljama prekinuta. Srez Kranj.

³ List koji su Nemci dva puta nedeljno izdavali za sektor Gorenjske.

26.2. u 11.00 č. jedna veća banda otvorila je vatru iz mitraljeza, minobacača i pušaka na zgradu žand. stanice. U isto vreme banditi su opljačkali trgovinu mešovite robe i izvršili prinudno regrutovanje. Isto tako prekinuti su električni i telefonski vodovi na širem području stanice. Srez Kamnik.

26.2. oko 04.30 č. veći broj bandita napao je i odeljak žand. stanice u Zg. Brnik. U oba slučaja nije bilo sopstvenih gubitaka. Srez Kamnik

Primljeno: 28. 2. 44 —

BR. 144

IZVEŠTAJ KOMANDANTA BORBENE GRUPE »VINKLER« OD 29. FEBRUARA 1944. O AKCIJI PROTIV 14. DIVIZIJE NOV I POJ OD 10. DO 26. FEBRUARA 1944. GODINE»

Laško, 29. februara 1944.

I z v e š t a j

o akciji borbene grupe Vinkler o borbi protiv 14. slov. kom.
divizije

od 10—26.2.1944.²

10.2.1944. Na osnovu telefonskog naređenja 438. divizije za naročitu upotrebu, naređeno je komandantu 922. Landesšicen bataljona da preuzme naročito obezbeđenje Zidanog Mosta a zatim da izgradi i oformi obezbeđenje Save — linija Sevnica — Rajhenburg. Prikupljene su sve raspoložive snage koje su bataljoni ostavili i delovi 1. i 2./611. Divizija je sa svoje strane uputila: 139. četu G. J.M.,³ 184. poterno odeljenje kamionima i I vod za obezbeđenje pruge iz Jesenica da bi se zajamčilo obezbeđenje Zidanog Mosta.

¹ Kopija originala (pisana na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 205/11—3.

² Vidi dok. br. 107, 112, 113, 114, 116, 117, 119, 120, 122, 126, 127, 130, 138, 141, 142, 146 i 147.

³ Brdska lovačka motorizovana četa.

Pošto se glavnina bande, koja je kod Buča upala na područje Rajha, razvukla ne prema severu već ka jugu prema Bohoru i prvi put zaustavljena kod Gubna i odatle se uglavnom povukla ka zapadu pravcem Sevnica — Loka, hitno se nametala potreba naročitog osiguranja Zidanog Mosta.

U tu svrhu formirana je borbena grupa Vinkler. Na raspolaganju je stajalo: ostavljeno ljudstvo četa sopstvenih bataljona: 148 vojnika; ljudstvo Vermanšafta Rotman: 110 vojnika; carinska straža: 80 vojnika; ljudstvo Vermanšafta Engele: 124 vojnika, ukupno: 462 vojnika.

Sa ovim snagama bila je posednuta i zatvorena linija: Sevnica prema severu preko Zurkovog dola — kota 607 do Vražjeg Mlina.

Carinske i Vermanšaft snage zatvorile su liniju: Sevnica — Sava nizvodno od Rajhenburga.

U toku noći uspeo je bandi jačine 150 ljudi da se u blizini Vražjeg Mlina probije i preko Orehovca — kota 808 — Stara Glažuta krene za Poljane. Od Poljana (na putu Loka — Jurklošter) skrenula je

11.2.1944. ka jugozapadu i prikupila se u selima: Radež, Zavrata i Okroglice (jačina 4—500 ljudi). Neposredna blizina ovih logorišta (6 km istočno od Zidanog Mosta) primorala je diviziju da odmah uputi nove snage za zatvaranje i odbranu Zidanog Mosta.

U prostor od Radeča prema severu preko Sv. Duha, Zupance, Velikog Kozja, i odatle prema severozapadu do Briša angažovane su za zatvaranje pridodata 139. četa G.J.M. i ostaci 3./922.

Pridodati vod za obezbeđenje pruge dobio je zadatak da osigura prugu Loka — Zidani Most i u slučaju potrebe pri nastalim borbenim dejstvima da se prebaci do Brega radi onemogućavanja prebacivanja preko Save.

12.2.1944. U noći od 11. na 12.2.1944. položaj neprijatelja ostao je nepromenjen, a naš potpuno nepoznat. U jutarnjim časovima 12.2. napušten je zaprečni položaj Vranje-potok do kote 607 i tamo angažovane snage upućene su na liniju kota 286 — Vražji Mlin do Kompolja na Savi, za novo zatvaranje, front sever i severozapad. 184. poterno odeljenje stiže preko Padeža na novi odsek.

Zbog hitnosti ostale snage prebačene su kamionima na novu liniju. Ova pregradna linija držana je do 13.2. Namjera je bila da se teškim naoružanjem napadne i uništi banda koja se nalazila na prostoru Okroglice.

Okol podne javio je granični komesarijat Radeče da se mogao videti pokret bande u dugim kolonama sa tovarnim grlima iz prostora Okroglice prema severu.

Bez sumnje morala je banditska kolona pri odlasku da naiđe na borbenu grupu Stajndl koja sa svojim jedinicama Vermanšafta uglavnom zatvara put Rimske Toplice — Jurklošter.

U 15.33 čas. javljeno da je južno od Sv. Miklavža dodir sa neprijateljem i da je u toku žestoka borba.

U 19.00 čas. javlja podređena 139. četa G.J.M. o jakoj borbenoj vrevi iz okoline Sv. Lovrenca.

Neprijatelju je uspjelo da probije zaprečni položaj. Borbena grupa u 11.50 čas. upućena je da pročisti prostor oko Okroglice koji su banditi napustili. U tu svrhu grupa Baumgartner zaokrećući oko svog levog krila, bila je tako raspoređena, da je dostignuta linija Rimske Toplice — Gračnica — Zagračnica (na putu Rimske Toplice — Jurklošter) a zatim i Sv. Koloman.

Grupa Kauper sa potčinjenim 184. poternim odlaskom i Vermanšaft četom Rotman treba pročistiti prostor od dostigne prostor od Jelšje preko Razbora — Okroglice — Sv. Lovrenc — Lokavec — Sv. Koloman sa levim krilom a sa desnim krilom od 286. prolazeći preko Orehoveca — k. 808 — Poljane.

Novu, određenu pregradnu liniju koja uglavnom ide od Gračnice prema istoku do Zagračnice, odatle prema jugoistoku — Sv. Koloman do Poljana, treba dostići do predvečerja.

Gust sneg koji je počeo da pada, pojačan snežnom olujom, otežava pokret jedinica tako da se linija mogla dostići tek u jutarnjim časovima.

13.2.1944.

Komandno mesto premešteno je iz Sevnice u Lokcu na Savi.

U međuvremenu neprijateljske snage povukle su se preko Zabreža — Sv. Lenarta na Vrh — Sv. Petra i Sv. Ruperta, uglavnom daljim pravcem

prema Šentjuru i između Sentjura i Štora istovremenim dizanjem u vazduh železničke pruge Celje — Maribor prešle su istu. Snagama borbene grupe dat je do

14.2.1944.

odmor.

Jedinice borbene grupe smeštene su u noći 13. na 14.2.44. u kantonman.

Posle izdavanja zapovesti u Operativnom štabu Trek u Laškom, gospodin komandant divizije izvršio je u Zidanom Mostu smotru 3./922. Sve do sada iz ove čete angažovane snage povučene su iz borbene grupe i upotrebiće se isključivo za osiguranje Zidanog Mosta.

Isto tako povučeno je i 184. poterno odeljenje, koje u zdravstvenom pogledu nije bilo doraslo forsiranim zahtevima i svojom opremom ni u kom slučaju nije moglo podneti postojeće napore, i upotrebljeno je za osiguranje Zidanog Mosta, kao zamena za 4./922. koja se nalazi u akciji. Vod za zaštitu pruge ostao je takođe i dalje u Zidanom Mostu.

Borbena grupa sastava: 4./922, 139. četa GJM. i Vermanšaft četa Rotman, prebačena je specijalnim vozom iz Sevnice u Celje i odatle upućena kamionima za zatvaranje linije Frankolovo — Tič. Pristizanje prvih jedinica na ovaj zaprečni položaj promenjena je zapovest utoliko što je cela borbena grupa u noći od 14.2.44. na

15.2.1944.

poslata za zatvaranje linije Zbelovo — Ponikva.

U Zbelovu je uređeno komandno mesto.

Tamo prvo sretanje sa borbenim grupama Palua sastava: 2./922, 18. poterno odeljenje, 649. bataljon i 611. bataljon.

U jutarnjim časovima 15.2.44. usledio je novi probaj bande između Frankolova i Tiča. U Zbelovu izdvojena je iz sastava borbene grupe 139. četa G.J.M. i vozom upućena u Velikovec.

U 12.00 časova stiglo je borbenoj grupi naređenje da komandno mesto premesti u Vitanje, sa zadatkom da zatvori put Vitanje — Nova Cerkev, sa frontom prema istoku.

Podređeni su bili: akcijska baterija 438. div. za naročitu upotrebu, SS sanitetska četa Viking,⁴ izviđački eskadron p. por. Poroda.

⁴ SS-sanitetska četa divizije »Viking« nalazi se u lečilištu Dobrni.

- 16.2.1944. u 01.45 čas uspelo je banditima da ponovo probiju pregradnu liniju između Socke i »K« od Kötting⁵ u prostoru SS san. čete Viking i da pobegnu u planinu Kozjak.
Dogovor komandanta u Vojniku doneo je zaključak da se Vermanšaft grupa Rotman izdvoji i da se sve Landesšicen jedinice grupišu. U popodnevnim časovima naređeno je majoru Vinkleru da preuzme komandu nad istima, koje će od sada pod nazivom »Borbena grupa Vinkler« sprovoditi dalje akciju za suzbijanje horde.
Odred se mora pregrupisati i biće sastava:
1. četa — kapetan Kauper — 4.922.
2. četa — poručnik Prener — 2./922. i delovi 18. poternog odeljenja.
3. četa — kapetan Kalmbah, vod preostalih delova 649. i 611. bataljona.
- 17.2.1944. stiglo je naređenje borbenoj grupi da se odmah pripremi za pokret da bi na liniji Velenje — Podvin, sa komandnim mestom u Velenju, ponovo izvršila zatvaranje kako bi se osujetio svaki proboj prema jugu.
Na ovom položaja jedinica je većim delom snabdevena čistom preobukom, čarapama i sa nešto alkohola.
2./922. prima 15 vojnika kao popunu od delova koji su ostali.
- 18.2.1944. u 06.00 čas. borbeno grupa primila je k znanju da su se banditi u jačini 100—150 ljudi probili kod Sv. Marjeta na putu Vitanje — Mislinja kroz zaprečne položaje Vermanšafta.
U 10.45 čas. stiglo je borbenoj grupi naređenje da se prikupi kod kote 424 i 362 na putu Velenje — Nova Cerkev radi prebacivanja kamionima na prostor Socka — Vitanje.
Komandno mesto premešteno je u Vitanje.
Čete su stigle na svoje određene odseke u večernjim časovima. Borbenoj grupi podređena je četa lovaca tenkova Lojevski uz istovremno uključivanje 2 voda Vermanšafta na levom krilu (Socka). Svi dosadašnji zaprečni položaji nisu imali dodira sa neprijateljem. Dosada su privedena 4 zarobljenika i 2 prebeglice. Njihova saslušanja nisu dala

⁵ Nemački naziv za reku Hudinju.

neke rezultate iz kojih bi se mogle otkriti namere bandita.

Za obezbeđenje i izviđanje pretpolja prema zapadu upućena su razna poterna izviđačka odeljenja. Izviđan je prostor: Vitanje — Brezen — Močenik — Konišak. Izviđači su imali zadatak da se padom mraka vrate nazad. Pri tome doveli su izviđačke patrole 1. čete (Stfw.⁶ Spie) iz prostora Konišak jednog zarobljenika, koji je između ostalog izjavio da su banditi prilikom proboja kod »K« od Kötting imali 8 poginulih i 8 ranjenih.

Sve druge izviđačke patrole dostigle su određene prostore, mada su već u samom početku imali dodir sa neprijateljem.

Na odseku borbene grupe noć je protekla mirno.

19.2.1944.

Poslata je jaka izviđačka patrola na Brdče — Cernok preko Velika Raven — Konišak sa zadatkom da ispita da li u selima ima neprijatelja. Kod Močenika došlo je do vatrenog okršaja sa jednom izviđačkom patrolom pri čemu su banditi ostavili 3 poginula.

U večernjim časovima jedno poterno odeljenje, koje je bilo upućeno na osnovu izveštaja jednog civila dovelo je na komandno mesto jednog mladog bandita, koji se već 24 časa nije nalazio u svojoj bandi.

U toku dana mogle su izviđačke patrole, koje su bile u dodiru sa neprijateljem, sa sigurnošću da utvrde povlačenje glavnine bandita u pravcu Vražjeg Mlina prema zapadu.

Glavnina bande prešla je u jutarnjim časovima

20.2.1944.

između 06.00 i 09.00 časova ujutro kod s. Paka i železničke stanice Paka (put i železnička pruga Velenje — Dravograd) ovu liniju prema zapadu. Snage (podoficirski kurs) koje su sišle sa visa Kozjak, usled neprijateljskog dejstva i nevremena kao i usled mraza, pretrpele su gubitke.

Lica koja su ranjena na prostoru borbene grupe i bolesnici, lečio je trupni lekar/922. Ovom prilikom utvrđene su delimične ozlede od smrzavanja 2. i 3. stepena.

Tenk. lovačka četa Lojevski i Vermanšaft izdvojeni su iz sastava borbene grupe a sama borbena

⁶ Stabsfeldwebel — štabni narednik

grupa upućena u prostor Soštanj — zamak Gutenbihel — ka severu, slovo »p« od reči Kaplan — »r« od reči Ravne — k. 712 — preko Morna do polovine padine Vrhovnika.

Borbenoj grupi bili su podređeni:

žandarmerijska motorizovana četa potporučnika Lamprehta, žandarmerijska četa potporučnika PfH_gela, mitraljeska grupa, grupa teških minobacača i radio-stanica. Tako je borbena grupa na prostoru od 7 km, otada imala 545 ljudi.

Iako je naređenje za akciju izdato još u prepodnevnom časovima, posedanje određene linije izvršeno je tek u 23.45 časa, jer motorna vozila, koja su bila određena da izvrše prevoženje, nisu bila blagovremeno stavljena na raspolaganje.

21.2.1944.

Noć je protekla mirno. Jutarnji časovi bili su iskorišćeni za poboljšanje sopstvene linije, prilagođavajući je zemljištu uz istovremeno isturanje jačih izviđačkih patrola u dolinu Velunje.

U 09.00 časova stigli su na komandno mesto prvi izveštaji o pokretima bandita, iz kojih se moglo videti da glavnina bande logoruje kod Plešiveca i da ima namjeru da produži kretanje. U toku celog dana pa sve do kasno uveče, zemljište koje se protezalo istočno od sopstvenog položaja bilo je okruženo banditima, koji su ispitivali naš zaprečni položaj.

Aktivnošću naših izviđača i osmatrača banditi se nisu približavali našim linijama i bili su većim delom odbijeni već pri penjanju iz Velunjskog jarka.

Kasno uveče jedna jaka banda uspela je da se probije između Meha i Meniha u prostor neposredno zapadno od slova »e« reči Ravne između Jezernika, severno od k. 669.

Prema izjavama seljaka, čini se da je banda jačine 300 ljudi. Jedna sopstvena izviđačka patrola, koja je bila upućena od Jezernika, došla je u dodir sa neprijateljem. Tom prilikom poginula su 3 bandita a 1 italijanski puškomitraljez je zaplenjen. Druga izviđačka patrola, koju je 1. četa uputila prema koti 669 — Menih, došla je u dodir sa neprijateljem i izvestila o utvrđenim gubicima od 7 poginulih. Sopstvenih gubitaka nije bilo.

22.2.1944. Noć je protekla bez ikakvog uznemiravanja. Ujutro u 06.00 časova, desno krilo (2.1922.) došlo je u dodir sa neprijateljem.

Banda koja se u toku noći infiltrirala između Meha i Sv. Duha zauzela je položaj u mnogobrojnim jarkovima, prema jugozapadu, i odatle zapadno od slova »k« reči Krejder, pokušala proboj naše linije. Do 10.00 pre podne banditi su bili 5 puta odbijeni. Oni su se svaki put povlačili u gustu šumu, koja je ležala iza njih i pod zaštitom šume u ovo vreme prebacili se ka severu, gde im je oko 11.30 časova uspeo proboj na prostoru SS motorizovane žandarm. jedinice »Alpenland«, neposredno zapadno od slova »r« reči Ravne.

2. četa poručnika Prenera ovde je 5 puta vrlo energično izdržavala jak pritisak bandita i potpuno odbila sve juriše na odstojanjima od 20-30 m. U 12.30 časova izvestio je komandir 1. čete (kapetan Kamper) da je primećen odlazak bandita u jačini od 100 ljudi na prostoru Mori i Kristan. Jedno poterno odeljenje, koje je upućeno njihovim tragom, potvrdilo je da se 2—300 bandita probilo i da kreću u zapadnom pravcu. U naseljima Mori i Kristan nema neprijatelja (15,30 časova).

Izveštaji stanovništva, koji su u međuvremenu stigli ukazuju da se banditi kreću preko Zavodnja opštim pravcem ka Belim Vodama.

Na osnovu izveštaja, koji je primljen u popodnevnim časovima, da se jedna jaka banditska grupa (200 ljudi) ponovo prikupila u Plešivecu i južno odatle kod Repela, izvučena je naša borbena grupa iz dosadanjeg kazana i naređeno joj je izviđanje, blokiranje i uništenja neprijatelja kod Repela.

Potčinjene jedinice, žandarm. četa Pfligela i motoriz. žandarm. četa izvučene su iz našeg sastava i potčinjene majoru Majvaldu.

Radi izvršenja akcije »Repel« IV2 km južno od Plešiveca, naređeno je 3. četi, koja je u 17.00 časova pristizala iz 3 razna marševska pravca, sa zapada, juga i severa, da krene na novi prostor.

23.2.1944. U 05.00 časova izvestilo je istureno izviđačko odeljenje »da nema neprijatelja«, te je 3. četa upućena iz Repela u Velenje, gde se smestila radi odmora i oporavka.

Mitraljeska grupa i grupa teških mitraljeza, kao i tenk. lovačka četa Lojevski, koje su bile podređene borbenoj grupi za akciju kod Repela, izašle su iz dosadanjeg sastava.

23.2. korišćen je za preuzimanje opreme i snabdevanje čete novim rubljem.

Uveče su čete bile stavljene u stanje pripravnosti.

24.2.1944.

U 05.00 časova morale su se 2. i 3. četa ukrcati na kamione i radi obrazovanja novog zaprečnog položaja krenuti na prostor Radmirje — Rečica ob Savinji, gde će biti podređene borbenoj grupi Maune.

U 12.00 časova dobiveno je naređenje za premeštanje komandnog mesta iz Šoštanja na prostor između Ljubnog i Luča. 1. četa, koja se još nalazila u Velenju, takođe je prebačena kamionima na ovaj prostor. Borbena grupa (1, 2. i 3. četa) koja je sada ponovo formirana, dobila je zadatak da zatvori pravce frontom prema severu od mlina kod Orešnika, 2 km severozapadno od Ljubna, pa uz Savinju do 500 m istočno od s. Luče.

Putevi i potoci, koji vode od severa ka jugu, imaju se naročito osigurati i sprečiti proboj banditima. Komandno mesto borbene grupe premešteno je u Črnšek (Raduha).

U 17.30 časova javljeno je da je posednut zaprečni položaj.

U 23.00 časa naređeno je komandantu borbene grupe da se javi Operativnom štabu radi dogovora.

Nova situacija traži pročešljavanje celokupnog zemljišta koje leži na severu, sve do visinskog grebena, pošto su se banditi, koji su se probili 23.2. i često bili prisiljeni na borbu od snaga padoficirskog kursa, raspali u manje grupe.

Borbena grupa dobila je naređenje da pročešlja prostor: Črnšek, ka severu do k. 1005, kao zapadne granice, i od Ljubnog do Rastoka (Kumeršek) duž doline r. Zep uglavnom do Kamenog Vrh, kao istočne granične linije, penjući se ka severu, raščlanjena u jaka poterna odeljenja, pretresajući sva imanja koja leže na ovom prostoru.

25.2.1944.

Poterna odeljenja imala su do mraka da izvrše ovaj zadatak i da do jutra 26.2. posednu svako dostignuto imanje kao i ona koja su u naređenju

tačno naznačena i da tamo ostanu vršeci izviđanje i osmatranje. Pri dodiru sa neprijateljem odmah preći u napad. Od 25.2. na

. pt ;

26.2.1944.

došlo je na raznim mestima do slabijeg dodira sa neprijateljem a kod imanja Murči, 500 m južno od k. 1322, kao i u blizini imanja Dežnik — Ditar, otkrivena je i zarobljena grupa bandita. Dovedeno je 12 zarobljenih bandita (5 žena) a ostavljeno 5 poginulih bandita.

Zaplenjeno: 1 puškomitraljez, 1 teški minobacač, nekoliko pušaka i municije.

Sopstvenih gubitaka nije bilo.

Počev od 14.00 časova, jedinice borbene grupe kamionima su transportovane u Smartno ob Paki i počev od 16.30 časova specijalnim vozom državne železnice u toku večeri stigle su u svoje garnizone.

*Izveštaj trupnog lekara
o akciji od 7 — 26.2. 1944.*

Za vreme celokupne 19-dnevne akcije od 7.2—26.2.1944. mogao sam kao trupni lekar da konstatujem, da su jedinice Landesšicena, mada sa lekarskog gledišta nisu bile predviđene za takve napore, dale izvanredne rezultate. Želim naročito da ukažem na nepogodno zemljište, kakvo se samo može zamisliti, i atmosfere prilike, koje su ponekad bile otežane snežnim vejavicama.

U sastavu borbene grupe majora Vinklera u akciji su učestvovali i Vermanšaft, jedinice motorizovane žandarmerije, 611. i 649. bataljon Landesšicena kao i 184. poterno odeljenje. Kod ovog poslednjeg mogao sam konstatovati da najmanje 60% ljudstva uopšte nije bilo sposobno za akciju u okviru poternog odeljenja iz zdravstvenih razloga (srčane mane, čirevi u stomaku itd.). A i u pogledu opreme, naročito obuće, ovo poterno odeljenje nije bilo ni u kom pogledu prilagođeno određenim zahtevima, čime se može objasniti veliki broj nesposobnih za marš i obolelih na maršu. Gubici 922. bataljona za vreme akcije: 7 mrtvih i 38 ranjenih.

Bataljon je imao svega 4 obolela na maršu. Za vreme celokupne akcije ukazana je lekarska pomoć 351 vojniku. Osim ranjenika utvrđen je veći

broj promrzlih 1, 2. a nekoliko i 3. stepena.

Ukupan broj ozleda od promrzavanja kod vojnika iznosi skoro 100, što se može pripisati, pored hladnoće, pre svega lošoj obući i nedovoljnoj nezi nogu.

Od 351 vojnika, kome je ukazana lekarska pomoć približno 80 vojnika pripadalo je 922. bataljonu, 18. poternom odeljenju kao i ajnzac bateriji, dok su ostali iz jedinica o kojima nisu vodili brigu nadležni trupni lekari pripadali: izviđačkom eskadronu, motorizovanoj žandarmeriji, podoficirskom kursu iz Maribora, 611. i 649. Landesšicen bataljonu, 184. poternom odredu i Vermanšaftu.

Iskustva:

Zahtevi postavljeni jedinicama za vreme akcije od 10 — 26.2.1944. mogu se smatrati vrlo velikim. Obzirom na to da u jedinicama Landesšicena ima 80% ljudstva ozleđenog u ratu, dok ostatak od 20% sačinjavaju starija ili zdravstveno još nedovoljno sposobna godišta, mogu se rezultati oceniti kao izvanredni.

U svim prilikama mogla se konstatovati najbolja volja i najveće zalaganje za akciju.

Bilo je pojava naročitih podviga pojedinaca, bilo u dodiru sa neprijateljem ili bez njega, koje bi trebalo ceniti u svim prilikama.

Pouka za obuku:

Vežbe u uzbuni, —
brzo prebacivanje jedinica,
bivakovanje pod vedrim nebom,
izvođenje vežbi marševanja danju i noću,
brzo izgrađivanje posednutog položaja, saobrazno ratnim potrebama, uz dobro maskiranje i najbolje sadejstvo svih oruđa suseda, jesu najvažnije pouke koje komandant borbene grupe treba da uoči za naredni period obuke.

Nedostaci:

veliki nedostatak, kako za jedinice, tako i za starešinski kadar, bilo je potpuno pomanjkanje teškog naoružanja (mitraljeza, teških minobacača, lakih minobacača) i sredstava za vezu (naročito radio-stanica za svaku četu).

BR. 145

IZVEŠTAJ NEMAČKE ŽANDARMERIJSKE STANICE ZAGORJE OD 29. FEBRUARA 1944. KOMANDANTU POLICIJE I SLUŽBE BEZBEDNOSTI ZA DONJU ŠTAJERSKU O MINIRANJU PRUGE IZMEĐU ZAGORJA I RENKA¹

Zandarmerijska stanica Zagorje, srez Trbovlje, Donja Štajerska.

Br. delovodnika 409.

Zagorje, 29. februara 1944.

Komandantu policije bezbednosti i službe bezbednosti u Donjoj Štajerskoj.

Obaveštajni punkt — Donja Štajerska — Maribor

Maribor

Predmet: Pojava bandita u Izlakama i razaranje železničkog koloseka između Zagorja i Renka.

Veza: prethodno telefonom.

29. 2. 1944. u 8 čas. i 42 min. razoren je jedan železnički kolosek između Zagorja i Renka.² Teretni voz G 8042 koji je išao u pravcu Save iskliznuo je iz šina. Jedan kolosek ostao je sposoban za vožnju. Dva vagona su teže oštećena. Ljudskih žrtava nije bilo.

Dostavlja se sreskoj žandarmeriji Trbovlje

Komandir stanice

Julij Fogl
Zand. Hptw.

Franz Kalsberger
žand. rez. Owm.

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS. f. 101/1—2.

² Vidi dok. br. 147.

BR. 146

IZVOD IZ ZAPISNIKA SA SEDNICE NEMACKIH RUKOVODILACA ODRŽANE 29. FEBRUARA 1944. U PREDSEDNIŠTVU ŠTAJERSKE POKRAJINSKE VLADE U VEZI S UPRAVOM U DONJOJ ŠTAJERSKOJ¹

P o v e r l j i v o .

D/RA-Dr. Pi./Šv.-A 405

Maribor, 29. februar 1944.

Beleška:

Predmet: Štabna konferencija od 20. februara 1944. 9 čas.

Predsednik: Predsednik vlade Dr Miler-Hacius.

Za ustanovu: Dr Rudolf Pihler.

Predsednik vlade odaje poštu pripadnicima Vermanšafta koji su pali u oslobodilačkoj borbi našega naroda u vremenu između prošle i ove sednice. U borbi protiv bandi poginuo je predsednik opštine Slivnica Hambek. Sahranjen je u Feldbahu. Na Istočnom frontu su poginuli sreski načelnik Herbert Tešer i Gauvalter Komarek.

Zatim je predsednik vlade dao sledeći pregled:

Od poslednje konferencije do danas bila je duža pauza. U međuvremenu stanje bezbednosti nije dozvoljavalo druga raspravljanja. Sada je stanje sledeće:

Banda u jačini od 1200 — 1700 ljudi, koja je noću 6/7.2.1944. provalila iz Hrvatske, u Donjoj Štajerskoj je prinuđena na borbu i posle četrnaestodnevnog gonjenja gotovo potpuno uništena.² Poginulo je 600 a zarobljeno 1500, a ostatak je raspršen i rastrojen i jednim delom pobegao preko granice u Gorenjsku te se ne može više smatrati ozbiljnijim neprijateljem. U najskorijem vremenu treba očekivati znatno posedaње doline Save od strane Vermahta i SS trupa radi obezbeđenja graničnog prostora.

Današnja rasprava treba da se ograniči na mere koje su postale potrebne zbog delatnosti bandi i na pitanje zaštite od napada iz vazduha.

Sledeća štabna konferencija će se održati verovatno u roku od 3 nedelje. Vreme će se objaviti.

Za tačnost
Švab s. r.

potp. Dr Pihler

¹ Prepis originala u Arhivu IZDG LRS. f. 99.

* Vidi dok. br. 107. 141 i 147.

Dostavljeno:

- 1) Rukovodiocima ureda,
- 2) Pers. referentu,
- 3) Pravnom odeljenju,
- 4) Dr Pihleru,
- 5) Odelj. za štampu,
- 6) Glavnom odeljenju I, II, III i IV.

BR. 147

**IZVOD IZ DNEVNIKA 18. LANDESSICEN PUKA OD 1. DO
29. FEBRUARA 1944. GODINE¹**

2

Pokretna baterija, poručnik Veh.

- 1.2.1944. Sa današnjim danom baterija se vodi pod nazivom: Akcijska baterija Div. za naročitu upotrebu 438. Potrebna je popuna topovskih poslužioaca. Zahtevi za tim ljudstvom su u brdovitom predelu Donje Štarske vrlo veliki.
Bat. 649.
- 1.2. Biciklistička patrola 1 : 17, sektor Pišce — Dednja Vas — Volčje. Kontrola kuća. Oficiri — obuka i rešavanje zadataka. Prisutni su: komandiri 1. do 4. čete, poručnik Hausen, potporučnik Härtung. Diskusija po zadatku od 11 — 12.15 č. U 12.30 zajednički ručak. U 13.15 lekarski pregled. U 13.45 pregled nastavnog voda. U 14.00 povratak.
Bat. 922.
- 1.2. Stariji vodnik Voleben premešten, sa važnošću od 4.2.1944, u HI/17, puka — 669. 1. četa iz Mežice pročešljava područje Ludranskog Vrhja južno od Crne. Otkriven banditski logor, 4 — 5 bandita pobeglo. Daljih dodira sa neprijateljem nije bilo. Patrola 2. č. iz Trbovlja kod dnevnog kopa »Neža« ranila rudničkog

¹ Original u Arhivu IZDG LRS, f. 205/1—1.

* Početak dnevnika objavljen je u Zborniku, tom VT, knj. 10, dok. br. 231.

stražara koji je prilikom poziva otvorio vatru na našu patrolu. — Lepo.

- 2.2. Zaseda 1./937. pripucala kod Hrastnika u 4.20 č. na nekolicinu bandita koji su stigli na železničku prugu. Obe strane bez gubitaka. 3. č. imala uzbunu u vezi s napadom na Motnik¹ ali nije stupila u akciju. Lepo.
Bat. 649.
Poručnik Hausen odlazi u Frankfurt na Majni 9. nastavnom i dopunskom Landesšicen bataljonu, radi izbora ljudstva za popunu. Kapetan Kral nalazi se od 1.2. u Planini i Kozjem. 14.30 u Cerkljama: razgovor komandanta sa majorom Kropom, komandantom vazduhoplovne jedinice.
Bat. 649.
- 3.2. Cerklje. Razgovor između majora Kropa i majora Amenda u vezi sa obezbeđenjem aerodroma. Otporna tačka određena kod savskog mosta.
Bat. 922.
- 3.2. 1. č. iz Mežice 2.2. pročešljala je područja Ludranskog Vrhja južno od Crne. Otkriven banditski logor, nekoliko bandita pobjeglo. — Nema slane.
Bat. 611.
- 3.2. Patrola 1./611 (1 : 3 : 20) iz Sevnice u južnom pravcu preko Križa — Vrhja — dolina Mirne prošla bez naročitih događaja.
- 4.2. Patrola 2./611 (1 : 5 : 27) u pravcu Log — Studenec — Orlje i natrag u Sevnici prošla bez naročitih događaja. Patrola 3./611 (2 : 13) u pravcu Mala Dolina, preko Gaja, na drum Brežice — Zagreb do Mokrica i natrag u Veliku Dolinu prošla bez naročitih događaja. Patrola 4./611 (3 : 18) za Cerklje i natrag u Turnsku Graščinu prošla bez naročitih događaja.
Bat. 649.
- 4.2. Popuna od 8 ljudi iz Frankfurta na Majni.
Bat. 922.
- 4.2. 4. četa vratila se sa marševske vežbe sa bivačovanjem od 3. do 4.2.1944. do Cemšenika, 10 km zap. od Trbovlja, i natrag. 1. četa iz Mežice sukobila se jugozapadno od Crne, u pravcu Solčave, sa prethod-

» Vidi dok. br. 24. 110 i 111.

nicom vrlo jake bande. Zasede su nakon otvaranja vatre pobile ostavivši nešto oružja. Uzbuna ostale bande mogla se čuti još čitav sat nakon toga.

- ' 5.2. Komandant u Mariboru, radi razgovora sa komandantom službe bezbednosti. 4. četa imala je uveče na području Marija Creta, 6 km južno od Rečice, sukob sa bandom jačine oko 200 ljudi. Nakon vatrenog prepada banda je pobile ostavljajući 4 mrtva, više ranjenih odvušla je sa sobom. — Laka slana; vedro. Patrola 4. čete imala je 35 ljudi. — Stigla popuna od 19 ljudi od 18. Landesšicen bataljona iz Lienca. Bat. 611
- 5.2. Grupa 2/611 (1:9) i dve grupe 4/611 (1 : 3 : 18) bile su od 5. do 7.2.44. dovedene za obezbeđenje aerodroma u Cerkljama. Nikakvih naročitih događaja. Bat. 649.
- 5.2. Naređenje puka da se bataljon mora nalaziti u stalnoj pripravnosti za uzbunu. U 23.05 časa primećeno 1000 — 1200 bandita na putu u pravcu nemačke granice, na području Prelaskog.⁴
- 6.2. U 21.30 časa banditi su kod Buča gađali carinski automobil 1/649. Borbena grupa vodnika Matajsa od 30 ljudi stupila kod Buča u dodir s neprijateljem. 2 mrtva, 1 ranjen (podlegao ranama u bolnici u Brežicama). Bat. 922.
- 6.2. Poterà 4. čete zajedno sa poternim odeljenjem 18. iz Celja, na području jučerašnje borbe, bila je bez rezultata.
- Zeleznička pruga Kresnice — Zidani Most: pokušaj miniranja betonskog stuba na oko 200 m visokoj steni istočno od s. Sava. Zbog slabog učinka bez rezultata. — Noću slana, jak severni vetar. Bat. 611.
- 7.2. Na osnovu telefonskog naređenja puka od 7.2.44. u 0.30 časova, da su jake banditske grupe kod Prelaskog (Karta Rogatec i Kozje 5555, 1 : 75.000) prešle hrvatsku granicu i da je carinska granična straža od 6.2. u 21.45 čas u dodiru sa neprijateljem kod s. Buče, a 1./649 angažovana je severoistočno od Kozjeg,

⁴ Vidi dok. br. 107, 126, 127 i 141.

bataljon je stavljen u pripravnost i formira sledeće borbene grupe:

1./611 borbena grupa jačine 5 : 36

2./611 borbena grupa jačine 1 : 4 : 32

4./611 borbena grupa jačine 1 : 3 : 18

Pokret 1./611. i 2./611. iz Sevnice preko Brežica za Kozje usledio je 7.2.44. u 3.15 časa pod rukovodstvom poručnika Jekela (2./611). Dolazak u Kozje u 6.00 časova. Obe grupe 4./611 (1 : 3 : 18) kao i jedna grupa (1 : 9) 2./611. nalaze se na obezbeđenju aerodroma u Cerkljama. Pokret 4. i 2./611. iz Brežica za Pilštanj usledio je 7.2. oko 21 čas, pod rukovodstvom poručnika Sajferta (4./611). Dolazak u Pilštanj oko 24 časa. — Hladno i vedro, povremene nove snežne padavine. Sneg visine do 40 sm, temperatura između 5 — 15° ispod nule. Zdravstveno stanje zadovoljava juće. — O toku poduhvata vidi izveštaj 611. Landesšicen bataliona od 1.3.1944. Gubici: 1 puška, 23 šaržera za puškomitraljez i 1 kutija za municiju. Bat. 649.

7.2.1944. Na osnovu izveštaja grupa, banditi su se povukli na zapad u pravcu Pilštanja. U 6.15 časova 2./611, sa poručnikom Jekelom, stigla u Kozje. Četa angažovana za Pilštanj.

Pročešljavanje područja do s. Buče.

7.2. u 8.00 Naređenje puka. Sa 1./649, 2./649, 2./611, nastavnim vodom 649. izvršiti okruženje Puherberg — k. 560 — 559 — 554 — 420. 2./611. je kod Krivica došao u dodir s neprijateljem. Nastavni vod poslat je u pomoć na Gubno. Vod je bio napadnut iza leđa. Zaposeli su k. 512 i tamo zanoćili. U 24 časa stigao je iz Cerklja u Pilštanj poručnik Sajfert sa 7 grupa 3./649. i 611. bataljona.

Dodeljen je poručniku Jekelu. 2./649. u pripravnosti na cesti Planina — Pilštanj i na cesti Sentvid — Podpeč — Bistrica. Četa je zaposela liniju Prevorje — Puherberg — Sv. Petar, pojačana Vermanšaftom i graničnom carinskom stražom. Bat. 922.

7.2. Banda koja je brojala preko 1.000 ljudi prešla je granicu 6.2.1944. kod Prelaskog — Buče, 6 km južno od Podčetrteka. Bataljon 649. i 611. žandarmerija i Vermanšaft došli su sa njom u dodir. U 22.45 č. poseban voz iz Laškog u Sentjur sa 2:91 od 2. i 3. čete pod rukovodstvom kapetana Fruvirta. Kapetan Fru-

- 8.2. virt otišao na pukovski borbeni položaj kod Sv. Urbana, 15 km jugozapadno od Sentjura: 24 čoveka iz 2. čete otišla su u Sentjur u pomoć njegovoj jedinici. Komanda puka nalazi se kod Sv. Urbana. Između Poganika i Kresnica bila su minirana oba koloseka.

Angažovana divizijska baterija za naročitu upotrebu 438.

- 7.2. Angažovanje: bateriji je izdato naređenje da se sa jednim vodom javi u Slivnici kod Sentjura potpukovniku Palua-Galu. Baterija je prema naređenju 7.2. stigla u Sv. Urban (Slivnica).
Bat. 649.

- 8.2. 1./649. U toku-noći banditi su se povukli severno od Sv. Ane, u pravcu Dobja. Kod Podloga su zatvorili cestu i povukli se u pravcu Bohora. Naređenje puka: prikupiti pojedine delove čete i između Sv. Vida i Podloga zaposesti cestu Planina — Pilštanj.

- 21.00 č. 1. i 3./649. i 2./611. dostigli su određenu liniju.

- 8.30 č. Posle zaposedanja Gubna nastavni vod je prešao na k. 565.

- 12.00 č. Produžetak marša do Zusema.

- 17.30 č. Po naređenju puka odlazak preko Loke do Slivnice. Transport kamionima nakon transporta 2./649. Naređenje puka: 2. četa zatvara cestu Planina. Zaprečni položaj je posednut u 16.40 časova. Pomoću izviđačkog odeljenja izviđanje u pravcu Loke i Planinske Vasi.

Akcijska baterija div. za naročitu upotrebu 438.

- 8.2. Baterija potčinjena borbenoj grupi Lojevski (protivtenkovska lov. četa). Pokret ka Planini. Tamo dobila naređenje da proдре do Sv. Vida i preuzme obezbeđenje mesta. Za izvršenje tog zadatka primećen je nedostatak u ljudstvu. Baterija je odmah otputovala i nekoliko kilometara južno od Planine pala u zasedu bandita, koja je otvorila vatru iz 6 — 8 puškomitraljeza na baterijski akcijski vod i najzad i samu bateriju gađala minobacačima. Uprkos snažne vatre jedno oruđe odvojeno je od kamiona te je pripremljena odgovarajuća municija. Tom prilikom imali smo prve ranjenike. Cim je oruđe bilo spremno za

dejstvo, otvorena je vatra na ivicu šume ispred nas Potporučnik Kovač starao se za vatrenu pripremu i drugog oruđa. Sukob je trajao 2 časa. Rezultat: 2 mrtva i 11 ranjenih. Poručnik Veh bio je također ranjen ali je i dalje rukovodio baterijom. Gubici bandita: 16 mrtvih. Banditi su se povukli u pravcu Bohora. Ispaljeno je bilo 30 granata i veća količina pešadijske municije.
Bat. 611.

9.2.1944. 1:2:8 ljudi 1./611. upućeno je na izlaz iz Sevnice
— 13.2. radi zatvaranja ceste Planina — Sevnica. Akcija je prošla bez naročitih događaja. Od 9. do 13.2. angažovana je 2./611 (1 : 9) radi zatvaranja ceste u Planini. Nikakvih naročitih događaja. Izviđanje 3./611 (2:5 : 29) u pravcu Ponikve — Koritno — Gaj — Gorenja i Dolenja Ribnica, kroz Novu Vas i natrag u Veliku Dolinu prošlo je bez naročitih događaja.
Bat. 922.

9.2. U sukobu sa banditskom divizijom, koja je 6.2.44. prodrla preko hrvatske granice, poginuo je na Bohoru, južno od Planine, poručnik fon Riči, komandir poterne grupe 18. Pogođen je u glavu. U bataljon je stigao rezervni potporučnik fon Faninger. — Počeo je padati sneg.
Akcijska baterija div. za naročitu upotrebu 438.

9.2. Naređenje bateriji da krene na položaje kod Šentvida. Tamo su okružili i napali grupu bandita od oko 100 ljudi. Nakon nekoliko pucnjeva banditi su se povukli u pravcu Bohora i time oslobodili cestu za Grabne. Pukovnik Trek je uveče 9.2. naredio premeštaj baterijskog položaja u Grabne. Za vreme izvršavanja ovog naređenja bila je u toku akcija pešadije na Bohor, o kojoj baterija nije bila obavještena. Pešadija se sukobila sa banditima na Bohoru ali zbog nedostatka teškog naoružanja nije postigla nikakav uspeh. Tu se pokazao nedostatak sredstava za održavanje veze. Zbog toga pešadija nije bila obavještena o premeštaju baterije te nije imala mogućnosti da traži njenu podršku.

Bat. 649.

9.2.1944. Borbena grupa Kalmbach: Pukovsko naređenje: pročešljati sektor Planinska Vas — Loka i izbiti do ceste Planina — Dobje. Banditi su se povukli na Bohor.

6.00 č. Nastavni vod: pukovsko naređenje da izbiје preko Stare Zage na Bohor (1023). U 10.00 časova dodir sa neprijateljem. U 12.00 časova dostignuta k. 1023. Radio-depeša: produžiti marš ka borbenoj grupi Fruvirt. Prenočiti na dostignutom položaju. "U 11.45 časova 2. četa primila naređenje puka za zatvaranje linije Gračnica do severno od Loke. U 14.00 časova pokret za Planinu. U 16.00 časova 2.Z649. je zaposela položaj kod Stare Zage i Vejica. U 22.00 razboleo se kapetan Smit. 2. četom rukovodi stariji vodnik Zantelman.

10.2. Borbena grupa Kalmbah dobila je naređenje da nađire na Bohor i preko Kamen Vrha izbiје u Kozje. U 9.00 časova borbeni sukob kod k. 761. Nakon dvočasovne vatre protivnik je odbačen. Spojili se sa nastavnim vodom. Produženo nastupanje na Bohor. Na k. 925 jači borbeni sukob. Odbijena su 4 napada. Na položaju veći broj poginulih bandita. Po naređenju pukovnika Treka 2/649. izviđa cestu Planina — Sevnica. U 16.00 izvestili štab Trek da je cesta do Sevnice neoštećena, mostovi su opravljani. U 8.30 časova nastavni vod 649. povezao se sa borbenom grupom Kalmbah i stupio u borbu za k. 761. U 14.30 časova, 500 m severoistočno od k. 925, jače grupe bandita. Nastavni vod preuzeo bočno obezbeđenje grupe Kalmbah. U 18.30 časova povratak u Planinu radi snabdevanja i popune municijom. Po naređenju pukovnika Treka kapetan Adamus, komandant 649, preuzima obezbeđenje ceste Grabne — Pilštanj — Kozje — Podsreda. Izviđanje u pravcu Koprivnice — Raštanja. Baterija Veh podređena grupi Hofman, tenkovska lovačka četa potčinjena štabu Trek, sa sedištem u Planini. 4./649. preuzima obezbeđenje sektora Kunšperk — Bizeljsko. Bat. 611.

10.2.1944. Na osnovu telefonskog naređenja bataljona upućena je u Raštanj jedna borb. grupa 3./611. u jačini 1 : 1 : 29 radi preuzimanja obezbeđenja električne centrale Raštanj. U 6.05 časova borbena grupa stigla je u Raštanj i zaposela položaje zapadno i istočno od električne centrale Raštanj. U 15.30 časova, pošto je obezbeđenje preuzeo jedan vod zaštitne policije, borbena grupa se vratila u Dolinu. Nikakav dodir s neprijateljem. Od 10.2. — 13.2.1944. 4./611 (3 : 18)

preuzela je obezbeđenje mosta preko Save u Videmu
Nikakvih naročitih događaja.
Bat. 922.

- 10.2. Dva miniranja železničke pruge između Litije i Save.⁵ Borbeni deo bataljona premešten u Sevnici. 4. četa premeštena iz Rečice u Radeče. 1 vojnik kao popuna iz Lienca.
- 10.2. Baterija za naročitu upotrebu 438. vraća se u Sentvid.
- 11.2. Baterija odlazi za Jurklošter.
Bat. 649.
- 11.2. Borbena grupa Kalmbah bez dodira sa neprijateljem. Aktivnost grupa za zaprečavanje. Nastavni vod: uspon na Bohor. Noćivanje. 2/649. drži položaje na uzvišenjima do Vejice. U 17.20 časova borbena grupa Adamus, sa 80 ljudi Vermanšafta, angažovana na Veterniku i Pokojniku gde je uspostavila zaprečnu liniju.
- 12.2. Borbena grupa Kalmbah povučena u Planinu. U 6.00 časova nastavni vod upućen na Mrzlu planinu radi zaprečavanja. U 15.00 časova povratak u Planinu. Ž./649. potčinjena borbenoj grupi štandartenfirera Volfa. Zaprečava liniju Prapretno — Vražji Mlin. Borbena grupa Adamus: produžava zaprečnu liniju do Sv. Vida. Potčinjena je borbena grupa štandartenfirera Volfa.
- 12.2. Bat. 922: 1 podoficir i 1 vojnik iz Lienca.
- 14.2. Akcijska baterija za naročitu upotrebu 438. kreće preko Celja za Vojnik, gde je u pripravnosti. Banditima uvek uspeva da se probiju i moramo uvek tragati za njima.
Bat. 649.
- 13.2. Borbena grupa Kalmbah potčinjava se grupi Adamus. Zaprečni položaji Zg. Večjebrdo — Leskovšek — Podpeč, duž ceste Šentjur — Jurklošter.
- 14.2. Borbena grupa Adamus prešla u Šentjur. U 23.45 časa uspostavljena zaprečna linija od Ponikve do 1 km severoistočno od železničke pruge za Poljčane, u pravcu Sv. Duha. Uspostavljena veza sa grupom

« Vidi dok. br. 56.

majora Vinklera. — 67 ljudi kao dopuna iz dopunsko-nastavnog Landesšicen bataljona Frankfurt na Majni.

- 15.2. Borbena grupa Adamus prikuplja se u Ponikvi u 11.25 časova. U 17.00 časova transportovanje za Šentjur — Celje — Vojnik. Javljanje kod borbene grupe Trek. U 18.30 časova pokret za Frankolovo. U 24.00 časa uspostavljena zaprečna linija Frankolovo — Socka. Grupa Brener uključena na levom krilu. Poručnik Krump i potporučnik Ditrih iz 18. dopunsko-nastavnog Landesšicen bataljona premešteni u 649. bataljon.
- 16.2. Borbena grupa Adamus se prikuplja u Vitanju. Grupa Brener maršuje preko Socke, grupa Kalmbah transportovana kamionima Frankolovo — Vitanje. Grupa majora Vinklera se obrazuje iz 2./922, 4./922. poterne grupe 18, 1, 2, 3./649, nastavnog voda 649. i 2./611. Na osnovu pukovskog naređenja poručnik Krump prekomandovan u XVIII granični odsek, 16. četa. Potporučnik Ditrih prekomandovan u oficirsku školu Celovec.
- Akcijka baterija za naročitu upotrebu 438.*
- 16.2. Položaj u Vitanju. 17.2.1944. položaji se premeštaju na sektor Šenflorjan — Huda Luknja. Bat. 649.
- 17.2. Kapetan Kalmbah (3./649) preuzima borbenu grupu bataljona 649, koja je potčinjena majoru Vinkleru (922). U 8.00 časova vratio se iz akcije kapetan Hofman (1./649). U 13.00 časova vratio se iz akcije kapetan Adamus. U 20.00 časova pojačana budnost u 4./649. Na području Pavlova Vas — Pišece, u pravcu granice, primećena grupa bandita. Borbena grupa Kalmbah prebačena kamionima za Podvin, 5 km jugoistočno od Velenja, gde uspostavlja odbrambeni položaj na liniji Prelska — Pirešica. Bat. 922.
- 17.2. Potporučnik fon Faminger na osnovu naređenja zamenika komandanta XVIII A.K. II. a od 3.2.1944. prekomandovan u 18. graničnu čet u Borovlju. Bat. 649.
- 18.2. U 8.00 časova kamionima dotur sredstava za snabdevanje i održavanje oružja za grupu Kalmbah u Podvinu. Grupa Kalmbah se prikuplja kod Podvina.

Odlazak za Vitanje. Izgradnja zaprečne linije po otpornim tačkama od Fužina — južno od Vitanja — Sv. Anton — 700 m severno od Vitanja. Bat. 922.

- 18.2. Potporučnik Sober, iz čete za snabdevanje, stigao na osnovu naređenja zamenika komandanta XVIII. A.K. od 4.2.1944. U Litiji banditi minirali i zapalili transformatorsku stanicu.⁶ Iz Lienca stigli 1 oficir i 3 vojnika.

Akcijska baterija za naročitu upotrebu 438.

- 18.2. Banditi su konačno došli bateriji na nišan. Poručnik Veh sa usDehom je gađao položaje bandita južno od Šenflorjana. Vatru je prekinuo pukovnik Trek i ista je nastavljena tek nakon razgovora sa saveznim vođom Stajndlom. I banditi su se ponovo probili iz okruženja. Njihova iznurenost je svakako velika. Ima prebeglica i zarobljenih. Bat. 649.
- 19.2. Grupa Kalmbah u Vitanju. Zaprečavanje nastavljeno patrolama na severozapad do Trebuhinje. Nikakvog dodira sa neprijateljem.
- 20.2. Grupa prikupljena u Vitanju i u 16.00 časova odlazak borbene grupe za Šoštanj i Ravne. Produžetak marša preko Hudobnika — Kristana u Morn, u dolini Velunje.
- 20.2. Akcijska baterija za naročitu upotrebu 438. 20.2.44. baterija se sama povlači sa vatrenih položaja kod Senflorjana i potčinjava se kapetanu Mauncu. Bat. 649.
- 21.2. U 10.00 časova dodir sa neprijateljem koji se povlači u pravcu severa. Posle podne i u toku noći bilo je sve mirno. Javljeno je da je primećeno 2.000 bandita zapadno od Kunšperka na hrvatskoj teritoriji. Na osnovu naređenja puka izviđanje granice vrši 4./649. ***Akcijska baterija za naročitu upotrebu 438.***
- 21.2. Položaji kod drumskog raskršća Smiklavž — dolina Suhodol. Bat. 649.
- 22.2. Izviđačko odeljenje grupe Kalmbah, koja je nadirala u pravcu Strmec i dolinom Velunje, zarobila je

• Vidi dok. br. 72.

2 bandita. Borbena grupa primila je naređenje da se povuče preko Kristana do Kaplana. Na putu, 400 m istočno od Hudobnika, dodir sa neprijateljem. Dovedi 11 zarobljenika. Zaplenjeno: 4 mazge, 1 srednji minobacač, 1 laki puškomitraljez. Gubici bandita: 8 mrtvih.

Sopstvenih gubitaka nije bilo. U 17.00 časova odlazak za Plešivec da zaustavi bandite koji su primećeni kod Repela. Kapetan Kral rukovodi 2./649. umesto obolelog komandira 2. čete kapetana Smita.

- 22.2. Bat. 922 — 1 čovek iz Lienca.
Akcijska baterija za naročitu upotrebu 438.
- 22.2. Baterija odlučno stupa u borbu, odbija jedan već gotovo uspeo napad na položaje Vermanšafta i u poslednjem trenutku spasava situaciju kod Strgara. Banditi su tu ostavili 23 mrtva a tragovi krvi navode na zaključak o još težim gubicima bandita.
Bat. 649.
- 23.2. Naređenje borbene grupe Vinkler: krenuti u Velenje, jer kod Repela nema neprijatelja. Grupa Kalmбах prikuplja se u Velenju. U 2.00 časa komesar carine iz Brežica moli za podršku protiv bandita u Staroj Vasi (južno od Bizeljskog). Angažovanje nastavnog voda. Nikakav dodir s neprijateljem. Grupa bandita se povukla preko državne granice.
Bat. 922.
- 23.2. Sahrana poručnika fon Ričela na groblju Hicinger u Beču. Prisustvovao poručnik fon Herf. Dopuna 55 ljudi iz 17937.
Akcijska baterija za naročitu upotrebu 438.
- 23.2. Priprema za ponovnu promenu položaja.
- 24.2. Odlazak za Radmirje.
Bat. 649.
- 24.2. U 7.00 časova odlazak grupe Kalmbah preko Šoštanja — Mozirja — Rečice u Ljubno. Uspostava linije po otpornim tačkama od Ljubna do Grvolja. Nikakav dodir s neprijateljem. NSP'O⁷ kapetan Kral poslat na kurs u Salzburg. Dovedi 5 zaplenjenih mazgi. Dnevna neprijateljska vazдушna nadletanja jugoistočnog nemačkog područja, pri čemu su uznemiravane Brežice.
Bat. 922.

Oficir za političku kontrolu.

- 24.2. 3 miniranja između Save i Zagorja; pruga neupotrebljiva nekoliko časova.⁸
Bat. 611.
Jedna patrola 4./611. jačine 3 : 18 prošla je bez naročitih događaja. Put patrole: Turnska Graščina, Leskovec — Drnovo — Gorica — Veliko Mraševo, Brod — Kalce — Naklo — Pristava — Veliki Podlog — Velika Vas — Leskovec — Turnska Graščina.
- 25.2. Oko 20.00 časova SS šturmbanfirer Volf iz **Krškog** zove bataljon i javlja da su, prema iskazu jednog prebeglice, banditi upali u Veliki Trn. Jedna grupa 4./611 (4:27) bila je određena da izvidi situaciju u Velikom Trnu. Oko 0.45 časova, 26.2, grupa je stigla u Veliki Trn. Utvrđeno je da se banditi ovde nisu pojavili, već su, prema iskazu jednog vojnika na odsustvu, banditi su bili u Crešnjicama (oko 1 km severno od Velikog Trna) i tamo ošišali jednu 12-godišnju devojku. Jedan deo patrole 4./611. otišao je u Crešnjice gde je utvrdio da i u njima nije bilo bandita. Pomenuta patrola vratila se 26.2. u Turnsku Graščinu bez dodira sa neprijateljem.
Bat. 649.
- 25.2. Naređenje grupe Vinkler da se izvrši prodor na sever na sektoru grupe Kalmbah. Sve predele pročešljati, neprijatelja, na kojeg se naiđe, zaustaviti i uništiti. Borbena grupa je zarobila 9-oricu i zaplenila 1 puškomitraljez i 1 minobacač.
Bat. 922.
- 25.2. Nalet američkih aviona koji su bacili nekoliko bombi na Celje i okolinu. 1 avion oboren. 3 pilota zarobljena u Litiji.⁹ — Vedar zimski dan.
Akcijska baterija za naročitu upotrebu 438.
- 25.2. Položaji u Radmirju.
- 26.2. Naređenje za povratak u kantonman, jer je borba sa 14. komunističkom banditskom divizijom završena. Baterija je imala 2 mrtva (vojnik Titer i vojnik Kerk, obojica nišandžije) i 11 ranjenih, od kojih je jedan deo, ranjen u borbi kod Planine, ostao u bateriji.
Bat. 649.

⁸ Vidi dok. br. 90 i 139.

⁹ Vidi dok. br. 143.

- 26.2. Odlazak borbene grupe Kalmbah u Ljubno, gde se prikuplja i od 13.00 časova kamionima prebacuje u Smartno ob Paki. U 20.00 časova povratak kroz Ceije u sedište čete.
Bat. 922. I
- 26.2. Stab bataljona i 2. i 4. četa vraćaju se iz akcije. Posebni borbeni izveštaj sledi. General Neldehen i potpukovnik Palua-Gal u Zidanom Mostu i Litiji. Iz Buvajsa stiglo 19 ljudi za 1./802.
- 27.2. Oko 22.00 časova u blizini mosta Južne železnice u Zidanom Mostu iskočile su 2 lokomotive. Verovatno sabotaža (skretnica prebačena). Prijatno, preko dana nešto kiše.
Bat. 922.
- 28.2. Komandant u Celovcu kod Divizije. — Prijatno, nešto kiše.
Bat. 649.
- 29.2.1944. Izveštaj poručnika Ula: Poruhvat na određenoj pro-
ti 18.15 č. storiji je izvršen. Noću četa povlači zaprečnu liniju Pokojnik — Oslića. Veći poduhvat zbog iznurenosti ljudstva nije se mogao preduzeti. U 18.30 časova naređenje bataljona da se 1. III nastavi izviđanje prema zapadu. Gotovo nikakav dodir sa neprijateljem i izviđanje bez rezultata. U 14.00 časova krenuti u Kozje i prenoćiti.
Bat. 922.
- 29.2 U 9.20 časova minirana železnička pruga Zagorje - Renke kod 523 km.¹⁰ Dva vagona teretnog voza izbačena iz koloseka. 1 kolosek uništen. U 11.20 časova smetnja je otklonjena.
Bat. 649.
- 27.2. Sreski načelnik iz Brežica javlja da su banditi u Dolenjoj Vasi. Angažovan je nastavni vod na kamionima. Nikakav dodir sa neprijateljem. Izveštaji o banditima stižu suviše kasno.
Bat. 611.
Na osnovu izveštaja žandarmerije Krško, prema kome su banditi upali u Dolenju Vas, bila je angažovana 4./611 (4 : 25). Prisustvo bandita nije utvrđeno. Akcijska baterija 438. divizije za naročitu upotrebu. Deponovanje i čišćenje oruđa.
18. Landesšicen puk (sumarno).

Vidi dok. br. 145.

29.2.

U mesecu februaru 1944. aktivnost dveju međusobno odvojenih i potpuno nezavisnih banditskih grupa. 6.2.1944. upala je kod Prelarskog 14. slovenačka komunistička partizanska divizija koja je brojala približno 1500 ljudi i koja je bila u sadejstvu operativne vojske, SS jedinica, policije i Vermanšafta St. H. B. gotovo potpuno uništena. Ostaci razbijene partizanske divizije lutaju, raštrkani u manje grupe, na sektoru Luče — Solčava — Soštanj — Valdek i na području Kozje te na taj način ojačavaju tamošnje grupe, koje u tim predelima prouzrokuju jača uznemiravanja. Aktivnost banditskih grupa u mesecu februaru uglavnom se prostire po čitavoj Donjoj Štajerskoj, izuzev predela koji se nalaze južno od Save. Naročito upadljiva su prinudna regrutovanja i odvođenje stanovništva u cilju popune i ojačavanja banditskih grupa. U 29 krajeva bilo je odvedeno 41 civilno lice, 10 pripadnika vojske koji su se nalazili na odsustvu i 2 žandarma, a 17 stanovnika i 5 pripadnika vojske na odsustvu bilo je prinudno mobilisano. Jedan pripadnik vojske, koji se nalazio na odsustvu, dobrovoljno je prebegao banditima. Pljačke u cilju snabdevanja, u odnosu na prošle mesece, zabeležile su u mesecu februaru porast od 20%. Snabdevanjem partizanske divizije bilo je naročito teško pogođeno civilno stanovništvo. Nastojanja bande na rušenju železničke pruge Zidani Most — Ljubljana bila su u mesecu februaru u porastu. Noćni saobraćaj na toj liniji bio je obustavljen i time je bilo sprečeno da vozovi budu prepadima oštećeni. Pomenuta železnička pruga bila je minirana 7 puta, ali je saobraćaj bio u prekidu samo kraće vreme. Planski obilasci patrolama otežavali su napade ali potpuno sprečavanje rušenja nije se moglo izvesti. Može se konstatovati da su banditi, na osnovu primljenih naređenja, nastojali da svim sredstvima ometu saobraćaj na pruzi Zidani Most — Laze, kad ga već nisu mogli u potpunosti zaustaviti.

Američki bombarderi bili su prinuđeni da bace bombe i tom prilikom pogodili su Celje i okolinu od Jurkloštera do Gornje Ponikve. Šteta je neznatna i ne zahvata nikakve ratne objekte. U Celju su bila bombardovanjem ubijena 3 civilna lica. U blizini Dobrne srušio se jedan američki bombarder, kojom prilikom je nastradalo 7 a zarobljena su 3 Amerikanca. Dalje su bila i u Litiji uhvaćena 3 padobranca.

U mesecu februaru banditi su izvršili:

155 pljački u cilju snabdevanja, 1 i prepada, 3 ubistva, 9 napada na prugu, 5 drugih sabotažnih akcija i 3 akcije rasturanja letaka.

Angažovanje protiv 14. slov. kom. divizije.

U sklopu akcije protiv 14. slov. kom. divizije, koja je 6.2.1944. kod Prelaskog prešla državnu granicu, uzele su učešća, u vidu napadnih, osiguravajućih, poternih i izviđačkih snaga, sledeće jedinice puka: 1, 2. i 4./611; 1, 2. i 3./649; 2 grupe 3. čete i 4.Z922. poterna grupa 18. i Akcijska baterija 438. div. za naročitu upotrebu. Akcija je imala potpun uspeh, jer banditska grupa, koja je imala oko 1.500 ljudi i oko 100 konja i bila naoružana teškim pešadijskim naoružanjem, nije uspela izvršiti svoj zadatak da stigne na Pohorje i odande, kao kompaktna jedinica, posluži kao osnova narodnog ustanka u Donjoj Štajerskoj. Iznurena i razbijena na manje grupe mogla je izazvati samo lokalne nemire. Banditska grupa uopšte nije mogla pristupiti izvršenju svog zadatka, jer je bila prinuđena da svu svoju aktivnost upravi na otklanjanje potere i okruženja. Put bande vodio je od Prelaskog na zapad preko Zusma, na iug preko Loke, Grabne, na Bohor, na jugoistok preko RaStat-tja, na severozapad, preko Razbora i Okroglice, na sever preko Škofce — Sv. Miklavž — Laž*še — Sv. Lenard — Kanjuce — preko železničke pruge Celje — Šentjur, na sever preko Dramlja — Slemen — Lindeka, na zapad preko zamka Socka — Klaneca — Pake — Ravna — Šentvida na štaiersko-koruškoj granici, gde su mali ostaci bande bili uništeni i razbijeni u manje grupe. Poduhvat je bio završen 26.2. 1944. Odgovarajući izveštaji puka i njegovih jedinica posebno su priloženi.

Bat. 649: Iskustva iz akcije od 6. do 26.2.1944:

1. Naoružanje: popuna sa automatima po 6 komada na svaku četvu. 2. Sredstva veze: za štab i čete potrebna su sredstva veze (radio-stanice). 3. Odeća: potrebne su planinske cipele, planinske pantalone, obojci, rezervne rukavice, planinske kape, vindjake. 4. Oprema: na četvu 8 mazgi, 1 poljska kuhinja, 2. nosila za ranjenike, 2 psa tragača — ovo je naročito važno, jer je samo pomoću njih moguće uspešno izviđanje i otkrivanje zaseda. Na bataljon 1 oklopni

automobil, 1 kamion, 1 izviđački oklopni automobil.
5. Ljudstvo: fizički i bez obzira na godine starosti u potpunosti je odgovorilo, ali se ljudstvo istih godina starosti, koje je naviklo na brda, bolje pokazalo u akciji. 6. Gubici: Vidi pregled gubitaka.¹¹ 7. Neprijateljski gubici: 600 mrtvih, 145 zarobljenih.

BR. 148

IZVOD IZ OPERATIVNOG DNEVNIKA 1. CETE 1. BATALJONA 14. SS POLICIJSKOG PUKA ZA VREME OD 1. DO 29. FEBRUARA 1944. GODINE¹

1. 2. 43.

U 6.30 četa je naredila akciju jedne grupe u jačini 1 : 8 pod komandom Zgwm.³ Gramackog. Grupa se bez gubitaka vratila u 18.00 časova. Noć je protekla bez ikakvih naročitih događaja.

2. 2. 1944.

Prema bataljonskoj zapovesti počela je 2. 2. 44. akcija pod komandom Zgw Bengelsdorfa⁴ Cilj akcije bio je pročešljavanje odseka Sv. Rok i puta levo od Skrjanča. 2. i 5. četa slovenačkih domobrana od po 50 ljudi i 15 ljudi 1. voda krenuli su prema zapovesti u 9.30 č. u naznačenom pravcu. Posle zauzeća kote desno od Sv. Roka i crkve Sv. Rok, uništeni su položaji bunkera i utvrđenja poljske fortifikacije. Neprijatelj je imao mrtvih i ranjenih. Jednom poginulom oduzeta su dokumenta. Jačina neprijatelja sa pojačanjem iz Škrjanča, koje je potpuno posednuto od neprijatelja, iznosila je oko 200 ljudi. Napredovanje je potpomagala sopstvena minobacačka i mitraljeska vatra. Neprijatelj se povukao. U 10,50 akcija je bila završena. Sopstvenih gubitaka nije bilo. *Rezultat same akcije bio*

" Vidi dok. br. 141.

» Original u Arhivu IZDG LRS, f. 163/1—1.

- Početak dnevnika objavljen je u Zborniku, tom VI, knj. 10, dok. br. 233.

Cugvahtmajster: podoficirski čin u SS jedinicama.

⁴ i ⁵ Vidi dok. br. 18.

je sledeći: Sv. Rok i desno sve do puta za Skrjanče neprijatelj je poseo bunkerima i utvrđenjima poljske fortifikacije. Od teškog naoružanja neprijatelj ima minobacače i mitraljeze koje je upotrebio pri nastupanju naših snaga.

3. 2. 1944.

U 8,30 počela je akcija jačine bataljona u pravcu Skrjanče — G. Težka Voda.⁵ Kraj akcije oko 14.00. Poručnik Cušlag poginuo. Oko 18.00 č. pojedinačna neprijateljska vatra za uznemiravanje na naše položaje. Inače, noć je protekla mirno.

4. 2. 1944.

Zgwm. Sulc (4. četa) putuje na odsustvo. Preko dana pojedinačna vatra za uznemiravanje (mitraljeska i minobacačka) na naše položaje, isto se ponovilo i u noći.

5. 2. 1944.

Osim pojedinačne vatre za uznemiravanje, dan i noć protekli su mirno. Zgwm. Gramacki uz podršku slovenačkih domobrana preduzeo je ispred svog odseka izviđanje u pravcu Broda.

6. 2. 1944.

Wachtm. Pape vratio se sa odsustva. Oko 20.00 izgorela je jedna kuća u Regerčoj Vasi. Pojačana pripravnost. Noć je protekla mirno. Ow⁶ Roder dodeljen 1. vodu a Zgw. Kriger 3. vodu.

7. 2. 1944.

Prema četnoj zapovesti počela je u 6,30. č. akcija pod komandom Zgwm. Bengelsdorfa.⁷ Prvom vodu dodeljeno je 200 slovenačkih domobrana i 20 ljudi 1. čete kao i jedan vod pionira. Zadatak: posesti kapelu Sv. Rok i 3 kuće koje leže pored nje i dići ih u vazduh. Prema zapovesti pokret je izvršen u 6.30 čas. Upućena su osiguranja levo od kapele Sv. Rok i desno od puta za Skrjanče. Neprijatelj je pokušao da spreči napredovanje vatrom iz minobacača sa udarnim minama i vatrom iz mitraljeza iz pravca Roka i sa kote ispred puta za Skrjanče. Kota je zauzeta na juriš. Naši minobacači potpomagali su nastupanje. Zadatak — dizanje u vazduh kapele i 3 kuće — nije mogao biti izvršen, pošto vod pionira nije pravovremeno stigao. Na koti je uhvaćena Antonija Rehovš, rođ. 6. 1. 1880, navodno sa stanom u Regerča Vasi, i privedena četnom komandnom mestu. Sopstvenih gubitaka nije bilo. Kraj akcije u 8,30 čas. Anw. Barth i Vambah odlaze na odsustvo. Anw. Sil vratio se sa odsustva. Oko 14,00 čas. otišla je jedna izviđačka patrola od 30 ljudi

* Obervahtmajster: podoficirski čin.

⁷ Vidi dok. br. 37.

u pravcu Gotne Vasi (slovenački domobrani). Povratak oko 15.45 čas. Neprijatelj nije otvarao vatru. Oko 21.00 čas neprijateljska vatra za uznemiravanje u pravcu Gotne Vasi.

8. 2. 1944.

Oko 14.00 odlazi jedna izviđačka patrola od 30 slovenačkih domobrana u pravcu Gotne Vasi. Jedna akcija naše čete takođe ie počela u 14.00 čas. Obe akcije završile su se u 16.00 čas. a da neprijatelj nije otvarao vatru. Ljudstvo 1. voda premešteno je u kuće najbliže položajima.

9. 2. 1944.

Preko dana slabija, uveče i preko noći jača neprijateljska vatra za uznemiravanje iz pravca Barončeva hriba i Gotne Vasi. Na samom odseku nikakvih naročitih događaja.

10. 2. 1944.

Oko 8.05 iz 1. voda prebačeno je na četno komandno mesto 10 ljudi za jednu četnu akciju. Povratak u 10.30 čas. Kapetan Svibus vratio se sa odsustva i inspekcija pododseka Šmihel. Potporučnik Frike vraća se u 3. četnu. Oko 18.00 čas. neprijateljska vatra za uznemiravanje iz pravca Gotne Vasi. Noć je protekla mirno.

11. 2. 1944.

Dan je na celom odseku protekao mirno. U noći pojedinačna vatra za uznemiravanje iz pravca Gotne Vasi na koju je odgovoreno iz bunkera 46.

12. 2. 1944.

Oko 14.00 čas. pojavio se iznad Šmihela, Grma, Gotne Vasi jedan nemački izviđački avion. Posle više obrušavanja avion je iz nepoznatih razloga morao da se prinudno spusti između Gotne Vasi i Grma. Četno komandno mesto je odmah telefonski izvešteno. Radna snaga i 2 konja sa osiguranjem dovukli su avion oko 15.30 časova, iza naših položaja, na sigurno mesto. 1. vodu dodeljeno je 7 ljudi kao dopuna. Predveče i u noći slaba neprijateljska vatra za uznemiravanje u jugozapadnom pravcu.

13. 2. 1944.

Lozinka »Franken«

Ow. Stahović putuje na odsustvo. U 5 čas. počela je akcija jačine jedne čete.⁸ Jedan vod 1. čete, prvi vod 4. čete i slovenački domobrani. Polazna tačka pododsek Drska. **Zadatak:** Pročešljavanje preko Srebrniče — Potok — Boričevo — Male Škrjanče — Sv. Rok. Oko 10 čas. jaka vatra čete, koja se vratila, na Sv. Rok. Kraj akcije **11.45 čas.** Zgwm. Gramacki putuje

⁸ Vidi dok. br. 58 i 63.

na odsustvo.⁹ Odbrambeni odsek 1. voda produžuje se oko pododseka »Grm«. Ow. Roder poseda sa 1:3 položaj sa bunkerima 47—57. od nove dopune upućuju se Zgwm. Rihter i Ow. Soman, prema četnoj zapovesti 4. čete; 1. vodu dodeljuju se Wm Martin i Anw. Biberger. U noći pojedinačna vatra za uznemiravanje.

14. 2. 1944.

Lozinka »Ostprojsen«

Oko 14.00 krenula je jedna izviđačka patrola slovenačkih domobrana u pravcu Sv. Roka i oko 15.00 čas. vratila se opet na položaj. 13.2.44. predat je prebeglica Drganc Alojz, rod. 11. 11. 1910. u Loki, opština Prečna, komandantu 3. borbene grupe slovenačkih domobrana. Preko dana sve do kasno uveče neprijateljska vatra za uznemiravanje od Sv. Roka. Noć je protekla mirno. Wm Runge vratio se sa odsustva.

15. 2. 1944.

Oko 10.00 čas. pošla je jedna izviđačka patrola slovenačkih domobrana od 30 ljudi sa 4 vojnika 1. voda sa pododseka Drska u pravcu Broda. Povratak oko 13.00 čas. Neprijatelj je dva puta otvarao vatru na izviđačku patrolu. Oko 21.30 čas demonstrativni napad neprijatelja sa severne strane Gotna Vas. — Barončev hrib — Sv. Rok uz podršku vatre teških bacača i mitraljeza. Vatra je ućutkana našom artiljerijom i mitraljezima. Oko 22.45 čas. zavladao je mir. Pred zoru opet je počela neprijateljska vatra za uznemiravanje, ali je posle pola časa prestala jer su naši položaji odgovorili jakom vatrom.

16. 2. 44.

Lozinka »Taunus«

Prema četnoj zapovesti formirana je u 7.00 čas. jedna izviđačka patrola jačine 22 vojnika 1. čete i 50 slovenačkih domobrana. Vreme polaska u 7.10 čas. Zadatak: — kretanje drumom Novo Mesto — Trebnje do 8. km i ustanovljavanje eventualne jačine neprijatelja — izvršen je.¹⁰ Nešto ispred Mirne Peči četa je primetila jednog neprijateljskog izviđača na koga je odmah otvorena vatra. On se odmah povukao. Inače na drumu do Mirne Peči, prema sopstvenoj konstataciji i izjavama mesnog stanovništva, nije bilo neprijatelja. Oko 10.10 prekinuta je akcija. Dan i noć protekli su mirno.

17. 2. 1944.

Lozinka »Volgau«

Wm. Konrad vratio se sa odsustva. Dan i noć protekli su bez naročitih događaja.

» U originalu: »Bombenurlaub«. To je odsustvo odobreno pripadnicima nemačkih oružanih snaga radi sređivanja prilika nakon bombardovanja njihovih domova.

¹⁰ Vidi dok. br. 69.

18. 2. 1944.

Lozinka »Sil«

Oko 18.00 čas. pojedinačna neprijateljska vatra za uznemiravanje iz pravca Gotne Vasi i Sv. Roka. Bataljonskom zapovješću naređena pojačana pripravnost. Noć je protekla bez ikakvog uznemiravanja od strane neprijatelja.

19. 2. 1944.

Dan i noć protekli su bez ikakvog uznemiravanja od strane neprijatelja.

20. 2. 1944.

Dan i noć protekli su bez ikakvih naročitih događaja. Ow. Miler i Longe vratili su se sa odsustva.

21. 2. 1944.

Zajedno sa slovenačkim domobranima krenula je prva četa pod komandom kapetana Svibusa sa pododseka Drska u akciju u južnom i jugoistočnom pravcu.¹¹ Kraj akcije oko 15.00 čas. Noć je protekla mirno.

22. 2. 1944.

Oko 18.00 čas. pojedinačna neprijateljska vatra za uznemiravanje iz mitraljeza i minobacača iz pravca Sv. Roka. Inače noć je protekla mirno. Četvrta četa promenila je položaje odeljenja.

23. 2. 1944.

Preko dana i u toku noći vladao je mir. Na pododseku Drska slovenački domobranci predali su jednog prebeglicu 3. slovenačkoj borbenoj grupi.

24. 2. 1944.

Oko 13.00 krenula je jedna izviđačka patrola 1. voda, ojačana sa 2 grupe slovenačkih domobrana, pod komandom Zgw. Bakvica, u pravcu Srebrniče. Polazak u 13.30 čas.

Kada je čelo u visini sela Srebrniča, levo od puta u šumi, primetilo 3 izviđača, otvorena je vatra na njih. Nije se moglo ustanoviti da li je bilo uspeha ili ne; ispred samog Srebrniča napredovanje nije više bilo moguće, jer je na čelo otvorena bočna vatra iz 3 mitraljeza tako da se ne bi mogli izbeći nepotrebnih gubici. Posle polučasovnog puškaranja naredio je Zgwm. povlačenje, jer se plašio da ne bude opkoljen imajući u vidu slabe snage od 30 vojnika. Povratak oko 15.45 čas. Sopstvenih gubitaka nema. Noć je protekla mirno.

25. 2. 1944.

Preko dana i u toku noći nikakvih događaja na pododseku »Šmihel«.

¹¹ Vidi dok. br. 73, 77 i 79.

26. 2. 1944.

Oko 5.30 krenuo je jedan vod 3. čete i dve čete slov. domobrana u akciju prema Sv. Roku. Slov. domobranci naišli su iza Sv. Roka na neprijateljski otpor koji su slomili. 11 bandita je ubijeno a jedan zarobljen (ime: Frane Pire, 13.10.1919. Sajeve—Teresija) i jedan puškomitraljez zaplenjen. Jedan slovenački domobran bio je ranjen. Kraj akcije oko 12.00 čas. Dan i noć protekli bez naročitih događaja.

27. 2. 1944.

U 22.30 časa neprijatelj je otvorio jaku vatru iz Sv. Roka i pravca Skrjanče na naše bunkere 41, 42, 43, 44. Neprijateljska minobacačka vatra tukla je ispred samih naših položaja. Naša minobacačka i mitraljeska vatra kao i vatrena podrška naše topovske baterije učitkale su do 24.00 najjaču neprijateljsku vatru. Od 24.00 — 2.00 časa neprijatelj je na naše položaje ponovo otvorio pojedinačnu neplansku vatru iz mitraljeza i pušaka. Ostatak noći protekao je mirno.

28. 2. 1944.

Oko 8.30 čas. obasuo je neprijatelj naše položaje artiljerijskom vatrom, isto i u 16.50 čas. U 21.30 krenuo je neprijatelj u napad od Regerče Vasi. Usredsređenom vatrom bunkera 45 i 44 odbačen je. Jednu ženu iz Regerče Vasi, koju su banditi ranili, naši su previli i odveli u bolnicu. Oko 23.30 čas. malo se smirilo. Neprijateljska topovska i minobacačka vatra za uznemiravanje na naše položaje i dalje traje. U Gotnoj Vasi izgorjela je jedna kuća. U 3.45 čas. počela je akcija u jačini bataljona. 1. vod daje 2 grupe i biće za vreme akcije smanjen od 1:6 čete za vezu. Vreme kontrole naših policijskih stanica od strane Zgwm. Daseka, iz čete za vezu, u 22.30 — 3.00 časa.

29. 2. 1944.

Isturena osiguranja slovenačkih domobrana sa Barončevog hriba povučena su u 18.00. U 14.00 čas. za pojačanje odseka »Smihel« angažovan je jedan tenk kod bunkera 41, na putu u pravcu Skrjanča. Oko 1.00 vratile su se obe grupe 1. voda iz akcije. U 7.00 opet je povučena grupa N-tog voda koja je bila dodeljena za pojačanje. Broj neprijateljskih udara — 3 bacačem i 3 artiljerijom. Inače noć je protekla uglavnom mirno. Kontrola policijskih stanica od strane Zgwm. Bengelsdorfa u 22.30 i 1.30 čas. —

BR. 149

**IZVOD IZ DNEVNIKA NEMACKOG ŽANDARMERIJSKOG
OKRUGA KRANJ O AKTIVNOSTI PARTIZANA NA SEKTO-
RU GORENJSKE OD 1. DO 29. FEBRUARA 1944. GODINE¹**

1. februar 1944.

Izveštaj Šentvid — Vižmarje:

Motorna dresina na 573,8 km naišla na minu, dresina od-
bačena 10 m, vozač lako povređen.²

Izveštaj Nomenj:

21—22 čas: puškaranje između žandarmerije i bandita
na oko 100—150 m od železničke stanice.

2. februar 1944.

Izveštaj Medvode:

Banditi porušili gvozdeni most između Medna i Medvoda.'

3. februar 1944.

Izveštaj Skofja Loka:

U 21.30 čas. banditi napali na 583,3 km vojnu patroli.-,
jedan vojnik teško ranjen.

Izveštaj Bohinj:

U 20,30 čas. pokušana paljevina železničkog stovarišta
u Boh. Beli.

4. februar 1944.

Izveštaj Medvode:

U 0.20 čas. eksplozijom mine razorena stanica Medno.⁴
Na voz D 14 otvorena vatra kod stražare 10.

Izveštaj Kranj:

U 23,37 čas. vatreni prepad na železničku stanicu Kranj.

5. februar 1944.

Izveštaj Gorenja Vas — Reteče:

Puškaranje između Vermahta i bandita.⁵

¹ Original (pisan na mašini) u Arlaivu IZDG LRS, f. 4/IV.

² Vidi dok. br. 110.

³ Vidi dok. br. 28 i 110.

⁴ Vidi dok. br. 28.

⁵ Vidi dok. br. 103.

6. februar 1944.

Izveštaj Otoče:

Banditi vršili prinudno regrutovanje u naselju Otoče.

7. februar 1944.

Izveštaj Otoče:

Na 607,203 km između Podnart — Kroke i Otoča skret-
ničar našao jednu minu.

Izveštaj Bled — Jezero:

U 5,62 čas. predsignal A (iz pravca Dobrava — Vintgar)
porušen eksplozivom.

8. februar 1944.

Izveštaj Dobrava:

U 3 časa ujutro banditi posekli jedno drvo i nabacili ga
na električni vod KIG-a. U isto vreme pokušaj rušenja
jednog stuba dalekovoda struje visokog napona. Dva no-
sača stuba razorena ali se stub nije srušio.⁶

Izveštaj Lesce — Bled:

U toku noći prinudno regrutovanje u selu Vrba.

Izveštaj Beričevo:

4.2. od 18,10 — 18,30 čas. prinudno regrutovanje u Be-
ričevu i Dolu.

Prinudno regrutovanje 30 ljudi.

6.2. — 16.00 čas. Žandarmerija ubila 1 bandita u Beri-
čevu.

U 17.00 čas. veliki požar u Dragomelju, 2 km od Beri-
čeva.

8.2 — 6,30 čas. Na pruzi Laze — (Sava) — Ljubljana,
lokomotiva koja je ispred sebe gurala službena kola na-
išla na minu. Službena kola iskliznula jednom osovinom.⁷

9. februar 1944.

Izveštaj Lesce — Bled:

U 18,58 čas. banditi porušili trafostanicu u Lesce — Bled.
Lesce — Bled i Radovljica nekoliko dana bez osvet-
ljenja.⁸

Od 19,30 do oko 20,20 čas. jako puškanje kod mosta
na Savi u Radovljici.⁹

Izveštaj Kranj BM:

U 20,00 časova. Banditi izvršili napad na posednika Pe-
ćara.¹⁰ 1 bandit ubijen, bandit Arič Mihael stolar iz Hru-
šice.

^{7, 8} i ' Vidi dok. br. 115.

¹⁰ Vidi dok. br. 115 i 125.

Izveštaj Medvode:

Oko 19,30 čas. kod Bk Gorenja Vas — Reteče otvorena vatra na voz 823. Nema povređenih.

10. februar 1944.

/

11. februar 1944.

Izveštaj Lesce — Bled:

3.2. u 4.30 čas. Jedno nepoznato lice zaustavilo otpravnika vozova Lenderera Paula kod mosta na Savi. Kontrolisani svi putnici koji su išli na voz. 1 radnik odveden.

12. februar 1944.

Izveštaj Otoče:

Prilikom izlaska voza 815 banditi oko 10.00 čas otvorili vatru na otpravnika vozova i čuvara pruge. Niko nije povređen.

Izveštaj Podnart — Kropa:

Banditi otvorili vatru na voz 320 po izlasku iz Podnarta — Kroepe. 2. i 3. kola dobila po 2 pogotka. Jednoj putnici zrno okrnulo glavu.

13. februar 1944.

/

14. februar 1944.

Izveštaj Otoče:

Puškaranje između bandita i Vermahta.

Oko 17,25 čas. kod ulaznog signala Otoče iz pravca Lesce — Bled nađena jedna postavljena mina.

Izveštaj Boh. Bistrica:

Banditi ubili berberina.

Izveštaj Lesce — Bled:

Banditi otvorili vatru na voz 818. Niko nije povređen.

15. februar 1944.

Sopstveni izveštaj:

Napad bandi na Bled — Jezero, jednočasovno puškaranje.¹¹

Službena kola vojnog voza 749 pogodena punim pogotkom mine iz minobacača. Pokušano miniranje koloseka kod južnog portala Vintgarskog tunela. Nema povređenih.

¹¹ Vidi dok. br. 128.

16. februar 1944.

Izveštaj Kranj:

Oko 21,30 čas. voz 8710 naišao na minu. Obe strane koloseka porušene na dužini od oko 90 sm. Šesta kola iskliznula jednom osovinom. Lako povređen 1 železnički činovnik.¹²

Izveštaj Bled:

Između Boh. Bele i Bled—Jezero posećen jedan telefonski stub.

Izveštaj Dobrava:

Banditi odveli Kavčiča Bruna, italijanskog državljanina, radnika KIG-a.

17. februar 1944.

Izveštaj Dobrava:

Banditi navodno odveli pripadnika Vermahta Buceka Johana (slov.), koji je bio na odsustvu.

18. februar 1944.

Izveštaj Bled:

Između prevoja i Bledskog tunela otvorena vatra na voz D 14.¹³ Voz pogođen na 8 mesta. Ranjen 1 pom. činovnik, (Rana na butini i ruci.)

19. februar 1944.

Izveštaj Šentvid — Vižmarje:

U 2,35 čas. voz 7618 kod 573,95 km naišao na minu.

Nije iskliznuo.

U Zasipu banditi ubili nemačkog naseljenika Pihlera.

20. februar 1944.

Izveštaj Podnart — Kropa:

Patrola Vermahta zadržala voz 818 zbog opasnosti od bandita i otvaranja vatre na prugu.¹⁴

Izveštaj Zirovnica:

Banditi pretresli otpravnika dnevnih vozova tražeći oružje.

Izveštaj Dobrava:

U 9,45 čas. pokušano odvođenje Mačeka Petra iz građevinskog voza 2302; uveče banditi uništili fabriku kutija Dipolt.

¹² i ¹⁵ Vidi dok. br. 135.

^M Vidi dok. br. 136 i 135.

21. februar 1944.

Podnart — Kropa:

Patrola Vermahta na 607,04 km zaustavila voz **7607**.
Mina pronađena i uklonjena (15.25^h).¹⁵

22. februar 1944.

Izveštaj Dobrava:

Banditi otvorili vatru na automobil rukovodioca štaba Majera (Radovljica) i teško ga ranili. Na automobilu preko 100 pogodaka.

Izveštaj Lesce-Bled:

U 19,40 čas. banditi spalili strelište između Lesce-Bled i Bleda.

Izveštaj Bohinj:

Na km 12/13 porušen predsignal i ulazni signal na pruzi za Bohinj.

Sopstveni izveštaj:

U 18,10 čas iz pravca sever (Brdo) 3 pucnja iz puške. Kratko vreme posle toga rafalna vatra iz automata.

23. februar 1944.

Izveštaj Bled:

U 0,30 čas. banditi zapalili stovarište dasaka Mulejeve strugare. Oštećena policijska oklopna kola.

Izveštaj Šentvid — Vižmarje:

Voz 91313 kod Po 79 naišao na minu, iskliznulo 6 vagona.

Izveštaj Bzp:

Puškaranje kod elektrane Žirovnica. Jesenice bez osvetljenja. Na Mežaklji osmotrena eksplozija dveju petardi i crvena svetlost koja je trajala duže vremena.

Izveštaj Podnart — Kropa:

Banditi napali žel. stan. Podnart — Kropa. Razoreni uređaji za saobraćajnu službu. Otpravnik vozova Šopf lako ranjen krhotinama.

Izveštaj Sentvid — Vižmarje:

Banditi 22.2. oko 19,15 čas. izvršili napad na poštu u Sentvidu i opljačkali je. Napad ponovljen 23.2. u 1.00 čas.

Izveštaj Žirovnica:

U toku noći više puta ponovljena pucnjava u blizini železničke stanice.

" Vidi dok. br. 136.

24. februar 1944.

Izveštaj Kranj:

Banditi razorili otvoreni propust na 596,5 km.

Izveštaj Beričevo:

Banditi srušili most na Mlinščici.

Izveštaj Ljubljana:

Bande razorile žel. prugu Rakek — Postojna na 90. km.

Od 6 čas. saobraćaj se odvija samo jednim kolosekom.

Kod Save (železnička direkcija Beč) prekid saobraćaja.

Izveštaj Medvode:

Puškaranje kod železn. stanice (između Vermahta i žandarmerije).

Izveštaj Boh. Bistrica:

U 18 čas. na putu iz Bitnja za Jereku banditi ubili 6 žandarma.

Izveštaj Dobrava:

Banditi odveli 8 ljudi iz Dobrave.

Izveštaj Jesenice:

U 21 čas. jaka banditska grupa na putu između Jesenica i Hrušice.

Izveštaj Boh. Bistrica:

U 19 čas. banditi spalili jednu strugaru u Boh. Bistrici (firma Stare Simon); živa delatnost bandi.

25. februar 1944.

Sopstevni izveštaj:

Na voz E 321 kod Podgorja (Koruška) otvorena vatra.
Banditi razorili uređaj za otpremu vozova.

Izveštaj Dobrava:

Banditi odveli 2 čoveka iz Zasipa.

26. februar 1944.

Izveštaj Podnart — Kropa:

Banditi porušili otvoreni propust na 602,2 km.

27. februar 1944.

Izveštaj Logora za obuku:

U 0,20 čas. jako puškaranje kod železničarskih kuća u Jesenicama.

Izveštaj Podnart — Kropa:

Puškaranje kod Podnart — Kropa.

28. februar 1944.

Od žel. stan. Jesenice:

26. febr. između 20 i 22 časa u Koruškoj Beli vršeno prinudno regrutovanje.

29. februar 1944.

Od žel. stan. Žirovnica:

Noću 28/29. u okolini Zirovnice prinudno regrutovano oko 100 ljudi. Kancelarija firme Magili porušena i opljačkana jedna trgovačka radnja.

BR. 150

IZVOD IZ DNEVNIKA RUKOVODSTVA FAŠISTIČKE REPUBLIKANSKE PARTIJE ZA GORIČKU POKRAJINU¹

1. februara 1944 — XXII

Znatne partizanske grupe su juče između 18.30 i 22.00 časa napale tri stražarska mesta istočno od Gorice i dva kod Soče (kod mosta u Pevmi i kod mosta 9. Avgust). Napad su uspešno odbili legionari fašističke milicije koji su reagovali minobacačkom vatrom.

U gradu je u međuvremenu data vazдушna uzbuna. Za vreme uzbune druge partizanske grupe napale su uporišta Nemačka i SS bersaljera u Plavama, Kanalu i u Brdima (u pravcu Sv. Lovrenca kod Moše i Koprive).

Nemačke i italijanske posade su neprijatelja svuda proterale. Napadi su trajali do 6 časova ujutru.²

Nekoliko partizana je noću na tornju kosturnice u Pevmi izvesilo veliku jugoslovensku zastavu sa srpom i čekićem.

Nemačka odeljenja su jutros izvela akciju čišćenja između Pevme i Števerjana. Zarobili su oko 30 partizana. Među njima je i jedna gospođica iz Gorice sa crvenom zvezdom na uniformi.

¹ Original (pisan na mašini) pod naslovom »Borba protiv partizana u Goričkoj pokrajini«, za period od 13. septembra 1943. do 30. aprila 1944. u Arhivu IZDG LRS.

² Ovi napadi su verovatno izvedeni prilikom prelaza jedinica 32. divizije preko Soče. Vidi tom VI, knj. 10, dok. br. 183.

2. februara 1944 — XXII

Nepoznati ljudi su noću bacili ručnu bombu preko zida nemačke komande u zgradi gluvonemih, u ulici Seminario. Nije bilo žrtava ni štete.

Bomba je bačena sa potoka Karno. S ove strane je zgradu čuvao samo jedan vojnik. Konfiguracija terena je ovde veoma pogodna za napade ovakve vrste.

Sinoć je grupa partizana zaustavila na cesti Krmin — Gorica automobil sa četiri nemačka oficira koji su bili na putu prema Moši. Vozač je automobil vešto okrenuo i oficiri su na partizane otvorili jaku vatru iz automatskog oružja i naterali ih u bekstvo.

3. februara 1944 —XXII

Zbog nasilnog odvođenja jednog nemačkog funkcionera u Mirenu nemačke čete zapalile su više kuća u tom selu. O funkcioneru nema nikakvih vesti.

Juče posle podne jake partizanske snage napale su na Krasu kolonu koja je vozila hranu za posadu u Rihemberku.³

Kolona od 30 crnokošuljaša i 24 Nemca od kojih je jedan bio major i jedan kapetan, bila je cela pobijena.

Ustanici su zaplenili sve namirnice i sva motorna vozila.⁴ Samo dvojici oficira SS uspelo je da pobegnu.

Prema Rihemberku danas su posiate tri nemačke čete u kaznenu akciju. Posada u Rihemberku je bez hrane i potpuno blokirana.

4. februara 1944 —XXII

Neki poverenik je javio da je poslednjih dana stiglo partizanima u Brda nekoliko ruskih oficira koji su preuzeli rukovođenje operacijama.

Naredili su da se privremeno prekine svaka neprijateljska akcija dok se, prema uputstvima iz Moskve, ne izradi tačan plan operacija.

Uhapšeno je 30 tamošnjih seljaka. Neki od njih su teško osumnjičeni.

Jedan poverenik javlja da su partizani počeli da pozivaju i slovenačke trgovce u Gorici da upišu zajam koji je raspisala Titova vlada.

³ Danas Branik.

⁴ Akciju je izvela četa Južnoprimorskog odreda. Vidi dok. br. 55.

7. februara 1944 — XXII

Sinoć su partizani, koji su došli iz Ločnika, odveli iz Podgore oko deset mladića. Ustanici su se zatim povukli u pravcu Grojne. Nekoliko mladića se na vreme sklonilo i zatim se povuklo u Goricu jer u Podgori više nisu bili sigurni.

Mobilizacija je počela u 20.30 časova.

8. februara 1944 — XXII

Noću su tri nepoznata lica otvorila vatru iz automatskog pištolja na patrolu 13. grupe obalske artiljerije koja se uputila u izviđanje zbog sumnjivog ponašanja tih lica. Vojnici su odmah reagovali i naterali napadača u bekstvo. Uskoro zatim je teško ranjeni napadač, na uglu ulice Alfieri i Corso Muti, pao i izdahnuo.

To je video službenik zavoda za noćnu nadzornu službu i obavestio nemačku policiju. U međuvremenu su lešu prišla dva vojnika Kalmika u vojničkoj uniformi. Izgledalo je kao da su tamo na straži. To je bilo oko 3 časa. U tom trenutku je data vazдушna uzbuna. Stanovnici koji su napuštali svoje domove i odlazili u obližnja skloništa videli su mrtvacu na zemlji i oba vojnika uz njega. Međutim, kada su se posle prestanka uzbune vratili, na mestu više nije bilo ni leša, ni Kalmika.

Nemačka policija je utvrdila da su preostala dva partizana, koje je italijanska vojna patrola naterala u bekstvo, odmah obavestila pomenuta dva Kalmika, dezentera iz formacije u službi Nemaca, koji su zatim odnekud pozvali automobil i njima dovezli leš. Tragovi automobilskih točkova mogli su se lako primetiti na zemlji mokroj od kiše.

9. februara 1944—XXII

Grupa od oko 15 partizana juče u 23.30 časa sa tri strane napala je stanicu Sv. Gore kod Gorice i upala u nju. Energičnim protivnapadom uskoro su naterani u bekstvo. Nemci nisu imali gubitaka.

11. februara 1944 —XXII

Od poverljive osobe saznali smo da je nedavno nekoliko partizana upalo kroz napušteni jarak u rudnik žive u Idriji i podmetnulo dve tempirne bombe koje su digle u vazduh postrojenja na XIII rudničkom odseku. Očito je da ih je vodio neki od tamošnjih rudara. Dve rudarske galerije su pod vodom.⁵ Nemci

⁵ Akciju su izveli obaveštajna četa i mineri 31. divizije u noći 5/6. februara 1944. godine. Vidi dok. br. 55.

su odmah poručili u Nemačkoj dve posebne pumpe (crpke) kako bi mogli iscrpsti vodu iz poplavljenih galerija.

15. februara 1944 —XXII

Prema obaveštenju koje smo dobili u zoni Renče na okupu su dva partizanska bataljona koji bi trebalo da dejstvuju na sektoru brda Sv. Mihael i Gradišča.

Takozvana Titova vlada je, kao što je poznato, raspisala neki javni zajam koji bi, više ili manje dobrovoljno, trebalo da upiše čitav slovenački narod.

Osobe određene da kontrolišu ovaj zajam otkrile su ovih dana neke administrativne greške na području Grgara i Solkana.

Trojica partizana, koji su imali zadatak da prikupljaju upisane iznose zajma, navodno su zadržali polovinu sume. Prema našim obaveštenjima sva trojica su po kratkom postupku streljani.

Poverljiva osoba javlja da su partizani počeli prinudno da regrutuju i seljake u Peči, Rubiji i Renčama.

18. februara 1944 —XXII

17. februara nekoliko naoružanih partizana u blizini vija-dukta »Baruzzi« zaustavilo je automobil, u kome je bio direktor Trščanske predionice u Gorici Vittorio Monolo. Vozač je morao okrenuti kola prema kraju zvanom »Grčina«. Kad su stigli tamo, vozača su zajedno sa kolima, vratili natrag a Monolo je morao pešice sa njima. Posle dužeg hoda doveli su Monolu do osamljene kuće u kojoj se nalazila partizanska komanda. Tu je nekoliko političkih komesara počelo da ispituje Monolu o stanju predionice i o njegovim vezama sa fašistima i Nemcima.

Za vreme saslušanja neka nemačka kolona opkolila je kuću. Partizani su se uplašili i pobegli a Monolu su zatvorili u podrum. Posle nekoliko časova Nemci su ga oslobodili i poslali natrag u Goricu.

Vittorio Monolo, rođen u Arconatima (Milano) godine 1896, sa stanom u Gorici, ul. Parini 2, bio je član nacionalne fašističke partije ali se nije priključio republikanskoj fašističkoj stranci.

Prilično je tvrdoglav te ga radnici zbog toga ne vole. Mislim da se njegovo nasilno odvođenje ne može pripisati nekim političkim razlozima jer nije nikada ispoljio bilo kakve sklonosti prema republikanskoj fašističkoj stranci.

20. februara 1944 —XXII

Nemačke jedinice su za vreme akcije čišćenja na području Mrzla Rupa otkrili leševe 16 fašista koje su partizani poubijali prošlog septembra.

Identifikovani su leševi sledećih fašista: Caldana Luigi i Maria, skvadristi Trani Umberto i žena Enrica (nemačka državljanka), Montante Pietro i Cafarelli Ciro, fašista Martini Giacomo, fašista Rossi Amedeo, sekretar opštine, fašista Basile Nicola, predsednik opštine na Crnom Vrh u kod Idrije... Gaspari Antonio, vodnik M.V.S.N. i fašist Kobal Mirko, gostioničar. Imena ostale petorice još nisu utvrđena.

Žrtve su ležale na gomili u zajedničkoj jami.

Nemačka komanda je obećala da će biti svečano pokopani u Idriji.

21. februara 1944 —XXII

Poverljivi izvor javlja:

U Gorici organizuje se stranka »Plava garda« sa slovenačkim nacionalnim obeležjem. Stranka bi trebalo da se bori za obnovu bivše jugoslovenske države.

Dosada joj se pridružilo nekoliko intelektualaca, trgovaca, nekomunističkih partizana i belogardista.

Poverljivi izvor javlja:

»Dva nemačka vojnika, smeštena u Biljama, 18. o. m. uveče dezertirala su i odnela sa sobom veliku radio-prijemnu i predajnu stanicu. Da Nemci zbog toga ne bi preduzimali represalije nad stanovništvom zone, navodno su pismeno obavestili svoju komandu da su otišli dobrovoljno.«

Juče oko 23. časa veća partizanska grupa izvršila je jak napad na stražu kod goričkog vodovoda.

Posada od 17 nemačkih vojnika sa jednim oficijom odbila je napadače i naterala ih u bekstvo.

Na terenu su pronašli nekoliko mitraljeza, različite kape sa crvenom zvezdom i kesu sa štapinima. Sudeći po krvavim tragovima napadači su imali gubitke.

22. februara 1944 —XXII

Sinoć je u Štandrežu kod Gorice nekoliko partizana regrutovalo 40 muškaraca, sa kojima će ojačati svoje redove.

Za kratko vreme, u roku od jednog meseca, muškarci u Štandrežu već su po drugi put regrutovani.

23. februara 1944 — XXII

22. o. m. uveče u Rutarjima (Dolenje u Brdima) pojavila su se 3 naoružana partizana u kući nekog Zorzinija i upitali ga

da li mogu kod njega da se sklone i da li ima radioaparatus. Stanovništvo je o tome obavestilo dva nemačka vojnika u selu koji su odmah otišli tamo i ubili sva tri partizana. Navodno se uveče istog dana u okolini Rutarja skrivalo oko sto naoružanih partizana.

24. februara 1944 — XXII

Iz poverljivih izvora saznali smo da su partizani u noći od subote na nedelju (20. o. m.) digli u vazduh deo električne centrale u Marofu kod Idrije koja je snabdevala električnom strujom varoš i rudnička postrojenja.⁶

25 februara 1944 — XXII

18. o. m. 20 nemačkih vojnika idrijskog garnizona otišlo je u izviđanje u Cerkno. Na putu i za vreme kratke stanke u Cerknom nisu bili napadnuti jer se oko 600 partizana sakupljenih na tom području povuklo pred njima na vrh iznad Novaka. Sigurno su mislili da se na putu nalaze i druga nemačka odeljenja. Kada su ustanovili da ima svega 20 vojnika, vratili su se i počeli da pucaju na kuće u koje su se prema njihovom mišljenju, ovi povukli. Pošto su nemački vojnici videli da su brojčano slabiji, izbegli su borbu i vratili se bez gubitaka u Idriju.

23. o. m. partizanska zaseda u blizini Sv. Lucije⁷ kod Tolmina ubila je kapetana Marija, komandanta bersaljerskog bataljona »Mussolini«, i jednog narednika. Naši su oba leša pronašli i zakopali.

Prema vestima iz redova ustanika, komanda Titovih oružanih snaga priprema masovni napad na Goricu. Ovaj napad trebalo je da preduzmu već u novemoru ali je zbog raznih organizacionih poteškoća u partizanskim redovima bio odložen. Napad bi trebalo uspešno da izvedu brojne kolone partizana, koje bi trebalo da uđu u grad istovremeno sa više strana, uz pomoć posebne osnovne organizacije, nedavno formirane u Gorici.

Reč je o partizanima koji stanuju u gradu, gde imaju sakriveno oružje i municiju. Podeljeni su na grupe pod komandom posebnih poverenika. Ove snage bi za vreme napada spolja trebalo da operišu krajnje odlučno, da šire paniku i da teroričkim napadima dezorganizuju odbranbene snage. Sinoć oko 23. časa grupa od 10 partizana, pod komandom nekog Hrvata,

⁶ Akciju je izvela grupa boraca 16. slovenačke NO brigade »Janko Premrl Vojko«. Vidi dok. br. 75 i 103.

⁷ Danas Most na Soči.

- Benkovac (s.) — 59, 60, 66, 67, 73, 74;
 Beograd — 362;
 Benčevo (s.) — 451, 455;
 Beričić Ivan — 205;
 Berkopec Josip Mišel — 87, 227;
 Besarabci — 76;
 Beve Ivan Beli — 173;
 Bezgovec — 171;
 Bezovniški gozd — 377;
 Bidendorf (nem. kapetan) — 326, 328;
 Bilje (kod Gorice) — 460;
 Birčna Vas — 41, 90, 99, 171, 209, 215, 216;
 Bistrica — 188, 430;
 Bišče — 371;
 Bitnje — 455;
 Bizejsko — 76, 324, 377, 435, 439;
 Blatnik Marija — 336;
 Blato — 204, 230, 247;
 Bled — 30, 31, 309, 311, 330, 343, 359, 385, 451, 453, 454;
 Bled-Jezero (ž. st.) — 359, 371, 451—453;
 Bled-Zagorica (ž. st.) — 343;
 Bloke — 258;
 Bobovo (zamak) — 351;
 Bočna — 165;
 Bodovlje — 31, 154;
 Bohinj — 450, 454;
 Bohinjska Bela — 308, 371, 385, 450, 453;
 Bohinjska Bistrica — 157, 371, 376, 385, 452, 455;
 Bohinjska Srednja Vas — 309, 385;
 Bohor (pl.) — 297, 346—349, 363, 389—393, 395, 415, 433, 435, 436;
 Boričevo — 209, 215, 446;
 Borjana (kod Tolmina) — 102;
 Borovlje — 437;
 Borovlje u Koruškoj — 165;
 Borovnica — 131;
 Borštnar Jože — 78, 91, 106, 114, 117, 123, 125, 136, 169, 172, 195, 234—236;
 Bosiljevo — 8, 43, 64;
 Boštanj — 167, 168, 177, 178, 189, 294;
 Bovec — 101;
 Božović Radomir Raco — 39, 57, 58, 72, 201, 234;
 Brahman Hajnrih (rez. obwm.) — 386;
 Brajović Petar — 240, 272;
 Branik — 154, 156, 282, 457;
 Braniselj Drago Svarun — 61;
 Braslovče — 382;
 Bratko Ivan — 144;
 Braun (mstr.) — 384;
 Brda (s. kod Tolmina) — 14, 16, 102, 251, 276, 286;
 Brdce (kod Nove Cerkev) — 300;
 Brdča (kod Nove Cerkev) — 300, 398, 399, 401, 419;
 Brdo (u Beneškoj Sloveniji) — 160, 456, 457;
 Brdo (kod Kranja) — 454;
 Brdnik — 301;
 Breg (kod Jurkloštera) — 349;
 Breg (kod Kranja) — 152;
 Breginj — 102, 283;
 Brenčič Franc — 344;
 Brestovac — 43, 44, 79, 80;
 Brezen — 419;
 Brezje (kod Kompolja) — 281;
 Brezje (kod Radovljice) — 238, 272, 349, 412;
 Breznica (kod Zirovnice) — 30, 70;
 Brezova Reber — 71;
 Brezovica (kod Selca) — 253;
 Brezovica (kod Sentjerneja) — 171, 317;
 Brezovo (G. i D.) — 246, 248;
 Brežice — 144, 202, 315, 316, 319, 321, 323, 326, 328, 332, 354, 361, 363, 379, 387, 428—430, 439, 442;
 Brigade
 NOVJ:
 — prva slovenačka NOU »Tone Tomšič« (14. divizije) — 296—301;
 — druga slovenačka NOU »Ljubo Šercer« (14. divizije) — 296—301, 337;
 — druga Osme divizije — 66;
 — treća slovenačka NOU »Ivan Gradnik« — 22, 34, 150, 162;
 — treća slovenačka 31. divizije — 16;
 — treća slovenačka 32. divizije — 17;
 — četvrta slovenačka NOU »Matija Gubec« — 7, 8, 10, 37, 39, 41, 55, 71, 72, 77, 90, 96, 97, 100, 106, 110, 113, 123, 134, 167—170, 172, 177—181, 186, 188—190, 192, 194, 195, 198, 201, 202, 204, 214, 224, 237, 239—242, 246, 270—272, 292;
 — peta slovenačka NOU »Ivan Cankar« — 8, 41, 56, 71, 72, 88, 90, 95, 98, 105, 111, 124, 136, 171, 181, 182, 185, 188, 196, 201, 203,

- 209, 214, 216, 221, 224, 239, 241, 242, 246, 292;
- šesta slovenačka NOU »Slavko Šlander« — 84, 132, 133, 173, 174, 199, 211—213, 225, 227, 228, 234, 252, 257, 291, 305, 317;
 - sedma slovenačka NOU »France Prešeren« — 17, 21—23, 34, 151, 152, 161, 162, 279—281;
 - sedma slovenačka 31. divizije — 16;
 - osma slovenačka NOU »Fran Levstik« — 79, 44, 45, 55, 66—68, 95, 129, 130, 168, 178, 179, 208, 219, 230, 242;
 - osma slovenačka 18. divizije — 166, 169;
 - deveta slovenačka NOU — 7, 10, 43—45, 66—68, 73, 74, 79, 96, 117, 119, 146, 175, 176, 208, 209, 219, 230, 231, 237, 239—242, 270—272;
 - deseta slovenačka NOU »Ljubljanska« — 7, 10, 43—45, 67, 73, 74, 175, 176, 208, 209, 231, 242, 256;
 - jedanaesta slovenačka (pohorska) »Miloš Zidanšek« — 103, 142, 187, 211, 212, 225, 228, 257;
 - dvanaesta slovenačka — 7—9, 38, 52, 53, 56, 72, 77, 78, 88, 90, 95, 98, 99, 106, 112, 113, 121, 123—125, 136, 166—168, 171, 177—179, 184—186, 188, 189, 191, 193, 197, 203, 215, 218, 242, 244, 246, 292—294, 340;
 - trinaesta slovenačka (loška) NOU »Mirko Bračič« (14. divizije) — 296—301;
 - petnaesta slovenačka belokranjska NOU — 8—10, 38, 39, 53, 54, 57, 58, 72, 77, 78, 89—91, 95, 98—100, 105, 106, 113, 114, 121—125, 135, 136, 166, 167, 169, 172, 177—179, 184—186, 189—191, 193, 194, 196, 198, 203, 218, 221, 243, 246, 248, 292—294, 340;
 - šesnaesta slovenačka NOU »Jan-ko Premrl Vojko« — 16, 22, 23, 34, 61, 62, 93, 151, 152, 205, 206, 461;
 - sedamnaesta slovenačka NOU »Simon Gregorčič« — 11—13, 25, 26, 28, 29, 91, 92, 101, 139, 149, 159, 260—264, 266, 277, 278;
 - osamnaesta slovenačka NOU (druga soška) — 11—13, 17, 24—28, 28, 33, 35, 91—92, 101, 102, 139, 149, 150, 161, 260—264, 266, 267, 277, 278;
 - • devetnaesta slovenačka »Srečko Kosovel« — 11—13, 25, 27, 35—37, 91, 92, 101, 102, 149, 150, 261, 262, 266, 277, 278, 288, 340;
 - Pohorska brigada — vidi 11. slovenačka »Miloš Zidanšek«;
- Brilej dr Jože Bolko — 10, 53, 96, 180, 224, 241, 244, 250;
- Briš — 349, 415;
- Brišče — vidi Bišče;
- Britof (kod Podbrezja) — 118;
- Brkine — 46, 119, 243, 295, 296;
- Brlec Janez Nace — 252;
- Brnas — 136;
- Brod na Kupi — 175, 176, 209;
- Brod (kod Novog Mesta) — 171, 193, 209, 214, 216, 246, 447;
- Brod (kod Sv. Križa pri Kostanjevici) — 193;
- Bršlin — 170, 188;
- Bršljin — 97, 214;
- Bruna Vas — 196;
- Brusnice — 97, 98;
- Buče — 109, 297, 314, 315, 323, 345, 387, 415, 428;
- Bučka — 97, 196, 203;
- Bučna Vas — 97, 110, 214;
- Buhern — 322;
- Bukovica (kod Kamnika) — 208;
- Bukovica (kod Praprotnog) — 317;
- Bukovje — 299, 351;
- Bukovo (kod Tolmina) — 32;
- Buvajs — 441;

C

- Cegelnica — 170;
- Celovec — 165, 343, 437, 441;
- Celje — 76, 87, 144, 173, 187, 211, 212, 305, 308, 315, 323, 327, 329, 332, 337, 351, 353—355, 358, 361, 362, 382, 395, 417, 429, 436, 437, 440—442;
- Cerkljanski Vrh — 143;
- Cerklje (kod Kranja) — 412, 428, 430;
- Cerklje ob Krki — 30;
- Cerkno — 18, 143, 144, 151, 164, 461;
- Cesta (s.) — 189, 215, 293;
- Cikava — 98, 171;
- Cile (šč.) — 324;
- Cirnik — 134;
- Cresman Pavle — 671;
- Crikvenica — 8, 43;
- Crvena armija — 237;
- Cvelbar Jože — 135;

C

Čabar — 209;
 Cadȓ — 102, 285;
 Caven — 27, 262;
 Cedad — 91, 101, 150, 277;
 Cefilovo brdo — 134;
 Cemšenik — 428;
 Cepovan — 12, 14, 25, 27, 28, 260, 263, 264;
 Cepovanska dolina — 25, 260, 264, 265;
 Češča Vas — 88, 196;
 Češnjice (kod Novog Mesta) — 97, 104, 317;
Cete
NOV i POJ:
 — Kamniško-zasavska — 108, 225, 251—253;
 — Koruška — 17;
nemačke:
 — »Rener« — 349;
 — »Rihštajn« — 349;
 — »Rotman« — 416, 417;
 — »Viking« SS sanitetska — 412, 418;
 — »Volf« — 352;
 — žandarmerijska motorizovana »Alpenland« — 348, 349;
 Čizmek Boris Bor — 228;
 Crešnjica (kod Frankolova) — 396, 440'
 Creta' — 132;
 Crmošnjice — 64;
 Crna — 376, 404, 407, 427, 428;
 Crni Potok (kod Kočevja) — 40;
 Crni Vrh (kod Idrije) — 205, 206, 460;
 Crni Vrh (kod Kranja) — 31;
 Crnomelj — 10, 45, 142, 192;
 Crnšek — 422;
 Crtalič Silvester — 135;
 Cubrić Mile — 45, 61, 68, 75;
 Cušperk — 77, 88, 89, 97, 106, 121, 123—125, 136, 168, 170, 172, 177, 185, 188—190, 192—194, 197, 198, 203, 204, 218, 246;
 Cužnja Vas — 90;

D

Daljni Vrh — 97;
 Dane (kod Ribnice) — 230;
 Dapčević Milutin — 37, 164, 268, 290;
 Debeče — 386;
 Debeli Vrh — 348, 391;

Debenje — 149, 278;
 Dednja Vas — 377, 378, 381, 427;
 Delnice — 175;
 Dermastija dr Marjan Urban — 239;
 Desinić — 297;
 Desno — 380;
 Devica Marija u Polju — vidi Ljubljana-Polje;
 Dežnik — 423;
 Dikman Kurt (obwm) — 386;
 Ditmar — 423;
 Devin — 155, 282;
 Divača — 250;

Divizije

NOV i POJ:

— osma kordunaška — 83, 95;
 — trinaesta primorsko-goranska — 209;
 — četrnaesta (slovenačka) — 47, 75, 76, 87, 103, 107, 109, 120, 140, 142, 144, 183, 187, 221, 226, 234, 237, 257, 296, 298, 299, 312—314, 323, 344, 352, 362, 379, 387, 394, 407, 413, 442, 443;
 — petnaesta (slovenačka) — 7, 8, 37, 39, 52—55, 57, 58, 63, 71, 72, 77, 88, 89, 96, 97, 104, 106, 110, 113, 114, 121, 123, 129, 134, 136, 166, 168, 170, 177—181, 184, 185, 188, 190, 192, 193, 195, 198, 201, 202, 214, 215, 223, 224, 234, 238, 239, 241, 242, 244, 246, 247, 274, 292, 411;
 — osamnaesta (slovenačka) — 7, 8, 10, 43, 46, 52, 59, 63—66, 73, 75, 79, 80, 95, 96, 118, 119, 129, 130, 132, 146, 167—169, 175, 179, 180, 208, 209, 218, 223, 224, 229, 230, 234, 237—242, 244, 255, 259;
 — trideseta (slovenačka) — 101, 143, 147—149, 159, 160, 162, 164, 260, 264—266, 268, 275, 276, 278, 285, 286, 288, 289;
 — trideset prva (slovenačka) — 11, 13—16, 19, 21, 33—36, 61, 94, 143, 147, 150—153, 159, 161, 163, 205, 275, 276, 279, 285, 288, 289, 458;
 — trideset druga (slovenačka) — 11, 13—15, 20, 24, 25, 28, 33—37, 70, 91, 93, 139, 456;

nemačke:

— 16. SS motorizovana — 144;
 — 18. SS motorizovana — 394;
 — 18. SS oklopna (grenadirski) — 404;

- 199. pešadijska — 8;
- 438. za naročitu upotrebu — 334, 345, 348, 352, 388, 392, 397, 413, 427, 433, 436—439, 443;
- »Viking« — 417;

Divizioni artiljerijski

NOVJ:

- prvi petnaeste divizije — 38, 40, 41, 58, 89, 99, 100, 111, 113, 172, 180—183, 194, 198, 216, 247;
- drugi petnaeste divizije — 38, 41, 58, 90, 100, 105, 111, 112, 172, 180—183, 194, 198, 216, 217, 247,

Dob (kod Kamnika) — 386;

Dobaričnik — 300;

Dobje (kod Celja) — 346, 351, 354, 396, 433, 434;

Dobovšek Slavko Stane — 251;

Dobrava (kod Stične) — 57;

Dobrava (kod Bleda) — 359;

Dobrava (kod Ljubljane) — 317—319, 453—455;

Dobrava-VLntgar (ž. st.) — 451;

Dobravica — 272;

Dobrepolje — 113, 171, 184, 218, 292

Dobrepoljska dolina — 77, 106, 168, 188, 189

Dobrna — 300, 398, 399, 417, 442

Dobrovlje — 174, 253, 291, 382

Dobrunje — 195, 202, 204, 217

Dol (pri Ljubljani) — 451

Dolčič Emil — 42, 183

Dole (kod Cepovana) — 28

Dolenja Trebuša — 260

Dolenja Vas (kod Bibnice) — 153, 229—231, 441

Dolenje — 277, 460

Dolenje Kamenje — 97

Dolenjska (predeo) — 52, 63, 113, 226, 228, 411

Dolina (kod Krškog) — 327, 328, 435

Dolnja Straža — 112, 172

Dolomiti (pl.) — 34, 161, 261

Domžale — 108, 253, 368, 386

Dorner Johan (žand. rezervista) — 384

Dovško (kod Krškog) — 349

Dragan Alojz — 210

Dragomelj — 451

Draksler dr (kapetan) — 323, 324, 329, 356

Dramlje — 351, 396, 397, 443

Drava (r.) — 165

Dravograd — 211, 362, 419

Dravsko polje — 225

Drča — 197

Drečji Vrh — 90, 95, 100. 113

Drenak — 202

Drensko Rebno — 387

Drganja Sela — 97

Drnovo — 440

Drolc Albin Krtina — 207

Drška (kod Novog Mesta) — 446—448

Drulovka — 152

Dubrava (G i D. kod Ogulina) — 43

Dubravica — 297

Dugače (s.) — 8

Dvor — 44, 63

Đ

Đurdevići — 80

Đurmanec — 296

E

Ebersbah (narednik) — 325, 328

Egenhofer (pporučnik) — 326

Elzner ing — 326, 327

Engel (šturmfirer) — 348

F

Faedis — vidi Fojda

Fala — 212, 362

Fantura Oto (nem. državljanin) — 318

Fara — 157, 209, 283, 284

Felajzen (žand. kapetan) — 332

Firm Zdravko Ferči — 88

Fogl Julij (žand. hptw.) — 425

Fojana — 284

Fojda — 101, 277

Fon — 277

Forme — 359

Frankfurt (na Majni) — 428, 437

Frankolovo — 351, 354, 355, 357, 358, 396—398, 417, 437

Frojnd (sreski komesar) — 325

Fužine (u Gorskom kotaru) — 43, 44, 59—61

Fužine (kod Kranja) — 340, 389, 391, 438

G

Gaberje — 56, 112, 247

Gabrovica — 155, 158

Gabrovica (kod Tuhinja) — 310

Gaj — 428, 434

Generalski Stol — 8

Glavan Jože — 60

Glavni štab NOV i PO Jugoslavije — 10, 48, 49

- Glavni štab NOV i PO Slovenije — 64
- Glavni štab NOV i PO Hrvatske — 7, 11, 20, 37, 43, 47, 50, 55, 59, 63, 65, 66, 69, 71, 73, 75—77, 79, 84, 87, 88, 95, 97, 103, 104, 107—110, 114, 119, 120, 123, 126, 129, 134, 140—144, 147, 155, 165, 170, 173—175, 177, 183, 184, 187, 199, 200, 208, 210, 218, 220—222, 225, 228, 229, 234—237, 241, 242, 244, 245, 251, 253—255, 257—259, 268, 270, 273—275, 289—291, 296
- Glažutska (pl.) — 400
- Globočnik B. Damjan — 71
- Gmajna — 380
- Gr:ojilo — 57
- Godlar Franc Blisk — 227
- Godovič — 22, 23, 151
- Golnik — 310, 374, 384
- Golo brdo — 178, 189
- Golušnik (kod Novog Mesta) — 110, 134
- Gomirje — 43, 66, 68, 73, 79, 80, 83
- Gord Reka — 412
- Gore (kod Idrije) — 396
- Gorenja Trebuša — 27, 263
- Gorenja Vas (kod Kranja) — 343, 374, 385
- Gorenja Vas (kod Novog Mesta) — 170, 280
- Gorenja Vas-Reteče (ž. st.) — 450, 452
- Gorenje Kamenje — 428
- Gorenje Laknice — 203
- Gorenjska (predeo) — 14, 16, 34, 105, 161, 163, 191, 290, 305, 308, 310, 317, 342, 344, 359, 360, 371—375, 384, 411, 412, 426
- Gorica (varoš) — 24, 25, 29, 32, 157, 260, 261, 263, 265, 277, 284, 440, 456—462
- Goričica (zamak) — 396
- Goriška Vas (kod Novog Mesta) — 123
- Gorjan Božidar Bogo — 227, 236
- Gorje (Sp. i Zg. kod Bleda) — 318, 343, 371
- Gornja Savinjska dolina — 132
- Gornje Brezovo — 349
- Gornje Kamence — 196
- Gornje Težke Vode — 210, 217, 445
- Gornji Grad — 132, 165, 212, 302
- Gornji Ig — 243
- Gorski kotar — 7, 52, 63—65, 175, 209
- Gotna Vas (kod Novog Mesta) — 37, 72, 95, 171, 197, 210, 215, 216, 447, 448
- Graben — 346, 347, 434, 435, 443
- Grac (Austrija) — 107, 332
- Gračnica (potok) — 336, 337, 350, 393, 394, 416, 435
- Gradec (kod Litije) — 319, 342
- Gradiček — 54
- Gradišče (kod Gorice) — 459
- Gradiška (kod Gorice) — 283
- Graf (žand. narednik) — 324
- Grahovo (kod Tolmina) — 29, 33, 293
- Graška Gora — 300, 381
- Grčar Alojz — 274
- Grčarice — 208
- Greibenje — 256
- Greif Martin Rudi — 17
- Grgar — 459
- Grm — 105, 111, 182, 210, 215, 216, 446
- Grmada — 375
- Grojna — 458
- Grom Mirko — 91
- Grosuplje — 8, 9, 53—55, 57, 63, 72, 77, 89, 95, 96, 99, 106, 121, 122, 125, 129, 130, 135, 136, 140, 166—168, 172, 177—179, 184, 185, 189, 190, 194, 195, 198, 202—204, 208, 220, 221, 223, 237—239, 242—244, 247—249, 270, 271, 273, 292—294, 335, 340, 341, 377
- Gruber (mstr.) — 326
- Grüble — 170
- Grupe (borbene)
- nemačke:*
- Adamus — 348, 353, 355—358, 436, 437
- Baumgartner — 416
- Brener — 437
- Fruvirt — 435
- Hofman — 435
- Kalmbach — 346—348, 355, 357, 358, 389, 391—393, 434—436, 438, 439, 441
- Kauper — 416
- Litih — 347—351, 390, 391, 395
- Lojevski — 346, 347, 389, 418
- Maune — 349—351, 393, 395, 396, 393—403 422
- Palua-Gal — 350, 352—354, 356, 358
- Prener — 353, 354, 358
- Rotman — 418

- Štajndl — 416
- Trek — 437
- Vinkler — 348—350, 354—356, 358, 413, 415, 418, 437, 439
- Volt — 352, 436

Grvolja — 439
 Gubno — 297, 320, 324, 346, 388, 415, 433
 Gumnišče — 223, 238, 272
 Gurjuša (s.) — 158
 Gutenbihel (zamak) — 420
 Gutenek (zamak) — 401
 Gvozden — 80

H

Hajnig (poručnik) — 339, 341
 Haloze (predeo) — 142
 Harinja Vas — 97, 104
 Hartenau (pporučnik) — 357, 358
 Härtung (pporučnik) — 347, 348, 352
 Hinje — 168
 Hitler Adolf — 223, 319, 361, 379, 411
 Hlevnik — 284
 Hlupovec (kod Šoštanja) — 301
 Hmeljčič — 195
 Hmeljnik — 135
 Hočevvar Franc Ciril — 72, 78, 123, 125, 136, 169, 172, 186, 198, 205, 217, 234 248 294
 Hočevje — 38, 39, 54, 55, 78, 89, 112—114, 121, 123—125, 171, 178, 179, 185, 186, 188, 189, 193, 197, 204, 292, 340
 Horn — 299
 Horvatska (s.) — 297
 Hotedršica — 11, 14, 21—23
 Hrastje (kod Mirne Peči) — 297
 Hrastnik — 380, 381, 428
 Hrastov Dol — 54
 Hreljin — 8, 43, 44, 73, 79, 95
 Hrib (kod Kočevja) — 54, 231
 Hrib (kod Novog Mesta) — 41, 255
 Hrib (kod Zdenske Vasi) — 179
 Hrušica (kod Jesenica) — 451, 455
 Hrušica (kod Novog Mesta) — 71, 111
 Hrvatska — 103, 142, 223, 320
 Hrvatsko primorje — 43, 52, 129, 238
 Hrvatsko zagorje — 322
 Huda Luknja — 400, 402, 437
 Hude Police — 271
 Hudi Konec — 231
 Hudinja (r.) — 418
 Hudo — 214
 Hudobnik — 438, 439
 Hudoklin Jože — 197
 Humar Jože Lipak — 227

I

Idrija — 22, 23, 34, 93, 94, 143, 148, 151, 152, 157, 161, 205, 207, 263, 264, 279, 280, 307, 356, 358, 360, 361
 Idrijca (r.) — 93, 157, 279
 Ig — 271
 Ihan — 108
 Ilirska Bistrica — 145
 Ilova gora — 39, 54, 55, 63, 78, 89, 110, 123, 136, 179, 185, 190, 193, 204
 Imeno — 76
 Istra — 46, 244, 250, 375
 Iška Vas — 131
 Italija — 8, 52, 222, 238, 249, 375
 Izlake — 425

J

Jadransko more — 285
 Jagodnik — 37, 38
 Jagoršče — 93
 Jakopič Albert Kajtimir — 92, 102, 139
 Jalovec — 167
 Jamnik — 318, 377
 Jančje — 131
 Janež Viktor Jovo — 269
 Janževski Vrh (ž. st.) — 211
 Jasno — 307
 Javor (s.) — 57, 217
 Javorje (kod Ljubljane) — 204
 Javornik — 30, 70, 318
 Javorovica — 171, 195—197
 Javorščica — 297
 Jekel (poručnik) — 323, 324, 353, 357, 358
 Jelačin Stanko — 289
 Jelce (s.) — 388
 Jelendol — 230
 Jelenjak (s.) — 297
 Jelovica (pl.) — 158
 Jelša (kod Šentjerneja) — 98
 Jemc Franc Krpan — 227
 Jereka — 455
 Jerije — 301
 Jesenica — 161, 317, 319, 343, 359, 372, 412, 413, 454, 456
 Jesenje (G. i D.) — 296
 Jevnica — 131, 135
 Jezerce — 354
 Jezernik — 420
 Jezersko — 225, 374
 Junče — 231, 256
 Jurklošter (kod Laškog) — 144, 187, 299, 336, 337, 349, 350, 352, 353, 393, 394, 415, 416, 436, 442

Jurna Vas — 105, 111, 172, 180, 190,
194, 198, 210, 215—217, 247
Juvan Martin — 382
Južna železnica (r.) — 226

K

Kabiš (schtz) — 324
Kac dr Rudi Mitja — 127
Kal (kod Trbovlja) — 381
Kalce — 440
Kalmbah (mem. kapetan) — 324, 346
—348, 355, 357, 358, 418,
Kalsberger Franc (žand. rez. owm.)
— 425
Kambreško — 102, 148, 149, 160, 276,
278
Kamen (pl.) — 301
Kameni vrh — 422, 435
Kamenica — 106
Kamensko (G. i D.) — 73, 79
Kamenje — vidi Kamnje
Kamna Gorica — 22, 318, 359
Kamnica (kod Novog Mesta) — vidi
Kamenica
Kamnik — 84, 133, 173, 227, 251—
253, 269, 302, 309—311, 317—319,
342, 368, 371, 374, 386, 411—413
Kamno — 148, 150, 160, 277, 298
Kamnje (G. i D.) — 192
Kanal — 262, 263, 456
Kanalska dolina — 277, 278
Kandija (ž. st.) — 111
Kanomlja (G., Sr. i Sp.) — 206
Kanjuce — 299, 351, 354, 395, 443
Kapla (s.) — 291
Kaplani — 404, 439
Karat Rudi — 87
Kardelj Edvard Krištof Beve — 64,
65
Karlovac — 7, 43, 210, 223, 238
Karlovec (kod Novog Mesta) — 104,
110, 135, 170, 171, 192
Karno (potodO — 457
Karteljevo — 105
Kauper (nem. kapetan) — 326, 418
Kemp. (nem. narednik) — 326, 327
Kerer (nem. pporučnik) — 353. 354
Kidrič Boris — 192
Kilibarda Mile — 234—236
Kladje — 62
Kladjek (kod Vojnika) — 299
Klagenfurt — 317
Klajn (žand. pukovnik) — 332
Klake (kod Pilštanja) — 345
Klanec — 401, 402, 443

Klanjec (kod Krapine) — 76, 87, 297
Klasje — 75
Klavže (kod Podmeleca) — 13, 29
Klek — 73
Klemenčič Leon Batog — 47, 119,
233
Kline — 300
Klobučarje — 276, 277
Knez Rudi — 226, 227
Kneža — 11, 29
Kobarid — 32, 102, 150, 277, 279, 283
Kobila (kod Idrije) — 205
Kobja Glava <s.) — 158
Kočevari — 76
Kočevje — 7—10, 42—45, 52, 53, 63—
66, 95, 96, 129, 130, 132, 136, 140,
180, 208, 218, 219, 223, 229—231,
238—240, 243, 255, 294, 338, 369,
376, 377
Kogej Vasja — 17, 92, 102, 139
Kokra (r.) — 373
Kolbaher (ppukovnik SS jed.) —314
Kolman Alojz Marok — 234, 235
Kolovrat — 277, 376
Komande područja:
— Idrijskog — 15, 32 33, 36, 290
Komarek Gauvalter — 426
Komen (kod Sežane) — 156, 158
Komenda — 309, 360, 386
Kompanj Jakob Kladvo — 227
Kompolje — 40, 294, 349, 415
Konec — 180
Konišak — 419
Konvalinka Savo — 55, 72, 100, 106,
114, 117
Konjice (varošica) — 211, 212, 225,
299, 351, 355, 396
Konjiška gora — 299, 351, 396
Konjski vrh — 407
Kopan — 167, 178
Kopriva — 456
Koprivnica — 298, 320, 321, 329, 348,
350, 391, 435
Korrivnik (kod Kočevja) — 40, 63,
208
Koprivnik (kod Kranja) — 360
Koprivnikar Anton Gorkij — 227,
228
Kordun (predeo) — 64. 66
Korinj (M. i V.) — 54, 168, 185, 186,
188, 242, 340
Koritko (nem. major) — 311, 331
Koritno — 434
Koroška Vas — 39, 60, 210, 215, 217

Korpusi

NOVJ:

— sedmi — 7, 37, 39, 40, 43, 44, 46—48, 52, 55, 64, 71, 73, 77, 79, 88, 91, 95—97, 102, 104, 110, 113, 114, 118, 123, 129, 134, 140, 141, 145, 164, 168—170, 175, 177, 178, 180, 188, 192, 195, 201, 202, 208, 214, 218, 220, 222, 223, 229, 232, 235, 237—244, 246, 249, 255, 258, 270, 273, 274, 292, 294, 295

— deveti — 11, 13, 15, 20, 21, 27, 28, 32, 33, 36, 61, 69, 93, 139, 143, 147, 152, 205, 235, 236, 250, 259, 263, 264, 266, 275, 276, 285, 290, 296

Koruška — 14—18, 225, 404—407, 455

Koruška Bela — 456

Kosel — 101

Kostanjevica — 71, 77, 88, 171, 193, 196, 197, 239, 242, 246, 376

Košare — 66

Kozarjev Kal — 97, 134, 170, 192, 195, 196

Kozine — 46

Kozjak (pl.) — 133, 300, 399, 418, 419

Kozjansko — 75, 76, 144, 226

Kozje (kod Podsrede) — 387, 391, 435

Kozje — 76, 103, 314, 323, 345, 348, 363, 428—430, 442

Koziek (pl.) — 300, 350

Kraj (s.) — 278

Krajcberger Adam (nem. podoficir) — 386

Kraiger Boris Janez — 51, 64, 126, 235, 237, 257

Kral dr (kapetan) — 326, 439

Kramarič Anton — 99

Kranj — 21, 152, 153, 161, 280, 308, 309, 311, 317, 318, 330, 342, 343, 359, 360, 372, 373, 376, 384—386, 411, 412, 450, 451, 453, 455

Kranjska Gora — 319, 385

Krapina — 76, 296

Krapinske Toplice — 76

Kras (predeo) — 11, 24, 25, 259, 457

Krašnja — 309, 343

Kred — *vidi* Kreda

Kreda — 102

Kren Franc — 135

Kresnice (ž. st.) — 131, 200, 309, 371, 429, 433

Kristan — 421, 438, 439

Krivica — 297, 345, 430

Križ (kod Kamnika) — 386, 428

Križe — 30, 70, 309

Križka Vas — 39, 54, 56, 57, 63, 99, 106, 124, 135, 172, 185, 186, 190, 198, 203, 204, 242, 243, 248

Krka (s.) — 8, 39, 41, 53, 56, 57, 106, 124, 125, 171, 377

Krka (r.) — 7, 8, 88, 111, 129, 188, 195, 196, 242

Krmelj — 97, 170, 188, 196, 214, 375

Krmin — 277, 457

Krn — 101, 279, 285

Krnica — 25, 261, 343

Krojs (nem. poručnik) — 306, 307

Kronovo — 104, 170, 171, 193, 196, 203

Kropa — 317, 318, 343, 373, 451—455

Krška Vas — 8, 9, 54, 63, 113, 198

Krško — 325—329, 441

Krško polje — 223, 241

Krumprek — 386

Kržišnik A. Ljubo — 71

Kučer Franc — 108

Kugelj — 193

Kuhinja (pl.) — 101

Kujenee — 300

Kuk Josip Branko — 62, 94, 207

Kunčič Mihael — 344

Kulterer (veterinar) — 336

Kumeršek — 422

Kunšperk — 344, 345, 377, 387, 435, 438

Kupa (r.) — 63, 129, 237, 243

Kurjek — 353

Kuzman — 400

Kuželjevec — 197, 340

Kveder Dušan Tomaž — 10, 96

L

Labore — 152

Lah (kod Soštanja) — 301

Lah (SS-ovac) — 312, 313

Lakovnice — 38, 41, 90, 105, 111, 172, 190, 194, 198, 209, 210, 215—217

Lambrecht Josef — 281

Lancovo — 152, 319, 342

Lanišče (kod Skofljice) — 239, 292, 375

Lašče — 53, 166, 178, 184

Laško — 108, 144, 328, 336, 350, 351, 395, 413, 417, 430

Lavrice — 273

Laze (ž. st.) — 442

Laze (kod Kranja) — 340

Laze (kod Ljubljane) — 451

Laze (kod Novog Mesta) — 41, 89, 168, 242, 305

Laze (kod Hočevja) — 54, 125, 126

Lažna — 27, 28, 260, 263, 264

Lažiše — 350, 394, 395
 Ledine (kod Idrije) — 206
 Ledinice — 360
 Lener (žand. hptw.) — 384
 Lepoglava (kod Varaždina) — 76
 Lesce (u Gorenjskoj) — 153, 319, 343
 Lesce-Bled (ž. st.) — 30, 451, 452, 454
 Leskovec — 202, 375, 440
 Leskovec Karei — 247
 Leskovica (kod Kranja) — 376
 Leskovšek — 436
 Leše — 343
 Lešnica — 110, 170
 Levstiki — 231
 Libek — 150
 Lič — 59, 60
 Lig — 149
 Likar Anton — 146
 Limberk — 167, 223, 239, 241, 244
 Line (u Austriji) — 429, 436, 438, 439
 Lindek (pl.) — 299, 300, 351, 397
 Lindeški Zamak (grad) — 299
 Lipljene (V. i M.) — 78, 89, 99
 Lipnica (kod Radovljice) — 319
 Upovec (Sred. i Vel.) — 7, 44, 71, 95
 Lipovščica — 208, 219, 230
 Usca — 394
 Lisičji zamak — 195, 270, 271
 Litih (kapetan) — 352
 Litija — 8, 9, 90, 96, 108, 126, 131, 165, 166, 173, 200, 253, 318, 319, 342, 371, 436, 438, 440—442
 Livek — 91, 139, 160, 277
 J-obček — 294
 Ločnik (M. i V.) — 32, 89, 99, 458
 Log (D. i G. kod Tolmina) — 139, 276, 428
 Logar Jože Slovan — 126, 131
 Logatec — 131, 161, 261
 Logje — 101, 102
 Loka (kod Celja) — 13, 309, 330, 346, 349, 388—390, 415, 433, 434, 443, 447
 Lokavec (kod Rim. Toplica) — 336, 416
 Lokavec (G., D. i Sr.) — 11—13, 24, 25, 27—29, 33, 260, 262—264
 Lokve (kod Cepovana) — 11—13, 25—29, 33, 161, 260, 261, 263—267, 348
 Lokve (kod Delnica) — 44, 45, 60
 Lokve (kod Krškog) — 329
 Ložine (G. i D.) — 66, 238
 Luče (kod Zalne) — 9, 38, 56, 57, 106, 125, 198, 204
 Luče (u Savinjskoj dolini) — 301, 380, 422, 442
 Ludranski vrh — 407, 427, 428

Ludviger Milok — 131
 Lukež — 380, 381
 Luknja — 97
 Lumbarda — 73, 79, 80, 83

LJ

Ljubelj — 165, 309
 Ljubinj — 29
 Ljubljana — 7—10, 30, 31, 52, 53, 63, 65, 90, 91, 93, 95, 96, 105, 107, 125, 129—132, 144, 155, 166, 171, 178—180, 191, 204, 218—220, 222—224, 229, 231, 236, 238—240, 249, 258, 270, 271, 274, 292, 308, 316, 367, 369, 375—377, 382, 390, 403, 442, 451, 455
 Ljubljana-Polje — 131, 194, 195
 Ljubljanska Pokrajina — 52, 96, 237, 238, 249, 250
 Ljubnica — 406
 Ljubno (kod Radovljice) — 381, 405—407, 422, 441
 Ljubošina — 43, 68, 73, 80, 83
 Ljutomer — 315, 316

M

Macaroli — 101
 Maček Ivan Mitja — 63
 Mačkovec — 97, 110, 173, 203
 Majcen Nace — 61, 75, 83, 176, 209, 220, 231, 256
 Majdač — 301
 Majer (major zašt. pol.) — 335
 Majerhofer (nem. oberfirer, SS-ovac) — 314, 316
 Majnig (poručnik) — 366, 367, 370
 Majvald (major) — 331, 333, 334, 404, 421
 Makoše — 44, 208, 238
 Makuše — vidi Makoše
 Mala Dolina — 428
 Mala Gora — 44, 229
 Mala Illova Gora — 112, 121, 124, 169, 172, 186, 190, 194, 198, 204, 241, 243, 247
 Mala Vas — 171, 369
 Male Lašče — 229
 Male Škrjanče — 193
 Malenski Vrh — 377
 Malenšek — 89
 Mali Hrib — 189, 190
 Mali Vrhovi — 9
 Maraviči — 73, 80

Maribor — 107, 296, 305, 312—316.
 319, 332, 336, 345, 347, 351, 361, 362,
 379, 382, 392, 417, 424—426, 429
 Marija Creta — 350, 429
 Marija Gradec — 350, 394, 395
 Marof (kod Novog Mesta) — 206, 214,
 280, 461
 Marolče — 231, 255, 256
 Marolt Viktor Cuk — 135
 Marševo — 201
 Matajs (feldvebel) — 345
 Matajur — 139
 Matejka Evgen Pemec — 94
 Materija — 46
 Matersdorfer Ernst (nem. državljani-
 nin) — 319, 342
 Mateus (pporučnik) — 325
 Maties (narednik) — 353, 354
 Matušec Franciška — 319, 342
 Maune (kapetan) — 399, 438
 Mebius Hans (arhitekta) — 318
 Medno — 93, 151, 154, 450
 Medved Alojz — 336, 337
 Medvode — 30, 93, 154, 309, 375,
 412, 450, 452
 Meh — 420, 421
 Menih — 420
 Menina (pl.) — 132, 174, 211, 213, 308,
 377
 Metnaj — 57
 Meža (r.) — 403
 Mežica — 427, 428
 Mežička dolina — 376
 Mihovec — 209, 215, 217
 Milano — 459
 Miledler (majster žand.) — 337
 Miler dr — Hacıus — 426
 Miren (kod Gorice) — 457
 Mirna — 188
 Mirna (r.) — 428
 Mirna Peč — 38, 55, 56, 71, 105, 196,
 447
 Mirovruk — 301
 Misleče — 232
 Mislinje — 226, 300, 351, 402
 M'slinjsko-saleška dolina — 225
 Mišič Miha — 42, 183, 201
 Mlačevo — 9, 177
 Mlaka (kod Hočevja) — 44
 Mlinščica — 455
 Močenik — 419
 Mokrice (zamak) — 428
 Mokronog — 188, 193, 196, 214, 325,
 342
 Molk Jakob Mohor — 227
 Moravče — 374
 Mori — 421

Morn — 438
 Moskva — 457
 Most na Soči — vidi Sv. Lucija
 Moša — 456, 457, 462
 Motnik — 84, 87, 132, 133, 308, 309,
 311, 428
 Mozirje — 381, 406, 439
 Može Jože — 135
 Mrčna Sela — 349
 Mrkopalj — 43, 68
 Mršin — 139
 Mrvar — 41, 90, 105, 172, 182
 Mrzla Planina — 297
 Mrzla Rupa (zaselak) — 460
 Mule Valentin — 385

N

Na Lazih — 350
 Na Straži (Vahta) — 111
 Nabrežine — 31, 155, 156
 Nadiža — 101, 139, 148, 160
 Naklo — 308, 440
 Napret Rudolf — 380
 Nardin Karlo — 155
 Nasoviči — 360
 Nazarje — 212
 Neldehen (general) — 329, 441
 Nemačka — 8, 35, 238, 459
 Nemci (kod Grgara) — 25, 261—263
 Neme — 139, 283
 Netretič — 210
 Nimis — vidi Neme
 Nojmajster (kapetan) — 329
 Nomenj — 157, 450
 Nova Cerkev — 300, 351, 358, 398,
 417, 418
 Nova Gora (kod Novog Mesta) — 37,
 38, 193
 Nova Oselica — 61, 62, 151, 160, 305,
 307
 Nova Stifta — 219
 Nova Vas (kod Celja) — 434
 Nova Vas (kod Kranja) — 360
 Nova Vas (kod Novog Mesta) — 56,
 124, 172, 185, 186, 194
 Nova Vas (kod Velikih Bloka) — 129
 Nova Vas (kod Gorice) — 283
 Nova Vas (kod Višnje Gore) — 57,
 135
 Novak Tomaž Srečo — 213, 227
 Novaki (kod Kranja) — 143, 412
 Novo Mesto — 8, 38, 41, 52, 53, 56,
 58, 60, 63, 71, 72, 77, U8—90, 95—
 100, 105, 110, 111, 123, 124, 129,
 130, 132, 166, 168, 170, 172, 180—

182, 190, 192, 194—197, 201, 202, 209,
210, 214, 221, 223, 224, 238, 239,
241, 242, 246, 247, 292, 322, 376.
447

O

Oberkofier (kapetan) — 325, 327, 329
Oblast osamnaesta vojna (nemačka)
— 331—333, 345, 361, 362, 368, 375
Obrh — 44
Obrne — 308
Odredi
 NOV i POJ:
 — belokranjski — 8, 129, 131, 210,
 243
 — briško-beneški — 31, 139, 157,
 276, 283, 284
 — dolenjski — 8, 9, 52, 53, 56—58,
 90, 95, 96, 100, 113, 126, 129,
 131, 166, 168, 169, 177, 178, 189,
 190, 194, 198, 202—204, 217, 223,
 241, 243, 244, 246, 247, 293, 294,
 342
 — dolomitski — 15, 32, 157, 284
 — gorenjski — 15, 16, 29, 30, 35,
 69, 70, 153, 154, 281, 359
 — idrijsko-tolminski — 15, 32, 157,
 284
 — istarski — 8, 46, 96, 118, 129,
 132, 145, 232, 243, 244, 249, 250,
 295
 — istočno-koruški — 165, 225, 236,
 254
 — jeseničko-bohinjski — 206
 — južnoprimerorski — 24, 31, 147,
 148, 154, 155, 159, 162, 282, 285,
 457
 — kamniško-savinjski — 173, 228,
 245
 — kamniško-z'asavski — 173, 225
 — koruški — 15
 — kozjanski — 183
 — notranjski — 8, 46, 96, 129, 131,
 146, 208, 223, 224, 233, 238, 240,
 241, 243, 274
 — pohorski — 377
 — zagorski — 76, 377
 — zapadnokoruški — 17, 32, 157,
 236, 283
Ogulin — 7, 8, 43, 44, 52, 63, 64, 73,
79, 80, 83, 95, 130
Oklo (kod Brda) — 251, 253, 263
Okoren Edi — 135
Okroglice (kod Zidanog Mosta) —
298, 340, 394, 415, 416, 443

Okruglica (kod Ogulina) — 79, 80
Olešče — 299, 351, 354, 395
Opčine (kod Trsta) — 31, 155
Oplotnica — 187, 212
Oražev Hrib — 301
Orehovec — 349, 415, 416
Orešnik — 422
Ortnek — 218, 219, 255, 256
Osilnica — 175, 209
Oslića — 348, 391, 441
Osojnica (predgrade Žira) — 94
Osojnik (kod Vrbovskog) — 281, 301
Osredak — 375
Ostrovica — 232
Otalež — 143
Otave — 258
Otoče — 317, 343, 344, 359, 373, 385,
451, 452

P

Padež — 42, 349, 415
Pajtnar Franc Močnik — 314, 316
Paka (kod Šoštanja) — 300, 402, 419,
443
Palua-Gal (pukovnik) — 345, 350,
352—354, 356, 358, 433, 441
Pametnik — 350
Par Jožef — 343
Paški Kozjak — 226
Pavlova Vas — 437
Pecek Alojz Platin — 75, 103, 228
Peč — 459
Pečar Franc — 319, 342
Pečine — 206
Pečovnik — 301
Pehaček Rade — 10, 132, 244
Penkovo Selo — 297
Peračica — 343
Peričmost — 73, 80, 83
Perišič Bogomir — 45
Peroti — 91
Pesnica — 76
Peščenik — 57, 204, 217, 221, 243, 247,
248, 294
Petelin Jože — 299
Pernel Jožef — 344
Petrovo Brdo — 11, 151
Pevma — 456
Pihler dr Rudolf — 305, 426
Pijava Gorica — 89, 223, 238, 271, 272
Pilštanj — 76, 103, 109, 140, 297, 320,
324, 327, 328, 345—348, 352, 388—
392, 430, 433, 435
Pirešica — 437
Pirjevec Dušan Ahac — 18
Pirkovič Rudi — 197

Pišece — 76, 427, 437
 Pivka (raniše Št. Peter na Krasu) — 11, 35, 46, 119, 161, 249, 250
 Planina (kod Celja) — 103, 109, 140, 279, 355, 381, 428, 430, 433—435
 Planina (kod Maribora) — 314
 Planina (pri Sevnici) — 297, 298, 324—326, 345—347, 349, 350, 352, 387—392, 405—407, 436, 440
 Planina na Pohorju — 212
 Planinska Vas — 389, 433, 434
 Plava garda — 228
 Plave (kod Gorice) — 456
 Ples Franc Lado — 91
 Plešivec — 298, 300; 402. 403, 405, 420, 421, 439
 Plešivica — 177
 Plešnik — 301
 Pleterje — 197
 Podbela — 102
 Podbrdo (kod Tolmina) — 11, 13, 29, 157
 Podbukovje — 89
 Podčetrtek — 76, 314, 315, 345, 387, 430
 Podgolica (kod Idrije) — 216, 280
 Podgora — 458
 Podgorje (kod Jurkloštra) — 353
 Podeorie (kod Kammka) — 350
 Podgorje (kod Slovenjfradeca) — 46
 Podgrad (kod Novog Mesta) — 38, 39, 41, 71, 145, 180, 216, 217
 Podhom — 344
 Podiunska dolina — 165
 Podkoren — 319, 342
 Podlanak — 412
 Podlipoglav — 129
 Podlog — 297, 298
 Podloga — 433
 Podmelec — 29
 Podnart — 317, 372, 373, 412, 451—455
 Podpeč (kod Sevnice) — 238, 346, 350, 430, 436
 Podplanina — 301
 Podpreska — 209
 Podsreda — 76, 298, 323, 348, 350, 377, 391, 435
 Podvelki — 211
 Podvin — 300, 389, 418, 437
 Podvolovjek — 301
 Pogance — 171, 181, 216
 Poganik — 433
 Poglajen Franc Kranjc — 235, 236
 Pohorje (pl.) — 142, 187, 225, 226, 228, 345, 387, 396, 443
 Pokojnik — 436, 441
 Polenšek Ivan — 135
 Polharlinger Fridrih — 343
 Polica — 129, 195, 204, 243, 246—248
 Polir Lombardo — 318
 Polom — 7, 44, 129, 208, 242
 Poljane (kod Mirne Peči) — 349, 415, 416
 Poljčane (kod Maribora) — 361, 436
 Polje (kod Tolmina) — 76, 109, 324
 Poljubinj (Poljubin) — 29
 Ponikve (kod Kranja) — 177, 178, 189, 351, 355—357, 366, 417, 434, 436, 437, 442
 Popović Drago — 61
 Postojna — 9, 96, 129, 161, 224, 238, 240, 249, 250, 455
 Potočnik Anton — 343
 Potok (kod Jesenica) — 412, 446
 Potokar Ivan Sokol — 135
 Potov Vrh — 97, 171, 188, 246
 Požar Anton — 146
 Požar Tone — 146, 233, 296
 Prapretno (kod Tolmina) — 436
 Praprotno — 23, 285, 317
 Prečna — 170, 192, 195, 447
 Predmeja — 11—13, 25, 27, 28, 36, 260—264, 266
 Predole — 77, 95, 99, 106, 122, 140, 141, 168, 189, 190, 194, 247, 248
 Pregrada — 297
 Prekomurje — 227
 Prelasko — 76, 315, 345, 387, 429, 437, 442, 443
 Prener (poručnik) — 353, 354, 357, 358, 418
 Presečno — 297, 324
 Preska — 93, 151
 Pretner Rudolf — 342
 Prevorje — 324, 345, 346, 387—389, 430
 Primožič Franc Marko — 17
 Princ Jože — 135
 Pristava (kod Novog Mesta) — 39, 217, 345, 440
 Prole Jovan — 12, 37
 Ptuj — 315, 316, 319, 320
 Ptuisko polje — 225
 Puherberg — 324, 345, 346, 388, 430
 Pukovi
 nemački:
 — 14. SS policijski — 202, 334, 338, 340, 365, 367, 369, 376, 377, 400, 404, 444
 — 18. landesšicen — 323, 345, 352, 387, 388, 427, 441

— 19. SS policijski — 326, 327, 367, 375—377, 412
 — 139. rezervni brdski lovački — 349, 356
 Puste Ložice — 298
 Pusti Javor — 375
 Pušno — 276, 277
 Puštal (Pušna kod Škofje Loke) — 374

E

Rački Martin — 119
 Račna (V. i M.) — 54, 89, 106, 112, 121, 122, 124, 136, 166, 167, 171, 172, 177, 178, 184, 185, 198, 204
 Radac (kapetan) — 325
 Radeče — 326, 415, 416, 436
 Radež — 298, 349, 415
 Radmirje — 422, 439, 440
 Radoboj — 296
 Radovljica — 152, 281, 308—310, 317—319, 342, 343, 359, 371, 373, 384—386, 411, 412, 451, 454
 Raduha (pl.) — 405, 406, 422
 Rajhenburg — 126, 226, 298, 320, 321, 327—330, 348, 350, 363, 364, 391—393, 413, 415
 Rajhenštajn — 391
 Rajner Franc (SS-ovac) — 317
 Rajnušče — 215, 216
 Rakek — 63, 131, 224, 238, 240, 274, 455
 Rakitnica — 7, 44, 218, 219, 229, 238, 242
 Rakovnik — 215, 216
 Rašica — 55, 89, 166, 168, 177, 178, 184, 189, 190, 218, 229, 366, 377
 Raštanj — 298, 320, 321, 326—329, 348, 363, 435, 443
 Ratitovec — 411
 Rauter Martin — 307
 Ravne (kod Tolmina) — 101, 404, 405, 420, 438, 443
 Ravni dol (Krka) — 121, 125
 Ravnica (kod Grgara) — 24, 103, 260, 261, 297
 Razbor — 403, 416, 443
 Razpotje — 206
 Razrootnik — 404
 Raztoke — 301, 406, 422
 Rečica (kod Laškog) — 436, 439
 Rečica ob Savinji — 422
 Rečica — 380, 381, 385
 Regerča Vas — 41, 188, 246, 445, 449
 Renak — 425, 441
 Renče — 459

Pepe! — 421, 422, 439
 Resel Emil — 30
 Reteče — 281, 450
 Retje — 229
 Reven Angela — 412
 Reviri — 225
 Rezener (nem. general-lajtnant) — 331, 334, 403
 Ribča — 310
 Ribičič Mitja Ciril — 87, 108, 133, 166, 173, 174, 184, 199, 200, 213, 235, 236, 245, 253, 254, 270, 291
 Ribnica (G. i D.) — 434
 Ribnica (kod Kočevja) — 7, 9, 44, 129, 131, 219, 230, 242
 Ribnica na Pohorju — 211
 Ricmanje — 46
 Rihemberk — vidi Branik
 Rihterberg — 381
 Rijeka (varoš) — 8, 129, 132, 249
 Riler Valentin — 342
 Rim (Italija) — 237
 Rimske Toplice — 144, 299, 336, 337, 393, 394, 416
 Robič — 91, 139
 Robidišče — 101, 102
 Robnik — 301
 Ročinj — 92
 Rodik — 146, 295
 Rogaška Slatina — 76
 Rogatec (kod Celja) — 76, 429
 Roma (vrh) — 301
 Ronec — 139
 Ronke (aerodrom) — 282
 Rosalnice (kod Novog Mesta) — 129
 Rošar — 401
 Rotman (šturmfirer) — 348
 Rovte — 22
 Rozenberg — 381
 Rozman Franc Stane — 51, 126, 142, 244
 Rožni Dol — 156
 Rožnik — 89, 99, 168, 189, 247
 Rubije — 459
 Rudolf Janko — 83, 176, 209, 220, 231, 256
 Rukin — 276, 277
 Runčec — 38, 171
 Rup Fridrih — 386
 Rupe Franc — 320
 Ruperč vrh (brdo) — 105, 209, 215, 217
 Ruše — 212, 362
 Rut (žand. hauptw.) — 383
 Rutarje — 460, 461
 Ružič Tinko — 231
 Ržišče — 171, 196, 197

- S
- Sadevski (Sadewsky) Tadek Tomo 206
- Salzburg (Austrija) — 439
- Salona — vidi Anhovo
- Sankvirinski mostovi — 92, 148
- Sap — 122, 217, 271
- Sava (r.) — 16, 21, 29, 34, 69, 113, 131, 142, 154, 161, 165, 166, 226, 237, 252, 280, 281, 308, 318, 323, 327, 328, 330, 342, 348, 349, 359, 374, 383, 392—394, 411, 413, 415, 425, 426, 436, 440, 442, 451
- Sava (ž. st) — 200, 245, 280, 429, 451, 455
- Savez komunističke omladine Jugoslavije — 74, 205
- Savinja (r.) — 142, 144, 226, 350, 393—395, 407, 422
- Savinjska dolina (Zgornja i Spodnja) — 165, 187, 225, 252, 404—407
- Sedlarjevo — 87, 109, 297, 324
- Sedlašek — 301
- Sedlo — 102
- Sekirnik Janko (Simon Jankovič) — 227
- Sela (kod Cepovana) — 204, 217
- Sela (kod Višnje Gore) — 243
- Selca — 11, 13, 14, 23, 385, 411
- Selo (kod Radovljice) — 243
- Selška dolina — 34, 311, 377
- Seme Johan — 337
- Semič Stanko Daki — 218, 234
- Semovo — 73, 109, 120, 298, 349, 391, 393
- Sevnica — 220, 298, 322—328, 345, 347—350, 352, 353, 358, 389, 390, 392—395, 413, 415—417, 428, 430, 434, 435
- Sežaria — 31, 154, 155, 282
- Sinovica — 230
- Sitarjevec — 8, 126, 131
- Skalja Stanko — 60
- Skopce — vidi Skopice
- Skopice — 350
- Skrad — 175
- Skruba — 405
- Slap — 28, 132, 149, 264
- Slapar Simon Boris — 251, 269
- Slapnik (kod Gorice) — 32
- Slavski Laz — 209
- Sleme (kod Viške Gore) — 443
- Slevica (Vel. i Mala) — 229
- Slivnica — 89, 122, 177, 178, 185, 293, 294, 345, 346, 350, 353, 388, 390, 426, 433
- Slivnica (kod Šentjura) — 314
- Slivno (kod Vača) — 119
- Sloka Gora — 99
- Slovenačka Bistrica — 212, 361
- Slovenačka Istra — 118, 145, 243, 295, 296
- Slovenačko primorje — 14, 16, 24, 67, 191, 340
- Slovenija — 7, 33, 35, 43, 46, 67, 75, 175, 191, 194, 209, 226
- Slovenjgradec — 315, 316, 380, 382, 397
- Slovenji Pliberk — 32
- Smokuški vrh — 31
- Smolenja Vas — 188
- Smrjene (kod Skofljice) — 99
- Smuka — 40
- Soča — 14, 25, 26, 34, 101, 102, 149, 150, 157, 160, 260, 263—265, 276—279, 287, 456
- Sočka — 351, 398, 401, 418, 437, 443
- Sodražica — 219, 230, 242
- Solčava — 254, 301, 380, 428, 442
- Solkan — 450
- Sopot — 297
- Sopote — 87
- Sora (karaula u Dragi kod Skofje Loke) — 154
- Sorica (Sp. i Zg.) — 11
- Sostro — 375
- Soška dolina — 260
- Soteska — 72, 97
- Sovodenj — 61, 305, 307
- Sovodnje (kod Tolmina) — 91, 92, 136
- Spodnja Idrija — 206, 207, 279, 305
- Spodnja Savinjska dolina — 291
- Spodnja Slivnica — 168, 178, 188—190, 203, 247, 294
- Spodnje Brezovo — 194, 204, 217, 243
- Spodnje Dovže — 402
- Spodnje Gorje — 319, 342
- Spodnje Podgorje — 402
- Spodnje Slemene — 299
- Spodnji Brnik — 385
- Soodnji Dolič — 300, 398
- Srebrniče — 193, 209, 214, 215, 446, 448
- Srednja Vas (kod Kranjske Gore) — 230
- Srednje — 276, 277
- Srednji Lokovec — 26
- Srpske Moravice — 175
- St. Slemene — 351
- St. Sv. Trije Kralji — 23
- Stara Cerkev — 44, 218
- Stara Fužina (kod Bohinja) — 309
- Stara Glažuta — 297, 415

- Stara Lpka — 280
 Stara Vas — 132, 133
 Stara Vas (kod Bizeljskog) — 439
 Stara Zaga — 347, 435
 Stare Fužine — 371
 Stare Glažute — 349
 Stari Trg — 243, 382
 Stenica — 398
 Stepančič Miroslov — 90
 Stična — 90, 113, 172, 195, 198, 204
 Stoli — 309
 Stopiče — 72, 88, 210, 215
 Storžiče — 377
 Stranica (D. i G.) — 351, 354, 355, 396, 398
 Stranska Vas — 209, 215—217
 Stranje (kod Novog Mesta) — 349, 393
 Straža (kod Celja) — 397, 399, 400, 402
 Stražišče (kod Kranja) — 152, 280, 384
 Strgar — 403, 439
 Strmca (kod Lužarji) — 230, 438
 Struga (kod Novog Mesta) — 40
 Studenec (kod Iga) — 271, 428
 Stupica — 148, 150
 Suha krajina (predeo) — 10, 40
 Suhodol — 56, 71, 403, 438
 Suhor (kod Prečne) — 170
 Sušak — 7, 8, 43, 52, 63, 222, 223
 Sutla (r.) — 87, 109, 297
 Sv. Ahac — 89
 Sv. Ana (kod Mirne Peči) — 38, 56, 433
 Sv. Ana (kod Tržiča) — 309
 Sv. Anton (kod Luča) — 171, 401, 438
 Sv. Anton (kod Zdenke Vasi) — 189, 197, 240, 249, 258, 270, 273, 292—294, 340, 369, 370
 Sv. Duh — 350
 Sv. Duh (kod Kranja) — 309
 Sv. Duh (kod Nove Vasi) — 57
 Sv. Duh (kod Luče) — 301, 349, 351, 421, 436
 Sv. Florjan — 209, 216, 217
 Sv. Gora (kod Gorice) — 25, 458
 Sv. Gregor — 180, 208, 218, 219, 231, 242, 255
 Sv. Helena — 297
 Sv. Jakob — 278
 Sv. Jošt (kod Betnice) — 72, 399, 400, 402
 Sv. Jurij — 297, 299, 347, 354, 355, 362, 392, 395—397, 417, 430, 433, 436, 437, 443
 Sv. Katarina (kod Pilštanja) — 297
 Sv. Koloman (kod Zidanog Mosta) — 299, 350, 416
 Sv. Lampert — 412
 Sv. Lenart na Vrh — 336, 350, 352, 394, 395, 416
 Sv. Lenart (kod Kranja) — 108, 443
 Sv. Lovrenc — 299, 336, 350, 354, 396, 416, 456, 462
 Sv. Lucija (kod Kovora) — 11, 13, 157, 461
 Sv. Lucija (sada Most na Soči) — 29, 149, 260, 264
 Sv. Marjeta — 398, 400, 401, 418
 Sv. Mihael — 459
 Sv. Miklavž — 301, 347, 350, 394, 406, 416
 Sv. Ožbalt — 374
 Sv. Petar (kod Križevaca) — 350
 Sv. Petar (pod Sv. Gorami) — 76, 430
 Sv. Peter (kod Grosuplja) — 89
 Sv. Peter (kod Novog Mesta) — vidi Sempeter
 Sv. Peter (kod Laškog) — 299, 395, 416
 Sv. Rok (kod Novog Mesta) — 41, 71, 90, 105, 172, 180—182, 190, 194, 209, 210, 215—217, 219, 247, 444—447, 449
 Sv. Rok (kod Vel. Lašča) — 229, 240, 255
 Sv. Rupert — 272, 350, 353, 395, 416
 Sv. Stefan — 346
 Sv. Trojica — 302
 Sv. Urban — 433
 Sv. Urh — 195
 Sv. Valpurga — 373
 Sv. Vid — 109, 433
 Svetina — 350, 354
 Svinska planina — 91
- S
- Sei Hubert — 281
 Sempeter — 104
 Sempolaja — 282
 Senčur — 385, 412
 Senflorijan — 400, 401, 437, 438
 Sentjanž — 325, 375
 Sentjernež — 55, 196, 246
 Sentjošt — 210, 215, 373, 412
 Sentjur (kod Celja) — vidi Sv. Jurij
 Sentjurc Lidija Joža — 64
 Sentjurje (kod Novog Mesta) — 38, 104, 193, 196, 203
 Sentrupert — 97, 124, 134, 170

Senturje — 78, 168, 177, 178, 189, 194, 247
 Šentvid (kod Jesenica) — 343, 346—348
 Sentvid (kod Ljubljane) — 90, 129, 308, 375, 443, 450, 453, 454
 Sentvid (pri Planini) — 389, 390, 392, 404, 407, 430, 434, 436
 Sentviška Gora — 13, 264
 Sentvitška planota — 11, 14, 28, 264
 Sibelja Anton Stjenka — 155
 Skemljevec — 42
 Skocjan — 132
 Skofca — 443
 Skofja Loka — 11, 13, 23, 30, 31, 70, 93, 151, 154, 310, 317, 343, 359, 360, 374, 376, 450
 Skofljica — 9, 166, 168, 177, 190, 194, 204, 223, 224, 238, 239, 248, 270—273, 292
 Skrabar Leopold Vanja — 71
 Skrjanče (M. i V.) — 90, 99, 209, 215, 444, 446, 449
 Skrulj Boris — 90
 Smarje (kod Grosuplja) — 122, 177—179, 189, 204, 223
 Smarje (kod Sentjerneja) — 195, 196, 217, 271
 Smarjeta — 97, 104, 350, 395
 Smartno (kod Ljubljane) — 132, 133, 200, 318, 375, 376
 Smartno ob Dreti — 376
 Smartno ob Paki — 423, 441
 Smartno pri Litiji — 344, 386, 411, 412
 Smartno v Tuhinju — 317
 Šmic (nem. kapetan) — 366, 367
 Smihel (kod Novog Mesta) — 56, 98, 105, 171, 446
 Smiklavž — 402, 438
 Smirmaul (nem. pporučnik) — 307
 Smit (nem. kapetan) — 435
 Sober (poručnik) — 438
 Sorović Danilo — 12, 26, 262
 Soštanj — 301, 402, 404, 420, 422, 438, 439, 442
 Spile (s.) — 118
 Spilerovala špica — 171, 196
 St. Brica — 402
 St. Janž — 399
 St. Jošt (kod Gotne Vasi) — 380, 381
 St. Peter (kod Novog Mesta) — 98, 110, 123, 170
 St. Peter na Krasu — vidi Pivka
 St. Peter ob Nadiži — 32, 139
 St. Vid (kod Ljubljane) — 93

Stab (nemački akcijski):
 — Trek — 353, 354, 356—358, 435
 Stab artiljerije petnaeste divizije — 40, 111, 113, 124, 125
 Štajerska (pokrajina) — 113, 191, 228, 234, 235, 238, 244, 252, 253, 270, 297, 305, 319, 320, 331—333, 336, 361, 363, 376, 379, 380, 382, 387, 404, 411, 425—427, 442, 443
 Stajndl Franc (nem. oberfirer) — 314—316, 328, 329, 348, 350, 388, 393, 400, 402, 411, 438
 Stakne — 301
 Standrež — 460, 462
 Stegmajer (pporučnik) — 374
 Sengca — 152
 Steverjan — 456
 Stih Borjan — 144
 Stora (kod Celja) — 299, 362, 417
 Storja (kod Sežane) — 154
 Stravs — 300
 Svab (Nemac) — 426
 Svečke (schtz.) — 324
 Svelj Lado — 155

T

Tanasković Rajko — 53, 96, 132, 180, 224, 241, 244, 250
 Tataloviči — 80
 Tatra (kod Sežane) — 129, 243
 Täufer Karei Sarli — 240, 272
 Tavčar Frane — 96
 Tesno — 397
 Tešer Herbert — 426
 Tevče — 299, 350, 395
 Težka Voda — 71, 111, 246
 Tilgner (nem. pporučnik) — 308
 Tito Broz Josip — 318, 386, 459, 461
 Tlake — 239, 271, 292
 Tolmin — 101, 102, 150, 277—279, 461
 Tolsti Vrh — 171, 301
 Tomanova planina — 305
 Tomažič Maks — 296
 Topla Reber — 135, 210
 Toolice (kod Novog Mesta) — 193
 Tostovrsnik Anton Revs — 165
 Trampuž Danilo — 141
 Trata (kod Skofje Loke) — 30, 374
 Trbiž — 343
 Trbovlje — 315, 316, 328, 332, 336, 337, 342, 368, 381—383, 425, 427, 428
 Trčmun — 139
 Trebelno — 90, 97, 123, 170, 172, 188, 193

Trebnja Gorica — 9
 Trebnje — 52, 56, 97, 201, 220, 447
 Trebuhinja — 401, 438
 Trebuša (Tribuša, G. i D.) — 264
 Trek (pukovnik) — 329, 345, 349, 353, 354, 356, 357, 408, 417, 434, 435, 438
 Trnova Poljana — 73, 80, 83
 Trnovije — 300
 Trnovo — 11—14, 26—29, 33, 260—265
 Trnovski gozd — 11, 25, 27, 35, 155, 161, 260, 264, 265
 Trojane — 84, 87, 368, 386
 Tropan (poručnik) — 328
 Troščine — 247
 Trošmarija — 43
 Trst — 9, 31, 46, 91, 96, 107, 129, 130, 132, 155, 162, 222, 238, 249, 265, 459
 Trska Gora — 71, 97, 104, 110, 123, 134, 135, 168, 170, 171
 Tržič (Monfalcone) — 309
 Tržič (kod Kranja) — 153, 155
 Tuhinj — 133, 302
 Tuhinjska dolina — 368
 Turjak — 89, 168, 177, 218, 229, 238, 270—272, 294
 Turkovići — 79
 Turnska Graščina — 428, 440
 Turšič Ivan Istok — 161
 Turšnik — 377

U

Učakar Srečko — 197
 Udine (Videm u Italiji) — 241, 243
 Ulaka — 241
 Ulih dr — 337
 Uršna Sela — 41, 129, 181

V

- Vače — 119, 309, 319, 342
 Vahta — vidi na Straži
 Vajncirl Hans (nenn, podoficir) — 386
 Valdek — 442
 Varaždin — 76
 Vavta Vas — 214
 Vejica — 435, 436
 Vel. Dobrava — 190, 204, 217
 Velenje — 254, 300, 398, 400, 405, 406, 418, 419, 421, 422
 Velika Dolina — 428
 Velika Ilova Gora — 89, 112, 121—124, 172

Velika Loka — 56, 57, 63, 90, 243, 247
 Velika Raven — 419
 Velika Vas — 440
 Velike Lašče — 7, 9, 40, 44, 63, 65, 113, 189, 208, 215, 218, 219, 222, 223*, 229, 231, 237—239, 242—244, 249', 255, 256, 258, 273, 274, 334, 335, 338', 340, 341, 366, 367, 370, 377
 Velike Vrhe (kod Krke) — 38, 55—58, 194, 198
 Veliki Kal — 97, 124
 Veliki Kamen — 322, 329
 Veliki Podlog — 440
 Veliki Trn — 440
 Veliki Vrh (kod Mozirja) — 198, 204
 Veliko Globoko — 247
 Veliko Kozje — 415
 Veliko Mraševo — 340, 415
 Velikonja Ludvik — 206
 Velikovec — 165, 417
 Velunje — 420, 438
 Vencel Franc — 55
 Veninger Ludvig — 374
 Venišnik Milan Savinc — 227
 Verd — 131
 Verdun — 72, 210, 215, 246
 Veternik — 349, 436
 Vevče — 194
 Videm (kod Gorice) — 284
 Videm (kod Krške Vasi) — 37, 38, 40, 53, 54, 58, 157, 168, 325, 327
 Videm (kod Zdenske Vasi) — 39, 194, 203, 369
 Videm-Dobropolje (ž. st.) — 113, 292
 Vidic Andreja — 308
 Vidmar Jože Leon — 60, 192
 Vidmar Tone — 296
 Vinarje — 103
 Vinica — 83, 243
 Vinkler Fridrih (nem. major) — 281, 325—330, 352, 353, 355, 356, 358, 423, 437
 Vingar — 451, 452
 Vinja Vas — 39
 Vipava — 161
 Vipavska dolina — 11, 24, 25, 35, 157, 259, 263, 265
 Vipc[^]nik Janez — 186, 191, 195, 198, 202, 217, 234, 248
 Vir (kod Stične) — 344
 Viskovša — 102
 Višnja Gora — 8, 57, 105, 179, 198, 203, 221, 242, 246, 248, 375
 Vitanje — 212, 226, 299, 300, 351, 356, 358, 397, 398, 401, 417—419, 437, 438
 Vitovlje — 261

Vitunj — 73, 79, 80
 Vivodina — 243
 Vižmarje — 450, 453, 454
 Vižovlje — 155, 282
 Vodenice (M. i V.) — 88, 196
 Vodice — 223, 239, 241, 244
 Vodiško — 337
 Vodrež — 402
 Vodrož — 381
 Vogl (Nemac) — 368
 Voglarji — 261
 Vojnik — 299, 351, 354, 355, 357, 396,
 398, 418, 436, 437
 Vojsko — 22, 206
 Vojavče (potok) — 209, 214, 216
 Volča — 427
 Volf (standartenfirer) — 347, 348,
 350, 352, 436
 Volovjek — 302
 Vransko — 199, 308, 368, 382, 386
 Vranje (potok) — 415
 Vrata (kod Cepovana) — 264
 Vrata (kod Fužina) — 59—61
 Vražji Mlin — 348—350, 352, 353, 415,
 419, 436
 Vrba — 70, 343, 401, 451
 Vrbičje — 89
 Vrbovec — 7, 44, 129, 208, 242
 Vrbovsko — 43, 175
 Vrelo — 60
 Vrh (kod Sevnice) — 428
 Vrh-Toplice (G. i D.) — 88, 97, 110
 Vrh (M. i V.) — 54, 99, 106, 110, 124,
 135, 167, 172
 Vrhpolje (G. i D.) — 55, 197, 374,
 380, 381
 Vrhovni štab NOV i PO Jugoslavije
 — 64, 65
 Vrhovnik — 420
 Vrščevo — 305
 Vulf (SS-šturbanfirer) — 329
 Vukova Gorica — 8

Z

Za Krajem — 101
 Zabok — 76
 Zabrekve — 385
 Zabrež — 416
 Zabukovje — 298, 349, 393
 Zadlog — 206, 280, 284
 Zadvor — 194
 Zafare — 98
 Zagore Jože — 91
 Zagorica (kod Kočevja) — 54, 89, 171,
 189, 194, 197, 246

Zagorje — 363, 374, 381—383, 425,
 440, 441
 Zagorje ob Savi — 245
 Zagračnica — 299, 336, 350, 416
 Zagradec — 41, 136
 Zagreb — 76, 222, 223, 237, 238, 428
 Zajčji Vrh — 71, 88, 97
 Zakrajem — vidi Za Krajem (pl.)
 Zali Log — 23
 Zalog (kod Ljubljane) — 126, 131,
 194, 270, 271
 Zalog (kod Radovljice) — 297
 Zaloke (kod Šoštanja) — 301
 Zamostec — 230
 Zaplotnik Bogdan — 217
 Zapotok — 101
 Zasip — 319, 359, 453, 455
 Zavodnje — 301, 404, 421
 Zavrata — 349, 415
 Zavrhek — 232, 233
 Zavrstnik — 344
 Završnica — 70
 Zavrtče — 106
 Zbelovo — 355, 356, 417
 Zdenska Vas — 8, 9, 39, 44, 54, 55,
 72, 77, 78, 88, 89, 99, 110, 112, 113,
 121, 124, 125, 130, 136, 140, 141, 166,
 168, 170—172, 177—179, 184, 185,
 188—190, 193, 194, 197, 198, 203, 204,
 208, 215, 222—224, 237—239, 242—
 244, 246, 249, 258, 270, 273, 274,
 292—294, 327, 334, 335, 338, 340, 341,
 365—367, 369
 Zelenjak — 87, 297
 Zelišnik Anton (šofer) — 318
 Zgace — 151
 Zgone Danilo — 135
 Zgornja Dobrava — 359
 Zgornja Slivnica — 195
 Zgornja Sorica — 411
 Zgornje Bitnje — 384
 Zgornje Blato — 272
 Zgornje Danje — 411
 Zgornje Gorje — 359
 Zgornje Slemene — 299
 Zgornje Večje Brdo — 436
 Zgornji Brnik — 413
 Zgornji Tuhinj — 317
 Zidani Most — 91, 108, 130, 131, 144,
 173, 220, 222, 238, 298, 305, 336,
 348, 349, 392, 393, 413, 415, 417,
 429, 441, 442
 Ziger dr — 329
 Zlatar — 76
 Zlobin — 8, 43, 44, 59, 60, 63, 67, 130
 Zminec — 411

Zone

NOV i POJ:

- druga operativna Hrvatske — 377
 - četvrta operativna Slovenije — 16, 76, 84, 87, 103, 108, 113, 119, 120, 132, 140, 142, 165, 173, 183, 187, 199, 200, 210, 225, 228, 234—237, 245, 251, 253, 254, 257, 268, 291
 - peta operativna Slovenije — 17
- Zovnada Josip Frenk — 258
Župane Aleksandar — 181
Župančič Franc Marjan — 251, 270
Župane (mesto) — 349

2

- Zabja Vas — 88, 188
Zabjak — 97
Zabnica — 70, 154, 308, 360
Zaga — 297, 346, 389
Zalna — 8, 9, 220, 221
Zalovče — 97
Zamark — 345, 387

- Zdinja Vas — 192
Zelezna Kapla — 165, 225
Zelezniki — 11, 13, 14, 21, 23, 33, 376, 412
Zelin — 93, 143
Zep (r.) — 422
Zerjav — 254
Zetale — 76
Zetina (V. i G.) — 279
Ziče — 351, 355, 396
Zigerški Vrh — 349
Zigrski Vrh — 322
Ziri — 94, 143, 206, 306, 376
Zirovnica — 30, 70, 343, 412, 453, 454, 456
Zirovski Vrh — 22
Zitara Vas — 225
Zlebič — 229, 256
Zumberak — 8, 129
Zupance — 415
Zurkov Dol — 415
Zusem — 87, 345, 346, 387—389, 433, 443
Zutnica — 76
Zužemberk — 98, 170
Zvirče — 40, 41, 45, 55, 168, 310

SADRŽAJ

BORBI- U SLOVENIJI 1944. GODINE

— februar —

I

Dokumenta jedinica NOV i PO Slovenije

	Strana
Izveštaj Štaba 7. korpusa od 1. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o rasporedu i aktivnosti podređenih jedinica	7
Izveštaj Štaba 9. korpusa od 1. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o aktivnosti podređenih jedinica od 15. do 31. januara 1944. godine — — — — —	11
Izveštaj Štaba 9. korpusa od 1. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o aktivnosti podređenih jedinica u drugoj polovini januara 1944. godine — — — — —	20
Izveštaj Štaba 15. divizije od 1. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o borbama na sektoru Jagodnik — Nova Gora i o napadu na Videm — — — — —	37
Izveštaj Štaba artiljerije 15. divizije od 1. februara 1944. Štabu 7. korpusa o aktivnosti od 16. do 31. januara 1944. godine —	40
Izveštaj Štaba 18. divizije od 1. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o borbama na sektorima Brestovac — Hreljin i Zlobin — Fužine — — — — —	43
Izveštaj Štaba Istarskog odreda od 1. februara 1944. Štabu 7. korpusa o napadu na neprijateljska uporišta Ricmanje i Materija — — — — —	46
Naredba Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 2. februara 1944. po pitanju organizacije štabova jedinica — — — — —	47
Izveštaj Štaba 7. korpusa od 2. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o rasporedu i aktivnosti podređenih jedinica	52
Izveštaj Štaba 15. divizije od 2. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o sukobima kod Hočevja i Hriba — — —	54
Izveštaj Štaba 15. divizije od 2. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o borbama kod Mirne Peči i Velikih Vrha —	55
Izveštaj Štaba 18. divizije od 2. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o borbama kod Fužina — — — — —	59
Izveštaj Štaba 16. slovenačke NO brigade »Janko Premrl Vojko« od 2. februara 1944. Štabu 31. divizije NOVJ o borbi kod Sovodenja i Nove Oselice — — — — —	61

Izveštaj političkog komesara Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 3. februara 1944. Centralnom komitetu KP Slovenije o situaciji u Dolenjskoj i o potrebi povlačenja 18. divizije iz Gorskog kotara — — — — —	63
Radio-depeša Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 3. februara 1944. Vrhovnom štabu NOV i POJ po pitanju povlačenja 18. divizije iz Gorskog kotara — — — — —	65
Izveštaj Štaba 18. divizije od 3. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o borbi kod Benkovca i o sukobu kod s. Košare — — — — —	66
Izveštaj Štaba Gorenjskog odreda od 3. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o stanju i aktivnosti Odreda u vremenu od 15. do 31. januara 1944. godine — — — — —	69
Izveštaj Štaba 15. divizije od 4. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o borbi kod Novog Mesta — — — — —	71
Izveštaj Štaba 18. divizije od 4. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o borbama na sektoru Hreljin — Gomirje i kod Benkovca — — — — —	73
Radio-depeša Štaba 14. divizije od 5. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o pokretu prema hrvatsko-slovenačkoj granici — — — — —	75
Radio-depeša Štaba 14. divizije od 5. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o situaciji na kozjanskome sektoru — — — — —	76
Izveštaj Štaba 15. divizije od 5. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o rušenju pruge i o borbi kod Čušperka — — — — —	77
Izveštaj Štaba 18. divizije od 5. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o borbi na sektoru Hreljin — Gomirje — — — — —	79
Izveštaj Štaba 4. operativne zone od 6. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o likvidaciji neprijateljskog uporišta u Motniku — — — — —	84
Radio-depeša Štaba 14. divizije od 6. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o promeni mesta prelaza preko hrvatsko-slovenačke granice — — — — —	87
Izveštaj Štaba 15. divizije od 6. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o borbama kod Vodenica i Novog Mesta i o rušenju pruge na sektoru Zdenska Vas — Čušperk — — — — —	88
Naređenje Štaba 32. divizije NOVJ od 6. februara 1944. štabovima podređenih jedinica za pojačanje položaja na sektoru Svinjska planina — Sovodnje — Barca — — — — —	91
[zveštaj Štaba 16. slovenačke NO brigade »Janko Premrl Vojko« od 6. februara 1944. o aktivnosti od 30. januara do 6. februara 1944. godine — — — — —	93
[zveštaj Štaba 7. korpusa od 7. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o rasporedu i aktivnosti podređenih jedinica — — — — —	95
Izveštaj Štaba 15. divizije od 7. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o borbama kod Novog Mesta, Brusnica i Čušperka — — — — —	97
Zapovest Štaba 32. divizije NOVJ od 7. februara 1944. štabovima podređenih jedinica za zaposedanje položaja na liniji Macaroli — Logje — Drežnica — — — — —	101
Radio-depeša Štaba 14. divizije od 8. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o borbi na sektoru Vinarje — Ravnica — — — — —	103
Izveštaj Štaba 15. divizije od 8. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o borbama na Trškoj Gori — — — — —	104

Radio-depeša Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 9. februara 1944. Štabu 14. divizije u vezi sa mobilizacijom i rušenjem železničke pruge Maribor — Ljubljana — — — — —	107
Izveštaj Štaba 4. operativne zone NOV i PO Slovenije od 9. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o miniranju na pruzi Zidani Most — Litija i napadu na žandarmerijsku patrolu kod Domžala — — — — —	108
Radio-depeša Štaba 14. divizije od 9. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o prelazu hrvatsko-slovenačke granice i o prvim sukobima s neprijateljem — — — — —	109
Izveštaj Štaba 15. divizije od 9. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o borbama kod Novog Mesta, Zdenške Vasi i Ilove Gore — — — — —	110
Izveštaj Štaba 15. divizije od 9. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o rezultatima borbi u toku januara 1944. godine — — — — —	114
Izveštaj Štaba Istarskog odreda od 9. februara 1944. Štabu 7. korpusa NOV i POJ o toku mobilizacije i miniranju pruge kod Špila — — — — —	u s
Izveštaj Štaba 4. operativne zone od 10. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o sukobu s Nemcima u Slivnu kod Vača — — — — —	119
Radio-depeša Štaba 14. divizije od 10. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o uništenju rudnika kod Senova — — — — —	120
Naredba Štaba 15. divizije od 10. februara 1944. štabovima 12. i 15. slovenačke NO brigade za rušenje pruge na sektoru Grosuplje — Zdenska Vas — — — — —	121
Izveštaj Štaba 15. divizije od 10. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o borbama kod Cušperka, Ilove Gore i Hočevja — — — — —	123
Dnevna zapovest Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 11. februara 1944. povodom uništenja rudnika Sitarjevec kod Litije i miniranja vozova kod Laza — — — — —	126
Izveštaj Štaba 7. korpusa od 11. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o rasporedu i aktivnosti jedinica — — — — —	129
Izveštaj Štaba 4. operativne zone od 11. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o borbama 6. SNOU brigade »Slavko Šlander« na sektoru Menina pl. — Motnik — Stara Vas — — — — —	132
Izveštaj Štaba 15. divizije od 11. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o borbama 4. slovenačke NOU brigade »Matija Gubec« na sektoru Trška Gora — — — — —	134
Naređenje Štaba 32. divizije NOVJ od 11. februara 1944. štabovima podređenih jedinica za prelaz preko r. Nadiže — — — — —	139
Radio-depeša Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 12. februara 1944. Štabu 4. operativne zone o posrednom potpomaganju borbi 14. divizije — — — — —	140
Radio-depeša Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 13. februara 1944. Štabu 14. divizije sa uputstvima za pravac pokreta i izvođenje mobilizacije — — — — —	142
Izveštaj Obaveštajnog centra 9. korpusa od 13. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o upadu Nemaca u Cerkno — — — — —	143
Radio-depeša Štaba 14. divizije od 13. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o brojnom stanju brigada i o borbi na cesti Jurklošter — Laško — — — — —	144

Izveštaj Štaba Istarskog odreda od 13. februara 1944. Štabu 7. korpusa o napadu na neprijateljsku motorizaciju kod Podgrada	145
Izveštaj Štaba 9. korpusa od 14. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o aktivnosti podređenih jedinica u prvoj polovini februara 1944. godine — — — — —	147
Izveštaj Štaba 4. operativne zone od 14. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o akcijama Istočnokoruškog odreda i o miniranju pruge između Litije i Save — — — — —	165
Zapovest Štaba 15. divizije od 14. februara 1944. štabovima podređenih jedinica za napad na Račnu, Zdensku Vas, Grosuplje i Novo Mesto — — — — —	166
Izveštaj Štaba 15. divizije od 14. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o napadu na Tršku Goru i o borbama kod Zdenske Vasi i Cušperka — — — — —	110
Izveštaj Štaba 4. operativne zone od 15. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o formiranju Kamničko-savinjskog odreda — — — — —	173
Izveštaj Štaba 4. operativne zone od 15. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o gubicima za vreme borbi na Menini planini — — — — —	174
Izveštaj Štaba 18. divizije od 15. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o kretanju jedinica iz Gorskog kotara prema Sloveniji — — — — —	175
Izveštaj Štaba 7. korpusa od 16. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o napadu jedinica 15. divizije i Dolenjskog odreda na Račnu, Zdensku Vas i Grosuplje — — — — —	177
Izveštaj Štaba artiljerije 15. divizije od 16. februara 1944. Štabu 7. korpusa o aktivnosti podređenih jedinica od 1. do 15. februara 1944. godine — — — — —	180
Saopštenje Štaba 4. operativne zone od 17. februara 1944. Štabu 14. divizije o samostalnosti Kozjanske čete — — — — —	183
Naređenje Štaba 15. divizije od 17. februara 1944. podređenim jedinicama za rušenje pruge na sektoru Grosuplje — Zdenska Vas — — — — —	184
Radio-depeša Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 18. februara 1944. Štabu 4. operativne zone za uspostavljanje veze sa 14. divizijom i sa 11. slovenačkom brigadom »Miloš Zidanšek« — — — — —	187
Izveštaj Štaba 15. divizije od 18. februara 1944. Štabu 7. korpusa o borbama kod Rašice, Zdenske Vasi i Spodnje Slivnice — — — — —	188
Odredba Slovenačkog narodnooslobodilačkog veća (SNOS) od 19. februara 1944. o ukidanju Obaveštajne službe i Službe bezbednosti kao posebne organizacije sa vanrednim ovlašćenjima — — — — —	191
Izveštaj Štaba 15. divizije od 19. februara 1944. Štabu 7. korpusa o borbama kod Novog Mesta i Cušperka — — — — —	192
Izveštaj Štaba 15. divizije od 20. februara 1944. o delatnosti podređenih jedinica i o borbama na sektoru Ban — Javorovica — — — — —	195
Izveštaj Štaba 4. operativne zone od 21. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o napadu 6. SNOU brigade »Slavko Šlander« na nemačke kamione kod Vranskog — — — — —	199
Izveštaj Štaba 4. operativne zone od 21. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o miniranju pruge i o uništenju transformatora u Litiji — — — — —	200

Izveštaj Štaba 15. divizije od 21. februara 1944. Štabu 7. korpusa o napadu neprijatelja na položaje 1. bataljona 5. slovenačke NOU brigade »Ivan Cankar« kod Novog Mesta — — —	201
Izveštaj Štaba 15. divizije od 21. februara 1944. Štabu 7. korpusa o rasporedu podređenih jedinica i o sukobima Dolenjskog odreda s neprijateljem na sektoru Dobrunje—Leskovec—Grosuplje — — —	202
Izveštaj Štaba 16. slovenačke NO brigade »Janko Premrl Vojko« od 21. februara 1944. Štabu 31. divizije NOVJ o miniranju električnih postrojenja rudnika žive u Idriji — — —	205
Izveštaj Štaba 18. divizije od 22. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o rasporedu i zadacima podređenih jedinica — — — — — — — — — —	208
Izveštaj Štaba 5. slovenačke NOU brigade »Ivan Cankar« od 22. februara 1944. o borbi kod Novog Mesta — — — — —	209
Izveštaj Štaba 4. operativne zone NOV od 23. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o akcijama 11. SNO brigade »Miloš Zidanšek« od 6. januara do 9. februara i o borbi 6. SNOU brigade »Slavko Slander« protiv Nemaca na Menini planini — — — — — — — — — —	211
Izveštaj Štaba 15. divizije od 23. februara 1944. Štabu 7. korpusa o borbi kod Novog Mesta — — — — — — — — — —	214
Izveštaj Štaba 18. divizije od 23. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o napadu na nemačka vozila kod Rakitnice i Ortneka — — — — — — — — — —	218
Naredenje Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 24. februara 1944. Štabu Sedmog korpusa za rušenje železničkog vijadukta kod Zalne — — — — — — — — — —	220
Izveštaj Štaba 7. korpusa od 24. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o situaciji kod neprijatelja i o pripremanju jedinica Korpusa za napad na Velike Lašče i Zdensku Vas — — — — — — — — — —	222
Izveštaj Štaba 4. operativne zone od 24. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o rasporedu i stanju podređenih jedinica — — — — — — — — — —	225
Izveštaj Štaba 18. divizije od 24. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o rasporedu podređenih jedinica i o borbi kod Rakitnice — — — — — — — — — —	229
Izveštaj Štaba Istarskog odreda od 24. februara 1944. Štabu 7. korpusa o borbi na sektoru Zavrhek — Barka — Ostrovica — Misleče — — — — — — — — — —	232
Naredba Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 25. februara 1944. o postavljenju novog štaba 4. operativne zone — — — — —	234
Uputstvo Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 25. februara 1944. Štabu 4. operativne zone za sprovođenje naredbe o postavljenju novog štaba — — — — — — — — — —	236
Zapovest Štaba 7. korpusa od 25. februara 1944. štabovima 15. i 18. divizije za napad na Velike Lašče, Zdensku Vas i Grosuplje — — — — — — — — — —	237
Izveštaj Štaba 7. korpusa od 25. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o rasporedu snaga i pripremanju za napad na Velike Lašče, Zdensku Vas i Grosuplje — — — — —	242
Izveštaj Štaba 4. operativne zone od 25. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o miniranju pruge kod Zagorja — — — — —	245

Izveštaj Štaba 15. divizije od 25. februara 1944. Štabu 7. korpusa 0 uništenju voza kod Cušperka i o borbama Dolenjskog odreda na sektoru Polica — Brezovo — — — — —	246
Naređenje Štaba 7. korpusa od 26. februara 1944. Štabu Istarskog partizanskog odreda za napad na železničku stanicu St. Pe- ter na Krasu i rušenje pruge Ljubljana — Trst — — —	249
Izveštaj Štaba 4. operativne zone od 26. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o napadu neprijatelja na Kam- ničko-zasavsku četvu — — — — —	251
Izveštaj Štaba 4. operativne zone od 27. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o akcijama Istočnokoruškog od- reda od 14. do 19. februara 1944. godine — — — — —	254
Izveštaj Štaba 18. divizije od 27. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o pokretu podređenih jedinica na nove položaje i o borbama kod s. Marolče i Ortnek — — — — —	255
Naredba Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 28. februara 1944. Štabu 14. divizije o njenom podređivanju Štabu 4. opera- tivne zone — — — — —	257
Radio-depeša Štaba 7. korpusa od 28. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o likvidaciji neprijateljskog uporišta Sv. Anton kod Zdenske Vasi — — — — —	258
Izveštaj Štaba 9. korpusa od 28. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o borbama jedinica 30. divizije od 15. do 20. januara 1944. godine — — — — —	259
Pismo Okružnog komiteta KP Slovenije za kamnički okrug od 28. februara 1944. Štabu 4. operativne zone NOV i PO Slove- nije o napadu neprijatelja na Kamničko-zasavsku četvu u selu Oklo — — — — —	268
Izveštaj Operativnog štaba 4. slovenačke NOU brigade »Matija Gubec« i 9. slovenačke NO brigade od 28. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o napadu na Škofljicu 1 o borbama na sektoru Škofljica — Grosuplje — Turjak —	270
Radio-depeša Štaba 7. korpusa od 29. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o likvidaciji neprijateljskog upo- rišta Zdenska Vas — — — — —	273
Izveštaj Štaba 7. korpusa od 29. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o toku napada na Zdensku Vas — — —	274
Izveštaj Štaba 9. korpusa od 29. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o aktivnosti podređenih jedinica od 15. do 29. januara 1944. godine — — — — —	275
Izveštaj Štaba 4. operativne zone od 29. februara 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o napadu 6. SNOU brigade »Slav- ko Šlander« na nemački automobil kod s. Kapla — — —	291
Izveštaj Štaba 15. divizije od 29. februara 1944. Štabu 7. korpusa o napadu na Sv. Anton, Zdensku Vas i Grosuplje — — —	292
Izveštaj Štaba Istarskog odreda od 29. februara 1944. Štabu 7. kor- pusa o aktivnosti podređenih jedinica na sektoru Brkini — Slov. Istra — — — — —	295
Dnevnik Toneta Vidmara od 1. do 29. februara 1944. godine — —	296

II

Nemačka dokumenta

Izvod iz zapisnika sa sednice nemačkih rukovodilaca održane 1. februara 1944. kod predsednika Štajerske pokrajinske vlade u vezi s upravom u Donjoj Štajerskoj — — — — —	305
Izveštaj 1. bataljona 139. rezervnog brdskog lovačkog puka od 2. februara 1944. Komandi puka o nasilnom izviđanju i borbi kod Nove Oselice — — — — —	306
Izvod iz dnevnika nemačkog propagandnog ureda u Radovljici o aktivnosti partizana na sektoru Gorenjske od 31. januara do 2. februara 1944. godine — — — — —	308
Naredba komandanta nemačkog žandarmerijskog okruga Kranj od 4. februara 1944. o utvrđivanju zgrada žandarmerijskih stanica — — — — —	311
Naređenje komandanta Vermanšaft bataljona Maribor-Grad od 7. februara 1944. za uzbunu četa u vezi sa akcijom protiv 14. divizije NOV i PO Jugoslavije — — — — —	312
Dopunsko naređenje komandanta Vermanšaft bataljona Maribor-Grad od 7. februara 1944. komandama četa u vezi sa akcijom protiv 14. divizije NOV i PO Jugoslavije — — — — —	313
Zapovest komandanta Vermanšaft jedinica od 10. februara 1944. za akciju protiv 14. divizije NOV i PO Jugoslavije — — — — —	314
Izvod iz dnevnika nemačkog državnog propagandnog ureda u Radovljici o partizanskoj aktivnosti na sektoru Gorenjske od 7. do 9. februara 1944. godine — — — — —	317
Obaveštenje komandanta Policije i Službe bezbednosti za Donju Štajersku od 11. februara 1944. Ispostavi službe bezbednosti u Brežicama o situaciji u Donjoj Štajerskoj — — — — —	320
Beleške Štaba 611. landessicen bataljona o akciji protiv 14. divizije NOV i POJ od 7. do 11. februara 1944. godine — — — — —	323
Naredba komandanta nemačkog žandarmerijskog okruga Kranj od 11. februara 1944. za odlučniju borbu protiv partizana — — — — —	330
Naredba višeg vođe SS i policije 18. vojne oblasti od 13. februara 1944. za objedinjavanje dejstva svih snaga bezbednosti na području Donje Štajerske — — — — —	331
Uputstvo višeg vođe SS i policije 18. vojne oblasti od 13. februara 1944. za objedinjavanje dejstva svih snaga bezbednosti na području Donje Štajerske — — — — —	333
Naređenje komandanta 3. bataljona 14. SS policijskog puka od 14. februara 1944. za podršku uporišta Ždenska Vas artiljerijskom vatrom iz Velikih Lašča — — — — —	334
Izveštaj nemačke žandarmerijske stanice Zidani Most od 15. februara 1944. komandantu Policije i Službe bezbednosti za Donju Štajersku o borbi kod Zagračnice — — — — —	336
Izveštaj Komande 9. čete 14. SS policijskog puka od 15. februara 1944. o stanju i situaciji uporišta u Zdenskoj Vasi — — — — —	338
Izveštaj Komande 9. čete 14. SS policijskog puka od 15. februara 1944. o problemima odbrane uporišta u Zdenskoj Vasi — — — — —	340
Izvod iz dnevnika nemačkog propagandnog ureda u Radovljici o partizanskoj aktivnosti na sektoru Gorenjske od 8. do 12. januara 1944. godine — — — — —	342

Izveštaj nemačkog operativnog štaba za borbu protiv 14. divizije NOV i POJ o borbama od 6. do 16. februara 1944. godine —	344
Beleške Štaba 18. landesšicen puka o akciji protiv 14. divizije NOV i POJ od 12. do 16. februara 1944. godine — — — — —	352
Izvod iz dnevnika nemačkog propagandnog ureda u Radovljici o partizanskoj aktivnosti na sektoru Gorenjske od 12. do 16. februara 1944. godine — — — — —	359
Obaveštenje komandanta Policije i Službe bezbednosti za Donju Štajersku od 18. februara 1944. Ispostavi službe bezbednosti Brežice o rušenju železničkih pruga — — — — —	361
Obaveštenje komandanta Policije i Službe bezbednosti za Donju Štajersku od 18. februara 1944. o uništenju rudnika Rajhenburg — — — — —	363
Izveštaj Komande 9. čete 14. SS policijskog puta od 19. februara 1944. o napadu partizana na uporište Zdensku Vas — — — — —	365
Izveštaj Komande 9. čete 14. SS policijskog puka od 20. februara 1944 o dolasku pojačanja u uporište Zdensku Vas — — — — —	367
Naredba višeg vode SS i Policije XVIII Vojne oblasti od 21. februara 1944. za zatvaranje puteva Kamnik — Vransko i Domžale — Vransko — — — — —	368
Zapovest Komande 9. čete 14. SS policijskog puka od 21. februara 1944. za odbranu uporišta Zdenska Vas — — — — —	369
Izvod iz dnevnika nemačkog propagandnog ureda u Radovljici o partizanskoj aktivnosti na sektoru Gorenjske od 15. do 21. februara 1944. godine — — — — —	371
Izvod iz dnevnika nemačkog propagandnog ureda u Radovljici o partizanskoj aktivnosti na sektoru Gorenjske od 20. do 23. februara 1944. godine — — — — —	373
Zapovest višeg vode SS i Policije XVIII vojne oblasti od 24. februara 1944. za jednoobrazno upisivanje borbenih dejstava od 9. septembra 1943. do 17. februara 1944. godine — — — — —	375
Obaveštenje komandanta Policije i Službe bezbednosti za Donju Štajersku od 25. februara 1944. Ispostavi službe bezbednosti Brežice o partizanskoj aktivnosti na sektoru Donje Štajerske	379
Izveštaj nemačke žandarmerijske stanice Zagorje od 25. februara 1944. komandantu Policije i Službe bezbednosti za Donju Štajersku o miniranju pruge između Zagorja i Save — — — — —	382
Izvod iz dnevnika nemačkog propagandnog ureda u Radovljici o partizanskoj aktivnosti na sektoru Gorenjske od 21. do 24. februara 1944. godine — — — — —	384
Izveštaj komandanta nemačkog operativnog štaba za borbu protiv 14. divizije NOV i POJ o toku i rezultatima borbi od 5. do 26. februara 1944. godine — — — — —	387
Pohvala jedinica Vermanshafta od strane vode Štajerskog domobranskog saveza od 26. februara 1944. godine — — — — —	411
Izvod iz dnevnika nemačkog propagandnog ureda u Radovljici o partizanskoj aktivnosti na sektoru Gorenjske od 23. do 26. februara 1944. godine — — — — —	412
Izveštaj komandanta borbene grupe »Vinkler« od 29. februara 1944. o akciji protiv 14. divizije NOV i POJ od 10. do 26. februara 1944. godine — — — — —	414
Izveštaj nemačke žandarmerijske stanice Zagorje od 29. februara 1944. komandantu Policije i Službe bezbednosti za Donju Štajersku o miniranju pruge između Zagorja i Renka — — — — —	425

Izvod iz zapisnika sa sednice nemačkih rukovodilaca održane 29. februara 1944. u predsedništvu Štajerske pokrajinske vlade u vezi s upravom u Donjoj Štajerskoj — — — — —	426
Izvod iz dnevnika 18. landesšicen puka od 1. do 29. februara 1944. godine — — — — —	427
Izvod iz operativnog dnevnika 1. čete 1. bataljona 14. SS policijskog puka za vreme od 1. do 29. februara 1944. godine — —	444
Izvod iz dnevnika nemačkog žandarmerijskog okruga Kranj o aktivnosti partizana na sektoru Gorenjske od 1. do 29. februara 1944. godine — — — — —	450
Izvod iz dnevnika rukovodstva fašističke republikanske partije za Goričku pokrajinu — — — — —	456